Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN 978-975-11-7045-3

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ALANI

ERKEN ÇOCUKLUK VE ÖZEL EĞİTİMDE PROGRAM ATÖLYESİ-1

11

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

11

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ALANI

ERKEN ÇOCUKLUK VE ÖZEL EĞİTİMDE PROGRAM ATÖLYESİ-1

Ders Materyali

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ALANI

ERKEN ÇOCUKLUK VE ÖZEL EĞİTİMDE PROGRAM ATÖLYESİ-1
11

DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Feryal YILDIZ
Nazlı PATIR ERKEK
Özge ERŞAN AKSOY
Sara AKAR
Selvihan EROĞLU
Yıldız EMEKTAR AKMAN

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ..... : 8450
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ..... : 2342

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı	Gülhan TATBAK
Program Geliştirme Uzmanı	Ergül SIRKINTI
Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı	Hatice GÜRDİL EGE
Rehberlik Uzmanı	Hanife ALPASLAN
Görsel Tasarım Uzmanları	Recep KILIÇ Sevil AYDOĞAN

ISBN: 978-975-11-7045-3

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

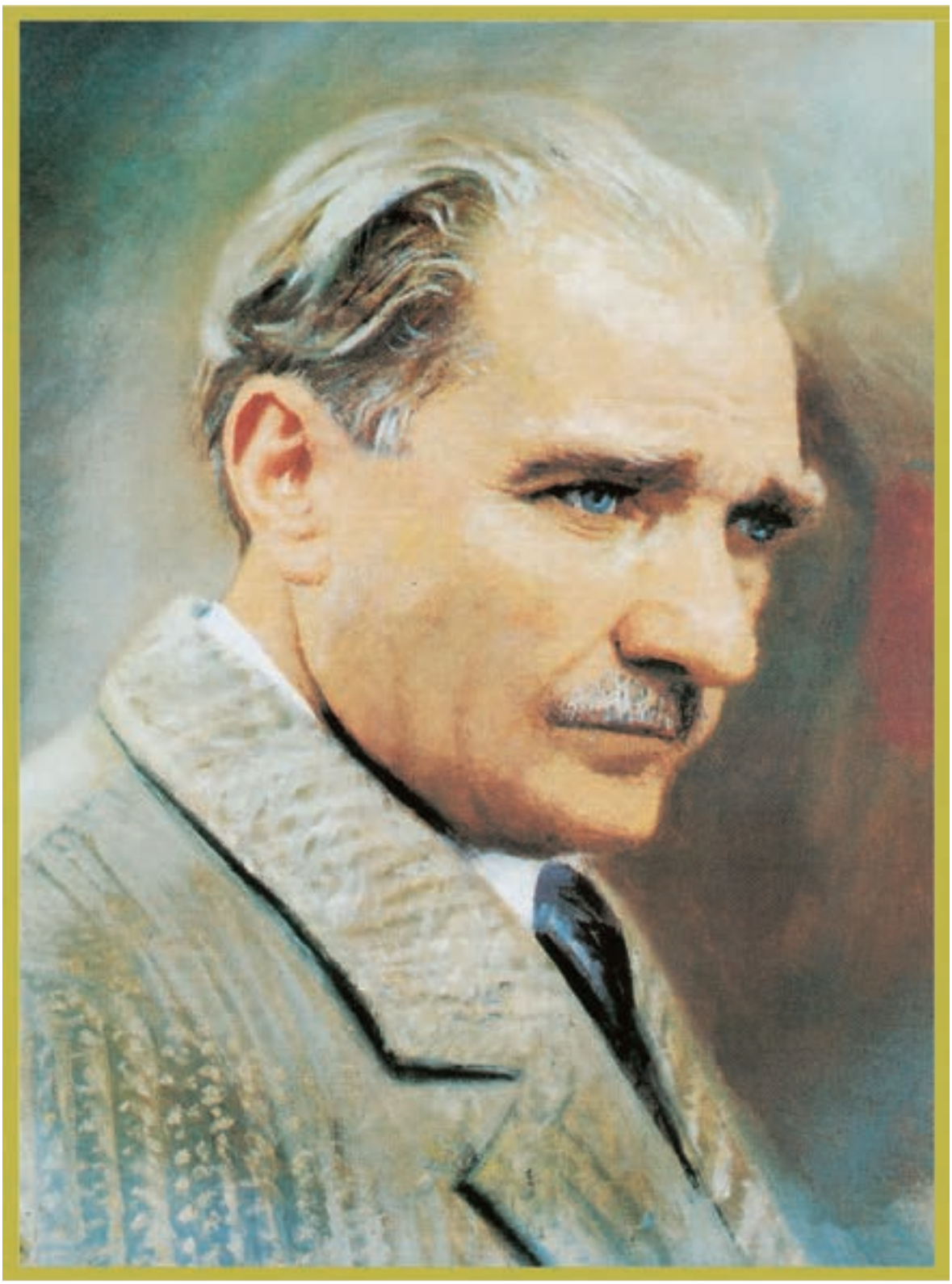
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	9
DERS MATERYALİNİN TANITIMI	14
1. ÖĞRENME BİRİMİ: OKUL ÖNCESİ VE ÖZEL EĞİTİMDE PLAN PROGRAM	18
1.1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI	20
1.1.1. Okul Öncesi Eğitim	20
1.1.1.1. Okul Öncesi Eğitimin Tarihçesi	20
1.1.1.2. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları ve Temel İlkeleri	23
1.1.1.3. Plan ve Programın Önemi	24
1.1.1.4. Okul Öncesi Programı ve Programın Temel Özellikleri	24
1.1.2. Programda Çocuğun Gelişimsel Özellikleri	28
1.1.2.1. 36-72 Aylık Çocukların Motor Gelişim Özellikleri	28
1.1.2.2. 36-72 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişim Özellikleri	30
1.1.2.3. 36-72 Aylık Çocukların Dil Gelişim Özellikleri	31
1.1.2.4. 36-72 Aylık Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişim Özellikleri	32
1.1.2.5. 36-72 Aylık Çocukların Özbakım Becerileri	33
1.1.3. Kazanım ve Göstergeler	36
1.1.4. Etkinlik Türleri	36
1.1.4.1. Okul Öncesi Eğitimde Uygulanan Etkinlik Türleri	38
1.1.5. Okul Öncesi Eğitimde Plan	44
1.1.5.1. Aylık Eğitim Planı	45
1.1.5.2. Eğitim Akışı Planı	53
1.1.5.3. Etkinlik Planı	58
1.2. ÖĞRENME MERKEZLERİ	67
1.2.1. Öğrenme Merkezlerinin Özellikleri ve Merkezlerde Yer Alan Materyaller	67
1.2.1.1. Öğrenme Merkezlerinin Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi	74
1.2.2. Öğrenme Merkezlerinin Düzenlenmesi ve Çeşitlendirilmesinde Dikkat Edilecek Noktalar	77
1.2.3. Öğrenme Merkezlerinde Kullanılabilecek Materyal Hazırlama	79
1.3. BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI	86
1.3.1. Programın Dayandığı Özel Eğitim İlkeleri	87
1.3.2. Gelişim Alanlarına Göre Kaba Değerlendirme Formları	87
1.3.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) ve Özellikleri	96
1.3.4. BEP Hazırlama Aşamaları ve BEP Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	97
1.3.5. BEP'te Kullanılacak Yöntem ve Teknikler, Araç Gereç ve Malzemeler	101
1.3.5.1. BEP'te Kullanılacak Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	101
1.3.5.2. Eğitimde Kullanılan Teknikler	104
1.3.5.3. BEP'te Kullanılan Araç Gereç	108
1.3.6. Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı (BÖP)	109
1.3.6.1. Uzun ve Kısa Dönemli Amaçların Belirlenerek Yazılması	111
1.4. GRUP EĞİTİM PLANI (GEP)	115
1.4.1. Grup Eğitiminin Amaçları ve Önemi	116
1.4.1.1. Grup Eğitiminin Amaçları	116
1.4.1.2. Grup Eğitiminin Önemi	116
1.4.1.3. Grup Eğitimi Uygularken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	116
1.4.2. Grup Eğitimi Planı (GEP) Hazırlama	116
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	122

İÇİNDEKİLER

2. ÖĞRENME BİRİMİ: SANAT ETKİNLİKLERİ	126
2.1. SANAT ETKİNLİKLERİ	128
2.1.1. Sanat Etkinliklerinin Çocuğun Gelişimine Yararları	128
2.1.2. Sanat Etkinlik Çeşitleri	129
2.1.2.1. Yoğurma Maddeleri	129
2.1.2.2. Boya Çalışmaları	141
2.1.2.3. Kâğıt Çalışmaları	158
2.1.2.4. Kolaj (Artık Materyal) Çalışmaları	171
2.2. SANAT ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA	178
2.2.1. Sanat Etkinliklerini Planlama ve Uygulamada Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	178
2.2.2. Sanat Etkinliği Belirleme ve Sanat Etkinliği Planı Hazırlama	179
2.3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM	194
2.3.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Sanat Etkinliklerinde Kullanılacak Araç Gereç	194
2.3.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	196
2.3.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	197
2.3.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	198
2.3.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	198
2.3.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	199
2.3.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	200
2.3.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	200
2.3.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	201
2.3.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Sanat Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama	202
2.3.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Sanat Etkinliği Örnekleri	205
2.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA	210
2.4.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Sanat Etkinliğine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Öğretim Planı Hazırlama	210
2.4.2. Sanat Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları	211
2.4.3. Sanat Etkinliği BÖP Örneği Çalışmaları	218
2.4.4. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Sanat Etkinliğine Yönelik Grup Eğitimi Planı Hazırlama	221
2.4.5. Sanat Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları	222
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	225

İÇİNDEKİLER

3. ÖĞRENME BİRİMİ: TÜRKÇE ETKİNLİKLERİ	228
3.1. ÖYKÜ ÖNCESİ ETKİNLİKLER	230
3.1.1. Türkçe Etkinlikleri ve Çocuğun Gelişimine Etkileri	230
3.1.2. Öykü Öncesi Etkinlik Çeşitleri	233
3.1.3. Öykü Öncesi Etkinlik Örnekleri	238
3.1.4. Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Öykü Öncesi Etkinlikler	242
3.2. ÖYKÜ ANLATMA	247
3.2.1. Öykü Anlatırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar ve Öykü Anlatım Teknikleri	247
3.2.1.1. Öykü Anlatım Materyali Hazırlama	254
3.2.2. Çocuk Öykülerinde Bulunması Gereken Özellikler	255
3.2.3. Öykü Anlatma Teknikleri Uygulama Örnekleri	256
3.2.4. Çocuğun Yaşına, Gelişim Özelliklerine, Kazanım ve Göstergelere Uygun Öykü Seçme ve Anlatma	258
3.3. ÖYKÜ SONRASI ETKİNLİKLER	261
3.3.1. Öykü Sonrası Etkinlik Çeşitleri	261
3.3.2. Öykü Sonrası Etkinliklerde Kullanılacak Tekniklerin Belirlenmesi	266
3.3.2.1. Öykü Sonrası Etkinlikler İçin Kullanılabilecek Materyaller	267
3.4. TÜRKÇE ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA	268
3.4.1. Türkçe Etkinliği Planlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	268
3.4.2. Türkçe Etkinliği Belirleme ve Türkçe Etkinlik Planı Hazırlama	268
3.5. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM	276
3.5.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Türkçe Etkinliklerinde Kullanılacak Araç Gereç	276
3.5.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	276
3.5.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	278
3.5.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	279
3.5.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	280
3.5.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	280
3.5.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	281
3.5.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	283
3.5.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	283
3.5.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Türkçe Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama	284
3.5.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Türkçe Etkinliği Örnekleri	287

İÇİNDEKİLER

3.6. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA	292
3.6.1 Özel Gereksinimli Bireyler İçin Türkçe Etkinliğine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Öğretim Planı Hazırlama	292
3.6.2. Türkçe Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları	295
3.6.3 Türkçe etkinliği BÖP Örneği çalışmaları	300
3.6.4. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Türkçe Etkinliğine Yönelik Grup Eğitimi Planı Hazırlama	304
3.6.5. Türkçe Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları	304
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	308
4. ÖĞRENME BİRİMİ: OYUN VE HAREKET ETKİNLİKLERİ	312
4.1. OYUN VE HAREKET ETKİNLİKLERİ	314
4.1.1. Okul Öncesinde Oyun ve Oyunun Çocuğun Gelişimine Etkileri	314
4.1.1.1. Oyun Evreleri	314
4.1.1.2. Oyun Türleri	316
4.1.2. Oyun Etkinliklerinin Sınıflandırılması	324
4.1.2.1. Yapılandırılmış Oyun	324
4.1.2.2. Yapılandırılmamış Oyun	327
4.1.2.3. Yarı Yapılandırılmış Oyun	328
4.1.3. Hareket Etkinlikleri ve Hareket Etkinliklerinin Çocuğun Gelişimine Etkileri	329
4.1.4. Oyun ve Hareket Etkinlikleri İçin Gerekli Araç Gereç	331
4.1.5. Oyun ve Hareket Etkinlikleri Uygulama	335
4.2. OYUN VE HAREKET ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA	337
4.2.1. Oyun ve Hareket Etkinliği Planlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	337
4.2.2. Oyun ve Hareket Etkinlikleri Belirleme ve Etkinlik Planı Hazırlama	337
4.3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM	353
4.3.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Oyun ve Hareket Etkinliklerinde Kullanılacak Araç Gereç	353
4.3.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	354
4.3.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	355
4.3.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	356
4.3.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	357
4.3.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	358
4.3.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	359
4.3.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	360
4.3.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç	362
4.3.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Oyun ve Hareket Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama	363

4.3.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Oyun ve Hareket Etkinliği Örnekleri 366
4.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA 370
4.4.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Oyun ve Hareket Etkinliğine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı Hazırlama 370
4.4.2. Oyun ve Hareket Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları 372
4.4.3. Oyun ve Hareket Etkinliği BÖP Örneği Çalışmaları 378
4.4.4. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Oyun ve Hareket Etkinliğine Yönelik Grup Eğitimi Planı Hazırlama 381
4.4.5. Oyun ve Hareket Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları 382
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 385
KAYNAKÇA 390
CEVAP ANAHTARI 397

Her öğrenme birimi farklı bir renge ve sembole sahiptir. Öğrenme birimi giriş sayfası renkleri, sayfa başlarındaki birim numaraları, isimleri ve sayfa numaraları bu renkle gösterilir.

Öğrenme biriminin numarası burada yer alır.

Öğrenme biriminin ismi ve sembolü burada yer alır.

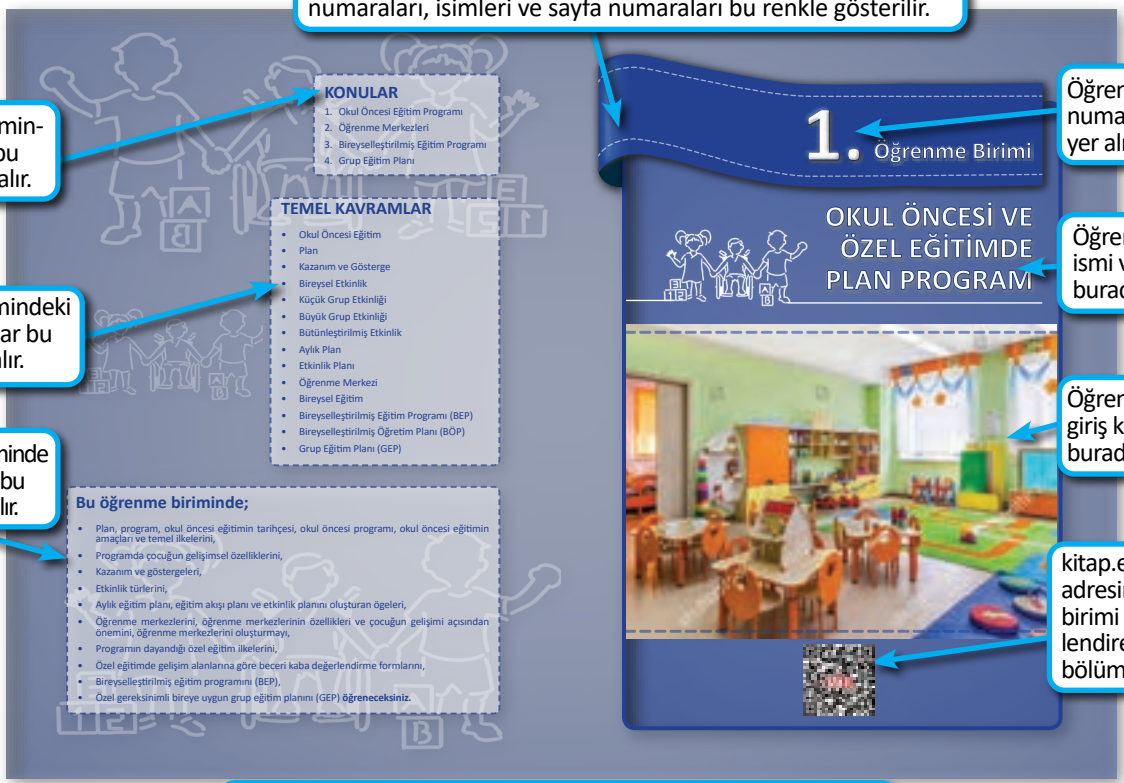
Öğrenme biriminin giriş kapağı görseli burada yer alır.

kitap.eba.gov.tr adresindeki öğrenme birimi sayfasına yönlendiren karekod bu bölümde yer alır.

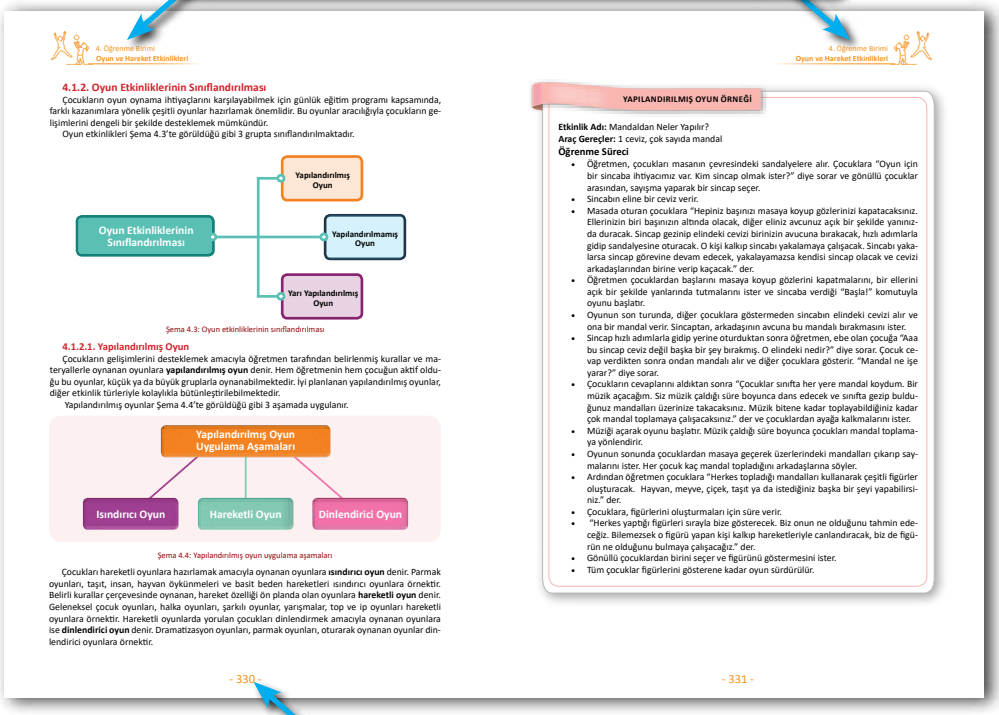
Öğrenme birimindeki konular bu bölümde yer alır.

Öğrenme birimindeki temel kavramlar bu bölümde yer alır.

Öğrenme biriminde öğrenilecekler bu bölümde yer alır.

Öğrenme biriminin ismi, numarası ve sembolü burada yer alır.

Sayfa numaraları burada yer alır.

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

Konuyla ilgili hazırlık çalışmaları bu bölümde yer alır.

Konuyla ilgili etkinlikler bu bölümde yer alır.

Konuyla ilgili değerlendirme yapılacak uygulamalar bu bölümde yer alır.

Öğrencilerden konuyla ilgili yapmaları istenenler bu bölümde yer alır.

Öğrenme birimi ile ilgili ölçme ve değerlendirme soruları bu bölümde yer alır.

Öğrenciler için destekleyici kısa bilgiler bu bölümde verilir.

Konuyu destekleyici okuma parçaları bu bölümde yer alır.

Atölyede ve öğrenciler için tehlike oluşturabilecek ortamlarda uygulanması planlanan etkinliklerle ilgili iş sağlığı ve güvenliği uyarıları bu bölümde yer alır.

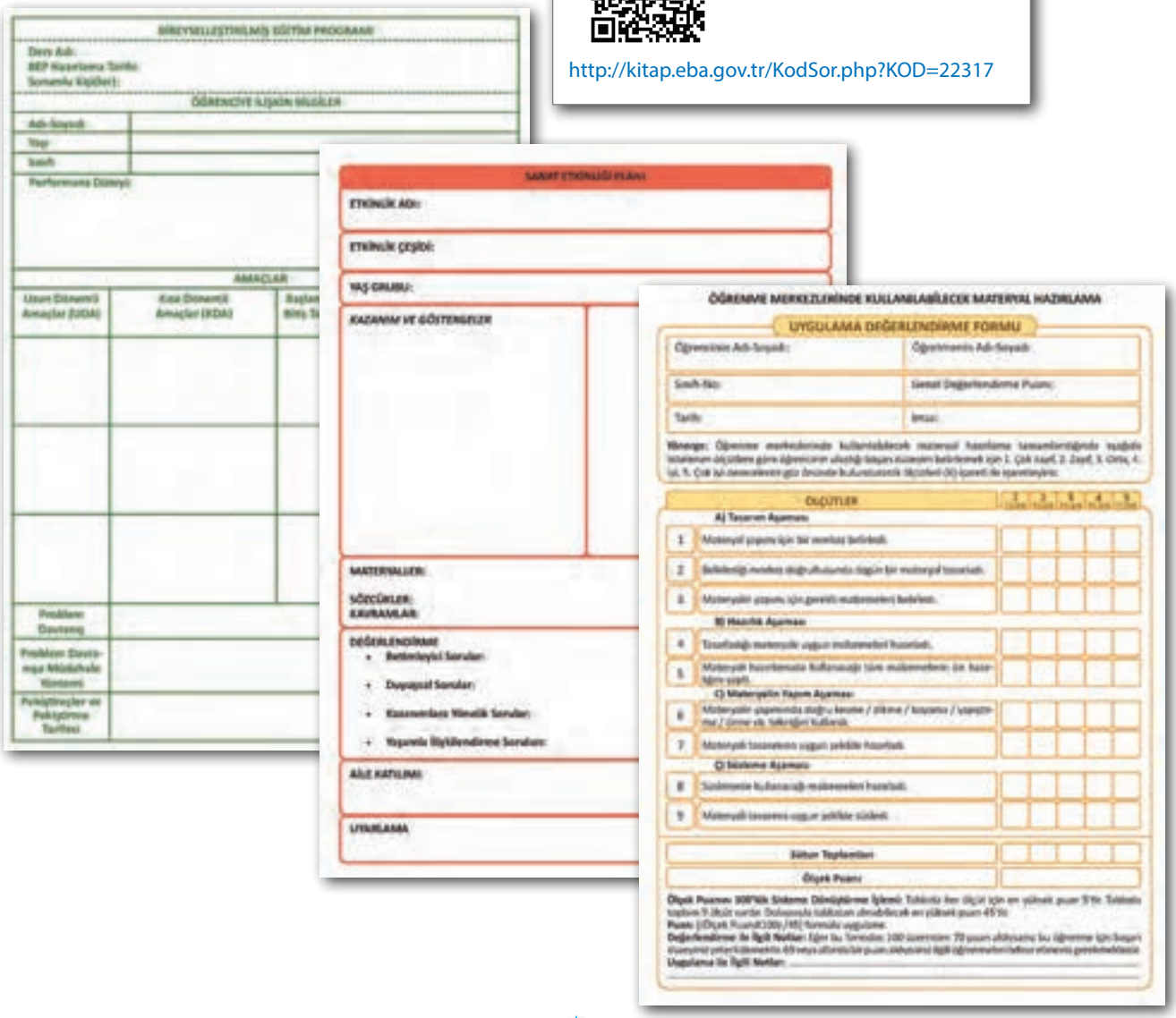
Konuyla ilgili yapım örnekleri, oyun örnekleri, etkinlik belirleme örnekleri, örnek etkinlikler bu bölümlerde yer alır.

Öğrenme birimleri dışında kalan içindekiler, ders materyalinin tanıtımı, cevap anahtarı ve kaynakça gibi bölümler bu başlıklar altında yer alır.

Bazı etkinliklere ait kitap.eba.gov.tr adresindeki dijital materyal içeriklerine yönlendiren karekod ve linki bu şekilde verilmiştir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=22317

Form ve örnek çizim gibi kopyası alınarak çoğaltılabilecek sayfalar genellikle tam sayfa olarak bu şekilde verilmiştir.

1. Öğrenme Birimi

OKUL ÖNCESİ VE ÖZEL EĞİTİMDE PLAN PROGRAM

KONULAR

1.1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI
1.2. ÖĞRENME MERKEZLERİ
1.3. BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI
1.4. GRUP EĞİTİM PLANI

TEMEL KAVRAMLAR

- Okul öncesi eğitim
- Plan
- Kazanım ve gösterge
- Bireysel etkinlik
- Küçük grup etkinliği
- Büyük grup etkinliği
- Bütünleştirilmiş etkinlik
- Aylık plan
- Etkinlik planı
- Öğrenme merkezi
- Bireysel eğitim
- Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP)
- Bireyselleştirilmiş öğretim planı (BÖP)
- Grup eğitim planı (GEP)

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Plan, program, okul öncesi eğitimin tarihçesi, okul öncesi programı, okul öncesi eğitimin amaçları ve temel ilkeleri
- Programda çocuğun gelişimsel özellikleri
- Kazanım ve göstergeler
- Etkinlik türleri
- Aylık eğitim planı, eğitim akışı planı ve etkinlik planını oluşturan ögeler
- Öğrenme merkezleri, öğrenme merkezlerinin özellikleri ve çocuğun gelişimi açısından önemi, öğrenme merkezlerini oluşturma
- Programın dayandığı özel eğitim ilkeleri
- Özel eğitimde gelişim alanlarına göre beceri kaba değerlendirme formları
- Bireyselleştirilmiş eğitim programı
- Özel gereksinimli bireye uygun grup eğitim planı

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Eğitimin program hazırlanmadan ve planlama yapılmadan gerçekleştirilmesinin sakıncaları neler olabilir?**
2. **Çevrenizdeki bir okul öncesi eğitim kurumunu ziyaret ediniz ve öğretmenin hazırladığı aylık eğitim planı, günlük eğitim akışı ve etkinlik planı örneklerini inceleyiniz. İncelediğiniz planların birer örneğini atölyeye getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.**

1.1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI

Program; eğitimde yer alan öğrenci, öğretmen, strateji, yer, zaman yöntem ve teknik gibi ögeler arasındaki ilişkileri düzenleyip sistematik hale getirir. Eğitimin etkili olabilmesi için toplumun ihtiyaçlarına göre hazırlanmış sistemli bir program gerekir.

1.1.1. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim; aile ve okul öncesi eğitim kurumlarında verilen; çocuğun bedensel, motor, bilişsel, dil, sosyal ve duygusal gelişimleri, özbakım becerilerini temel eğitime başladığı güne kadar destekleyen ve yaşamında önemli etkiye sahip olan eğitimdir.Okul öncesi dönemde çocuğun eğitimine gereken önemin verilmesi; duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade eden, yaratıcı, araştırmacı, girişimci, öz güven duygusu ve sosyal becerileri gelişmiş, sağlıklı ilişkiler kuran, yeteneklerinin farkında olan ve yeteneklerini kullanan, kültürel değerlere sahip, bedenen ve ruhen sağlıklı bireyler yetiştirmeyi sağlar.

Okul öncesi eğitim çocuklara, potansiyellerini en üst düzeyde kullanma, ilkokula eşit koşullarda başlama fırsatı sunar. Çocukların gelişimlerini çok yönlü destekleyerek, onlara zengin uyarıcılar sunarak ileri eğitim kademelerinde ve hayatta başarılı olma şanslarını arttırır.

1.1.1.1. Okul Öncesi Eğitimin Tarihçesi

Dünyada Okul Öncesi Eğitimin Tarihçesi

Çocukların erken dönemde eğitilmesiyle ilgili ilk sistemli bilgilere Eski Yunan'da rastlanmaktadır. Dönemin ünlü düşünürü Platon [Eflatun (M.Ö. 427-347)], Republic (Ripablik) adlı yapıtında bireylerin erken çocukluk yıllarındaki eğitiminin yetişkinlikteki mesleki yetenekleri ve uyumları üzerinde etkisi olduğunu belirtmektedir (Oğuzkan & Oral, 2001). Platon, 3-6 yaş arasındaki çocuklar için oyunun önemli olduğunu, bütün çocukların 3 yaşından sonra kurumlarda eğitimciler tarafından yetiştirilmesi gerektiğini ifade eder. Kız, erkek bütün çocukların eğitimden yararlandırılması gerektiği üzerinde durur.

Başka bir Yunan düşünürü Aristoteles'e [Aristo (M.Ö. 384-322)] göre eğitimin amacı, çocukları ileri görüşlü ve yararlı yurttaşlar yapmaktır. Aristoteles, fikir ve zihin eğitiminin öğretimle; ahlak eğitiminin ise alışkanlıkla kazandırılması gerektiğini savunur. Çocuklar, Orta Çağ'da kilisenin toplum üzerindeki etkisiyle küçük bir yetişkin olarak görülmüş ve çocuklara özel bir eğitim verilmemiştir. Yapılan tarihsel araştırmalar; Orta Çağ'da çocuk istismarı, ihmal ve sert disiplin uygulamaları olduğunu ortaya koymaktadır.

Kilisenin gücü, 15. ve 16. yüzyıllarda Rönesans ve Reform hareketlerinin etkisiyle azalmıştır. Aile yapısı küçülmüş ve çocuk, birey olarak değer kazanmaya başlamıştır. Bu dönem düşünürlerinden Desiderius Erasmus [Desideriyıs Erasmus (1467-1536)]; eğitimin oyun içinde verilmesi, okul hayatının 7 yaşından önce başlaması gerektiği ve bedensel cezaların olumsuz etkileri olduğunu savunmuştur.

John A. Comenius [Komenyus (1592-1670)], çocuk konusunda ilk incelemelerde bulunan eğitimcilerin başında gelir. Yayımladığı eserlerinde çocuğun bireysel özelliklerinin dikkate alınması; kız, erkek ve zengin, fakir ayrımı yapılmadan tüm çocukların küçük yaşlardan başlayarak eğitilmesi gerektiğini savunur. Comenius, çocuklar için yazılan ilk resimli kitap olan Orbis Pictus'un (Orbis Piktus) yazarıdır.

18. yüzyıl filozoflarından Jean Jack Rousseau [Jan Jak Russo (1712-1778)], çocuğun hak ve özgürlüklerini savunmuş, dinsel ve toplumsal baskılara karşı çıkmıştır. Rousseau, Emile adlı eserinde eğitim yöntemlerinin çocuğun gelişimindeki doğal aşamalara uygun olması gerektiği üzerinde durmuştur. Çocuğa sert tutumlar uygulamak yerine özgürlük ortamında var olan güçlerin ortaya çıkarılması gerekliliğini belirtmiştir. Yaşamın ilk birkaç yılını kritik yıllar olarak kabul eden Rousseau, fiziksel etkinliklerde özgürlüğün ve araç gereçle yaparak öğrenme modelinin üzerinde durmuştur. İsviçreli eğitimci Johann H. Pestallozzi [Yohan Pestelotzi (1742-1827)], Jean Jack Rousseau'dan etkilenmiştir. Pestallozzi, kırsal bölgelerde fakir çocuklar için el becerilerinin ön planda tutulduğu okullar açmıştır. Eğitimde "yaparak öğrenme" ilkesini uygulayan, uygulanacak yöntemlerin çocukların gelişim özelliklerine uygun olması gerektiğini savunan eğitimcilerdendir.

19. yüzyıl başlarında A.M. Firmin Morbeau (Firmin Morbo), Paris'te yalnız ve çalışan annelerin bebekleri için ilk Creche'i (Kreş) açmıştır. Daha sonra Almanlar bu uygulamayı devam ettirmiş ve "Krippe" adını verdikleri kreşleri yaygınlaştırmışlardır.

Alman eğitimci Friedrich Froebel [Fridrik Frobel (Görsel 1.1)], eğitimin okul öncesi dönemde başlaması gerektiğine inanarak ilk anaokulunu açmıştır. Pestallozzi'nin ve Comenius'un eğitim görüş ve uygulamalarından etkilenen Froebel, açtığı anaokuluna çocuk bahçesi anlamına gelen "Kindergarten" adını vermiştir. Froebel'e göre öğretmen bahçıvan, çocuklar da çiçektir.

Görsel 1.1: Friedrich Froebel

İtalyan eğitimci ve tıp doktoru Maria Montessori [Mariya Montessori (1869-1952)], zihinsel açıdan yetersizliği olan çocuklarla çalışmış ve bu çocukların başarılı olmaları üzerine uyguladığı yöntemleri normal gelişim gösteren çocukların eğitiminde de kullanmaya başlamıştır. Montessori, Roma'da açtığı ilk Çocuk Evi'nde "çocuğa, önceden hazırlanmış çevrede, kendi seçeceği sorumluluklar doğrultusunda, davranış ve çalışma özgürlüğü tanıma" ilkesine dayanan bir eğitim sistemi oluşturmuştur.

Froebel ve Montessori'den sonra farklı ülkelerde okul öncesi dönem çocukları için okullar açıldığı görülmektedir. İlk yuva, İngiltere'de Margaret Mc Millan (Margrıt Mek Millan) ve kardeşi tarafından açılmıştır. Mc Millan kardeşlerin açtığı bu kurumun en belirgin özelliği, açık hava oyunları ve duyuların etkin kullanımıdır.

Çağımızın en büyük psikologlarından olan Jean Piaget (Jan Piyaje), üç çocuğunu gözleyerek oluşturduğu kuramında çocukların kendi yaş grupları içindeki sosyal etkileşimlerinin önemi üzerinde durmuştur. Piaget, çocukların sadece yaparak değil yapılacak şeyler hakkında konuşarak da iyi öğrendiklerini savunmuştur. Ünlü psikolog Sigmond Freud (Sigmund Froyd) ve onu izleyen Erik Erikson, çocukluk yıllarında yaşanan duygusal ve sosyal zedelenmelerin ileri yaşlarda kişilik yapısında sorunlar oluşturduğunu vurgulamışlardır.

Okul öncesi dönemle ilgili yapılan ilk çalışmalar; çoğunlukla çocukların fiziksel gelişim, bakım ve sağlığı konularındadır. Günümüzdeki okul öncesi eğitim kurumları ise çocukların sadece güven içinde bakıldığı kurumlar değil aynı zamanda tüm gelişim alanlarını destekleyen, çocuklara aktif yaşam deneyimleri ile beceriler kazanma imkânı veren ve uyarıcı araç gereçle donatılmış kurumlar olarak değerlendirilmektedir.

Ülkemizde Okul Öncesi Eğitimin Tarihçesi

Osmanlı'da erken çocukluk eğitimini kısmen veren eğitim kurumları bulunmaktaydı. Bunlardan sıbyan mekteplerinde (mahalle mektepleri) 5-6 yaş çocuklara 3-4 yıl boyunca dinî eğitim veriliyordu. Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde bir saray okulu olarak açılan Enderun Mektebi'nde Hristiyan ailelerden devşirilen çocukların zeki olanları saraya alınıyordu. Bu çocuklar; devlet yönetimi, edebiyat ve kişilik gibi konular başta olmak üzere birçok alanda özel olarak yetiştiriliyordu.

Osmanlı Devleti'nde 1908 yılında farklı illerde özel okul öncesi eğitim kurumları açılmaya başlanmıştır. Resmî anaokulları ise Balkan Savaşları'ndan sonra açılarak zamanla yaygınlaşmıştır.

Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte Emrullah Efendi'nin nazırlığında çıkarılan Geçici İlk Öğretim Kanunu'nda (Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkatı) ana mektepleri ve sıbyan mekteplerinin ilköğretime bağlı olduğu belirtilmiştir. Bu Kanun'dan iki yıl sonra da Ana Mektepleri Nizamnamesi yayımlanmıştır. 1913 yılında yürürlüğe giren İlköğretim Geçici Kanunu ve ona bağlı Anaokulları Tüzüğü ile ülkemizde okul öncesi eğitim ve ilköğretim ilk kez birbirinden ayrılmış ve bu Kanun ile ilkokula başlama yaşı 7 yaş olarak belirlenmiştir.

Ünlü Eğitimci Satı Bey, 1915 yılında İstanbul'da "Yeni Mektep" adlı özel bir anaokulu açmıştır. Bu okulda zengin ailelerin çocuklarına Pestallozzi, Froebel ve Montessori gibi ünlü pedagogların görüşleri doğrultusunda eğitim verilmiştir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında "Millet Mektepleri" açılmış ve yetişkinler, bu okullarda öğretime alınmıştır. Devletin kısıtlı imkânları yetişkinlerin eğitim ve öğretimine yönlendirilince okul öncesi dönem eğitimi, ailenin ve yerel yönetimlerin sorumluluğuna bırakılmıştır.

Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasında kız meslek liselerinin büyük önemi vardır. Temel amacı iyi anne ve ev hanımları yetiştirmek olan bu okullar; genç kızların çocuk gelişimi, bakım, beslenme ve eğitimi gibi konularda yetişmelerini sağlamıştır.

Ülkemizde son yıllarda yapılan en önemli çalışma MEB tarafından uygulamaya koyulan, AB ve UNICEF'in destek sağladığı "Okul Öncesi Eğitiminin Güçlendirilmesi Projesi" güncellenme çalışmalarıyla 2012 yılında Okul Öncesi Eğitim Programı'nın revize edilmesidir. Revize edilen program, 10 ilde yapılan pilot uygulamalardan sonra 81 ilde uygulamaya konulmuştur. Yeni program, çocuk merkezli olması ve sınıfta bulunan özel gereksinimli çocukları etkinliklere dâhil etmesi sayesinde bütünleştirici özellik taşımaktadır.

1.1.1.2. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları ve Temel İlkeleri

Öğrenme hızının yüksek olduğu okul öncesi dönemde çocukları tanımak ve onların gelişimlerini doğru şekilde desteklemek oldukça önemlidir. Bu nedenle okul öncesi eğitimin amaçlarını ve temel ilkelerini bilmek ve özümsemek gerekmektedir. Yapılan plan ve uygulamalar ancak bu şekilde amacına ulaşmaktadır.

» Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

Millî eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri şunlardır:

- Çocukların beden, zihin, duygu gelişimini desteklemek ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak.
- Çocukları ilkokula hazırlamak.
- Şartları elverişsiz çevre ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak.
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel kullanmalarını sağlamak.

» Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri

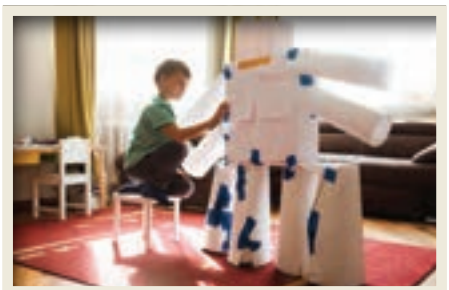
Öğrenmelerin önemli bir bölümünün gerçekleştiği okul öncesi dönemde çocuklara uygun ortamlar oluşturmak ve fırsatlar sunmak önemlidir. Bu noktada asıl görev öğretmenlere düşmekte ve öğretmenler bir rehbere ihtiyaç duymaktadır. Okul öncesi eğitimin temel ilkeleri, planlama noktasında öğretmenlere rehber olmaktadır.

Okul öncesi eğitimin temel ilkeleri şunlardır:

1. Okul öncesi eğitimi, çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
2. Okul öncesi eğitimi; çocuğun motor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, ona özbakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
3. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.
4. Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.
5. Eğitim sürecine çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine (Görsel 1.2) olanak tanınmalıdır.
6. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel kullanmalarına, gereken önem verilmelidir.
7. Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma, paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
8. Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı, ona öz denetim kazandırmalıdır.
9. Oyun, bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.
10. Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.
11. Çocukların hayal güçleri (Görsel 1.3), yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.
12. Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.

Görsel 1.2: Yaparak yaşayarak öğrenme

Görsel 1.3: Çocukların hayal güçlerinin ve yaratıcılıklarının desteklenmesi

13. Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duydukla-rında çocuklara yetişkin desteği, rehberliği ve yetişkinin güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.
14. Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.
15. Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.
16. Okul öncesi eğitimin süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.
17. Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitimi programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.
18. Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır.

(T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. Ankara.)

» Yaşlara Göre Okul Öncesi Eğitim Kurumları

- Kreş 0-36 ay,
- Gündüz bakımevi 25-66 ay,
- Anaokulu ve uygulama sınıfı 36-72 ay,
- Ana sınıfı 60-72 ay çocuklarına hizmet veren kurumlardır.

1.1. ETKİNLİK

Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleriyle İlgili El Broşürü Hazırlama

- Okul öncesi eğitimin temel ilkeleriyle ilgili bir el broşürü hazırlayınız. Broşürünüzde ilkelere maddeler hâlinde yer veriniz. Broşürünüzü resim ve çizim gibi görsellerle zen-ginleştiriniz.

1.1.1.3. Plan ve Programın Önemi

Eğitim sistemi içinde hazırlanan eğitim programlarıyla eğitim-öğretim etkinliklerinin planlanma, uygulanma ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Eğitim programları; programla doğrudan ve dolaylı ilişkisi olan idareci, öğretmen, çocuk ve ailelere rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmaktadır. Etkili bir eğitim programı; çocukların yaş ve gelişim düzeyleri, içinde bulunulan çevrenin koşulları, çocukların ve toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir.

Okul öncesi dönemde çocuklara verilecek eğitimin çocukların gelişimini destekleyecek, ihtiyaçla-rını karşılayacak, ilgisini ve dikkatini çekecek, yaratıcılığını geliştirecek şekilde planlanması ve uygu-lanması gerekmektedir. Doğru planlama sayesinde çocukların gelişimlerinde görülebilecek yetersiz-likleri önlemek de mümkün olmaktadır.

Plan; program hedefleri ve belirli eğitim amaçlarına ulaşmak için hangi etkinliklerin seçileceği, bu etkinliklerin çocuklara niçin ve nasıl yaptırılacağı, hangi yardımcı materyallerin kullanılacağı ve sonuçların nasıl değerlendirileceğinin önceden tasarlanıp yazılmasıdır.

Planlama yapılırken çocukların gelişimsel özellikleri, ilgileri, ihtiyaçları ve çevre koşullarının iyi bilinmesi, bu doğrultuda kazanım ve göstergelerin belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca öğretmen; kazanım ve göstergeleri çocuklara hangi çalışmalarla kazandıracağını, çalışmalarda hangi yöntem, teknik ve araç gereci kullanacağını, değerlendirmeyi nasıl yapacağını yazılı olarak hazırlamalıdır.

1.1.1.4. Okul Öncesi Programı ve Programın Temel Özellikleri

Okul öncesi eğitim programı; çocukların zengin öğrenme deneyimleri yaşamaları, sağlıklı bü-yümeleri, tüm gelişim alanlarının ve özbakım becerilerinin desteklenmesi, ilkokula hazırlanmaları amacı ile geliştirilmiştir. Program, özel gereksinimli çocukların ihtiyaçlarını da dikkate alarak bütün çocuklara öğrenme ve ilkokula hazırlık konusunda eşit fırsat sunmaktadır.

Okul Öncesi Programının Temel Özellikleri

- Çocuk merkezlidir.
- Esnektir.
- Sarmaldır.

- Eklektiktir.
- Dengelidir.
- Oyun temellidir.
- Keşfederek öğrenme önceliklidir.
- Yaratıcılığın gelişmesi ön plandadır.
- Günlük yaşam deneyimlerinin ve yakın çevre olanaklarının eğitim amaçlı kullanılması teşvik edilmektedir.
- Temalar / konular amaç değil araçtır.
- Öğrenme merkezleri önemlidir.
- Kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır.
- Aile eğitimi ve katılımı önemlidir.
- Değerlendirme süreci çok yönlüdür.
- Özel gereksinimli çocuklar için uyarlamalara yer vermektedir.
- Rehberlik hizmetlerine önem vermektedir.

Çocuk merkezlidir: Okul öncesi programı, öğretmenin değil çocukların ön planda ve aktif oldukları bir eğitim imkânı sunar. Öğrenme sürecinde çocukların yapacağı etkinlikler (Görsel 1.4) ve oynayacağı materyalleri seçme, planlama ve düzenlemelerine ayrıca araştırma, inceleme, sorgulama, tartışma, uygulama ve üretmelerine olanak tanır. Çocuklar; bu sayede okula, öğrenme ve araştırmaya karşı olumlu tutumlar kazanır. Kendine güvenme, kendini değerli hissetme, akranları ve öğretmenleriyle karşılıklı etkileşime girebilmeyi öğrenir.

Görsel 1.4: Çocuğun yapacağı etkinliği seçmesi

Esnektir: Her çocuğun fiziksel çevresi ve aile yapısı farklı özelliklerdedir. Okul öncesi eğitim programı; farklı çevre ve aile özelliklerine göre uyarlanmaya ve bireyselleştirilmeye uygun, esnek bir yapıdadır. Öğretmen; eğitim planlarını kendisi hazırlar, uygular ve değerlendirir. Program, öğretmene gün içinde oluşabilecek değişikliklere göre eğitim sürecinde gerekli düzenlemeleri yapma imkânı tanır. Öğretmen; programda yer alan kazanım, gösterge ve kavramları farklı zaman ve biçimlerde bir araya getirebilir, etkinlikleri ayrı ayrı ya da bütünleştirilmiş olarak hazırlayabilir. Öğrenme süreçlerini zenginleştirmek için farklı tema, konu ve etkinlik türlerinden, seçtiği etkinliğe uygun ortam ve materyallerden yararlanabilir.

Sarmaldır: Programın sarmal olması, kazanım ve göstergelerin süreç boyunca ihtiyaç duyulan durumlarda farklı etkinlikler kullanılarak, tekrarlanıp ele alınmasını sağlar. Öğretmenin, kazanım ve göstergeleri farklı zamanlarda farklı konu ve kavramlarla birden fazla ele alabilmesi; kazanımların gerçekleşmesi, pekiştirilmesi ve kalıcı olmasını sağlar. Çocuklar, okul öncesi dönemde hızlı değişim ve gelişim gösterir. Çocukların bu özelliği ve öğrenmenin birikim gerektiren bir süreç olduğu düşünülerek kazanımların tekrar tekrar ele alınması faydalı olur.

Eklektiktir: İçinde bulunulan bilgi çağında gereken donanıma sahip bireyler yetiştirmek amacıyla birçok araştırma, inceleme ve çalışma yapılarak eğitim sisteminde yeniliklere yer verilmiştir. Okul öncesi eğitim programı, farklı öğrenme kuram ve modellerindeki çocuk merkezli uygulamalardan yararlanılarak hazırlanmıştır.

Dengelidir: Okul öncesi programı, çocukların gelişimini "gelişim bir bütündür" ilkesi doğrultusunda çok yönlü desteklemeyi hedefler. Gelişim alanlarıyla ilgili kazanım ve göstergelerin, eğitim planlarında dengeli bir şekilde ele alınması programda esastır. Etkinlik türleri, sakin ve hareketli etkinlikler, etkinliklere ayrılan süreler, açık ve kapalı mekânların kullanımının dengeli bir şekilde düzenlenmesi (Görsel 1.5) okul öncesi programında yer alır.

Görsel 1.5: Gelişim alanlarına yönelik etkinliklerin dengeli kullanılması

Oyun temellidir: Çocuk için en iyi öğrenme yöntemi oyundur. Çocuklar, içinde yaşadığı dünyayı oyun yoluyla tanır ve kendilerini oyun sırasında en iyi şekilde ifade eder. Çocukların hızlı düşünme ve karar verme, problem çözme becerileri oyun yoluyla gelişir. Okul öncesi programında çocuklara kazandırılmak istenen beceriler ele alınırken etkinliklerde oyunun kullanılması özellikle önerilmektedir. Okul öncesi eğitim programının ve okul öncesi eğitimin temeli oyuna dayanmaktadır.

Keşfederek öğrenme önceliklidir: Keşfederek öğrenme; çocuğun öğrenme sürecine aktif katılması, edindiği bilgi ve becerileri farklı durumlara aktarması ve kullanmasıdır. Okul öncesi programı; çocuğun çevresini algılaması, merak ettiği konular hakkında sorular sorması, araştırma yapması, keşfetmesi (Görsel 1.6) ve oynayarak öğrenmesini sağlar. Böylece anlamlı ve kalıcı öğrenme gerçekleşir.

Görsel 1.6: Etkinliklerle keşfetme

Yaratıcılığın gelişmesi ön plandadır: Çocukların ilgi, ihtiyaç ve öğrenme yöntemlerine uygun ortamlar yaratılmalı ve kendilerini özgür bir şekilde ifade etmelerine fırsat verilmelidir. Her çocuğun ilgi, deneyim, beceri ve ihtiyaçlarında farklılıklar olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Çocukların bireysel farklılıkları; öğrenme sürecinde zengin materyal çeşitleri, farklı yöntem ve tekniklerle desteklenmelidir.

Günlük yaşam deneyimlerinin ve yakın çevre olanaklarının eğitim amaçlı kullanılması teşvik edilmektedir: Çocuklar; bilgi ve deneyimleri en kolay olarak günlük yaşantı ve yakın çevrelerinden edinirler. Çocukların içinde bulunduğu çevre, doğal yollarla öğrenme ve öğrendiklerini pekiştirmesini sağlar. Eğitimde yakın çevre imkânlarından yararlanılarak farklı çeşitte ve ekonomik araç gereç temin edilebilir. Bu nedenle öğretmenin, grubunda bulunan çocukların yaşam deneyimleri ve yakın çevrelerini iyi tanıması gerekir. Öğretmenler, planı kendi grubundaki çocukların özelliklerini dikkate alarak hazırlamalı ve hazır plan kullanmamalıdır.

Temalar / konular amaç değil araçtır: Okul öncesi eğitimde amaç, çocuklara çeşitli konu ya da temalar öğretmek değil kazanım ve göstergeleri gerçekleştirmektir. Ancak eğitim süreci planlanırken kazanım ve göstergelerin gerçekleştirilmesinde konu veya temalar kullanılabilir.

Öğrenme merkezleri önemlidir: Öğrenme merkezleri; çocukların arkadaşlarıyla etkileşimde bulundukları, çocuklara uygun materyallerin yer aldığı, dolap, bant ya da paravanlarla birbirinden ayrılmış öğrenme alanlarıdır. Merkezler, sınıf ortamında düzenlenebileceği gibi sınıf dışında ve açık alanlarda da düzenlenebilir.

Kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır: Çocukların sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmeleri için evrensel değerleri ve yaşadıkları toplumun kültürel değerlerini benimsemeleri gerekir. Okul öncesi programı; çocukların farklılıklara saygı duyma, farklı özellikleri olan bireylerle bir arada ve uyum içinde yaşaması için deneyimler kazanmasına imkân sağlar. Programda, değer eğitimi konularına ilişkin kazanım ve göstergelerde kültürel ve evrensel değerlere yer verilerek çocukların bu değerleri kazanmaları amaçlanmıştır.

Aile eğitimi ve katılımı önemlidir: Aile eğitimi ve katılımı; okulda verilen eğitimin evde de devam etmesinin sağlanması, kazanılan bilgi, beceri ve tutumların kalıcı olması açısından önemlidir. Aile eğitimi ve katılımı çalışmalarının neler olduğu okul öncesi programında belirtilmiştir. Ayrıca "Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER)" hazırlanmıştır. Öğretmenlerin programla birlikte bu rehberi kullanmaları, aile katılımı çalışmalarının verimliliği açısından önemlidir.

Değerlendirme süreci çok yönlüdür: Okul öncesi eğitimde süreç çok yönlü olarak değerlendirilir. Değerlendirme; öğretmenin çocuğu, programı ve kendini değerlendirmesi şeklinde gerçekleşir. Değerlendirmenin her aşamasından elde edilen sonuçlar diğer aşamaların değerlendirilmesinde de kullanılır. Yapılan değerlendirmelerin sonuçları, öğretmenin daha sonraki uygulamaları için rehber olur.

Özel gereksinimli çocuklar için uyarlamalara yer vermektedir: Okul öncesi eğitim programında özel gereksinimli çocukların ihtiyaçları da göz önüne alınmıştır. Program, bu özelliği sayesinde çocuklara öğrenme ve ilkokula hazırlık konusunda eşit fırsatlar sunmaktadır. Öğretmen, grubunda raporu olan özel gereksinimli çocuk varsa hazırladığı etkinliklerde bu çocuğun bireysel özellikleri ve ihtiyaçlarına uygun uyarlamalar yapmalıdır ayrıca bireyselleştirilmiş eğitim programını da uygulamalıdır. Etkinliklerde uyarlamalar yapılarak özel gereksinimli çocukların eğitim sürecinin tamamına katılması (Görsel 1.7) amaçlanmaktadır.

Görsel 1.7: Özel gereksinimli çocuğu etkinliğe dâhil etme

Uyarlama, özel gereksinimli çocuğun hazırlanan etkinliğe nasıl ve hangi düzenlemeler ile dâhil edileceğini içermelidir. Öğretmen; uyarlama yaparken kullanılan yöntem, materyaller ve öğrenme sürecinde dikkat edilmesi gereken noktalarla ilgili açıklamaları etkinlik planında belirtmelidir. Özel gereksinimli çocukları gelişim alanlarına göre desteklemede dikkat edilmesi gereken noktalar, okul öncesi eğitim programında yer alan Ek 11'de sunulmuştur. Öğretmenler, okul öncesi eğitim programının bu bölümünden faydalanarak etkinlikleri özel gereksinimli çocuklara uygulayabilir.

1.1.2. Programda Çocuğun Gelişimsel Özellikleri

Eğitim, bir davranış değiştirme sürecidir. Eğitim sürecinde yapılacak her türlü planlama ve uygulamada çocukların gelişim özellikleri göz önünde bulundurulur. Okul öncesi eğitim programı da gelişimsel bir programdır ve programın temelini çocukların gelişimsel özellikleri oluşturur. Çocuğa kazandırılmak istenen becerilerin çocuğun gelişim düzeyine uygun olarak belirlenmesi, öğrenme yaşantılarının bireysel farklılıklara göre çeşitlendirilmesi ve değerlendirme ölçütlerinin gelişim özelliklerine göre seçilmesi gerekir. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yaşlarına göre gelişim özelliklerini iyi bilmesi önemlidir.

1.1.2.1. 36-72 Aylık Çocukların Motor Gelişim Özellikleri

Görsel 1.8: Kaba motor beceriler

Görsel 1.9: İnce motor beceriler

36-48 Aylık Çocukların Motor Gelişimi

- Düz çizgi üzerinde yürür.
- Eğilebilir, çömelebilir, tırmanabilir ve yürürken bir şeyler taşıyabilir.
- Kollarını sağ kol, sol bacak ve sol kol, sağ bacak salınımı yaparak koşar (Görsel 1.8).
- Çift ayakla yerinde sıçrar.
- Tek ayak üzerinde sıçrar.
- Durduğu noktadan çift ayakla öne doğru atlar.
- Farklı yönlere yuvarlanır.
- Topu iki eliyle tutup hedefe atar.
- Topu yere vurup tutar.
- Durduğu yerde sabit topa ayakla vurur.
- Atılan topu tüm vücudunu kullanarak tutar.
- Topa raketle yukarı doğru vurur.
- Tek ayak üzerinde 4-5 saniye durur.
- Denge tahtasında kısa mesafe yürür.
- Bisikletle pedal çevirerek ilerler.
- Bir kaptaki sıvıyı başka bir kaba boşaltır.
- Büyük boncukları ipe geçirebilir.
- Yumuşak malzemeleri kullanarak değişik şekiller oluşturur.
- Verilen basit şekilleri keser (Görsel 1.9).
- Baskı ve yapıştırma işlerini yapar.
- Cımbız tutuşu kullanarak küçük nesneleri tutabilir.
- Daire şeklini çizer.
- 8 küple kule yapar.
- Müzik eşliğinde serbest dans eder.

48-60 Aylık Çocukların Motor Gelişimi

- Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.
- Dairesel çizgide yürür.
- Koşarken verilen komutla yön değiştirir.
- 30 cm yükseklikten atlar.
- Engelin üzerinden çift ayakla atlar.
- Durduğu yerden kollarıyla denge sağlayarak çift ayakla ileri doğru atlar.
- Ritmik olarak tek ayak üzerinde 4-6 kere sıçrar.
- Ayak parmak uçlarında yürüyebilir.
- Kayma adımı yaparak ilerler.
- Tek ayakla sekme hareketi yapar.
- Topu yere vurarak 3 kere sektirir.
- Küçük topu tek elle atar.
- Atılan topu iki eliyle tutar.
- Küçük topu yerden yuvarlar.
- Sabit topa koşarak ayakla vurur.
- Yerde yuvarlanmakta olan bir topa tekme atabilir.
- Sabit topa raket veya sopa ile vurur.
- Tek ayak üzerinde 7-8 saniye durur.
- Denge tahtasında ayak değiştirerek yürür.
- Bisikletle köşeleri döner.
- Yardımla öne takla atar.
- Kaplar yan yana koyulduğunda sıvıları bir kaptan bir başka kabın içerisine aktarabilir.
- Basit dans adımları yapar.
- Sembolleri kopya eder.
- Nesneleri ipe dizer.

60-72 Aylık Çocukların Motor Gelişimi

- Kontrollü şekilde koşar.
- Koşup engelin üzerinden atlar.
- Galop hareketini ritmik olarak yapar.
- Ritmik olarak seker.
- Tek ayakla sıçrayarak 2-3 m ilerler.
- Topu tek elle omuz üstünden atar.
- Topu tek elle yerden yuvarlar.
- Belli bir mesafede duran hedefi vurur.
- Topu yerde 5-6 kere sektirir.
- İp atlar.
- Vücudunun farklı bölümlerini kullanarak dengede durur.
- Tek ayak üzerinde 9-10 saniye durur.
- Yardımsız takla atar.
- Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.
- Yumuşak malzemeleri kullanarak 2-3 parçalı kompozisyonlar oluşturur.
- Model gösterildiğinde kâğıdı çapraz şekilde katlar.
- Modele bakarak üçgen, kare, daire ve dikdörtgen çizer.
- Yatay, dikey, eğri ve eğik çizgiler çizer ve bu çizgilerden yeni bir şekil oluşturur.
- Kalemi doğru tutar.
- 1-5 arası rakamları kopya eder.

1.1.2.2. 36-72 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişim Özellikleri

36-48 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişimi

- Zıt kavramları ayırt eder.
- 1´den 10´a kadar sayar.
- Bire bir eşleştirme yapar.
- 8 küp kullanarak kule yapar (Görsel 1.10).
- Üç küp kullanarak köprü yapar.
- 1´den 10´a kadar olan nesneler içinden istenen sayıdaki nesneyi gösterir.
- 4 parçalı yapbozu tamamlar.
- Renkleri tanır ve eşleştirir.
- Resmini gördüğü nesneyi tanımlar.
- Cinsiyetini söyler.
- İki nesneden oluşan örüntüyü modele bakarak devam ettirir.

Görsel 1.10: Bilişsel beceriler

48-60 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişimi

- 6 ögeyi içerecek şekilde insan resmi çizer.
- 4-10 parçalı yapbozu tamamlar.
- Nesnelerle rakamlar arasında ilişki kurar.
- Nesneleri ortak özelliklerine göre sınıflandırır.
- 1´den 20´ye kadar birer ritmik sayar.
- Aynı sayıdaki nesne gruplarını eşleştirir.
- Verilen iki yarımı birleştirerek bütün oluşturur.
- Mekânda konum ile ilgili yönergeleri uygular.
- Bir olayı oluş sırasına göre sıralar.
- 10 küp kullanarak kule yapar.
- Birden fazla nesnenin yapıldığı malzemeleri söyler.
- Nesneleri dokularına göre ayırt eder.
- Renkleri isimlendirir.
- Kısa bir süre önce gördüğü nesne, kişi ya da resimle ilgili sorulara cevap verir.
- Modele bakarak resimlerdeki eksik parçaları tamamlar.
- Resimlerden öykü oluşturur.
- Neden-sonuç ilişkisi içeren sorulara cevap verir.
- Nesneleri farklı özelliklerine göre karşılaştırır.
- İki nesneden oluşan örüntüler kurar.
- Seslerdeki farklılıkları (yüksek ses, kalın-ince ses gibi) ayırt eder.

60-72 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişimi

- Eksik insan resmini kol ve bacak çizerek tamamlar.
- 10-25 parçalı yapbozu tamamlar.
- Geometrik şekilleri birleştirerek yeni şekiller oluşturur.
- 6-10 nesneyi herhangi bir özelliğine göre gruplandırır.
- 1'den 10´a kadar olan nesne grupları ile rakamlar arasında ilişki kurar.
- 1´den 10´a kadar olan nesneleri kullanarak toplama yapar.
- 1´den 10´a kadar olan nesneleri kullanarak çıkarma yapar.
- Yarım ve bütün olan nesneleri gösterir.
- 1'den 20´ye kadar olan rakamları sıralar.
- İlişki kurma, eşleştirme, gruplandırma ve sıralamayı nasıl yaptığını açıklar.
- Neden-sonuç ilişkilerini kurar.
- Kısa süre gösterilen bir resimdeki ayrıntıları hatırlar.
- Bir olaydan sonra ne olabileceği hakkında tahmin yürütür.
- Nesneler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.
- Bir dizi içerisindeki nesnelerin birbirlerine göre konumlarını söyler.
- Miktar bildiren kıyaslama ifadeleri kullanır.
- Haftanın günlerini sırasıyla söyler.
- 20´ye kadar ritmik sayar.
- Günün farklı zaman dilimlerinin isimlerini söyler.
- Yaptığı işe dikkatini verir.
- Problem durumunun çözümüne yönelik akıl yürütür.
- Somut nesneleri kullanarak grafik oluşturur.
- Nesne grafiğini okur.
- Üç ögeden oluşan örüntüler oluşturur.

1.1.2.3. 36-72 Aylık Çocukların Dil Gelişim Özellikleri

36-48 Aylık Çocukların Dil Gelişimi

- Sesin geldiği yönü söyler.
- 3-4 sözcüklü cümleler kurar.
- "Kim, neden, nasıl?" gibi sorular sorar.
- Geçmiş zaman ifadelerini kullanır.
- Konuşmalarında isim ve fiilleri kullanır.
- Konuşmalarında kişi zamirlerini kullanır.
- Konuşmalarında sıfatları kullanır.
- Konuşmalarında çoğul eklerini kullanır.
- Sohbete katılır.
- Duygularını sözel olarak ifade eder.
- Nesnelerin işlevlerini anlar.
- İfadelerinin çoğu anlaşılır.
- Konuşmasında bazı ses hataları yapar.
- 2 veya 3 ardışık yönergeyi yerine getirir.
- Kendi kendine şarkı ve tekerleme söyler.
- Yaptığı günlük işlerle ilgili sorulara cevap verir.
- İki olayı oluş sırasına göre anlatır.

48-60 Aylık Çocukların Dil Gelişimi

- Sesin özelliğini söyler.
- Sesin kaynağının ne olduğunu söyler.
- Bileşik cümleler kurar.
- 4-5 sözcüklü cümleler kurar.
- Konuşmalarında bağlaçları kullanır.
- Konuşmalarında olumsuz sözcük yapıları kullanır.
- Konuşmalarında edat kullanır.
- Zıt anlamlı sözcükleri kullanır.
- Sözcüklerin anlamlarını sorar.
- Nesnelerin işlevlerini sorar.
- Nesnelerin işlevleriyle ilgili soruları yanıtlar.
- "Kim, neden, nasıl?" gibi sorulara yanıt verir.
- 3 veya 4 ardışık yönergeyi yerine getirir.
- Görüş alanı dışındaki nesnelerle ilgili yönergeleri yerine getirir.
- Kısa ve basit öykülerle ilgili soruları yanıtlar (Görsel 1.11).
- Az sayıda ses hatası yaparak konuşur.
- Deneyimleriyle ilgili konuşur.

Görsel 1.11: Dil gelişimini kuklalarla destekleme

60-72 Aylık Çocukların Dil Gelişimi

- Sesler arasındaki farklılıkları söyler.
- Sesler arasındaki benzerlikleri söyler.
- Verilen sese benzer sesler çıkarır.
- Sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.
- Sıralı ve bileşik cümleler kurar.
- Cümlelerinde özneye uygun fiil kullanır.
- 6 ve daha fazla sözcükten oluşan cümleler kurabilir.
- Geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanı kullanır.
- "Kim, ne, ne zaman, nerede, neden, nasıl?" gibi sorular sorar.
- "Kim, ne, ne zaman, nerede, neden, nasıl?" gibi soruları yanıtlar.
- Cümlelerinde "çünkü, daha sonra" gibi kelimeleri kullanır. İşaret ve kişi zamirlerini kullanır.
- Konuşmalarında zaman zarflarını kullanır.
- Çoğunlukla dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurar.
- Bazı sözcüklerin eş ve zıt anlamlarını, eş seslilerini söyler.
- Sohbete katılır ve sohbeti devam ettirir.
- Akıcı konuşur.
- Dinlediği bir öyküyü anlatır.
- Resim, nesne ya da olaylar arasında ilişki kurarak anlamlı öykü anlatır.
- Konuşmalarında mizahı kullanır.
- Çevresindeki yazılı materyalleri tanır.
- Yazının bir anlam ifade ettiğini bilir.
- Yetişkinlere duygu ve düşüncelerini anlatır.
- Okumanın günlük yaşamdaki yeriyle ilgili konuşmalara katılır.
- Yazının yönünü gösterir.
- Kitaplarda anlam taşıyan ögenin yazı olduğunu söyler.
- Kitaptaki resimlere bakarak kitabı okuyormuş gibi yapar.

1.1.2.4. 36-72 Aylık Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişim Özellikleri

36-48 Aylık Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişimi	48-60 Aylık Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişimi	60-72 Aylık Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişimi
• Kendisi ile ilgili sorulara cevap verir. • Grup oyunlarına katılır. • Sıraya girer. • Sırasını bekler. • Nezaket sözcüklerini kullanır. • Duygularını ifade eder. • Başkalarının duygusal ifadelerini fark eder. • Yetişkin denetiminde kurallara uyar. • Basit sorumlulukları yerine getirir. • Kendisiyle ilgili olumlu ifadeler kullanır. • Kendine ait nesneleri başkalarıyla paylaşır. • Gerekli durumlarda izin ister.	• Adını, soyadını ve yaşını söyler. • Yetişkinlerin konuşmalarına eşlik eder. • Duygularını ifade ederken jest ve mimiklerini kullanır. • Başkalarının duygu durumlarına uygun tepkiler verir. • Akran veya yetişkin liderliğine uyum gösterir (Görsel 1.12). • İhtiyacı veya sorunu olduğu zaman yardım ister. • Başkalarına yardım etmek ister. • Başladığı işi devam ettirmek için çaba gösterir.	• Evinin adresini söyler. • Ebeveyninin telefon numarasını söyler. • Duygularını belli eder. • Başkalarının duygusal ifadelerini açıklar. • Kendini özgün yollarla ifade eder (Görsel 1.13). • Kurallara uyar. • Kuralları, gerekli durumlarda başkalarına açıklar. • Aldığı sorumluluğu yerine getirir. • Kendine güven duyar. • Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar. • Yeni tanıştığı kişilerle kolay iletişim kurar. • Amaçlarına göre davranır. • Duygularını kontrol eder. • Gerekli durumlarda liderliği üstlenir. • Sosyal problemlerini çözme konusunda gayret gösterir. • Gerektiğinde bağımsız davranır.

Görsel 1.12: Arkadaş edinme

Görsel 1.13: Duygularını ifade etme

1.1.2.5. 36-72 Aylık Çocukların Özbakım Becerileri

36-48 Aylık Çocukların Özbakım Becerileri	48-60 Aylık Çocukların Özbakım Becerileri	60-72 Aylık Çocukların Özbakım Becerileri
• Yemeği kendi kendine yer. • Düğmesiz ve bağsız giysileri yardımsız çıkarır. • Yardımla giyinir. • Giysilerin önünü ve arkasını ayırt eder. • Ellerini ve yüzünü yardımla yıkayıp kurular. • Dişlerini yardımla fırçalar. • Saçını yardımla tarar. • Tuvalet gereksinimini yardımla karşılar. • Kendine ait eşyaları toplar.	• Saçını tarar. • Giysilerini yardımsız çıkarır ve giyer (Görsel 1.14). • Giysisindeki büyük düğmeleri ilikler ve çözer. • Giysilerini asar. • Ayakkabılarını yardımla bağlar. • Ellerini ve yüzünü yardımsız yıkar. • Dişlerini fırçalar. • Sofra kurallarına uyar. • Yemekle ilgili araç gereci uygun kullanır. • Ev işlerine yardımcı olur.	• Dişlerini fırçalar. • Ellerini ve yüzünü yıkayıp kurular. • Vücudunu yıkar. • Tuvalet gereksinimini kendi başına karşılar. • Günlük işlerde sorumluluk alır ve aldığı sorumlulukları yerine getirir. • Giysilerini hava şartlarına uygun olarak seçer. • Giysilerini kendi kendine çıkarır ve giyer. • Giysilerinin düğme ve çıtçıtlarını çözer, ilikler. • Ayakkabılarını bağlar. • Yemek araç gerecini yetişkin gibi kullanır. • Yemek tabaklarını ya da servis tepsisini taşır. • Temizlik malzemelerini doğru kullanır. • Tehlikeli durumları fark eder.

Görsel 1.14: Giyinme becerisi

1.1. UYGULAMA FAALİYETİ

ÇOCUKLARIN GELİŞİMSEL ÖZELLİKLERİ İLE İLGİLİ EL KİTAPÇIĞI HAZIRLAMA

Derste edindiğiniz bilgiler doğrultusunda 36-72 aylık çocukların gelişimsel özellikleri ile ilgili bir el kitapçığı hazırlayınız.

Kitapçığı hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Kitapçığın tasarımını yapınız.
- Kitapçık için gerekli malzemeleri belirleyip temin ediniz.
- Kitapçıkta 36-48 aylık çocukların her gelişim alanından en az beşer özelliğe yer veriniz.
- Kitapçıkta 48-60 aylık çocukların her gelişim alanından en az beşer özelliğe yer veriniz.
- Kitapçıkta 60-72 aylık çocukların her gelişim alanından en az beşer özelliğe yer veriniz.
- Kitapçığı resim ve çizim gibi görsellerle zenginleştiriniz.
- Kitapçığın yazımında imla kurallarına dikkat ediniz ve Türkçeyi doğru kullanınız.
- Kitapçığı 2 ders saati içinde bitiriniz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, çocukların gelişimsel özellikleri ile ilgili el kitapçığı hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

ÇOCUKLARIN GELİŞİMSEL ÖZELLİKLERİ İLE İLGİLİ EL KİTAPÇIĞI HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Tasarım ve Hazırlık Aşaması					
1	Kitapçığın tasarımını yaptı.					
2	Tasarladığı el kitapçığının yapımı için uygun malzemeleri hazırladı.					
	B) Kitapçığın Yapım Aşaması					
3	Kitapçıkta 36-48 aylık çocukların motor gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
4	Kitapçıkta 36-48 aylık çocukların bilişsel gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
5	Kitapçıkta 36-48 aylık çocukların dil gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
6	Kitapçıkta 36-48 aylık çocukların sosyal-duygusal gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
7	Kitapçıkta 36-48 aylık çocukların özbakım becerilerine yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
8	Kitapçıkta 48-60 aylık çocukların motor gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
9	Kitapçıkta 48-60 aylık çocukların bilişsel gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
10	Kitapçıkta 48-60 aylık çocukların dil gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
11	Kitapçıkta 48-60 aylık çocukların sosyal-duygusal gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
12	Kitapçıkta 48-60 aylık çocukların özbakım becerilerine yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
13	Kitapçıkta 60-72 aylık çocukların motor gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
14	Kitapçıkta 60-72 aylık çocukların bilişsel gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
15	Kitapçıkta 60-72 aylık çocukların dil gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
16	Kitapçıkta 60-72 aylık çocukların sosyal-duygusal gelişim alanlarına yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					

17	Kitapçıkta 60-72 aylık çocukların özbakım becerilerine yönelik en az 5 özelliğe yer verdi.					
18	Kitapçığını resim ve çizim gibi görsellerle zenginleştirdi.					
19	Kitapçığının yazımında Türkçeyi doğru kullandı.					
	C) Zaman Yönetimi					
20	Kitapçığını verilen sürede tamamladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 20 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 100'dür.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /100] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz faydalı olacaktır.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....
.....

1.1.3. Kazanım ve Göstergeler

Kazanım; çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olarak kazanmaları beklenen bilgi, beceri ve yeterliliklerdir. **Göstergeler;** çocukların kazanmaları beklenen bilgi, beceri ve yeterliliklerin davranış olarak sergilenen gözlenebilir hâlidir. Öğretmenler, çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak belirlenen kazanım ve göstergelere ulaşabilmek için etkinlikleri kullanır.

36-72 aylık çocukların gelişim özellikleri, gelişim alanlarına yönelik kazanım ve göstergeleri okul öncesi eğitim programında belirlenmiştir. Kazanım ve göstergeler, programda numaralandırılarak sıralanmıştır. Öğretmenler bu kazanım ve göstergelere ekleme ya da bunlarda değiştirme yapamaz. Hazırladığı planında hangi gelişim alanının hangi numaralı kazanımını aldığını belirtmelidir. Ele alınan kazanımın bütün göstergelerine yer verilmez. Öğretmen o gün gelişim alanlarının hangi kazanımlarının hangi göstergelerine yer verecekse planında sadece o göstergeleri yazmalıdır. Örneğin MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nda motor gelişim alanı 2 numaralı kazanım "Kazanım 2. Denge hareketleri yapar." şeklinde ifade edilmiştir. Bu kazanımın göstergeleri ise "Göstergeleri: Ağırlığını bir noktadan diğerine aktarır. Atlama, koşma, başlama, durma ile ilgili denge hareketlerini yapar. Tek ayak üzerinde durur. Tek ayak üzerinde sıçrar. Bireysel ve eşli olarak denge hareketleri yapar. Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür. Denge tahtası üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür." olarak ifade edilmektedir. Öğretmen o gün, grubunda bulunan çocuklara "Tek ayak üzerinde durur. Tek ayak üzerinde sıçrar." göstergelerinde belirtilen becerileri kazandırmayı hedefliyorsa planına sadece bu iki göstergeyi yazmalıdır.

NOT: Etkinliklerde yer alan yönergelerdeki işlem basamaklarını sırayla uygulayınız.

1.2. ETKİNLİK

Kazanım ve Gösterge Panosu Hazırlama

Öğretmen bir önceki derste öğrencilerden çocukların yaşlarına göre gelişimsel özelliklerini gösteren fotoğraflar getirmelerini ister.

- Üç gruba ayrılınız.
- Getirdiğiniz fotoğrafları inceleyiniz. Fotoğrafların hangi gelişim alanlarıyla ile ilgili olduğunu beyin fırtınası yaparak tartışınız.
- Fotoğrafları yaşlara ve gelişim alanlarına göre gruplandırınız.
- Kendinize ait fotoğrafları atölyedeki fon kartonları, boyalar ve artık materyalleri kullanarak kazanım ve göstergelerle ilgili bir pano hazırlayınız.
- Panoda yaşlara ve gelişim alanlarına göre kazanım ve göstergeleri yazarken Türkçeyi düzgün kullanmaya özen gösteriniz.
- Fotoğrafları grup arkadaşlarınızla birlikte inceledikten sonra yaşlara ve gelişim alanlarına göre gruplandırınız.
- Yaşlara ve gelişim alanlarına göre kazanım ve göstergeleri derste edindiğiniz bilgiler doğrultusunda ve MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'ndan yararlanarak kâğıtlara yazınız.
- Gruplandırdığınız fotoğrafları özelliklerine göre kazanım ve göstergelerle birleştirerek birer pano hazırlayınız.

1.1.4. Etkinlik Türleri

36-72 aylık dönemdeki çocuklar, okul öncesi eğitim programında kazanım ve göstergelerle belirlenen becerileri etkinlikler yoluyla kazanır. Okul öncesi öğretmeni, çocuklara kazandırmayı hedeflediği becerilere yönelik farklı etkinlikler planlayıp uygular. Öğretmen, etkinlik türlerini tek tek planlayıp uygulayabilir veya birden fazla etkinlik çeşidini uygun geçişlerle bir araya getirip bütünleştirilmiş etkinlikler de hazırlayabilir. Okul öncesi eğitim kurumlarında etkinlikler; bireysel etkinlik, küçük grup etkinliği ya da büyük grup etkinliği olarak uygulanabilir.

a) Bireysel Etkinlik: Çocukların bireysel ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri ile gelişim özelliklerini dikkate alarak potansiyel gelişimlerini desteklemek amacıyla planlanan etkinliklerdir. Bu etkinliklerle çocuğun kendi başına yaparak ve yaşayarak öğrenmesi amaçlanır. Örneğin çocukların Görsel 1.15'teki gibi kâğıt, boya ve artık malzemelerden istediklerini kullanarak hayal ettikleri gibi bir ürün oluşturması bireysel etkinliktir. Burada çocuklar sanat çalışması yapmış ancak her çocuk, tuvalet kâğıdı rulolarını farklı malzemeyle şekillendirerek farklı ürünler ortaya çıkarmıştır.

Görsel 1.15: Artık materyallerle bireysel etkinlik

b) Küçük Grup Etkinliği: Çocukların gruplara ayrılarak yaptıkları etkinliklerdir. Öğretmenin çocukları üç gruba ayırdıktan sonra her gruba renkli boncuklar verip çocukların boncukları renklerine göre gruplara ayırmalarını istemesi, küçük grup etkinliğine örnek verilebilir. Öğretmen, farklı yöntem ve teknikleri kullanarak aynı kazanım ve göstergelere yönelik küçük grup etkinlikleri de planlayabilir. Bu sayede çocuklar aynı kazanımlara farklı yollardan ulaşabilir. Örneğin öğretmen, sınıftaki minderlere ek olarak irili ufaklı minderler getirir. Minderlerin neden yapıldığı ve ne işe yaradığı hakkında çocuklarla sohbet eder. Minderlere oturmak ve yaslanmak dışında bunlarla neler yapılabileceği, minderlerin okulda hangi etkinliklerde kullanılabileceği gibi sorular sorar. Çocukları cevaplarına göre gruplara ayırır. Gruplar, minderlerle yapmayı planladıkları etkinliği (sanat, müzik, oyun, matematik, drama vb.) yapar. Bir grup, minderleri üst üste dizdikten sonra topla devirmeye çalışarak oyun oynayabilir. Başka bir grup, minderlerden iki ayrı kule yaptıktan sonra minderlerin üzerine örtü örterek bir çadır oluşturup (Görsel 1.16) drama yapabilir. Diğer bir grup da minderleri kullanıp basit toplama ve çıkarma işlemiyle matematik etkinliği yapabilir. Çocukların minderleri kullanma şekli yaratıcılıklarına bağlı olarak değişebilir.

Görsel 1.16: Minderlerle küçük grup etkinliği

Başka bir örnek verilecek olursa öğretmen, çocukları aynı renk ve boyuttaki kutuların, artık materyallerin olduğu masalara alır. Öğretmen ve çocuklar, bu materyallerle neler yapabilecekleri hakkında sohbet eder. Her grup, bu materyallerle ne yapabileceğine karar verir ve üç boyutlu farklı ürünler oluşturur.

Görsel 1.17: Büyük grup müzik etkinliği

c) Büyük Grup Etkinliği: Aynı kazanımlara ulaşmayı amaçlayan, aynı yöntem, teknik ve materyaller kullanılarak sınıftaki tüm çocuklarla birlikte yapılan etkinliklerdir. Örneğin öğretmenin sınıftaki tüm çocuklarla birlikte Türkçe etkinliği ya da müzik etkinliği yapması büyük grup etkinliğidir (Görsel 1.17, 1.18).

Görsel 1.18: Büyük grup Türkçe etkinliği

ç) Bütünleştirilmiş Etkinlik: Birden fazla etkinlik türünün birbiriyle bağlantılı olarak uygun geçişlerle bir araya getirilmesidir. Bir etkinlik planının öğrenme sürecinde etkinliklerin arka arkaya yazılması, bütünleştirildiği anlamına gelmez. Bir etkinliğin bütünleştirilmiş olabilmesi için o gün yapılan etkinliklerin uygun geçişlerle birbirine bağlanması gerekir.

1.1.4.1. Okul Öncesi Eğitimde Uygulanan Etkinlik Türleri

a) Sanat Etkinlikleri
b) Türkçe Etkinlikleri
c) Oyun ve Hareket Etkinlikleri
ç) Müzik Etkinlikleri
d) Fen ve Matematik Etkinlikleri
e) Drama Etkinlikleri
f) Alan Gezileri
g) Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

a) Sanat Etkinlikleri

Sanat etkinlikleri; çocuğun yaratıcılığını ve hayal gücünü ortaya çıkarmasına yardımcı olan; problem çözme, eleştirel ve çözüm odaklı düşünmesine olanak tanıyan etkinliklerdir. Çocukların kendilerini ifade etmeleri ve iletişim becerilerini geliştirmelerine, içinde bulundukları toplumun kültürünü ve diğer kültürleri daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Sanat etkinlikleri; bireysel etkinlik, küçük grup veya büyük grup etkinliği olarak planlanabilir. Sanat etkinliğinin küçük grup etkinliği ya da bireysel etkinlik olarak planlanıp uygulanması, çocukların yaratıcılıklarını ortaya koyabilmelerine fırsat verir. Çocukların becerilerini, yaratıcılıklarını öğretmenin daha iyi gözlemleme ve keşfetmesini sağlar. Büyük grup çalışması olarak yapılan sanat etkinlikleri, sınıftaki tüm çocukların aynı çalışmayı yaptığı etkinliklerdir fakat sanat etkinliklerinde amaç çocukların yaratıcı ve üretici olmalarını desteklemektir.

Okul Öncesinde Yapılan Sanat Etkinlikleri

- Boya çalışmaları (Görsel 1.19)
- Kâğıt işleri (Görsel 1.20)
- Yoğurma maddeleriyle yapılan çalışmalar (Görsel 1.21)
- Artık materyal (kolaj) çalışmaları (Görsel 1.22)

Görsel 1.19: Boya çalışması

Görsel 1.20: Kâğıt işleri çalışması

Görsel 1.21: Yoğurma maddeleriyle çalışma

Görsel 1.22: Kolaj (artık materyal) çalışması

b) Türkçe Etkinlikleri

Türkçe etkinliği; çocukların sözcük dağarcığını geliştirmeleri, dinleme becerisi kazanmaları, ses tonunu ayarlamaları, sözcükleri doğru üretmeleri, Türkçeyi doğru ve güzel kullanmalarını sağlamak için planlanan etkinliklerdir. Türkçe etkinlikleri, çocukların iletişim becerilerini geliştirmeye ve kitap sevgisi kazanmalarını sağlamaya yardımcı olur. Öğretmen; Türkçe etkinlikleri planlarken çocukların yaşları, gelişim özellikleri, ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate almalıdır. Türkçe etkinliklerinde eğitim ortamını düzenlemeli, farklı yöntem ve teknikler kullanmalı ayrıca sosyal, kültürel ve gelişimsel olarak dezavantajlı çocukları göz önünde bulundurmalıdır.

Türkçe etkinlikleri; tekerleme söyleme, parmak oyunu oynama (Görsel 1.23), şiir okuma, bilmece sorma, sohbet etme,bir öyküyü resimlendirme (Görsel 1.24), öyküyü dramatize etme (Görsel 1.25), öykü anlatma (Görsel 1.26), taklit oyunları, öykü tamamlama, yeni öykü oluşturma, öyküyü tekrar anlatma, ve resimlerden yeni bir öykü oluşturma gibi etkinliklerdir.

Görsel 1.23: Parmak oyunu

Görsel 1.24: Öyküyü resimlendirme

Görsel 1.25: Öyküyü dramatize etme

Görsel 1.26: Öykü okuma

c) Oyun ve Hareket Etkinlikleri

Oyun, çocukların katılmaktan keyif aldığı, deneyimlerini geliştirip zenginleştirdiği bir etkinliktir. Çocukların oyunları, yaşlarına paralel olarak gelişir. Bu nedenle çocukların yaşları, gelişimsel özellikleri, ilgi ve ihtiyaçlarına göre farklı oyun imkânları sunmak gerekir. Okul öncesi eğitimde sadece öğretmenin planlayıp uyguladığı yapılandırılmış oyunlara yer verilmemelidir. Öğretmen veya çocuk tarafından başlatılan, çocukların aktif katılımı ile sürdürülen yarı yapılandırılmış oyunlara ve çocukların tamamen kişisel ilgi ve tercihleri doğrultusunda başlatıp sürdürdükleri yapılandırılmamış oyunlara da yer verilmelidir.

Oyun ve hareket etkinlikleri; çocukların hareket etme ihtiyacını karşılar, sosyalleşmesine yardımcı olur, yaratıcığını, problem çözme ve motor becerilerinin gelişimini destekler. Oyun etkinlikleri de vücudun hareket etmesini sağlar (Görsel 1.27) ancak hareket etkinlikleri (Görsel 1.28); tamamen esneklik, hız, koordinasyon, denge, kuvvet ve dikkat becerilerinin gelişimini desteklemeye yönelik olarak vücut hareketi gerektirir. Hızlı ve yavaş tempoda yürüme, koşma, atlama, tırmanma, uzanma, esneme, tek ve çift ayakla zıplama; hareket etkinliklerine örnek verilebilir.

Görsel 1.27: Oyun etkinliği

Görsel 1.28: Hareket etkinliği

ç) Müzik Etkinlikleri

Müzik etkinlikleri; çocuğun doğru ve nitelikli müzik dinleme, şarkı söyleme alışkanlığı kazanmasını, dili doğru kullanma, müzik aleti çalma (Görsel 1.29), ritme uygun hareket etme becerilerini geliştirmesini sağlar. Müzik etkinlikleri; başkalarını dinleme, iş birliği yapma, grupla hareket etme gibi sorumlulukları da çocuğa kazandırır. Müzik çalışmalarına katılan çocuk, yeteneklerinin farkına varır ve başarı duygusunu yaşar. Bu sayede çocuğun öz güven ve öz saygısı gelişir.

Okul öncesi eğitimde müzik sadece şarkı söyleme ve müzik dinlemeden ibaret değildir. Öğretmen, farklı müzik etkinlik çeşitlerini kullanarak çocukların bu etkinliklere zevkle katılmalarını sağlayabilir.

Okul Öncesinde Kullanılan Müzik Etkinlik Çeşitleri

- Ses dinleme, üretme ve sesleri ayırt etme çalışmaları
- Nefes açma çalışmaları
- Ritim çalışmaları
- Şarkı öğretimi ve şarkı söyleme çalışmaları
- Yaratıcı dans çalışmaları
- Rontlar
- Müzikli dramatizasyon çalışmaları
- Müzikli öykü oluşturma
- Müzik dinleme çalışmaları

Görsel 1.29: Müzik etkinliği

d) Fen ve Matematik Etkinlikleri

Çocuklar; her şeyi merak eder, çevrelerini duyuları yoluyla tanıma ve keşfetmeye çalışır. Merakları sayesinde çevrelerini inceleme ve araştırmaya yönelir. Fen etkinlikleri; çocukların merak duyarak çevrelerini gözlemleme, araştırma ve tanımalarına, düşüncelerini ifade etmelerine, sorular sormalarına olanak sağlayan çalışmalardır.

Okul Öncesinde Kullanılan Fen Etkinlik Çeşitleri (Görsel 1.30)

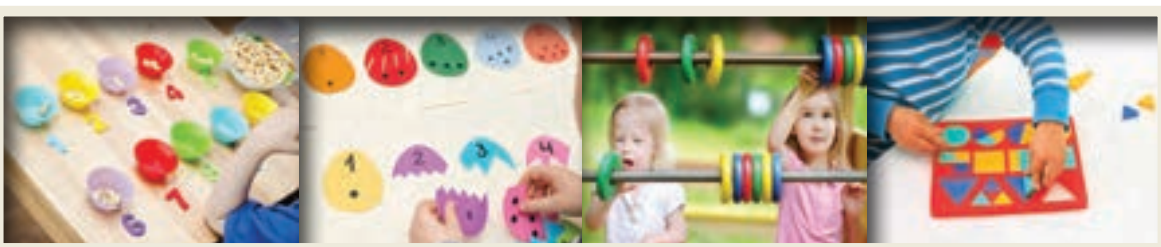
- Hayvan besleme
- Gezi, gözlem ve inceleme
- Hava durumu ve mevsim panosu hazırlama
- Deneyler
- Bitki yetiştirme
- Sınıfa konuk çağırma
- Koleksiyon yapma
- Mutfak çalışmaları
- Araçları tanıma ve kullanma
- Kitap, dergi, fotoğraf inceleme ve belgesel izleme

Görsel 1.30: Fen etkinlikleri

Matematik etkinlikleri; çocuğun bilişsel gelişimini desteklemek, matematiğe karşı olumlu tutum kazanması ve önceden getirdiği kavramsal bilgilerle yeni bilgiler arasında bağ kurmasına yardımcı olmak amacıyla yapılan etkinliklerdir. Okul öncesi dönem çocuklarının matematik kavram ve becerilerinin gelişebilmesi için uygun eğitim yaşantısı ve etkin öğrenme ortamına ihtiyaçları vardır. Matematiği öğrenme, kavram gelişimi ile ilgilidir ve matematik soyut kavramları da içerir. Çocuklar soyut kavramları anlayamadıkları için somutlaştırmak gerekir. Sayı, şekil, az, çok, büyük, küçük, zaman ve renk gibi birçok kavram çocuklara matematik etkinlikleri (Görsel 1.31) ile kazandırılabilir.

İlköğretime hazırlık kapsamında çocuklara kazandırılması gereken matematik becerilerinden bazıları; 0-20 arası rakamları tanıma ve sayma, kavramları öğrenme, basit artırma ve eksiltme çalışmaları yapmadır.

Görsel 1.31: Matematik etkinlikleri

e) Drama Etkinlikleri

Görsel 1.32: Drama etkinliği

Drama; çocukların grup içerisinde kendi yaşantılarından yola çıkarak ve kostüm, aksesuar, oyuncak gibi materyaller kullanarak durum ya da olayları canlandırmalarıdır (Görsel 1.32). Drama süreci; ısınma, canlandırma ve değerlendirme çalışmalarından oluşur. Isınma çalışmaları; basit beden hareketleri, taklidî yürüyüşler, nefes çalışmaları vb.dir. Bu çalışmalar, çocukların fiziksel olarak ısınması ve grubun kaynaşmasını sağlar. Canlandırma aşamasında; öykü oluşturma, dramatizasyon, rol oynama, doğaçlama, pandomim gibi tiyatro tekniklerinden bir ya da birkaçı kullanılır. Değerlendirme aşamasında öğretmen, değerlendirme soruları sorarak drama etkinliğinin değerlendirmesini yapar. Süreç ile ilgili afiş hazırlatma, resim yaptırma gibi farklı çalışmalarla da değerlendirme yapabilir. Drama; çocukların dil, sosyal, duygusal, motor, bilişsel gelişimleri ve özbakım becerilerinin desteklenmesinde kullanılan bir yöntemdir.

f) Alan Gezileri

Alan gezisinin amacı; bir olayı, varlığı ya da bir bölgeyi bir amaç ve plan çerçevesinde görmek, incelemektir. Alan gezileri; çocukların okulda yapılan etkinliklerin hayatla bağlantısını kurabilmesi, olay ve nesneleri karşılaştırmalı olarak kavraması için önemli bir öğretim metodudur. Çocukların ilgisini çekecek; yöresel, kültürel, meslekî ve güncel önem taşıyan her mekân çocuk için doğal öğrenme alanıdır. Alan gezileri bir yeri amaçsızca ve rastgele dolaşmak değildir. Öğretmen kazandırmak istediği bilgi ve becerileri çocukların yaparak, yaşayarak edinmelerini sağlamak için gezi düzenler. Alan gezileri, çocukların soyut ve karmaşık olgular ile ilgili somut ve sosyal deneyimler edinmelerini sağlar. Öğretmen; alan gezisi öncesinde öğrenci velilerinden yazılı izin belgesi almalı, gezi planı hazırlamalı ve bu planı okul yönetimine sunup gerekli onayları almalıdır. Alan gezisi yapılabilecek mekânlar; çocukların yaş, gelişim düzeyi, ilgi ve ihtiyaçlarına göre çeşitlendirilebilir.

Alan Gezileri Yapılabilecek Mekânlar

- Okul içi alanlar
- Park, botanik bahçesi ve doğa gezileri
- Çiftlik
- Hayvanat bahçesi
- İtfaiye (Görsel 1.33) ve polis merkezleri
- Postane
- Market
- Matbaa
- Süt fabrikası
- Tarihî mekânlar
- Sanat atölyeleri ve sergiler
- Bilim merkezleri
- Sinema ve tiyatro

Görsel 1.33: İtfaiye merkezine gezi

g) Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

Okul öncesi eğitimin amaçlarından biri de çocukların ilköğretime hazırlanmasıdır. **Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları;** çocukların ilköğretime geçişini kolaylaştırmak ve hazırbulunuşluk düzeylerini artırmak amacıyla yapılan etkinliklerdir. Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında amaç, çocuklara okuma yazmayı öğretmek değil onların gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak okuma yazma sürecine ilişkin çeşitli becerilerini geliştirmektir.

Okuma yazmaya hazırlık becerileri şunlardır:

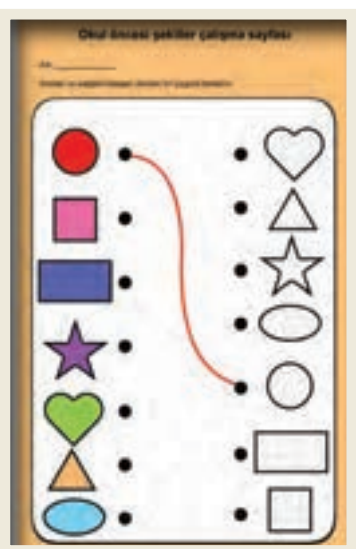
- Motor beceriler (kalem kullanma, boyama, kesme, katlama, yoğurma, yapıştırma vb.)
- Sözel dil becerileri (nefes kontrolü, ses bilgisi, anlatım becerisi, dinleme becerisi, sözcük dağarcığı vb.)
- Algısal beceriler (görsel, işitsel ve dokunsal algı becerileri)
- Bilişsel beceriler (dikkat, hafızada tutma, akıl yürütme, neden sonuç ilişkisi kurma, problem çözme, kavram bilgisi vb.)
- Sosyal-duygusal beceriler (olumlu benlik duygusu, sosyal ilişkiler ve iletişim kurma becerileri, grupla ve bireysel çalışma becerileri, sonuca ulaşma çabası vb.)
- Yazı farkındalığı (yazının işlevini bilme, kitapta resimden çok yazının mesaj taşıdığı bilgisi, çevresindeki yazı ve logoların farkında olma, kitap, sayfa, harf, sözcük, öykü gibi yazılı dil terminolojisine hâkim olma vb.)

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ikiye ayrılır.

- Kavram geliştirici oyuncaklarla yapılan çalışmalar
- Kavram geliştirici etkinlik çalışmaları

Kavram geliştirici oyuncaklar da denilen eğitici oyuncaklarla yapılan çalışmalar, okuma yazmaya hazırlık becerilerinin çocuklara kazandırılması için eğlenceli ve etkin bir yöntemdir. Farklı özellikte eğitici oyuncaklardan yararlanarak çocuklara okuma yazmaya hazırlık becerilerini kazandırmak mümkündür.

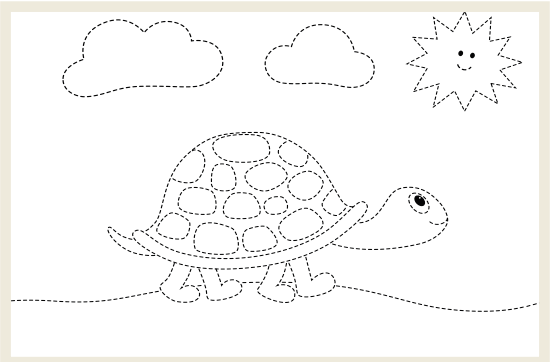
Okuma yazmaya hazırlık becerileri incelendiğinde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının sadece masa başında yapılan test sayfaları, kitap, kavram ve çizgi çalışmaları şeklinde hazırlanacak bir çalışma olmadığı görülmektedir (Görsel 1.34, 1.35, 1.36, 1.37, 1.38, 1.39, 1.40 ve 1.41). Öğretmen; çocukların okuma yazmaya hazırlık becerilerini geliştirmek için Türkçe, oyun, müzik, fen, matematik, drama, alan gezileri gibi etkinliklerden yararlanabilir.

Görsel 1.34: Şekil ve renk kavram çalışması

Görsel 1.35: Görsel algı çalışması

Görsel 1.36: Çizgi çalışması

Görsel 1.37: Yoğurma maddeleri ile sayı çalışması

Görsel 1.38: Eğitici oyuncaklarla renk ve şekil çalışması

Görsel 1.39: Matematik etkinliğinde basit arttırma - eksiltme çalışması

Görsel 1.40: Kalem tutma becerisi

Görsel 1.41: Oyun etkinliği ile çizgi çalışması

1.1.5. Okul Öncesi Eğitimde Plan

Okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenme sürecinin sistemli bir şekilde ve düzen içinde yürütülebilmesi için üç tür plan hazırlanır. Bu planlar; aylık plan, günlük eğitim akışı ve etkinlik planlarıdır.

1.1.5.1. Aylık Eğitim Planı

Okul öncesi öğretmeni; grubunda bulunan çocukların yaşları, gelişim düzeyleri, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda ve elde bulunan imkânları göz önünde bulundurarak her ay bir plan hazırlar. Öğretmenin aylık planda alması gereken kazanım, gösterge ve kavramları belirleyebilmesi için çocukları rutin olarak gözlemlemesi ve gözlemlediği gelişim özelliklerini "Gelişim Gözlem Formu"na kaydetmesi gerekir. Bir sonraki ayın aylık planını hazırlarken çocukların gözlem sonuçlarına göre desteklenmesi gereken gelişim özelliklerini dikkate almalıdır.

Aylık planın içeriği şu şekildedir:

- Öğretmenin çocukların gelişimini desteklemek amacıyla etkinlik oluşturmak için alacağı kazanım ve göstergeler
- Kavramlar
- Alan gezileri
- Belirli gün ve haftalar
- Aile katılımı
- Değerlendirme

Kazanım ve Göstergeler: Öğretmen, grubundaki çocuklara kazandırılacak davranış ve becerilerle ilgili kazanım ve göstergeleri MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan Kazanım ve Göstergeler Listesi'nden alır. Kazanım ve göstergeler belirlenirken çocukların yaş, gelişim düzeyi ve ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır.

Kavramlar: Planı yapılan ay içerisinde çocuklara kazandırılmak istenen kavramlar, MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan Kavramlar Listesi'nden alınabilir. Öğretmen, bu listede bulunan kavramlara yeni kavramlar ekleyebilir. Kavramlar seçilirken çocukların yaş, gelişim düzeyi ve ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır.

Alan Gezileri: Planı yapılan ay içerisinde kazanım ve göstergelere yönelik olarak çocuklarla yapılması düşünülen alan gezileri, aylık planda belirtilir.

Belirli Gün ve Haftalar: Aylık planda yer alacak belirli gün ve haftalar, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Belirli Gün ve Haftalar Çizelgesi'nden seçilir. Listede belirtilen belirli gün ve haftalara ekleme yapılamaz.

Aile Katılımı: Çocuklar için hedeflenen becerilerin kazanılabilmesi ve kalıcı olabilmesi için ailenin eğitime dâhil edilmesi gerekir. Aile katılımı, sadece ailelerden etkinlik için gerekli materyallerin istendiği bir çalışma değildir. Planı yapılan ay için belirlenen kazanım ve göstergelere uygun olarak evde ve okulda ailelerle birlikte yapılacak etkinlikler, aile katılımı çalışmalarını oluşturur.

Aile Katılım Etkinlikleri

- Aile iletişim etkinlikleri
- Aile katılım etkinlikleri
- Bireysel görüşmeler
- Ev ziyaretleri
- Aile eğitimi

Aile İletişim Etkinlikleri

Aileye çocuk hakkında not, mail ve mesajlar yollamak, çocuğun etkinlik sırasında çekilen fotoğraflarını iletmek vb. etkinlikler, okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılan aile iletişim etkinlikleridir. Aile iletişim etkinliğinde kullanılan yöntem değişse de iletişimin şekli değil içeriği önemlidir. Öğretmenin samimi, güven veren, önemsediğini gösteren bir ifade kullanması veli ile olan iletişim ve etkileşimini kuvvetlendirir.

Aile Katılım Etkinlikleri

Aile katılım etkinliği, ebeveynlerden birinin ya da ikisinin okuldaki etkinliklere bire bir katılması (Görsel 1.42) veya evde çocukla birlikte yapmaları istenen, okulda yapılan etkinliğin devamı niteliğindeki etkinliği öğretmenin yönlendirmeleri doğrultusunda yapmasıdır. Anne ve babanın aile katılım çalışmalarında yer alması; çocuğun öz güven kazanması, akademik başarı göstermesi, sosyalleşmesi ve öz denetim kazanmasına yardımcı olur.

Görsel 1.42: Aile katılımı

Öğretmen, okulun açıldığı aylarda velilerle görüşüp velilerin "Aile Katılımı Tercih Formu"nu doldurmalarını sağlamalıdır. Bu, öğretmenin hangi aile ile hangi ayda hangi aile katılım çalışmasını yapabileceğini planlamasına yardımcı olur.

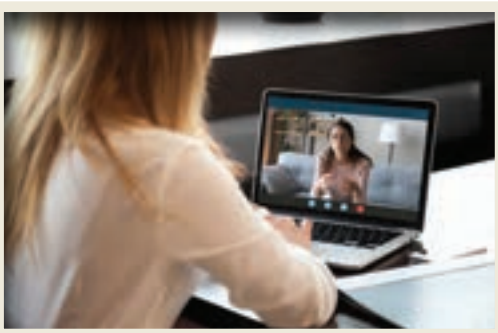

Görsel 1.43: Yüz yüze bireysel veli görüşmesi

Ebeveynlerden birinin ya da her ikisinin birden meslek özelliği ya da yeteneği ölçüsünde katıldığı okul öncesi eğitim etkinlikleri, çocukların büyük zevk aldıkları çalışmalardır. Ebeveynin müzik etkinliğinde bir müzik aleti çalması, çocuklara bir şarkı öğretmesi, sanat etkinliği yapması, öykü okuması gibi etkinlikler aile katılım etkinliklerine örnek verilebilir. Aile katılımı; sınıftaki çocukların velilerinin etkinliklere farklı günlerde katılmasıyla gerçekleştirilebileceği gibi tüm velilerin aynı anda katılmasıyla da gerçekleştirilebilir. Çocuklarla birlikte deney yapma, proje hazırlama, oyun oynama, pasta yapma ve alan gezisine katılma gibi çeşitlendirilebilecek birçok etkinlik, velilerin katılımıyla gerçekleştirilebilir.

Bireysel Görüşmeler

Öğretmen, velilerle belli aralıklarla bireysel görüşmeler gerçekleştirmelidir. Bu görüşmelerde çocuğun gelişimindeki ilerlemeler, yaşanan problem ya da olumlu gelişmeler veliyle paylaşılır. Öğretmenin veliyle göz teması kurmaya özen göstermesi, suçlayıcı ve eleştirel konuşmalardan kaçınması, sen dili yerine ben dili kullanması önemlidir. Görüşmeler yüz yüze yapılabileceği gibi (Görsel 1.43) dijital ortamda görüntülü (Görsel 1.44) olarak da yapılabilir.

Görsel 1.44: Dijital ortamda bireysel görüşme

Ev Ziyaretleri

Ev ziyareti; çocuğu ev ortamında gözlemleme imkânı sağlayan, evdeki yaşam koşullarını görme ve veliyle yakın, güçlü ilişkiler kurabilme fırsatı veren bir çalışmadır (Görsel 1.45). Öğretmen; ev ziyareti öncesinde veliden randevu almalı ve veliye prosedür gereği hiçbir ikram kabul edemeyeceğini, ziyaret amacının çocuğun gelişim durumlarını ev ortamında değerlendirmek olduğunu belirtmelidir.

Görsel 1.45: Ev ziyareti

Görsel 1.46: Aile eğitimi semineri

Görüşme sırasında öğretmenin not tutması aileyi tedirgin edebileceği için ziyaretle ilgili gözlem ve düşünceler, çocuğun ve ailenin yanında not alınmamalıdır.

Aile Eğitimi

Aile eğitimi, ebeveynlerin çocuklarını sağlıklı şekilde yetiştirmelerini sağlamak amacı ile düzenlenen bilgilendirme etkinliklerinin hepsini kapsamaktadır. Gelişim, eğitim, sağlık, anne ve baba tutumları, engel türleri, kaynaştırma, davranış problemleri, çocuklarda stres belirtileri gibi birçok konuda düzenlenecek seminerler (Görsel 1.46), konferanslar ve bilgi dokümanları aile eğitimi çalışmalarıdır.

Değerlendirme

Aylık planın değerlendirilmesi, ayın sonunda şu üç başlık altında yapılır:

- Çocukların değerlendirilmesi
- Programın değerlendirilmesi
- Öğretmenin değerlendirilmesi

Çocukların değerlendirilmesi, ay sonunda "Gelişim Gözlem Formu"na kaydedilen gözlemler dikkate alınarak genel bir değerlendirme yapılmasıdır.

Öğretmenin değerlendirilmesi; öğretmenin kendini, yapılabileceklerini değerlendirip bir sonraki ay için notlar almasıdır.

Programın değerlendirilmesi; aylık planda yer verilen kazanım ve göstergelere ulaşmak için etkinliklerin yeterliliği, uygunluğu, hangi kazanımlara ulaşılamadığı, alan gezileri, materyaller ve aile katılımı çalışmalarının değerlendirilmesidir.

Yapılan değerlendirmenin sonucuna ve çocuklarda gözlenen gelişime göre bir sonraki ayın planı hazırlanır. Aylık planda belirlenmiş ancak çocukların kazanamadıkları ya da yeterli gelişim gösteremedikleri becerilere daha sonraki aylık planda yer verilir.

Tablo 1.1'de aylık plan formatı ve içeriği, Tablo 1.2'de ise Ekim ayına ait aylık plan örneği bulunmaktadır.

Tablo 1.1: Aylık Plan Formatı

Aylık Plan Formatı

<table>
<tr><td>Okul Adı
Tarih
Yaş Grubu
Öğretmen Adı</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>AY</td><td colspan="3">Kazanım ve Göstergeler
Çocukların gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurularak planı yapılan ay içinde ulaşılması beklenen kazanım ve göstergeler seçilir. Seçilen kazanım ve göstergeler, gelişim alanları belirtilerek ve açık olarak yazılır. Seçilen kazanımın bütün göstergeleri o ay içinde alınmak zorunda değildir. Kazanım ve göstergeler, MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nda verilmiştir. Öğretmen, okul öncesi eğitim programında verilen kazanım ve göstergelere ekleme yapamaz.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">.....</td><td colspan="3">Kavramlar
Kavramlar, o ay için belirlenen kazanımlarla ilişkilendirilerek seçilir ve kategorileriyle birlikte yazılır. Kavram listesi, MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nda verilmiştir. Öğretmen, gerekli durumlarda kavram listesine yeni kavramlar ekleyebilir.</td></tr>
<tr><td>Belirli Gün ve Haftalar
MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nda verilen ve planı yapılan ay için uygun olan belirli gün ve haftalar, plana yazılır. Okul MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki belirli gün ve haftalara ekleme yapılamaz.</td><td>Alan Gezileri
Planı yapılan ay için belirlenen kazanımlara uygun olarak yapılacak alan gezileri yazılır.</td><td>Aile Katılımı
Planı yapılan ay için belirlenen kazanımlara göre evde ve okulda ailelerle birlikte yapılacak etkinlikler yazılır.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Değerlendirme
Ay sonunda yapılacak değerlendirmeler; günlük değerlendirmeler göz önüne alınarak çocuk, program ve öğretmen boyutlarında genel olarak yapılır.
Çocuklar "Gelişim Gözlem Formu"na kaydedilen gözlemler dikkate alınarak değerlendirilir.
Program; kazanım, gösterge, kavramlar, alan gezileri, aile katılımı, materyaller ve uyarlama boyutları dikkate alınarak değerlendirilir.
Öğretmen, o ay planladığı programın bütün boyutlarını dikkate alarak kendini değerlendirir.
Bu değerlendirmeler sonucunda bir sonraki ayda alınacak kazanım ve göstergeler belirlenir. Her ay kullanılması gereken formlar bu bölümde belirtilir. (*)</td></tr>
</table>

*Eylül ayında "Okul Tanıtım ve Aile Tanıma Dosyası'nda bulunan formlar ile "Aile Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu" ve "Aile Katılımı Tercih Formu" uygulanır. Eğitim yılı boyunca her çocuk için "Gelişim Gözlem Formu" doldurulur. Her dönemin sonunda her çocuk için "Gelişim Raporu" hazırlanır.

1.3. ETKİNLİK

Aylık Eğitim Planında Yer Alan Öğeleri Tablo Hâline Getirme

Araç Gereç: Renkli fon kartonları, gazlı kalem ve cetveller

Yönerge

- Aylık plan formatını inceleyiniz.
- Üç gruba ayrılınız.
- Atölyede bulunan fon kartonları, cetvel ve gazlı kalemleri kullanarak aylık plan formatını çiziniz.
- Aylık planda yer alan ögeleri tablo içine yerleştiriniz.
- Hazırladığınız formatı sırayla sınıf arkadaşlarınıza tanıtıp aylık planda yer alan ögelerin içeriğini anlatınız.

Tablo 1.2: Aylık Plan Örneği

AYLIK PLAN ÖRNEĞİ	
Okul Adı Tarih Yaş Grubu Öğretmen Adı	60-72 ay
AY	**KAZANIM GÖSTERGELER**
EKİM	**Bilişsel Gelişim** **Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir.** Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne / durum / olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne / durum / olayı ayrıntılarıyla açıklar. **Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur.** Göstergeleri: Nesne / durum/ olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile ilgili ipuçlarını açıklar. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır. **Kazanım 4. Nesneleri sayar.** Göstergeleri: İleriye / geriye birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler. **Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler.** Göstergeleri: Nesne / varlığın adını, rengini, şeklini, büyüklüğünü, miktarını ve kullanım amaçlarını söyler. **Kazanım 7. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar.** Göstergeleri: Nesne / varlıkları rengine, şekline, büyüklüğüne, miktarına ve kullanım amaçlarına göre gruplar. **Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.** Göstergeleri: Nesnenin mekândaki konumunu söyler. Yönergeye uygun olarak nesneyi doğru yere yerleştirir. Mekânda konum alır. **Kazanım 12. Geometrik şekilleri tanır.** Göstergeleri: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler. **Kazanım 14. Nesnelerle örüntü oluşturur.** Göstergeleri: Modele bakarak nesnelerle örüntü oluşturur. En çok üç ögeden oluşan örüntüdeki kuralı söyler. Bir örüntüde eksik bırakılan ögeyi söyler, tamamlar. Nesnelerle özgün bir örüntü oluşturur.

EKİM	**Kazanım 17. Neden-sonuç ilişkisi kurar.** Göstergeleri: Bir olayın olası nedenlerini söyler. Bir olayın olası sonuçlarını söyler. **Kazanım 21. Atatürk'ü tanır ve Atatürk'ün Türk toplumu için önemini açıklar.** Göstergeleri: Atatürk'ün hayatıyla ilgili belli başlı olguları söyler. Atatürk'ün getirdiği yenilikleri söyler. Atatürk'ün getirdiği yeniliklerin önemini söyler.
	Dil Gelişimi **Kazanım 1. Sesleri ayırt eder.** Göstergeleri: Sesin geldiği yönü söyler. Sesin kaynağının ne olduğunu söyler. Sesin özelliğini söyler. Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler. Verilen sese benzer sesler çıkarır. **Kazanım 2. Sesini uygun kullanır.** Göstergeleri: Konuşurken / şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken / şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar. **Kazanım 4. Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır.** Göstergeleri: Cümle kurarken isim, fiil, sıfat, bağlaç, çoğul ifade, zarf, zamir, edat, isim durumlarını ve bunların olumsuzluk yapılarını kullanır. **Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır.** Göstergeleri: Konuşma sırasında göz teması kurar. Jest ve mimikleri anlar. Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır. Sohbete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. **Kazanım 6. Sözcük dağarcığını geliştirir.** Göstergeleri: Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamlarını sorar. Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler. **Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar.** Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinlediklerini / izlediklerini açıklar. Dinledikleri / izledikleri hakkında yorum yapar. **Kazanım 8. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.** Göstergeleri: Dinledikleri / izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri / izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik ve drama gibi çeşitli yollarla sergiler. **Kazanım 10. Görsel materyalleri okur.** Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar.
	Sosyal-Duygusal Gelişim **Kazanım 2. Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır.** Göstergeleri: Anne ve babasının adını, soyadını, mesleğini vb. söyler. Annesinin ve babasının saç rengi, boyu, göz rengi gibi fiziksel özelliklerini söyler. Teyze ve amca gibi yakın akrabalarının isim, telefon numaraları ve evinin adreslerini söyler. **Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.** Göstergeleri: Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur. **Kazanım 7. Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler.** Göstergeleri: Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir. **Kazanım 10. Sorumluluklarını yerine getirir.** Göstergeleri: Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir. Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir. **Kazanım 15. Kendine güvenir.** Göstergeleri: Grup önünde kendini ifade eder.

EKİM

Motor Gelişim

Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. Göstergeleri: Isınma ve soğuma hareketlerini bir rehber eşliğinde yapar. Yönergeler doğrultusunda yürür. Yönergeler doğrultusunda koşar. Belli bir yüksekliğe zıplar. Belli bir yüksekliğe tırmanır. Tırmanılan yükseklikten iner. Koşarak bir engel üzerinden atlar. Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Tek ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Belirlenen noktadan çift ayakla ileriye doğru atlar. Sekerek belirli mesafede ilerler.

Kazanım 2. Denge hareketleri yapar. Göstergeleri: Ağırlığını bir noktadan diğerine aktarır. Atlama, konma, başlama, durma ile ilgili denge hareketlerini yapar. Tek ayak üzerinde durur. Tek ayak üzerinde sıçrar. Bireysel ve eşli olarak denge hareketleri yapar. Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür. Denge tahtası üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.

Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar. Göstergeleri: Bireysel ve eşli olarak nesneleri kontrol eder. Topu, olduğu yerde ritmik olarak sektirir. Farklı boyut ve ağırlıktaki nesneleri hedefe atar. Nesneleri kaldırır, taşır, iter, çeker. İp atlar.

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. Göstergeleri: Nesneleri kaptan kaba boşaltır. Nesneleri üst üste dizer. Nesneleri takar, çıkarır, ipe vb. dizer. Nesneleri değişik malzemelerle bağlar. Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar. Nesneleri kopartır / yırtar. Malzemelere elleriyle şekil verir. Malzemelere araç kullanarak şekil verir. Kalemi doğru tutar, kalem kontrolünü sağlar.

Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. Göstergeleri: Bedenini, nesneleri ve vurmalı çalgıları kullanarak ritim çalışması yapar. Müzik ve ritim eşliğinde dans eder. Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.

Özbakım Becerileri

Kazanım 1. Bedeniyle ilgili temizlik kurallarını uygular. Göstergeleri: Saçını tarar, dişini fırçalar, elini-yüzünü yıkar, tuvalet gereksinimine yönelik işleri yapar.

Kazanım 2. Giyinme ile ilgili işleri yapar. Göstergeleri: Giysilerini, ayakkabılarını çıkarır, giyer, düğme açar / kapar, ayakkabı bağcıklarını çözer, bağlar.

Kazanım 3. Yaşam alanlarında gerekli düzenlemeler yapar. Göstergeleri: Ev ve okuldaki eşyaları temiz ve özenle kullanır, toplar, katlar, asar, yerleştirir.

Kazanım 4. Yeterli ve dengeli beslenir. Göstergeleri: Yiyecek ve içecekleri yeterli miktarda yer / içer. Öğün zamanlarında yemek yemeye çaba gösterir. Sağlığı olumsuz etkileyen yiyecekleri ve içecekleri yemekten / içmekten kaçınır. Yiyecekleri yerken sağlık ve görgü kurallarına özen gösterir.

Kazanım 6. Günlük yaşam becerileri için gerekli araç gereci kullanır. Göstergeleri: Beslenme sırasında uygun araç gereci kullanır.

Kazanım 7. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur. Göstergeleri: Tehlikeli olan durumları söyler. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler. Temel güvenlik kurallarını bilir.

EKİM

Kavramlar

Renk kavramı: Yeşil, turuncu, mor
Geometrik şekil kavramı: Küp, elips
Boyut kavramı: Büyük, orta, küçük; uzun,kısa; geniş, dar
Miktar kavramı: Boş, dolu; çok, az; tek, çift; kalabalık, tenha; parça, bütün
Yön ve mekânda konum kavramı: Yukarı, aşağı; yakın, uzak; altında, ortasında, üstünde
Sayı kavramı: 1-20 arası sayılar
Duyu kavramı: Tüylü, tüysüz; taze, bayat; sivri, küt
Duygu kavramı: Mutlu, üzgün, şaşkın
Zıt kavramlar: Alçak, yüksek; derin, sığ
Zaman kavramı: Önce, şimdi, sonra

Belirli Gün ve Haftalar

- Dünya Çocuk Günü (Ekim ayının ilk pazartesi günü)
- 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı
- Kızılay Haftası (29 Ekim-4 Kasım)

Alan Gezileri

Eski Meclis Binasına Gezi

Kızılay Kan Merkezine Gezi

Aile Katılımı

- Ailelerin ev adres ve telefonunu çocuklarına oyunlaştırarak öğretmeleri
- Çocuklarıyla birlikte evdeki eşyalardan sivri ve küt olanları belirleyerek gruplamaları ve aynı grupta olan nesnelerin resmini çizmeleri
- Evde tehlike oluşturabilecek yerleri çocuklarıyla birlikte belirlemeleri ve bu yerlerin resimlerini çizerek sınıfta diğer çocuklara sunmaları
- Çocuklarıyla birlikte okul panosuna asılmak üzere seçtikleri bir Atatürk resmine çerçeve yapmaları
- Veliler için “oyun ve oyuncak seçimi” konulu seminer düzenlenmesi
- Aile katılımı ile müzik ve sanat etkinliği çalışması yapılması
- Bireysel veli görüşmeleri yapılması

Değerlendirme

1.1.5.2. Eğitim Akışı Planı

Günlük eğitim akışı, öğretmenin o gün yapacağı çalışmalara yer verdiği çerçeve bir plandır. Beslenme ve dinlenme zamanı gibi rutin etkinlikler ve oyun ile etkinlik zamanında yapılacak eğitim etkinlikleri planlanıp günlük eğitim akışına kaydedilir. Eğitim akışında etkinliklerin açıklamalarına, uygulama ayrıntılarına yer verilmez, o gün yapılacak çalışmaların sadece adı yazılır. Kurumun yarım ya da tam gün eğitim vermesi durumuna göre yarım ya da tam günlük eğitim akışı hazırlanır (Tablo 1.3 ve 1.4).

Bir günlük eğitim akışı şu bölümlerden oluşur:

Güne başlama zamanı (Görsel 1.47)
Oyun zamanı (Görsel 1.48)
Ekinlik zamanı (Görsel 1.49)
Günü değerlendirme zamanı (Görsel 1.50)

Görsel 1.47: Güne başlama zamanında sohbet

Görsel 1.48: Oyun zamanı

Görsel 1.49: Etkinlik zamanı

Görsel 1.50: Günü değerlendirme zamanı

Tablo 1.3: Yarım Günlük Eğitim Akışı Formatı

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI
YARIM GÜNLÜK EĞİTİM AKIŞI FORMATI

Okul Adı:

Tarih:

Yaş Grubu:

Öğretmen Adı:

Güne Başlama Zamanı

Günün bu ilk etkinliği; çocukların gün içerisinde yapılacak etkinliklere uyumunu sağlamak amacı ile onlarla sohbet edilen, o gün yapılacak etkinlikler ve öğrenme merkezleri hakkında çocuklara bilgi verilen ve çocukların hangi öğrenme merkezlerinde oynayacaklarına karar verdikleri zaman aralığıdır. Çocuklar, bu sürecin sonunda öğrenme merkezlerinde oyuna başlar.

Oyun Zamanı

Öğrenme merkezlerinde oyun

(Gün her zaman böyle devam etmeyebilir. Açık havada oynamak, o gün yapılacak eğitimle ilgili olarak bir alan gezisine çıkmak, bir müze ziyaretine gitmek, sabah yürüyüşü yapmak da güne başlamanın farklı yollarındandır.)

Kahvaltı ve Temizlik

Etkinlik Zamanı

Bu sürede Türkçe, müzik, matematik, drama, oyun, fen, hareket, alan gezisi, aile katılımı etkinliklerinden biri veya birkaçı yapılabilir.

Etkinlikler tek başına veya bütünleştirilmiş olarak planlanabilir. Büyük grup hâlinde, küçük gruplar hâlinde veya bireysel etkinlikler olarak uygulanabilir.

O gün bu etkinliklerden hangisinin veya hangilerinin yapılacağına grubun gereksinimi, belirlenen kazanımlar ve ayrılan süreye göre karar verilmelidir.

Etkinlikler sınıf içinde ve açık havada yapılmalıdır.

Günü Değerlendirme Zamanı

Çocukların günlerini planlamaları, planladıklarını uygulamaları ve gün sonunda da yaptıklarını değerlendirmeyi öğrenmeleri önemli bir kazanımdır. Bu nedenle günün sonunda yine bütün grup bir araya toplanır ve günün değerlendirilmesi amacıyla sohbet edilir. Çocukların, hangi öğrenme merkezlerinde ne tür oyunlar oynadıklarını, büyük veya küçük grup etkinliklerini, ortam ve materyaller gibi konuları değerlendirmesi için çocuklara açık uçlu sorular sorularak fırsat tanınır. Gerekli durumlarda çalışma sayfaları kullanılabilir, kavram oyunları oynanabilir. Afiş, poster veya grafik hazırlanabilir, resim yapılabilir, etkinlikle ilgili çekilen fotoğraflar çocuklarla incelenebilir. Çocuklar etkinlikle ilgili konuşabilir, birbirlerine sunum yapabilir, sergiler ve sosyal sorumluluk projeleri düzenleyebilir. Ardından ertesi gün yapılabilecek etkinlikler hakkında konuşulur; evde yapılacak bir çalışma, okula getirilecek bir materyal veya gidilecek bir gezi varsa hatırlatma yapılır. Gerektiğinde gün içinde de bu değerlendirme sürecine yer verilebilir.

Eve gidiş ile ilgili hazırlıklar tamamlanır ve çocuklarla vedalaşılır.

Genel Değerlendirme

Gün bittikten sonra genel bir değerlendirme yapılır. Günü değerlendirme zamanında yapılanlar ile etkinliklerin değerlendirilmesi sonucunda elde edilenler çocuk, program ve öğretmen boyutları dikkate alınarak bu bölüme genel ifadeler hâlinde yazılır.

Tablo 1.4: Tam Günlük Eğitim Akışı Formatı

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI
TAM GÜNLÜK EĞİTİM AKIŞI FORMATI

Okul Adı:

Tarih:

Yaş Grubu:

Öğretmen Adı:

Güne Başlama Zamanı

Günün bu ilk etkinliği; çocukların gün içerisinde yapılacak etkinliklere uyumunu sağlamak amacı ile onlarla sohbet edilen, o gün yapılacak olan etkinlikler, öğrenme merkezleri hakkında çocuklara bilgi verilen ve çocukların hangi öğrenme merkezlerinde oynayacaklarına karar verdikleri zaman aralığıdır. Bu sürecin sonunda çocuklar öğrenme merkezlerinde oyuna başlar.

Oyun Zamanı

Öğrenme merkezlerinde oyun

(Gün her zaman böyle devam etmeyebilir. Açık havada oynamak, o gün yapılacak eğitimle ilgili olarak bir alan gezisine çıkmak, bir müze ziyaretine gitmek, sabah yürüyüşü yapmak da güne başlamanın farklı yollarındandır.)

Kahvaltı ve Temizlik

Etkinlik Zamanı

Bu sürede Türkçe, müzik, matematik, drama, oyun, fen, hareket, alan gezisi, aile katılımı etkinliklerinden biri veya birkaçı yapılabilir.

Etkinlikler tek başına veya bütünleştirilmiş olarak planlanabilir. Büyük grup, küçük grup veya bireysel etkinlikler olarak uygulanabilir.

O gün bu etkinliklerden hangisinin / hangilerinin yapılacağına grubun ihtiyacına, belirlenen kazanımlara ve ayrılan süreye göre karar verilmelidir.

Etkinlik uygulamaları sınıf içinde ve açık havada yapılmalıdır.

Öğle Yemeği ve Temizlik

Dinlenme

Öğrencilerin yaş grubuna ve gereksinimlerine göre süresi değişebilen, özel bir oda, yatak ve diğer materyallerin kullanılmasını gerektirmeyen, çocukların kendi tercih ettikleri sakin etkinliklerle (kitap inceleme, resim yapma, bir yere uzanıp dinlenme, dinlendirici bir müzik dinleme vb.) vakit geçirebilecekleri bir zaman aralığıdır.

Etkinlik Zamanı

Bu sürede Türkçe, müzik, matematik, drama, oyun, fen, hareket, alan gezisi, aile katılımı etkinliklerinden biri veya birkaçı yapılabilir.

Etkinlikler tek başına veya bütünleştirilmiş olarak planlanabilir. Büyük grup, küçük grup veya bireysel etkinlikler olarak uygulanabilir.

O gün bu etkinliklerden hangisinin veya hangilerinin yapılacağına grubun gereksinimi, belirlenen kazanımlar ve ayrılan süreye göre karar verilmelidir.

Etkinlikler sınıf içinde ve açık havada yapılmalıdır.

Oyun Zamanı

Öğrenme merkezlerinde ve açık havada oyun

Günü Değerlendirme Zamanı

Çocukların günlerini planlamaları, planladıklarını uygulamaları ve gün sonunda da yaptıklarını değerlendirmeyi öğrenmeleri önemli bir kazanımdır. Bu nedenle günün sonunda yine bütün grup bir araya toplanır ve günün değerlendirilmesi amacıyla sohbet edilir. Çocukların, hangi öğrenme merkezlerinde ne tür oyunlar oynadıklarını, büyük veya küçük grup etkinliklerini, ortam ve materyaller gibi konuları değerlendirmesi için çocuklara açık uçlu sorular sorularak fırsat tanınır. Gerekli durumlarda çalışma sayfaları kullanılabilir, kavram oyunları oynanabilir. Afiş, poster veya grafik hazırlanabilir, resim yapılabilir, etkinlikle ilgili çekilen fotoğraflar çocuklarla incelenebilir. Çocuklar etkinlikle ilgili konuşabilir, birbirlerine sunum yapabilir, sergiler ve sosyal sorumluluk projeleri düzenleyebilir. Ardından ertesi gün yapılabilecek etkinlikler hakkında konuşulur, evde yapılacak bir çalışma, okula getirilecek bir materyal veya gidilecek bir gezi varsa hatırlatma yapılır. Gerektiğinde gün içinde de bu değerlendirme sürecine yer verilebilir.

Günü değerlendirme zamanında çocuklara bir sonraki günün eğitim sürecinde neler yapmak istedikleri sorularak onların da planlama sürecine aktif katılımları sağlanmalıdır.

Eve gidiş ile ilgili hazırlıklar tamamlanır ve çocuklarla vedalaşılır.

Genel Değerlendirme

Gün bittikten sonra genel bir değerlendirme yapılır. Günü değerlendirme zamanında yapılanlar ve etkinliklerin değerlendirilmesi sonucunda elde edilenler çocuk, program ve öğretmen dikkate alınarak bu bölüme genel ifadeler hâlinde yazılır.

Tablo 1.3 ve 1.4'de yer alan eğitim akışı formatlarına uygun olarak hazırlanmış yarım ve tam günlük eğitim akışı örnekleri Tablo 1.5 ve 1.6'da yer almaktadır.

Tablo 1.5: Yarım Günlük Eğitim Akışı Örneği

Yarım Günlük Eğitim Akışı Örneği

Okul Adı:
Tarih:
Yaş Grubu: 36-48 ay
Öğretmen Adı:
Güne Başlama Zamanı: Gün içerisinde yapılacak etkinlikler hakkında sohbet
Oyun Zamanı: Öğrenme merkezlerinde oyun
Kahvaltı ve Temizlik
Etkinlik Zamanı: Yaprakların Resmi (oyun, sanat, Türkçe, bütünleştirilmiş büyük grup, küçük grup etkinliği)
Günü Değerlendirme Zamanı: Gün içinde yapılan etkinlikler konusunda sohbet
Eve Gidiş
Genel Değerlendirme

Tablo 1.6: Tam Günlük Eğitim Akışı Örneği

Tam Günlük Eğitim Akışı Örneği

Okul Adı:
Tarih:
Yaş Grubu: 60-72 ay
Öğretmen Adı:
Güne Başlama Zamanı: Gün içerisinde yapılacak etkinlikler hakkında sohbet
Hava olayları ile ilgili geçici merkezin çocuklara tanıtılması
Oyun Zamanı: Açık havada oyun (Ayak yere basmaz.)
Kahvaltı ve Temizlik
Etkinlik Zamanı: Buz Devri (Türkçe, fen, bütünleştirilmiş büyük grup etkinliği)
Öğle Yemeği ve Temizlik
Dinlenme
Kahvaltı ve Temizlik
Etkinlik Zamanı: Tik Tak Zaman Geçiyor (müzik, sanat, bütünleştirilmiş büyük grup etkinliği, bireysel etkinlik)
Oyun Zamanı: Öğrenme merkezlerinde oyun
Günü Değerlendirme Zamanı: Gün içinde yapılan etkinliklerle ilgili sohbet edilmesi, sanat etkinliğinde yapılan ürünlerin okul girişinde sergilenmesi
Eve Gidiş
Genel Değerlendirme

1.4. ETKİNLİK

Eğitim Akışında Yer Alan Etkinlikleri Tablo Hâline Getirme

Araç Gereç: Yumuşak küçük top

Yönerge

- Öğretmen, öğrencilerden atölyenin ortasında çember şekli oluşturmalarını ister.
- Yumuşak ve küçük bir topu eline alıp çemberin ortasına geçer. "Elimdeki topu sizlerden birine atacağım. Topu attığım öğrenci bize yarım günlük eğitim akışında yer alan ögelerden birini söyleyecek ve topu bana atacak.
- Bütün ögeler söylenene kadar önceden söylenmiş bir ögeyi tekrar söyleyemeyeceksiniz." açıklamasını yapar ve topu bir öğrenciye atar.
- Öğrenciler etkinliği iki tur yaptıktan sonra tam günlük eğitim akışı ögeleri için de uygular.
- Öğretmen, öğrencileri iki gruba ayırır. Bir yarışma yapacaklarını söyler. Her grubun atölyede bulunan cetvel, fon kartonları ve gazlı kalemleri kullanarak bir tam günlük bir de yarım günlük eğitim akışı formatı oluşturmalarını ister. Formatları en doğru ve düzenli şekilde tamamlamayı başaran ilk grup, yarışmanın galibi olur.

1.1.5.3. Etkinlik Planı

Öğretmenin çocuklara o gün kazandırmayı hedeflediği kazanım ve göstergelere yönelik etkinlikleri ayrıntılarıyla yazdığı plandır. Öğretmen, etkinliklerini etkinlik planı formatında yer alan başlıklar doğrultusunda yazar. Etkinlikler, tablo içinde (Tablo 1.7) veya düz metin şeklinde yazılabilir.

Etkinlikler; çocuklara o gün kazandırılması hedeflenen, çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olarak aylık planda yer verilen kazanım ve göstergelere göre oluşturulur. Öğretmen, kazanım ve göstergeleri inceleyip bunların hangi gelişim alanına yönelik olduklarına dikkat etmelidir. Öğretmenin hangi etkinlik türüyle hangi gelişim alanına yönelik etkinlikler planlanacağını iyi bilmesi önemlidir. Bazı etkinlik türlerinin özellikleri dolayısıyla birden fazla gelişim alanına yönelik olabileceği de unutulmamalıdır. Örneğin müzik etkinlikleri ağırlıklı olarak dil gelişiminin desteklenmesine yöneliktir. Çocuklar, müzik etkinliğinde şarkı söylerken şarkıya dansla eşlik ediyorsa bu etkinlik dil gelişiminin yanında motor gelişimi de destekler.

Okul öncesi eğitim programında keşfederek öğrenmenin sağlanması esastır. Bu nedenle çocuğun fark etmesi, araştırma yapması, soru sorması ve oyun oynamasına imkân sağlayacak etkinlikler hazırlanmalıdır. Etkinlik adı; çocukların ilgisini çekecek, çocuklarda merak uyandıracak, gün içinde yapılacak etkinliklerle ilgili fikir oluşmasını sağlayacak özellikte ve özgün olmalıdır.

Grupta tanısı konmuş özel gereksinimli bir çocuk varsa etkinlik planı hazırlanırken materyal, yöntem, teknik ve öğrenme sürecinde düzenleme ve uyarlamalar yapılmalıdır. Uyarlama, hazırlanan etkinliğe özel gereksinimli çocuğun nasıl ve hangi düzenlemelerle dâhil edileceğidir. Grupta özel gereksinimli çocuk yoksa bu bölüm boş bırakılır.

Etkinlik planında öğrenme süreci yazılırken kesin ifadeler kullanılmalı; "örneğin", "… ya da...", "yapılabilir" gibi belirsiz ifadelere yer verilmemelidir.

Öğretmen etkinlik planını hazırlayıp bitirdikten sonra her bir etkinliği gözden geçirmeli ve etkinliklerin, aldığı kazanım ve göstergelerin tamamını karşılamaya yönelik olup olmadığını kontrol etmelidir.

Tablo 1.7: Etkinlik Planı Formatı

ETKİNLİK ADI

Etkinliğin adı çocukta merak uyandıracak özellikte, özgün ve kısa olmalıdır.

ETKİNLİK ÇEŞİDİ

Etkinliğin çeşidi ve uygulama şekli bu bölüme yazılır.
Örneğin sanat, Türkçe, fen, bütünleştirilmiş büyük grup, küçük grup etkinliği

YAŞ GRUBU

KAZANIM VE GÖSTERGELER

- Ulaşılması amaçlananlar kazanım ve göstergeler, çocukların yaşları ve gelişimsel özellikleri de göz önünde bulundurularak aylık planda belirlenen kazanım ve göstergeler içinden seçilir. Gelişim alanları belirtilerek etkinlik planına yazılır.
- Kazanım yazılırken kazanımın önce hangi gelişim alanına yönelik olduğu belirtilir. Her kazanımın bir numarası vardır ve etkinlik planı oluşturulurken alınan kazanım, numarasıyla birlikte yazılmalıdır. Kazanımlara ekleme ve kazanımlardan çıkarma yapılamaz.
- Belirtilen kazanımın tamamı, kazanım ve göstergeler listesinde belirtildiği şekilde eksiltme yapılmadan yazılır. Ancak öğretmen aldığı kazanımın altında belirtilen tüm göstergeleri almak zorunda değildir. O gün çocuklara kazandırılması amaçlanan gösterge ya da göstergeler yazılır. Örneğin MEB Kazanım Göstergeler Listesi'nde Bilişsel Gelişim Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: İleriye / geriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler. Sıra bildiren sayıyı söyler. 10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.) şeklinde ifade edilmiştir.
- Eğer öğretmen o gün sadece İleriye doğru birer birer ritmik sayma ve belirtilen sayı kadar nesneyi gösterme becerisi kazandırmayı hedefliyorsa göstergeleri yazarken sadece "İleriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir." kısmını yazmalıdır.

ÖĞRENME SÜRECİ

- Belirlenen kazanımları çocuklara kazandırabilmek için yapılacak olan etkinliklerin açık şekilde yazıldığı alandır.

Öğrenme süreci yazılırken;

- Cümleler açık, sade ve kısa olmalı,
- Geniş zamanlı ifadeler kullanılmalı,
- Eğitim ortamının nasıl hazırlanacağı, çocukların nasıl yönlendirileceği, materyallerin nasıl kullanılacağı açıklanmalıdır.
- Öğretmenin ve çocukların süreçteki rolleri bu bölümde ifade edilir.
- Anlatımda net ifadelere yer verilir. Belirsiz ve olası cümleler kullanılmamalıdır.
- Öğretmen etkinlikte çocuklarla ne yapacaksa onu belirtmelidir. Örneğin "Öğretmen 'Yaramaz Bulutlar' öyküsünü ya da 'Ormanda Bir Gün' öyküsünü okur." ifadesi kullanılmaz. Hangi öykü hangi teknikle okunacaksa o belirtilmelidir.
- "Öğretmen 'Yaramaz Bulutlar' öyküsünü kuklalarla anlatır." şeklinde bir ifade kullanılması daha doğrudur.
- Etkinlikler; kazanım ve göstergelere ulaşmayı sağlayacak özellikte ve birbirine uyumlu geçişleri olacak şekilde (bütünleştirilmiş etkinlikler) hazırlanmalıdır. Öğrenme sürecinde yer verilen etkinlikler, o gün için kazandırılması planlanmış olan kazanım ve göstergelerden bir ya da birkaçına yönelik değilse öğrenme süreci yeniden ele alınmalıdır. Etkinlikler, o gün için belirlenen tüm kazanım ve göstergelere uygun olmalıdır.

- Kazanımlara ulaşmak için hazırlanacak etkinlikler, bir temaya yönelik olabilir.
- Örneğin mevsim, hayvan, ağaç, kutu, harita, insan, zaman, kitap, müze, canlı- cansız varlıklar vb. temalar kullanılarak kazanım ve göstergelere yönelik etkinlikler hazırlanabilir.
- Çocuklara ders anlatır şekilde, konu öğretimi içerikli etkinlik hazırlanmamalıdır. Etkinlikler oyun temelli ve çocuk merkezli olmalıdır. Mümkün olduğunca çocuklara soru sorularak etkinliğe başlanmalıdır. Çocuğun var olan bilgi ve yeterliliği bu şekilde tespit edilirse akış daha verimli sürdürülür.
- Etkinlikler uygun geçişlerle bütünleştirilirken mümkün olduğunca bir hareketli bir sakin etkinlik planlanmalıdır.
- Etkinliklerin süreleri, çocukların dikkat sürelerinin uzun olmadığı göz önünde bulundurularak belirlenmelidir.

MATERYALLER: Öğrenme sürecinde yer alan etkinlikler için kullanılacak bütün materyallerin bu bölüme yazılması gerekmektedir.
SÖZCÜKLER: Öğrenme sürecinde yer alan etkinliklerde çocukların bilmedikleri, ilk kez duydukları ya da yeterince bilgiye sahip olmadıkları sözcükler bu bölüme yazılmalı ve öğrenme süreci içerisinde uygun bölümlerde çocuklar bilgilendirilmelidir.
KAVRAMLAR: O gün uygulanacak etkinliklerle çocuğa kazandırılması planlanan ve o aya ait planda belirlenmiş kavramlardan seçilir. Bu kavramlar Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Kitapçığı'nda belirtilen Kavramlar Listesi'nden seçilerek aylık plana yerleştirilir. Öğretmen bu listenin dışında da kavram belirleyebilir. Kavramlar yazılırken önce kavramın kategorisi, ardından da kavramın kendisi yazılmalıdır. Örneğin "Zaman Kavramı: Dün-bugün-yarın" şeklinde ifade edilmelidir.

DEĞERLENDİRME: Etkinlik sonunda çocuklara betimleyici, duyuşsal, kazanımlara yönelik ve yaşamla ilişkilendirme şeklinde dört türden oluşan sorular yöneltilir.

- **Betimleyici Sorular:** Etkinliğin süreç olarak gözden geçirilmesini sağlayıcı sorular sorulur.
- **Duyuşsal Sorular:** Çocuğun etkinlikle ilgili yaşantı ve duygularını paylaşmasına fırsat veren sorular sorulur.
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** O gün için alınan kazanım ve göstergelere ilişkin açık uçlu sorular sorulur.
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Çocukların öğrenmelerinin kalıcı olması amacıyla etkinlikte yaşadıkları ile kendi yaşantıları arasında ilişki kurabilmeleri için sorular sorulur.

Değerlendirme, farklı şekillerde de yapılabilir. Çalışma sayfaları ve bellek kartları geliştirilip kullanılabilir. Afiş veya poster hazırlanabilir. Resim yapılabilir. Etkinlikle ilgili çekilen fotoğraflar çocuklarla incelenebilir. Çocuklar etkinlikle ilgili konuşabilir, birbirlerine sunum yapabilir, sergiler düzenleyebilir.

Aile Katılımı: Yer verilecek aile katılım çalışmaları bu bölüme yazılmalıdır.

UYARLAMA

Sınıfta yetersizliği olan bir çocuk varsa bu bölüme yazılır. Eğer yetersizliği olan bir çocuk yoksa farazi ifadelerle uyarlama yazılmaz. Uyarlama, etkinlik planında yer alan etkinliklere, yetersizliği olan çocuğun nasıl dâhil edileceğinin açıklanmasıdır. Uyarlama ancak engel durumu belgelendirilmiş çocuklar için yapılır. Çocuğun yetersiz olduğu durum ne ise onun özelliğine uygun olarak o günkü etkinlik planında yer alan ve çocuğun yetersizlik durumundan dolayı katılımında problem yaşayacağı her etkinlik için ayrı ayrı uyarlama yapılır.

1.2. UYGULAMA FAALİYETİ

ETKİNLİK PLANI FORMU HAZIRLAMA

Derste öğrendiğiniz bilgiler doğrultusunda etkinlik planı formu hazırlayınız ve arkadaşlarınıza sununuz.

- Etkinlik planı formunu hazırlarken planda yer alan ögelerin tamamına yer verdiğinizden, gerekli açıklamaları ve örnekleri yazdığınızdan emin olunuz.
- Etkinlik planı formunuzu yazarken Türkçeyi doğru kullanmaya ve yazım kurallarına uymaya özen gösteriniz.
- Etkinlik planı formunuzu bir ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, etkinlik planı formu hazırlama kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

ETKİNLİK PLANI FORMU HAZIRLAMA

KONTROL LİSTESİ

Sınıfı	No.:	Öğrencinin Adı ve Soyadı	Değerlendirme Tarihi

Yönerge: Uygulama çalışmasındaki performansınız tablodaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Kazandığınız beceri ve davranışlar için "EVET", kazanamadığınız beceri ve davranışlar için "HAYIR" kutucuğuna "X" işareti koyulacaktır.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	"Etkinlik Adı" bölümüne yer verdi ve açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
2	"Etkinlik Çeşidi" bölümüne yer verdi ve açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
3	Yaş grubu bölümüne yer verdi.		
4	"Kazanım ve Göstergeler" bölümüne yer verdi ve açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
5	"Öğrenme Süreci" bölümüne yer verdi ve açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
6	"Kavramlar" bölümüne yer verdi ve açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
7	"Materyaller" bölümüne yer verdi ve açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
8	"Sözcükler" bölümüne yer verdi ve açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
9	"Değerlendirme" bölümüne yer verdi ve açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
10	"Aile Katılımı" bölümüne yer verdi ve açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
11	"Uyarlama" bölümüne yer verdi ve açıklamasını doğru şekilde yaptı.		
12	Hazırladığı formu atölyede sundu.		

Değerlendirme: Değerlendirme sonunda 3 ve 3'ten fazla ölçüt "HAYIR" ise öğrenmeler öğrenci tarafından bir kez daha gözden geçirilmeli ve uygulama tekrar edilmelidir.

1.5. ETKİNLİK

Kazanım ve Göstergelerin Hangi Gelişim Alanına Ait Olduğunu Belirleme

Öğretmen, öğrencilerin aşağıda verilen etkinliği, kazanım ve göstergeleri incelemelerini ister.

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Yönergeler doğrultusunda yürür. Yönergeler doğrultusunda koşar.)

Kazanım 2. Denge hareketleri yapar. (Göstergeleri: Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.)

Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Bireysel olarak nesneleri kontrol eder.)

Öğrenme Süreci

Öğretmen, sınıfın zeminine renkli koli bantlarıyla 30-40 cm genişliğinde, 3-4 m uzunluğunda iki yol oluşturacak şekilde dört şerit çeker. Çocukları iki gruba ayırır ve her grubun kendi şeritlerinin önünde arka arkaya sıra olmalarını ister. Grupların başındaki çocuklara aynı büyüklükte birer top verir. Çocuklara "Şimdi sizinle top taşıma yarışı yapacağız. Ben müziği açtığımda sıranın başında duran kişi, topu iki eliyle başının üzerinde tutup zıplayarak yolun sonuna kadar gidecek. Yolu tamamladığında topu iki eliyle yerde yuvarlayarak geri dönecek. Topu yerde yuvarlarken şerit yolun dışına çıkmamaya dikkat etmelisiniz. Geri döndüğünüzde topu sıradaki arkadaşınıza vereceksiniz. Tüm çocuklar sırayla yarışacak. Yarışı ilk bitiren grup oyunu kazanacak." açıklamasını yapar. Yarışmanın sonunda önce bitiren grup alkışlanır.

Görsel 1.51: Zemine bantla yol oluşturma

- Daha sonra öğretmen, öğrencilere "Sizce verilen kazanım ve göstergeler hangi gelişim alanına ait? Öğrenme sürecinde anlatılan oyun, uygulaması verilen kazanım ve göstergeleri karşılıyor mu? Etkinliğin hangi bölümü hangi kazanım ve göstergeyi karşılıyor?" sorularını sorar.

Öğretmen, öğrencilerin cevaplarını aldıktan sonra kazanım ve göstergelerin hangi gelişim alanına ait olduğunu, etkinliğin kazanım ve göstergeleri karşılayıp karşılamadığını nedenleriyle birlikte açıklar.

1.6. ETKİNLİK

Kazanım ve Göstergeyi Karşılayan Etkinliği Tespit Etme

- Öğretmen, öğrencilerden aşağıdaki kazanım ve göstergeleri incelemelerini, daha sonra verilen etkinlikleri okumalarını ister. "Aşağıdaki kazanım ve göstergeler hangi gelişim alanına yöneliktir? Aşağıda verilen etkinliklerden hangisi her iki kazanımı ve göstergeyi de karşılamaktadır? Nedenini açıklar mısınız?" sorularını sorar.

Kazanım ve Göstergeler

Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.).

Kazanım 2. Nesne / durum / olayla ilgili tahminde bulunur (Göstergeleri: Nesne / durum / olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler.).

1. Etkinlik

Öğretmen, küçük küçük kesilmiş farklı dokularda kumaş parçalarını bir masanın üzerine koyar. Çocuklardan kumaş parçalarının dokularını incelemelerini ister. Daha sonra her çocuğa farklı dokudaki küçük kumaş parçalarından bir tane verir. Bu kumaş parçalarının eşlerini sınıfın zeminine dağınık hâlde yerleştirir. Çocuklardan müzik eşliğinde dans etmelerini, müzik durdurulduğunda ellerindeki kumaş parçasının eşini yerdeki kumaş parçaları arasından bulmalarını ister.

Öğretmen, kumaşları eşleştiren çocuklardan kumaşın bir parçasını tekrar yere bırakmaları diğer parçasını bir arkadaşıyla değiştirmelerini ister. Böylece müziği her durdurduğunda çocukların farklı kumaşları eşleştirmelerini sağlar.

2. Etkinlik

Öğretmen, üzerinde çürük dişler de bulunan bir diş maketini çocuklara göstererek "Sizce dişler ne işe yarar, bu dişler neden çürümüş olabilir, sizin çürük dişiniz var mı, dişlerimizin çürümemesi için neler yapmamız gerekir, dişlerimizin hepsi aynı büyüklük ve şekilde mi?" sorularını sorar.

Daha sonra öğretmen; diş maketini çocuklara göstererek kesici, azı ve köpek dişlerini tanıtır ve dişler arasındaki farklılıkları gösterir. Ardından dişlerin nasıl fırçalanması gerektiğini maket üzerinde uygular.

- Öğretmen, etkinlikleri inceleyen öğrencilerden cevapları aldıktan sonra kazanım ve göstergelerin hangi gelişim alanına yönelik olduğunu, hangi etkinliğin verilen kazanım ve göstergeleri karşıladığını nedenleriyle birlikte öğrencilere açıklar.

SIRA SİZDE

Öğretmeninizin size vereceği kazanım ve göstergeye uygun bir etkinlik belirleyiniz. Belirlediğiniz etkinliğin uygulanışını atölyede arkadaşlarınıza anlatarak neden bu etkinliği seçtiğinizi açıklayınız. Seçtiğiniz etkinliğin size verilen kazanım ve göstergeyi karşılayıp karşılamadığını arkadaşlarınızla tartışınız.

Görsel 1.52: İnce motor becerilerini destekleyen sanat etkinliği

Görsel 1.53: Bilişsel gelişimi destekleyen fen etkinliği

1.3. UYGULAMA FAALİYETİ

UYGUN ETKİNLİK SEÇME

Derste öğrendiğiniz bilgiler ve öğretmeninizin size vereceği yaş grubu, kazanım ve göstergeler doğrultusunda bir etkinlik seçiniz. Seçtiğiniz etkinliğin **öğrenme sürecini** yazınız.

- Öğretmeninizin size verdiği kazanım ve göstergeleri inceleyip bu kazanım ve göstergelerin, hangi gelişim alanına yönelik olduğunu belirleyiniz.
- Etkinlik seçerken etkinlik örneklerini içeren kaynakları tarayınız.
- Seçtiğiniz etkinliğin öğretmeninizin size verdiği kazanım ve göstergeleri karşıladığından ve belirtilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olduğundan emin olunuz.
- Etkinliğinizin türünü belirtiniz.
- Etkinliğinizi yazarken öğrenme sürecinin yazım kurallarına uygun olmasına, Türkçeyi doğru kullanmaya dikkat ediniz.
- Etkinliğinizi 2 ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, uygun etkinlik seçme uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

UYGUN ETKİNLİK SEÇME UYGULAMASI

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı-No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Verilen kazanım ve göstergeleri inceleyip bu kazanım ve göstergelerin, hangi gelişim alanına yönelik olduğunu belirledi.					
2	Etkinlik örneklerini içeren kaynakları taradı.					
3	Etkinliğin türünü belirledi.					
	B) Yazım Aşaması					
4	Belirtilen yaş grubunun gelişim özelliklerine uygun etkinlik seçti.					
5	Verilen kazanım ve göstergelere uygun etkinlik seçti.					
6	Oyun içerikli ve çocuk merkezli bir etkinlik seçti.					
7	Öğrenme süreci yazımında açık, sade ve kısa cümleler kullandı.					
8	Eğitim ortamının nasıl hazırlanacağını açıkladı.					
9	Çocukların nasıl yönlendirileceğini ve materyallerin nasıl kullanılacağını açıkladı.					
10	Anlatımda net ifadeler kullandı.					
11	Geniş zamanlı ifadeler kullandı.					
12	Etkinliği yazarken Türkçeyi doğru kullandı.					
13	Zamanı verimli kullandı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

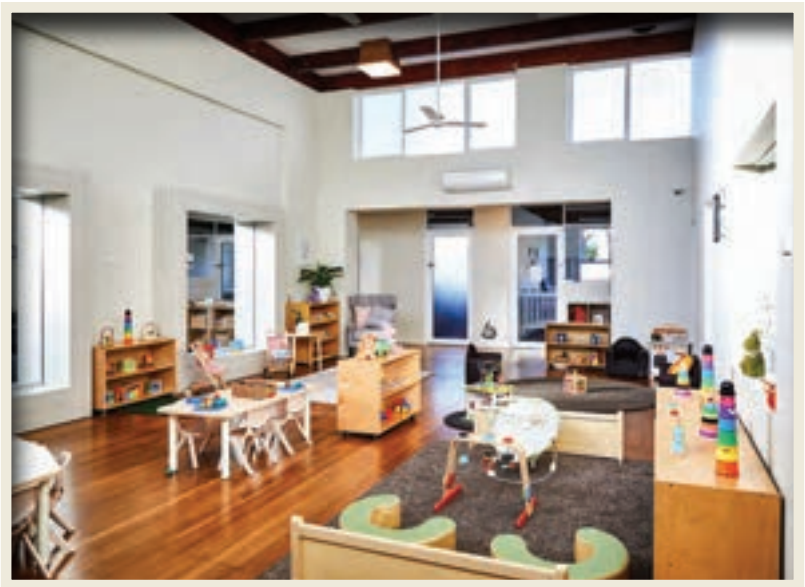
Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 13 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /65] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılan materyallerin özelliklerine ve kullanım amaçlarına göre ayrılarak sınıf içerisinde farklı alanlara yerleştirilmesinin yararları nelerdir?**
2. **Çevrenizdeki bir okul öncesi eğitim kurumunu ziyaret ederek kurumdaki öğrenme merkezlerini inceleyiniz. Edindiğiniz bilgileri atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.**

1.2. ÖĞRENME MERKEZLERİ

Okul öncesi eğitim kurumlarının çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte tasarlanması önemlidir. Dikkatli ve özenli tasarlanmış eğitim ortamları, eğitim programlarının başarıya ulaşmasını sağlar. Eğitim ortamları, eğitim programlarının kazanımlara uygun şekilde planlanması ve uygulanabilmesi için öğrenme merkezlerini içerecek şekilde düzenlenmelidir. **Öğrenme merkezi;** günlük eğitim akışındaki etkinliklerde ele alınan kazanım ve göstergeler doğrultusunda seçilen çeşitli materyaller bulunduran; çeşitli renkte halı ve bantlar, yer döşemeleri, pano, raf ve çocuk boyundaki dolaplarla birbirlerinden ayrılan oyun alanıdır (Görsel 1.54).

Görsel 1.54: Öğrenme merkezleri

1.2.1. Öğrenme Merkezlerinin Özellikleri ve Merkezlerde Yer Alan Materyaller

Öğrenme merkezleri, çocuklar sınıfa gelmeden önce öğretmen tarafından hazırlanır. Çocuklar, güne başlama zamanı sonunda tercih ettikleri merkezlerde ilgi ve istekleri doğrultusunda etkinliklerini sürdürür. Bu süreçte çocuklar, birlikte oynama ve çalışma alışkanlığı kazanarak serbest oyun oynama gereksinimlerini karşılar.

Öğrenme merkezleri, özellikleri göz önünde bulundurularak düzenlenmeli, hareketli ve sesli merkezler, sessiz ve etkinlik sırasında dikkat gerektiren merkezlerden uzakta hazırlanmalıdır. Merkezler; sınıf içinde, oyun odasında ya da bahçe gibi açık hava ortamlarında düzenlenebilir. Merkezlerin doğru düzenlenmesi çocukların rahatlığı ve sınıf düzeni açısından önemlidir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında bulunması önerilen öğrenme merkezleri, Şekil 1.1'de olduğu gibi dokuz tanedir.

Şekil 1.1: Okul öncesi eğitim kurumlarında bulunması önerilen öğrenme merkezleri

a) Blok merkezi
b) Dramatik oyun merkezi
c) Manipülatif oyun merkezi
ç) Kitap merkezi
d) Bilgisayar merkezi
e) Fen merkezi
f) Müzik merkezi
g) Kum ve su merkezi
ğ) Sanat merkezi

Şekil 1.1 tüm merkezlerin yer aldığı bir okul öncesi eğitim ortamını yansıtmaktadır. Sınıfın büyüklüğüne göre merkezlerin tamamına sınıfta aynı anda yer verilebilir. Mekânın daha küçük olduğu veya çocuk sayısının mekâna göre fazla olduğu durumlarda ise öğrenme merkezleri birden fazla amaç için hazırlanıp kullanılabilir. Örneğin dramatik oyun merkezi blok merkezi olarak, fen merkezi sanat merkezi olarak, kitap merkezi manipülatif oyun merkezi olarak kullanılabilir. Ayrıca sınıf içinde merkezlere dönüşümlü olarak yer vermek de mümkündür. Hangi merkeze ne zaman yer verileceği; günlük eğitim akışındaki kazanım, gösterge, kavram ve araç olarak seçilen konular göz önünde bulundurularak belirlenebilir.

a) Blok Merkezi

Çocukların, hayal güçlerini kullanarak yapı-inşa oyunları aracılığıyla yaratıcılıklarını sergilemelerine imkân tanıyan bir merkezdir (Görsel 1.55). Çocuklar bu merkezde yaşadıkları ortamda yer alan farklı şekil, renk ve boyuttaki figürlerin; bunlar arasındaki ilişkilerin farkına varır. Blok merkezi için geniş bir alana ihtiyaç vardır. Çocuklar, bu merkezde hareketli oldukları için çok ses çıkabilmektedir. Bu nedenle blok merkezi, sessiz olunması gereken merkezlerden uzakta düzenlenmelidir.

Blok merkezinde yer alabilecek araç gereç şunlardır: Oyun halısı, çocukların boyuna uygun raflı dolaplar, kâğıt havlu ve tuvalet kâğıdı ruloları, farklı renk ve boyutlarda kâğıt, karton ve kutular,

çeşitli blokların ve figürlerin yerleştirilebileceği sepetler; asker, polis, itfaiyeci gibi insan figürleri, evcil, yabani ve çiftlik hayvanları figürleri, ev ve bina figürleri; değişik boyut ve çeşitte bloklar, takıp çıkarmalı oyuncaklar; araba, kamyonet, uçak, vapur, tren gibi araçlar, trafik işaret ve levhaları, farklı boyutlarda tekerlekler, araba direksiyonu vb.

Görsel 1.55: Blok merkezi

b) Dramatik Oyun Merkezi

Çocukların duygu ve düşüncelerini rahat ifade ettikleri, değişik rollere girerek hayalî oyunlar oynadıkları ve gerçek yaşam deneyimleri kazandıkları bir merkezdir (Görsel 1.56). Çocuklar, bu merkezde bebek rolüne girip kendilerine bakılmasını bekleyebilir ya da kendileri anne ve baba rolüne girip bebeğine bakabilir. Ev işleriyle ilgili sorumluluk alıp yerine getirebilir. Yetişkin rolüne bürünüp, onlar gibi giyinip konuşabilir ya da farklı meslekteki kişilerin rolüne girip onları canlandırabilir.

Dramatik oyun merkezi çocukların serbest oyun oynamaları ve farklı oyun senaryoları oluşturmalarını destekleyecek nitelikte tasarlanmalıdır. Bu merkez; geniş bir ortamda, hareketin ve sesin az olduğu merkezlerden uzakta düzenlenmelidir.

Dramatik oyun merkezinde yer alabilecek araç gereç şunlardır: Yüzük, parmak, el, çomak, ip kukla gibi kukla çeşitleri, kukla sahnesi, gazete, dergi ve defterler, çeşitli tiyatro oyunlarının afiş ve posterleri, kostüm, şapka, peruk, gözlük, maske, sepet, çanta, taç, kemer, eldiven, ayakkabı, şal, atkı, önlük gibi aksesuarlar; stetoskop, aşçı şapkası, itfaiyeci miğferi gibi mesleklere ait materyaller; oyuncak tencere, tabak, bardak, kaşık, çatal, çadır, oyun evi, masa, sandalye, beşik, bebek ve giysileri, minder, vazo, çiçek, ayna, tarak, saç kurutma makinesi, ütü, daktilo, klavye, ev ve cep telefonu, telefon rehberi, fırça, süpürge, faraş, kalem, oyuncak meyve ve sebzeler, piknik sepeti, boş kutu, bloklar, tamir malzemeleri vb.

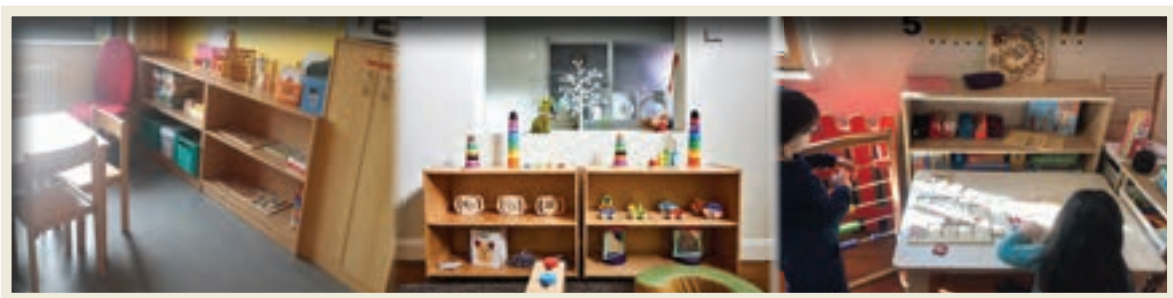

Görsel 1.56: Dramatik oyun merkezi

c) Manipülatif Oyun Merkezi

Çocukların temel kavram becerilerinin gelişimini destekleyen ve onlara oynayarak öğrenme imkânı sunan bir merkezdir (Görsel 1.57). Çocuklar bu merkezde oynarken nesneler ve olaylar arasındaki benzerlik-farklılık, neden-sonuç, parça-bütün gibi ilişkileri kavrar. Çocuklar; bu merkezdeki etkinlikleri sırasında eşleştirme, benzer ve farklı olanı bulma, bağlantı ve ilişki kurma, gruplama, sıralama ve serileme yaparak bilişsel süreç becerilerini geliştirir.

Manipülatif oyun merkezindeki materyaller hem bireysel hem de grup olarak oynamaya uygun olmalıdır. Bu merkezde yer alabilecek araç gereç şunlardır: Çocukların boyuna uygun oyuncak raf ve dolabı, halı, kilim, masalar, minder ve sandalyeler; eşleştirme, benzer ve farklı olanı bulma, ilişki kurma, gruplama, örüntü oluşturma özellikleri taşıyan ve farklı kavramları ele alan bellek kartları; mukavva, ahşap ve çeşitli materyallerden yapılmış sayılar, boncuklu abaküs; takıp çıkarmalı plastik ve ahşap oyuncaklar, noperler, plastik ve ahşaptan yapılmış geometrik şekiller, resimli küpler, beceri küpleri, takıp çıkarmalı saat vb.

Görsel 1.57: Manipülatif oyun merkezi

ç) Kitap Merkezi

Çocukların dil ve iletişim becerilerini desteklemeyi amaçlayan, kitaplar ve okuma yazmaya hazırlık etkinliklerine karşı çocukların olumlu tutum geliştirmelerini destekleyen bir merkezdir (Görsel 1.58). Kitap merkezi; sınıfa giriş çıkış yapılan ortamdan uzak, rahat, aydınlık ve sessiz bir mekânda hazırlanmalıdır. Bu merkez; kitap gibi basılı materyalleri çocukların masa ya da bir minderde inceleyebileceği ve görsel okuma yapabileceği şekilde tasarlanmalıdır. Kitap merkezinde çocuklara sunulacak kitaplar; çocukların yaş ve gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmalıdır.

Kitap merkezinde yer alabilecek araç gereç şunlardır: Çocukların ulaşabileceği yükseklikte raf ve kitaplıklar, koltuklar, masalar, sandalyeler, minderler, masa lambası, yansı cihazı, bilgisayar; ABC, kavram, boyama, tekerleme ve şiir kitapları, çocukların hazırladığı kitaplar, üç boyutlu, resimli, sesli, kumaş kitaplar, bilmece kitapları veya kartları, gazete, dergi ve broşürler, atlaslar, kataloglar, ansiklopediler, çeşitli büyüklüklerde resimli kartlar, restoran menüleri, telefon rehberi , bellek kartları, öykülerin anlatıldığı CD'ler, biyografi ve harita gibi görsel materyaller, öykü ve masal kahramanlarının maketleri, öğretmenin öykü anlatma sırasında kullanacağı araç gereç vb.

Görsel 1.58: Kitap merkezi

d) Bilgisayar Merkezi

Öğretmenin desteğiyle çocuğun odaklanma, akıl yürütme, problem çözme becerilerinin ve el, göz koordinasyonunun geliştiği, kavram öğreniminin kolaylaştığı bir merkezdir (Görsel 1.59). Bilgisayar merkezi çocukların odaklanmasını kolaylaştırmak ve daha rahat çalışmalarını sağlamak amacıyla sessiz merkezlere yakın olmalıdır.

Bilgisayar merkezinde çocukların rahat çalışmasını sağlayacak masa ve sandalyeler, bilgisayar ve tabletler, çocuklara uygun bilgisayar programları vb. yer almalıdır.

Görsel 1.59: Bilgisayar merkezi

e) Fen Merkezi

Çocukların merak duygusu ve öğrenme arzusunu geliştirmeyi amaçlayan, bilişsel becerilerinin gelişimini destekleyen ve çocuklara yaşadıkları dünya hakkında yeni şeyler keşfetme imkânı sunan bir merkezdir (Görsel 1.60). Fen merkezi hem bireysel çalışmalar hem de grup çalışmalarına uygun olacak şekilde düzenlenmelidir. Sessiz merkezlere yakın ve aydınlık olmalıdır. Özellikle kitap merkezine yakın olmalıdır. Böylece çocuklar ihtiyaç duyduğu kitap, dergi, atlas, ansiklopedi gibi materyallere kolay ulaşır.

Fen merkezindeki materyaller gerçek nesnelerden seçilmelidir. Çocukların araştırma, keşfetme ve bilimsel süreçleri kullanma becerilerini desteklemelidir. Fen merkezinde yer alabilecek araç gereç şunlardır: Çocukların boylarına uygun raflı dolap, masa ve sandalyeler; pusula, büyüteç, mıknatıs, mikroskop, stetoskop, slayt ve fotoğraf makinesi, bilgisayar, radyo, ampuller, piller, çeşitli demir ve tahta ölçü kapları, kronometre, küre, dürbün, saat, takvim, cetvel, terazi, el feneri, saç kurutma makinesi; insan vücudu, iskelet ve diş modeli, diş fırçası, röntgen filmleri, besin piramidi panosu; hesap makinesi, boncuklu abaküs, sayı ve eşleştirme kartları, haritalar, ülkeleri tanıtan görseller, boya ve kalemler, çeşitli kâğıtlar, fen ve doğa konularıyla ilgili fotoğraf, afiş, belgesel ve filmler, bilim kitapları, yazı tahtası; çeşitli taşlar, deniz kabukları, kurutulmuş bitki, yaprak ve hayvanlar, hayvan tüyleri, tohumlar, kum, kil, toprak, çimlendirme kapları ve saksılar, su, rüzgârgülü, çeşitli koleksiyonlar, akvaryum, kum saati, üç boyutlu nesneler ; fasulye, nohut, mercimek, tuz, şeker, un, kabartma tozu, süzgeç, huni, kek kalıpları ve plastik kap; farklı uzunluktaki pipet ve çubuklar, naylon torba, balon, kurdele, rafya, ip, lastik, pamuk, mum, tebeşir, tutkal, makas, farklı dokularda kumaşlar, mevsim panosu, boy ve ağırlık grafiği, hava grafiği vb.

Görsel 1.60: Fen merkezi

f) Müzik Merkezi

Çocukların müzikle ilgili bilgi ve becerilerini destekleyen, müzik konusunda deneyim kazanmalarını sağlayan bir merkezdir (Görsel 1.61). Sınıf içerisinde müzik merkezine yer verilmesi, çocuklarda erken dönemde müzik kültürünün oluşmasını destekler ve çocuğun müziğe olan ilgi ve yeteneğinin ortaya çıkmasına yardımcı olur. Merkezde çalgılar ve ritim araçlarının olması, bunların öğretmen ve çocuklar tarafından kullanılabilmesi çocukların ritim duygusunun gelişmesi ve işitsel algısının uyarılmasını sağlar. Müzik merkezi, sesli bir merkezdir. Bu nedenle kitap merkezi gibi yoğun dikkat gerektiren ve sessiz olunması gereken merkezlerden uzakta hazırlanmalıdır.

Müzik merkezinde yer alabilecek araç gereç şunlardır: Raflı dolaplar, klasik müzik ve çocuk şarkısı CD'leri, CD çalar, radyo ve müzik kitapları; ezgili ve ezgisiz vurmalı çalgılar olan orff çalgıları; metalofon, ksilofon, glockenspiel [gılokınşipil (orkestra çanı)] gibi ezgili vurmalı çalgılar; marakas, ritim çubuğu, davul, tef, zil, kastanyet, çelik üçgen, agogo gibi ezgisiz vurmalı çalgılar; tahta kaşık, çıngırak, trampet ve çocuklarla birlikte yapılan ritim araçları; öğretmenin kullanması için ukulele, gitar, mızıka, melodika, piyano, org, keman, blok flüt gibi çeşitli çalgılar; ceviz, haşhaş, su kabakları, deniz kabukları gibi doğal ses kaynakları vb.

Görsel 1.61: Müzik merkezi

g) Kum ve Su Merkezi

Çocukların rahatlamasını sağlayan, hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını destekleyen, birçok kavramı yaparak ve yaşayarak öğrenmesini sağlayan bir merkezdir (Görsel 1.62). Çocuklar; bu merkezdeki etkinlikleri sırasında ağırlık, hacim, miktar, akışkanlık, doku, renk gibi birçok kavramı öğrenebilir. Kum ve su merkezi, ortam ve hava şartlarının uygun olduğu durumlarda açık hava oyun alanlarında da düzenlenebilir.

Kum ve su merkezinde yer alabilecek araç gereç şunlardır: Kum ve suyun konulacağı masa ya da havuz, sulama kabı, farklı büyüklükte kova, kürek, kaşık, kap, bardak ve tırmıklar; çeşitli kalıplar, farklı büyüklükte taşlar, deniz kabukları, balık, ahtapot, denizyıldızı gibi suda yaşayan canlıların oyuncakları; minyatür plastik bebekler ve hayvanlar; sünger, araba, vapur, tren, kamyon, kepçe, vinç vb.

Görsel 1.62: Kum ve su merkezi

ğ) Sanat Merkezi

Çocukların geçmiş deneyimlerini ve edindikleri bilgileri temel alarak yeni fikirler ve özgün ürünler ortaya koymalarına olanak tanıyan bir merkezdir. Çocuklar; sanat merkezinde çeşitli materyallerle etkileşime girerek keşifler yapar, yeni ürünler ortaya çıkarır ve deneyim kazanır. Çocukların sanat etkinliklerinde ortaya çıkardığı ürünler, sanat merkezinde onların göz hizasında sergilenmelidir (Görsel 1.63).

Sanat merkezinde yer alabilecek araç gereç şunlardır: Ahşap boyama materyalleri, gazlı kalem, pastel, kuru, sulu, guaj, akrilik ve tutkallı boya, beyaz tutkal, yapıştırıcı, palet, tuval, fırça, şövale (ressam sehpası), çocuklar için önlük veya eski tişörtler, baskı çalışmalarında kullanılabilecek çeşitli gereçler ve her türlü kolaj (kesyap) malzemesi; beyaz ve renkli A4 boyutunda kâğıtlar, renkli el işi ve krapon kâğıtları, fon kartonları, kraft kâğıdı, desenli duvar kâğıtları, kap kâğıtları, değişik renk ve desende kâğıtlar, sanat haberlerinin yer aldığı gazete ve dergiler, kartpostallar, ressamlara ait tablolar ve reprodüksiyonlar (çoğaltma), posterler, müze broşürleri, resimli takvimler, çıkartmalar, ülkeleri tanıtan resimler, koleksiyonlar, çocukların yaptıkları resim ve çektikleri fotoğraflar; çeşitli büyüklükte karton kutu ve bardaklar, strafor panolar, naylon poşet, alüminyum folyo, streç film, kâğıt peçete ve havlu, boş rulolar, kürdan, pipet, pamuk, ip, düğme, boncuk, alçı kalıpları; maskeler, kumaş parçaları, keçe, eva, şönil, abeslang (dil çubuğu), taş, kavanoz, şişe, oyun hamuru gibi yoğurma materyalleri, kil, hamur kalıpları, merdane vb.

Görsel 1.63: Sanat merkezi

Bu merkezlerin yanı sıra kazanım ve göstergeler, kavramlar, araç olarak belirlenen konu / tema, meslekler ve sosyal yaşam alanlarıyla ilişkili geçici merkezler de hazırlanabilir. Bu merkezler; market, manav, terzi, kuaför, banka, postane, sağlık kurumları, alışveriş mağazaları vb. olabileceği gibi o bölgeye ait yöresel özellikleri yansıtan balıkçı, halıcı, bastoncu vb. yerler de olabilir. Hazırlanan bu merkeze çocuklarla birlikte hazırlanan veya gerçek materyaller koyulabilir. Merkezdeki materyaller çocukların ilgisini çekecek şekilde yerleştirilmelidir. Geçici merkezlerdeki materyal sayısı, merkezde birkaç çocuğun aynı anda oynamasına yetecek miktarda olmalıdır.

1.7. ETKİNLİK

Öğrenme Merkezlerinin Yerleştirilmesi ile İlgili Kroki Çizme

- Okul öncesi eğitim kurumlarında bulunması önerilen öğrenme merkezlerinin sınıf içerisindeki yerleşimiyle ilgili bir kroki çiziniz.
- Merkezleri krokinize yerleştirirken merkezlerin sesli, sessiz ve hareketli, daha az hareketli özelliklerini göz önünde bulundurunuz.
- Krokinizi çizerken her merkez için ayrı bir renk kullanınız.

1.8. ETKİNLİK

Öğrenme Merkezleri ve Merkezlerde Bulunması Gereken Materyallerle İlgili Broşür Hazırlama

- Okul öncesi eğitim kurumlarında bulunması önerilen öğrenme merkezleri ve merkezlerde bulunması gereken materyallerle ilgili bir el broşürü hazırlayınız.
- Broşürünüzde her öğrenme merkezi için ayrı bir başlık açınız. Broşürünüzü resim ve çizim gibi görsellerle zenginleştiriniz.

1.2.1.1. Öğrenme Merkezlerinin Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi

Öğrenme merkezlerinde oyun, çocuğun şu becerileri kazanması açısından önemlidir:

- Kendisini fark etmesi
- Yaratıcılığını geliştirmesi
- Paylaşma, yardımlaşma ve iş birliği yapması
- Sırasını beklemesi
- Başladığı işi sürdürmesi, sonuçlandırması ve kararlı olması
- Sorumluluk alması ve aldığı sorumluluğu yerine getirmesi
- Olaylar arasında neden ve sonuç ilişkisi kurması
- Kas ve koordinasyon becerilerinin artması
- Toplumsal cinsiyet rollerini kazanması

» Blok Merkezinin Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi

- Çocuklar; yapıları oluştururken ağırlık, şekil, alan, ölçüm, sayı, denge, yaratıcılık gibi bilişsel becerilerini geliştirme fırsatı bulur.
- Oyun sırasında çocukların birlikte oynama, iyi ilişkiler kurma, iş birliği yapma, yardımlaşma, sırasını bekleme, birbirlerine saygı duyma gibi sosyal becerileri gelişir.
- Çocukların bloklar ile oluşturdukları yeni ve değişik ürünler, öz güven duygularının gelişimini destekler.
- Çocukların, yapılarını tasarlarken ve yaparken arkadaşlarıyla yaptıkları konuşmalar ve ortaya çıkan yapıtlar içerisinde canlandırdıkları roller dil ve iletişim becerilerini geliştirir.
- Blokları üst üste, yan yana ve yapılar oluşturacak şekilde dizerken çocukların el ve göz koordinasyonları gelişir. Değişik büyüklükteki bloklarla oynanan oyunlar, çocukların küçük ve büyük kas gelişimini destekler.

» Kitap Merkezinin Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi

- Kitap merkezindeki etkinlikler sırasında çocukların hayal güçleri, yaratıcılıkları, dinleme, anlama ve konuşma becerileri desteklenir ve kelime hazineleri genişler.
- Çocuklar; kitapları tutma, kitapların sayfalarını çevirme, resimlere bakarak öykü anlatma, yazıları parmaklarıyla soldan sağa takip ederek okuyormuş gibi yapma, satırları yukarıdan aşağıya takip etme gibi becerileri kazanır.
- Çocukların bu merkezde vakit geçirmeleri, kitaplara karşı olumlu tutum geliştirmeleri ve okuma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olur.

» Müzik Merkezinin Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi

Görsel 1.64: Ritim aracı kullanma

- Müzik merkezi, çocukların müziğe olan ilgilerini arttırarak müziği sevmelerini ve estetik duyarlılık kazanmalarını destekler.
- Çocuklar, merkezdeki etkinlikler sırasında bedenlerinin farkına varıp bedensel kontrollerini arttırır.
- Müzik merkezi, çocukların işitsel algı becerilerini destekleyerek duygularını müzik ve dans yoluyla ifade etmelerini sağlar, ritim duygularının gelişimini destekler.
- Çocuklar, merkezdeki etkinlikleri sırasında sosyal-duygusal yönden rahatlama fırsatı elde eder.
- Merkezdeki ritim araçlarının kullanımı (Görsel 1.64), çocukların koordinasyon becerilerini arttırarak motor gelişimlerini destekler.
- Çocukların müzik merkezinde dinledikleri ve söyledikleri şarkılar, kelime dağarcıklarını geliştirir ve çeşitli kavramların kazanılmasını kolaylaştırır.

» Sanat Merkezinin Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi

- Merkezdeki yoğurma, kesme, yapıştırma, boyama, bağlama vb. çalışmalar çocukların manipülatif becerileri ve motor gelişimlerini destekler.
- Çocukların merkezdeki etkinlikler sırasında zihinsel tasarımlar yapması, hayal güçleri ve yaratıcılıklarının gelişimini destekler.
- Çocukların etkinliklerde sergilediği yardımlaşma, paylaşma, iş birliği yapma, gruba uyum sağlama gibi beceriler sosyal gelişimlerini destekler.
- Yapılacak işi planlama, tek başına bir işe başlama, başlanan işi sürdürme ve sonuçlandırma çocukların bağımsızlık duygusunun gelişimini destekler.
- Çocukların ortaya koydukları eserler çocuklara kendini tanıma fırsatı sunar ve öz güven duygularının gelişimini destekler.
- Çocukların özgün bir ürün üzerinde çalışmaları ve ortaya yeni bir eser koymaları estetik algılarının gelişmesine yardımcı olur.

» Fen Merkezinin Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi

Görsel 1.65: Çocukta hayvan sevgisi

- Çocuklar, fen merkezindeki çalışmalar sonucunda çevrelerine karşı daha duyarlı olur.
- Fen merkezinde etkinlik yapan çocukların büyüteç, terazi, kronometre, mikroskop gibi araçları kullanma becerileri gelişir. Bu merkezdeki çalışmalar çocukların manipülatif becerilerini destekler.
- Fen merkezinde çocukların merak etme, düşünme, soru sorma, araştırma, gözlem yapma, karşılaştırma, sınıflama, ölçüm yapma ve ölçümlerini kaydetme, olay ve durumlarla ilgili tahminde bulunma, problem çözme gibi bilişsel süreç becerilerini destekler.
- Fen merkezindeki çalışmalar çocukların dikkat sürelerinin artmasını sağlar.
- Fen merkezindeki çalışmalar sayesinde çocukların olaylar arasında bağlantı kurma ve yeni kavramlar kazanmaları kolaylaşır.
- Çocukların merkezde yetiştirdikleri bitkiler ve besledikleri hayvanlar (Görsel 1.65), sorumluluk duygusunun gelişimini destekler.

» Dramatik Oyun Merkezinin Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi

- Çocuklar; dramatik oyun merkezindeki oyunlarda çeşitli rollere bürünüp rolleriyle özdeşim kurar, sorumluluk alır, paylaşır, iş birliği yapar ve empati kurar. Böylece çocuklar, sosyal davranışları kolay kazanır.
- Çocuklar büründükleri roller aracılığıyla duygularını rahatlıkla ifade ederek duygusal yönden rahatlar.
- Çocuklar; oyunlarında soru sorar, duygu ve düşüncelerini ifade eder, çeşitli kuklaları oynatır. Bu süreç çocukların dil gelişimini destekler.
- Çocukların merkezdeki oyunlarda aldıkları roller, hayal güçleri ve yaratıcılıklarını destekler.

» Manipülatif Oyun Merkezinin Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi

- Çocuklar; merkezdeki oyuncaklarla oynarken nesne ve olaylar arasında neden-sonuç, parça-bütün, benzer-farklı gibi ilişkiler kurmayı öğrenir.
- Çocuklar; nesne ve olayları çeşitli özelliklerine göre eşleştirme, sıralama ve gruplama becerisi kazanır.
- Çocukların, bir olay ya da nesneye dikkatini yoğunlaştırma becerisi kolaylaşır (Görsel 1.66).
- Çocukların algısı ve problem çözme becerisi gelişir.
- Grupla oynanan oyunlarda çocukların iş birliği yapma, iletişim kurma ve sıra bekleme becerisi gelişir.
- Oyuncaklar aracılığıyla çeşitli kavramların çocuğa kazandırılması kolaylaşır.
- Oyunlarını tamamlayan çocuklar, bir işi bitirmenin mutluluğunu yaşayarak sosyal yönden rahatlar. Çocukların öz güveni gelişir.
- Merkezdeki oyuncaklar çocukların el ve göz koordinasyonu ve küçük kas gelişimini destekler.

Görsel 1.66: Çocuğun dikkatini yoğunlaştırması

» Kum ve Su Merkezinin Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi

- Çocuklar, kum ve su ile oynayarak rahatlama fırsatı bulur.
- Kumu su ile ıslatıp şekil verirken çocukların yaratıcılığı gelişir.
- Çocuklar; merkezdeki etkinlikler sırasında ıslak-kuru, ağır-hafif, dolu-boş gibi kavramları deneyimleyerek öğrenir.
- Kaplara su ve kum doldurup boşaltırken, kürekle vb. ile kumu ve suyu doldururken çocukların el ve göz koordinasyonları, motor becerileri gelişir.
- Çocuklar; merkezde arkadaşlarıyla oynarken paylaşmayı, birlikte çalışmayı ve iş birliğini öğrenir.

» Bilgisayar Merkezinin Çocuğun Gelişimi Açısından Önemi

- Çocuklar için hazırlanmış bilgisayar programları aracılığıyla çocukların odaklanma, akıl yürütme ve problem çözme becerisi gelişir.
- Çocuklar bilgisayar ya da tablet üzerinde istedikleri uygulamayı yaparken çocukların el ve göz koordinasyonu gelişir.
- Bu merkez; renkler, sayılar, mekânda konum, geometrik şekiller gibi çeşitli kavramların kazanılmasını destekler.

1.2.2. Öğrenme Merkezlerinin Düzenlenmesi ve Çeşitlendirilmesinde Dikkat Edilecek Noktalar

Öğrenme merkezleri düzenlenirken sınıfın fiziksel özellikleri, çocuk sayısı, çocukların ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Çocuğun sınıfını benimsemesi ve sorumluluk duygusunu desteklemek amacıyla öğrenme merkezleri düzenlenirken çocukların da fikirleri alınmalıdır.

Öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde ve çeşitlendirilmesinde dikkat edilecek noktalar:

- Öğrenme merkezleri, çocukların her merkezde etkin bir şekilde çalışabilmesi için birbirlerinden belirgin şekilde ayrı ancak sınırlar esnek olacak şekilde yerleştirilmelidir.
- Merkezler, çocukların boyuna uygun raflı dolaplarla ayrılmalıdır. Çocuğun boyuna uygun raf dolaplar, materyale ulaşması ve oyununu bitirdikten sonra materyali yerine yerleştirmesi açısından önemlidir.
- Merkezler düzenlenirken yapılacak faaliyetler göz önünde bulundurulmalı ve merkezlere ayrılan alanın yeterli olmasına dikkat edilmelidir.
- Sınıfta bulunan her merkezin adı ve sembollerinin bulunduğu kartlar hazırlanmalı. Merkezlere çocukların görebileceği yükseklikte asılmalıdır.
- Kitap ve fen merkezi gibi yoğun dikkat gerektiren merkezler birbirine yakın düzenlenmelidir. Blok, müzik ve dramatik oyun merkezi gibi sesli merkezler yoğun dikkat gerektiren merkezlerden uzakta düzenlenmelidir.
- Fen, sanat, kum ve su merkezleri, mevsim şartları ve ortamın uygun olduğu durumlarda açık havada düzenlenebilir (Görsel 1.67). Bu hem çocukların ilgilisini çeker hem de çalışmalarını ilginç hâle getirir.

Görsel 1.67: Açık havada düzenlenen sanat merkezi

- Öğrenme merkezlerinin yeri çocukların merkezlere olan ilgisini canlı tutabilmek için zaman zaman değiştirilmelidir. Merkezlere kazanımlara uygun olarak yeni materyaller eklenmeli, var olan bazı materyaller merkezlerden kaldırılmalı ve daha önce kaldırılan bazı materyaller tekrar koyulmalıdır.
- Materyaller, merkezlere çocukların ilgisini çekecek şekilde yerleştirilmelidir. Her merkezde çocuklara yetecek miktarda materyal bulunmalıdır.
- Kullanılan raf dolap, masa ve sandalyelerin köşeleri olası çarpma ve yaralanmaları önlemek amacıyla yuvarlatılmalıdır.
- Merkezlere koyulan tüm oyuncakların dayanıklı ve güvenli olmasına özen gösterilmelidir.
- Merkezlerdeki oyuncaklar sık sık kontrol edilmeli; yıpranan, zarar gören oyuncaklar onarılmalı ve parçaları kaybolan oyuncaklar tamamlanmalıdır.
- Fen, sanat, kum ve su merkezleri varsa sınıftaki musluğa yakın olmalıdır. Merkezler, sınıfta musluğun olmadığı durumlarda en yakın musluğa yakın olacak şekilde yerleştirilmelidir.
- Merkezlerdeki oyuncakların koyulacağı kutuların şeffaf ve kapaksız olmasına özen gösterilmelidir (Görsel 1.68). Her kutunun üzerine hangi oyuncaklara ya da materyallere ait olduğuna dair etiketler yapıştırılmalıdır.

Görsel 1.68: Şeffaf kutulara yerleştirilen oyuncaklar

- Blok merkezine yerleştirilen bloklar büyüklük ve ağırlık açısından çocukların rahat taşıyabilecekleri ölçülerde olmalıdır.
- Blok merkezinde üst üste koyulan blokların kayarak tehlikeli durumlar oluşturmaması için mat olan ve kaygan olmayan bir madde ile boyanmış olmasına dikkat edilmelidir.
- Çocukların, blok merkezinde yaratıcı ürünler oluşturabilmesi için blok sayısı yeterli olmalıdır.
- Blok merkezinde oluşacak gürültüyü en aza indirmek için halı kullanılmalıdır.
- Kitap merkezine yerleştirilecek kitaplar; çocukların yaş, gelişim düzeyi ve ilgilerine uygun olmalıdır. Bol resimli, ayrıntıları az olan, canlı renkler içeren kitaplar tercih edilmelidir. Mümkünse kitap merkezinde hareketli ve sesli kitaplara da yer verilmelidir.
- Kitap merkezinde çeşitli boyutlarda kitaplar bulunmalıdır.
- Kitap merkezindeki kitaplar, raflara çocuğun kitabın ön kapağını bütünüyle görebileceği şekilde yerleştirilmelidir (Görsel 1.69). Çocukların özellikle incelemesi istenen kitaplar, masaya ya da koltuğa bırakılmalıdır.
- Çocukların ilgisini kitap merkezine çekmek için merkeze yerleştirilen masa, sandalye ve koltukların biçim olarak diğerlerinden farklı olmasına özen gösterilmelidir. Bu farklılık sandalye üstüne koyulacak bir minder, masa üstüne örtülecek bir örtü veya vazoyla da oluşturulabilir.

Görsel 1.69: Kitap merkezine kitapların yerleştirilmesi

- Müzik merkezine öncelikle çocukların kolaylıkla kullanabileceği ezgisiz vurmalı çalgılar daha sonra ezgili vurmalı çalgılar koyulmalıdır.
- Sanat merkezine dönem başında ve küçük yaş gruplarının etkinlik zamanlarında daha basit materyaller koyulmalıdır. Çocukların el becerileri geliştikçe merkeze daha fazla sayıda ve karmaşık materyal eklenmelidir.
- Sanat merkezinin zemini kolay temizlenebilen bir döşeme ile kaplı olmalıdır. Zeminde halı vb. kullanılmamalıdır.
- Fen merkezi materyal açısından oldukça zengin bir merkezdir. Merkezdeki materyallerin dönüşümlü koyulmasına, çocukların ilgisini yitirdikleri materyallerin kaldırılmasına ve araçların basitten başlayarak yerleştirilmesine özen gösterilmelidir.
- Dramatik oyun merkezi, çocukların kendini rahat ve huzurlu hissedecekleri bir ortam olacak şekilde düzenlenmelidir.. Mekânın yeterli olduğu sınıflarda birkaç çocuğun aynı anda içinde oynayabileceği büyüklükte bir oyun evinin ya da çadırının (Görsel 1.70) oluşturulması çocukların ilgisini çekebilir.
- Dramatik oyun merkezinde oluşabilecek sesi en aza indirmek ve çocukların otururak oynamalarına imkân sağlamak amacıyla yere halı ya da kilim serilmelidir.
- Dramatik oyun merkezindeki kuklaların çocukların ilgisini çekmesi ve rahat kullanılabilir olması için boylarına uygun olacak şekilde yerleştirilmesi gerekir.

Görsel 1.70: Oyun çadırı

- Manipülatif oyun merkezine dönem başında ve küçük yaş gruplarının etkinlik zamanlarında basit oyuncaklar koyulmalıdır. Çocukların becerileri arttıkça merkeze daha fonksiyonlu ve daha çok beceri gerektiren oyuncaklar eklenmelidir.
- Manipülatif oyun merkezine koyulan her yeni oyuncak, çocuklara tanıtılmalı ve oyuncağın nasıl kullanılacağı açıklanmalıdır.
- Bilgisayar merkezindeki bilgisayar ve tabletler, çocukların boyuna uygun olan ve rahat çalışabilecekleri masalara yerleştirilmelidir.
- Bilgisayar ve tabletlerde çocuklar için hazırlanmış ve çocukların basit yönergelerle tek başına uygulayabileceği programlara yer verilmelidir.

1.2.3. Öğrenme Merkezlerinde Kullanılabilecek Materyal Hazırlama

1.9. ETKİNLİK

Blok Merkezi İçin Ahşap Oyuncak Hazırlama
Araç Gereç: Ahşap parçaları, kalın ve ince zımpara, ahşap boyası, çeşitli kalınlıklarda fırça ve su bazlı vernik

Görsel 1.71: Ahşap oyuncak örnekleri

Yönerge

- Marangozdan ahşap parçalar temin ediniz. Yapacağınız oyuncağa göre ahşap parçalarına kabaca şekil verdiriniz.
- Ahşapları kalın zımparayla zımparalayarak istediğiniz oyuncak figürünü oluşturunuz.
- Oyuncağın hatları belli olduktan sonra tüm yüzeylerini ince zımpara ile zımparalayarak pürüzsüz hâle getiriniz.
- Oyuncağı boyamak isterseniz figürlerine uygun şekilde boyayınız; istemezseniz boyamadan doğal hâli ile kullanabilirsiniz.
- Kuruyan oyuncağı su bazlı vernik ile vernikleyip kullanıma hazır hâle getiriniz.

1.10. ETKİNLİK

Kitap Merkezi İçin Kitapçık Hazırlama

Araç Gereç: Masal ve öykü kahramanlarının görselleri, A3 boyutunda renkli fon kartonu, yapıştırıcı, zımba, asetat kalemi ve süsleme malzemeleri

Yönerge

- Kitapçığa koymak istediğiniz görselleri temin ediniz.
- A3 boyutundaki kartonları ortadan ikiye katlayınız. Kartonda her sayfaya bir resim yapıştırınız.
- Tüm resimleri yapıştırdıktan sonra kartonları üst üste koyup kitapçığı kat izinden zımbalayınız.
- Kapağı süsleyiniz. Kapağa kitapçığın adını yazıp kitapçığı kullanıma hazır hâle getiriniz.

1.11. ETKİNLİK

Müzik Merkezi İçin Boncuklu El Davulu Hazırlama

Araç Gereç: Boş koli bandı rulosu, ip, iki adet boncuk, kalem, asetat, silikon, silikon tabancası ve süsleme malzemeleri

Yönerge

- Koli bandı rulosunu asetat üzerine yerleştirip ruloya uygun iki daire kesiniz.
- Rulonun iki kenarından karşılıklı iki delik açıp deliklerden geçirdiğiniz ipin iki ucunu yanlardan sarkacak şekilde bırakınız.
- İpi geçirdikten sonra rulonun tam ortasından bir delik daha açınız. Davulun sapı olarak kullanılacak kalemi bu delikten geçiriniz.
- İpi kaymaması için kalemin etrafından bir kez dolayınız.

Görsel 1.72: Boncuklu el davulu örneği

- Rulonun iç kısmından deliklere silikon sıkıp ip ve kalemi sabitleyiniz.
- Silikon kururken boncukları ipin ucuna takınız.
- Boncuklar davulun tam ortasına gelecek şekilde ölçü alınız. Ölçünün bittiği yere birer düğüm atıp fazla ipi kesiniz.
- Düğümlerin üzerine silikon sıkıp boncukları düğümlere sabitleyiniz.
- Asetattan kestiğiniz daireleri rulolara yapıştırınız.
- Davulların kenarlarını istediğiniz gibi süsleyip davulları kullanıma hazır hâle getiriniz.

1.12. ETKİNLİK

Sanat Merkezi İçin Albüm Hazırlama

Araç Gereç: On ünlü ressama ve ressamların en ünlü tablosuna ait görseller, beyaz mukavva, yapıştırıcı, delgeç, hasır ip, asetat kalemi ve süsleme malzemeleri

Yönerge

- Beyaz mukavvayı 20 x 20 cm ölçüsünde kesiniz.
- Ressamların resimleri ve tablolarına ait görselleri mukavvalara yan yana sayfalarda olacak şekilde yapıştırınız.
- Kapağı istediğiniz gibi süsleyiniz. Albümün adını kapağa yazınız.
- Kapak ve sayfalar hazır olduktan sonra mukavvaları üst üste koyunuz. Delgeçle mukavvaların kenarından aralarında dörder cm boşluk olacak şekilde beş delik açınız.
- Hasır ipi deliklerin arasından geçirdikten sonra arkada bağlayınız. Albümü ciltleyip kullanıma hazır hâle getiriniz.

Görsel 1.73: Vincent van Gogh (Vinsınt van Gog) ve Pablo Picasso (Pablo Pikasso) tabloları

1.13. ETKİNLİK

Fen Merkezi İçin Boy Grafiği Hazırlama

Araç Gereç: Düz renk bebek pazeni, çeşitli renklerde keçe, dikiş ipliği, iğne, mezura, kumaş kalemi, 2 cm eninde kurdele ve seçilen temaya uygun karakterler (taşıtlar, hayvanlar, gökyüzü, deniz altı, meyveler, sebzeler vb.)

Yönerge

- Pazenleri tersinden ikiye katlayıp tüm kenarlarından 2 cm dikiş payı bıraktıktan sonra eni 60 cm, boyu 180 cm olacak şekilde kesiniz.
- Çalışacağınız temaya uygun olacak şekilde karakterlerin kalıbını keçe üstüne çıkarıp, dikiş payı bırakmadan kesiniz.
- Pazen kumaşın bir yüzünü alıp masaya seriniz. Kumaşın yanına da mezurayı açınız.
- Boy grafiğinin rakamlarını dikiş payından 50 cm yukarıdan başlayarak yazınız. Her santim için bir çizgi çekip 50-150 cm arasındaki 10 ve katlarını sayıyla yazınız (İsteyen öğrenciler sayıları keçeyle hazırlayıp dikebilir.).
- Hazırladığınız karakterleri nereye dikeceğiniz belirleyip kumaşın üzerine yerleştiriniz. Karakterleri el dikişiyle dikiniz.
- Boy grafiğinin ön yüzünü hazırladıktan sonra kumaşı çevirmek için pazen kumaşın iki parçasını boşluk bırakarak tersinden birbirine dikiniz.
- Kumaşın ön yüzünü çeviriniz. Açık kalan alt kısmı dikerek kapatınız.
- Kurdele ile grafiğin askısını hazırlayıp boy grafiğini kullanıma hazır hâle getiriniz.

Görsel 1.74: Boy grafiği örneği

1.14. ETKİNLİK

Dramatik Oyun Merkezi İçin Oyuncak At Hazırlama

Araç Gereç: Kalın bot çorabı, 2 cm eninde kurdele, düğme, keçe, yün ip, elyaf ve ahşap çubuk

Yönerge

- Çorapların içini elyafla doldurunuz.
- Ahşap çubuğu çorabın içine geçirip çorabın ağzını yün iple sıkıca bağlayınız.
- Atın kulak ve göz şekillerini keçeden kesip çoraba dikiniz.
- Bir miktar yün ipi elinize dolayınız. Doladığınız ipi tam ortadan bağladıktan sonra kenarından keserek atın saçı olacak püsküllleri hazırlayınız.
- Püsküllleri atın başının üstüne dikiniz.
- Koşum takımı için kurdeleyi Görsel 1.75'te olduğu gibi dikiniz.

Görsel 1.75: Oyuncak at

- Oyuncağın birleşim yerlerine düğmeler dikip atı tamamlayınız.

1.15. ETKİNLİK

Manipülatif Oyun Merkezi İçin Yapboz Hazırlama

Araç Gereç: Kırk adet dil çubuğu (abeslang), seçilen temaya (hayvan, meyve, taşıt vb.) uygun dört resim, karbon kâğıdı, kurşun ve gazlı kalem

Yönerge

- Dil çubuklarını her grupta tek renk olacak şekilde onarlı dört gruba ayırınız.
- Bir grup dil çubuğunu aralarında boşluk kalmayacak şekilde yan yana diziniz. Dil çubuklarının üzerine karbon kâğıdı koyup onun üzerine de resmi yerleştiriniz.
- Çizgilerin üzerinden kurşun kalemle geçerek resimleri karbon kâğıdı aracılığıyla dil çubuklarının üzerine aktarınız.

Görsel 1.76: Renkli dil çubukları

- Aynı işlemi dört resim için de uygulayınız.
- Resimleri gazlı kalemlerle boyayıp yapbozları hazır hâle getiriniz.

1.4. UYGULAMA FAALİYETİ

ÖĞRENME MERKEZLERİNDE KULLANILABİLECEK MATERYAL HAZIRLAMA

Derste edindiğiniz bilgiler doğrultusunda öğrenme merkezlerinde kullanılabilecek bir materyal hazırlayınız.

Materyalinizi hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- "Öğrenme Merkezlerinde Kullanılabilecek Materyal Hazırlama" başlığı altındaki yedi etkinliği inceleyiniz.
- Materyal hazırlamak üzere bir öğrenme merkezi seçiniz.
- Seçtiğiniz merkeze uygun, özgün bir materyal tasarlayınız. Materyalinizi hazırlarken yukarıda yer alan etkinliklerden yararlanabilirsiniz.
- Hazırladığınız materyallerle atölye ortamında öğrenme merkezleri oluşturunuz. Bu süreçte arkadaşlarınızla iş birliği yapınız.
- Öğrenme merkezlerinin düzenlenmesi ve çeşitlendirilmesinde dikkat edilmesi gereken noktaları göz önünde bulundurunuz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, öğrenme merkezlerinde kullanılabilecek materyal hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

Görsel 1.77: Öğrenme merkezleri için hazırlanmış materyal örnekleri

ÖĞRENME MERKEZLERİNDE KULLANILABİLECEK MATERYAL HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Tasarım Aşaması					
1	Materyal yapımı için bir merkez belirledi.					
2	Belirlediği merkez doğrultusunda özgün bir materyal tasarladı.					
3	Materyalin yapımı için gerekli malzemeleri belirledi.					
	B) Hazırlık Aşaması					
4	Tasarladığı materyale uygun malzemeleri hazırladı.					
5	Materyali hazırlamada kullanacağı tüm malzemelerin ön hazırlığını yaptı.					
	C) Materyalin Yapım Aşaması					
6	Materyalin yapımında doğru kesme, dikme, boyama, yapıştırma, örme vb. tekniğini kullandı.					
7	Materyali tasarımına uygun şekilde hazırladı.					
	Ç) Süsleme Aşaması					
8	Süslemede kullanacağı malzemeleri hazırladı.					
9	Materyali tasarıma uygun şekilde süsledi.					
	D) Öğrenme Merkezi Oluşturma Aşaması					
10	Arkadaşlarıyla iş birliği yaparak öğrenme merkezi oluşturdu.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 50'dir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /50] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Özel gereksinimli bireyler için hazırlanan programın normal gelişim gösteren bireyler için hazırlanan programdan farklı olmasının nedenleri neler olabilir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla tartışınız.**
2. **Özel eğitimde etkinliklerinin bireysel mi grup olarak mı yapılmasının daha etkili olduğunu atölyede arkadaşlarınızla tartışınız.**

1.3. BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI

Bireysel eğitim; özel eğitim ihtiyacı olan birey için hazırlanmış, BEP'in esas alındığı ve bire bir yapılması gereken eğitimdir (Görsel 1.78). **Bireyselleştirilmiş eğitim programı** ise özel gereksinimli bireyin gelişiminin veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında (özbakım, akademik ve sosyal beceriler, iletişim vb.) eğitsel gereksinimlerini karşılamak üzere uygun eğitim ortamlarından (okul, özel eğitim okulu, özel sınıf, mesleki eğitim merkezi vb.) ve destek hizmetlerden (destek eğitim odası, sınıf içi yardım, dil ve konuşma terapisi, fiziksel rehabilitasyon vb.) en üst düzeyde yararlanmasını öngören yazılı dokümandır. Bu doküman; aile, öğretmen ve ilgili uzmanların iş birliği ile planlanır, bireyin ailesinin onayından sonra uygulanır. Bireyselleştirilmiş eğitimin her aşaması hakkında aileye bilgi verilmeli ve ailelerin, çocuklarının eğitiminde aktif rol alması sağlanmalıdır.

Görsel 1.78: Bireyselleştirilmiş eğitim çalışması

1.3.1. Programın Dayandığı Özel Eğitim İlkeleri

Özel eğitimde program; normal gelişim gösteren bireylerden önemli ölçüde farklılık gösteren bireylere sağlanan, bireysel olarak planlanmış ve bireyin bağımsız yaşama becerisini en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen eğitim hizmetlerinin bütünüdür. Bu programlar, her bir özel gereksinimli bireyin ihtiyaçları için ayrı ayrı düzenlenip uygulanır.

Özel eğitim programının içeriği, genel eğitim programındakinden farklıdır. Normal gelişim gösteren bireylerin doğal süreç içinde edindikleri becerilerin büyük bir kısmını, özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yoğun ve sistematik bir biçimde öğretmek gerekir. Örneğin bireyler giyinme, soyunma ve yemek yeme gibi becerilerin birçoğunu genellikle yetişkinleri gözleyerek veya taklit ederek öğrenir. Ancak özel gereksinimli bireylere bu becerileri öğretmek ve bu bireylerin becerileri genelleyebilmelerini sağlamak için özel eğitim programlarından "Günlük Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı"nda yer alan özbakım becerilerinin alt alanları kullanılarak yoğun bir çalışma gerekir. Özel eğitimin genel eğitimden ayrıldığı bir diğer nokta ise içeriğin düzenlenişi ve öğretimde kullanılan yöntemlerdir. Genel eğitimde içerik, normal gelişim gösteren ortalama düzeydeki bireyler için merkezî programlarla belirlenir. Özel eğitimde programında ise içerik bireyin bireysel ihtiyaçları ve performansına göre belirlenir. Kullanılan yöntemler de bireyin eğitsel tanısı ve yetersizlik türüne göre değişiklik gösterir.

Özel Eğitimin Temel İlkeleri

Millî Eğitim Bakanlığı 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 4.maddesi b fıkrasında, Türk millî eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitimin temel ilkeleri şunlardır:

a) Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitim ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.

b) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.

c) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.

ç) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için rehabilitasyon hizmetlerini sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.

d) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri, tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanındaki yeterlilikleri dikkate alınarak bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.

e) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır.

f) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılır.

g) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

1.3.2. Gelişim Alanlarına Göre Kaba Değerlendirme Formları

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin herhangi bir beceriyle ilgili yapabildiği veya yapamadığı kavram ve becerileri belirlemek amacıyla kullanılan listelere **kaba değerlendirme formları** denir. Bu listeler sayesinde bireyin mevcut performansı (neleri yapıp neleri yapamadığı) belirlenip hangi becerilerin ya da kavramların öğrenimine ihtiyaç duyduğuna ve bireye nelerin öğretilmesi gerektiğine karar verilir. Yetersizlik türlerine göre farklılık gösteren bu değerlendirme listelerinden 0-6 yaş çocuklarına yönelik oluşturulmuş kaba değerlendirme formu örneği Tablo 1.8'de verilmiştir.

Tablo 1.8: Kaba Değerlendirme Formu Örneği

0-6 YAŞ ARASI BECERİLERİN KABA DEĞERLENDİRMESİ			
Öğrencinin Adı ve Soyadı:		Uygulama Tarihi:	
Öğrencinin Doğum Tarihi:		Uygulayan Kişi:	

AMAÇLAR	(+/-)	AÇIKLAMALAR
1. ÖZBAKIM BECERİLERİ		
A) TUVALET BECERİLERİ		
Tuvaletinin geldiğini söyler.		
Tuvalete gider.		
Tuvalete oturur.		
Kendi temizliğini yapar.		
Sifonu çeker.		
Ellerini yıkar.		
Ellerini kurular.		
B) YEMEK YEME BECERİLERİ		
Biberondan sıvı içer.		
Bardaktan su içer.		
Eliyle yemek yer.		
Kaşık kullanarak yemek yer.		
Çatal kullanarak yemek yer.		
Tabağını alıp masaya götürür.		
Sandalyesine oturur.		
Yemek yerken ağzını kapatır.		
Tabağı yerine koyar.		
C) GİYİNME BECERİLERİ		
Bere çıkarır.		
Şapka çıkarır.		
Atkı çıkarır.		
Eldiven çıkarır.		
Çorap çıkarır.		
Külotlu çorap çıkarır.		
Külot çıkarır.		
Lastikli pantolon çıkarır.		
Fermuar açar.		
Düğme açar.		

Etek çıkarır.		
Ceket çıkarır.		
Pantolon çıkarır.		
Bağcık açar.		
Cırtcırtlı ayakkabı çıkarır.		
Bağcıklı ayakkabı çıkarır.		
Şapka giyer.		
Bere giyer.		
Atkı takar.		
Eldiven takar.		
Külot giyer.		
Çorap giyer.		
Külotlu çorap giyer.		
Bağcık bağlar.		
Cırtcırtlı ayakkabı giyer.		
Bağcıklı ayakkabı giyer.		
Fermuar kapatır.		
Düğme ilikler.		
Etek giyer.		
Pantolon giyer.		
Ceket giyer.		
Ç) TEMİZLİK BECERİLERİ		
Ellerini yıkar.		
Yüzünü yıkar.		
Ellerini kurular.		
Yüzünü kurular.		
Burnunu mendille temizler.		
Ayağını yıkar.		
Ayağını kurular.		
Saçını tarar.		
Dişlerini fırçalar.		
2. PSİKOMOTOR BECERİLER		
A) BÜYÜK KAS BECERİLERİ		

Başını dik tutar.		
Başını sağa ve sola çevirir.		
Kendisine uzatılan nesneye elini uzatır.		
Destekle oturur.		
Ellerini ayaklarına değdirir.		
Destek almadan oturur.		
Ellerini ve ayaklarını kullanarak bağımsız emekler.		
Destekle ayakta durur.		
Desteksiz yürür.		
Otururken yardımsız kalkar.		
Ayaktayken yere eğilir.		
Eğildiği yerden doğrulur.		
Yere doğru bakarak koşar.		
İki paralel çizginin arasından yürür.		
Kollarında nesne taşıyarak yürür.		
Engellerin üzerinden atlar.		
Geri geri yürür.		
Destekle çift ayakla merdiven iner.		
Destekle çift ayakla merdiven çıkar.		
Destekle tek ayakla merdiven iner.		
Destekle tek ayakla merdiven çıkar.		
Merdiveni bağımsız iner.		
Merdiveni bağımsız çıkar.		
B) İNCE MOTOR BECERİLERİ		
Gözüyle hareketli nesneyi takip eder.		
Büyük bir varlığa bakar.		
Küçük bir varlıklara bakar.		
Bakışlarını bir nesneden diğerine çevirir.		
Eli uyarıldığında varlığı tutar.		
Nesneleri sallar.		
Nesneyi avuçları ile tutar.		
Nesneyi parmakları ile tutar.		
Tek seferde birçok sayfa çevirir.		
Sayfaları tek tek çevirir.		
Kalemi düzgün şekilde tutar.		
Kâğıda karalamalar yapar.		

Kâğıda işaretler yapar.		
Büyük şekilleri boyar.		
Kâğıdı büyük parçalar şeklinde yırtar.		
Kâğıdı küçük parçalar şeklinde yırtar.		
Kâğıdı katlar.		
Kâğıdı keser.		
3. İLETİŞİM BECERİLERİ		
ALICI DİL BECERİLERİ		
Konuşanla göz teması kurar.		
Sesin kaynağına bakar.		
Kısa bir öyküyü dinler.		
Basit talimatlara tepki verir.		
İstenen nesneyi getirir.		
Bağlı üç talimatı yapar.		
Bağlı beş talimatı yapar.		
İki nesneden söyleneni seçer.		
Üç nesneden söyleneni seçer.		
Dokuz resimden isteneni gösterir.		
Kendisine verilen iki nesne ile ilgili iki etkinliği yapar.		
Çoğul varlıkları gösterir.		
Tekil varlıkları gösterir.		
Varlıklar içinde olmayanı gösterir.		
İFADE EDİCİ DİL BECERİLERİ		
Benim, senin ve onun zamirlerini yerinde kullanır.		
Rahatsızlıklarını bildirmek için ağlar.		
Haz aldığı durumlarda mutlu olduğunu gösteren sesler çıkarır.		
Tanıdıklarını görünce sesler çıkarır.		
Aynadaki görüntüsüne sesler çıkarır.		
Ba ba, de de, ma ma gibi heceler çıkarır.		
Çıkarılan sesleri taklit eder.		
Söylenenlere benzer sesler çıkarır.		
Babasına baba der.		
Annesine anne der.		
Aile fertlerinin ismini söyler.		
Kendi ismini söyler.		

Varlıkların ismini söyler.		
Yasaklanan şeyler için “Hayır.” der.		
Tanımadığı nesneler için “Bu ne?” der.		
Yiyeceklerin adlarını söyler.		
Hayvanların adlarını söyler.		
Mesleklerin adlarını söyler.		
İki sözcüklü basit cümleler kurar.		
Üç ya da daha fazla sözcükle basit cümleler kurar.		
Kendini tanıtır.		
Ailesini tanıtır.		
Öğretmenini tanıtır.		
Arkadaşlarını tanıtır.		
Evinin adresini söyler.		
Telefon numarasını söyler.		
Diyalog başlatır.		
Gün içinde yaşadıklarını anlatır.		
4. SOSYAL GELİŞİM BECERİLERİ		
A) TOPLUMSAL YAŞAM BECERİLERİ		
Mutlu olduğunda gülümser.		
Kızgın olduğunda yüzü buruşur.		
Hoşnutsuzluğunu yüz ifadesi ile gösterir.		
Tanıdığı kişilere gülümser.		
Tanıdığı kişilere “Merhaba!” der.		
Konuşmayı başlatır.		
Konuşmayı sürdürür.		
Lütfen sözcüğünü kullanır.		
Teşekkür ederim ifadesini kullanır.		
Gerektiğinde özür diler.		
Ayrılırken güle güle der.		
Gruba katılır.		
Grupla oyun oynar.		
Sınıfa kapıyı çalarak girer.		
Sırasına oturur.		
Sinema, tiyatro gibi toplumsal yerlerde kurallara uyar.		
Ev adresini söyler.		
Telefon numarasını söyler.		

Karşıdan karşıya kurallara uygun olarak geçer.		
Üst geçidi kullanır.		
Alt geçidi kullanır.		
B) GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ		
Basit ev işlerine yardım eder.		
Kitaplarını toplar.		
Oyuncaklarını toplar.		
Pencere açar.		
Pencere kapatır.		
5. BİLİŞSEL GELİŞİM		
A) KAVRAMLAR		
Renk Kavramı		
Ana renkleri tanır.		
Ara renkleri tanır.		
Çevresindeki varlıkların rengini söyler.		
Bir rengin tonlarını gruplar.		
Karışık hâldeki renkleri gruplar.		
Renkleri oyun oynarken kullanır.		
Şekil Kavramı		
Düz çizgi çizer.		
Yatay çizgi çizer.		
Eğri çizgi çizer.		
Daire şeklini gösterir.		
Kare şeklini gösterir.		
Dikdörtgen şeklini gösterir.		
Üçgen şeklini gösterir.		
Geometrik şekilleri çizer.		
Geometrik şekilleri eşleştirir.		
Ölçü Kavramı		
Varlıklar arasında ağır olanı gösterir.		
Varlıklar arasında hafif olanı gösterir.		
Varlıklar arasında uzun olanı gösterir.		
Varlıklar arasında kısa olanı gösterir.		
Ağırlık ölçü birimlerini tanır.		
Basit uzunluk ölçü birimlerini tanır.		
Sayı Kavramı		

Varlıklar arasında fazla olanı gösterir.		
Varlıklar arasında az olanı gösterir.		
Birden ona kadar ritmik sayar.		
Ondan yirmiye kadar ritmik sayar.		
Nesneleri dokunarak sayar.		
Varlıkları parmaklarıyla göstererek sayar.		
Varlıkları bakarak sayar.		
Aynı sayıdaki aynı varlıkları eşleştirir.		
Aynı sayıdaki farklı varlıkları eşleştirir.		
Zıtlık Kavramı		
İki varlık arasından büyük ve küçük olanı gösterir.		
İki varlık arasından yeni ve eski olanı gösterir.		
İki varlık arasından uzun ve kısa olanı gösterir.		
İki varlık arasından dolu ve boş olanı gösterir.		
Zaman Kavram		
Sabah kavramını kullanır.		
Öğle kavramını kullanır.		
Gece kavramını kullanır.		
Dün ve geçmiş kavramlarını kullanır.		
Şimdi ve şu an kavramlarını kullanır.		
Yarın ve gelecek kavramlarını kullanır.		
Haftanın günlerini söyler.		
Ayların isimlerini söyler.		
Mevsimlerin ismini söyler.		
Yer ve Yön Kavramı		
Varlıkları yukarıda olma durumlarına göre söyler.		
Varlıkları aşağıda olma durumlarına göre söyler.		
Varlıklar arasında altta olanı gösterir.		
Varlıklar arasında üstte olanı gösterir.		
Sağ elini gösterir.		
Sol elini gösterir.		
Para Kavramı		
Madenî para miktarını söyler.		
Kâğıt para miktarını söyler.		
Paranın ne işe yaradığını söyler.		
Para kavramını kullanır.		

B) DİKKAT VE ALGI		
Uyaran verildiğinde nesneye bakar.		
Hareket eden nesneyi gözleriyle takip eder.		
Aralarında bir benzer yön bulunan iki varlığın benzer yönünü gösterir.		
Aralarında bir benzer yön bulunan iki varlık resminin benzer yönünü gösterir.		
Aralarında bir benzer yön bulunan iki varlık veya varlık resminin benzer yönlerini söyler.		
Aralarında birden fazla benzer yön bulunan iki varlığın benzer yönlerini gösterir.		
Aralarında birden fazla benzer yön bulunan iki varlık resminin benzer yönlerini gösterir.		
Aralarında birden fazla benzer yön bulunan iki varlık veya varlık resminin benzer yönlerini söyler.		
Resimde mantıksız olan nesneyi gösterir.		
İki varlık arasındaki farkları söyler.		
Varlıklar arasında eksik olanı söyler.		
C) AYIRT ETME VE EŞLEME		
Eş nesneleri gösterir.		
Varlıkları şekil bakımından eşler.		
Varlıkları renk bakımından eşler.		
Varlıkları ebat bakımından eşler.		
Dört seçenek sunulduğunda varlıkları eşler.		
Varlıklar arasında şekil bakımından farklı olanı gösterir.		
Varlıklar arasında renk bakımından farklı olanı gösterir.		
Varlıklar arasında büyük olanı gösterir.		
Varlıklar arasında küçük olanı gösterir.		
Varlıklar arasında farklı olanı ayırt eder.		
Ç) GRUPLAMA		
Aynı renk olan varlıkları gruplar.		
Aynı şekil olan varlıkları gruplar.		
Aynı büyüklükteki varlıkları gruplar.		
Yiyecekleri gruplar.		
Kıyafetleri gruplar.		
Nesneleri ayırt edici özelliklerine göre gruplar.		
Nesneleri işlevlerine göre gruplar.		
Aynı boyutta olan varlıkları gruplar.		
Nesneleri sayılarına göre gruplar.		

Gelişim alanlarına göre kaba değerlendirme yapılırken çoklu fırsat öğretiminden yararlanılır. Bu yöntemle değerlendirme yapılırken bireye beceri kontrol listesinde yer alan basamakları yapması için yönerge verilir. Birey doğru yaptığı her basamak için artı (+) alır ya da değerlendirme kısmına bağımsız (B) yazılır. Birey doğru tepki vermez, kendisine verilen süre içinde o beceriyi yapamaz ya da o esnada uygun olmayan davranışlar sergilerse bireye sözel ipucu verilir. Bireyden, beceriyi tekrar yapması istenir. Bu ipucuyla doğru tepki verirse basamağın karşısına sözel ipucu (S.İ.) yazılır. Birey, yine olumsuz tepki verir veya tepkisiz kalırsa bireye model olunarak beceri basamağının yapılışı gösterilir ve doğru tepki verdiğinde ilgili yere model olma (M.O.) yazılır. Birey yardım türlerine rağmen beceriyi yapamazsa bu basamak öğretmen veya uygulayıcı tarafından yapılır. Öğretim yapılırken birey yine olumsuz tepki verir veya tepki vermezse bireye fiziksel yardım edilir ve beceriyi yaparsa beceri basamağının karşısına fiziksel yardım (F.Y.) yazılır. Bireyin performansı alınırken çoklu fırsat yöntemi kullanılacaksa fiziksel yardım kullanılmaz. Bireyin öğretilen beceri analizinde geriye kalan basamakları tamamlaması için ya da tüm basamaklarda performansı alınana kadar bu işlem devam ettirilir. Bireyin doğru yapamadığı davranışlar öğretmen veya uygulayıcı tarafından yapılır. Örneğin bireyden gömlek giyip düğmelerini iliklemesini istemek.

1.3.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Özellikleri

Yetersizlik türü ve derecesi ne olursa olsun her birey öğrenebilir. Bireylerde dil gelişimi, zihinsel gelişim, davranışsal özellikler ve öğrenme özellikleri gibi bazı gelişimsel özellikler birbirinden farklılık gösterebilir. Örneğin aynı sınıfta ve aynı yaş grubunda olan iki bireyin fiziksel ya da dil gelişimi birbirinden farklı olabilir. Ancak yetersizliği akranlarına sunulan eğitim ortamlarından yeteri düzeyde yararlanamamasına neden olan ve eğitim performanslarını olumsuz etkileyen bireylerin ayrıca özel eğitim ve destek eğitim hizmetlerine ihtiyacı vardır.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre "**Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP):** Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır. Bireyselleştirilmiş eğitim programları; bireyin tüm gelişim alanlarında, gözlem, gelişim ve değerlendirme ölçekleri kullanılarak ve hedeflenen amaçların gerçekleşme düzeyleri doğrultusunda değerlendirilir. Birey için hazırlanacak yeni bireyselleştirilmiş eğitim programında ve yöneltme kararında bu değerlendirmeler esas alınır."

BEP'in özellikleri şöyle sıralanabilir:

- **BEP ekip işidir:** Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre BEP sürecinde önemli kararların alınmasında anne, baba ve uzmanlardan (psikolog, rehber öğretmen veya psikolojik danışman, özel eğitim öğretmeni vb.) oluşacak bir ekibin olması gerekir.
- **Ortak geliştirilir:** BEP geliştirme biriminden birçok insan görev alır. Uzmanlar bireyin ihtiyacına göre BEP'i geliştirir.
- **Danışmanlık hizmetidir:** Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin normal sınıflarda eğitim görmeye başlamasından sonra öğretmenler ve diğer öğrenciler için psikolojik danışmana ve diğer uzmanlara daha çok ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır.
- **İletişim becerisidir:** BEP'in başarılı bir şekilde uygulanması için açıklık, netlik ve olumlu iletişim teknikleri çok önemlidir.
- **Karar verme sürecidir:** BEP sürecinde bireyin yaşamına olumlu etki edecek kararlar alınmaktadır. Bu süreçte karar verilecek durum çok önemlidir. Alınan kararlarda değerlendirme, yerleştirme, öğretim planı ve program değerlendirme aşamaları mutlaka uygulanmalıdır.
- **Geniş bir içeriğe sahiptir:** BEP, birçok akademik alan ve gelişim alanını içerir. Programın kim tarafından ne zaman ve nasıl uygulanacağını da kapsamaktadır.

- **Belirgindir:** BEP'te açık bir dil, gözlenebilir ve ölçülebilir terimler kullanılır.
- **Sıralıdır:** BEP'in hazırlanışı bakımından bir sıra takip edildiği gibi içeriği bakımından da bir sıra takip edilir. BEP'te yer verilecek amaçlar, içeriğe bakılarak belirlenir.
- **Gerçekçi ve uygundur:** Bireyin performansı belirlenir ve BEP'te buna göre amaçlar seçilir. Bu sebeple gerçekçidir ve bireye uygundur.
- **Anlaşılırdır:** BEP'e yazılan ifadelerde yoruma yer verilmez. Sıralı bir doküman olan BEP'in anlaşılması kolaydır.

1.3.4. BEP Hazırlama Aşamaları ve BEP Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için takip edilecek eğitim programı temel alınarak BEP hazırlanması esastır. Özel Eğitim Hizmetleri 20. maddesine göre bu programda şunlara yer verilir:

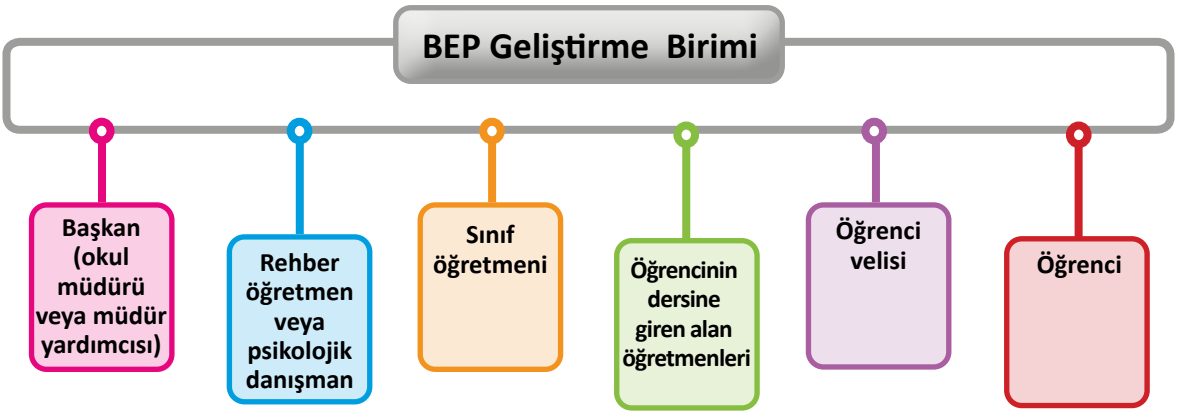
a) Eğitim planında yer alan yıllık amaçlar ve kısa dönemli amaçlar
b) Sunulacak destek eğitim hizmetinin türü, süresi ve kimler tarafından nasıl sağlanacağı
c) Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknikler ile öğretim materyalleri
ç) Eğitim ortamına ilişkin düzenlemeler
d) Davranış problemlerini önleme ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile olumlu davranış kazandırmaya yönelik uygulanacak yöntem ve teknikler
e) Öğrencinin kişisel bilgileri

BEP Dosyasında Bulunması Gereken Formlar

- Kaba Değerlendirme Aracı (Beceri Kontrol Listesi)
- Tüm Hizmet Planı (Uzun Dönemli Amaçlar (UDA), Kısa Dönemli Amaçlar (KDA), Öğretimsel Amaçlar (ÖA), Değerlendirme ve İzleme Formları)
- Eğitsel Performans
- Aile Görüşme Formu
- RAM'dan gönderilen Özel Eğitim Destek Hizmetleri (Yerleştirme ve Öneriler)

BEP Hazırlama Aşamaları

a) BEP'i hazırlayacak birim oluşturulur (Şema 1.1). Bu birimin (ekip) üyeleri; kurum müdürü veya onun görevlendireceği bir müdür yardımcısı başkanlığında, gezerek özel eğitim görevi verilen öğretmen, sınıf öğretmeni, okul rehber öğretmeni, gerekiyorsa branş öğretmenleri, bireyin kendisi ve ailesidir.
b) Bireyin performansı için hazırlanmış beceri kontrol liselerine bakılarak kaba değerlendirme formu doldurulur. Böylece bireyin eğitsel performans düzeyi belirlenir.
c) Bireye uygun eğitim ortamları ve bu ortamlarda sunulacak destek eğitim hizmetleri belirlenir.
ç) Uzun ve kısa dönemli amaçlar belirlenir.
d) BEP'te kullanılacak uygun öğretim yöntemleri ve materyaller seçilir.
e) BEP'in uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi için sorumlular belirlenerek zaman çizelgesi hazırlanır ve değerlendirme biçimine karar verilir.

Şema 1.1: BEP geliştirme birimi

Özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üyenin gerektiğinde görüşlerine başvurmak için BEP geliştirme birimine katılımı sağlanır. Ayrıca mesleki eğitim veren özel eğitim okullarında eğitim ve öğretim hizmetlerini planlamak, izlemek ve değerlendirmek amacıyla BEP geliştirme birimine meslek derslerini okutan bir alan öğretmeni katılır. BEP geliştirme biriminin çalışma usul ve esaslarını okul yönetimi belirler.

BEP'in Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Bireyin yapabildiği ve yapamadığı davranışlara bakılıp yapabildiklerine odaklanılmalıdır. Birey için işlevsel olan ve bireyin günlük hayatta sık kullanabileceği becerilere BEP'te öncelik verilmelidir.
- BEP hazırlama ve uygulama biriminde yer alan herkesle sürekli iletişim hâlinde olunmalı ve iş birliği içinde çalışmaya önem verilmelidir.
- Uygulanacak ders planları, bireyin BEP'inde yer alan amaç ve hedefleri yansıtmalıdır.
- BEP'teki öğretim yöntemlerinde mutlaka çeşitlilik sağlanmalıdır (Tablo 1.9).
- Bireyi izleme ve değerlendirme çalışmaları planlı ve sürekli yapılmalıdır. BEP yılda en az iki kere değerlendirilmelidir. Değerlendirme, bireylerin öğretim sonundaki performanslarını ve gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinin ne denli etkili olduğunu belirlemeyi hedefler.
- Destek hizmetler, yöneltme raporunda belirtildiği şekilde verilmelidir.
- Bireyin toplum içindeki ortamlara katılımını desteklemek amacıyla BEP'te düzenlemeler yapılmalıdır.

Tablo 1.9: BEP Örneği

<table>
<tr><td colspan="6">..... ANAOKULU
BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI (BEP) FORMU</td></tr>
<tr><td colspan="6">Öğrencinin Adı ve Soyadı: Sınıfı: Ana sınıfı
BEP Hazırlama Tarihi: BEP'i Hazırlayan:
Eğitime Başlama Tarihi:</td></tr>
<tr><td colspan="6">Öğrencinin Eğitsel Performans Düzeyi: Öğrenci sesin kaynağını bulur. Göz kontağı kurar. Basit talimatlara tepki verir, yönergeleri anlar, sesi taklit eder, anlamlı sesler çıkarır. Kâğıda karalamalar yapar, yazı araç gerecini tanır. Büyük parçalar hâlinde kâğıt yırtar. Öğrencinin makas kullanma, sınırlı boyama ve çizgi çalışması yapmada sınırlılıkları vardır.</td></tr>
<tr><td>Uzun Dönemli Amaçlar</td><td>Kısa Dönemli Amaçlar</td><td>Yöntem ve Teknik</td><td>Araç Gereç</td><td>Öğretimin Yapılacağı Yer</td><td>Başlama ve Bitiş Tarihi</td></tr>
<tr><td colspan="6">Bilişsel Hazırlık Becerileri</td></tr>
</table>

1. Öğrenci dönem sonunda bağımsız olarak iki eylem bildiren yönergeleri yerine getirir.	**1.1.** Verilen basit iki komutu (otur, kalk vb.) yardımla yerine getirir. **1.2.** Verilen basit iki komutu (otur, kalk vb.) öğretmen kontrolünde yerine getirir. **1.3.** Verilen basit iki komutu (otur, kalk vb.) yerine getirir.	Doğrudan öğretim Fiziksel ve sözel yardım	Sandalye ve küçük nesneler	Sınıf	Eylül-Ekim
2. Öğrenci dönem sonunda bağımsız olarak üç veya daha fazla eylem bildiren yönergeleri yerine getirir.	**2.1.** Verilen üç veya daha fazla komutu (otur, kalk, al, gel vb.) yardımla yerine getirir. **2.2.** Verilen üç veya daha fazla komutu (otur, kalk, al, gel vb.) öğretmen kontrolünde yerine getirir. **2.3.** Verilen üç veya daha fazla komutu (otur, kalk, al, gel vb.) yerine getirir.				
3. Öğrenci dönem sonunda bağımsız olarak nesneleri renklerine göre eşleştirir.	**3.1.** Aynı tip iki farklı nesne arasından gösterilen renkte olanları ayırır. **3.2**. Aynı tip ikiden fazla renkteki nesne arasından gösterilen renkte olanları ayırır. **3.3.** Farklı tip iki farklı renkte nesne arasından gösterilen renkte olanları ayırır. **3.4**. Farklı tip ikiden fazla renkte nesne arasından gösterilen renkte olanları ayırır. **3.5**. Çevresindeki nesnelerden gösterilen renkte olanları ayırır.	Yanlışsız öğretim	Aynı tip, farklı renklerde nesneler (top, balon, boya kalemi vb.)	Sınıf	Kasım-Aralık
Psikomotor Beceriler					
1. Öğrenci dönem sonunda bağımsız olarak sınırlı alanları boyar.	**1.1.** Sınırları belli daire şeklini boyar. **1.2.** Sınırları belli kare şeklini boyar. **1.3.** Sınırları belli dikdörtgen şeklini boyar. **1.4.** Sınırları belli üçgen şeklini boyar.	Doğrudan öğretim	Boya kalemleri ve kâğıtlar	Sınıf	Eylül-Haziran
2. Öğrenci dönem sonunda bağımsız olarak delikli yüzeylere uygun gereçleri takar ve çıkarır.	**2.1.** Daire şeklindeki nesneyi delikli yüzeye takar ve çıkarır. **2.2.** Üçgen şeklindeki nesneyi delikli yüzeye takar ve çıkarır. **2.3.** Kare şeklindeki nesneyi delikli yüzeye takar ve çıkarır. **2.4.** Dikdörtgen şeklindeki nesneyi delikli yüzeye takar ve çıkarır.	Yanlışsız öğretim	Delikli bultak tahtası ve şekiller	Sınıf	Eylül-Haziran

3. Öğrenci bir dönem sonunda bağımsız olarak kalem tutar.	**3.1.** Kalemi fiziksel yardım ile tutar. **3.2.** Kalemi model olma ile tutar. **3.3.** Kalemi sözel ipucu ile tutar. **3.4.** Kalemi bağımsız olarak tutar.	Doğrudan öğretim Sözel ipucu ve model olma	Kalem ve kâğıt	Sınıf	Eylül-Haziran
Dil, Konuşma ve Alternatif İletişim Becerileri					
1. Öğrenci, bir dönem sonunda bağımsız olarak, konuşma seslerini kullanarak kendini ifade eder.	**1.1.** Konuşma seslerini çıkarma çalışmaları yapar. **1.2.** İsteğini tek sözcükle söyler. **1.3.** Nesneyi veya kişiyi tek sözcükle adlandırır. **1.4.** Yapılan eylemi tek sözcükle söyler. **1.5.** Nesnenin veya kişinin yerini tek sözcükle söyler. **1.6.** Olumsuzluk belirten durumu tek sözcükle söyler.	Doğal öğretim Model olma	Çeşitli nesneler, nesne resimleri ve görseller	Sınıf	Eylül-Haziran
Pekiştireçler					
(Varsa) Problem Davranış ve Müdahale Yöntemi					

BEP Geliştirme Ekibi	BEP'i inceledim. Bu şekilde uygulanmasını onaylıyorum. **Adı ve Soyadı:** **İmza:**			
Okul Yöneticisi Özel Eğitim Öğretmeni Sınıf Öğretmeni Okul Rehber Öğretmeni Diğer Uzmanlar			**Anne** **Adı:** **İmza:**	**Baba** **Adı:** **İmza:**

SIRA SİZDE

Çeşitli basılı kaynaklar ve genel ağdan örnek BEP dosyaları edininiz. Edindiğiniz bu dosyaların içeriğini kitabınızda verilen BEP örneğiyle karşılaştırıp aradaki farkların neden kaynaklanmış olabileceğini sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1.3.5. BEP'te Kullanılacak Yöntem ve Teknikler ile Araç Gereç

1.3.5.1. BEP'te Kullanılacak Öğrenme Yöntem ve Teknikleri

Her bireyin öğrenme hızı ve öğrenmesinde etkili olan yöntemler farklıdır. Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler; yetersizlik türü, derecesi, eğitsel tanısı ve ihtiyacıyla doğrudan ilgilidir.

Özel eğitimde en sık kullanılan yöntemler şunlardır:

a) Doğal Öğretim Yöntemi: Bireyin bulunduğu doğal ortamda yapılandırılmış olarak hazırlanan etkinliklerin uygulandığı bir yöntemdir. Bu yöntem, genellikle özel gereksinimli bireylere dil ve iletişim becerilerinin kazandırılmasında ve kazanılmış becerilerin pekiştirilmesinde kullanılır. Örneğin öğretmen bireye nesne isimlerini öğrettikten sonra sınıfta bireyin ulaşamayacağı çeşitli yerlere oyuncaklar koyar. Birey oynamak istediği oyuncağı işaret ettiğinde ya da "Bu, bu!" dediğinde öğretmen, bireye "Ne istiyorsun?" diye sorar. Birey, oyuncak bebeği işaret ettiğinde öğretmen "Haydi, bebeği istiyorum de!" der. Birey "Bebe istyom." gibi amaca yönelik cümle kurar. Öğretmen de "Bebeği istiyorsun." diyerek bireyin tepkisini onaylar ve bebeği ona verir.

b) Doğrudan Öğretim (Açık Anlatım Yöntemi): Bu yöntemde öğretimi yapılacak beceri ya da kavram, basamaklar şeklinde sıralanır. Birey çalışmaya tam katılır ve öğretmen, gerektiğinde bireyin cevaplarına ya da uygulamaya dönük düzeltici geri bildirimlerde bulunur. İpuçlarını sistematik bir şekilde verir ve geri çeker. Genellikle akademik beceriler ve dili kullanma becerilerinin öğretiminde yararlanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde amaç, kazandırılması hedeflenen beceri ya da kavramla ilgili ipuçlarının aşamalı olarak geri çekilmesi sayesinde bireyi bağımsız hâle getirmektir. Doğrudan öğretimde bütün sorumluluk önce öğretmendeyken denemeler yapıldıkça bireye geçer. Öğretmen bu denemelerde bireyin daha önce kazandığı kavram veya becerin alt basamaklarına yönelik sorular sorar ve bireyin verdiği doğru cevapları pekiştirir. Çalışmalarda sorumluluğun kendine ait olduğu zamanlarda öğretim içeriği ile ilgili yapılması gerekenleri bireye model olarak gösterir. Daha sonra birey, öğretmen rehberliğinde denemeler yapar (Görsel 1.79).

Görsel 1.79: Doğrudan öğretim yöntemi

ÖRNEK ETKİNLİK

Doğrudan Öğretim Yöntemi Kullanılarak "Kırmızı" Kavramının Öğretilmesi

1. Adım: Öğretmen ya da uygulayıcı, kırmızı kavramını örneklerle verir (kırmızı elma, kırmızı kare, kırmızı top, kırmızı balon vb.). "Bu, kırmızıdır." der.

2. Adım: Öğretmen ya da uygulayıcı, kırmızı kavramı ile ilgili olumsuz örnekler verir (sarı boya kalemi, sarı top, sarı renkte bir çiçek, sarı muz vb.). "Bu, kırmızı değil." der.

3. Adım: Öğretmen ya da uygulayıcı, kırmızı olan nesnelerden birini gösterip "Bu, kırmızıdır.", kırmızı olmayan nesnelerden de birini gösterip "Bu, kırmızı değildir." der.

4. Adım: Öğretmen ya da uygulayıcı, kırmızı olan ve olmayan nesneleri bir araya getirir. Bireye "Hangisi kırmızıdır?" diye sorar ve ondan kırmızı renkli bir nesne göstermesini ister. Birey doğru rengi gösterirse öğretmen ya da uygulayıcı bireyi pekiştirir; yanlış rengi gösterirse "Bu, kırmızı değildir." deyip doğru nesneyi gösterir ve "Bu, kırmızıdır." der.

c) Tüm Beceri Yaklaşımı: Tüm beceri yaklaşımına göre BEP'teki amaçlar düzenlenirken bireyin önce becerinin bütününü bağımsız yapabilmesine yönelik olan uzun dönemli amaç seçilir daha sonra bu amaca ulaşmak için kısa dönemli amaçlar oluşturulur. Bu amaçlar; fiziksel yardım, model olma ile sözel ipuçları kullanılacak ve önce en fazla sonra en az ipucu gerektirecek şekilde oluşturulur. Daha sonra her bir kısa dönemli amaca ve öğrencinin performans düzeyine uygun olarak öğretimsel amaçlar belirlenir. Bu amaçlar da öncelik sırasına uygun olacak ve önce fazla ipucu gerektirecek sonra daha az ipucu gerektirecek şekilde belirlenip plana yazılır. Sonra da her bir öğretim oturumunda becerinin tüm basamaklarıyla ilgili öğretim yapılır. Tüm beceri basamakları tek bir ipucuyla öğrenildikten sonra bir sonraki ipucu düzeyine geçilir.

ç) İşbirlikçi Öğrenme: Daha çok kaynaştırma sınıflarında kullanılan bir yöntemdir. Bireyler, bu yöntemde küçük gruplar hâlinde çalışır ve birbirlerinin öğrenmelerine yardım eder (Görsel 1.80). Böylece özel gereksinimli bireyler, sınıfta akranlarıyla birlikte aktif öğrenme ve bir gruba ait olma deneyimini yaşar. Bu yöntem hem farklı beceri ve kişilikteki bireyleri bütünleştirir hem de bireylerin kendisi ile başkalarına saygısını ve empati duygusunu geliştirir.

Görsel 1.80: İşbirlikçi öğrenme

SIRA SİZDE

Sınıfınızda doğrudan öğretim yöntemini kullanarak "daire" şekli kavramının öğretimi ile ilgili bir etkinlik hazırlayınız. Hazırladığınız etkinlikleri karşılaştırınız.

d) Yanlışsız Öğretim: Hedeflenen kavram ve becerileri öğrenmenin çalışma esnasında yapılan yanlışlarla değil öğretim sırasındaki doğru davranışlar ve denemeler yoluyla gerçekleşmesine bağlı olarak geliştirilmiş bir yaklaşımdır. Bu yöntemlerde temel amaç bireye yanlış yaptırmamaktır. Örneğin öğretmenin bireye "Haydi, bana kırmızı arabayı göster!" ya da "Mavi topu ver." biçimindeki komutları birer beceri yönergesidir. Öğretmen yönerge verir ve bireyin tepkisini beklemeden ipucu vererek beceriyi yapmasını sağlarsa bu yanlışsız öğretim türlerinden eş zamanlı ipucuyla öğretimdir. Öğretmen yönerge verdikten sonra çalışılan beceriyle ilgili hangi ipucunu seçeceğini ve ne kadar süre bekleyeceğini bireyin performansına ve kullanacağı öğretim yöntemine göre belirlemelidir.

SIRA SİZDE

Yukarıdaki örneklerden yola çıkarak eş zamanlı ipucuyla öğretim yöntemine bir örnek veriniz.

e) Basamaklandırılmış Yöntem: Bu yöntem, özellikle matematik kavram ve becerilerinin öğretimi için geliştirilmiştir. Öğretilecek matematiksel kavram ya da beceri küçük basamaklara bölünür ve bu basamaklar somuttan soyuta doğru sıralanır.

Bu yöntemin basamakları şunlardır (Tablo 1.10):

Yap: Öğretmen, bu basamakta gerçek nesnelerle sunu yapar ve öğrenciden gerçek nesneler kullanarak cevap vermesini ister. Alt basamakları; yap-yap, yap-söyle ve yap-yazdır.

Göster: Öğretmen, bu basamakta resimlerle sunu yapar ve öğrencinin görsel uyarana doğru tepki vermesi gerekir. Alt basamakları; göster-yap, göster-göster, göster-söyle ve göster-yazdır.

Söyle: Öğretmen, bu basamakta yazılı ya da sözlü sembollerle sunu yapar ve sembolik uyaranı öğrenciye sözel olarak verip öğrencinin uyarana doğru tepki vermesini bekler. Alt basamakları; söyle-yap, söyle-göster, söyle-söyle ve söyle-yazdır.

Yaz: Öğretmen bu basamağı okuma yazma becerisini kazanmış bireylerde ya da matematik becerileri için kullanır. Yazılı sembolleri öğrenciye uyaran olarak verip öğrencinin uyarana doğru tepki vermesini bekler. Alt basamakları; yaz-yap, yaz-göster, yaz-söyle ve yaz-yazdır.

Tablo 1.10: Basamaklandırılmış Yöntemde Aşamalar

ETKİLEŞİM ÜNİTESİ

BASAMAKLAR		GİRDİ (ÖĞRETMEN SUNUMU)	ÇIKTI (ÖĞRENCİ TEPKİSİ)
YAP	YAP-YAP YAP-GÖSTER YAP-SÖYLE YAP-YAZ	İşlem ve becerilerin öğretiminde **nesnelere** yer verilir.	Nesneler kullanılır. Resimlerle eşleme yapılır. Yazılı ve sözlü olarak ifade edilir.
GÖSTER	GÖSTER-YAP GÖSTER-GÖSTER GÖSTER-SÖYLE GÖSTER-YAZ	İşlem ve becerilerin öğretiminde **resimli kartlara** yer verilir.	Nesneler kullanılır. Resimlerle eşleme yapılır. Yazılı ve sözlü olarak ifade edilir.
SÖYLE	SÖYLE-YAP SÖYLE-GÖSTER SÖYLE-SÖYLE SÖYLE-YAZ	İşlem ve becerilerin öğretiminde **sözlü ifadelere** yer verilir.	Nesneler kullanılır. Resimlerle eşleme yapılır. Yazılı ve sözlü olarak ifade edilir.
YAZ	YAZ-YAP YAZ-GÖSTER YAZ-SÖYLE YAZ-YAZ	İşlem ve becerilerin öğretiminde **sembol veya rakamlara** yer verilir.	Nesneler kullanılır. Resimlerle eşleme yapılır. Yazılı ve sözlü olarak ifade edilir.

1.3.5.2. Eğitimde Kullanılan Teknikler

Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde kullanılan tekniklerde amaç, bireyin bir beceriyi en az yardımla ya da bağımsız yapabilmesini sağlamaktır. Öğretimde kullanılacak ipucu teknikleri, özel gereksinimli bireylerin performans düzeyine bağlı olarak bazen tek başına bazen de diğerlerinden herhangi biriyle kullanılabilir. Eğitimde kullanılan beceriler kazanıldıkça ve kavramlar öğrenildikçe bu teknikler azaltılmalı ve giderek sonlandırılmalıdır.

a) İpucu Teknikleri: Bireylere birçok beceri ve davranışı kazandırmak amacıyla kullanılan bir tekniktir. Fiziksel yardım, model olma, sözel ipucu, görsel ve işaret (jestsel) ipucu olmak üzere beş çeşittir (Şekil 1.3).

- **Fiziksel Yardım:** Birey beceriyi gerçekleştirirken öğretmenin bireyin ellerini tutması, bireye hafifçe dokunması ve davranış boyunca onu yönlendirmesi şeklinde yapılan yardımdır. Bir becerinin öğrenilmeye başlandığı ilk dönemlerinde kullanılır. Öğretmen, fiziksel yardım tekniğinde sözel açıklamalar yaparak bireyin yapılacak hareketi anlamasına yardımcı olur. Birey beceri basamaklarını yaptıkça öğretmen fiziksel yardımı azaltarak sözel ipucu verir. Örneğin öğretmen bireye "Bana kalemi ver." dediğinde birey istenen davranışı göstermiyorsa kendi elini bireyin elinin üzerine koyarak kalemi vermesine yardımcı olur.

- **Model Olma:** Bireyler birçok davranışı başkalarını taklit ederek öğrenir. Öğretmen veya diğer bireyler, özel gereksinimli bireyler için iyi bir modeldir. Model olma; bir beceri ya da davranışın öğretmen, bireyin akranı ya da bir başkası tarafından yapılarak bireye gösterilmesidir. Öğretmen ya da model olacak kişi, davranışın nasıl yapılacağını bireye gösterirken sözel olarak da açıkladıktan sonra bireyden davranışı taklit etmesini ister. Bu tekniğin kullanılabilmesi için özel gereksinimli bireyin taklit becerisi olmalıdır. Motor ve iletişim becerilerinin kazandırılmasında etkili bir tekniktir.
- **Sözel Yardım:** Öğretmenin bireye yeni bir davranışı öğretirken tanımları hatırlatması ve daha çok açıklama yapmasıdır. Bu yardım, özel gereksinimli bireyi cesaretlendirmek ve bireyin yaptığı doğru davranışa onay vermek amacıyla da kullanılır. İstenen bilgi ve kavramları söyleyemeyen veya kelimenin devamını getiremeyen bireye "Evet, güzel gidiyorsun, devam et." veya "Kalemi bırak." yerine "Kalemi masanın üstüne bırak." demek sözel yardımdır.
- **Görsel Yardım:** Özel gereksinimli bireye kendisinden beklenen davranışı sergilemesini kolaylaştıracak yazı ya da resimler sunulmasıdır. Çoğunlukla bireylerin soyut bilgileri öğrenmesi, önceden öğrendikleri bilgi ve kavramları hatırlaması, özbakım ve günlük yaşam becerilerini kazanmasında kullanılır. Görsel yardımda resim, şekil, fotoğraf gibi görsel malzemeler sözel ipuçlarıyla desteklenerek kullanılır. Örneğin öğretmenin sorduğu 12 rakamını hatırlatmak için duvar saatini göstermesi veya amca, teyze, hala gibi akrabalık terimlerini öğretirken aile bireylerinin fotoğraflarından yararlanması görsel yardımdır.
- **İşaret Yardımı:** Öğretmenin bireyden istenen tepkiyi hatırlatacak şekilde işaret etme ve araç gereç ya da etkinliğe doğru başını yöneltmesidir. Örneğin birey, öğretmenin "Gel." yönergesini anlamazsa öğretmen, eliyle "gel" işareti yapar. Birey, öğretmenin istediği bir nesneyi veremezse öğretmen, gözüyle o nesneyi işaret eder.

Şekil 1.3: İpucu türleri

b) Pekiştireç (Ödül): İstenen davranış ya da beceriyi bireye kazandırmak için kullanılan tekniklerden biridir.

Bireyin kendisinin ya da diğer bireylerin öğrenmesini engelleyen, sosyalleşmesini ve iletişimini etkileyen, kendisine, yaşıtlarına ya da etrafındaki yetişkinlere zarar veren ve sürekli tekrarlayan davranışlarına **problem davranış** denir. Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının bir amacı da bireyde istenmeyen yani problem davranışların söndürülmesidir (yok edilmesi-azaltılması). Özel gereksinimli bireyde duygusal problemlerden kaynaklı problem davranışlar (kendine veya karşıdakine vurma, bağırma, yerinden kalkma, elindeki ya da etrafındaki nesneleri atma, fırlatma, yırtma veya parçalama gibi davranışsal problemler) görülebilir. Zamanında müdahale edilmeyen problem davranışlar ömür boyu sürebilir. Bu tür davranışlar özel gereksinimli bireyin öğrenmesini engeller, sosyalleşmesini ve toplum tarafından kabul edilmesini de zorlaştırır. Problem davranış gösteren bireyin bu davranışları hangi ortamlarda, hangi sıklıkta ve neden sergilediği gözlenmeli, kayıt altına alınmalıdır. Bireye uygun yöntem ve teknikler kullanılarak bireyin bu davranışları ortadan kaldırılmaya çalışılmalı ve uygun davranışlar kazandırılmalıdır. Özel gereksinimli birey istenen davranışı yaptıktan sonra davranış pekiştirilir ise o davranışın görülme sıklığı artar. Bu yüzden birey istenen davranışları sergiledikten hemen sonra uygun pekiştireç ile pekiştirilmeli ve bireyin sergilediği olumlu davranışların sıklığı arttırılmaya çalışılmalıdır.

Bireye Olumlu Davranışın Hemen Sonrasında ya da Öğretim Oturumu Sonunda Verilen Pekiştireçler

Birincil Pekiştireçler: Bireyin sevdiği yiyecek ve içeceğin verilmesi

İkincil Pekiştireçler: Nesnel pekiştireçler (oyuncak araba veya bebek vermek vb.), etkinlik pekiştireçleri (parka gitmek, çizgi film izlemek vb.), sosyal pekiştireçler (öğretmenin "Harikasın! Çok güzel yaptın." demesi vb.) ve sembol pekiştireçler (bireye daha sonra değiş tokuş yapabileceği jeton, kupon gibi nesneler sunmak, yapıştırma ve çıkartma vermek).

Özel eğitimde bireye yeni bir davranış kazandırılırken onu güdülemek amacıyla önce birincil pekiştireçler kullanılır. Davranış kazanıldıktan sonra birincil pekiştireçler düzenli bir şekilde azaltılır ve bunların yerine ikincil pekiştireçler kullanılmaya başlanır.

c) Zincirleme Davranışların Öğretimi: Becerilerin, karmaşık ve çok basamaklı davranışların küçük parçalar hâlinde art arda düzenlenip kolay alt beceri (işlem) basamaklarına ayrılarak öğretilmesidir. Özel gereksinimli bireylere özbakım becerileri kazandırılırken de sık kullanılan bir tekniktir. Zincirlemede yer alan davranışlar ve bunların sırası, öğretilecek davranış yapılarak veya davranışı yapan kişi gözlenerek belirlenir.

SIRA SİZDE

Zincirleme öğretim tekniği ve bu tekniğin hangi becerilerin öğretiminde kullanıldığıyla ilgili basılı kaynak ve e-ortamlardan araştırma yapınız. Daha önce edindiğiniz bilgilerden de yaralanarak bir sunum hazırlayınız. Hazırladığınız sunumu sınıfta öğretmen ve arkadaşlarınıza sununuz.

ç) Genelleme: Bireyin, öğrendiklerini öğretim zaman ve şartları dışındaki durumlarda da uygulayabilmesidir. Özel gereksinimli bireyin öğrendiği davranışları genelleyip günlük yaşamda da kullanabilmesi için öğrenmenin bu bireylere farklı ortam ve yaşantılar sunması gerekir. Örneğin selamlaşma davranışını öğrenen bir özel gereksinimli bireyin, öğretmeni dışında karşılaştığı diğer kişilere de selam vermesi.

d) Davranışların Tekrarlanması: Öğretilen davranışların pekiştirilmesinde önemli bir tekniktir. Örneğin öğretmen bireye beşe kadar saymasını öğretirken sayı sayma işlemini değişik nesnelerle (kalem, parmak, küp vb.) tekrarlayabilir.

e) Rol Oynama: Bireyin kendisini bir başkasının (canlı veya cansız) yerine koyarak duygu ve düşüncelerini açıklaması şeklinde yapılan öğretme ve öğrenme tekniğidir (Görsel 1.81). Bu teknik sayesinde bireyin iletişim becerileri, yaratıcılığı ve dil gelişimi desteklenir. Birey, oynadığı rolde belli durumlara ilişkin neler hissedebileceği ve karşılaşabileceği durumlarda neler yapması gerektiği konusunda fikir edinir. Aynı zamanda bireyin başka insanların duygu ve düşüncelerini anlama (empati kurabilme) becerisi de desteklenir. Örneğin parkta koşarken düşüp ağlayan bir birey, bir otobüs şoförü, hasta ya da doktorun rolünü yapma.

Görsel 1.81: Rol oynama

1.3.5.3. BEP'te Kullanılan Araç Gereç

Normal gelişim gösteren bireylerin eğitiminde olduğu gibi özel gereksinimli bireylerin eğitim ve öğretimi sırasında da araç gereç kullanımının önemi büyüktür. Birden çok duyuya hitap eden, görsel ve işitsel araçlarla oluşturulacak eğitim ve öğrenme ortamları özel gereksinimli bireyler için oldukça etkilidir.

Eğitim ve öğrenim süreci içerisinde öğretmen tarafından bireye sunulan oyuncak bebek, araba, resim defteri, yapboz vb. araç gereç olarak nitelendirilir. Özel gereksinimli ve normal gelişim gösteren bireylerin eğitiminde aynı araç gereç kullanılır. Ancak özel gereksinimli bireylerin eğitim ve öğretimlerinde yapılandırılmış bir ortam içinde daha yoğun ve sık bir şekilde kullanılır.

Eğitim ve öğretimde kullanılan araç gereçten bazıları şunlardır: Talim Terbiye Kurulu'nun onayladığı kitaplar, günlük yaşamda karşılaşılan hayvan, bitki, meyve veya sebzelerle ilgili kavram setleri, boncuklar, sıralama ve eşleştirme setleri, çeşitli renk boyut ve seste oyuncaklar, basılı materyaller, maketler, ses kasetleri, eğitim setleri, masal, kitap ve kaset setleri, beceri küpü, halısı, önlüğü ve tablası, tahta ve karton yapboz oyuncak setleri, yoğurma maddeleri, denge tahtası, ayna, çalgı aletleri, sayılar ve geometrik şekillerle ilgili eğitici kartlar, matematik çubukları, abaküs, yapıştırmalı kartlar, olay sıralama kartları, çeşitli giysi ve aksesuarlar, oyuncak ev, mutfak araç gereci, bilgisayar ve tabletle oynanabilen oyunlar, videolar, CD'ler, genel ağ, çeşitli yazılımlar (Görsel 1.82).

Görsel 1.82: BEP'te kullanılan araç gereç örnekleri

Araç Gereç Kullanılırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Bireyin gelişim seviyesine ve ihtiyacına uygun olmalıdır.
- Görsel ve işitsel duyular başta olmak üzere tüm duyuları destekleyici özellikte olmalıdır.
- Bireysel eğitimde kullanılacak araç gereç, öğrenmeyi kolaylaştırmalı ve kalıcı öğrenmeyi desteklemelidir.
- Öğretilecek konunun amacına uygun olmalıdır.
- Ahşap malzemeden üretilen araç gerecin ıslanmamasına dikkat edilmelidir.
- Araç gerecin küçük parçaları bireyler tarafından yutulabileceği için bu tür araç gereç yetişkin eşliğinde kullanılmalıdır.
- Bireylerin araç gereci atabilecekleri veya kırabilecekleri göz önünde bulundurulmalı, öğretmen gözetiminde kullanımları sağlanmalıdır.
- Öğretmenin bulunmadığı ortamlarda bireyin güvenliğini tehlikeye atabilecek araç gereç kullanılmamalıdır.
- Grup eğitimi sırasında araç gereci tüm bireylerin kullanmasına özen gösterilmelidir.

1.3.6. Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı (BÖP)

Bireyselleştirilmiş öğretim planı; özel gereksinimli bireyin BEP'te yer alan amaçları kazanması için öğrenci ve öğretmenin yapması gerekenleri ayrıntılı, belirgin ve açıkça ifade eden bir plandır. Başka bir ifadeyle de bireyselleştirilmiş eğitim planında yer alan uzun dönemli amaçlara ulaşmak için kısa dönemli amaçların nasıl, nerede, hangi yöntemlerle ve ne kadar sürede öğretileceği konusunda yol gösteren bir plandır.

Bireyselleştirilmiş öğretim planı; öğretmen tarafından günlük, haftalık veya aylık olarak geliştirilebilir. Öğretmen, bireyin çalışılan amaçlara ne derece ulaştığını değerlendirmek amacıyla bir değerlendirme (takip) formu hazırlayabilir (Tablo 1.11). Değerlendirmeler bireyin performansına göre aylık veya haftalık yapılabileceği gibi günlük de yapılabilir.

Tablo 1.11: BÖP Takip / Değerlendirme Formu Örneği

BÖP TAKİP / DEĞERLENDİRME FORMU						
Öğrencinin Adı ve Soyadı:					**Ders:**	
Eğitmenin Adı ve Soyadı:						
Çalışma Yeri:						
Araç Gereç:						
HEDEF VE DAVRANIŞLAR	1. Oturum	2. Oturum	3. Oturum	4. Oturum	5. Oturum	**AÇIKLAMALAR**
1. Sınırları belli daireyi boyamak için boya kalemini alır.	-	-	+			
2. Boya kalemini dairenin sınırları içinde ileri-geri ve yukarı-aşağı hareket ettirir.	-					
3. Boya kalemiyle daireyi taşırmadan boyar.						
Ölçütler: Fiziksel Yardım(**F**) Model Alarak(**M**) Sözel İpucu ile(**S**) Bağımsız (**B**) Öğrencinin yapabildikleri "**+**", yapamadıkları "**–**" olarak kaydedilir.						

Tablo 1.12'de Doğrudan Öğretim Yöntemi kullanılmış bir Bep örneği yer almaktadır.

Tablo 1.12: BÖP Örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM PLANI FORMU	
Öğrencinin Adı ve Soyadı: **Konu:** Sınırlı Alan Boyama **Yöntem:** Doğrudan Öğretim Yöntemi **Tarih:**	
Öğrencinin Performans Düzeyi	**Bilişsel Hazırlık Becerileri** 1. Şekilleri rastgele boyar. **Matematik Becerileri** 1. Nesneleri büyük ve küçük olma durumlarına göre ayırt eder. **Psikomotor Beceriler** 1. Parmaklarıyla küçük nesneleri takip eder.
Uzun Dönemli Amaç	Bağımsız olarak sınırlı alanları boyar.
Kısa Dönemli Amaç	Sınırları belli daire şeklini boyar.
Öğretimsel Amaçlar	Sınırları belli daireyi boyamak için boya kalemini alır. Boya kalemini dairenin sınırları içinde ileri-geri ve yukarı-aşağı hareket ettirir. Boya kalemiyle daireyi taşırmadan boyar.
Öğretim Süreci **A) Öğretimin yapıldığı yer** **B) Araç gereç** **C) Öğretimde kullanılan yöntemler / teknikler** **Ç) Süre** **D) Dersin işlenişi**	Sınıf Kâğıt ve pastel boya kalemleri Doğrudan öğretim / model olma, sözel ipucu, fiziksel destek 40 dk. Masanın üzerindeki malzemeler öğrenciye tanıtılır daha sonra peçete veya bant ile sınırları belirginleştirilmiş daire gösterilir. Daire şeklinin adı öğrenciye sorulur. Öğrenci, şeklin adını söyleyemez veya yanlış söylerse öğrenciye sözel ipucu verilerek şeklin daire olduğu hatırlatılır. Daha sonra öğrenciye bu dairenin içinin boyanacağı söylenir ve öğrenciden başat eline boya kalemini alması istenir. Gerektiğinde öğrenciye fiziksel destek verilir. Öğrencinin boya kalemi bulunan elini yukarı-aşağı ve sağa-sola doğru hareket ettirmesi istenir. Boyama sırasında başka bir daire boyanarak öğrenciye model olunur.
E) Pekiştireçler	
F) Değerlendirme	Ölçüt bağımlı ölçü aracı kullanılır (4/5).
Kalıcılık ve Genelleme	

1.3.6.1. Uzun ve Kısa Dönemli Amaçların Belirlenerek Yazılması

Özel gereksinimli birey tıbbi tanı aldıktan sonra aile ve birey, birey yerleşim adresine bağlı olan Rehberlik Araştırma Merkezi'ne yönlendirilir. RAM'da eğitsel değerlendirme yapılır ve bireyin eğitim aldığı, alacağı okula veya özel eğitim kurumuna BEP gönderilir. Gönderilen BEP'te bireyin yetersizlik türüne göre çalışılması gereken "Engelli Birey Modülü" bulunur. Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri (MEBBİS) içerisinde yer alan **Engelli Birey Modülü**; özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri ile özel eğitim okullarında verilen destek eğitim programlarının izlendiği ve kayıtlarının tutulduğu elektronik veri modülüdür. Bu modülde bireylerde ulaşılması beklenen kazanımlar, modülün içeriği, modülle ilgili açıklamalar, ölçme ve değerlendirme bölümleri yer alır. Buradan seçilecek kazanımlara uygun uzun ve kısa dönemli amaçlar belirlenir. Modüller hem öğretmen veya uygulayıcıya rehber olur hem de eğitim kurumlarının uygulayacağı eğitime bir standart getirir. Ölçme ve değerlendirme sürecini de kolaylaştırır.

Uzun Dönemli Amaçların Belirlenmesi ve Yazılması

Uzun dönemli amaçlar (UDA), özel gereksinimli bireyin özel eğitim programında geçireceği bir öğretim dönemi ya da yılı sonunda ulaşması beklenen mantıklı hedefler olarak tanımlanır. Bu amaçlara yıllık amaçlar da denilebilir.

Uzun dönemli amaç, bireyin o anki performans düzeyini ve öğretimine hangi noktadan başlanacağını belirler. Bunun belirlenmesinde bireyin kaba değerlendirme formundan elde edilen bilgiler yani performans düzeyi, öncelikli gereksinimleri ve tercihleri ile seçilen kazanımların uygulanabilirliği, amaçların kazanımı için ayrılan zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

Uzun dönemli amaçlar şu özellikleri taşımalıdır:

- Bireyin performans düzeyi ile ilgili olmalıdır.
- Hangi alanla ilgili yazılacaksa o alan açıkça tanımlanmalıdır.
- Yazılacak amaçlar ölçülebilir olmalıdır (Beş denemenin dördünde veya %60 oranında gibi ifadeler kullanılabilir.).
- Zaman sınırı belirtilmelidir (bir yılın / dönemin sonunda vb.).
- Anlamlı olmalıdır.
- Kısa dönemli amaçları kapsamalıdır.

Kısa Dönemli Amaçların Belirlenmesi ve Yazılması

Bireyin var olan performans düzeyine uygun olarak uzun dönemli amaçlara ulaşmayı sağlayan ve daha kısa sürede gerçekleştirilen amaçlara **kısa dönemli amaç (KDA)** denir. Kısa dönemli amaçlar; bireyin bir gün, bir hafta, bir ay ya da bir ünite sonunda hangi performans düzeyine ulaşacağının ölçülebilir ifadelerle yazılmasıdır. Özel eğitim gereksinimi olan bireyin kısa dönemli planlarında (günlük ve ünite) kısa dönemli amaçların basamakları ayrıntılı olarak belirtilmelidir.

Kısa dönemli amaçlar, kolaydan zora doğru sıralanarak yazılmalıdır. Açık, anlaşılır, belirgin, gözlenebilir ve ölçülebilir olmalıdır. Kısa dönemli amaçların hangi koşullarda yapılacağına dikkat edilmelidir. Öğretimsel (davranışsal) amaç olarak yazılırken de bu amaçların zaman sınırı, kabul edilebilecek en az doğru davranış sayısı ve davranış koşulunu belirlemek ayrıca davranışta belirleyici olan önemli bir ögeyi tanımlamak gerekir.

UDA ve KDA'ların başlangıç ve bitiş tarihlerinin belirlenmesine ilişkin kesin bir kural yoktur. Bunlar bireye beceri ya da kavramın kazandırılması için geçecek süreye ve bireyin performansına bağlı olarak değişir. Aynı becerinin bir bireye kazandırılması bir hafta sürebilirken diğer bireyde bu süre birkaç ayı bulabilir. Bu yüzden tarihler belirlenirken bireyin bireysel özellikleri, öğrenme hızı ve kullanılacak yöntemlerin etkililiği göz önünde bulundurulmalıdır.

Davranışsal (Öğretimsel) Amaçlar: Bireye 1-2 ders saati veya 1-2 hafta içinde kazandırılması hedeflenen amaçlardır. Özel gereksinimli bireylerin belirlenen hedeflere ulaşabilmesi için kısa dönemli amaçlarla ilgili becerilerin küçük ayrıntılara bölünüp sıralanmasıyla öğretimsel amaçlar oluşturulur. KDA'lar sıralı ve mantıklı alt amaçlara bölünerek öğretimsel amaçlar şeklinde yazılmalıdır.

Örnek
UDA: Emre yıl sonunda beş kelimeden oluşan tümceleri bağımsız olarak yazar.
KDA: Tümce yazma çalışmaları yapar (4/5).
Davranışsal (Öğretimsel) Amaçlar

1. Tümceyi modele bakarak yazar (4/5).
2. Söylenen tümceyi defterine yazar (4/5).
3. Söylenen tümceyi sınıf tahtasına yazar (4/5).

(4/5): Öğrencinin her beş denemenin dördünde başarılı olma ölçütü anlamına gelmektedir. Bu ölçütler öğrencinin performans düzeyine göre değişebilir.

Örnek Uzun Dönemli ve Kısa Dönemli Amaçlar

Uzun Dönemli Amaç 1: Mehmet yıl sonunda iki basamaklı doğal sayıları söyler.

Kısa Dönemli Amaçlar

1. Doğal sayı kartları içinden gösterilen iki basamaklı doğal sayının aynısını gösterir.
2. Doğal sayı kartları içinden söylenen iki basamaklı doğal sayıyı gösterir.
3. Gösterilen iki basamaklı doğal sayının kaç olduğunu söyler.
4. İki basamaklı bir doğal sayıyı onluk ve birliklerine ayırır.

Uzun Dönemli Amaç 2: Ece varlıklar arasından dolu olan varlığı gösterir.

Kısa Dönemli Amaçlar

1. Aynı tür, aynı tip iki nesne arasından dolu olanı gösterir.
2. Aynı tür, farklı tip iki nesne arasından dolu olanı gösterir.
3. Farklı tür, farklı tip iki nesne arasından dolu olanı gösterir.

Uzun Dönemli Amaç 3: Öğrenci, bir ay içerisinde kendisine gösterilen geometrik şekiller arasından dikdörtgen olanı gösterir.

Kısa Dönemli Amaçlar

1. Bir haftanın sonunda öğrenciye aynı türde, aynı tipte dört farklı geometrik şekil arasından "Dikdörtgen olanı göster." dendiğinde dikdörtgen şeklini gösterir.
2. İki haftanın sonunda öğrenciye aynı türde, farklı tipte dört farklı geometrik şekil arasından "Dikdörtgen olanı göster." dendiğinde dikdörtgen şeklini gösterir.
3. Öğrenciye farklı türde, farklı tipte dört farklı geometrik şekil arasından "Dikdörtgen olanı göster." dendiğinde dikdörtgen şeklini gösterir.

Uzun Dönemli Amaç 4: Öğrenci, görsellerden yararlanarak ihtiyaçlarını bağımsız olarak anlatır.

Kısa Dönemli Amaçlar

1. Öğrenci, ev içi ihtiyaçlarını görsellerden yararlanarak anlatır.
2. Öğrenci, okuldaki ihtiyaçlarını görsellerden yararlanarak anlatır.
3. Öğrenci, selamlaşma iletişiminde görseller kullanır.
4. Öğrenci, günlük yaşam iletişiminde görseller kullanır.

Uzun Dönemli Amaç 5: Öğrenci, kendisine gösterilen rakamı bağımsız yazar.

Kısa Dönemli Amaçlar

1. Öğretim dönemi sonunda öğrenciye "Rakamları nesnelerle yap." yönergesi verildiğinde yapar.
2. Öğretim dönemi sonunda öğrenciye "Rakamları göster." yönergesi verildiğinde rakamları gösterir.
3. Öğretim dönemi sonunda öğrenciye gösterilen rakamlar sorulduğunda rakamları söyler.
4. Öğretim dönemi sonunda öğrenciye "Söylenen rakamları yaz." yönergesi verildiğinde rakamları yazar.

Uzun Dönemli Amaç 6: Öğrenci, kendisine sorulan rengin adını söyler.

Kısa Dönemli Amaçlar

1. Öğretim dönemi sonunda öğrenciye kırmızı renginin adı sorulduğunda kırmızı rengi söyler.
2. Öğretim dönemi sonunda öğrenciye mavi renginin adı sorulduğunda mavi rengi söyler.
3. Öğretim dönemi sonunda öğrenciye sarı renginin adı sorulduğunda sarı rengi söyler.
4. Öğretim dönemi sonunda öğrenciye yeşil renginin adı sorulduğunda yeşil rengi söyler.

1.16. ETKİNLİK

Uzun ve Kısa Dönemli Amaç Belirleme

Ahmet, yedi yaşında 1. sınıf öğrencisidir. Ahmet'e yönerge verildiğinde başını, başındaki organlarını, gövdesi, kolları ve bacaklarını gösterememektedir. Vücudundaki organların işlevlerini bilmemektedir. Ahmet'e model olunduğunda grup oyunlarına katılabilmekte ve sözel ipuçları ile sözel yönergelere uyabilmektedir.

Ece dokuz yaşında olup 3. Sınıf öğrencisidir. Matematik dersi becerilerinden şekil, zıtlık, yer, yön ve konum bildiren kavramları ayırt edebilmektedir. Rakamları da ayırt edebilmekte ve tek basamaklı bir sayı ile tek basamaklı bir sayıyı doğru olarak toplayabilmektedir.

Yukarıda performansları verilen Ece veya Ahmet'e yönelik en az üç tane uzun ve bunlara ait en az üç tane kısa dönemli amaç belirleyiniz. Belirlediğiniz bu amaçları sınıfta defterinize yazarak arkadaşlarınızla karşılaştırınız.

1.5. UYGULAMA FAALİYETİ

BEP FORMU OLUŞTURMA

Ebru on yaşında bir öğrencidir. İletişim ihtiyaçlarını işaretle karşılamaktadır. Kişisel temizlik becerilerine, soyunma ve giyinme becerilerine sahiptir. Vücudunun bölümlerini hareket ettirebilmektedir. Parmaklarını kullanarak yemek yiyebilmekte ancak çatal, kaşık kullanamamaktadır. Az-çok, büyük-küçük, uzun-kısa kavramlarını iki seçenek arasından doğru olarak gösterememektedir. Parmaklarını kullanarak beşe kadar saymaktadır. Şekil kavramına sahiptir. Boyama çalışmaları yapma, kâğıt katlama, malzeme yapıştırma ve kâğıt kesme becerilerine sahiptir. Renklerden sadece kırmızı rengi tanımaktadır.

Derste edindiğiniz bilgileri kullanarak yukarıda performansı verilen öğrenci için bir BEP formu oluşturunuz. Formu oluşturmadan önce öğrenme biriminizde verilen ve farklı yerlerden edindiğiniz BEP formlarını inceleyiniz. BEP hazırlamayla ilgili basın yayın araçlarını ve diğer kaynakları tarayınız.

Oluşturacağınız bu formda;

Toplumsal yaşam,
Kavram gelişimi,
Ritmik sayma,
Yemek yeme,
Dil ve konuşma becerileriyle ilgili her alandan en az birer tane uzun dönemli ve kısa dönemli amaçların bulunmasına dikkat ediniz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, BEP formu hazırlama uygulaması uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

BEP FORMU HAZIRLAMA UYGULAMASI

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Kaynak Tarama Aşaması					
1	BEP oluşturmak için en az 5 farklı kaynak inceledi.					
	B) Performans Düzeyi Belirtme Aşaması					
2	Verilen bilgilere uygun olarak performans düzeyini yazdı.					
	C) Uzun ve Kısa Dönemli Amaçları Oluşturma Aşaması					
3	Verilen bilgilere uygun olarak toplumsal yaşam becerileriyle ilgili UDA oluşturdu.					
4	Verilen bilgilere uygun olarak ritmik sayma ile ilgili UDA oluşturdu.					
5	Verilen bilgilere uygun olarak kavram gelişimiyle ilgili UDA oluşturdu.					
6	Verilen bilgilere uygun olarak dil ve konuşma becerileriyle ilgili UDA oluşturdu.					
7	Verilen bilgilere uygun olarak yemek yeme becerileriyle ilgili UDA oluşturdu.					
8	Verilen bilgilere uygun olarak toplumsal yaşam becerileriyle ilgili KDA oluşturdu.					
9	Verilen bilgilere uygun olarak ritmik sayma ile ilgili KDA oluşturdu.					
10	Verilen bilgilere uygun olarak kavram gelişimiyle ilgili KDA oluşturdu.					
11	Verilen bilgilere uygun olarak dil ve konuşma becerileriyle ilgili KDA oluşturdu.					
12	Verilen bilgilere uygun olarak yemek yeme becerileriyle ilgili KDA oluşturdu.					
	Ç) Kullanılacak Yöntem ve Teknikleri Belirleme Aşaması					
13	Öğrencinin performansına uygun yöntem belirledi.					
14	Amaçlara uygun yöntem belirledi.					
15	Öğrencinin performansına uygun teknik belirledi.					
16	Amaçlara uygun teknik belirledi.					
	D) Zaman Yönetimi					
17	Başlangıç tarihlerini öğrencinin performansına uygun olarak belirledi.					
18	Bitiş tarihlerini öğrencinin performansına uygun olarak belirledi.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 18 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 90'dır.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /90] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....

1.4. GRUP EĞİTİM PLANI (GEP)

Özel gereksinimli bireylerin sosyalleşememesi ve topluma uyum sağlayabilmesi için gerekli okul ve grup ortamlarının oluşturulamaması yaşadığı en büyük zorluklar arasındadır. Bireylerin yaşıtları ile iletişimde bulunabilmesi, bireysel eğitimlerde öğrendiği sosyal becerilerini uygun ve etkili bir şekilde kullanabilmesi ve sosyal yaşamında uygun davranışta bulunmayı öğrenebilmesi için grup eğitimi gerekir. Grup içinde birey, başka bir bireyin yaptığı davranışın pekiştirildiğini gördüğünde kendisi de o davranışı yapma eğilimi içinde olur. Örneğin parmak kaldırarak konuşan özel gereksinimli bir bireye öğretmenin "Aferin!" demesi üzerine bunu duyan diğer bir bireyin de öğretmeninden "Aferin!" almak için parmak kaldırarak söz hakkı isteme olasılığı artar.

Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği birinci bölümde madde 3'e göre **grup eğitimi**: Yetersizlik grupları, yetersizliğin niteliği ve derecesi, yetersizliği olan bireyin takvim yaşı ve gelişim özellikleri ile destek eğitim programı ve modülleri dikkate alınarak birden fazla bireyden oluşturulan gruplara verilen eğitimdir. GEP, bireyin özel eğitim merkezinde veya eğitim alacağı kuruma başladığı zaman hazırlanır. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde gruplar oluşturulurken bireylerin yetersizlik türü ve derecesi, yaşı, eğitim performansı ile öncelikli eğitim ihtiyacı vb. dikkate alınır. Grup eğitimleri destek eğitim programlarında belirtilen şekilde verilir (madde 16-3).

Grup mevcutları; görme yetersizliği olan bireyler, işitme yetersizliği olan bireyler, dil ve konuşma güçlüğü olan bireyler, özel öğrenme güçlüğü olan bireyler için en fazla on, zihinsel yetersizliği olan bireyler için en fazla sekiz, yaygın gelişimsel bozukluğu olan bireyler için en fazla dört bireyden oluşmalıdır (18.05.2012 tarihli Resmî Gazete, 28296 Sayılı MEB Ö.E. Kurumları Yönetmeliği). Grup eğitimine alınacak bireyin yetersizlik türü, hazırbulunuşluğu, bireyselleştirilmiş eğitim programı ve bireysel özellikleri dikkate alınmalıdır. Ayrıca bireye bireysel eğitim veren öğretmen ve ailenin görüşüne de başvurulmalıdır.

Görsel 1.83: İşitme yetersizliği olan bireylerle grup eğitimi

Özel gereksinimli bireylerle yapılan grup eğitiminde grubun gelişimleri birbirine yakın en az üç, en fazla altı bireyden oluşması idealdir (Görsel 1.83). Grubun gelişimsel ve yaş özellikleri de dikkate alınarak bu çalışmaların en az iki eğitimci ile yürütülmesi, grubun ihtiyaçlarını ve eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmek için önemlidir.

Grup eğitiminde yapılan faaliyet ve çalışmalar genel olarak şunlardır:

Sınıf veya Atölye Ortamında Yapılan Çalışmalar: Galoş yapımının öğrenilmesi, sanat etkinlikleri, drama etkinlikleri, dans müzik etkinlikleri gibi faaliyetler, yoğurma maddeleri ve kolaj çalışmaları, çeşitli el becerileri kazanma çalışmaları (çini, seramik, ebru çalışmaları vb.), özbakım becerileri ve günlük yaşam becerileri kazanma çalışmaları ve çeşitli ev aletleri kullanımı gerektiren etkinlikler (yemek, pasta, kurabiye yapımı vb.).

Görsel 1.84: Grup eğitiminde dış mekân çalışması

Açık Hava veya Dış Mekân Çalışmaları: Sinema, tiyatro, müze, banka, postane, market ve alışveriş merkezi gezileri, belirli gün ve haftalarla ilgili etkinlik ve geziler (Görsel 1.84).

1.4.1. Grup Eğitiminin Amaçları ve Önemi

1.4.1.1. Grup Eğitiminin Amaçları

Yetersizlik türleri birbirinden farklı ancak gelişim düzeyleri birbirine yakın olan bireyler, grup eğitiminde birlikte yer alır. Özel gereksinimli bireylerin grup çalışmalarında amaç, bireysel eğitimde kazandıkları davranışları genellemelerini sağlamak ve iletişim becerilerini arttırmaktır. Bireyler yapılan etkinlikler sayesinde birbiriyle etkileşime girerken yardımlaşma, paylaşma ve iş birliği becerilerini edinir ya da geliştirir. Bireylerin grup içinde hep birlikte bir ürün veya projeyi tamamlaması, bir işe başlama ve bitirme duygusunu yaşamalarını sağlar (Görsel 1.85).

1.4.1.2. Grup Eğitiminin Önemi

Birey, grup eğitimi sayesinde şu becerilerini geliştirir:

- Özbakım ve sosyal-duygusal beceriler
- Yapacağı işin sorumluluğunu alma, başkalarına fikir verme ve onlardan fikir alma
- Verilen yönergelere uyma, sıra alma ve bekleme
- Teşekkür etme ve izin isteme
- Öz güven ve öz denetim
- Toplumsal kuralları tanıma ve uygulama
- Kendinin ve çevresinde olup bitenlerin farkına varma
- Kendini ifade etme ve dinleme

1.4.1.3. Grup Eğitimi Uygulanırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Çalışma yapılacak ortam bireyler gelmeden düzenlenmelidir. Grup çalışmasında yer alan bireylerin rahatça çalışabileceği biçimde hazırlanmalıdır.
- Öğretim ortamı düzenli, kullanışlı ve arınık olmalıdır.
- Gerekli açıklamalar etkinlik yapılmadan önce gruptaki herkesin anlayabileceği düzeyde, kısa ve net yapılmalıdır.
- Öğretmen, çalışma boyunca tüm öğrencileri görebileceği ve gerektiğinde onlara fiziksel destek verebileceği bir yerde bulunmalıdır. Bireyleri cesaretlendirmek için teşvik etmeli, gerektiğinde sözel veya fiziksel yardım kullanarak yönlendirmeli ve onlara model olmalıdır.
- Öğretmen, her grup çalışmasında bireylere mümkün olduğunca farklı görevler vermelidir. Grup sayısı fazlaysa bireyleri iki veya üç gruba ayırarak her grubun yapacakları davranış veya etkinliği ayrı ayrı göstermelidir.
- Gruptaki birey sayısı dikkate alınarak araç gereç hazırlanmalıdır.

Görsel 1.85: Grup eğitimi

1.4.2. Grup Eğitimi Planı Hazırlama

Grup eğitiminin içeriği, bireylerin eğitime başladığı dönemin başında oluşturulur. Bu içerik hazırlanırken grubu oluşturacak bireylerin bireysel özellikleri ve bireyselleştirilmiş eğitim programları dikkate alınır.

Grup eğitimi yapılacak gruptaki özel gereksinimli her birey ayrı ayrı değerlendirilir. Bireylerin ortak ihtiyaçları göz önünde bulundurulup ortak becerileri doğrultusunda grup eğitimi planı oluşturulur.

Grup eğitim planı, özel eğitim kurumlarında ayda en az 4 ders saati uygulanır. Bu planda uygulanacak eğitim yöntem ve teknikleriyle pekiştireç türleri önceden belirlenmeli ve zamanında kullanılmalıdır (Tablo 1.13).

Tablo 1.13: Grup Eğitim Planı Örneği

Görevli kişi: (Özel Eğitim Öğretmeni) **Sınıfı:** Özel Eğitim Sınıfı (Hafif Derece)

Ders	Serbest Etkinlik			
Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Hasan ... Eda ... Metehan ... Burcu ...			
Öğrencilerin Performans Düzeyi	Hasan	Eda	Metehan	Burcu
	Süs eşyası yapımında kullanılan (misina / ip, boncuk vb.) malzemeleri sorulduğunda gösterir. Küçük nesneleri parmaklarıyla kavrar.	Süs eşyası yapımında kullanılan (misina / ip, boncuk vb.) malzemeleri sorulduğunda gösterir. El ve göz koordinasyonu gerektiren becerileri yerine getirir.	Süs eşyası yapımında kullanılan (misina / ip, boncuk vb.) malzemeleri sorulduğunda sözel ipucuyla gösterir. Küçük nesneleri fiziksel yardımla parmağıyla kavrar.	Süs eşyası yapımında kullanılan (misina / ip, boncuk vb.) malzemeleri işaret ipucuyla gösterir. Küçük nesneleri parmaklarıyla kavrar.
Uzun Dönemli Amaç	İpe malzeme dizer.			
Kısa Dönemli Amaçlar	KDA 1: Boncuğu eline alır. KDA 2: Teli / misinayı / ipi diğer eline alır. KDA 3: Teli / misinayı / ipi boncuğun deliğinden geçirir.			
Öğretimsel Amaçlar	Boncuğu başat eline alır. Diğer eline teli / misinayı / ipi alır. Teli / misinayı / ipi boncuk deliğinden geçirir. Diğer boncukları aynı şekilde dizer. Boncuklar bitince ipin iki ucunu tutar. İpin iki ucuna düğüm atar.			
Yöntem	Doğrudan öğretim			
Pekiştireçler	Sözel pekiştireç ve yiyecek pekiştireci Her bir kısa dönemli amacı tamamlayan öğrencinin yüzüne bakılarak "Harikasın, aferin, çok güzel yaptın!" gibi sözel ifadelerle öğrenme pekiştirilir. Etkinliği bitiren öğrencinin sevdiği yiyecek pekiştireç olarak verilir.			

ÖĞRETİM SÜRECİ	
A) Öğretimin Yapıldığı Yer ve Ortam Düzenlemesi	Sınıf Ortamı Öğretmen, öğrencileri yuvarlak bir masa etrafında oturtacak şekilde ortamı düzenler. Öğretimde kullanılacak malzemeleri masanın üzerine her öğrenci için ayrı ayrı yerleştirir.
B) Araç Gereç	İp / misina / tel, boncuk
C) Süre	40 dk.
Ç) Dersin İşlenişi	Öğretmen "Çocuklar bugün sevdiğimiz birine (anne, abla veya kardeşinize) bir hediye hazırlayalım mı?" diyerek öğrencilerin dikkatini çeker. "Bugün hep birlikte ipe rengârenk boncuklar dizeceğiz. Sonra da ipin iki ucunu düğüm yapıp kolye yapacağız." der. Öğrencilere kendisini dinleyerek etkinliği tamamlarlarsa etkinlik sonunda sevdikleri yiyecek pekiştirecini alabileceklerini söyler. Öğretmen masanın üstündeki malzemeleri tanıtır ve kendisi model olarak öğrencilerin boncuğu ipe nasıl geçireceklerini gösterir. Bu esnada yaptığı her aşamayı öğrencilere sözel olarak açıklar. Daha sonra "Hepimiz elimize önce birer boncuk alalım." diyip öğrencilerden de kendi önlerinde bulunan kâselerden başat elleriyle birer boncuk almalarını ister. Boncuğu alamayan öğrenci olursa yanına gidip fiziksel yardımla öğrencinin boncuğu tutmasını sağlar. "Haydi bakalım, şimdi de diğer elimize ipi / teli / misinayı alalım!" der. Sonra "Boncuğu ipe / tele / misinaya geçirelim." diyip öğrencilerden boncuğu ipe / tele / misinaya geçirmelerini ister. İpe / tele / misinaya boncuğu geçiremeyen biri olursa tekrar model olarak gösterir. Yine yapamayan olursa fiziksel yardım ile öğrencinin boncuğu ipe / tele / misinaya geçirmesini sağlar. Çalışmayı yapan öğrenciye "Aferin boncuğu ipe çok güzel geçirdin, ne kadar güzel yaptın" diyerek yaptıkları beceriyi sözel olarak pekiştirir. Boncukların tamamı bitince de "Haydi, şimdi ipin / misinanın / telin iki ucunu birleştirip bağlayalım!" diyip model olur. Çalışmayı yapamayan öğrenci olursa gösterip öğrenciye yaptırır ya da fiziksel destek verir. Öğretim tamamlandığında da öğrencilere "Ne güzel kolyeler yaptık! Benim söylediklerimi çok iyi dinlediniz ve yaptınız, hepiniz harikaydınız!" diyip her bir öğrenciye yiyecek pekiştireci verir "Haydi, şimdi hep birlikte yiyeceklerinizi yiyebilirsiniz!" der.
DEĞERLENDİRME	
Ölçüt bağımlı ölçü aracı ile değerlendirme yapılır. Her bir öğrenci için uygun olan ifade, ölçüt bağımlı ölçü aracına işlenir.	

OKUMA PARÇASI

ÖZEL EĞİTİM ÇOCUK DERGİSİ BÜYÜK İLGİ GÖRÜYOR

Görsel 1.86: Özel Eğitim Çocuk Dergisi

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Özel Eğitim Çocuk" dergisinin Eylül ayında yayımlanan ilk sayısı büyük ilgi görüyor. Basılı hâlinin yanı sıra "ozelegitimcocuk.meb.gov.tr" adresinde dijital, sesli ve Türk İşaret Dili desteği ile sunulan dergi, toplumun tüm kesimleri tarafından büyük beğeni topluyor.

Görme, işitme, bedensel ve zihinsel engeli bulunan öğrencilerin yanı sıra normal gelişim gösteren öğrencilerin de yararlanabileceği Özel Eğitim Çocuk Dergisi, Türk çocuk edebiyatının seçkin yazar ve çizerlerinin eserleri ile öğrenciler, veliler ve öğretmenler tarafından kaleme alınan şiir, masal, hikâye, deneme, fıkra, resim, karikatür gibi her türde çalışmayı dergi bütünlüğü içinde bir araya getiriyor.

Özel eğitim hizmetlerinin niteliği artırmak, öğrencilere okuma kültürü kazandırmak ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin gösterdiği başarılardan hareketle engelli bireylere yönelik toplumsal farkındalık oluşturabilmek amacıyla hazırlanan bu derginin üç ayda bir yayımlanması planlanıyor.

Dergiye tüm paydaşlarca kolaylıkla ulaşılabilmesi için "ozelegitimcocuk.meb.gov.tr" internet sitesi üzerinden dijital ve ücretsiz olarak erişilebilmesi, Türk eğitim sisteminde bir ilk olarak göze çarpıyor. **"Dijital Dergi"** bölümünde Özel Eğitim Çocuk Dergisi'nin tamamı çevrilebilir sayfalar şeklinde yer alıyor.

Görme engelli öğrenciler, dergi içeriğinde yer alan tüm görsellerin betimlemesinin yapıldığı ve tüm metinlerin seslendirildiği "Sesli Dergi" bölümüne girerek Özel Eğitim Çocuk Dergisi'ni dinleyebiliyor. Bunun yanı sıra isterlerse ekranın sağ tarafından metinleri, ekran okuyucu programıyla okuyabiliyor.

İşitme engelli öğrenciler ise "Türk İşaret Dili" bölümünde, dergi içeriğinde yer alan tüm metinlerin işaret dili videolarını izleyebiliyor.

https://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-cocuk-dergisi-buyuk-ilgi-goruyor/icerik/1518

1.6. UYGULAMA FAALİYETİ

GEP FORMU HAZIRLAMA

Derste edindiğiniz bilgileri kullanarak özel gereksinimli en az dört birey için bir GEP formu oluşturunuz. Etkinlik hazırlayacağınız bu dört bireyin performansı hakkında sınıfa ve öğretmeninize ön bilgi veriniz. Formu oluşturmadan önce öğrenme biriminizde verilen ve farklı yerlerden edindiğiniz GEP formlarını inceleyiniz. GEP hazırlamayla ilgili basın yayın araçları ve diğer kaynakları tarayınız.

Oluşturacağınız bu formda; kullanılacak materyal, yöntem, teknik, pekiştireç ve bireysel değerlendirme kısımlarına yer veriniz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, GEP formu hazırlama uygulaması uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

GEP FORMU HAZIRLAMA UYGULAMASI

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Kaynak Tarama Aşaması					
1	GEP oluşturmak için en az 5 farklı kaynak inceledi.					
	B) Etkinlik Oluşturma Aşaması					
2	Öğrenilen bilgilere uygun olarak gruba ait etkinlik oluşturdu.					
3	Öğrenilen bilgilere uygun olarak gruba ait ortak UDA belirledi.					
4	Öğrenilen bilgilere uygun olarak gruba ait ortak KDA'ları belirledi.					

	C) Materyal Seçimi Aşaması					
5	Yapılacak etkinliğe uygun materyal seçti.					
6	Gruptaki öğrencilerin yetersizliğine uygun materyal seçti.					
7	Gruptaki öğrenci sayısına göre materyal hazırladı.					
	Ç) Pekiştireç Seçim Aşaması					
8	Gruptaki öğrencilerin bireysel özelliklerine uygun pekiştireç seçti.					
	D) Kullanılacak Yöntem ve Teknik Seçim Aşaması					
9	Gruptaki öğrencilerin yetersizliğine uygun yöntem ve teknik seçti.					
10	Gruptaki öğrencilerin bireysel özelliklerine uygun yöntem ve teknik seçti.					
	E) Kullanılacak Değerlendirme Ölçütü Belirleme Aşaması					
11	Gruptaki öğrencilere uygun değerlendirme ölçütü belirledi.					
12	Değerlendirme ölçütünü her öğrencinin bireysel özelliklerine göre ayrı ayrı belirledi.					
	F) GEP'i Değerlendirme Kısmı Oluşturma Aşaması					
13	GEP'i etkinlik açısından değerlendirme kısmına yer verdi.					
14	GEP'i program açısından değerlendirme kısmına yer verdi.					
15	GEP'i öğrenci açısından değerlendirme kısmına yer verdi.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 15 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 75'dir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /75] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....
.....

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıda ilk sütunda öğrenme merkezleri, ikinci sütunda ise öğrenme merkezlerinde bulunan materyaller verilmiştir. Her bir materyal grubunun başındaki boşluğa materyallerin kullanımına en uygun öğrenme merkezinin önündeki harfi yazınız.

1.

a) Blok merkezi	( ) **1.** Çeşitli materyallerden yapılmış sayılar, bellek kartları, dominolar, yapbozlar, abaküs, takmalı-çıkarmalı oyuncaklar, noperler
b) Kitap merkezi	( ) **2.** Boya ve kâğıt çeşitleri, yoğurma malzemeleri, hamur kalıpları, abeslang, şönil, keçe, eva, alçı kalıpları, düğme, kurdele, taş, tutkal, palet, fırça
c) Müzik merkezi	( ) **3.** Çeşitli kitap, dergi, gazete, ansiklopedi ve atlaslar, öykülerin anlatıldığı CD'ler, öykü ve masal kahramanlarının maketleri, menüler
d) Sanat merkezi	( ) **4.** Çocuklara uygun bilgisayar programları, bilgisayar, tablet, masa ve sandalye
e) Fen merkezi	( ) **5.** Top, tablet, öykü ve ABC kitapları, davul, marakas, oyun halısı, çeşitli kostüm ve aksesuarlar, büyüteç, çeşitli büyüklükte kaplar ve kovalar
f) Dramatik oyun merkezi	( ) **6.** Metalofon, ksilofon, zil, tef, davul, çelik üçgen, kastanyet, agogo, marakas, ritim çubuğu, ukulele, gitar, piyano, mızıka, melodika
g) Manipülatif oyun merkezi	( ) **7.** Mikroskop, büyüteç, stetoskop, küre, termometre, terazi, büyüteç, mıknatıs, dürbün, saat, takvim, kurutulmuş bitki, yaprak ve hayvanlar
h) Kum ve su merkezi	( ) **8.** Farklı büyüklükte kaplar, kovalar, bardaklar, kaşıklar, tırmık, taş, deniz kabuğu, minyatür hayvanlar ve bebekler, kamyon, kepçe, vapur gibi araçlar
i) Bilgisayar merkezi	( ) **9.** Oyun halısı, çeşitli büyüklükte bloklar, trafik işaret ve levhaları, insan ve hayvan figürleri, çeşitli eğimlerde rampalar, kamyonet, uçak, vapur gibi araçlar
	( ) **10.** Çeşitli kostüm ve aksesuarlar, mesleklere ait materyaller, oyuncak yemek takımı, tamir takımı, kukla çeşitleri, oyuncak temizlik gereçleri

B) Aşağıdaki cümlelerin başına cümlede verilen ifade doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız. Yanlış olan cümlelerin doğrularını altlarındaki boşluklara yazınız.

2. (……) Çocuklar için yazılan ilk resimli kitap olan Orbis Pictus'un yazarı Comenius'tur.

……

3. (……) 36-48 aylık çocuklar engelin üzerinden koşarak atlar.

……

4. (……) Çocuklar, 60-72 ayda nesnelerle 1'den 10'a kadar toplama yapma becerisini kazanır.

……

5. (……) Türkçe etkinliği sırasında öğretmenin sınıfındaki çocuklara hikâye anlatması, küçük grup etkinliğine örnektir.

……

6. (……) Yoğurma maddeleriyle yapılan çalışmalar ve artık materyal (kolaj) çalışmaları, okul öncesinde uygulanan sanat etkinlikleri içinde yer alır.

……

7. (……) Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, çocuklara harflerin ve rakamların öğretildiği çalışmalardır.

……

8. (……) Öğretmen, kazanım listesi dışında sınıfındaki çocukların özelliklerine uygun olarak kendi de kazanım oluşturur.

……

9. (……) Etkinlik planında öğrenme süreci net ve kesin ifadelerle yazılır.

……

10. (……) Hareketli ve sesli merkezler, sessiz ve yoğun dikkat gerektiren merkezlerden uzakta hazırlanmalıdır.

……

11. (……) Manipülatif oyun merkezine koyulan yeni oyuncaklar çocuklara tanıtılmalı ve oyuncakların nasıl kullanıldığı hakkında bilgi verilmelidir.

……

12. (……) Kaba değerlendirme formları, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerde var olan ve onların yapabildiği becerileri belirlemek amacıyla kullanılır.

……

13. (……) BEP; kısa dönemli amaçların nasıl, nerede, hangi yöntemlerle ve ne kadar sürede öğretileceği konusunda yol gösteren bir programdır.

……

14. (……) Özel eğitimde kullanılacak araç gereç bireylerde kalıcı öğrenmeyi sağlamalı ve öğretimi kolaylaştırmalıdır.

……

15. (……) Çocuk, istenen davranışı yaptıktan sonra ödüllendirilirse o davranışın görülme sıklığı azalır.

……

16. (……) Grup eğitiminde amaç; çocukların birbirleriyle etkileşime girmesi sayesinde yardımlaşma, paylaşma ve iş birliği gibi becerilerinin gelişmesini sağlamaktır.

……

C) Aşağıdaki soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

17. <u>İlk</u> anaokulunu açan eğitimci kimdir?

A) Friedrich Froebel
B) Jean Jack Rousseau
C) John Locke
D) Comenius
E) Plato

18. Osmanlı'da Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde Hristiyan ailelerden devşirilen çocukların saraya alınarak özel bir şekilde yetiştirildiği okullar aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sıbyan mektepleri
B) Mahalle okulları
C) Enderun Mektebi
D) Millet mektepleri
E) İlk mektepler

19. "Okul öncesi eğitimi programı çocukların bütün gelişim alanlarını destekleyecek şekilde düzenlenmiştir." ifadesi programın hangi özelliğidir?

A) Dengelidir. B) Eklektiktir.
C) Esnektir. D) Oyun temellidir.
E) Sarmaldır.

20. Aşağıdakilerden hangisi 48-60 aylık çocukların sosyal-duygusal gelişim özelliklerindendir?

A) Ebeveynin telefon numarasını söyler.
B) Gerektiğinde liderliği üstlenir.
C) Yemek tabağı ya da servis tepsisini taşır.
D) Giysisindeki büyük düğmeleri ilikler, çözer.
E) Kendisine ait özellikleri tanıtır.

21. Aşağıdakilerden hangisi okul öncesi eğitimde uygulanan etkinlik türlerinden <u>değildir</u>?

A) Deney B) Fen C) Müzik
D) Sanat E) Türkçe

22. Aşağıdakilerden hangisi fen etkinliği çeşitlerinden <u>değildir</u>?

A) Bitki yetiştirme B) Hayvan besleme
C) Örüntü oluşturma D) Grafik hazırlama
E) Sınıfa konuk çağırma

23. I. Kazanım ve göstergeler
II. Kavramlar
III. Öğrenme süreci
IV. Alan gezileri
V. Belirli gün ve haftalar
VI. Aile katılımı
VII. Uyarlama
VIII. Değerlendirme

Yukarıda verilenlerden hangileri aylık planda yer alan bölümlerdir?

A) I- II-IV-V ve VIII
B) I-II-IV-V-VI ve VIII
C) II-III-V-VI ve VIII
D) I-III-VI-VII ve VIII
E) III-V-VI-VII ve VIII

24. Öğrenme merkezlerinin düzenlenmesi ve çeşitlendirilmesinde dikkat edilecek noktalarla ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) Merkezlerin ayrılmasında çocukların boyuna uygun raf dolaplar kullanılmalıdır.
B) Sınıfta bulunan her merkezin adı ve sembollerinin olduğu kartlar merkezlere asılmalıdır.
C) Merkezlerdeki oyuncakların koyulacağı kutuların şeffaf ve kapaksız olmasına özen gösterilmelidir.
D) Merkezlerdeki oyuncaklar sık sık kontrol edilmeli ve yıpranan, zarar gören oyuncaklar onarılmalıdır.
E) Çocukların düzenini bozmamak için merkezler her zaman aynı yerde kalmalıdır.

25. Aşağıdakilerden hangisi BEP'in özelliklerinden biri değildir?

A) Belirgin olması
B) Ekip işi olması
C) Geniş içeriğe sahip olması
D) İletişime kapalı olması
E) Sıralı olması

26. Aşağıdakilerden hangisi özel gereksinimli bireylerin eğitiminde kullanılan, birkaç günlük veya haftalık yapılabilen plan türüdür?

A) Bireysel öğretim programı
B) Grup eğitimi programı
C) Öğretimsel plan
D) Tam günlük akış planı
E) Yarım günlük akış planı

27. Aşağıdakilerden hangisi çocuğa olumlu davranış sonrasında verilen birincil ödüllerdendir?

A) Çizgi film izlettirmek
B) Gazoz içirmek
C) Oyuncakla oynamasına izin vermek
D) Parka götürmek
E) Yapıştırma vermek

28. Aşağıdakilerden hangisi özel eğitimde en az kullanılan yardım türüdür?

A) Fiziksel B) Görsel C) İşaret
D) Sözel E) Yazılı

29. Öğrencinin kısa dönemli amaçlarla ilgili becerilerinin küçük basamaklara bölünüp sıralanmasıyla yazılan amaç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Aylık
B) Kısa dönemli
C) Öğretimsel
D) Pekiştirmeli
E) Uzun dönemli

30. Grup eğitim planı ne zaman oluşturulmalıdır?

A) BEP hazırlanırken
B) BÖP hazırlanırken
C) Dönem başında
D) Grup sayısı tamamlandığında
E) Sene sonunda

2. Öğrenme Birimi

SANAT ETKİNLİKLERİ

KONULAR

2.1. SANAT ETKİNLİKLERİ

2.2. SANAT ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA

2.3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

2.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI HAZIRLAMAYA YARDIMCI OLMA

TEMEL KAVRAMLAR

- Sanat etkinliği
- Yırtma
- Kesme
- Yuvarlama
- Katlama
- Origami
- Kolaj

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Sanat çalışmaları ve sanat çalışmalarının çocuğun gelişimine yararları
- Sanat çalışmalarının çeşitleri
- Sanat çalışmalarına örnekler hazırlama
- Sanat etkinliklerini planlama ve uygulamada dikkat edilmesi gereken noktalar
- Yaş, gelişim düzeyi, kazanım ve göstergelere uygun sanat etkinliği belirleme ve plan hazırlama
- Özel gereksinimli bireylerin özelliklerine uygun sanat etkinliği araç gereci
- Özel gereksinimli bireylerin özellikleri ve ihtiyaçlarını dikkate alarak sanat etkinliği için araç gereç ve ortam planlama
- Özel gereksinimli bireyler için sanat etkinliğine yönelik BEP ve BÖP hazırlamanın önemi, BEP ve BÖP hazırlarken dikkat edilmesi gereken noktalar
- Özel gereksinimli bireyler için sanat etkinliğine yönelik GEP hazırlamanın önemi
- Sanat etkinliğine yönelik BEP, BÖP ve GEP örnek çalışmaları hazırlama

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Okul öncesi dönem çocuklarıyla ne tür sanat etkinlikleri yapılabilir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Bir okul öncesi öğretmeninden randevu alarak öğretmenin uyguladığı sanat etkinliğini gözlemleyiniz. Gözlemlerinizi atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.**

2.1. SANAT ETKİNLİKLERİ

Sanat etkinlikleri; çocukların, hayal güçleri ile yaratıcılıklarını kullanarak eleştirel, çözüm odaklı düşünme ve problem çözmelerine fırsat tanıyan etkinliklerdir. Çocuklar; planlı şekilde uygulanan sanat etkinlikleri sayesinde çevresindeki güzellikleri algılar, insan ve doğa arasındaki ilişkiyi anlamlandırır, yaratıcı ve üretken birey olarak yetişir. Çocuklar; yaptıkları ürünler sayesinde rahatlar, kendini tanıma ve ifade etme şansı yakalar.

Sanat etkinlikleri; çocukların motor, bilişsel, sosyal-duygusal, dil gelişimleri ve özbakım becerilerini destekleyen etkinliklerdir. Çocuklar; sanat etkinlikleri sayesinde görerek, işiterek, dokunduklarını hissederek birçok kavram, değer ve beceriyi kazanır. Hem kendi kültürünü hem de dünyanın çeşitli ülkelerinde yaşayan insanların kültürlerini tanıma fırsatı bulur. Küçük ve büyük gruplarla yapılan sanat etkinlikleri sayesinde grupla hareket etmeyi, paylaşmayı ve iş birliği yapmayı öğrenir.

2.1.1. Sanat Etkinliklerinin Çocuğun Gelişimine Yararları

Sanat etkinlikleri; çocuğun, duygularını ifade etmesi, yeteneklerinin farkına varması, sosyalleşmesi ve estetik duyarlılık kazanmasına yardımcı olur.

Sanat etkinliklerinin çocuğun gelişimine yararları şöyle sıralanabilir:

- Çocuk hoşlandığı ve hoşlanmadığı durumların farkına varır, kendini tanır ve çocuğun öz güveni gelişir.
- Duygu ve düşüncelerini sanat çalışmalarıyla ifade ederek rahatlar.
- Grup içerisinde fikirlerini ifade ederken sözel ifade becerisi gelişir.
- Zamanı etkili bir şekilde kullanır ve zevkli uğraşlar edinir.
- Kendi işini planlama, uygulama ve sonuçlandırmayı öğrenir. Bu süreçte bağımsız iş yapabilme becerisi kazanır.
- Sanat etkinliklerinde kullanılan malzemeleri tanır ve malzemeleri çeşitli amaçlarla kullanabileceğini öğrenir.
- Çalışmalar sırasında ve sonrasında ortamı toplama ve temizleme becerisi kazanır.
- Çalışmalardaki koparma, sıkma, yoğurma, yuvarlama, şekil verme, tutma, kesme, yırtma, yapıştırma, boyama, makas kullanma gibi beceriler çocuğun ince motor becerileri ve el-göz koordinasyonunu destekler.
- Çalışmalar sırasında tercihte bulunan çocuğun karar verme becerisi gelişir.
- Çocuğun dikkat süresi uzar, görsel hafızası gelişir.
- Estetik duyarlılığı gelişir.
- Hayal gücü zenginleşir ve yaratıcılığı gelişir.

- Çalışmalar sayesinde edindiği çok yönlü düşünme becerisiyle problemleri tanımlama, yorumlama ve çözme becerisi kazanır.
- Grup çalışmaları sayesinde iş birliği yapma, paylaşma, yardımlaşma, sorumluluk alma gibi sosyal becerileri gelişir.

2.1.2. Sanat Etkinlik Çeşitleri

Okul öncesi eğitim programında uygulanan sanat etkinlikleri Şema 2.1'de gösterildiği gibi 4 başlık altında gruplanabilir.

Şema 2.1: Sanat etkinlik çeşitleri

2.1.2.1. Yoğurma Maddeleri

Çocuklar; yumuşak nesnelerle oynamak, onları yoğurmak ve onlara şekil vermekten çok hoşlanır. Yoğurma maddeleri; çocukların ince motor becerileri, yaratıcılıkları, algılama, analiz etme ve problem çözme becerileri ile estetik duygularının gelişimini destekleyen materyallerdir.

Okul öncesi eğitimde kullanılan yoğurma maddeleri şunlardır:

- Tuz seramiği
- Kil hamuru
- Kâğıt hamuru
- Seramik hamuru
- Şeker hamuru
- Oobleck (ublek) (akışkan hamur)
- Kar hamuru
- Oyun hamuru (plastilin)

Çocuklar; yoğurma maddeleri ile çalışırken avuç içinde sıkma, bastırma, koparma, yuvarlama gibi şekillendirmeler yapar. Bu nedenle yoğurma maddeleri ele yapışmayan, kolay şekil verilebilen, kuruduğu zaman dökülüp bozulmayan ve ihtiyaç duyulduğunda boyanarak renklendirilebilen yapıda olmalıdır. Çocukların ilgisini bu çalışmalara çekmek ve yaratıcılıklarını desteklemek için çocuklara yoğurma maddeleriyle birlikte mini oklava ve merdane, kurabiye ve hamur kalıpları, ceviz, badem gibi kuru yemiş kabukları, hamur makası, makara, kozalak, kürdan, düğme, boncuk, çeşitli büyüklükte kapaklar, kuru dallar vb. verilmelidir.

Çocukların yoğurma maddeleriyle oynarken duygusal olarak rahatlaması, duygu ve düşüncelerini ifade etmesi ve çalışma sürecinde kazandığı beceriler ortaya çıkan üründen daha önemlidir. Bu nedenle çocuklar yoğurma maddeleriyle çalışırken öğretmen örnek vermekten kaçınmalı, sadece yoğurma, yassı ya da yuvarlak yüzeyler oluşturma gibi teknik konularda çocuklara rehber olmalıdır.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYARISI

- Kendi güvenliğiniz ve arkadaşlarınızın güvenliği için dikkatli ve sorumlu hareket ediniz.
- Daima işinize uygun ve güvenli araç gereç kullanınız. Atölyedeki araçları bozmayınız ve araçlara zarar vermeyiniz.
- İşe başlamadan önce kullanacağınız araçları kontrol ediniz. İşiniz bittiğinde kullandığınız araçları güvenli ve düzenli olarak yerlerine kaldırınız.
- Güvenli kullanım konusunda öğretmeninizden bilgi almadığınız araçları ve maddeleri asla kullanmayınız. Araç ve maddeleri kullanmadan önce uyarılara dikkat ediniz.
- Çalıştığınız alanı temiz ve düzenli tutunuz.
- Malzemeleri ve araç gereci güvenli bir şekilde taşıyınız.
- Kesici, delici araç gereçle ve elektrikli aletlerle çalışırken dikkatli olunuz.
- Atölye içinde ve dışında koşmayınız, kaygan zeminlere dikkat ediniz, merdivenleri daima güvenli ve dikkatli inip çıkınız.
- Dikkat ve konsantrasyon isteyen işlerde birbirinizi asla rahatsız etmeyiniz ve arkadaşlarınızın dikkatlerini dağıtmayınız.
- Sağlığınız için aldığınız ilaçlar hakkında öğretmeninize mutlaka bilgi veriniz.
- Tehlike oluşturan ve kaza ihtimali olan durumları atölye öğretmeninize bildiriniz.
- Atölyenin son kontrollerini yapmadan atölyeyi terk etmeyiniz.

a) Tuz Seramiği

Tamamen gıda maddeleriyle hazırlandığı için çocukların güvenle oynadığı yoğurma maddelerindendir. Tuz seramiği hamuru, önceden hazırlanıp çocuklara sunulabileceği gibi sınıfta çocuklarla birlikte de hazırlanabilir. Şekil verilen hamur güneşte ya da fırınlanarak kurutulabilir.

YOĞURMA MADDESİ YAPIMI

Tuz Seramiği Tarifi

Araç Gereç: 1 su bardağı un, ½ su bardağı tuz, ½ su bardağı su, 1-2 damla sıvı yağ, gıda boyası ve yoğurma kabı

Hazırlanışı

- Un, tuz ve sıvı yağ yoğurma kabında karıştırılır.
- Su kaba yavaş yavaş ilave edilerek ele çok az yapışan, yumuşak bir kıvam elde edilinceye kadar hamur yoğrulur.
- Hamur sert kıvamda olursa su, ele yapışırsa un eklenebilir.
- Hamuru yoğururken renklendirmek için gıda boyası ya da zerdeçal, pancar, havuç gibi sebze ya da baharatların suyu eklenebilir.
- Hazırlanan hamur elle ya da çeşitli araçlarla şekillendirilip kurumaya bırakılır.

Görsel 2.1: Tuz seramiğiyle çalışma

2.1. ETKİNLİK

Tuz Seramiği Hazırlama

Araç Gereç: Tuz seramiği malzemeleri, kalem, ip, akrilik boya ve fırça

Yönerge

- Tuz seramiği hamurunu tarife göre yoğurunuz.
- Hamura şekil vererek hayvan figürleri oluşturunuz (Görsel 2.2). Figürleri akrilik boya ile boyayınız.
- Hayvan figürlerinin üzerinde uygun bir yere kalem ucuyla bir delik açınız.
- Figürleri kurumaya bırakınız.
- Kuruyan figürleri akrilik boya ile boyayınız.
- Boyalar kuruduktan sonra deliklerden ip geçirip çalışmayı tamamlayınız.
- Hayvan figürlerini atölyede sergileyiniz.

Görsel 2.2: Tuz seramiğiyle hazırlanan hayvan figürleri

b) Kil Hamuru

Sanat çalışmalarında kullanılan hamur çeşitlerinden biri de kil hamurudur. Bu hamur kuruyunca diğer hamurlardan daha çok sertleşir. Kil hamurunu hazır ya da toz hâlde satın almak mümkündür. Hamurun uzun süre kullanılabilmesi için nemli bir bezle hava almayacak şekilde sarılarak saklanması gerekmektedir. Sertleşen kil hamurunu suyla yumuşatmak mümkündür. Hamurla yapılan şekiller fırınlandığı zaman serleşir ve şekillerin kalıcılığı artar.

YOĞURMA MADDESİ YAPIMI

Kil Hamuru Tarifi

Araç Gereç: Toz kil, su, yoğurma kabı, gıda boyası, pişirme kâğıdı ve tepsi

Hazırlanışı

- Yoğurma kabına toz kil dökülür ve yavaş yavaş su eklenerek hamur yoğrulur.
- Ele yapışmayan yumuşak bir hamur elde edilinceye kadar yoğurmaya devam edilir.
- Renkli bir hamur elde etmek isteniyorsa kile gıda boyası eklenir.

Görsel 2.3: Kil hamuru

- Hazırlanan hamur elle ya da çeşitli araçlarla şekillendirildikten sonra pişirme kâğıdı serilmiş tepsiye dizilir.
- Hamur, 110-130 °C fırında 30 dakika kadar pişirilir.
- Kil hamuru pişerken önce yumuşar daha sonra sertleşir. Hamurun yüksek sıcaklıkta pişirilmesi, erimesine neden olur. Bu nedenle pişirme kontrollü bir şekilde yapılmalıdır.

2.2. ETKİNLİK

Kil Hamuru Hazırlama

Araç Gereç: Kil hamuru malzemeleri, akrilik boya ve fırça

Yönerge

- Kil hamurunu tarife göre yoğurup hamurdan meyve figürleri yapınız.
- Figürleri kurumaya bırakınız.
- Kuruyan figürleri akrilik boyayla boyayınız.
- Meyve figürlerini atölyede sergileyiniz.

Görsel 2.4: Kil hamurundan hazırlanan meyve figürleri

c) Kâğıt Hamuru

Kâğıt hamuru; grapon, gazete ya da tuvalet kâğıdı ile hazırlanabilir. Bu kâğıtların yapısı yumuşak olduğu için hamur kolay hazırlanır. Renkli grapon kâğıtlarıyla renkli hamurlar elde etmek mümkündür. Gazete kâğıdıyla yapılan hamurun gri olmaması için su ara ara değiştirilerek beyaz bir hamur elde edilebilir. Kâğıt hamurunun yapımında püf nokta, hamurun iyi yoğrulmasıdır. Hamur ne kadar çok yoğrulursa o kadar pürüzsüz olur. Hazırlanan hamur ağzı kilitli bir poşette, hava almayacak şekilde saklanırsa uzun süre kullanılabilir.

YOĞURMA MADDESİ YAPIMI

Kâğıt Hamuru Tarifi

Araç Gereç: İstenen renkte 1 adet grapon kâğıdı, sıcak su, 2-3 yemek kaşığı bebek yağı ya da sıvı yağ, 1 su bardağı tutkal, kıvam alacak miktarda nişasta, ıslatma kabı ve yoğurma kabı

Hazırlanışı

- Grapon kâğıdı küçük parçalara ayırılıp bir kaba koyulur.
- Kâğıtların üstüne sıcak su dökülür ve kâğıtların erimesi beklenir.
- Su ılıklaştığında kâğıtlar biraz daha ufalanır ve suya iyice batırılır.
- Kâğıtlar tamamen eridikten sonra iyice sıkılarak kâğıtların suyu süzdürülür.
- Pürüzsüz bir hamur elde etmek için suyu süzdürülmüş kâğıtlar açılarak birbirinden ayrılır ve yoğurma kabına alınır.
- Kâğıtların üstüne 2-3 yemek kaşığı yağ ve 1 su bardağı tutkal eklenip karıştırılır.
- Malzemelere yavaş yavaş nişasta eklenip ele yapışmayan yumuşak kıvamda bir hamur yoğrulur.
- Hamurun kıvamına göre tutkal ve nişasta miktarı ayarlanabilir.
- Kıvam aldıktan sonra bir süre daha yoğurmaya devam edilerek pürüzsüz bir hamur elde edilir.

Görsel 2.5: Kâğıt hamuru

2.3. ETKİNLİK

Kâğıt Hamuru Hazırlama

Araç Gereç: Kâğıt hamuru malzemeleri, alüminyum folyo, gazete kâğıtları, tutkal, su, su kabı, ince spatula, akrilik boya, fırça, sünger, makas ve süsleme malzemeleri

Öğretmen, bir ders önceden öğrencilere bu etkinlikte kâğıt hamuruyla maske yapacaklarını, derse maskelerini tasarlayıp gelmelerini söyler.

Yönerge

- Yüzünüzün kalıbını çıkarmak için alüminyum folyoyu geniş bir şekilde 6-7 kat katlayınız.
- Katladığınız alüminyum folyoyu yüzünüze yerleştirip, iyice bastırarak yüzünüzün kalıbını çıkarınız.
- Gazete kâğıtlarını çok küçük olmayacak şekilde kesiniz.
- Bire bir ölçü kullanarak bir miktar tutkallı su hazırlayınız.
- Kestiğiniz gazete kâğıtlarını tutkallı suya batırdıktan sonra maske kalıbının her yerine iki kat yapıştırınız.
- Bu işlem yaparken dikkatli olunuz, aksi takdirde maske kalıbı zarar görecektir.
- Gazete kâğıtlarıyla sağlamlaştırdığınız maske kalıbını kurumaya bırakınız.
- Kâğıt hamurunu tarife uygun bir şekilde hazırlayıp pürüzsüz kıvamda bir hamur yoğurunuz.
- Hamurun yumuşak kalması ve kolay şekil alması için hamuru bir poşetin içine koyunuz.
- Kuruyup sertleşen maske kalıbının göz çukurlarını kurşun kalemle çizip dikkatli bir şekilde kesiniz. Bu aşamada tasarıma uygun kesimler yapabilirsiniz.
- Hamuru spatulanın ucuyla küçük parçalar hâlinde alıp maskeye ince bir katman oluşturacak şekilde yerleştiriniz. Maskeyi kurumaya bırakınız.
- Hamuru maskeye yerleştirirken spatulayla sık sık düzelterek pürüzsüz bir görünüm elde ediniz.
- Tamamen kuruyan maskenizi tasarımınıza uygun şekilde boyayıp süsleyiniz.
- Kuruyup hazır olan maskeleri atölyede sergileyiniz.

Görsel 2.6: Kâğıt hamurundan hazırlanan maskeler

ç) Seramik Hamuru

Seramik hamuru diğer yoğurma maddelerine göre daha dikkatli çalışılması gereken bir hamur çeşididir. Seramik hamuru; hava ile temasta bulunduğu sürece su kaybeder, sertleşir ve küçülür. Bu nedenle çalışma sırasında hamur hava almayan bir poşette saklanmalıdır. İhtiyaç duyulan miktarda hamur poşetten çıkarılıp kullanılmalıdır.

YOĞURMA MADDESİ YAPIMI

Seramik Hamuru Tarifi

Araç Gereç: 1 çay bardağı beyaz tutkal
1 çay bardağı mısır nişastası
2 yemek kaşığı sıvı yağ
2-3 damla limon suyu
Vazelin
Eski bir tava
Pişirme kâğıdı
Nemli bez

Görsel 2.7: Seramik hamuru

Hazırlanışı

- Tutkal, nişasta, sıvı yağ, limon suyu tavaya alınır ve homojen bir kıvam alıncaya kadar karıştırılır.
- Ardından tava ocağa alınır. Hamur, kısık ateşte sürekli karıştırılarak pişirilir.
- Hamur top hâline gelince ocaktan alınıp pişirme kâğıdına sarılır. Üzerine nemli bir bez örtülüp soğumaya bırakılır.
- Soğuyan hamur, ele ara ara vazelin sürülerek pürüzsüz bir kıvam alıncaya kadar yoğrulur ve şekil vermeye hazır hâle getirilir.

2.4. ETKİNLİK

Seramik Hamuru Hazırlama

Araç Gereç: Seramik hamuru, akrilik boya, fırça ve süsleme malzemeleri

Öğretmen, öğrencilere bir sonraki derste seramik hamuruyla çalışacaklarını, derse gelmeden bir gün önce tarife uygun bir şekilde seramik hamurunu pişirip yoğurarak şekil vermeye hazır hâle getirmelerini söyler.

Yönerge

- Hazırladığınız hamurla tasarımınızı yapıp kurumaya bırakınız.
- Kuruyan çalışmanızı boyayıp süsleyiniz.
- Tamamlanan çalışmanızı atölyede sergileyiniz.

Görsel 2.8: Seramik hamurundan hazırlanan kurbağalar

d) Şeker Hamuru

Özel günler için hazırlanan pasta, kurabiye ve cupcakelerin (kapkek) süslenmesinde, bunlar için renkli yazılar yazılmasında ve şekilli figürlerin hazırlanmasında kullanılan, yenilebilir hamur çeşididir. Hamurun yumuşak yapıda olması sebebiyle kesilmesi ve şekillendirilmesi oldukça kolaydır. Şeker hamuru havayla temas ettiğinde kuruyabilir. Bu nedenle hava almayacak şekilde poşetlenerek saklanmalıdır. Çalışılacak hamur oda sıcaklığına getirildikten sonra poşetten çıkarılıp kullanılmalıdır.

YOĞURMA MADDESİ YAPIMI

Şeker Hamuru Tarifi

Araç Gereç: 2 su bardağı pudra şekeri
½ su bardağı mısır nişastası
50 g tereyağı
1 tatlı kaşığı limon suyu
1 tatlı kaşığı su
200 g marşmelov
Gıda boyası

Görsel 2.9: Şeker hamuru

Hazırlanışı

- Mısır nişastası ve pudra şekeri süzgeçten geçirilerek bir kaba alınır.
- Ayrı bir kaba marşmelov, tereyağı, su ve limon suyu koyulur.
- Kullanılacak gıda boyası toz hâldeyse pudra şekeri üzerine, sıvı hâldeyse marşmelov üzerine eklenir.
- Bir tencereye su koyulup kaynatılır.
- Marşmelovların içinde olduğu kap suyla temas etmeyecek şekilde tencerenin üzerine yerleştirilir ve marşmelovlar sürekli karıştırılarak benmari usulü eritilir.
- Tezgâha elenmiş nişasta ve pudra şekeri dökülür, bunların üzerine erimiş marşmelovlar eklenip yoğrulur.
- Hamur pürüzsüz bir kıvam alıncaya kadar alttan yukarı doğru katlanarak yoğurma işlemine devam edilir.
- Hazır olan hamur, hava almayacak şekilde poşetlenerek buzdolabında ya da oda sıcaklığında saklanabilir.

2.5. ETKİNLİK

Şeker Hamuru ile Kek Süsleme

Araç Gereç: Şeker hamuru, 2 adet cupcake ya da top kek, su, fırça, hamura şekil vermek için kalıp ve merdane

Görsel 2.10: Şeker hamuruyla süslenmiş kekler

Öğretmen, bir ders önceden öğrencilere şeker hamuruyla kek süsleyeceklerini söyler. Öğrencilerden şeker hamuruyla süslenmiş kek örneklerini araştırmalarını ve yapmak istedikleri iki ayrı kek örneği ile şeker hamurlarını derse getirmelerini ister.

Yönerge

- Her biriniz istediğiniz bir renkte şeker hamuru kullanınız.
- Kekleri süslerken şeker hamurlarını birbirine yapıştırmak için üste yapıştıracağınız hamurun alt tarafına fırçayla içme suyu sürünüz.
- Kekleri süslerken aranızda hamur alışverişi yapınız.
- Hazırladığınız kekleri atölyede sergileyiniz.

e) Oobleck-Akışkan Hamur

İlginç fiziksel özelliklere sahip, sadece nişasta ve suyla kolayca hazırlanabilen bir yoğurma maddesidir. Oobleck, avuçta gevşek bir şekilde tutulduğunda sıvı, sıkıldığında katı madde özelliği gösterir. Özellikle duyu oyunlarında çocukların oynamaktan keyif aldıkları bir maddedir. Belli bir süre oynanmadığında kurur ve katılaşır. Bu nedenle havayla temas etmeyecek şekilde bir kapta saklanmalı ve tekrar kullanılmak istendiğinde su eklenerek seyreltilmelidir. Oynandıktan sonra kesinlikle lavaboya dökülmemelidir. Katılaşan nişastanın lavaboyu tıkayabileceği unutulmamalıdır.

YOĞURMA MADDESİ YAPIMI

Oobleck Tarifi

Araç Gereç: 2 su bardağı mısır nişastası
1 su bardağı su
Gıda boyası
Ağzı geniş bir kap
Süzgeç
Kaşık

Görsel 2.11: Oobleck

Hazırlanışı

- Nişasta süzgeçten geçirilerek havalandırılır ve bir kaba alınır.
- Ayrı bir kapta su ve gıda boyası birbirine karıştırılır. Beyaz renkli bir oobleck isteniyorsa gıda boyası kullanmadan hazırlanabilir.
- Su, yavaş yavaş nişastanın üstüne eklenerek sürekli karıştırılır.
- Oobleck, parmakla yavaşça dokunulduğunda sıvı, avuca alınıp sıkıldığında sert bir yapıda olmalıdır. Oobleck sıkıldığında top hâlini almıyorsa nişasta eklenerek, sıkma işlemi bırakıldığında akmıyorsa da su eklenerek oobleckin akışkanlığı ayarlanmalıdır.

BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

Oobleck tam bir katı ya da tam bir sıvı olmadığı için "Newton'un Hareket Yasaları"na göre hareket etmez. Bu yüzden "Newton'un Hareket Yasaları"na aykırı bir akışkandır.

2.6. ETKİNLİK

Oobleck Hazırlama

Araç Gereç: Oobleck malzemeleri, kurabiye kalıbı ve küçük plastik oyuncaklar

Yönerge

- Tarife uygun bir şekilde oobleck hazırlayınız.
- Avucunuzu oobleck ile doldurup parmaklarınızı serbest bırakınınız.
- Bir avuç oobleck alıp onu iyice sıkınız.
- Oobleck ile bir top yapınız.
- Avucunuzu açıp ooblecke hızlıca vurunuz.
- Nişastayı geçirdiğiniz süzgecin içine bir avuç oobleck koyup oobleckin akışını gözlemleyiniz.
- Kurabiye hamurlarıyla ooblecke şekil vermeye çalışınız.
- Plastik oyuncakları oobleckin içine koyup onlarla oynayınız.

Not: Öğretmen, etkinliğin sonunda öğrencilere oyun sırasında ooblecke şekil verip veremedikleri, oobleckle oynarken neler hissettikleri gibi sorular sorarak öğrencilerle etkinliği değerlendirir.

f) Kar Hamuru

İki malzemeyle hazırlanan ve çocukların oynamaktan keyif aldıkları bir hamurdur. Görünüm itibarıyla kara benzer ve avuç içinde kolayca şekil alır. Kar gibi erimediği için bu hamurla uzun süreli oynanabilir. Ağzı kapalı bir kapta 1-2 gün saklanarak tekrar kullanılabilir.

YOĞURMA MADDESİ YAPIMI

Kar Hamuru Tarifi

Araç Gereç: 3 çay bardağı karbonat
Tıraş köpüğü ya da saç kremi
Yoğurma kabı

Hazırlanışı

- Karbonat bir kaba alınır.
- Karbonatın üzerine yavaş yavaş tıraş köpüğü ya da saç kremi dökülerek karışım yoğrulur.
- Hamur ele yapışmayan, avuç içinde sıkıldığında dağılıp dökülen bir kıvam alıncaya kadar hamura tıraş köpüğü ya da saç kremi eklenir.
- Hamur, avuç içinde top şekli verilebilir kıvama geldiğinde kullanıma hazır olur.

Görsel 2.12: Kar hamuru

2.7. ETKİNLİK

Kar Hamuru Hazırlama

Araç Gereç: Kar hamuru ve süsleme malzemeleri

Yönerge

- Tarife uygun kar hamuru hazırlayınız.
- Hamuru top hâline getirip hamurun kıvamını kontrol ediniz.
- Hamurdan kardan adamı ve istediğiniz figürleri yapınız.
- Tamamlanan çalışmanızı atölyede sergileyiniz.

Görsel 2.13: Kar hamurundan yapılmış kardan adam

g) Oyun Hamuru

Oyun hamurları, okul öncesi eğitim kurumlarında en sık kullanılan yoğurma maddelerindendir. Oyun hamurunun içeriğindeki maddeler nedeniyle ev ya da okul ortamında hazırlanması mümkün değildir ancak piyasada çeşitli renk ve kalitede oyun hamurları bulunmaktadır (Görsel 2.14, 2.15). Oyun hamuru; yumuşak ve esnektir, kolaylıkla şekil alabilir, havayla uzun süre temas ettiğinde kuruyabilir. Bu nedenle ağzı kapalı kutularda saklanmalıdır.

Görsel 2.14: Oyun hamuru

Görsel 2.15: Oyun hamuru çalışması

BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

Oyun hamurları, 1930'larda sabun üreticisi olan bir firma tarafından kömür kullanılarak ısıtılan evlerin duvar kağıtlarını temizlemek amacıyla icat edildi. Bu ürünün asıl amacı, duvar kağıdının üzerinde gezdirilerek tozları kendisine yapıştırmak ve bu şekilde duvar kağıtlarına zarar vermeden temizlemekti. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Amerikan evleri gaz ile ısıtılmaya başlayınca bu hamurlar kullanılmamaya başladı. Üretici firmanın yetkilileri, bu ürünün çocuklar tarafından bir oyuncak gibi kullanılabileceğini fark ettiler ve ürünü oyun hamuru olarak piyasaya sürdüler.

Kaynak: https://www.webtekno.com/daha-once-farkli-kullanilan-10-icat-h85585.html (24.07.2021-14.35)

OKUMA PARÇASI

KÜÇÜK ÇOCUK

Bir gün küçük bir çocuk okula başladı.
Öğretmen, "Bugün bir resim yapacağız" dedi.
"Güzel!" diye düşündü küçük çocuk.
Her tür resim yapmayı severdi;
Aslanlar ve kaplanlar,
Tavuklar ve inekler,
Trenler ve gemiler…
Hemen boya kalemi kutusunu çıkardı,
Çizmeye başladı.

Ama "Bekle!" dedi öğretmen,
"Daha başlama zamanı gelmedi!"
Ve öğretmen herkesin hazır olmasını bekledi.
"Şimdi" dedi öğretmen,
"Çiçek resmi çizeceğiz."
"Güzel!" diye düşündü küçük çocuk,

Pembe, turuncu ve mavi kalemleriyle
Güzel çiçekler çizmeyi çok severdi.
Ama "Bekle!" dedi öğretmen,
"Size nasıl çizileceğini göstereceğim."
Ve yeşil saplı kırmızı bir çiçek çizdi.
"İşte" dedi öğretmen,
"Şimdi başlayabilirsiniz."

Küçük çocuk öğretmeninin çiçeğine baktı,
Sonra kendi çiçeğine baktı.
Kendi çiçeğini öğretmeninkinden daha çok sevdi.
Ama bunu söylemedi.
Kâğıdının arkasını çevirdi,
Ve öğretmeninki gibi bir çiçek çizdi.
Yeşil saplı kırmızı bir çiçekti.

Başka bir gün,
Öğretmen, "Bugün kille bir şeyler yapacağız." dedi.
"Güzel!" diye düşündü küçük çocuk.
Kili çok severdi.
Kille her şeyi yapabilirdi;
Yılanlar ve kardan adamlar,
Filler ve fareler,
Arabalar ve kamyonlar…
Ve elindeki kil topuyla oynamaya başladı,
Bir güzel.

Ama "Bekle!" dedi öğretmen,
"Daha başlama zamanı gelmedi!"
Ve öğretmen herkesin hazır olmasını bekledi.
"Şimdi" dedi öğretmen,
"Bir tabak yapacağız."

"Güzel!" diye düşündü küçük çocuk,
Tabak yapmayı çok severdi.
Ve bir sürü farklı şekilde ve boyutta,
Tabaklar yapmaya başladı.
Ama "Bekle!" dedi öğretmen,
"Size nasıl yapılacağını göstereceğim."
Ve öğretmen herkese gösterdi nasıl yapılacağını,
Derin bir tabağın.
"İşte," dedi öğretmen,
"Şimdi başlayabilirsiniz."

Küçük çocuk öğretmeninin tabağına baktı,
Sonra kendi tabağına baktı.
Kendi tabağını öğretmeninkinden daha çok sevdi.
Ama bunu söylemedi.
Elindeki kili yuvarlayarak tekrar top hâline getirdi.
Ve öğretmeninki gibi bir tabak yaptı.
Derin bir tabaktı.

Ve kısa bir süre sonra,
Küçük çocuk beklemeyi öğrendi,
Ve izlemeyi.
Ve her şeyi öğretmeninki gibi yapmayı.
Ve kısa bir süre sonra,
Kendiliğinden hiçbir şey yapmamaya başladı.

Sonra bir gün
Küçük çocuk ve ailesi
Başka bir şehirdeki,
Başka bir eve taşındılar,
Ve küçük çocuk
Başka bir okula gitmek zorunda kaldı.
Ve okulun ilk günü geldi.
Öğretmen "Bugün bir resim yapacağız" dedi.
"Güzel!" diye düşündü küçük çocuk.
Ve ona ne yapması gerektiğini söylemesi için
Bekledi öğretmenini.
Ama öğretmen hiçbir şey söylemedi.
Sadece sınıfta dolaştı.

Küçük çocuğun yanına gelince sordu:
"Resim çizmek istemiyor musun?"
"Evet," dedi küçük çocuk.
"Ne çizeceğiz?" diye sordu.
"Sen yapana kadar bilemem," dedi öğretmen.
"Nasıl yapmalıyım?" diye sordu küçük çocuk.

"Neden soruyorsun, istediğin gibi yap" dedi öğretmen.
"İstediğim renkte mi?" diye sordu küçük çocuk.
"İstediğin renkte" dedi öğretmen.
"Eğer herkes aynı resmi yapsaydı,
Ve aynı renkleri kullansaydı,
Kimin ne yaptığını,
Nasıl anlardım sonra?"
"Bilmiyorum" dedi küçük çocuk.
Ve sonra yeşil saplı kırmızı bir çiçek yapmaya başladı.

Helen Buckley
https://www.egitimpedia.com/kucuk-cocuk

2.1.2.2. Boya Çalışmaları

Boya çalışmaları; okul öncesi dönemde yazılı anlatım imkânına sahip olmayan çocukların duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatmaya çalıştıkları etkinliklerdir. Boya çalışmalarında çocuk; ne boyayacağına, ne renk boyayacağına, renkleri nasıl yerleştireceğine ilişkin kararlar alır ve aldığı kararlar doğrultusunda çalışmalar yapar.

Boya çalışmalarını planlarken seçilen tekniğe uygun olarak kullanılacak boya çeşidinin, boya yapılacak zeminin, çalışmanın yapılacağı yerin ve kullanılacak yardımcı araç gerecin belirlenmesi gerekir. Boya çalışmalarında çocukların duygu ve düşüncelerini rahat ifade edebilmeleri ve yaratıcılıklarını sergileyebilmelerine fırsat tanınmalıdır. Öğretmen, çocuklara örnek vermekten kaçınmalı, çocuklar yardıma ihtiyaç duyduğunda onların yaratıcılıklarını sınırlandırmadan rehberlik etmelidir.

Boya Çalışmalarında Kullanılan Boyalar ve Diğer Malzemeler

Boya çalışmalarında kullanılan boyalar, zemin ve diğer malzemelerin çeşitlendirilmesi; çocukların yaratıcılıkları ve hayal güçlerini ortaya koymalarını sağlar ayrıca çalışmaya olan ilgilerini artırır. Bu nedenle çalışmalarda kullanılan boyalar ve diğer malzemeler çeşitlendirilmelidir.

- **Zemin**

Boya çalışmaları zemininde kullanımı kolay, ucuz ve kolay temin edilebilir olduğu için genellikle beyaz resim kâğıtları tercih edilmektedir. Ancak çalışmalarda farklı zeminlerin kullanılması çalışmaları çeşitlendirmekte ve ortaya farklı sonuçların çıkmasını sağlamaktadır. Bu nedenle çalışmalarda beyaz resim kâğıdının yanı sıra çeşitli renklerde fon kartonları, oluklu kartonlar, karton kutular, kraft kâğıtları, boş rulolar, duvar kâğıtları, strafor parçaları, çeşitli büyüklükte düz taşlar, kolalanmış kumaşlar, cam, metal ve ahşap yüzeyler, kontrplak zeminler, şişe ve kavanozlar, fayans, seramik yüzeyler gibi malzemeler kullanılmaktadır.

- **Pastel Boya**

Pastel boyalar, çocukların en çok tercih ettiği boya türüdür. Kalın gövdeli olduğu için (Görsel 2.16) ince motor becerileri gelişmekte olan çocuklara kullanım kolaylığı sağlar. Pastel boyalar birçok teknikte kullanılabilir. Özellikle yağlı pastel boyalar, renkleri canlı olduğu ve kâğıt üzerinde rahat hareket ettiği için daha çok tercih edilir.

Görsel 2.16: Pastel boya

- **Kuru Boya**

Kuru boyaların kullanımı diğer boya çeşitlerinin kullanımına göre daha zordur. Piyasada çeşitli kalite, kalınlık ve sertlikte kuru boya (Görsel 2.17) bulmak mümkündür. Kuru boyalar ince uçlu olduğundan ayrıntı gerektiren çalışmalar için çok uygundur.

Görsel 2.17: Kuru boya

- **Mum Boya**

Kuru ve pastel boyalarla benzer özellikler taşıyan, yumuşak, leke bırakmayan ve ele bulaşmayan boya türüdür (Görsel 2.18). İçeriğinde bal mumu olduğu için farklı zeminlerde çalışmaya uygundur.

Görsel 2.18: Mum boya

- **Sulu Boya**

Okul öncesi eğitim kurumlarında en sık kullanılan su bazlı boya türüdür (Görsel 2.19). Sulu boyanın renklerinin saydamlığı nedeniyle kapatıcılığı düşüktür. Çabuk kuruma özelliğine sahiptir.

Görsel 2.19: Sulu boya

- **Parmak Boyası**

Küçük şişeler içinde akışkan hâlde bulunan, canlı renklere sahip ve kullanımı kolay olan boyalardır. Parmak boyaları zemin üzerinde karıştırılarak farklı renkler elde edilebilir. Çocuklar, parmaklarını önce boyaya batırıp ardından zemin üzerinde gezdirerek çeşitli çalışmalar yapabilir.

Görsel 2.20: Parmak boyası

- **Gazlı Kalem**

Özellikle çizgisel çalışmalarda tercih edilen, canlı renklere sahip boyalardır. Gazlı kalemlerle yapılan çalışmalar, kuruduğunda canlı renklerini korur. Piyasada çeşitli kalınlıklarda gazlı kalemler bulmak mümkündür. Bu kalemle boyama yapıldığında çizgi izleri belirgin olduğu ve boyama zaman aldığı için geniş yüzeyleri boyamada tercih edilmemektedir.

Görsel 2.21: Gazlı kalem

• Akrilik Boya

Okul öncesi çocukları için son derece uygun olan su bazlı boyalardır. Pürüzsüz ve kremsi bir yapıya sahiptir. Akrilik boyanın fiyatı yüksek olduğu için diğer boyalara göre daha az kullanılmaktadır. Minik tüplerde ve kavanozlarda satılan akrilik boyalar, oldukça canlı renklere sahiptir ve çeşitli zeminlerde kullanıma uygundur.

Görsel 2.22: Akrilik boya

• Guaj Boya

Su bazlı, şeffaf olmayan, kapatıcılığı yüksek boya çeşididir. Mat ve çabuk kuruyan bir boyadır. Sulu boyalar gibi su ile inceltilerek kullanılır. Guaj boyanın renkleri birbirine karıştırılarak farklı renkler elde edilebilir.

Görsel 2.23: Guaj boya

• Tutkallı Boya

Toz gıda boyasının su ve tutkal ile karıştırılmasıyla elde edilen boya çeşididir. Su ve tutkal miktarı ayarlanarak boyanın yoğunluğu kullanılacak zemine göre hazırlanır. Tutkallı boya kâğıt, ahşap, cam, plastik, metal gibi çeşitli yüzeylerde kullanılabilir. Sulu boya gibi şeffaf olmadığı için tutkallı boyanın kapatıcılığı yüksektir.

Görsel 2.24: Toz boyalar

• Diğer Malzemeler

Okul öncesi dönemi çocuğu ile yapılan boya çalışmalarında boyalar dışında çeşitli renk, desen ve boyutta kâğıtlar, alüminyum folyo, dergi ve gazete sayfaları, yapıştırıcı, ucu küt makaslar, tebeşir, kürdan, peçete, pipet, kulak temizleme çubuğu, fırça, palet, sünger, pamuk ve çeşitli artık materyaller de kullanılabilir.

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Boya Çalışmaları Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar

- Boya çalışmalarının yapılacağı zemin, masalar, sandalyeler silinebilir ve temizlenebilir özellikte olmalıdır.
- Boya çalışması yapılacak alan, kullanılacak boyaya göre hazırlanmalıdır. Örneğin sulu boya çalışmasında su kapları, fırçalar ve boyalar için de ayrı bir alana ihtiyaç duyulacağı göz önünde bulundurularak çocuklara daha geniş bir çalışma alanı verilmelidir.
- Ortam ve malzemeler, çalışmaya başlanmadan önce çocukların ilgisini çekecek şekilde hazırlanmalıdır. Bu sırada gerekirse çocuklardan da yardım alınmalıdır.
- Çalışmalarda kullanılacak boya, kâğıt, fırça, su kabı vb. malzemeler çocuklara yetecek miktarda olmalıdır.

- Çocukların daha rahat çalışabilmesi için mümkünse boyama önlüğü kullanılmalıdır.
- Kullanılan boya, kalem ve fırçalar çocukların kavrayabileceği kalınlıkta olmalıdır.
- Öğretmen, yapılacak çalışmada bir boya ya da boyama tekniğini ilk defa uygulayacaksa çalışma ve malzemelerin kullanımı hakkında çocukları bilgilendirmelidir. Yapacağı açıklamanın çocukların yaratıcılıklarını etkilemeyecek düzeyde olmasına dikkat etmelidir.
- Çalışmalarda, gerekli zaman ve yerlerde abartıya kaçmadan övgülerde bulunarak çocuklar motive edilmelidir.
- Farklı bir boya ya da boyama tekniğinin kullanıldığı etkinlik bittikten sonra çalışma hakkında çocuklarla sohbet edilmelidir.
- Çocukların adları ve tarih çalışmanın arkasına yazılmalı, çocuğun çalıştığı yüzeyde herhangi bir işaretleme ve karalama yapılmamalıdır.
- Tüm çocukların çalışmaları sergilenmelidir.

a) Pastel Boya Çalışmaları

Okul öncesinde pastel boyalarla çalışma yapılırken boyaların sarılı olduğu kâğıtlar çıkarılmamalıdır. Bu kâğıtların kullanım sırasında boyanın rahat tutulmasını, ele bulaşmamasını sağladığı ve boyanın kırılmasını önlediği bilgisi çocuklara verilmelidir.

➤ Pastel Boyalarla Serbest Resim Çalışması

Çocukların pastel boyaları kullanarak kâğıt, karton gibi bir zemin üzerine hayal güçleri ve yaratıcılıkları doğrultusunda içlerinden geldiği gibi boyama yaptıkları çalışmalardır. Bu çalışmalarda çocukların yaratıcılıkları desteklenmeli ve kendilerini özgürce ifade etmelerine fırsat verilmelidir.

2.8. ETKİNLİK

Pastel Boyalarla Serbest Resim Çalışması

Araç Gereç: Pastel boya, A3 boyutunda resim kâğıdı ya da fon kartonu

Yönerge

- İki gruba ayrılınız. Bir grup kırılmış, küçük parçalar hâlindeki pastel boyaları; diğer grup da kırılmamış, normal boyuttaki pastel boyaları alınız.
- Boyaları kullanarak resimlerinizi yapınız.
- Resimleri tamamladıktan sonra pastel boyanın resimdeki önemi ve resim üzerindeki etkileri hakkında sohbet ediniz.
- Çalışmalarınızı etkinlik sonunda dosyanıza yerleştiriniz.

Görsel 2.25: Pastel boyalarla serbest resim çalışması

➤ Pastel Boya Kazıma Çalışması

Resim kâğıdının tamamı çeşitli renklerle şeritler hâlinde boyanır. Ardından kâğıdın tamamı (şeritler hâlinde boyanmış renkli bölümün tamamını kaplayacak şekilde) siyah pastel boya ile boyanır. Kâğıt, önce renkli sonra siyah olmak üzere iki kat boyandıktan sonra kazımaya hazır hâle gelir. Sulu boya fırçasının sapı, kürdan ya da çay kaşığı gibi araçlarla kazıma yapılır. Çocuklar siyah zemin üzerinde kazıma yaparak istedikleri deseni, şekli ya da resmi oluşturabilirler. Okul öncesi çocuklarının yorulmadan ve sıkılmadan çalışmayı tamamlayabilmeleri için kullanılan kâğıdın çok büyük olmamasına dikkat edilmelidir.

2.9. ETKİNLİK

Pastel Boyalarla Kazıma Çalışması

Araç Gereç: Pastel boya, A4 boyutunda resim kâğıdı ve kazıma malzemesi (sulu boya fırçası, çay kaşığı, kürdan vb.)

Yönerge

- Resim kâğıtlarını çeşitli renklerde, şeritler hâlinde boyayınız.
- Daha sonra sayfanın tamamını siyah pastel boya ile boyayınız.
- Siyah boyayı kazıma aracıyla kazıyarak istediğinizi gibi resim yapınız.
- Etkinliğin sonunda ortaya çıkan çalışmalarınızı atölyede sergiledikten sonra etkinlik dosyasına yerleştiriniz.

Görsel 2.26: Pastel boya kazıma çalışması

➤ Pastel Boya Yaydırma (Dağıtma) Çalışması

Yaydırma çalışması için hayvan, meyve, araç, çiçek gibi figürlerden oluşan kalıplar kullanılır. Yaydırma çalışmasında kullanılacak figür beyaz bir fon kartonuna çizilir ve kartondan kesilir. Kesilen figürün kenarları bir parmak genişliğinde boyanır. Ardından kalıp, beyaz resim kâğıdının ortasına koyulur ve boyalar parmakla ya da küçük bir pamuk parçasıyla resim kâğıdına doğru yaydırılır. Kalıp kaldırıldığında kalıbın şekli resim kâğıdında görülür.

2.10. ETKİNLİK

Pastel Boya Yaydırma Çalışması

Araç Gereç: Pastel boya, fon kartonu, resim kâğıdı, kalıp olarak kullanılacak figür, makas, pamuk

Görsel 2.27: Pastel boya yaydırma çalışması

Yönerge

- Etkinlikte kullanacağınız kalıbı fon kartonuna çizdikten sonra kartondan kesiniz.
- Kalıpların kenarlarını bir parmak kalınlığında istediğiniz gibi boyayınız.
- Boyadığınız kalıpları resim kâğıdının ortasına yerleştiriniz.
- Boyaları pamuk yardımıyla kalıptan resim kâğıdına doğru yaydırınız.
- Kalıpları resim kâğıdından kaldırınız.
- Birbirinizin çalışmalarını inceleyiniz. Çalışmalarınızı etkinlik dosyasına yerleştiriniz.

➤ Pastel Boya Yansıtma Çalışması

Resim kâğıdı ortadan ikiye katlanır. Solda kalan sayfasının iç kısmı boşluk kalmayacak şekilde, çeşitli renklerde şeritler hâlinde boyanır ve sayfa kapatılır. Boyalı olan sayfanın arkasına kalem ile bastırılarak resim çizilir. Resim kâğıdının katlanan kısmı açıldığında çizilen resmin sağ tarafta kalan boş sayfaya renkli bir şekilde yansıdığı görülür.

2.11. ETKİNLİK

Pastel Boya Yansıtma Çalışması

Araç Gereç: Pastel boya, resim kâğıdı ve kalem

Yönerge

- Resim kâğıdını ortadan ikiye katlayınız. Kâğıdın sol tarafının iç kısmını çeşitli renklerle şeritler hâlinde boyayınız.
- Kâğıdı kapatıp boyalı kısmın arkasına kalem ile bastırarak resim çiziniz.
- Çizimlerinizi tamamladıktan sonra resim kâğıdını açınız.
- Birbirinizin çalışmalarını inceleyiniz. Çalışmanızı dosyanıza yerleştiriniz.

Görsel 2.28: Pastel boya yansıtma çalışması

➤ Pastel Boya Akıtma Çalışması

Pastel boyalar zeminin üst kısmında yan yana dizilerek bantlanır. Zemin dik bir şekilde tutulur. Saç kurutma makinesi yüksek sıcaklığa getirilir ve boyaların üzerinde gezdirilir. Bir süre sıcağa maruz kalan boyalar, eriyerek zemin üzerinde akar ve şekiller oluşturmaya başlar.

2.12. ETKİNLİK

Pastel Boya Akıtma Çalışması

Araç Gereç: Pastel boya, küçük boy tuval, saç kurutma makinesi, çift taraflı bant ve gazlı kalem

Yönerge

- Tuvalin üst kısmına çift taraflı bant yapıştırınız ve pastel boyaları bant üzerine yan yana diziniz.
- Boyaları bantladıktan sonra tuvali dik bir şekilde koyunuz.
- Saç kurutma makinesini yüksek sıcaklığa getirip boyaların üstüne tutunuz.
- Boyalar eridikten sonra tuval üzerinde boş kalan yerlere gazlı kalem ile istediğiniz resmi yapınız.
- Çalışmanızı atölyede sergileyiniz.

Görsel 2.29: Pastel boya akıtma çalışması

b) Sulu Boya Çalışmaları

Okul öncesi eğitim kurumlarında en sık kullanılan su bazlı boya sulu boyadır. Hazır satılan veya öğretmenin hazırlayacağı sulu boyalar etkinliklerde tercih edilebilir. Sulu boya çalışmalarında kullanılan boya, fırça ve zeminin çalışmanın sonucunu etkileyeceği unutulmamalıdır.

Sulu Boya Çalışmaları Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar

- Boya çalışmasının yapılacağı zemin kolay temizlenebilir özellikte olmalıdır.
- Sulu boyalar yapılacak etkinliğin çeşidine uygun kıvamda olmalıdır. Püskürtme için daha sıvı bir boya hazırlanırken ip baskısı için daha yoğun kıvamlı bir boya hazırlanmalıdır.
- Sulu boya çalışmalarında renk seçeneği fazla olmalıdır.
- Çocuklara renklerin birbirine karışarak kirlenmemesi için bir rengi kullandıktan sonra fırçalarını temizleyip daha sonra diğer rengi kullanmaları gerektiği söylenmelidir.
- Çocuklara çeşitli kalınlıkta fırçalar sunulmalıdır. Kullanılan fırçaların sapları çocukların kavrayabileceği kalınlıkta ve uçları küt olmalıdır. Fırçaların boyları su kabının içinde durabilecek ve çocuğun kap içinden rahatlıkla çekebileceği uzunlukta olmalıdır.
- Masaya çocukların sayısı kadar su kabı koyulmalıdır. Su kapları, derinlik ve genişlik olarak çocukların kullanımına uygun olmalıdır.
- Çocukların rahat çalışabilmeleri ve kıyafetlerinin boya olmaması için boyama önlükleri kullanılmalıdır. Önlükler, hazır alınabileceği gibi muşamba ya da özel kumaşlardan da hazırlanabilir.
- Etkinliğe başlarken kullanılacak malzemeler ve yapılacak çalışma hakkında çocuklara açıklamalar yapılmalıdır.

➤ Sulu Boya ve Parmak Boya Yapımı

Sulu boya ve parmak boyalarının ev ya da okulda hazırlanması oldukça kolaydır. Hazırlanan boyalar; renklerine göre kapalı kaplara koyularak serin bir yerde bir hafta muhafaza edilebilir, çalışma sırasında küçük kaplara ya da bitmiş boya kutularına koyulabilir.

BOYA YAPIMI

Sulu Boya Tarifi

Araç Gereç: 1 su bardak soğuk su
1 su bardağı toz çamaşır kolası
2 su bardağı sıcak su
Gıda boyası
Tencere
Boya kutuları

Görsel 2.30: Elde hazırlanmış sulu boya

Hazırlanışı

- Bir tencereye 2 su bardağı su koyulup kaynatılır.
- Çamaşır kolası bir bardak soğuk suyun içine koyulur ve karıştırılarak eritilir.
- Eriyen çamaşır kolası, yavaş yavaş kaynayan suya eklenir ve su berraklaşana kadar karıştırılır.
- Berraklaşan karışım, ocaktan indirilir ve kaç renk boya hazırlanacaksa o sayıda kaba bölüştürülür.
- Her kaba farklı renkte gıda boyası damlatılıp karıştırılır.
- Boyalar soğuduktan sonra kapakları kapatılarak saklanır.

BOYA YAPIMI

Parmak Boyası Tarifi

Araç Gereç: ½ su bardağı un
½ çay bardağı ince tuz
1 çay bardağı su
1 yemek kaşığı sıvı yağ
Gıda boyası
Karıştırma kabı
Çırpıcı
Boya kutuları

Görsel 2.31: Parmak boyasıyla çalışma

Hazırlanışı

- Tuz ve un karıştırma kabına alınıp karıştırılır.
- Tuz ve un karışımına yavaş yavaş su eklenir.
- Boyanın kıvamına göre un ve su miktarı arttırılıp azaltılabilir.
- Karışım, cıvık bir kıvam elde edilinceye kadar karıştırılır.
- Karışıma sıvı yağ eklenip karıştırılır.
- Karışım, pürüzsüz bir kıvam elde edilinceye kadar karıştırılır.
- Kaç renk boya hazırlanacaksa karışım o sayıda kaba bölüştürülür.
- Her kaba gıda boyası damlatılır ve boya karışıma eşit bir şekilde dağılıncaya kadar karıştırılır.
- Boyalar, kapakları kapatılıp saklanır.

➤ Sulu Boya ile Yapılan Etkinlik Çeşitleri

Sulu boyalarla farklı zeminler ve araçlar kullanılarak çeşitli etkinlikler yapılabilir. Ancak etkinlikler çeşitlendirilirken çocukların gelişimleri göz önünde bulundurulmalıdır. Okul öncesi çocuklarıyla sulu boya çalışmalarına, baskılarla başlanabilir. Çocuklar baskılarla sulu boya kullanımını öğrendikten sonra etkinlikler çeşitlendirilebilir.

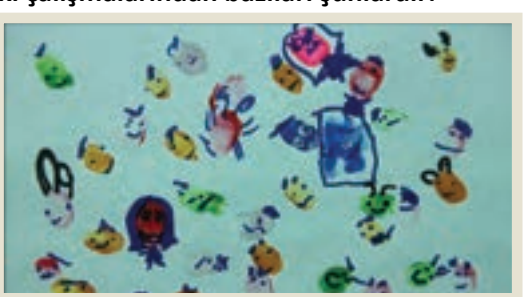
- **Baskılar**

Baskı çalışmaları çocuklar için oldukça ilgi çekicidir. Baskı tekniğinde çeşitli araçlar kullanılarak çok sayıda baskı çalışması yapmak mümkündür. Çocuklar tekniğin kullanımını öğrendikten sonra tüm baskı çalışmalarını kolaylıkla yapabilirler. Nesnelerin baskısı zemine çıkarıldıktan sonra çocuklardan yaratıcılıkları doğrultusunda çalışmayı tamamlamaları istenmelidir. Örneğin el baskısından kelebek, ayak baskısından kuş, çatal baskısından çiçek, parmak baskısından tavşan vb. yapılarak çalışmalar tamamlanabilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında yapılabilecek baskı çalışmalarından bazıları şunlardır:

Parmak Baskısı

Parmak baskısı, çocukların baskı tekniğini kavrayabileceği en basit baskı tekniklerinden biridir. Parmak baskısında parmağın ucu boyaya batırılıp sonra kâğıda bastırılır. Parmak baskıları üzerinde gazlı kalemle ya da kuru boyayla çizimler yapılarak figürler oluşturulur (Görsel 2.32).

Görsel 2.32: Parmak baskısı

El ve Ayak Baskısı

Elin iç kısmı ve ayağın taban kısmı bir fırça yardımıyla boyanır. Boyanan el ve ayak, resim kâğıdına ya da çalışma zeminine bastırılarak baskı çıkarılır. Ardından boyalarla baskılara çeşitli eklemeler yapılarak figürler oluşturulur (Görsel 2.33).

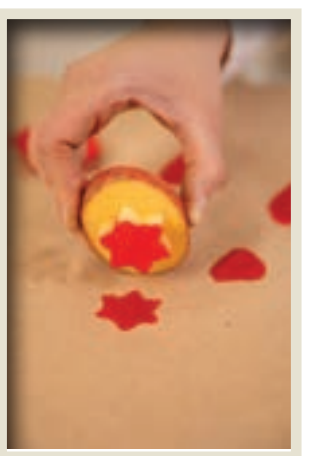
Görsel 2.33: El ve ayak baskısı

Sebze ve Meyve Baskısı

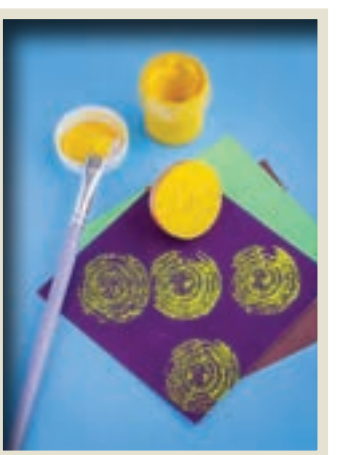
Birçok meyve ve sebzeyle baskı çalışması yapılabilir. Meyve ve sebzelerden bazıları ortadan bölündüğünde belirli bir desene sahiptir. Bu meyve ve sebzeler boyanarak doğrudan baskı çalışmasında kullanılabilir. Ancak düz bir yüzeye sahip olan patates, turp gibi sebzeler yüzeylerinde çeşitli kalıplar çıkarıldıktan sonra baskı çalışması için kullanılabilirler. Baskı çalışmalarında kullanılabilecek meyve ve sebzelerden bazıları şunlardır: limon (Görsel 2.34), patates (Görsel 2.35), soğan (Görsel 2.36), elma (Görsel 2.37), pırasa (Görsel 2.38), biber (Görsel 2.39) marul kökü, domates, turp, havuç, bamya, kivi, portakal vb.

Görsel 2.34: Limon baskısı

Görsel 2.35: Patates baskısı

Görsel 2.36: Soğan baskısı

Görsel 2.37: Elma baskısı

Görsel 2.38: Pırasa baskısı

Görsel 2.39: Biber baskısı

Yaprak Baskısı

Değişik büyüklüklerde yapraklar toplanır. Toplanan yaprakların çok kuru olmamasına dikkat edilir. Yaprakların damarlı tarafı bir fırça yardımıyla boyanır ve zemine basılır (Görsel 2.40). Ortaya çıkan baskıyla yeni figürler oluşturulabilir.

Görsel 2.40: Yaprak baskısı

Fırça Baskısı

Fırça ile yapılan baskı çalışmalarında zeminin büyüklüğüne ve özelliğine göre çeşitli kalınlıklarda fırçalar (boya fırçası, badana fırçası, lavabo fırçası, halı fırçası, diş fırçası vb.) kullanılabilir. Fırça, boyaya batırıldıktan sonra zemine fırçanın baskısı çıkarılır ve çeşitli figürler oluşturulur (Görsel 2.41).

Görsel 2.41: Fırça baskısı

Sünger Baskısı

Bulaşık ya da temizlik süngerleri çocukların rahat kavrayabileceği büyüklükte kesilir. İstenirse süngerlerle bir kalıp da çıkarılabilir. Sünger boyaya batırıldıktan sonra zemine süngerin baskısı çıkarılır (Görsel 2.42).

Görsel 2.42: Sünger baskısı

Kulak Çubuğu Baskısı

Kulak çubukları boyaya batırıldıktan sonra zemine bastırılarak çubukların baskısı çıkarılır (Görsel 2.43). Oluşturulan baskılar üzerinde çizimler yapılarak figürler oluşturulabilir. Ayrıca kulak çubuğu baskısıyla resimler üzerinde desen oluşturmak da mümkündür.

Görsel 2.43: Kulak çubuğu baskısı

Çatal Baskısı

Demir ya da plastik çatalların dişli kısımlarının arkası boyandıktan sonra zemine baskısı çıkarılır (Görsel 2.44). Baskı üzerinde boyama çalışmaları yapılarak figürler oluşturulur.

Görsel 2.44: Çatal baskısı

Balonlu Naylon Baskısı

Balonlu naylonlar, kullanılmak istenen kalıp şeklinde kesilir. Kesilen naylon bir fırça yardımıyla boyandıktan sonra zemine baskısı çıkarılır (Görsel 2.45). Balonlu naylonlar, resimler üzerinde desen oluşturmak için de kullanılabilir.

Balonlu naylonlar, çocukların el ya da ayaklarına sarılarak da baskı çalışması yapılabilir. Ancak özellikle ayakla yapılacak çalışmalarda daha büyük zeminlere ihtiyaç vardır. Balonlu naylonların sarıldığı el ve ayaklar boyaya batırılır. Çocuklar boyalı el ve ayaklarıyla zemin üzerinde yürüyerek baskı çalışması yapar.

Görsel 2.45: Balonlu naylon baskısı

Rulo Baskısı

Rulo baskısı için boş kâğıt havlu ya da tuvalet kâğıdı ruloları kullanılabilir. Ruloların ağız kısmına makasla ya da ruloları kıvırarak şekil verilir. Şekil verilen kısımların boyanmasından sonra zemine baskıları çıkarılır (Görsel 2.46). Baskılar üzerinde çeşitli boyamalar yapılarak figürler oluşturulur.

Görsel 2.46: Rulo baskısı

Ruloya Sarılmış Balonlu Naylon Baskısı

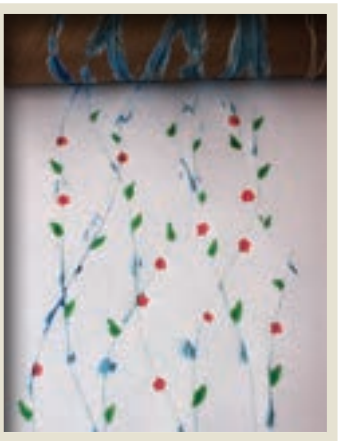
Bu baskı çalışması için boş kâğıt havlu rulosuna ve balonlu naylona ihtiyaç vardır. Rulo merdane görevi göreceği için rulonun iki tarafında çocuğun elleri sığacak kadar boşluk bırakılır ve orta kısmı balonlu naylonla sarılır. Balonlu naylon bir fırça yardımıyla boyandıktan sonra rulonun iki kenarından tutulur. Rulo merdane gibi çevrilerek baskı çalışması yapılır (Görsel 2.47).

Görsel 2.47: Ruloya sarılmış balonlu naylon baskısı

Ruloya Sarılmış İp Baskısı

Boş tuvalet kâğıdına ya da kâğıt havlu rulosuna ip sarılır. İpler fırça yardımıyla boyandıktan sonra rulo, zemin üzerinde yuvarlanarak baskı yapılır (Görsel 2.48). Ortaya çıkan şekiller üzerinde çalışılarak çeşitli figürler oluşturulur.

Görsel 2.48: Ruloya sarılmış ip baskısı

Tüy Baskısı

Baskı çalışmalarında doğadan çeşitli kuşlara ait tüyler toplanıp kullanılabileceği gibi kırtasiyelerde satılan suni tüyler de kullanılabilir. Tüy, fırça yardımıyla boyandıktan sonra zemine bastırılarak baskı çalışması yapılır (Görsel 2.49).

Görsel 2.49: Tüy baskısı

Lif Baskısı

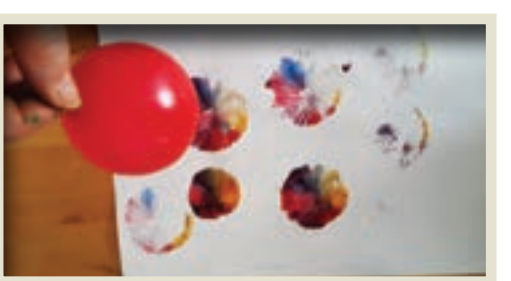
Banyo lifleri avuç içinde toplanıp boyaya batırıldıktan sonra zemine bastırılarak liflerin baskısı çıkarılır. Baskı sonrası ortaya çıkan şekillerden çeşitli figürler oluşturulur (Görsel 2.50).

Görsel 2.50: Lif baskısı

Balon Baskısı

Balonlar çeşitli büyüklükte şişirilir ve balonların ağızları bağlanır. Ağız kısmından tutulan balonlar boyaya batırıldıktan sonra zemine bastırılarak balonların baskısı çıkarılır (Görsel 2.51).

Görsel 2.51: Balon baskısı

Şişe Baskısı

Bu baskı çalışmasında çeşitli büyüklükte plastik şişelerin altı kullanılır. Plastik şişeler ortadan kesilir. Altta kalan kısmın ağzı bantlanır. Şişe, bantlanan kısımdan tutulup, boyaya batırıldıktan sonra zemine bastırılarak şişenin baskısı yapılır (Görsel 2.52). Ortaya çıkan şekiller üzerinde boyama çalışmaları yapılarak figürler oluşturulur.

Görsel 2.52: Şişe baskısı

İp Baskısı

Her ip, ip baskısında kullanılmaya uygun değildir. İp baskısında boyayı üzerinde tutabilen, boyayı dağıtmayan ve fazla tüylü olmayan ipler kullanılmalıdır. Bu çalışmada resim kâğıdı ortadan ikiye katlanır. 25-30 cm uzunluğundaki bir ipin ucu iki kişi tarafından tutulur. İp istenen renklerde boyanır. Boyanan ip, bir ucu dışarıda kalacak şekilde katlanan kâğıdın arasına yerleştirilir. Kâğıt kat yerinden ipin üzerine kapatılır. Bir elle kâğıdın üstüne bastırılır, diğer elle kâğıdın arasındaki ip çekilir ve baskı tamamlanır (Görsel 2.53).

Görsel 2.53: İp baskısı

Naylon Poşet Baskısı

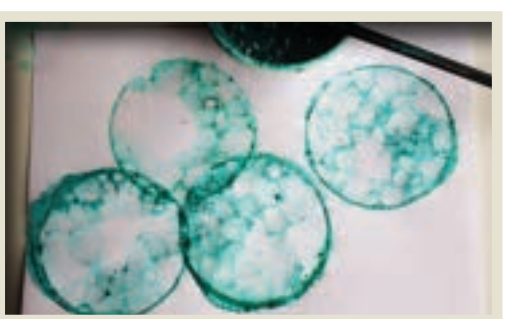
Naylon poşet avuç içinde büzüştürülüp boyaya batırıldıktan sonra zemine bastırılarak naylon poşetin baskısı çıkarılır. Farklı büyüklükteki poşetlerle çeşitli şekiller oluşturulur. Bu şekiller üzerinde artık materyaller ve boyalar kullanılarak figürler yapılabilir (Görsel 2.54).

Görsel 2.54: Naylon poşet baskısı

Köpük Baskısı

Dar bir kabın içine su, sıvı sabun ve sulu boya koyulur. Köpüklerin renkli olması için su miktarının az olmasına dikkat edilir. Pipet suyun içine koyulur ve suya üflenerek baloncuklar çıkarılır. Oluşan renkli baloncukların üzerine yavaşça resim kâğıdı koyulup çekilir (Görsel 2.55).

Görsel 2.55: Köpük baskısı

Kapak Baskısı

Çeşitli büyüklükteki kapakların iç kenar kısımları fırça yardımıyla boyanır ve zemine kapağın baskısı çıkarılır. Ortaya çıkan şekiller üzerinde artık materyaller ve boyalar kullanılarak figürler yapılabilir (Görsel 2.56).

Görsel 2.56: Kapak baskısı

2.13. ETKİNLİK

Sulu Boya ile Baskı Çalışması Yapımı

Araç Gereç: Sulu boya, fırça, su kabı, resim kâğıdı ve baskı aracı

Yönerge

- Baskı çalışmalarını uygulama aşamalarına uygun olarak yapınız.
- Yaptığınız baskılarla yeni figürler oluşturunuz.
- Biribirinizin çalışmalarını inceleyiniz. Çalışmanızı etkinlik dosyanıza yerleştiriniz.

- **Püskürtme**

Püskürtme çalışması için hayvan, meyve, taşıt, çiçek vb. bir kalıba ya da kalıp olarak kullanılacak bir nesne, diş fırçası, resim kâğıdı ve sulu boyaya ihtiyaç vardır. Çalışılacak kalıp, kâğıda yerleştirilir. Diş fırçası sulu boyaya batırıldıktan sonra diş fırçasının kılları önden arkaya doğru parmakla çekilerek boya tüm kâğıda püskürtülür. Kâğıdın tamamı boyayla kaplanana kadar püskürtmeye devam edilir. Boya kuruduktan sonra kâğıt üzerindeki kalıp kaldırılır ve kalıbın şekli resim kâğıdında görülür (Görsel 2.57).

Görsel 2.57: Sulu boya püskürtme

2.14. ETKİNLİK

Sulu Boya Püskürtme Çalışması Yapımı

Araç Gereç: Sulu boya, diş fırçası, su kabı, resim kâğıdı ve kalıp

Yönerge

- Suluboya püskürtme çalışmanızda kullanacağınız kalıplar hazırlayınız.
- Kalıpları resim kâğıtlarına istediğiniz gibi yerleştiriniz.
- Diş fırçasını sulu boyaya batırıp, resim kâğıdının üzerinde gezdirerek boyayı püskürtünüz.
- Farklı bir renk kullanmadan önce fırçanızı yıkayınız.
- Boyayı tüm kâğıda püskürttükten sonra kâğıdı kurumaya bırakınız.
- Boyalar kuruyunca kalıbı kâğıttan kaldırınız.
- Birbirinizin çalışmalarını inceleyiniz. Çalışmanızı etkinlik dosyanıza yerleştiriniz.

- **Damlatma**

Resim kâğıdı masaya yerleştirilir. Fırça suya ve ardından istenen renkte bir boyaya batırılır. Fırça dik bir şekilde kâğıda doğru sallanarak fırça ucundaki boya kâğıda damlatılır (Görsel 2.58). Damlama sürecini hızlandırmak için fırçanın sapına işaret parmağıyla küçük vuruşlar yapılabilir.

Görsel 2.58: Sulu boya damlatma

2.15. ETKİNLİK

Sulu Boya ile Damlatma Yapımı

Araç Gereç: Sulu boya, sulu boya fırçası, su kabı, A3 boyutunda siyah fon kartonu, resim kâğıdı ve yapıştırıcı

Yönerge

- Fırçayı önce suya sonra boyaya batırıp damlatma tekniğiyle çalışmanızı yapınız.
- Tamamlanan çalışmanızı kurumaya bırakınız.
- Bir gezegene seyahat etme imkânınız olsaydı bu nasıl bir gezegen olurdu? Hayal ettiğiniz gezegeni resim kâğıdına çiziniz.
- Gezegenleri çizdikten sonra kesiniz.
- Gezegenleri damlatma yaptığınız fon kartonu üzerine yapıştırınız
- Birbirinizin çalışmalarını inceleyiniz. Çalışmanızı dosyanıza yerleştiriniz.

- **Pipetle Üfleme**

Pipetle üfleme için kalın bir sulu boya fırçasına ihtiyaç vardır. Resim kâğıdı masaya serilir. Fırça sulu boyaya batırılır. Fırçanın ucundaki boyalar, aralarında boşluk bırakılarak kâğıda damlatılır. Boyalar kurumadan istenen yere doğru pipetle üflenerek çeşitli şekiller oluşturulur (Görsel 2.59).

Görsel 2.59: Pipetle üfleme çalışması

2.16. ETKİNLİK

Pipetle Üfleme Yapımı

Araç Gereç: Sulu boya, kalın uçlu sulu boya fırçası, su kabı, resim kâğıdı, pipet ve gazlı kalem

Yönerge

- Resim kâğıtlarını masaya yerleştiriniz.
- Fırçaları boyaya batırınız. Boyayı kâğıda aralarda boşluk kalacak şekilde damlatınız.
- Boyaları pipetlerle üfleyerek çeşitli şekiller oluşturunuz.
- Kâğıdı kurumaya bırakınız.
- Oluşan şekiller üzerinde gazlı kalemle çizimler yaparak figürler oluşturunuz.
- Birbirinizin çalışmalarını inceleyiniz. Çalışmanızı dosyanıza yerleştiriniz.

Görsel 2.60: Pipetle üfleme sonrası kalemle şekiller oluşturma

- **Sihirli Boya**

Sihirli boya için beyaz muma ihtiyaç vardır. Mum, kalem gibi kullanılarak ve resim kâğıdına bastırılarak istenen bir resim çizilir. Kâğıda bakıldığında çizilen resim çok iyi görünmez. Ardından sulu boya ile kâğıdın tamamı boyanır. Mumun yüzeyi yağlı olduğu için boya tutmaz ve çizilen resim ortaya çıkar (Görsel 2.61).

Görsel 2.61: Sihirli boya

2.17. ETKİNLİK

Sihirli Boya Yapımı

Araç Gereç: Sulu boya, fırça, beyaz mum ve resim kâğıdı

Yönerge

- İstediğiniz bir resmi mumla bastırarak kâğıda çiziniz.
- Kâğıdın tamamını sulu boyayla boyayınız.
- Birbirinizin çalışmalarını inceleyiniz. Çalışmanızı dosyanıza yerleştiriniz.

- **Şeker ve Tuz Boyama**

İstenen bir resim, resim kâğıdına çizilir. Çizilen resmin üzerinden tutkalla geçilir. Tutkalın üzerine tuz ya da şeker serpilir ve bunların fazlalığı resim üzerinden alınır. Sulu boya, fırça ya da damlalıkla tuz ya da şeker üzerine damlatılarak resim boyanır. Bu teknik, nemli bir pamukla resim kâğıdının ıslatılmasının ardından resmin üzerine tuz ya da şeker dökülüp sulu boyanın damlalıkla damlatılması şeklinde de uygulanır. Çalışmanın kurumasıyla parlak bir resim elde edilir (Görsel 2.62).

Görsel 2.62: Şeker ve tuz boyama

2.18. ETKİNLİK

Şeker ve Tuz Boyama Yapımı

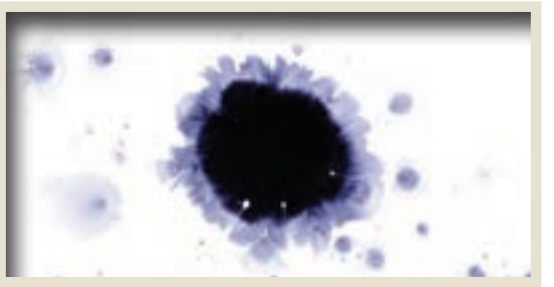
Araç Gereç: Tutkal, sulu boya, fırça ya da damlalık, resim kâğıdı, tuz ya da şeker

Yönerge

- İstediğiniz bir resmi kâğıda çiziniz. Resmin üzerinden tutkalla geçiniz.
- Tutkal kurumadan resmin üzerine tuz ya da şeker serpiniz.
- Sulu boyayı fırça ya da damlalıkla damlatarak resmi boyayınız.
- Birbirinizin çalışmalarını inceleyiniz. Çalışmanızı dosyanıza yerleştiriniz.

- **Sulu Boya Yaydırma**

Resim kâğıdının üzeri sünger yardımıyla iyice ıslatılır. Kâğıdın üzerine kalın bir fırçayla sulu boya damlatılır. İstenirse ilk boya yayıldıktan sonra üstüne daha koyu başka bir boya da damlatılabilir. Damlatılan rengin oluşturduğu şekillerde fırça sapı kullanılarak yapılan oynamalarla çeşitli resimler elde edilebilir (Görsel 2.63). Çalışma tamamlandıktan sonra kuruyan kâğıdın buruşmaması için kâğıt düz bir zemin üzerinde dört kenarı bantlanarak kurutulmalıdır.

Görsel 2.63: Sulu boya yaydırma

2.19. ETKİNLİK

Sulu Boya Yaydırma Yapımı

Araç Gereç: Resim kâğıdı, sünger, fırça, sulu boya, su, geniş bir kap ve bant

Yönerge

- Suları kaplara doldurunuz ve tüm kâğıdı süngerle ıslatınız.
- Sulu boyayı fırça yardımıyla kâğıtlara damlatınız. İsterseniz birkaç rengi üst üste damlatabilirsiniz.
- Oluşan şekiller üzerinde fırçanın sapıyla oynama yaparak figürler oluşturunuz.
- Masanın üzerindeki kâğıdın dört kenarını bantlayıp kurumaya bırakınız.
- Birbirinizin çalışmalarını inceleyiniz. Çalışmanızı dosyanıza yerleştiriniz.

2.1.2.3. Kâğıt Çalışmaları

Yırtma, kesme, yapıştırma, yuvarlama, delme, katlama, buruşturma tekniklerinin tek başına ya da bazılarının bir arada kullanıldığı çalışmalardır. Kâğıt çalışmaları; çocukların yaratıcılıklarını, ince motor becerilerini desteklemekte ve yeteneklerini ortaya çıkarmaktadır. Kâğıt çalışmalarında farklı özellik, doku, boy ve renkteki kâğıtlar kullanılabilir. Kâğıt çalışmaları diğer sanat etkinlikleriyle birlikte kullanılabilir.

Kâğıt çalışmalarından önce öğretmen tarafından ortam hazırlanmalı ve çocuklara yeterli çalışma süresi verilmelidir. Makas ve yapıştırıcı kullanımı konusunda çocuklara rehber olunmalı ancak kesme ve yapıştırma işlemlerini çocukların kendilerinin yapması sağlanmalıdır.

Kâğıt çalışmalarında kullanılabilecek kâğıt çeşitlerinden bazıları şunlardır:

- El işi kâğıdı
- Grapon kâğıdı
- Teksir kâğıdı
- Paket ve ambalaj kâğıtları
- Fon kartonu
- Takvim ve afişlerin renkli yüzeyleri
- A4 boyutunda beyaz ve renkli kâğıt
- Tuvalet kâğıdı
- Dokulu havlu kâğıtlar
- Renkli kâğıt peçeteler
- Resim kâğıdı
- Gazete kâğıdı
- Kese kâğıdı
- Kraft kâğıdı

a) Yırtma

Kâğıdın herhangi bir araç kullanılmadan elle istenen şekilde koparılmasına **yırtma** denir. Yırtma çalışmalarında çocuklardan kâğıdı önce elleriyle gelişigüzel koparıp zemin üzerine yapıştırmaları daha sonra yırttıkları kâğıtları kullanarak bir figürün içini doldurmaları ya da bir kompozisyon oluşturmaları istenir (Görsel 2.64). Yırtma becerisini kazandıktan sonra çocuklara gazete ve dergilerdeki araba, insan, ev, ağaç vb. resimleri kontrollü bir şekilde yırttırarak yapıştırma çalışmaları yaptırılır.

Görsel 2.64: Yırtma-yapıştırma çalışması

b) Kesme

Kâğıdın makasla parçalara ayrılmasına **kesme** denir. Gelişimsel olarak makas kullanabilecek olan çocuklarla kesme çalışmaları yapılabilir. Kesme çalışmasında çocukların öncelikle kâğıdı gelişigüzel kesmeleri sağlanır. Daha sonra ayrıntısı az ve çocukların kolaylıkla kesebileceği figür ve şekilleri kesmeleri istenir (Görsel 2.65). Bu konuda beceri kazanan çocukların ayrıntısı fazla ve dairesel şekilleri kesmeleri istenir (Görsel 2.66).

Görsel 2.65: Figür kesme

Görsel 2.66: Kesme-yapıştırma çalışması

c) Yuvarlama

Kâğıdın elle yırtılıp küçük parçalara ayrılması, her bir parçanın baş ve işaret parmak arasında ya da avuç içinde diğer elin işaret parmağıyla yuvarlanması şeklinde uygulanan bir tekniktir. Yuvarlanan kâğıtlar çalışılacak resim üzerine yapıştırılır (Görsel 2.67). Yuvarlama tekniğinde grapon kâğıdı, tuvalet kâğıdı, renkli kâğıt peçeteler gibi yuvarlamaya uygun yumuşak kâğıtlar kullanılır.

El işi kâğıdı, fon kartonu gibi kâğıtlarla yapılan bir diğer yuvarlama tekniğinde ise kâğıtlar şeritler hâlinde kesilir. Kesilen şeritlere silindir şekli verilir. Daha sonra bu şeritler değişik boyutlarda kesilerek bir figürün içine yapıştırılır (Görsel 2.68).

Görsel 2.67: Yuvarlama çalışması

Görsel 2.68: El işi kâğıdı ile yuvarlama çalışması

ç) Delme

El işi kâğıdı, A4 boyutunda kâğıt gibi ince ve düz kâğıtlar delgeçle delinir. Delme işlemi yapılırken delikler birbirine olabildiğince yakın açılır. Delgeç içerisinde biriken küçük yuvarlak kâğıtlar çalışma için toplanır. Çalışılacak resim üzerine yapıştırıcı sürülür ve küçük yuvarlak kâğıtlar, aralarında boşluk kalmayacak şekilde yapıştırılır (Görsel 2.69).

Görsel 2.69: Kâğıt delme çalışması

d) Katlama

Katlama, kâğıt, kumaş gibi nesneleri kat oluşturacak şekilde birbirinin üstüne bükme işlemidir. Kâğıt katlama sanatı diğer adıyla **origami** ise makas ve yapıştırıcı kullanmadan, kâğıda sadece katlama yaparak şekil verme olarak tanımlanabilir. Tek parça kâğıt değişik biçimlerde katlanarak ortaya çeşitli şekiller çıkarılır (Görsel 2.70). Kâğıt katlamayla hayvan, taşıt, bitki ve çeşitli şekiller yapılabilir. Kâğıt katlanırken istenen şekillerin oluşabilmesi için kâğıdın tam nereden ve hangi ölçüde katlanması gerektiği iyi bilinmelidir.

Görsel 2.70: Origami örnekleri

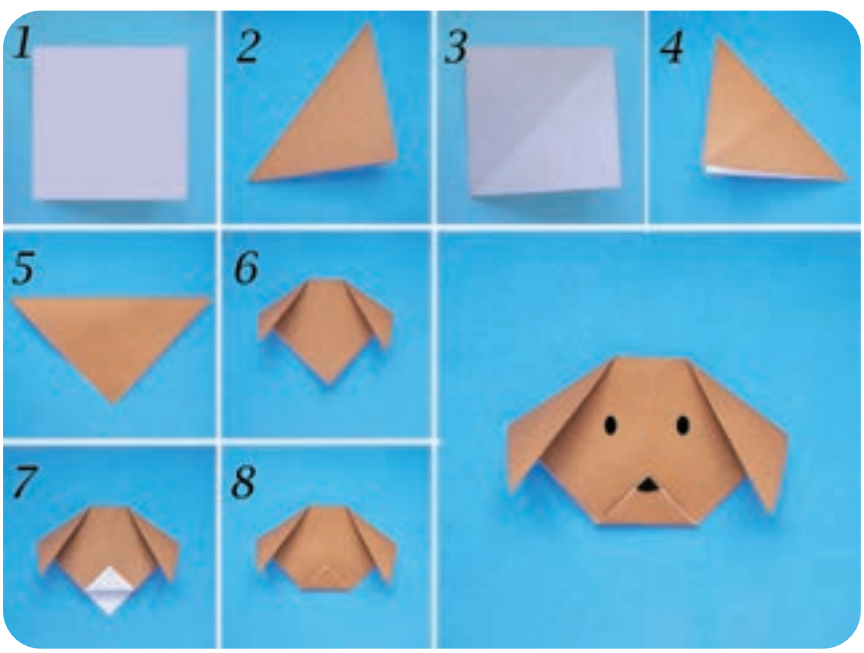
BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

Katlanmış kâğıt anlamına gelen origami sözcüğü Japoncada “oru” (katlama) ve “gami” (kâğıt) sözcüklerinin birleşmesinden oluşmaktadır. Uzakdoğu’nun en eski el sanatlarından biri olan origami Uzakdoğu’da çeşitli ruhsal hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır.

2.20. ETKİNLİK

Origami Tekniği ile Köpek Yapımı

Araç Gereç: 21 x 21 cm el işi kâğıdı ve gazlı kalem

Görsel 2.71: Origami tekniği ile köpek yapım aşamaları

Yönerge

- Kâğıdın sol üst köşesiyle sağ alt köşesini üst üste getiriniz. Kâğıdı üçgen oluşturacak şekilde ikiye katlayıp kat izini belli ettikten sonra açınız.
- Kâğıdın sağ üst köşesiyle sol alt köşesini üst üste getiriniz. Kâğıdı üçgen oluşturacak şekilde ikiye katlayınız.
- Üçgenin uzun kenarındaki iki köşeyi katlayıp köpeğin kulaklarını yapınız
- Üçgenin uzun kenarının sağ ve sol köşelerinden üçer cm öne doğru katlayınız.
- Köpeğin burnunu yapmak için üçgenin altta kalan köşesindeki her iki katı da 2 cm kıvırınız.
- Gazlı kalemle köpeğin gözleri ve burnunu çizip etkinliği tamamlayınız .

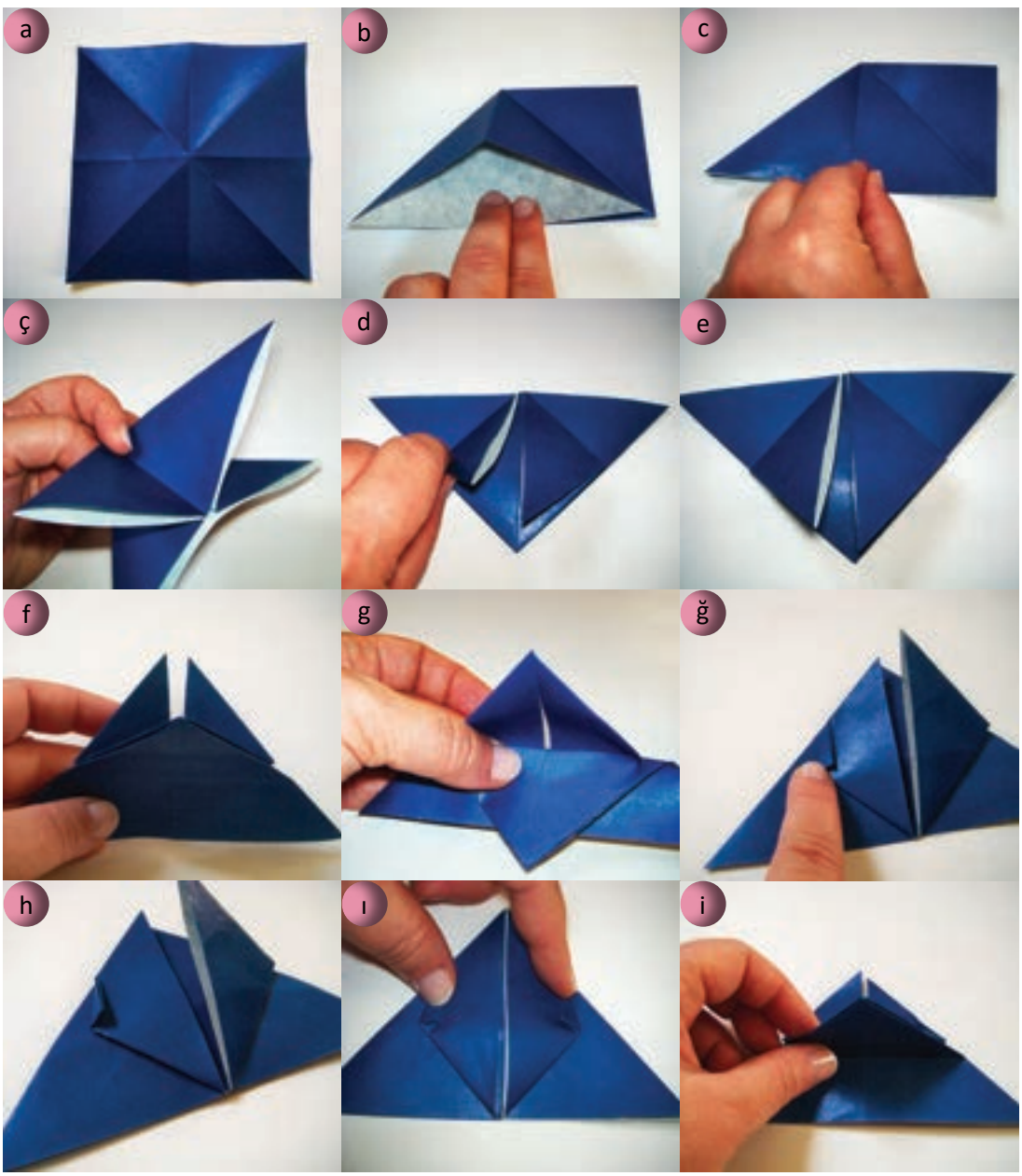
2.21. ETKİNLİK

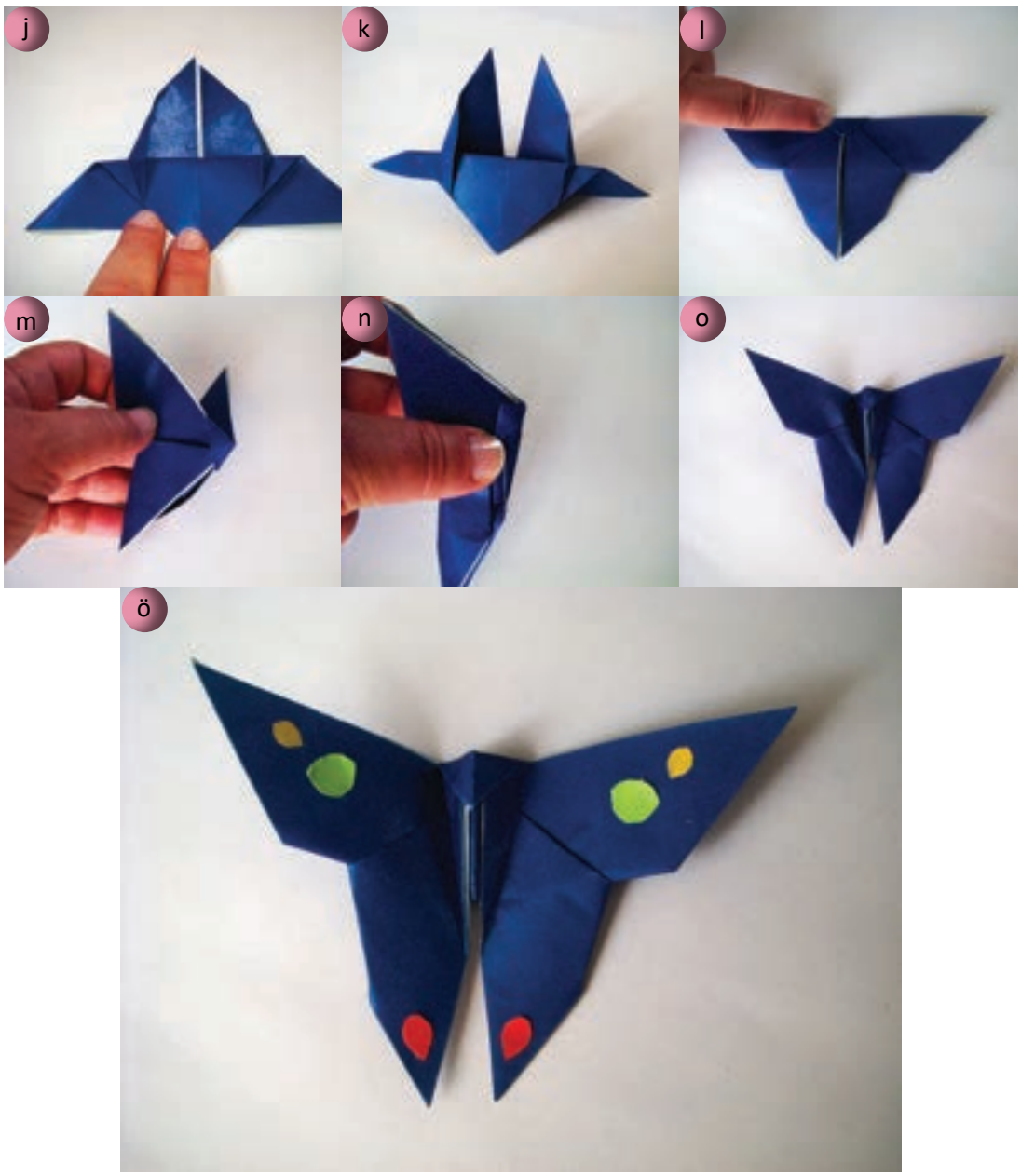
Origami Tekniği ile Kelebek Yapımı

Araç Gereç: Kare şeklinde el işi kâğıdı

Yönerge

- İstediğiniz renkte kare el işi kâğıdının önce iki kenarını birleştirip katlayınız sonra tekrar açınız.
- Daha sonra kâğıdın köşesinden katlayıp açınız, bu şekilde kâğıdınızda iz oluşturunuz.
- Görsel 2.72'deki yapım aşamalarına uygun olarak katlama tekniği ile kelebek yapınız.

Görsel 2.72: Origami tekniği ile kelebek yapım aşamaları

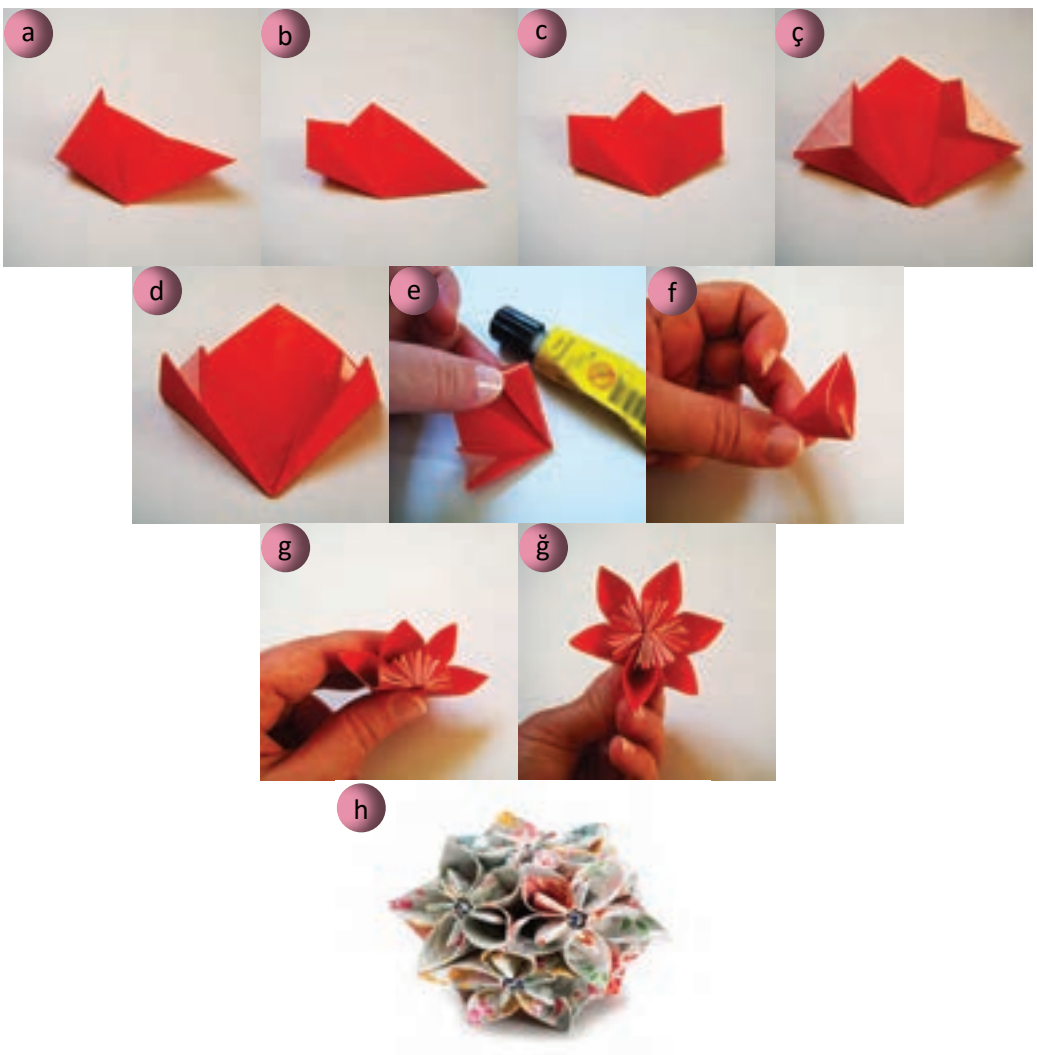
2.22. ETKİNLİK

Kusudama Yapımı

Araç Gereç: Kare şeklinde el işi kâğıdı

Yönerge

- Kusudama, origami tekniğinde süslü desenlerle yapılmış kâğıt toptur. Siz de kusudama yapmak için kare el işi kâğıdını masaya renkli yüzü alta gelecek şekilde yerleştiriniz.
- Kare şeklindeki el işi kâğıdını köşelerinden katlayarak bir üçgen oluşturunuz. Üçgeni ortadan ikiye katlayıp iz oluşturduktan sonra tekrar açınız.
- Görsel 2. 73'teki yapım aşamalarına uygun olarak küçük çiçekler yapınız. Daha sonra bu küçük çiçekleri yaprak kenarlarından birbirine yapıştırarak süslü kâğıt toplar oluşturunuz.

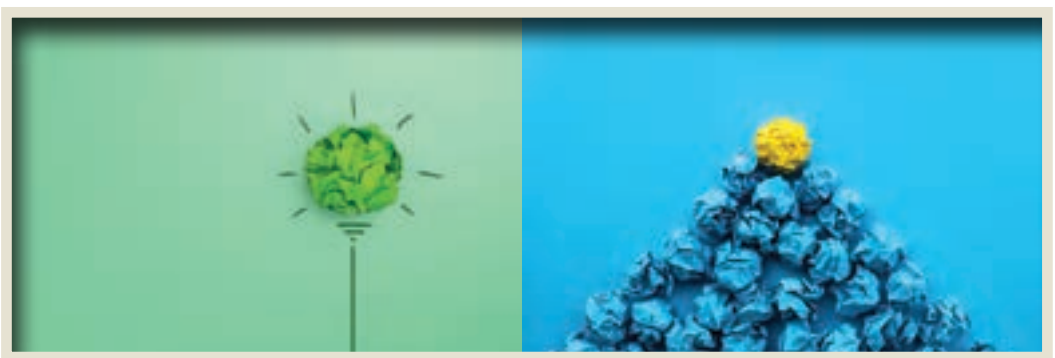
Görsel 2.73: Renkli kusudama topu yapım aşamaları

SIRA SİZDE

Farklı kaynaklar ve genel ağdan yararlanarak kâğıt katlama örneklerini araştırınız. Bulduğunuz örneklerden 3 tanesini seçerek yapınız. Yaptığınız çalışmaları sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

e) Buruşturma

Buruşturma tekniğinde kolay buruşabilen kâğıtlara ihtiyaç vardır. Yapılmak istenen şekle uygun büyüklükte ve özellikte bir kâğıt parçası alınır. Örneğin ağaç yapılacaksa büyük bir kraft kâğıdı, bulut yapılacaksa beyaz bir peçete, kelebek yapılacaksa renkli bir grapon kâğıdı kullanılabilir. Kâğıt elle buruşturularak istenen şekle getirildikten sonra zemine yapıştırıcı sürülür ve buruşturulan kâğıt yapıştırılır (Görsel 2.74).

Görsel 2.74: Buruşturma çalışmaları

2.23. ETKİNLİK

Buruşturma Çalışması

Araç Gereç: El işi kâğıdı, kraft kâğıdı, grapon kâğıdı, renkli peçeteler, ambalaj kâğıtları gibi kâğıt çeşitleri, 50 x 70 cm resim kâğıdı, yapıştırıcı, makas ve delgeç

Öğretmen, öğrencilere bir sonraki derste kâğıt tekniklerinin hepsini kullanarak bir çalışma yapacaklarını bunun için kendilerine bir kompozisyon tasarlamalarını söyler.

Yönerge

- 50 x 70 cm boyutundaki resim kâğıdını zemin olarak kullanıp diğer kâğıtlarla kâğıt tekniklerini uygulayanız.
- Her teknik için doğru kâğıt çeşidini kullanınız.
- Birbirinizin çalışmalarını inceleyiniz. Çalışmanızı dosyanıza yerleştiriniz.

Kâğıt Çalışmalarında Kullanılan Tekniklerle Yapılan Örnek Uygulamalar (Görsel 2.75, 2.76, 2.77, 2.78, 2.79, 2.80, 2.81, 2.82, 2.83)

Görsel 2.75: Kesme ve katlama tekniğiyle civciv yapımı

Görsel 2.76: Kesme ve katlama tekniğiyle unicorn (yunikorn) yapımı

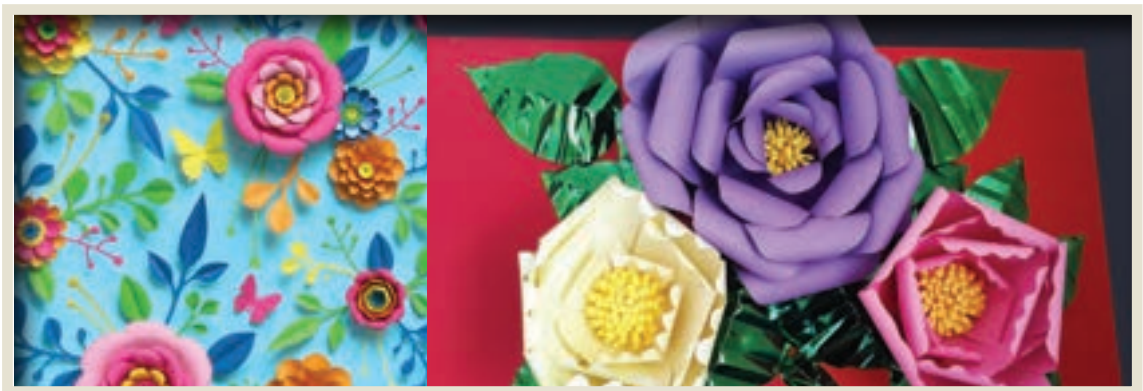

Görsel 2.77: Kâğıt kesme ve katlama tekniği ile rüzgârgülü yapım aşamaları

Görsel 2.78: Kâğıt kesme, katlama ve yuvarlama teknikleriyle çiçek yapımı

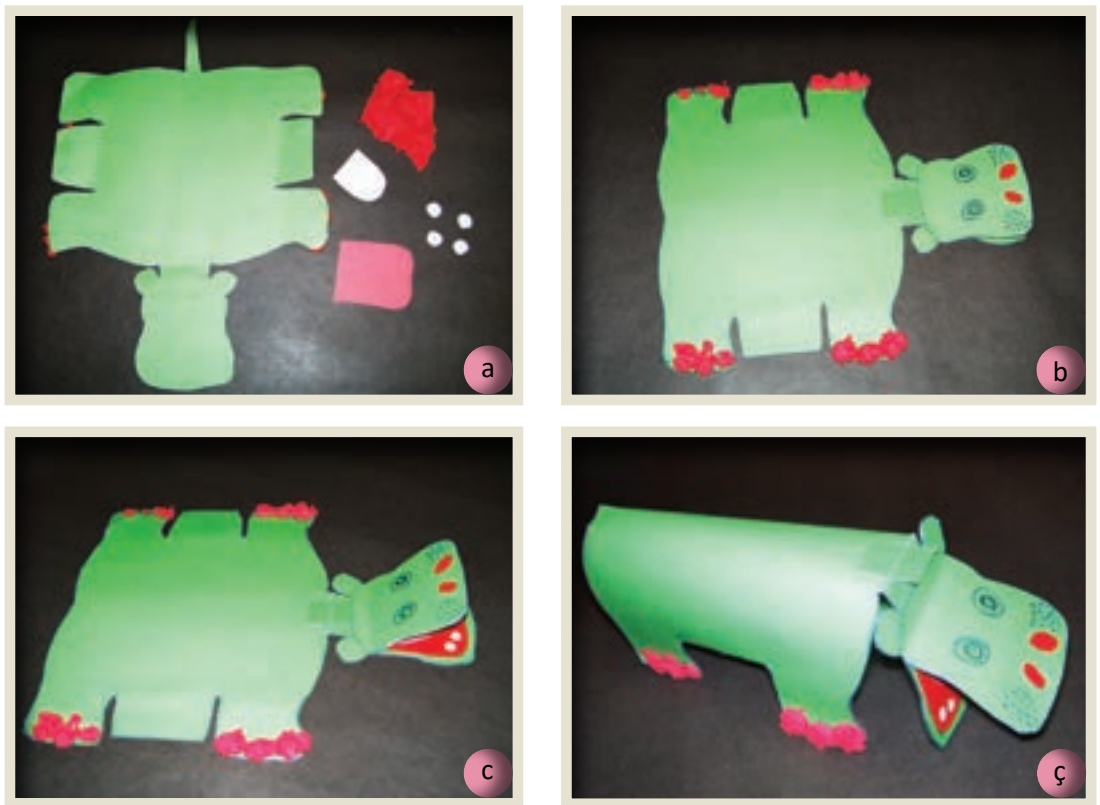
Görsel 2.79: Kâğıt kesme ve katlama tekniği ile çiçek yapımı

Görsel 2.80: Kâğıt kesme ve yuvarlama tekniği ile oluşturulmuş vazoda çiçekler

Görsel 2.81: Kâğıt kesme ve katlama teknikleriyle kompozisyon oluşturma

Görsel 2.82: Kâğıt kesme ve yuvarlama teknikleriyle su aygırı yapımı

Görsel 2.83: Kâğıt kesme ve katlama teknikleriyle çiçek yapımı

2.24. ETKİNLİK

Yıldız Süs Yapımı

Araç Gereç: 2 adet kare şeklinde el işi kâğıdı, makas ve yapıştırıcı

Yönerge

- Kare şeklinde iki farklı renk el işi kâğıdı alınız. Kâğıtlardan birinin iki köşesini birleştirip tekrar açınız. Daha sonra kâğıdın diğer iki köşesini birleştirip tekrar açınız. Bu sayede kâğıtta X şeklinde bir iz oluşturunuz.
- Kâğıdı bir kenarından orta noktasına doğru makasla kesiniz. Yapacağınız kesik, kenarla orta nokta arasındaki mesafenin yarısına kadar olmalıdır. Aynı işlemi dört kenar için de yapınız.
- Kâğıdın kesilen kısmını Görsel 2.84'teki gibi üçgen oluşturacak şekilde katlayınız. Katlanan iki ucu birbirine (üçgenin içte kalan, renksiz olan iki ucu) ince şekilde yapıştırınız. Aynı işlemi kâğıdın her köşesi için uygulayınız.
- Kâğıtlardan ilkini katladıktan sonra aynı işlemi diğer el işi kâğıdına da uygulayınız.
- Her iki el işi kâğıdını da katladıktan sonra sivri kısımları aynı hizada olmayacak şekilde açık yüzlerinden birbirine yapıştırınız. İnce bir iple askı yapıp yıldızı tamamlayınız.

Görsel 2.84: Kesilen kâğıdın katlanması

Görsel 2.85: Köşeleri katlanmış el işi kâğıdı

Görsel 2.86: Yıldız süs

2.25. ETKİNLİK

Kağıt Fener Yapımı

Araç Gereç: Renkli el işi kâğıdı, makas ve yapıştırıcı

Yönerge

- El işi kâğıdını renkli kısımları dışta kalacak şekilde uzunlamasına ikiye katlayınız.
- Kâğıdın katlı olan yan yüzeyini makasla ucuna kadar gelmeyecek şekilde 1 cm aralıklarla kesiniz.
- Daha sonra el işi kâğıdının iki kısa kenarını birbirine yapıştırınız.
- El işi kâğıdından 1 parmak kalınlığında askı yapıp feneri tamamlayınız.

Görsel 2.87: Kâğıt fener

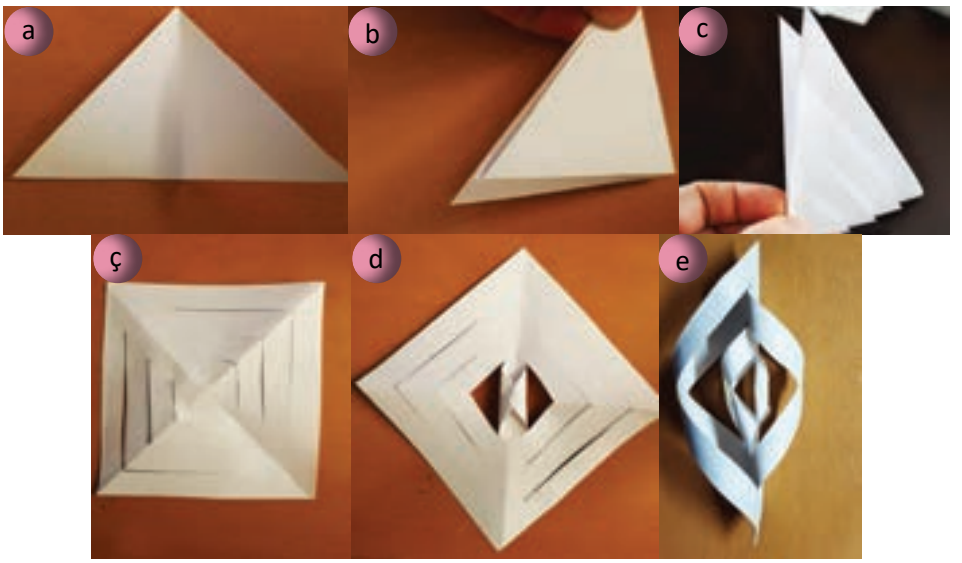
2.26. ETKİNLİK

Kar Tanesi Yapımı

Araç Gereç: 6 adet kare el işi kâğıdı, yapıştırıcı ve ince ip

Yönerge

- El işi kâğıtlarından birini köşelerinden katlayarak üçgen oluşturunuz (Görsel 2.88 a. aşama). Ortaya çıkan üçgen kâğıdı bir kez daha ortasından katlayarak daha küçük bir üçgen oluşturunuz (Görsel 2.88 b. aşama). Kâğıdı masaya üçgenin açık olan kısımları dik üçgenin düz kısmını oluşturacak şekilde yerleştiriniz. Üçgenin tamamen kapalı olan kısmı üstte kalacaktır. Kâğıda cetvel yardımıyla birer parmak aralıklarla çizgiler çiziniz (Çizgi, kâğıdın kapalı ucuna kadar çizilmemelidir.). Daha sonra kâğıdı bu çizgilerden kesiniz (Görsel 2.88 c. aşama).
- Kesilen kâğıdı tamamen açınız (Görsel 2.88 ç. aşama). Kâğıdın ortasındaki kesiğin iki ucunu birbirinin üzerine gelecek şekilde yapıştırınız (Görsel 2.88 d. aşama). Ardından kâğıdı tersine çevirip bir sonraki kesiği iki ucundan birbirine yapıştırınız (Görsel 2.88 e. aşama). Tüm köşeleri yapıştırana kadar bir ters, bir düz yüzden aynı işlemi yapınız. Yapıştırma işlemi tamamlanınca kar tanesinin bir yaprağı hazır olur. 6 yaprağı da aynı şekilde hazırladıktan sonra her yaprağı alt ucundan ve yaprak ortasından birbirine yapıştırınız. Üst yaprağa askı ipi yapıştırıp kar tanesini tamamlayınız.

Görsel 2.88: Kar tanesi yapım aşamaları

Görsel 2.89: Kar taneleri

2.1.2.4. Kolaj (Artık Materyal) Çalışmaları

Sağlık ve güvenlik önlemleri alınmış, çeşitli özellik, boyut, şekil ve renklerde, tekrar kullanılmaya hazır hâle getirilen materyallerin yeni bir ürün ortaya çıkaracak şekilde birleştirilmesi **kolaj çalışmaları** olarak adlandırılmaktadır. Kolaj çalışmaları; çocukların yaşları, gelişim özellikleri, ilgi ve yetenekleri göz önünde bulundurularak planlanmalıdır. Çalışmalarda çocukların istediklerini yapmaları ve özgün ürünler ortaya koymaları için gerekli ortam yaratılmalıdır.

Kolaj çalışmalarında kullanılacak artık materyaller çocuklar ve velilerle toplanabilir. Toplanan bu artık materyaller önceden kullanılmış olduğu için hijyenik ya da çocukların rahatlıkla kullanabileceği özellikte olmayabilir. Bu nedenle materyaller kullanılmadan önce kontrol edilerek kullanıma uygun hâle getirilmelidir. Örneğin plastik ve karton malzemeler renklendirilir, şampuan ve deterjan kutuları temizlenir, büyük deri ve kumaş parçaları çocukların kullanabileceği boy ve şekilde kesilir, ağaç dalları, ahşap parçaları gibi materyaller güvenli hâle getirilir. Kullanıma hazır hâle gelen artık materyaller özelliklerine göre gruplandırıldıktan sonra çocukların kolaylıkla erişebileceği raflara yerleştirilmelidir.

Sanat etkinliklerinde farklı materyallerle çalışmak çocuğun yaratıcılığının, hayal gücünün, problem çözme ve el becerilerinin gelişmesinde önemli bir etkendir. Çocuklar, artık materyallerle çalışırken bir nesneyi amacının dışında farklı bir şekilde kullanmayı öğrenir. Bu sayede özgürce ve özgün bir biçimde kendisini ifade etme fırsatı bulur. Çocukların kolaj çalışmalarında farklı özellikte mater-

yallerle çalışması doku, şekil, ağırlık, büyüklük, genişlik, uzunluk, mekân gibi kavramları kazanmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca çeşitli materyalleri tanıyan çocukların kelime hazineleri zenginleşir, bir işi planlama, işe başlama, sürdürme ve bitirme becerileri gelişir. Çocuklar; özellikle artık materyallerle yapılan proje çalışmalarında yardımlaşma, paylaşma ve sırasını beklemeyi öğrenir. Yaptıkları ve yapacakları çalışmalar hakkında konuşan çocukların iletişim becerileri gelişir.

Çalışmalarda kullanılabilecek artık materyallerden bazıları şunlardır:

- Kutular
- Kumaş parçaları
- Bitmiş makaralar
- Şampuan ve deterjan kutuları
- İpler
- Kurdeleler
- Boncuklar
- Yünler
- Düğmeler
- Tüyler
- Boş rulolar
- Ambalaj kutuları
- Şeker, çikolata paketleri
- Yumurta kolileri
- Ağaç dalları ve kabukları
- Yapraklar
- Kuru çiçekler
- Deniz kabukları
- Çakıl taşları
- Çam kozalakları
- Ahşap parçaları
- Plastik ve karton tabaklar, bardaklar
- Kuru yemiş kabukları
- Pet şişeler ve kapaklar
- Plastik kaplar
- Kavanozlar
- Şişe mantarları

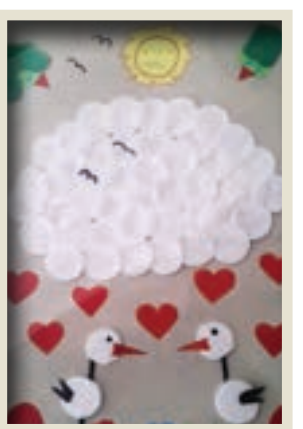
Kolaj (Artık Materyal) Çalışma Örnekleri (Görsel 2.90, 2.91, 2.92, 2.93, 2.94)

Görsel 2.90: Kumaş ve kâğıtlarla kolaj çalışması

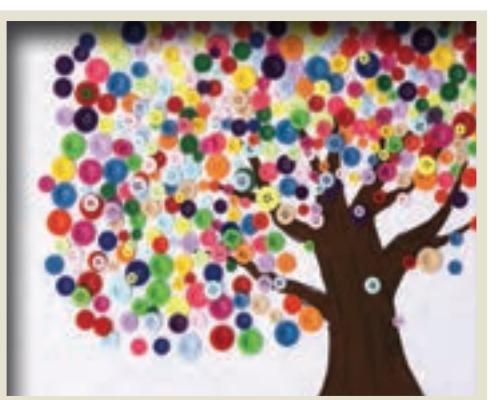
Görsel 2.91: Plastik kaşık ve tabaklarla kolaj çalışması

Görsel 2.92: Makyaj pamuklarıyla kolaj çalışması

Görsel 2.93: Kapak, ip ve kutularla kolaj çalışması

Görsel 2.94: Düğmelerle kolaj çalışması

2.27. ETKİNLİK

Artık Materyal Çalışması

Araç Gereç: Konserve kutusu, ip, kurdele, artık kâğıtlar, pamuk, balonlu naylon, oynar göz, yapıştırıcı, makas ve süsleme malzemeleri

Görsel 2.95: Artık materyallerle hazırlanmış kalemlik örnekleri

Yönerge

- Boş konserve kutularıyla yapacağınız kalemliği tasarlayınız.
- Konserve kutusunu iple sararak tamamen kaplayınız.
- İstediğiniz materyalleri kullanarak kalemliğinizi süsleyiniz.
- Birbirinizin çalışmalarını inceleyiniz.
- Çalışmanızın fotoğrafını çekip etkinlik dosyasına yerleştiriniz.

2.28. ETKİNLİK

Rulolarla Artık Materyal Çalışması

Araç Gereç: Boş tuvalet kâğıdı ruloları, karton kutu, bant, yapıştırıcı, makas, artık fon kartonları ve kâğıtlar, süsleme malzemeleri

Yönerge

Görsel 2.96: Artık materyallerle hazırlanmış ağaç

- Ruloları üst üste ve yan yana dizip ağaç şekline getiriniz.
- Ruloları bantla birbirine yapıştırınız.
- Kartonla ağaç gövdesi hazırlayıp ruloların altına yapıştırınız.
- Artık karton ve kâğıtlarla ağacı kaplayınız.
- Süsleme malzemeleriyle ağaçları süsleyiniz.
- Çalışmanızı atölyede sergiledikten sonra fotoğraflayınız. Çalışmanızın fotoğrafını etkinlik dosyasına yerleştiriniz.

2.29. ETKİNLİK

Doğal Malzemelerle Artık Materyal Çalışması

Araç Gereç: Kuru yemiş kabukları, ağaç kabukları ve dalları, yapraklar, kuru çiçekler, kozalak, beyaz mukavva, yapıştırıcı

Görsel 2.97: Artık materyallerle hazırlanmış hayvan figürleri

Görsel 2.98: Artık materyallerle hazırlanmış ağaç figürü

Yönerge

- Artık materyallerle hayvan, çiçek ve ağaç figürleri hazırlayınız.
- Hazırladığınız figürleri mukavva üzerine yapıştırınız.
- Çalışmanızı atölyede sergiledikten sonra fotoğraflayınız. Çalışmanızın fotoğrafını etkinlik dosyasına yerleştiriniz.

Görsel 2.99: Üç boyutlu artık materyal çalışması

SIRA SİZDE

Bir sonraki derse en az 10 farklı artık materyal getiriniz. Getirdiğiniz artık materyalleri kullanarak üç boyutlu özgün bir kolaj çalışması yapınız.

2.30. ETKİNLİK

Sanat Etkinliği Dosyası Hazırlama

- Uygulamasını yaptığınız sanat etkinliklerini gruplayarak bir "sanat etkinliği dosyası" oluşturunuz. Grup çalışması olarak üç boyutlu hazırladığınız etkinliklerin fotoğraflarını çekip dosyanıza yerleştiriniz. Birbirinizin sanat etkinliği dosyalarını inceleyiniz. Daha sonra yapacağınız farklı sanat etkinlik örneklerini de dosyalarınıza yerleştiriniz.

2.1. UYGULAMA FAALİYETİ

SANAT ETKİNLİĞİ ÇEŞİTLERİNİ KULLANARAK İKİ BOYUTLU PROJE HAZIRLAMA

Derste edindiğiniz bilgiler ve yaptığınız uygulamalar doğrultusunda yoğurma maddeleri, boyama teknikleri, kâğıt teknikleri ve artık materyalleri bir arada kullanarak iki boyutlu proje çalışması hazırlayınız.

Projenizi hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Projenizin tasarımını yapınız.
- Projenizde yoğurma maddesine yer veriniz.
- Projenizde pastel boya ve sulu boya başta olmak üzere boya çeşitlerini kullanınız.
- Projenizde pastel boya tekniklerini kullanınız.
- Projenizde sulu boya tekniklerini kullanınız.
- Projenizde kâğıt tekniklerini kullanınız.
- Projenizde iki boyutlu kullanıma uygun artık materyaller kullanınız.
- Projenizin özgün olmasına dikkat ediniz.
- Projenizde sanat etkinlikleri çeşitlerini uygulamak için uygun bir zemin kullanmaya özen gösteriniz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, sanat etkinliği çeşitlerini kullanarak iki boyutlu proje hazırlama kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

SANAT ETKİNLİĞİ ÇEŞİTLERİNİ KULLANARAK İKİ BOYUTLU PROJE HAZIRLAMA KONTROL LİSTESİ

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Değerlendirme Tarihi:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama çalışmasındaki performansınız tablodaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Kazandığınız beceri ve davranışlar için "EVET", kazanamadığınız beceri ve davranışlar için "HAYIR" kutucuğuna "X" işareti koyulacaktır.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
	A) Tasarım ve Hazırlık Aşaması		
1	Hazırlayacağı iki boyutlu proje için özgün bir tasarım yaptı.		
2	Projede kullanacağı malzemeleri belirledi.		
3	Projede kullanacağı malzemeleri hazırladı.		
4	Atölyede projesini hazırlayacağı ortamı düzenledi.		
	B) Yapım Aşaması		
5	Projede yoğurma maddesi kullandı.		
6	Projede pastel boya ve sulu boya başta olmak üzere boya çeşitlerini kullandı.		
7	Projede sanat etkinlikleri çeşitlerini uygulamaya uygun bir zemin kullandı.		
8	Projede pastel boya tekniklerini kullandı.		
9	Projede sulu boya tekniklerini kullandı.		
10	Projede kâğıt tekniklerini kullandı.		
11	Projede iki boyutlu kullanıma uygun artık materyaller kullandı.		
12	Projesini özgün tasarımına uygun şekilde hazırladı.		

Değerlendirme: Değerlendirme sonunda 3 ve 3'ten fazla ölçüt "HAYIR" ise öğrenmeler öğrenci tarafından bir kez daha gözden geçirilmeli ve uygulama tekrar edilmelidir.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Sanat etkinliklerini uygulamadan önce plan hazırlanması neden önemlidir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız?**
2. **Bir okul öncesi öğretmeni olsaydınız sanat etkinliği uygularken nelere dikkat ederdiniz?**

2.2. SANAT ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA

2.2.1 Sanat Etkinliklerini Planlama ve Uygulamada Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Sanat etkinliklerinin çocuklara yararlı olabilmesi için öğretmenin etkinlik öncesindeki hazırlıkları ve bu etkinliklerin uygulanmasındaki rehberliği çok önemlidir (Görsel 2.100).

Öğretmen sanat etkinliklerini planlarken ve uygularken şu noktalara dikkat etmelidir:

- Çocukların yaş ve gelişim düzeylerini, etkinlik planında yer verdiği kazanım ve göstergeleri göz önünde bulundurmalıdır.
- Yapılacak sanat etkinliklerinde kazandırılacak becerilerin kolaydan zora doğru bir sıra izlenmesine dikkat etmelidir.
- Sanat etkinliklerinde kullanılacak araç gereci, çocuk sayısını göz önünde bulundurarak yeterli sayıda hazırlamalıdır. Etkinliğin süresini, nasıl (büyük grup, küçük grup, bireysel) ve nerede uygulanacağını önceden belirlemelidir.
- Yapılacak sanat etkinliğini küçük grup çalışması olarak planlamışsa her zaman aynı çocukların aynı grupta yer almamasına dikkat etmelidir.
- Etkinlik için ortamın hazırlanması ve etkinlik sonrasında yapılacak düzenlemelerde çocukların da sorumluluk almasına fırsat vermelidir (Görsel 2.101).

Görsel 2.100: Sanat etkinliği uygulama

- Etkinlikle ilgili yönerge ve uygulama alanındaki kuralları, sade ve açık olarak anlatmalıdır.
- Çocukları yaratıcılığa yöneltmeli ve yapıcı olmalıdır. Örnekler yapmak, önerilerde bulunmak, çocuğun yaptıklarına müdahale etmek gibi davranışlardan kaçınmalı, çocuklara yönergeyi verip araç gerecin kullanımını açıklamalıdır.
- Çocukları engellemeyecek biçimde onların yanında bulunmalı, çalışmalarını dikkatle izlemeli ve onları dinlemelidir.
- Etkinliğin uygulanması için planlanan süre konusunda katı sınırlar koymamalıdır. Çocukların istekli olması durumunda etkinlik süresini biraz daha uzatmalıdır.

Görsel 2.101: Sanat etkinliği sonrası toplanma

- Etkinlik sonunda çocukların yaptıkları çalışmaları anlatmalarına fırsat vermelidir (Görsel 2.102).
- Her çocuğu kendi ilgi, beceri ve gelişim düzeyine göre değerlendirmelidir. Çocuklar arasında kıyaslamalar yapmamalıdır.
- Çocukların yaptığı etkinliklerin arkasına adlarını ve günün tarihini yazmalıdır. O gün yapılan sanat etkinlikleri sınıfta ya da kurumun belli yerlerinde sergilenmeli (Görsel 2.103) ve daha sonra dosyalanmalıdır. Grup çalışması veya üç boyutlu çalışma gibi bir etkinlik yapılmışsa ürünün fotoğrafını çekip çocuğun dosyasına koymalıdır.

Görsel 2.102: Sanat etkinliği sonrası sohbet

Görsel 2.103: Sanat etkinliğinin sınıfta sergilenmesi

2.2.2. Sanat Etkinliği Belirleme ve Sanat Etkinliği Planı Hazırlama

a) Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Sanat Etkinliği Belirleme

Okul öncesi öğretmeni, grubundaki çocukların yaş ve gelişim düzeylerine, o gün için seçtiği kazanım ve göstergelere göre çocuklara kazandırılması gereken becerileri içeren bir etkinlik planı hazırlar. Öğretmenin belirlediği kazanım ve göstergeler; yaratıcılığın ve küçük kas kullanımı gerektiren becerilerin gelişimini, estetik değerlerin kazanılmasını, ürün oluşturmayı, dikkati yoğunlaştırmayı içeriyorsa bu kazanımların gerçekleştirilebilmesi için sanat etkinliği planlanabilir.

Örneğin

Motor Gelişim Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Malzemeleri keser, yapıştırır.)

Öğretmen, planına motor gelişim alanından örnekteki kazanım ve göstergeyi aldığında grubundaki çocuklara kesme ve yapıştırma becerisi kazandıracak bir etkinliğe yer vermelidir. Bu kazanım ve göstergenin gerçekleştirilebilmesi için sanat etkinliği planlamalıdır. Ancak sadece motor gelişimi desteklemeye yönelik kazanımların sanat etkinliği ile kazandırılabileceğini söylemek doğru olmaz. Farklı gelişim alanlarındaki kazanımlara ulaşmak için de sanat etkinliği kullanılabilir. Planına **"Bilişsel Gelişim Kazanım 3.** Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)" kazanım ve göstergesini alan öğretmenin çocuklardan gün içinde anlatmış olduğu öykünün resmini yapmalarını istemesi buna örnek verilebilir.

SANAT ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 36-48 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Motor Gelişim

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Değişik malzemeler kullanarak resim yapar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

Öğretmen, sanat etkinliği için yüz şekli çizilmiş olan A4 boyutundaki kâğıtları, sulu boyaları, fırça ve pipetleri masalara yerleştirir. Çocukları masalara alıp "Kâğıtlarda resmi olan çocukların saçları yok. Onlara istediğimiz renkte saçlar yapacağız. Şimdi kâğıtlara sulu boyalarımızla istediğimiz renklerde damlalar damlatıp bunları pipetle üfleyeceğiz. Çocukların saçlarını şimdiden merak ediyorum." der. Çocuklar, kâğıtlarına fırçalar yardımıyla istedikleri renkte boyalar damlatır. Daha sonra pipetle üfleyerek boyaların dağılmasını sağlar. Çocuklar boyamaları tamamladıktan sonra resimler sınıf panosunda sergilenir. Öğretmen çocukların yaptıkları boyamaları arkadaşlarının da incelemesine fırsat verir.

Görsel 2.104: Pipetle üfleme

(Öğretmen planladığı bu etkinlikle grubundaki çocukların pipet ve sulu boya ile değişik malzemeler kullanarak resim yapmalarını sağlamıştır. Örnekte yer alan bu etkinlik büyük grup sanat etkinliğidir.)

SANAT ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 60-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Motor Gelişim

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir.)

ÖĞRENME SÜRECİ

Öğretmen, çocukları farklı renklerde plastik kapak, düğme, yapıştırıcı, lastik, kâğıt, boya kalemleri ve dil çubukları olan masalara alır. Masada bulunan malzemeleri çocuklarla birlikte inceler. Çocuklardan bu malzemelerle neler yapabileceklerini, nasıl şekiller oluşturabileceklerini ve malzemeleri nasıl daha farklı kullanabileceklerini hayal etmelerini ister. Daha sonra çocuklar, diledikleri materyalleri kullanarak iki boyutlu ya da üç boyutlu birer ürün ortaya çıkarır.

Görsel 2.105: Kapaklar ve diğer artık materyallerle ürün oluşturma örnekleri

(Öğretmen, planladığı bu etkinlikle grubundaki çocukların artık materyalleri kullanarak nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirmelerini sağlamıştır. Örnekte yer alan bu etkinlik bireysel sanat etkinliğidir. Çocukların ortaya çıkaracağı ürünler, yaratıcılıklarına bağlı olarak farklılık ve çeşitlilik gösterir. Bireysel etkinliklerde çocuklara örnek gösterilmez, nasıl bir ürün yapacakları söylenmez, yapacakları ürünü çocukların belirlemesi beklenir.)

(Görsel 2.105'te yer alan örnekler, siz öğrencilerin etkinliği daha iyi kavrayabilmeniz ve ortaya çıkabilecek ürün örnekleri hakkında fikir sahibi olmanız amacıyla verilmiştir.)

SANAT ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 36-48 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Motor Gelişim

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Malzemelere elleriyle şekil verir. Malzemelere araç kullanarak şekil verir.)

ÖĞRENME SÜRECİ

Öğretmen, çocukları farklı renklerde oyun hamurları, küçük merdaneler ve şekil çıkarmak için kullanılan kalıpların olduğu masalara alır. Çocuklardan bu malzemeleri kullanarak dilekleri gibi şekiller oluşturmalarını ister. Çocuklar çalışmalarını tamamladıktan sonra ortaya çıkan ürünler, sınıfta bir masa üzerinde sergilenir.

Görsel 2.106: Oyun hamuruna şekil verme

(Öğretmen, planladığı bu etkinlikle çocukların oyun hamurlarını ve diğer materyalleri kullanarak "elleriyle şekil verme, araç kullanarak şekil verme" çalışmaları yapmalarına fırsat vermiştir. Örnekte yer alan etkinlik, büyük grup sanat etkinliğidir.)

2.31. ETKİNLİK

Yaş Grubu, Kazanım ve Göstergeler Uygun Sanat Etkinliği Belirleme

- Üç gruba ayrılınız. Gruplara farklı yaş gruplarına ait kazanım ve göstergeler veriniz.
- Size verilen yaş grubuna uygun kazanım ve göstergeleri karşılayabilecek bir sanat etkinliği belirlemek için beyin fırtınası yapınız.
- Beyin fırtınası sonucunda belirlediğiniz sanat etkinliğinin öğrenme sürecini yazınız.
- Planladığınız sanat etkinliğinin bir örneğini atölyede bulunan materyalleri kullanarak yapınız.
- Grup olarak hazırladığınız etkinliği sırayla anlatarak örnek uygulamayı arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Daha sonra hazırladığınız etkinlikleri verilen yaş grubuna uygunluğunu, kazanım ve göstergeleri karşılayıp karşılamadığını tartışınız.

b) Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Sanat Etkinliği Planı Hazırlama

Öğretmen sanat etkinliği planı hazırlarken şu noktalara dikkat etmelidir:

- Uygulayacağı etkinliğe çocuklarda merak uyandıracak orijinal bir isim koymalıdır.
- Etkinlik çeşidini ve yaş grubunu belirtmelidir.
- Nasıl bir sanat etkinliği yapılacağı ve etkinliğin nasıl uygulanacağını öğrenme sürecine ayrıntılı şekilde yazmalıdır (Tablo 2.1, 2.2, 2.3, 2.4).
- Uygulayacağı etkinlikte yer alan yeni kelimeler, etkinlik için gereken materyaller ve kavramlara planda yer vermelidir.
- Uygulayacağı aile katılımı çalışmasını açık, sade ve anlaşılır şekilde plana yazmalıdır.
- Etkinliğin sonunda çocuklarla birlikte etkinliği değerlendirebilmek amacıyla betimleyici, kazanımlara yönelik, duyuşsal ve yaşamla ilişkilendirilmiş sorular hazırlamalıdır.
- Sınıfta özel gereksinimli bir çocuk varsa bu çocuğu hazırladığı sanat etkinliğine dâhil etmek için ne gibi düzenlemeler yapacağını uyarlama bölümüne yazmalıdır.

Tablo 2.1: Sanat Etkinliği Planı Örneği

SANAT ETKİNLİĞİ PLANI ÖRNEĞİ

ETKİNLİK ADI
Dört Ağaç, Dört Mevsim

ETKİNLİK ÇEŞİDİ
Sanat Etkinliği (Küçük Grup)

YAŞ GRUBU: 48-60 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Motor Gelişim
Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Malzemeleri keser ve yapıştırır. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar. Nesneleri, yeni şekiller oluşturacak şekilde bir araya getirir.)
Sosyal-Duygusal Gelişim
Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.
(Göstergeleri: Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)
Dil Gelişimi
Kazanım 4. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.)

Öğrenme Süreci

Öğretmen, çocuklara "Şimdi hangi mevsimdeyiz? İlkbahar, yaz, sonbahar, kış mevsimlerinde ağaçlar nasıl görünür?" sorularını sorar. Çocuklarla mevsimlerin özellikleri ve ağaçların her mevsimde nasıl göründüğü ile ilgili sohbet eder.

Daha sonra çocukları dört gruba ayırır. Her gruba bir mevsim adı verir. Gruplara renkli düğme ve keçeler, boncuklar, strafor köpük, pamuk, kumaş parçaları, renkli fon kartonları, küçük taşlar, kurumuş ağaç dalları, renkli grapon kâğıtları, boyalar, makas, yapıştırıcı vb. malzemeler verir. Çocuklardan bu malzemelerden istediklerini kullanarak kendi mevsimlerinin ağaçlarını oluşturmaları ister. Çocuklar ağaçları tamamladıktan sonra gruplardan birbirlerinin yaptıkları ağaçları incelemelerini ister. Yapılan ağaçlar sınıfta sergilenir.

MATERYALLER: Renkli düğme, ponpon, keçe, fon kartonları ve grapon kâğıtları, boncuklar, boyalar, küçük taşlar, kurumuş ağaç dalları, kumaş parçaları, patlamış mısırlar, makas, yapıştırıcı, pamuk ve strafor köpük
SÖZCÜKLER:
KAVRAMLAR: Zaman kavramı: Mevsimler

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:** Bugün mevsim ağacınızı yaparken hangi materyalleri kullandınız?
- **Duyuşsal Sorular:** Kendi mevsim ağacınızı yaparken ne hissettiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Mevsim ağacınızı yaptığınız materyallerle başka neler yapılabilir?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Çevrenizde gördüğünüz ağaçlar neden birbirine benzemiyor?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte seçtikleri malzemeleri kullanarak resim kâğıdı üzerine bir mevsim kompozisyonu oluşturmaları istenir.

UYARLAMA

İşitme Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Yönergeler çocukla göz kontağı kurularak verilmelidir. Çocuk mevsimlerle ilgili sohbet esnasında sorulan sorulara cevap vermesi için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun konuşmakta zorlandığı zaman konuşmasını tamamlaması için beklenmelidir.

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Etkinlikle ilgili sohbette çocuğun sohbete katılmasına fırsat verilmelidir.
- Etkinlikle ilgili kurallar ve yönergeler verilirken çocukla göz teması kurularak çocuğun yönergeyi anladığından emin olunmalıdır.
- Etkinlikte kullanılan materyallerin dışındaki dikkat dağıtıcı materyaller ortadan kaldırılmalıdır.
- Ağacın yapımı sırasında çocuğun öğretmene yakın, sınıf kapısından uzak bir yere oturması sağlanmalıdır. Çocuk uyumlu çalışabileceği bir gruba dâhil edilmelidir. Etkinlik uygulanırken çocuğun istediği materyallerle çalışmasına izin verilmelidir. Etkinlik sırasında çocuğa kısa süreli yapabileceği görevler verilerek çocuğun dikkati diri tutulup motivasyonu arttırılmalıdır.

(Uyarlama bölümünün yazımında, Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Özel Gereksinimli Çocukları Desteklemede Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar ekinde yer alan bilgilerden yararlanılmaktadır. Öğretmen hazırladığı etkinliği, sınıfında bulunan özel gereksinimli çocuğun engel türüne ve özelliklerine göre Program'ın bu ekinde yer alan bilgilerden faydalanarak uyarlar. Bu etkinliğin uyarlaması, örnek olması amacıyla "işitme yetersizliği olan çocuk ve dikkat eksikliği-hiperaktivite bozukluğu olan çocuk" olmak üzere iki farklı engel grubu için yapılmıştır.)

Görsel 2.107: Artık materyallerle mevsim ağaçları çalışması

Tablo 2.2: Sanat Etkinliği Planı Örneği

SANAT ETKİNLİĞİ PLANI ÖRNEĞİ

ETKİNLİK ADI
Farklı Yüzler Yapıyoruz

ETKİNLİK ÇEŞİDİ
Sanat Etkinliği (Bireysel)

YAŞ GRUBU: 48-60 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 8. Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkların rengini, şeklini, büyüklüğünü, uzunluğunu, dokusunu, sesini ayırt eder ve karşılaştırır.)
Sosyal-Duygusal Gelişim
Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)
Motor Gelişim
Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemelere elleriyle şekil verir. Malzemelere araç kullanarak şekil verir.)

Öğrenme Süreci
Öğretmen, çocuklardan birbirlerinin yüzlerini incelemelerini ister. Çocuklara "Hangi özelliklerimiz benziyor, hangi özelliklerimiz farklı?" sorularını sorar. Daha sonra canlıları birbirinden ayıran özellikler hakkında çocuklarla sohbet eder.

Öğretmen; çocukları makarna, ip, tüy, boncuk düğmeler, kumaş parçaları gibi artık materyallerin ve oyun hamurunun olduğu masalara alır. Çocuklardan istedikleri bir canlının yüzünü (insan ya da hayvan) bu malzemeleri kullanarak oluşturmalarını ister. "Bu yaptığımız yüzler çok mutlu bir haber aldıklarında ifadeleri nasıl olur? Hadi, hep birlikte mutlu olalım! Şimdi de çok şaşırmışlar. Biz de hep birlikte şaşırmış gibi yapalım. Şimdi de çok korkmuşlar. Biz de korkmuş gibi yapalım." şeklinde yönergeler vererek çocukların farklı duygusal ifadeler takınmalarını sağlar. Çalışmalar tamamladıktan sonra oluşturulan yüzler sınıfta sergilenir.

MATERYALLER: Makarna, ip, tüy, boncuk, düğme, kumaş parçaları gibi artık materyaller ve oyun hamuru
SÖZCÜKLER:
KAVRAMLAR: Mutlu, üzgün, korkmuş, şaşkın

DEĞERLENDİRME
- **Betimleyici Sorular:** Artık materyalleri ve oyun hamurlarını kullanarak hangi canlıların yüzlerini yaptık?
- **Duyuşsal Sorular:** Hangi hayvanların yüzünü sevimli buluyorsunuz?
  Birinin kızdığını, korktuğunu, mutlu ya da üzgün olduğunu nasıl anlarız?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** İnsanları birbirinden ayıran özellikleri nelerdir?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Çevrenizde en çok kimin yüzünü görüyorsunuz?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte birbirlerinin yüzlerinin resmini çizmeleri ve çizdikleri resmi birbirlerine anlatmaları istenir.

UYARLAMA

Otizm ve Spektrum Bozukluğu Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Etkinliğe başlamadan önce etkinliğin ne kadar süreceği hakkında çocuklara bilgi verilmelidir.
- Etkinlik sırasında ortamda rahatsız edici, çocuğun dikkatini dağıtacak materyal ve sesler olmamasına dikkat edilmelidir.
- Çocuğun dokunmak istemediği materyalleri kullanması konusunda ısrar edilmemeli, etkinlikte dilediği materyalleri kullanmasına izin verilmelidir.
- Etkinlik sırasında sık sık sınıftan çıkmaya çalışıyorsa kapıya uzak bir yere oturtulmalıdır.
- Çocuğun dikkatinin dağılmaması için oturacağı sandalyenin pencereye dönük olmamasına dikkat edilmelidir.
- Çocuğun duygusal tercihleri göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuğun tercihlerinin sınıfta yapılan etkinliğe katılımını doğrudan etkileyebileceği unutulmamalıdır (Örneğin çocuk iplerle çalışmayı seviyorsa yapacağı yüz oluşturma çalışmasında ipleri kullanmasına izin verilmelidir.).

Özel Yetenekli Çocuklar İçin Uyarlama

- Çocuğun farklı materyalleri kullanarak yüz oluşturmasına izin verilmelidir.
- Çocuktan sınıfta yapılan çalışmada kullanılan malzeme dışında başka hangi malzemeleri kullanarak yüz şekli yapılabileceğini ailesiyle araştırması, bir örnek hazırlaması ve örneği sınıfa sunması istenmelidir.
- Çocuğun evde oluşturduğu yüz şekli ile ilgili hikâye oluşturması ve bunu sınıfta arkadaşlarıyla paylaşması sağlanmalıdır.

Görsel 2.108: Oyun hamuru ve artık materyallerle yüz çalışmaları

Tablo 2.3: Sanat Etkinliği Planı Örneği

SANAT ETKİNLİĞİ PLANI ÖRNEĞİ

ETKİNLİK ADI
Renkli Parmaklar

ETKİNLİK ÇEŞİDİ
Sanat Etkinliği (Büyük Grup)

YAŞ GRUBU: 36-48 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Sosyal-Duygusal Gelişim
Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.)
Kazanım 7. Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler. (Göstergeleri: Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.)
Motor Gelişim
Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Değişik malzemeler kullanarak resim yapar.)

Öğrenme Süreci

Öğretmen çocuklara "Ellerinizi yukarı kaldırın, parmaklarınızı hareket ettirin, şimdi önünüzde rengârenk boyalar ve büyük kâğıtlar olduğunu hayal edin. Yerinde duramayan bu parmaklarınızı istediğiniz boyaya batırarak kâğıtların üzerinde hareket ettirin. Kâğıdınızın her yerini boyayana kadar devam edin." der ve çocuklardan hayalî olarak resim yapmalarını ister. "Evet, şimdi gerçek boyalar ve kâğıtlarla parmak boyası çalışması yapacağız." açıklamasını yapar ve çocuklardan boyama önlüklerini giymelerini ister. Çocukları sanat etkinliği için sarı, mavi, kırmızı renkte parmak boyaları ve büyük boy resim kâğıtlarının olduğu masalara alır. CD çalardan ya da akıllı tahtadan klasik müzik açar ve çocuklardan el ve parmaklarını kullanarak masadaki boyalarla resim yapmalarını ister. Etkinlik tamamladıktan sonra ortaya çıkan renk ve şekiller hakkında çocuklarla sohbet eder.

MATERYALLER: Sarı, mavi, kırmızı renkte parmak boyaları, büyük boy resim kâğıtları, CD çalar ve klasik müzik CD'si
SÖZCÜKLER:
KAVRAMLAR: Renk kavramı: Sarı-kırmızı-mavi

DEĞERLENDİRME
- **Betimleyici Sorular:** Ellerimiz ve parmaklarımızla yaptığımız resimlerde hangi renkleri kullandık?
- **Duyuşsal Sorular:** Ellerinizi ve parmaklarınızı kullanarak resim yaparken ne hissettiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Başka neleri kullanarak resim yapabiliriz?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Resimleri başka nerelerde görürüz?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte ana renkleri kullanarak parmak baskısı çalışması yapmaları istenir.

UYARLAMA

Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Sohbet esnasında çocuğa söz hakkı verilerek onun da sohbete katılması sağlanmalıdır. Gerektiğinde çocuğa sözel ipuçları verilerek çocuğun sohbeti sürdürebilmesi sağlanmalıdır.
- Etkinlikle ilgili yönergeler verilirken kısa, açık, sade ve net ifadeler kullanılmalıdır.
- Çocuğun yönergeleri anladığından emin olmak için yönergeleri tekrar etmesi sağlanmalıdır.
- Etkinlik sırasında model alabileceği arkadaşlarının yanına oturtulmalıdır.
- Etkinliğin sonunda çocuğun etkinliğini anlatmasına fırsat verilmelidir.

Otizm ve Spektrum Bozukluğu Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Parmak boyasına dokunmak istemezse çocuğun başka bir nesne yardımıyla (tarak, kalem vb.) boyayı kullanması sağlanmalıdır.
- Çocuğun sevdiği renkler varsa bunları kullanmasına izin verilmelidir.
- Öğretmen, etkinlik sırasında çocuğun yanında olmalı ve gerektiğinde ona rehberlik etmelidir.

Görsel 2.109: Parmak boyası çalışması

Tablo 2.4: Sanat Etkinliği Planı Örneği

SANAT ETKİNLİĞİ PLANI ÖRNEĞİ

ETKİNLİK ADI
Kâğıtlardan Resim Olur Mu?

ETKİNLİK ÇEŞİDİ
Büyük Grup Sanat Etkinliği

YAŞ GRUBU: 60-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 8. Nesnenin / varlıkların özelliklerini karşılaştırır. (Göstergeleri: Nesnenin / varlıkların rengini, şeklini, büyüklüğünü, uzunluğunu, dokusunu, sesini, kokusunu, yapıldığı malzemeyi, tadını, miktarını ve kullanım amaçlarını ayırt eder ve karşılaştırır.)
Motor Gelişim
Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar. Nesneleri kopartır, yırtar, sıkar, çeker, gerer, açar, kapar, döndürür. Malzemelere elleriyle şekil verir.)

Öğrenme Süreci
Öğretmen; çocuklara renkli el işi kâğıtları, fon kartonları, grapon ve resim kâğıtlarını göstererek "Sizce bu kâğıtların birbirinden farklı özellikleri nelerdir?" sorusunu sorar. Çocukların kâğıtların dokusu, büyüklüğü ve ağırlıklarını karşılaştırmalarına fırsat verir. Öğretmen, kâğıtların özelliklerini açıkladıktan sonra "Şimdi sizlerle bu kâğıtları kullanarak bir kompozisyon çalışması yapacağız." der. Çocukları sanat etkinliği için farklı özelliklerdeki kâğıtlar, makas, yapıştırıcı ve A3 boyutundaki resim kâğıtlarının olduğu masalara alır. Çocuklardan bu malzemelerle katlama, yırtma, yapıştırma, yuvarlama, kesme gibi teknikleri kullanarak bir kompozisyon oluşturmalarını ister. Etkinlik tamamlandıktan sonra çocuklarla hangi kâğıt tekniklerini kullandıkları ve bu tekniklerde neden bu kâğıtları kullandıkları hakkında sohbet eder.

MATERYALLER: Renkli el işi kâğıtları, grapon kâğıtları, renkli fon kartonları, çocuk sayısı kadar A3 resim kâğıdı, makaslar, yapıştırıcılar
SÖZCÜKLER: Doku
KAVRAMLAR: Ağır-hafif, yumuşak-sert, pürüzlü-pürüzsüz, ince-kalın

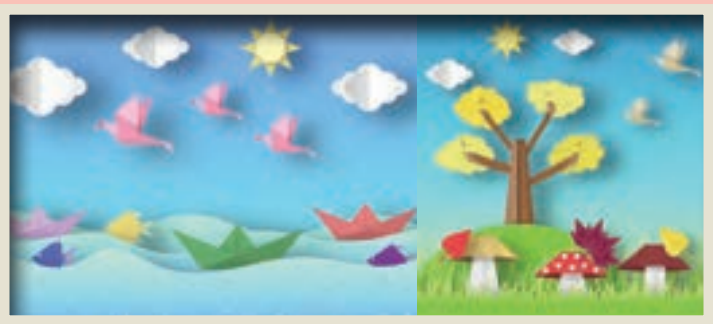
DEĞERLENDİRME
- **Betimleyici Sorular:** Bugün hangi kâğıtları kullanarak kompozisyon yaptık?
- **Duyuşsal Sorular:** Kâğıtları kullanarak kompozisyon yaparken ne hissettiniz?
  En çok hangi kâğıdı kullanmaktan hoşlandınız?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Kullandığınız kâğıtların birbirinden farklı özellikleri nelerdi?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Kâğıtları başka nerelerde kullanıyoruz?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte kâğıtların kullanıldığı yerler, hayatımızdaki önemi, kâğıdın nasıl elde edildiği hakkında sohbet etmeleri ve evlerinde kâğıttan yapılan malzemeleri incelemeleri istenir.

UYARLAMA

Görme Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Çocuğun bütün kâğıt çeşitlerine teker teker dokunmasına, kâğıtların dokuları ve ağırlıklarını incelemesine fırsat verilmelidir. Gerekli durumlarda çocuğa sözel ya da fiziksel olarak rehberlik edilmelidir.
- Çocuğun model alabileceği arkadaşlarının yanına oturması sağlanmalıdır.

Görsel 2.110: Kâğıt işleri teknikleri ile kompozisyon oluşturma

2.2. UYGULAMA FAALİYETİ

SANAT ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA

Derste edindiğiniz bilgiler ışığında 60-72 aylık çocuğun gelişimsel özellikleri ile kazanım ve göstergelere uygun bir sanat etkinlik planı hazırlayınız.

- Sanat etkinlik planını hazırlarken genel ağdan ve en az dört farklı kaynak kitaptan sanat etkinlik örneklerini inceleyiniz.
- Sanat etkinlik planını hazırlarken planda yer alan ögelerin tamamına yer verdiğinizden emin olunuz.
- Planını yaptığınız sanat etkinliğinin size verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Planını yaptığınız sanat etkinliğinin size verilen kazanım ve göstergeleri karşıladığından emin olunuz.
- Belirleyeceğiniz bir engel türüne göre planladığınız etkinliğin uyarlamasını yazınız.
- Etkinlik planını yazarken Türkçeyi doğru kullanınız ve imla kurallarına dikkat ediniz.
- Etkinlik planını 2 ders saatinde tamamlayınız.

Sanat Etkinlik Planı Hazırlanacak Yaş Grubu: 60-72 ay

Kazanım ve Göstergeler

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1. Nesne /durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum olaya odaklanır.)

Sosyal-Duygusal Gelişim

Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

Motor Gelişim

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Nesneleri yapıştırır.)

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, sanat etkinliği planı hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

SANAT ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerini inceledi.					
2	Genel ağdan ve en az dört farklı kaynaktan sanat etkinlik örneklerini inceledi.					
3	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun sanat etkinliği belirledi.					
	B) Sanat Etkinlik Planı Yapım Aşaması					
4	Etkinliğe özgün bir isim verdi.					
5	Etkinlik çeşidini ve uygulanış şeklini doğru şekilde yazdı.					
6	"Yaş Grubu" bölümüne yer verdi.					
7	"Kazanım ve Göstergeler" bölümüne yer verdi.					
8	"Öğrenme Süreci" bölümünü açık, sade bir dille, geniş zaman ifadeleriyle yazdı.					
9	Öğrenme sürecini yazarken net ifadelere yer verdi, belirsiz ve olası cümleler kullanmadı.					
10	Etkinlikte yer alan kavramları "Kavramlar" bölümünde yazdı.					
11	Etkinlikte yer alan materyalleri "Materyaller" bölümünde yazdı.					
12	Etkinlikte yer alan sözcükleri "Sözcükler" bölümünde yazdı.					
13	Değerlendirme için betimleyici soru hazırladı.					
14	Değerlendirme için duyuşsal soru hazırladı.					
15	Değerlendirme için kazanımlara yönelik soru hazırladı.					
16	Değerlendirme için yaşamla ilişkilendirme sorusu hazırladı.					
17	Belirlediği engel türüne göre hazırladığı sanat etkinliğinin uyarlamasını yazdı.					
18	Sanat etkinlik planı hazırlarken Türkçeyi doğru kullandı, imla kurallarına özen gösterdi.					

C) Zaman Yönetimi

19	Sanat etkinlik planını verilen sürede tamamladı.					
Sütun Toplamları						
Ölçek Puanı						

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 19 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 95'tir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /95] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz faydalı olacaktır.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....
.....

SANAT ETKİNLİĞİ PLANI

ETKİNLİK ADI:

ETKİNLİK ÇEŞİDİ:

YAŞ GRUBU:

KAZANIM VE GÖSTERGELER	**Öğrenme Süreci**

MATERYALLER:

SÖZCÜKLER:
KAVRAMLAR:

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:**
- **Duyuşsal Sorular:**
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:**
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:**

AİLE KATILIMI:

UYARLAMA

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Özel gereksinimli bireylere uygulanan sanat etkinlikleri normal gelişim gösteren bireylere uygulanan etkinliklerden neden farklıdır? Atölyede arkadaşlarınızla tartışınız.**
2. **Farklı gereksinimleri olan bireylere uygun sanat etkinliklerinde kullanılan araç gerecin benzer ve farklı yönlerini arkadaşlarınızla tartışınız.**

2.3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

Sanat etkinlikleri için bireylerin yetersizlik türleri, bireysel farklılıkları, gelişim düzeyleri ve bireyler için hedeflenen kazanımlara uygun araç gereç seçilmelidir.

2.3.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Sanat Etkinliklerinde Kullanılacak Araç Gereç

Her bireyin gelişim süreci kendine özgü olduğundan aynı beceri, bireyin performansına göre okul öncesindeki veya ortaokuldaki bir bireyle çalışılabilir. Bu durumda kullanılacak materyallerde de birtakım değişiklikler olabilir. Bir beceriyi okul öncesi dönemdeki öğrenci ile çalışırken kullanılacak materyal daha küçük, daha renkli ve el yapısına daha uygun biçimde olurken aynı beceriyi ortaokula devam eden öğrenciyle çalışırken kullanılacak aynı tür materyal daha sade, daha büyük yapıda olabilir. Örneğin okul öncesi dönemdeki öğrencinin kullanacağı makas daha renkli ve daha küçük iken ortaokula devam eden öğrencinin kullanacağı makas daha büyük, canlı renklerde ama daha sade bir formda olabilir (Görsel 2.111).

Görsel 2.111: Kesme etkinliği için makas örnekleri

Sanat etkinliklerinde iki boyutlu basılı materyaller de kullanılabilir. Bu materyallerdeki görsellerin sağlam ve öğrencilere uygun boyutlarda olmasına dikkat edilmelidir. Basılı olmayan üç boyutlu materyallerin kullanıldığı durumlarda öğrencilerin güvenli bir şekilde etkinliği tamamlayabilmeleri için gerekli önlemler alınmalıdır. Özel gereksinimli bireylerle yapılan sanat etkinliklerinde çeşitli renk ve türde boyalar, fırçalar, atık malzemeler, eva, sünger gibi hazır malzemeler, yaprak ve taş gibi doğal malzemeler kullanılabilir. Ayrıca sanat etkinliklerinde makas ve maket bıçağı gibi keskin araç gerecin kullanılmasına da sıklıkla ihtiyaç duyulur. Bu araç gereç uçları sivri olmayanlardan tercih edilmelidir. Öğrenciler, gerektiğinde bunları mutlaka öğretmenin gözetiminde ve müdahale edebileceği mesafede kullanmalı, öğrencilerin kullanmayı bilmediği durumlarda bunların kullanılacağı çalışmalar öğretmen tarafından yapılmalıdır. Tehlikeye neden olabilecek araç gereç kullanıldıktan sonra öğrencilerin ulaşamayacağı bir yere kaldırılmalıdır. Etkinlik öncesinde bunun gibi güvenlik tedbirleri mutlaka alınmalıdır.

Görsel 2.112: Sanat etkinliği örnekleri

Yapılması planlanan sanat etkinliklerinde bireylerin mümkün olduğunca bağımsız şekilde çalışabilecekleri araç gereci kullanmalarına özen gösterilmelidir. Özel gereksinimli bireylerle sanat etkinliği yapılırken kullanılabilecek araç gereçte bulunması gereken özellikler şunlardır:

- Bireylerin dikkatini çekerek onları yaratıcılığa sevk etmelidir.
- Öğretilmesi hedeflenen kavram ve becerileri kazandıracak nitelikte olmalıdır.
- Mümkünse tekrar kullanılabilir olmalıdır.
- Sağlam ve uzun süreli kullanıma uygun olmalıdır.
- Bireylerin hem eğlenmelerine hem de öğrenmelerine olanak sağlamalıdır.
- Kullanımı kolay olmalıdır.
- Bireylerin kolaylıkla ulaşabilecekleri malzemeler tercih edilmelidir (Görsel 2.112 ve 2.113).
- Ekonomik olmalıdır.
- Bireylerin gelişim düzeylerine uygun olmalıdır.
- Bireyin kendine ve çevresine zarar vermeyecek şekilde olmalıdır. Tehlike oluşturabilecek araç gerece ihtiyaç duyulursa bunlar, öğretmenin yakın gözetiminde kullandırılmalıdır.

Görsel 2.113: Sanat etkinliklerinde kullanılan araç gereç örnekleri

2.3.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Görme yetersizliği olan bireyler görme yetilerini farklı düzeylerde kullanabilmektedir. Görme yetilerindeki sınırlılık nedeniyle nesneleri ve kavramları tanırken göz dışındaki duyularından da yararlanmaktadır. Bu nedenle görme yetersizliği olan bireylerle sanat etkinlikleri yapılırken mümkün olduğunca bu bireylerin göz dışındaki duyularını da destekleyecek araç gereç tercih edilmelidir. Eğer az gören bir birey ile çalışılıyorsa ihtiyaç durumunda büyüteç temin edilmelidir. Yazılı araç gereçte daha büyük puntolar kullanılmalı, zemin ve görsel arasında renk bakımından zıtlık sağlanmalıdır. Sınıf içerisindeki ışığın yönü sanat etkinliğinin yapılacağı yere ve bireyin ihtiyacına göre ayarlanmalıdır. Görme yetersizliği olan bireyler; sanat etkinliği boyunca ihtiyaçlarına bağlı olarak işitsel materyallerle, akran aracılı tekniklerle veya sözel olarak desteklenmelidir.

Sanat etkinliklerinde kullanılacak araç gereç kısaca betimlenmeli ve yapılacak etkinlik bireye aşama aşama, sözel olarak açıklanmalıdır. Görme yetersizliği olan bireye nesnelerle ilgili soru sorması ve nesneleri keşfetmesi için ek süre tanınmalıdır. Etkinlik öncesinde, sırasında ve sonrasında bireyin araç gerece dokunarak, onları eline alarak, koklayarak vb. şekillerde tanımasına ve incelemesine fırsat verilmelidir.

Planlanan sanat etkinliklerinde kullanılan araç gereç, bireylerin parmak kaslarını güçlendirecek ve farklı dokuları tanımalarına olanak sağlayacak nitelikte olmalıdır. Pürüzlü-pürüzsüz, yumuşak-sert, sağ-sol, alt-üst gibi kavramların öğretilmesinde üç boyutlu ve farklı dokuları olan araç gereç kullanılabilir. Mercimek, nohut, fasulye, şehriye, makarna, ot ve baharat gibi farklı boyut ve dokulardaki gıda maddeleri kullanılarak farklı dokuların deneyimlenmesini sağlayacak sanat etkinlikleri yapılabilir.

Toz şeker, nişasta, un gibi malzemelerle yapılan hamurlar; sabun ve bulaşık deterjanı gibi malzemelerle yapılan köpükler sanat etkinliklerinde kullanılabilir. Ayrıca bireylerin sanat etkinliklerinde kurdele, düğme, yumurta kutuları, sim, tüy, kurutulmuş çiçek, bant, kum, farklı kâğıt türleri, farklı dokulardaki kumaşlar ve çeşitli yapıştırıcılar kullanarak çeşitli ürünler üretmeleri, yaratıcılıklarının gelişmesini de destekleyecektir.

BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

Eşref Armağan, 1953 yılında İstanbul'da görme yetersizliği olan bir birey olarak dünyaya gelmiş dünyaca ünlü bir ressamdır. Kara kalem çizimlerini ilk olarak 6 yaşında yapmıştır. 18 yaşında ise kâğıt ve kartonlara elleriyle çizimler yapmaya başlamıştır. Sanatçının sembolik olarak geliştirilmiş geniş bir renk bilgisine sahip olduğu ve renkleri çalışmalarında yaratıcı bir biçimde kullanabildiği tespit edilmiştir. Cisimleri ve dünyayı elleriyle algılayarak doğadaki renk ve şekillerine uygun biçimde resmedebilmesi sayesinde dünya çapında çeşitli belgesellere ve araştırmalara konu olmuştur. Sanatçı, Ankara'da yaşamını sürdürmektedir.

Görsel 2.114: Eşref Armağan tarafından yapılan kara kalem çalışması

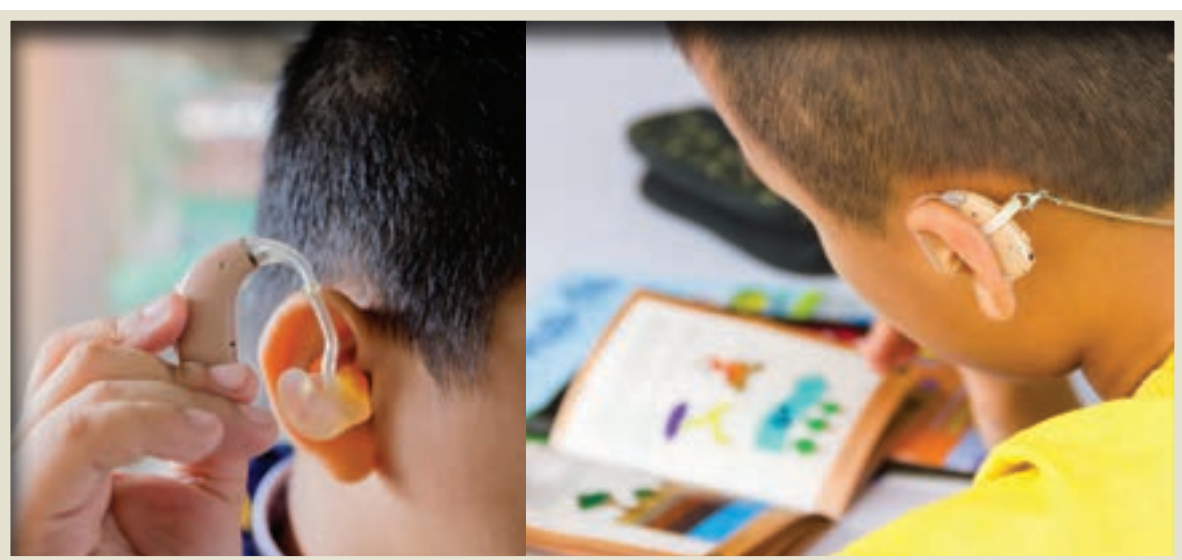
2.3.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

İşitme yetersizliği olan bireylerin yalnızca işitme düzeylerinin ölçülmesi, akademik performansları ve eğitsel ihtiyaçları hakkında tüm bilgilerin edinilmesi için yeterli değildir. Her birey işitme yetersizliğine farklı tepkide bulunabilir. Bireylerin sanat becerilerine ilişkin program geliştirirken bireysel özelliklerine ve eğitsel değerlendirmelerine ilişkin verilerin toplanması önemlidir. Değerlendirme verileri doğrultusunda eğitsel hedefler belirlenir. Kullanılacak araç gereç eğitsel hedeflere uygun olarak seçilmelidir.

Sanat etkinlikleri sırasında işitme yetersizliği olan bireylerle işaret dili veya sözel dil ile iletişim kurarken göz teması kurulmalı, jest ve mimikler aktif olarak kullanılmalıdır. Birey ile öğretmen arasındaki mesafe 1,5-3 metre aralığında olmalıdır. Sanat etkinliklerinde görsel ögelerden sık sık yararlanılmalıdır.

İşitme yetersizliği olan bireylerle yapılan sanat etkinliklerinde araç gerecin kullanımına ilişkin model olma, video izletme veya görseller ile anlatma tekniklerinden yararlanılabilmektedir. Yararlanılan videolarda mümkünse alt yazı bulunmalıdır. Birey okuma yazma becerisine sahip değilse bile bu durum okuma yazmaya hazırlık becerileri kapsamında değerlendirilmeli, videodaki yazıların konuşmaları veya sesleri ifade ettiği bireye açıklanmalıdır. Etkinlikte kullanılacak araç gereç ve önemli kavramlar, bireye mutlaka önceden tanıtılmalıdır. Her derste olduğu gibi sanat becerilerinin öğretildiği derslerde de bireylerin yardımcı teknolojilerden (Görsel 2.115) veya telekomünikasyon cihazlarından yararlanması gerekiyorsa okul ve aile ile iş birliği yapılarak bu araç gerecin temin edilmesi, var ise kullanımına izin verilmesi gerekmektedir.

Sanat etkinliklerinde kullanılan tüm araç gereç, işitme yetersizliği olan bireylerle yapılacak sanat etkinliklerinde de kullanılabilir. Ancak işitme yetersizliği olan bireylere bilginin sunuluşunda birtakım farklılıklar olabilmektedir. Bireylere bilgi sunulurken mümkünse tahta yerine akıllı tahta ve projeksiyonlar kullanılmalıdır. Dikkat edilmesi gereken önemli noktalar; bireyin zengin dil ortamlarından yararlanmasının sağlanması, dikkatini toplaması ve sürdürmesi için desteklenmesidir. İşitme yetersizliği olan bireylerin sanat etkinlikleri sırasında gerçek deneyimler yaşaması sağlanmalı, bireylere sık sık uygulamalar yaptırılmalıdır.

Görsel 2.115: İşitme yetersizliği olanlar için yardımcı teknolojiler

2.3.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

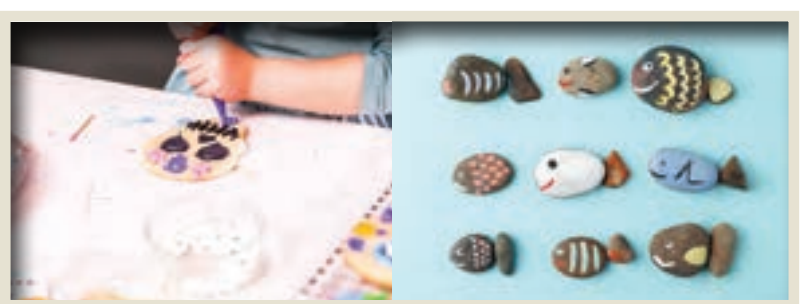
Dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerle yapılan sanat etkinliklerinde kullanılan araç gerecin dil ve konuşma gelişimini destekler nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Yapılacak sanat etkinlikleri basitten karmaşığa doğru, bireyin kendini kolaylıkla ifade etmesine olanak sağlayacak şekilde planlanmalıdır. Birey konuşmak istediğinde ona fırsat verilmeli, bireyin araç gereçle ilgili sorduğu sorular sabırla dinlenmeli, hecelenmeden, yavaşça cevaplanmalıdır. Birey etkinlik ve araç gereç hakkında konuşmaya teşvik edilmelidir. Bireylerin ilgisini çeken araç gereç tercih edilmeli, araç gerecin kullanım şekilleri etkinlik öncesinde bireye basit cümlelerle açıklanmalıdır.

Doğal öğretim yöntemleri, bireylerin dil gelişiminin desteklenmesinde oldukça faydalıdır. Dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerle yapılan, bireylerin ilgisinin takip edildiği sanat etkinlikleri, dil gelişimini de destekler. Bu şekilde oluşturulacak öğrenme fırsatları hem sanat etkinliklerindeki beceri ve kavramların kazanımlarını hem de bireylerin dil ve konuşma gelişimlerini destekleyecek şekilde değerlendirilmelidir. Örneğin üfleme becerisinin kullanıldığı sanat etkinlikleri, öğrencilerin hem eğlenmesine olanak sağlayarak ilgilerini canlı tutacak hem de dil gelişimlerini destekleyecektir (Üfleme çalışmaları; bir kâğıda bir miktar sulu boya veya renkli su koyulduktan sonra pipet üflenerek çeşitli şekiller yapılmasının yanı sıra pipet, su, köpüren deterjanlar ve renkli boyalar kullanılarak da yapılabilir.). Dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerle yapılacak sanat etkinliklerinde kullanılabilecek diğer araç gereçten bazıları şunlardır: balon, mum, karton bardak, ip, ponpon, düğme, pamuk, ufak kâğıt parçaları ve kulak çöpleri vb.

2.3.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin genellikle çok fazla tıbbi tedaviye ihtiyaçları olmamakla birlikte ek sağlık sorunları da olabilir. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin ek sağlık sorunları var ise bunların öğretmen tarafından öğrenilmesi gerekmektedir. Seçilecek araç gereç ve sanat etkinlikleri, bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda mümkün olan en işlevsel becerileri içermelidir.

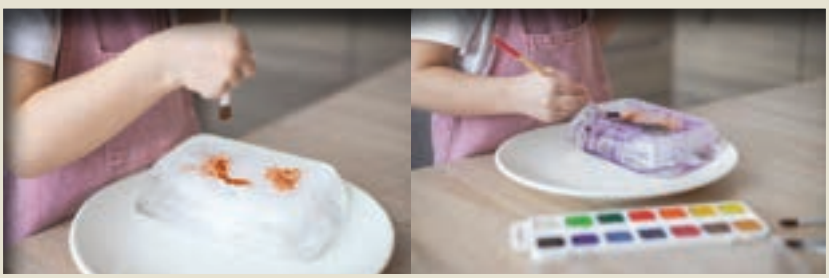
Sanat etkinlikleri boyunca verilecek yönerge ve geri bildirimler önceden belirlenmeli, açık ve anlaşılır yönergeler verilmelidir. Kullanılacak araç gereç etkinlik öncesinde bireye gösterilmeli ve tanıtılmalıdır. Birey bilmediği bir nesne ile karşılaştığında nesnenin adı bireye öğretilmeli, ne işe yaradığı basit ve anlaşılır biçimde açıklanmalıdır. Öğretmen; öğretim sürecinde bireye yakın olmalı, materyallerin nasıl kullanılacağını göstermeli ve yalnızca sonuca değil sürece yönelik de geri bildirimler sunmalıdır.

Görsel 2.116: Yumuşak ve sert maddelerle boyama etkinlikleri

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin, sanat etkinliklerinde farklı doku ve özellikleri olan araç gereç ile çalışması sağlanmalıdır. Böylelikle bireyler farklı dokuları tanır, farklı malzemelerin bir araya gelmesiyle yapılan farklı etkinlikleri gözlemler ve uygular (Görsel 2.116). Örneğin sert dokuları olan malzemelerin kullanıldığı taş, cam ve ahşap boyama gibi sanat etkinlikleri; yumuşak malzemelerin kullanıldığı eva, pamuk ve ponponlarla yapılacak yapıştırma etkinlikleri; kil, seramik, hamur ve oyun

hamuru gibi yoğurma maddelerinin kullanıldığı yoğurma etkinlikleri bireylerin yumuşak ve sert kavramına ilişkin deneyim kazanmasını sağlar. Simli ve oluklu kartonların dokuları pürüzlü yüzeyleri; el işi kâğıdı ve karton bardakların yüzeyleri ise pürüzsüz yüzeyleri bireylerin tanımasını sağlar. Çeşitli bakliyat, makarna ve çabuk bozulmayan gıda maddeleri; her türlü karton, koli, karton bardak ve kâğıt türleri, tuvalet kâğıdı ve kâğıt havlu ruloları gibi atık materyaller; kulak çöpü, pamuk, eski diş fırçası gibi hijyen maddeleri; kumaş, sim, ip, boncuk ve pullar gibi süsleme malzemeleri zihinsel yetersizliği olan bireylerle yapılan sanat etkinliklerinde rahatlıkla kullanılabilir. Sulu veya guaj boya ile fırça kullanılarak cam, çeşitli şekillerdeki buz (Görsel 2.117), kâğıt, kumaş gibi birçok nesne boyanabilir. Bunlar gibi maliyeti düşük olan ve sanat etkinliklerinin kullanımına ayrılabilecek her türlü araç gereçle yeni ürünler üretilebilir. Baskı çalışmaları, boyama, kesme-yapıştırma etkinlikleri, yırtma ve katlama çalışmaları yapılabilir.

Görsel 2.117: Buz boyama

2.3.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Ortopedik yetersizliği ve süreğen hastalığı olan bireylerin fiziksel ve sağlık durumlarına ilişkin çok sayıda değişken bulunmaktadır. Ortopedik yetersizliği olan bireyler; tekerlekli sandalye kullanabilir, yardımla yürüyebilir, vücudunun herhangi bir bölümünü kullanabilir veya desteğe ihtiyaç duyabilir. Süreğen hastalığı olan bireyler ise düzenli olarak ilaç kullanabilir veya sağlık desteğine ihtiyaç duyabilir.

Ortopedik yetersizliği ve süreğen hastalığı olan bireylerin özellikleri sanat etkinliklerini kolaylıkla yapabilmeye elverişli olsa da bu bireyler motor becerilerde güçlük yaşayabilir, bazı araç gereci kullanmada desteğe ihtiyaç duyabilir ve çabuk yorulabilir. Bu durum bireylerin nesneleri kavramada, hareket ettirmede ve etkinliği tamamlamada güçlük yaşamasına neden olabilir. Bu nedenle kolay kavranabilen ve kullanımı basit olan araç gereç tercih edilmelidir. Kullanılacak araç gereç bireylerin ince ve kaba motor becerilerinin gelişimini desteklemelidir. Ortopedik yetersizliği ve süreğen hastalığı olan bireylerin fiziksel özellikleri ve sağlık durumları sanat etkinlikleri öncesinde öğrenilmelidir. Etkinlik öncesinde gerekli önlemler mutlaka alınmalıdır. Teknolojik araç gereçten yararlanılmalı, bireylerin etkinliği tamamlamaları kolay hâle getirilmelidir. Bireylerin ihtiyacına göre sözel ipucu, model olma veya fiziksel yardım tekniklerinden yararlanılmalıdır (Görsel 2.118).

Görsel 2.118: Fiziksel yardımla yapılan parmak boyası etkinliği

Bu bireyler için yapılacak sanat etkinliklerinde kil, hamur, seramik, yumurta kutuları, oluklu ve oluksuz karton, eva, keçe ve benzeri dokularda kumaş parçaları gibi malzemeler kullanılabilir. İplere ve çubuklara boncuk veya makarna dizilerek çeşitli dizme ve boyama sanat etkinlikleri yapılabilir. Yaprak, patates, fırça, sünger gibi araç gereç kullanılarak el baskısı yapılabilir. El ve ayaklara poşet geçirilerek baskı ve boyamalar yapılabilir.

2.3.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan bireyler, iletişim becerilerinde ve göz teması kurmada güçlük yaşayabilir. Etkinliği başlatma, sürdürme ve tamamlamada desteğe ihtiyaç duyabilir. Bu bireylerin sanat etkinliklerindeki performansları; otizmden etkilenme düzeylerine, zihinsel yetersizliklerinin bulunup bulunmadığına, sanat etkinliğine ilgilerinin olup olmadığına göre değişir. Değişkenlikler sebebiyle OSB olan bireylerin sanat etkinliklerindeki yeterliklerine ilişkin kesin bir değerlendirme yapmak güçtür. Ancak OSB olan bireylerin genel özelliklerinden yola çıkılarak etkinliği sürdürmeleri için sık sık pekiştirmeye ihtiyaç duyabilecekleri, iletişim becerilerinde sınırlılıklar yaşayabilecekleri, bazı renkleri ve materyalleri daha fazla kullanmak isteyebilecekleri, etkinliği belli bir rutin içerisinde sürdürdüklerinde kendilerini daha rahat hissedebilecekleri söylenebilir.

Sanat etkinliklerini haftanın aynı gün ve saatlerinde sürdürmek, bireylerin etkinliklere uyum sağlamalarında etkili olabilir. Ancak rutin hâle gelmiş durumların bazı güçlükleri olabileceğinden bazen farklı zamanlarda da etkinlikler yapılabilir. Etkinliklerde tarih ve saat değişikliği yapılacağı zaman bireylere söylenir. OSB olan bireyler bu sayede etkinliklere hem daha kolay uyum sağlayacak hem de değişikliklere adapte olmayı öğrenecektir.

OSB olan bireyler için planlanan sanat etkinliklerinde öğretilecek amaçlarla bireylerin eğitsel performanslarını, yapılacak etkinliklerle iletişim ve sosyal etkileşim becerilerini desteklemek hedeflenmelidir. Öğretmen yönerge verirken yüksek veya kısık olmayan, uygun bir ses tonu kullanmalıdır. Etkinliklerde kullanılacak araç gereç seçiminde bireyin ihtiyaçları ve belirlenen hedefler gözetilmelidir. OSB olan bireyler; bir renge, materyale, bir nesnenin dokusu ya da çıkardığı sese bazen diğer bireylerden daha fazla duyarlılık gösterebilir, bu uyaranları daha yoğun hissedip rahatsızlık duyabilir. Bu nedenle bireylerin aşırı duyarlılık göstererek tepki vereceği materyal, doku ve seslerin kullanımı noktasında öncelikli olarak ihtiyaçlarının gözetilmesi gerekmektedir.

SIRA SİZDE

Ülkemizde ve dünyada herhangi bir yetersizlikten etkilenmiş sanatçıları araştırınız. Edindiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.3.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) olan bireylerin dikkat süreleri akranlarına kıyasla daha kısa olabilir. Bu bireyler etkinlik boyunca yerinde oturmakta ve etkinliği sürdürmekte güçlük yaşayabilir. Çok fazla uyaranın olduğu, araç gerecin dağınık bir şekilde durduğu ortamlarda bireyin dikkati daha kolay dağılabilir. Bu nedenle DEHB'li bireylerle sanat etkinlikleri yapılırken bireyin dikkatinin kolay dağılmasını önleyecek şekilde ortam düzenlemesi yapılmalıdır. Bireyin yalnızca etkinlikte kullanacağı araç gereç ile teması sağlanmalı, diğer araç gereç ortamdan kaldırılmalıdır. Bireye verilecek bilgi ile diğer bilgiler arasında zıtlık olmalıdır. Öğretilmek istenen şekil, görsel, sözcük, kavram veya beceri açık bir şekilde diğer görsel ve uyaranlardan ayrılabilmelidir. Okuma yazma be-

cerisine sahip bireylerle çalışılıyorsa etkinliği tamamlamak için bireylerin kendi öğrenmelerini takip edebilecekleri kontrol listelerinden; okuma yazma becerisine sahip olmayan bireylerle çalışılıyorsa aynı amaca hizmet edecek görsellerden yararlanılabilir. Tablo 2.5'te sanat etkinliği boyunca bireyin yapması gereken davranışları içeren bir kontrol listesi verilmiştir. Birey, listeden etkinlik boyunca yapması gerekenleri ve öğrendiklerini takip edebilir. Kontrol listeleri, her bir etkinlik için bireyin düzeyine göre basamaklandırılarak yapılmalıdır. Kontrol listeleri, yazılı ifadeler veya yapılması gereken davranışlara ilişkin görseller kullanılarak hazırlanabilmektedir.

Tablo 2.5: Kendini İzleme Kontrol Listesi Örneği

Sanat Etkinliği Kontrol Listem	
Resim defterimi çıkardım.	+
Boyalarımı çıkardım.	+
Öğretmenimin söylediği resmi defterime çizdim.	+
Çizdiğim resmi boyadım.	+
Boyalarımı topladım.	+
Boyalarımı çantama koydum.	+
Defterimi çantama koydum.	+

2.3.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Sanat Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Özel yetenekli bireyler; yaratıcı, problem çözmeyi seven, bilişsel düzeyleri ve performansları akranlarına göre ileri düzeyde olan bireyler olduğundan yapılacak sanat etkinlikleri onların yaratıcılığını desteklemelidir. Bireylerin yeni tasarımlar üretmesine ve kendi özgünlüklerini katmasına elverişli etkinlikler tercih edilmelidir. Özel yetenekli bireylerin yetenekli oldukları alanlardan biri de sanattır. Bireysel farklılıklar olmakla birlikte özel yetenekli bireyler, erken dönemlerden itibaren detaylı resim çizme, sanat etkinliklerine farklı bakış açıları getirme gibi özellikler gösterebilir. Okul öncesi dönemde potansiyel özel yetenekli bireyler sanat etkinliklerine eğilimli ise potansiyellerinin ortaya çıkması için desteklenmelidir. Bireylerin araç gereci yaratıcı biçimde kullanmalarına, etkinliklere kendi bakış açılarını yansıtarak özgünlük katmalarına olanak sağlanmalıdır.

Özel yetenekli bireylerden akranlarının yaptıkları tasarımların bire bir aynısını yapması beklenmemelidir. Bu bireylerin farklı türdeki araç gereci birleştirerek kullanmalarına olanak sağlanmalıdır. Okul öncesi dönemdeki normal gelişim gösteren bireyler, akranlarıyla aynı araç gereci kullanarak aynı ürünleri oluşturmaktan keyif alabilir. Ancak bu durum özel yetenekli bireylerin etkinlikten keyif almamasına ve etkinliği yapmak istememesine neden olabilir. Özel yetenekli birey etkinliği yaratıcılığını katarak özgürce yapmak isteyebilir. Bu nedenle araç gerecin çeşitliliği ve kullanımında esneklik sağlanmalıdır.

Özel yetenekli bireylerle yapılacak sanat çalışmalarında yaratıcılık çalışmalarına da sık sık yer verilmelidir. Nesnelerin amacı dışında kullanıldığı veya herhangi bir nesne resminin kâğıda yapıştırılarak çeşitli renklendirme ve çizimlerle farklı bir şeye dönüştürüldüğü çalışmalar, yaratıcılık çalışma-

larına örnek verilebilir. Tuvalet kâğıdı ruloları, karton kutular, gazete, dergi gibi atık malzemelerden çeşitli sanat projeleri yaratmak da özel yetenekli bireylerin ilgisini çekebilir. Ortamda çeşitli tür ve renklerde boya, kâğıt ve kalemler ile geniş bir araç gereç havuzu olması, özel yetenekli bireylerin yaratıcı yönlerinin ortaya çıkmasını sağlar.

2.3.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Sanat Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama

Sınıf ortamı, yapılacak sanat etkinliğine uygun olarak düzenlenmelidir. Yetersizliği olan bireylere yönelik öğretim ortamlarının düzenlenmesi, fiziksel ortamın düzenlenmesi ve kullanılacak araç gerecin hazırlanması olarak ikiye ayrılmaktadır.

Fiziksel ortamın düzenlenmesi: Sınıftaki eşyalar ve bireyler etkinliğin rahat yapılabileceği şekilde konumlandırılmalıdır. Dikkat dağıtıcı uyaranlar ortamdan kaldırılmalıdır. Işığın yönüne dikkat edilmelidir (Görsel 2.119). Ortamda bireylerin ihtiyaçlarına göre gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

Kullanılacak araç gerecin hazırlanması: Etkinlik için kullanılacak araç gereç öğretmen tarafından etkinlik öncesinde hazırlanmalıdır. Araç gereç kullanılırken bireylere ihtiyaçları kadar destek olunmalı, etkinliği onların tamamlamaları sağlanmalıdır.

Yetersizliği olan bireylerin sanat etkinlikleri için sınıf ortamında ihtiyaç duyulan düzenlemeler etkinlik öncesinde bireylerin özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak öğretmen tarafından yapılmalıdır (Tablo 2.6). Örneğin etkinlik grup ile yapılacaksa sıralar buna göre düzenlenmeli, her gruba yetecek kadar araç gereç temin edilmelidir. Bireysel etkinliklerde bireyler rahat hareket edebilecekleri şekilde oturtulmalı, bireylerin hareket alanı ayarlanmalıdır. Etkinlikte kullanılacak ve her bir bireye yetecek araç gereç önceden hazırlanmalıdır.

Görsel 2.119: Yetersizliği olan bireyler için sanat eğitimi ortamı

Tablo 2.6: Sanat Etkinliklerinde Ortam Düzenlemesi

Öğrencinin Adı ve Soyadı: Nehir .....

Öğrencinin Yaşı: 8

Öğrencinin Özellikleri ve Şu Anki Performansı: Nehir ikinci sınıfa devam eden bir kaynaştırma öğrencisidir. Yerinde 20 dakika bağımsız olarak oturabilmektedir. Sınıfta küçük grupla yapılacak bir sanat etkinliğine katılacaktır. Renkleri ve etkinlikte kullanılacak araç gereci tanımaktadır. Yapıştırıcı kullanabilmektedir. Fiziksel yardımla makas kullanabilmektedir.

Problem Davranış: Yapıştırıcıyı amacına yönelik kullanmadığı zamanlarda ağzına götürmektedir.

Yapılacak Etkinlik: Her grup, bir mevsime ilişkin kendi hazırladığı görselleri kesip kartona yapıştıracaktır.

Kullanılacak Araç Gereç
İlkbahar grubu: Karton, makas, yapıştırıcı, çiçek figürleri ve ilkbahara ilişkin görseller
Yaz grubu: Karton, makas, yapıştırıcı, yaz meyveleri ve yaz giysilerinin resimleri
Sonbahar grubu: Karton, makas, yapıştırıcı, yapraklar, yağmur bulutları ve sonbahar giysilerinin görselleri
Kış grubu: Karton, makas, yapıştırıcı, kardan insan için pamuk, göz ve düğmeler, kış giysileri ve kışa ilişkin resimler

Etkinliğin Yapılacağı Ortam: Sınıf ortamı **Öğrenci sayısı:**16

Yapılacak Ortam Düzenlemesi
Fiziksel Düzenlemeler: Sıralar, dörder kişilik öğrenci gruplarının oturabileceği şekilde düzenlenir. Her öğrencinin öğretmeni ve grup içerisindeki arkadaşlarını görebileceği şekilde oturma düzeni oluşturulur.
Araç Gerecin Hazırlanması: Farklı bir mevsim etkinliği yapacak her grubun ihtiyaç duyacağı malzemeler farklıdır. Her grubun ihtiyacı olan araç gereç, kullanıma hazır biçimde etkinlik öncesinde masaların üzerine bırakılır.

Alınacak Güvenlik Tedbirleri
- Öğrencilerin camdan uzak ve güvenli bir şekilde oturması sağlanır.
- Öğrencilere zarar vermeyecek araç gereç seçilir.
- Öğretmen, Nehir'in grubundaki öğrencileri bilgilendirerek etkinlik boyunca Nehir ihtiyaç duyduğunda ona destek olmalarını ister. Nehir yapıştırma becerisini kazanmış olduğundan grup içerisinde yapıştırma görevini Nehir'e verir. Bir kâğıttaki basit bir görselin resmini fiziksel yardım ile kesebilen Nehir'e bağımsız olarak kesme görevini vermez. Nehir'in yanında olduğunda fiziksel yardım ile kâğıdı kesmesini sağlar.
- Öğretmen, gruba her an müdahale edebilecek yakınlıkta olur. Uzaklaşacağında ise Nehir'e, işi bittiğinde yapıştırıcıyı yerine koyması gerektiğini söyler. Grup arkadaşlarına Nehir yapıştırıcıyı yerine koymadığında Nehir'e bunu hatırlatmaları gerektiğini söyler.

2.32. ETKİNLİK

Özel Gereksinimli Bireyin Performansına Uygun Sanat Etkinliği Planlama

- Aşağıda verilen öğrenci performansına uygun bir sanat etkinliği planlayınız. Belirlediğiniz etkinlik için gerekli araç gereci, alınması gereken güvenlik tedbirlerini ve yapılması gereken ortam düzenlemelerini belirleyiniz. Buna uygun olarak aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Öğrencinin Adı ve Soyadı: Ata .....

Öğrencinin Yaşı: 6

Öğrencinin Özellikleri ve Şu Anki Performansı: Ata, ana sınıfına devam eden, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğundan etkilenmiş bir kaynaştırma öğrencisidir. Yerinde 5 dakika bağımsız olarak oturabilmektedir. 1-2 dakikada bir yönerge verilerek Ata'nın yerinde oturma davranışı pekiştirildiğinde bu süre 15-20 dakikaya çıkabilmektedir. Sınıfta küçük grupla yapılacak bir sanat etkinliğine katılacaktır. Renkleri ve kullanılan araç gereci tanımaktadır. Fiziksel yardım ile makasla kâğıt kesebilmektedir. Küçük kâğıt parçalarını bağımsız olarak yapıştırabilmektedir.

Problem Davranış: Ata 5 dakikada bir yerinden kalkıp sırasından uzaklaşmaktadır.

Yapılacak Etkinlik:

Kullanılacak Araç Gereç

Etkinliğin Yapılacağı Ortam:

Yapılacak Ortam Düzenlemesi
Fiziksel Düzenlemeler:

Araç Gerecin Hazırlanması:

Alınacak Güvenlik Tedbirleri

2.3.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Sanat Etkinliği Örnekleri

2.33. ETKİNLİK

Dokunsal Sanat Etkinliği

Araç Gereç: Kâğıt, terzi ruleti, tutkal, tuz, boya, pipet veya fırça

Yönerge

- Birkaç kişilik gruplara ayrılınız.
- Kar tanesi görseli olan kâğıda dokununuz (Öğrenciler herhangi bir şekil dokusu hissetmez.).
- Kar tanesi görselinin üzerinden terzi ruleti ile geçiniz. Çizilmiş kar tanelerine dokununuz.
- Çizgilerin üzerinden tutkalla geçiniz. Tutkal sürülen yerin üzerine tuz dökünüz.
- Kâğıdı kurumaya bırakınız.

Görsel 2.120: Terzi ruleti

Görsel 2.121: Tuz ve tutkalla yapılan dokunsal sanat etkinliği

- Kuruyan kâğıttaki fazla tuzu dökünüz.
- Kar tanesinin üzerine tekrar dokununuz.
- Tuz olan yerlere pipet veya fırça yardımı ile boya sürüp etkinliği tamamlayınız.
- Kâğıdın ilk hâli, terzi ruleti ile çizdiğiniz hâli ve son hâline dokunduğunuzda hissettikleriniz farklı mıydı? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

NOT: Bu etkinlik görme yetersizliği olan bir bireye uygulanacağında terzi ruleti ile dokulu bir çizgi oluşturma işlemi öğretmen tarafından yapılır. Diğer yetersizlik türlerinde ise bireyin işlemi kendisinin yapmasına fırsat verilir. Bireye gerekli olduğunda fiziksel yardımda bulunulur.

2.34. ETKİNLİK

Yaprak Etkinliği

Araç Gereç: Karton, yapıştırıcı, boya ile renklendirilmiş veya kendi renginde şehriye, kaşık ve şehriyeyi koymak için kap

Yönerge

- Etkinlikte kullanılacak araç gereci dersten önce hazırlayınız. Kartonun üzerine yaprak şeklinde karton parçaları yapıştırınız. Şehriye ve kaşığı bir kaba koyup kabı da masanın üzerine yerleştiriniz.
- Etkinlik sırasında görme yetersizliği olan çocuğun karşısına ya da yanına otunuz. Çocuğa "Ağaçların dallarındaki yaprakları biliyorsun. Şimdi seninle yapraklarla ilgili bir etkinlik yapacağız. Bu kartona yaprak şeklinde karton yapıştırdım. Seninle bu yaprağın içindeki boşlukları dolduracağız." deyiniz. Çocuğun, üzerinde yaprak şekli olan kartona dokunup kartonu incelemesi için ihtiyacı kadar zaman veriniz. Çocuğun sorduğu bir soru olursa yanıtlayınız.
- Çocuğa "Bu yaprağın içini doldurmak için şehriye kullanacağız. Bu kabın içinde ihtiyacımız olan şehriye ve kaşık var. Bunları inceleyebilirsin." deyiniz. Çocuğun şehriye ve kaşığa dokunması ve bunları incelemesi için ihtiyacı kadar zaman veririniz. Çocuğun sorduğu bir soru olursa yanıtlayınız.
- Çocuğa "Şimdi bu kaşıkla ve elimizle şehriyeleri yapraktaki boşluklara dolduracağız." deyiniz.
- Çocuğun birkaç kez kaşıkla şehriye taşımasını sağlayınız. Çocuğun şehriyeyi avucuyla alıp kalan boşlukları doldurmasını isteyiniz. Çocuğa ihtiyaç duyduğunda sözel ve fiziksel olarak yardım edip etkinliği tamamlatınız.
- Kullanımı biten araç gereci kaldırınız. Çocuğun çalışmasını incelemesine fırsat veriniz.
- Çocuğu etkinliği tamamladığı için pekiştiriniz.

Görsel 2.122: Yaprak etkinliği

SIRA SİZDE

207 ve 208. sayfada verilen dokunsal ögeleri içeren sanat etkinliklerini inceleyiniz. Siz de özel gereksinimli bireylerle yapılabilecek benzer sanat etkinliği örneklerini araştırınız. Bu etkinliklerden birini seçerek atölyede uygulayınız.

2.3. UYGULAMA FAALİYETİ

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK SANAT ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA

Özel gereksinimli bireylere yönelik sanat etkinliği örneklerini farklı kaynaklardan araştırınız. Belirleyeceğiniz bir yetersizlik türüne uygun sanat etkinliği hazırlayıp uygulayınız. Hazırladığınız etkinliği yönergesiyle birlikte sınıfta sununuz.

Etkinliğinizi hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Sanat etkinliğini hangi yetersizlik türüne uygun hazırlayacağınızı belirleyiniz.
- Sanat etkinlik örneklerini kitaplar ve genel ağdan araştırınız. Araştırmanızda en az dört farklı kaynaktan yararlanınız.
- Belirlediğiniz yetersizlik türüne uygun bir sanat etkinliği hazırlamaya dikkat ediniz.
- Sanat etkinliğini hangi aşamalarla uygulayacağınızı belirleyiniz.
- Etkinliğin uygulanması sırasında bireyin gerçekleştirmesini beklediğiniz davranışları anlaşılır bir şekilde sırasıyla yazınız.
- Sanat etkinliği için gereken materyalleri listeleyip temin ediniz.
- Etkinliği uygularken özel gereksinimli bireye vereceğiniz yönergeleri bir kâğıda yazınız.
- Bireyden beklediğiniz davranışlar ve vermeyi planladığınız yönergelerin belirlediğiniz yetersizlik türüne sahip çocuğa uygulanabilir olduğundan emin olunuz.
- Etkinliğin yönergelerini yazarken imla kurallarına dikkat ediniz ve Türkçeyi doğru kullanınız.
- Etkinliği yönergeleri ile birlikte sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.
- Etkinliği uygularken ses tonunuzu, jest ve mimiklerinizi etkinliğe uygun kullanmaya özen gösteriniz.
- Etkinliği 2 ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, özel gereksinimli bireylere yönelik sanat etkinliği hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK SANAT ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Sanat etkinliğini hangi yetersizlik türüne uygun hazırlayacağını belirledi.					
2	Belirlediği yetersizlik türüne yönelik sanat etkinlik örneklerini en az dört farklı kaynaktan ve genel ağdan araştırdı.					
3	Seçtiği yetersizlik türüne uygun bir sanat etkinliği belirledi.					
4	Sanat etkinliğini hangi aşamalarla uygulayacağını belirledi.					
5	Etkinliğin uygulanması sırasında çocuğun gerçekleştirmesini beklediği davranışları anlaşılır bir şekilde sırasıyla yazdı.					
6	Uygulayacağı sanat etkinliği için gereken araç gereci hazırladı.					
	B) Yapım aşaması					
7	Etkinliğin yönergelerini belirlediği yetersizlik türüne uygun özellikte, imla kurallarına dikkat ederek ve Türkçeyi düzgün kullanarak yazdı.					
8	Hazırladığı sanat etkinliğini yönergeleriyle birlikte sınıfta sundu.					
9	Sanat etkinliğini uygularken ses tonunu, jest ve mimiklerini etkinliğe uygun kullandı.					
	C) Zaman Yönetimi					
10	Sanat etkinliğini verilen sürede tamamladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 50'dir.

Puan: [(Ölçek PuanıX100) /50] formülü uygulanır.

Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

Uygulama ile İlgili Notlar: .....

.....

.....

2.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA

2.4.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Sanat Etkinliğine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Öğretim Planı Hazırlama

Sanat etkinlikleri yaparken bireyin hazırbulunuşluk düzeyi gözlemlenmelidir. Bireyin yapabildikleri ve eğitsel ihtiyaçları belirlenmelidir. Örneğin birey makası tutabiliyor ancak kâğıdı kesemiyor ise öğretmen bunu bilmeli ve buna göre bir planlama yapmalıdır. Böyle bir durumda öğretmenin bireye makas tutmayı öğretmesine gerek yoktur. Öğretmen, makası tutabilen bireye kâğıdı nasıl keseceğini öğreterek öğretim sürecine başlamalıdır. Hazırlanan BEP, bireyin var olan performansı ve ona öğretilecekler ile ilgili yol gösterici olacaktır.

Sanat etkinliklerine yönelik BEP'te, bireyden yapması veya öğrenmesi beklenecek davranışların belirlenebilmesi için öncelikle bireyin yaşı ve sınıfı gibi kişisel bilgilere yer verilmelidir. Daha sonra bireyin eğitsel ihtiyaçlarına ve var olan performans düzeyinin belirlenmesine geçilmelidir. Sanat etkinliklerine yönelik BEP hazırlarken dikkat edilmesi gereken bir diğer husus, bireyin diğer bireylerle kıyaslanmadan gelişimsel özelliklerine göre kendi içerisinde değerlendirilmesidir. Bireyin takip edilen öğretim programındaki amaçlara ilişkin bireysel performansı değerlendirilmelidir. Sanat etkinlikleri, renkler ve araç gereç gibi kavramların öğretilmesini de içermekle birlikte genellikle beceriye dayalı öğretimsel hedefleri içerir. Bireyin ihtiyaçları belirlendikten sonra uzun dönemli amaçlar, okuyan herkesin aynı şeyi anlayabileceği şekilde gözlenebilir davranışa yönelik olarak yazılmalıdır. Tanır, bilir, düşünür, sever gibi ifadeler ölçülebilir ve gözlenebilir davranışlar değildir. Bu ifadeler yerine söyler, yapar, gösterir, boyar gibi gözlenebilir davranışlar tercih edilmelidir. Buna ilişkin örnekler Tablo 2.7'de verilmiştir.

Tablo 2.7: Uzun Dönemli Amaç Örnekleri

NO	YANLIŞ ÖRNEK	DOĞRU ÖRNEK
1	Cem, bir yılın sonunda model olunduğunda kâğıt katlamayı **bilir.**	Cem, bir yılın sonunda model olunduğunda kâğıt **katlar.**
2	Elif, bir yılın sonunda boya türlerini (pastel boya, sulu boya, kuru boya, parmak boya) **tanır.**	Elif, bir yılın sonunda en fazla dört seçenek arasından istenen boya türünü **gösterir.**
3	Barış, bir yılın sonunda ana renkleri **bilir.**	Barış, bir yılın sonunda kendisine sorulan ana renkleri **söyler.**
4	Melisa, bir yılın sonunda kesme ve yapıştırma araç gerecini (bant, makas, pritt) **tanır**.	....
5	Deniz, bir yılın sonunda patates baskısı yapmayı **bilir.**	....

SIRA SİZDE

Tablo 2.7'de verilen örnekleri inceleyiniz. 4. ve 5. yanlış örneklerin doğrularını yazınız.

2.4.2. Sanat Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları

Özel gereksinimi olan bireylerin sanat etkinliklerine ilişkin becerileri değerlendirildikten sonra eğitsel gereksinimleri belirlenmelidir. Bu doğrultuda BEP hazırlanıp öğretim süreci BEP'e uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

Tablo 2.8'de ana sınıfına giden, hafif düzeyde otizmi olan bir kaynaştırma öğrencisi ile yapılacak sanat çalışmaları için hazırlanmış BEP örneği verilmiştir. Bir yılda yapılacak çalışmaları içeren BEP örneği; birkaç renk oyun hamuru şekil kalıplarından şekiller kesebilme, baskı çalışmaları yapabilme gibi bireye kazandırılması hedeflenen becerilerin ve sanat etkinliklerinde kullanılan ancak bireyin bilmediği bazı araç gerecin adlarının öğretilmesi gibi uzun dönemli amaçları içermektedir.

Örnekteki BEP'e öncelikle bireyin kişisel bilgileri ve BEP'in uygulanmasından sorumlu kişiler yazılmıştır. Bireyin yapabildikleri öğretmen tarafından belirlendikten sonra performans kısmına yazılmış, bu doğrultuda eğitsel ihtiyaçları belirlenmiştir. Eğitsel ihtiyaçlar uzun ve kısa dönemli amaçlar olarak yazılmıştır. Amaçlar belirlendikten sonra amaçların öğretileceği zaman dilimlerine ilişkin başlangıç ve bitiş tarihleri belirtilmiştir.Daha sonra birey ile çalışılacak amaçlar için gerekli olan araç gereç ve öğretimin yapılacağı ortam yazılmıştır. Son olarak bireyin sanat etkinlikleri yaparken gerçekleştirdiği problem davranışlar belirlenip yazılmıştır. Problem davranışlar, gerçekleştirilmesi bireyin veya çevresindekilerin öğrenmesine engel olan davranışlardır. Örnek BEP'te problem davranış olarak belirlenen yerinde sallanma davranışı, bireyin etkinliği tamamlamasına engel olduğu için uygun olmayan (problem) davranış olarak ele alınmıştır. Problem davranışın yerinde uygun bir şekilde oturarak sanat etkinliğini sürdürme davranışı ile değiştirilmesi hedeflenmektedir.

Tablo 2.8: Sanat Etkinlikleri BEP Örneği

20...-20... EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI ..... ANAOKULU BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI	
Ders Adı: Görsel Sanatlar **BEP Hazırlama Tarihi:** 6 Eylül 2021 **Sorumlu Kişi:** ..... (Özel Eğitim Öğretmeni)	
ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER	
Adı ve Soyadı	**Ahmet .....**
Yaşı	**6**
Sınıfı	**Ana sınıfı**
Performans Düzeyi: Ahmet; sanat etkinliklerinde kullanılan makas, kalem, kâğıt, resim defteri, kuru boya, oyun hamuru, pastel boya gibi sanat araç gerecinin adları sorulduğunda söyleyebilmektedir. Yerinde 5-10 dakika oturarak bir nesneye bakabilmekte, dokunabilmekte ve nesneyi inceleyebilmektedir. Oyun hamurunu ve avuç büyüklüğündeki nesneleri kavrayabilmekte, yerinden kaldırıp tekrar masaya koyabilmekte ve hafifçe sıkabilmektedir. Pastel ve kuru boyaları, kalemleri, kâğıdı tutabilmektedir.	

<table>
<tr><th colspan="5">AMAÇLAR</th></tr>
<tr><th>Uzun Dönemli Amaçlar (UDA)</th><th>Kısa Dönemli Amaçlar (KDA)</th><th>Başlangıç ve Bitiş Tarihleri</th><th>Kullanılacak Yöntem ve Teknikler</th><th>Araç Gereç ve Ortam</th></tr>
<tr><td rowspan="3">1. Ahmet; bir yılın sonunda kendisine fırça, bant, sulu boya, parmak boya ve yapıştırıcı gösterildiğinde bağımsız olarak bunların adını söyler.</td><td>1.1. Ahmet; en fazla dört seçenek arasından sulu boya, fırça, bant, yapıştırıcı veya parmak boyayı vermesi istendiğinde verir.</td><td rowspan="3">6-26 Eylül 2021</td><td rowspan="3">Basamaklandırılmış öğretim</td><td rowspan="2">Fırça, yapıştırıcı, sulu boya, bant, parmak boya

Sınıf ortamı</td></tr>
<tr><td>1.2. Ahmet; en fazla dört seçenek arasından sulu boya, fırça, bant, yapıştırıcı veya parmak boyayı göstermesi istendiğinde gösterir.</td></tr>
<tr><td>1.3. Ahmet; en fazla dört seçenek arasından sulu boya, fırça, bant, yapıştırıcı veya parmak boya gösterildiğinde nesnenin adını söyler.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">2. Ahmet, bir yılın sonunda en fazla üç renk oyun hamurunu birbirine karıştırmadan şekil kalıpları ile bağımsız olarak kesip şekiller oluşturur.</td><td>2.1. Ahmet, bir renk oyun hamurunu yoğurarak serbest şekiller yapar.</td><td>27 Eylül-3 Ekim 2021</td><td rowspan="4">Doğrudan öğretim</td><td rowspan="4">Oyun hamuru, şekil kalıpları

Sınıf ortamı</td></tr>
<tr><td>2.2. Ahmet, bir renk oyun hamurunu şekil kalıpları ile bağımsız olarak kesip şekiller oluşturur.</td><td>4-17 Ekim 2021</td></tr>
<tr><td>2.3. Ahmet, en fazla üç renk oyun hamurunu birbirine karıştırmadan yoğurup bağımsız olarak serbest şekiller oluşturur.</td><td>18-31 Ekim 2021</td></tr>
<tr><td>2.4. Ahmet, en fazla üç renk oyun hamurunu şekil kalıpları ile bağımsız olarak kesip şekiller oluşturur.</td><td>1-14 Kasım 2021</td></tr>
<tr><td colspan="5">ARA TATİL</td></tr>
<tr><td rowspan="3">3. Ahmet bir yılın sonunda çeşitli boyaları kullanarak basit şekildeki sınırlı alanları boyar.</td><td>3.1. Ahmet, kuru boya ile basit bir şekildeki sınırlı alanları bağımsız olarak boyar.</td><td rowspan="3">22 Kasım-2021-2 Ocak 2022</td><td rowspan="3">Doğrudan öğretim</td><td rowspan="3">Sınıf ortamı</td></tr>
<tr><td>3.2. Ahmet, pastel boya ile basit bir şekildeki sınırlı alanları bağımsız olarak boyar.</td></tr>
<tr><td></td></tr>
</table>

	3.3. Ahmet, sulu boya ile basit bir şekildeki sınırlı alanları bağımsız olarak boyar.			Boş beyaz kâğıtlar, basit şekiller çizilmiş kâğıtlar
	3.4. Ahmet, parmak boya ile basit bir şekildeki sınırlı alanları bağımsız olarak boyar.			
4. Ahmet bir yılın sonunda model olunduğunda baskı çalışmaları yapar.	4.1. Ahmet, model olunduğunda sünger baskısı yapar.	3-16 Ocak 2022	Yanlışsız öğretim	Bulaşık süngeri, farklı şekillerde kesilmiş patatesler, ip, yaprak, su, sulu boya, fırça
	4.2. Ahmet, model olunduğunda patates baskısı yapar.	17-23 Ocak 2022		
	ARA TATİL			
	4.3. Ahmet, model olunduğunda ip baskısı yapar.	7-20 Şubat 2022		
	4.4. Ahmet, model olunduğunda yaprak baskısı yapar.	21 Şubat-6 Mart 2022		
5. Ahmet bir yılın sonunda bağımsız olarak kâğıt yırtma çalışmaları yapar.	5.1. Ahmet, istendiğinde kâğıdı rastgele yırtar.	7-27 Mart 2022	Doğrudan öğretim	Üzerine çizgi ve şekiller çizilmiş farklı renk ve büyüklükte kâğıtlar Sınıf ortamı
	5.2. Ahmet, istendiğinde kâğıdı istenen büyüklükte yırtar.			
	5.3. Ahmet, istendiğinde kâğıdı düz çizgi üzerinden yırtar.			
	5.4. Ahmet, istendiğinde basit bir şekli yırtarak çıkartır.			
6. Ahmet bir yılın sonunda model olunduğunda kâğıt yapıştırma çalışmaları yapar.	6.1. Ahmet, model olunduğunda kâğıt parçalarını rastgele yapıştırır.	28 Mart-10 Nisan 2022	Akran aracılı öğretim	Çeşitli renklerde boş kâğıtlar, üzerinde basit nesne ve şekil resmi olan kâğıtlar, yapıştırıcı Sınıf ortamı
	6.2. Ahmet, model olunduğunda kâğıt parçalarını etkinlik kâğıdındaki sınırlandırılmış alana yapıştırır.	11-24 Nisan 2022		
	6.3. Ahmet, model olunduğunda kâğıt parçalarını etkinlik kâğıdındaki basit bir şeklin içine yapıştırır.	25 Nisan-8 Mayıs 2022		
	6.4. Ahmet, model olunduğunda verilen basit bir şekli kâğıttaki aynı şekil üzerine, sınırları denk gelecek şekilde yapıştırır.	9-22 Mayıs 2022		

7. Ahmet; bir yılın sonunda çevresindeki atölyeleri, sanat galerilerini, sergi salonlarını ve müzelerdeki sanat eserlerini inceler.	7.1. Ahmet, kendi sınıfının ve başka sınıfların yaptığı sergileri gözlemler. 7.2. Ahmet, sınıf gezisi ile belirlenen sanat galeri / müze / sergisine katılır. 7.3. Ahmet, galeri / müze / sergi salonunu uygun biçimde gezer. 7.4. Ahmet, galeri / müze / sergi salonundaki sanat eserlerini inceler.	23 Mayıs-5 Haziran 2022	Gezi gözlem	Okul çevresindeki atölyeler, sanat galerileri, sergi salonları ve müzeler
8. Ahmet bir yılın sonunda yuvarlak ve 5-10 cm büyüklüğünde bir taşı model olunduğunda sünger ve fırça kullanarak boyar.	8.1. Ahmet, model olunduğunda yuvarlak ve 5-10 cm büyüklüğünde bir taşı sünger kullanarak boyar. 8.2. Ahmet, model olunduğunda yuvarlak ve 5-10 cm büyüklüğünde bir taşı fırça kullanarak boyar.	6-17 Haziran 2022	Yanlışsız öğretim	5-10 cm büyüklüğünde, pürüzsüz, kolay boyanabilecek taşlar, sünger parçası, fırça, boya
Problem Davranış	Ahmet, öğretmen yönergeyi verdiğinde etkinliğe başlamakta ancak 5-6 dakika sonra etkinliği tamamlamadan yerinde sağa sola sallanmaktadır.			
Problem Davranışa Müdahale Yöntemi	Uyuşmayan davranışın (yerinde uygun oturma davranışı) pekiştirilmesi Yerinde uygun oturma davranışı için sözel olarak, betimlenerek model olunacaktır. Öğrencinin yerinde uygun oturma davranışı, ilk 5 dakikadan sonra 2 dakikada bir pekiştirilecektir. Öğrencinin yerinde uygun biçimde oturma süresi 15-20 dakika olana kadar müdahale yöntemi sürdürülecektir.			
Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi	Sözel pekiştireçler (Aferin, yerinde çok güzel oturuyorsun! Süpersin!...) Her 2 dakikada bir			

Görsel 2.123: BEP hazırlanarak uygulanan sanat etkinliği örnekleri

2.3. UYGULAMA FAALİYETİ

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLAMA

Aşağıda özel gereksinimli bir öğrencinin örnek kaba değerlendirme formu bulunmaktadır. Formu ve öğrenciye ilişkin bilgileri inceleyiniz. Bu formdaki bilgiler doğrultusunda BEP hazırlayınız.

BEP hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- BEP formunuzu verilen BEP şemasına uygun olarak hazırlayınız.
- Amaçların öğretilmesinden sorumlu kişileri belirleyip BEP'e yazınız.
- Öğrenciye ilişkin bilgileri edinip BEP'e yazınız.
- Kaba değerlendirme formunda öğrencinin yapabildiği becerileri belirleyip BEP'teki performans kısmına yazınız.
- Öğrencinin henüz yapamadığı beceriler arasından öğrenilmesi öncelikli olan becerileri belirleyip açık ve anlaşılır şekilde BEP'teki uzun dönemli amaçlar sütununa yazınız.
- Uzun dönemli amaçların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan kısa dönemli amaçları öğrencinin düzeyine uygun olarak BEP'teki kısa dönemli amaçlar sütununa yazınız.
- Belirlediğiniz amaçların öğretilmesi için uygun yöntem ya da yöntemleri, eğitim ortamı ya da ortamlarını, kullanılacak araç gereci ve hangi tarihler arasında öğretileceğini belirleyip BEP'teki ilgili sütuna yazınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

Aslı . . . . . , zihinsel yetersizliği olan 6 yaşında bir kaynaştırma öğrencisidir. Aslı için doldurulmuş kaba değerlendirme formu aşağıdadır.

Bildirimler	Evet	Hayır	Bildirimler	Evet	Hayır
Resim-iş dersinde kullanılan araç gerecin adlarını söyler.	X		Pastel boya ile boyama yapar.	X	
Araç gerecin kullanımına özen gösterir.	X		Kuru boya ile boyama yapar.		X
Resim-iş çalışmalarına hazırlık yapar.		X	Sulu boya ile boyama yapar.		X
Resim-iş çalışmalarında temiz ve düzenli olmaya özen gösterir.		X	Guaj boya ile boyama yapar.		X
Yoğurma maddelerinin adlarını söyler.	X		Parmak boya hazırlar.		X
Yoğurma maddeleriyle çalışmalar yapar.	X		Parmak boya ile boyama yapar.	X	
Kâğıt yırtar.		X	Pastel boya kazıma çalışması yapar.		X
Kâğıt yapıştırır.		X	Sünger baskısı yapar.		X
Kâğıt katlar.		X	Yaprak baskısı yapar.		X
Makas kullanır.		X	Çizgisel çalışmalar yapar.		X
Makasla kâğıt kesme çalışmaları yapar.		X	İp baskısı yapar.		X
Renkleri sınıflandırır.		X	Patates baskısı yapar.		X
Renklerin adlarını söyler.		X			

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI				
Ders Adı: **BEP Hazırlama Tarihi:** **Sorumlu Kişi(ler):**				
ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER				
Adı ve Soyadı				
Yaşı				
Sınıfı				
Performans Düzeyi:				
AMAÇLAR				
Uzun Dönemli Amaçlar (UDA)	**Kısa Dönemli Amaçlar (KDA)**	**Başlangıç ve Bitiş Tarihleri**	**Kullanılacak Yöntem ve Teknikler**	**Araç Gereç ve Ortam**
Problem Davranış				
Problem Davranışa Müdahale Yöntemi				
Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi				

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLAMA KONTROL LİSTESİ

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Değerlendirme Tarihi:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama çalışmasındaki performansınız tablodaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Kazandığınız beceri ve davranışlar için "EVET", kazanamadığınız beceri ve davranışlar için "HAYIR" kutucuğuna "X" işareti koyulacaktır.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
	A) Öğrenciye İlişkin Bilgiler ve Öğrencinin Eğitsel Performansının Belirlenmesi		
1	Öğrenciye ilişkin bilgileri edinip BEP'e yazdı.		
2	Öğrencinin sanat becerilerine ilişkin performansını belirlemek amacıyla sahip olduğu becerileri EVET, henüz yapamadığı becerileri HAYIR sütununa işaretleyip kaba değerlendirme formunu doldurdu.		
3	Öğrenci için doldurduğu veya doldurulmuş olan kaba değerlendirme formunda öğrencinin yapabildiği becerileri belirleyip performans kısmına yazdı.		
	B) Amaçların Belirlenmesi		
4	Öğrencinin henüz yapamadığı beceriler arasından öğrenilmesi öncelikli olan becerileri belirleyip açık ve anlaşılır bir biçimde uzun dönemli amaçlar sütununa yazdı.		
5	Uzun dönemli amaçların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan kısa dönemli amaçları öğrencinin düzeyine uygun olarak kısa dönemli amaçlar sütununa yazdı.		
	C) Öğretim Süreci, Araç Gereç ve Ortam		
6	Belirlediği amaçların öğretilmesi için uygun yöntem ya da yöntemleri belirleyip yöntem sütununa yazdı.		
7	Belirlediği amaçların hangi eğitim ortamı ya da ortamlarında öğretileceğini belirleyip ortam sütununa yazdı.		
8	Belirlediği amaçların öğretiminde hangi araç gerecin kullanılacağını belirleyip araç gereç sütununa yazdı.		
9	Belirlediği amaçların hangi tarihler arasında öğretileceğini belirleyip başlangıç ve bitiş tarihleri sütununa yazdı.		
10	Belirlediği amaçların öğretilmesinden sorumlu kişileri belirleyip BEP'e yazdı.		

Değerlendirme: Değerlendirme sonunda 3 ve 3'ten fazla ölçüt "HAYIR" ise öğrenmeler öğrenci tarafından bir kez daha gözden geçirilmeli ve uygulama tekrar edilmelidir.

2.4.3. Sanat Etkinliği BÖP Örneği Çalışmaları

Bireyselleştirilmiş öğretim planı Tablo 2.9'da verilen örnekteki gibi hazırlanmalıdır.

Tablo 2.9: BÖP Örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM PLANI ÖRNEĞİ	
Sorumlu Kişiler:	**Sınıfı: Ana sınıfı**
Ders / Konu	Sanat Etkinliği
Öğrencinin Adı ve Soyadı	.....
Öğrencinin Beceriye İlişkin Performans Düzeyi	Kalem tutar. Bağımsız olarak düz ve eğik çizgiler çizer. Tek aşamalı yönergeleri yerine getirir.
Uzun Dönemli Amaç	Bir yılın sonunda boş kâğıda bağımsız olarak resim çizer.
Kısa Dönemli Amaçlar	1. Mukavva kalıp üzerinden bağımsız olarak resim çizer. 2. Üzerine asetat kâğıdı koyulan görselin çizgileri üzerinden giderek bağımsız olarak çizer. 3. Kendisine gösterilen resmin aynısını bağımsız olarak çizer.
Öğretimsel Amaçlar	Fiziksel yardım ile mukavva kalıp üzerinden resim çizer. Model olunduğunda mukavva kalıp üzerinden resim çizer. Sözel ipucu ile mukavva kalıp üzerinden resim çizer. Bağımsız olarak mukavva kalıp üzerinden resim çizer. Fiziksel yardım ile üzerine asetat kâğıdı koyulan görselin çizgileri üzerinden giderek resim çizer. Model olunduğunda üzerine asetat kâğıdı koyulan görselin çizgileri üzerinden giderek resim çizer. Sözel ipucu ile üzerine asetat kâğıdı koyulan görselin çizgileri üzerinden giderek resim çizer. Üzerine asetat kâğıdı koyulan görselin çizgileri üzerinden giderek resim çizer. Kendisine gösterilen resmin aynısını fiziksel yardım ile çizer. Kendisine gösterilen resmin aynısını model olunduğunda çizer. Kendisine gösterilen resmin aynısını sözel ipucu ile çizer. Kendisine gösterilen resmin aynısını bağımsız olarak çizer.
Yöntem	İpucunun giderek azaltılması

Pekiştireçler	Her öğretimsel amaç tamamlandıktan sonra öğretmen de elini kaldırır ve "Çak!" der, elini öğrenciye doğru iter, öğrencinin de eline vurmasını ister. Eş zamanlı olarak "Aferin!", "Harikasın!", "Süpersin!" vb. sözel pekiştireçler verir. Her kısa dönemli amaç tamamlandığında öğrencinin sevdiği bir çizgi filmi 1 dakika boyunca izletir. Sonrasında çizgi filmi durdurur, tableti / telefonu ortamdan kaldırır. Bir sonraki kısa dönemli amaç tamamlandığında çizgi filmin devamını 1 dakika boyunca izletir. Öğretim oturumu tamamlandığında "Aferin, beni çok güzel dinledin! Harika çizimler yaptın! Şimdi 5 dakika boyunca çizgi film izleyebilirsin." der ve öğrencinin 5 dakika çizgi film izlemesini sağlar.
Öğretim Süreci	
A) Öğretimin Yapıldığı Yer ve Ortam Düzenlemesi	Sınıf Öğretmen masanın üzerindeki gereksiz malzemeleri kaldırır. Gerekli araç gereci etkinlik öncesinde hazırlayarak basitten karmaşığa sıralar ve öğrencinin görmediği ancak kendisinin kolaylıkla ulaşabileceği bir yere koyar.
B) Araç Gereç	Kurşun kalem, kâğıt, mukavva vb. ile hazırlanmış resim kalıpları, asetat kâğıdı, kâğıtları sabitlemek için ataç vb. Öğretmen öğrencinin düzeyine uygun mukavva şekil kalıpları (top, elma, güneş, ağaç, çiçek, ev vb.) hazırlar, bunları basitten karmaşığa doğru sıralar. Öğretmen öğrencinin düzeyine uygun görseller (top, elma, güneş, ağaç, çiçek, ev vb.) hazırlar, görselleri basitten karmaşığa sıralar.
C) Süre	25 dk.
Ç) Dersin işlenişi	Öğretmen "Şimdi seninle çok güzel resimler çizeceğiz. Senin için çeşitli görseller hazırladım. Hepsi çok güzel! Hazırsan çizmeye başlayalım." der. Öğretmen önceden hazırladığı şekil kalıbını boş bir beyaz kâğıdın üzerine koyup sabitler. Öğrenciden kalemini boşluklardan geçirerek resmi çizmesini ister. "Boşlukları takip ederek resmi çiz." der. Fiziksel yardımda bulunarak öğrencinin resmi çizmesini sağlar. Öğrenci çizimi bitirdiğinde öğretmen sabitlediği kalıbı kâğıdın üzerinden kaldırır ve öğrencinin çizdiği resmi görmesini sağlar. "Aferin, çok güzel oldu!" der.

	Sonrasında farklı bir kalıbın birer örneğini kendi önündeki ve öğrencinin önündeki kâğıdın üzerinde sabitler. “Böyle boşlukların üzerinden geçerek resim çizeceğiz. Bak, böyle üzerinden geçiyorum. Resmi çizdim. Bak böyle oldu.” der. Öğrencinin göreceği şekilde kalıptaki boşlukların üzerinden geçerek resmi çizer. “Şimdi sen çiz.” diyerek öğrenciden de resmi çizmesini ister. Öğrenci çizimi bitirdiğinde öğretmen sabitlediği kalıbı kâğıdın üzerinden kaldırır ve öğrencinin, çizdiği resmi görmesini sağlar. “Aferin, çok güzel çizdin!” der. Öğrenci, resmi model olma ile çizebildiğinde farklı bir kalıbı öğrencinin önüne koyar ve kâğıda sabitler. Öğrenciye “Şimdi boşluklardan geçerek resmi çiz. Kalemi boşluğa koy, boşluğu takip et. Devam et. Tüm boşluklardan geç.” vb. yönergeler vererek öğrenciyi yönlendirir ve öğrencinin resmi çizmesini sağlar. Öğrenci çizimi bitirdiğinde öğretmen sabitlediği kalıbı kâğıdın üzerinden kaldırır ve öğrencinin, çizdiği resmi görmesini sağlar. “Harikasın, çok güzel çizdin!” der. Öğrenci, resmi sözel ipucu ile çizebildiğinde öğrenciye başka bir kalıp verir ve “Resmi çiz.” der. Öğrenciden resmi bağımsız olarak çizmesini ister. Öğrenci çizimi bitirdiğinde öğretmen sabitlediği kalıbı kâğıdın üzerinden kaldırır ve öğrencinin, çizdiği resmi görmesini sağlar. “Süpersin, çok güzel çizdin!” der. Öğrenci mukavva kalıpların üzerinden bağımsız olarak resim çizebildiğinde öğretmen açık ve belirgin şekilde çizilen resimlerin olduğu kâğıdın üzerine asetat kâğıdını koyup sabitler. Öğrenciden çizgilerin üzerinden giderek resmi çizmesini ister. Fiziksel yardım, model olma ve sözel ipucu aşamalarını izleyerek öğrencinin beceriyi bağımsız olarak yapabilmesini sağlar. Öğrenci asetat kâğıdının altındaki görseldeki çizgilerin üzerinden giderek bağımsız şekilde resim çizebildiğinde öğretmen açık ve belirgin şekilde çizilen resimlerin olduğu görselleri öğrenciye gösterir. Öğrenciye boş bir kâğıt verir. Öğrenciden görseldekinin aynısını kâğıda çizmesini ister. Fiziksel yardım, model olma ve sözel ipucu aşamalarını izleyerek öğrencinin beceriyi bağımsız olarak yapabilmesini sağlar.
Değerlendirme	
Değerlendirme tekli fırsat yöntemi ile yapılır. Uygun ifade ölçüt bağımlı ölçü aracına işlenir.	

Kalıcılık ve Genelleme
Kalıcılık: Öğrenci beceriyi bağımsız olarak 4/5 oranında gerçekleştirebildiğinde öğretim sonlandırılır. Öğretime bir süre ara verildikten sonra öğrenci ile tekrar bir öğretim oturumu düzenlenir. Öğrenci hâlâ beceriyi 4/5 oranında yapabiliyorsa kalıcılık sağlanmış kabul edilir. **Genelleme** • Öğrencinin öğrendiği beceriyi benzer düzeydeki farklı görseller ile yapabilmesi için bir öğretim oturumu düzenlenir. Böylelikle öğrencinin öğrendiği beceriyi farklı görseller ile yapıp yapamadığı gözlemlenir. • Öğrencinin öğrendiği beceriyi farklı bir sınıfta veya görsel sanatlar atölyesinde yapabilmesi için bir öğretim oturumu düzenlenir. Böylelikle öğrencinin öğrendiği beceriyi farklı ortamlarda yapıp yapamadığı gözlemlenir. • Öğrenci, öğrendiği beceriyi farklı araç gereçle ve farklı ortamlarda bağımsız olarak gerçekleştirebiliyorsa genelleme sağlanmış kabul edilir.

2.4.4. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Sanat Etkinliğine Yönelik Grup Eğitimi Planı Hazırlama

Grup etkinlikleri, öğrencilerin ve öğretilecek becerinin özelliğine göre planlanmalıdır. Gruplar; öğrencilerin grup öğretimi için ön koşul becerilere sahip olup olmadıklarına, oturum uzunluğuna ve öğrencilerin grup öğretimine aşina olup olmadıklarına göre etkinlik öncesinde oluşturulmalıdır. Grup etkinliklerinde akran öğretimi ve işbirlikçi öğretimden yararlanılabilir. Yapılacak sanat etkinliğinin özelliğine göre sınıftaki öğrencilerin tamamı veya bir kısmından grup oluşturulabilir (Görsel 2.124).

Görsel 2.124: Yetersizliği olan bireylerle grup etkinliği sanat çalışması örneği

2.4.5. Sanat Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları

Grup eğitim planı Tablo 2.10'da verilen örnekteki gibi hazırlanmalıdır.

Tablo 2.10: Sanat Etkinliği Grup Eğitim Planı Örneği

<table>
<tr><th colspan="5">GRUP EĞİTİM PLANI ÖRNEĞİ</th></tr>
<tr><td colspan="5">Görevli Kişi: (Özel Eğitim Öğretmeni) Sınıfı: 3. Sınıf Hafif Zihinsel A şubesi (Özel Eğitim Sınıfı)</td></tr>
<tr><td>Ders</td><td colspan="4">Görsel Sanatlar</td></tr>
<tr><td>Öğrencilerin Adları</td><td colspan="4">Sıla .....
Vedat .....
Meryem .....
Hüseyin .....</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Öğrencilerin Performans Düzeyi</td><td>Sıla</td><td>Vedat</td><td>Meryem</td><td>Hüseyin</td></tr>
<tr><td>Baskı çalışmasında kullanılan araç gerecin adları sorulduğunda söyler. Yönergeleri takip edebilir. Nesneleri eliyle bağımsız olarak kavrayabilir.</td><td>Baskı çalışmasında kullanılan araç gereci göstermesi istendiğinde gösterir. Yönergeleri takip edebilir. Model olunduğunda nesneleri eliyle kavrayabilir.</td><td>Baskı çalışmasında kullanılan araç gerecin adları sorulduğunda söyler. Yönergeleri takip edebilir. Nesneleri eliyle bağımsız olarak kavrayabilir.</td><td>Baskı çalışmasında kullanılan araç gereci göstermesi istendiğinde gösterir. Yönergeleri model olunduğunda takip edebilir. Nesneleri eliyle bağımsız olarak kavrayabilir.</td></tr>
<tr><td>Uzun Dönemli Amaç</td><td colspan="4">Beceri analizindeki basamakları izleyip, bağımsız olarak yaprak baskısı yapar.</td></tr>
<tr><td>Kısa Dönemli Amaçlar</td><td colspan="4">1. Fırçayı sulu boyaya batırır.
2. Yaprağın bir yüzünü sulu boya ile boyar.
3. Yaprağın boyalı yüzünü resim defterine bastırır.
4. Yaprağı yavaşça defterin üzerinden kaldırır.</td></tr>
<tr><td>Öğretimsel Amaçlar</td><td colspan="4">Fırçayı başat (daha sık kullandığı) eline alır.
Fırçayı su kabına batırarak ıslatır.
Islanmış fırçayı sulu boyaya batırır.
Başat olmayan eli ile yaprağı masanın üzerine sabitler.
Başat elindeki fırça ile yaprağın bir yüzünü boyar.
Yaprağı iki eli ile tutar.
Yaprağın boyalı yüzünü resim defterine gelecek şekilde çevirir.
Yaprağı resim defterinde bastırması gereken yere hizalar.
Yaprağı resim defterinde bastırması gereken yere yavaşça koyar.
Yaprağı resim defteri üzerine 30 saniye kadar kıpırdatmadan bastırır.
Yaprağı iki eli ile tutup, baskıyı bozmadan yavaşça kaldırır.</td></tr>
<tr><td>Yöntem</td><td colspan="4">Yanlışsız öğretim</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi</td><td>Sembol pekiştireç ve yiyecek pekiştireci

Her kısa dönemli amacı tamamlayan öğrencilere “Süpersin, aferin, harikasın!” gibi ifadeler söylenerek öğrencilerin isimlerinin karşısına gülen yüz çıkartması yapıştırılır.

Tüm kısa dönemli amaçları tamamlayan her öğrenciye sevdiği yiyecek pekiştireci verilir.
<table>
<tr><th></th><th>Sıla</th><th>Vedat</th><th>Meryem</th><th>Hüseyin</th></tr>
<tr><td>KDA 1</td><td>☺</td><td>☺</td><td>☺</td><td>☺</td></tr>
<tr><td>KDA 2</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>KDA 3</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>KDA 4</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Yiyecek</td><td>Gofret</td><td>Muz</td><td>Meyve suyu</td><td>Muz</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td colspan="2">ÖĞRETİM SÜRECİ</td></tr>
<tr><td>A) Öğretimin Yapıldığı Yer ve Ortam Düzenlemesi</td><td>Sınıf Ortamı
Öğretmen, sıraları öğrencilerin “u” şeklinde oturabileceği biçimde düzenler. Öğretimde kullanılacak malzemeleri masaların üzerine kullanıma hazır olacak şekilde yerleştirir.</td></tr>
<tr><td>B) Araç Gereç</td><td>Resim defteri, yaprak, sulu boya, fırça ve su kabı</td></tr>
<tr><td>C) Süre</td><td>40 dk.</td></tr>
<tr><td>Ç) Dersin İşlenişi</td><td>Öğretmen “Hazırsanız başlayalım.” diyerek öğrencilerin dikkatini çeker.
“Bugün hep birlikte baskı çalışması yapacağız. Bu çalışma ile hem el becerilerimizi geliştirebilir hem de çok eğlenebiliriz.” diyerek öğrencileri derse güdüler.
Öğrencilere kendisini dinleyerek etkinliği tamamlarlarsa her aşamada gülen yüz çıkartması kazanacaklarını ve dört adet gülen yüz çıkartması olanların sevdikleri yiyecek pekiştirecini alabileceklerini söyler.
Sonra kendi önündeki yapraklardan birini alıp boyadıktan sonra beceri analizindeki basamaklara uygun şekilde yaprak baskısı yapar. Yaptığı her aşamayı öğrencilere sözel olarak açıklar.
Daha sonra “Şimdi hep birlikte yaprak baskısı yapalım.” diyerek öğrencilerin de kendi önlerinden birer yaprak almalarını ister. Yaprağı alamayan öğrenci olursa öğrencinin önüne koyar. “Fırçayı boyaya batırın.” der ve öğrencilerden fırçayı boyaya batırmalarını ister. Çalışmayı yapamayan öğrenci olursa model olarak gösterir, yine yapamayan öğrenci olursa fiziksel yardım ile öğrencinin yapmasını sağlar. Çalışmayı yapan her öğrenciye “Aferin!”, “Süpersin!”, “Harika!” diyerek beceriyi pekiştirir. Daha sonra “Yaprağı boyayın.” der ve öğrencilerden yaprağı</td></tr>
</table>

	boyamalarını ister. Çalışmayı yapamayan öğrenci olursa model olarak gösterir, yine yapamayan öğrenci olursa fiziksel yardım ile öğrencinin yapmasını sağlar. "Yaprağı deftere bastırın." der ve öğrencilerden yaprağı deftere bastırmalarını ister. Çalışmayı yapamayan öğrenci olursa model olarak gösterir, yine yapamayan öğrenci olursa fiziksel yardım ile öğrencinin yapmasını sağlar. Çalışmayı yapan her öğrenciye "Aferin!", "Süpersin!", "Harika!" diyerek beceriyi pekiştirir. Daha sonra "Yaprağı kaldırın." der ve öğrencilerden yaprağı defterden kaldırmalarını ister. Çalışmayı yapamayan öğrenci olursa model olarak gösterir, yine yapamayan öğrenci olursa fiziksel yardım ile öğrencinin yapmasını sağlar. Çalışmayı yapan her öğrenciye "Aferin!", "Süpersin!", "Harika!" diyerek beceriyi pekiştirir. Öğretmen, öğrencilerin yaptıkları baskıları panoya asar. Masanın üzerindeki araç gereci hızlıca kaldırır. Öğretmen, öğretim tamamlandığında "Beni çok güzel dinlediniz ve baskı çalışmanızı tamamladınız. Dörder tane gülen yüz aldınız." diyerek her bir öğrenciye yiyecek pekiştireci verir. "Şimdi de yiyeceklerinizi yiyebilirsiniz." der.

DEĞERLENDİRME

Ölçüt bağımlı ölçü aracı ile değerlendirme yapılır.
Değerlendirme çoklu fırsat tekniği ile yapılır.
Her bir öğrenci için uygun olan ifade ölçüt bağımlı ölçü aracına işlenir (FY, MO, Sİ, B).

SIRA SİZDE

Tablo 2.10'daki GEP örneğini ve GEP'te yer alan başlıkları inceleyiniz. Grup etkinliklerinde öğrenilenlerin pekiştirilmesi için kullanılabilen sembol pekiştireç tablolarını araştırınız. Bulduğunuz örnekleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başına cümlede verilen ifade doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız. Yanlış olan cümlelerin doğrularını altlarındaki boşluklara yazınız.

1. (……) Öğretmen çocuklara sanat etkinliklerinde ne yapmaları gerektiğiyle ilgili örnekler vermelidir.

.....

2. (……) Boya çalışmalarında kullanılan zeminin, boyanın ve diğer malzemelerin çeşitlendirilmesi çocuğun etkinliğe olan ilgisini arttırmaktadır.

.....

3. (……) Sulu boya çalışmalarında kullanılan fırçaların sapları çocukların kavrayabileceği kalınlıkta, uçları ise çeşitli kalınlıklarda olmalıdır.

.....

4. (……) Origami tekniğinde makas ve yapıştırıcı yardımıyla kâğıda şekil verilir.

.....

5. (……) Sanat etkinliklerinde ortamın hazırlanması ve etkinlik sonrası yapılacak olan sınıf düzenlemelerine çocukların da yardım etmesi sağlanmalıdır.

.....

6. (……) Özel gereksinimli bireylerle yapılan sanat etkinliklerinde kullanılacak araç gereç, gelişimsel düzeylerine ve hedeflenen kazanımlara uygun olmalıdır.

.....

7. (……) Özel gereksinimli bireyler, sanat etkinliklerini ipucu ile veya bağımsız olarak tamamlayabilir.

.....

8. (……) Özel eğitimde sınıf ortamında sanat etkinliği için ihtiyaç duyulan düzenlemeler, etkinlik öncesinde öğretmen tarafından yapılmalıdır.

.....

9. (……) Özel eğitimde sanat etkinlikleri uygulamalarında öğrencinin ihtiyacına göre sözel ipucu, model olma veya fiziksel yardım tekniklerinden yararlanılır.

.....

10. (……) Sanat etkinlikleri öğrencilerin yalnızca ince motor becerilerinin gelişimini destekler.

.....

B) Aşağıdaki soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

11. Sanat çalışmalarının çocuğun gelişimine yararları ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Çocuğun dikkat süresi uzar.
B) Duygu ve düşüncelerini sanatla ifade eden çocuk rahatlar.
C) Sanata yeteneği olmayan çocuğun öz güveni azalır.
D) Çocuğun problemleri tanımlama ve çözme becerisi gelişir.
E) Bağımsız iş yapabilme becerisi gelişir.

12. Aşağıdaki etkinliklerden hangisi sanat etkinliği çeşitlerinden değildir?

A) Kolaj (artık materyal) çalışması
B) Çizgi çalışmaları
C) Kâğıt işleri
D) Boya çalışmaları
E) Yoğurma maddeleriyle çalışma

13. I. Ele yapışmamalıdır.
II. Kolay şekil alabilecek yumuşaklıkta olmalıdır.
III. Kuruduğunda dökülüp bozulmamalıdır.
IV. Renklendirmeye uygun olmalıdır.

Etkinliklerde kullanılan yoğurma maddeleriyle ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

A) I ve III B) I ve IV
C) I, II ve IV D) I, III ve IV
E) I, II, III ve IV

14. Avuçta gevşek bir şekilde tutulduğunda sıvı, sıkıldığında katı madde özelliği gösteren yoğurma maddesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Oobleck B) Tuz seramiği
C) Kar hamuru D) Kil hamuru
E) Kâğıt hamuru

15. Resim kâğıdının üzeri sünger ile ıslatılır. Islak kâğıda kalın bir fırçayla sulu boya damlatılır. Damlatılan boyanın oluşturduğu şekillerle fırça sapıyla oynanarak çeşitli figürler oluşturulur.

Yukarıda açıklanan sulu boya tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Pipetle üfleme B) Yaydırma
C) Damlatma D) Püskürtme
E) Şeker boya

16. Aşağıdakilerden hangisi sanat etkinliklerine yönelik hazırlanan bir BEP'te yer alması gerekenlerden değildir?

A) Uzun dönemli amaçlar
B) Kullanılacak öğretim yöntemleri
C) Öğrencinin en başarılı olduğu dersler
D) Kısa dönemli amaçlar
E) Başlangıç ve bitiş tarihleri

17. Ahmet bir yılın sonunda ..... kâğıt yapıştırma çalışmaları yapar.

Yukarıdaki uzun dönemli amaçta boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin gelmesi uygun değildir?

A) İstediğinde
B) Model olunduğunda
C) Fiziksel yardım ile
D) Yönerge verildiğinde
E) Sözel ipucu ile

18. Kâğıt yırtılarak küçük parçalara ayrılır. Her bir parça baş ve işaret parmak arasında yuvarlanır. Yuvarlanan kâğıtlar çalışılacak resim üzerine yapıştırılır.

Yukarıda açıklanan kâğıt tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Buruşturma B) Delme
C) Kesme D) Yırtma
E) Yuvarlama

19. Sosyal-Duygusal Gelişim Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Nesneleri alışılmışın dışında kullanır.)

Aşağıdaki sanat etkinliklerinden hangisi yukarıda verilen kazanım ve göstergeyi karşılamaktadır?

A) Yoğurma maddeleriyle figürler oluşturma
B) Kâğıt kesme çalışması yapma
C) Sulu boya ile serbest resim çalışması yapma
D) Pastel boya ile serbest resim çalışması yapma
E) Artık materyallerle kolaj çalışması yapma

20. Kolaj çalışmalarıyla ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Artık materyaller kullanılmadan önce öğretmen tarafından kontrol edilmelidir.
B) Kullanıma hazır hâle gelen artık materyaller, özelliklerine göre gruplandırıldıktan sonra çocuklara sunulmalıdır.
C) Kolaj çalışmalarında çocuklar hangi materyali etkinliğin neresinde kullanacakları hakkında yönlendirilmelidir.
D) Artık materyallerle çocukların özgün ürünler oluşturabilmesi için gerekli ortam yaratılmalıdır.
E) Ailelerin ve çocukların artık materyallerin temin edilmesine destek olması sağlanmalıdır.

21. Artık materyallerle yapılan sanat etkinliği çalışması tamamlandığında çocuklara sorulan "Sanat etkinliği çalışmanızda hangi materyalleri kullandınız?" sorusu aşağıdaki değerlendirme soru türlerinden hangisine örnektir?

A) Betimleyici
B) Duyuşsal
C) Kazanımlara yönelik
D) Yaşamla ilişkilendirilmiş
E) Bilgi kazanımı

22. Kazıma tekniğinde aşağıdaki boyalardan hangisi kullanılır?

A) Sulu boya B) Akrilik boya
C) Kuru boya D) Pastel boya
E) Gazlı kalem

23. Aşağıdakilerden hangisi yetersizliği olan bireylerle sanat etkinliği yapılırken kullanılabilecek araç gereçte bulunması gereken özelliklerden değildir?

A) Bireylerin kolaylıkla erişebileceği malzemeler olmalıdır.
B) Sağlam ve dayanıklı malzemelerden yapılmalıdır.
C) Sanat etkinliklerinde atık malzemeler kullanılmamalıdır.
D) Bireylerin gelişimsel düzeylerine uygun olmalıdır.
E) Hem eğlenmelerine hem de öğrenmelerine olanak sağlamalıdır.

24. Aşağıdakilerden hangisi sanat etkinliklerine yönelik uzun dönemli bir amaç olarak yazılabilir?

A) Ali bir yılın sonunda görsel sanatlar dersini sever.
B) Merve sınırlı alanları taşırmadan boyar.
C) İdil bir yılın sonunda resim dersinde kullanılan araç gereci bilir.
D) Aziz bir yılın sonunda bağımsız olarak çizgi üzerinden kâğıt keser.
E) Özge bağımsız olarak kâğıt katlar.

3. Öğrenme Birimi

TÜRKÇE ETKİNLİKLERİ

KONULAR

3.1. ÖYKÜ ÖNCESİ ETKİNLİKLER

3.2. ÖYKÜ ANLATMA

3.3. ÖYKÜ SONRASI ETKİNLİKLER

3.4. TÜRKÇE ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

3.5. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

3.6. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA

TEMEL KAVRAMLAR

- Türkçe etkinliği
- Öykü öncesi etkinlikler
- Öykü anlatma
- Öykü sonrası etkinlikler
- Sohbet
- Parmak oyunu
- Bilmece
- Tekerleme
- Şiir
- Pandomim
- Dramatizasyon
- Rol oynama
- Doğaçlama
- Taklidî oyun

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Türkçe etkinlikleri, Türkçe etkinliklerinin çocuğun gelişimine olan etkileri ve uygulama aşamaları
- Öykü öncesi etkinlik çeşitleri ve örnekleri
- Yaş, gelişim düzeyi, kazanım ve göstergelere uygun olarak öykü öncesi, öykü, öykü sonrası etkinlik seçme ve bu etkinlikleri tekniğine uygun uygulama
- Yaş, gelişim düzeyi, kazanım ve göstergelere uygun Türkçe etkinlik planını aşamalarıyla hazırlama
- Türkçe etkinliği ile ilgili etkinlik dosyası oluşturma
- Dosyadaki etkinliklerden verilen kazanım ve göstergelere uygun olanı seçme
- Özel gereksinimli bireylerin özelliklerine uygun Türkçe etkinliklerinde kullanılacak araç gereç
- Özel gereksinimli bireylerin özellikleri ile ihtiyaçlarını dikkate alarak Türkçe etkinliği için araç gereç ve ortam planlama
- Özel gereksinimli bireyler için Türkçe etkinliğine yönelik BEP ve BÖP hazırlamanın önemi, BEP ve
- BÖP hazırlarken dikkat edilmesi gereken noktalar
- Özel gereksinimli bireyler için Türkçe etkinliğine yönelik GEP hazırlamanın önemi
- Türkçe etkinliğine yönelik BEP, BÖP ve GEP örnek çalışmaları hazırlama

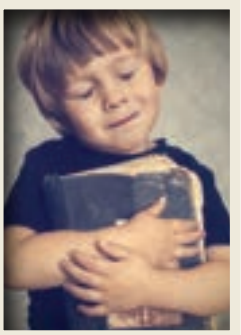
HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Okul öncesi eğitimde çocukların dil becerilerinin gelişimini desteklemek için Türkçe etkinliklerinde neler yapılabilir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Türkçe etkinliklerinin dışında hangi etkinliklerle çocuklarda dil becerileri desteklenebilir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

3.1. ÖYKÜ ÖNCESİ ETKİNLİKLER

3.1.1. Türkçe Etkinlikleri ve Çocuğun Gelişimine Etkileri

Türkçe etkinliği; çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak, kelime hazinelerini zenginleştirmek ve iletişim becerilerini desteklemek amacıyla planlanan etkinliklerdir.

Görsel 3.1: Kitap sevgisi

Türkçe etkinliklerinin çocuğun gelişimine etkileri şunlardır:

- Dikkatini toplama, dinleme, anlama, akılda tutma, hatırlama ve ifade etme becerilerinin gelişimini destekler.
- Çocuğun bir grubun içinde yer almasına, duygu ve düşüncelerini uygun şekilde ifade etmesine fırsat verir.
- Çocuğun kitaplara karşı olumlu tutum geliştirmesi (Görsel 3.1) ve okuma yazma farkındalığı kazanmasını sağlar. Erken okuryazarlık ve yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimini destekler.
- Çocuğun kendine ait yetenek, ilgi ve becerilerinin olduğunu keşfetmesi, kendisini tanıması ve bireysel farklılıklara saygı duymayı öğrenmesine yardımcı olur.
- Çocuğun farklı konularda (doğa, insan, hayvan, farklı kültürler, kavram, öz bakım, millî ve insani değerler vb.) bilgi sahibi olmasına ve yeni kelimeler öğrenmesine imkân sağlar.
- Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurma ve problem çözme becerilerinin gelişimini destekler.
- Çocuğun toplum içindeki aile, arkadaşlık, akrabalık, komşuluk gibi ilişkileri anlamasını kolaylaştırır ve sosyal ilişkiler kurmasına olanak sağlar.
- Kurallara uyma, sırasını bekleme gibi sosyal beceriler kazandırır (Görsel 3.2).
- Öykü sonrası yapılan canlandırmalarda kostüm ve aksesuarlar kullanılması çocuğun motor becerileri ve özbakım becerilerini destekler.

Görsel 3.2: Söz hakkı almak için sıra bekleme

Türkçe Etkinlikleri Uygulama Aşamaları

Türkçe etkinlikleri Şema 3.1'de gösterildiği gibi 3 aşamada planlanmakta ve uygulanmaktadır.

Şema 3.1: Türkçe etkinlikleri uygulama aşamaları

Öykü öncesi etkinlikler; çocuğun dikkatini etkinliğe çekmek, motivasyonunu arttırmak, etkinliği daha ilgi çekici hâle getirmek ve çocuğu anlatılacak öyküye hazırlamak amacıyla uygulanan etkinliklerdir.

Öykü anlatma etkinliği; gerçek ya da hayalî olayların bir metin içerisinde düz anlatımla veya çeşitli teknik ve araçlar kullanılarak çocuklara okunması, anlatılmasıdır.

Öykü sonrası etkinlikler; anlatılan öyküyü pekiştirmek, çocuğu etkinlikte daha aktif kılmak ve çocuğun yaratıcılığını sergilemesine fırsat vermek amacıyla yapılan etkinliklerdir.

3.1. UYGULAMA FAALİYETİ

TÜRKÇE ETKİNLİKLERİNİN ÇOCUĞUN GELİŞİMİNE ETKİLERİ İLE İLGİLİ POSTER HAZIRLAMA

Türkçe etkinliklerinin çocuğun gelişimine olan etkileri ile ilgili özgün bir poster hazırlayınız.

Posterinizi hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Posterde yer alacak bilgileri kitap, makale ve genel ağdan araştırınız. Araştırmanızda en az beş farklı kaynaktan yararlanınız.
- Posterin tasarımını yapınız.
- Poster için gereken malzemeleri belirleyip temin ediniz.
- Posteri 50 x 70 cm boyutunda bir kartona hazırlayınız.
- Posterdeki yazıların kolaylıkla okunabilmesi için uygun boyutta yazı puntosu kullanınız.
- Posterde Türkçe etkinliklerinin çocuğun dil ve bilişsel gelişimine etkisiyle ilgili maddelere yer veriniz.
- Posterde Türkçe etkinliklerinin çocuğun sosyal-duygusal gelişimine etkisiyle ilgili maddelere yer veriniz.
- Posterde Türkçe etkinliklerinin çocuğun motor gelişimi ve özbakım becerilerine etkisiyle ilgili maddelere yer veriniz.
- Posteri çizim, resim gibi görsellerle zenginleştiriniz.
- Posterin yazımında imla kurallarına dikkat ediniz ve Türkçeyi doğru kullanınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, Türkçe etkinliklerinin çocuğun gelişimine etkileri ile ilgili poster hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

TÜRKÇE ETKİNLİKLERİNİN ÇOCUĞUN GELİŞİMİNE ETKİLERİ İLE İLGİLİ POSTER HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Tasarım ve Hazırlık Aşaması					
1	Posterde yer alacak bilgileri en az beş kaynaktan araştırdı.					
2	Hazırlayacağı poster için özgün bir tasarım yaptı.					
3	Tasarladığı posterin yapımı için uygun malzemeleri belirledi.					
	B) Yazım Aşaması					
4	Posteri 50 x 70 cm boyutunda bir kartona hazırladı.					
5	Posterdeki yazıların kolaylıkla okunabilmesi için uygun boyutta yazı puntosu kullandı.					
6	Posterde Türkçe etkinliklerinin çocuğun dil ve bilişsel gelişimine etkisiyle ilgili maddelere yer verdi.					
7	Posterde Türkçe etkinliklerinin çocuğun sosyal-duygusal gelişimine etkisiyle ilgili maddelere yer verdi.					
8	Posterde Türkçe etkinliklerinin çocuğun motor gelişimine ve öz-bakım becerilerine etkisiyle ilgili maddelere yer verdi.					
9	Posteri çizim, resim gibi görsellerle zenginleştirdi.					
10	Posterin yazımında imla kurallarına dikkat etti.					
11	Posterin yazımında Türkçeyi doğru kullandı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 11 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 55'tir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /55] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....

3.1.2. Öykü Öncesi Etkinlik Çeşitleri

Türkçe etkinliklerinde öykü anlatılmadan önce çocukların dikkati etkinliğe çekilmelidir. Çocukların etkinliğe istekle katılması ve öyküyü anlamasını kolaylaştırmak için merak uyandırmak ve öyküde geçen kavram ya da sözcükler hakkında konuşmak önemlidir.

Öykü öncesi etkinlikler Şema 3.2'de gösterildiği gibi 5 başlık altında gruplanmaktadır.

Şema 3.2: Öykü öncesi etkinlik çeşitleri

» Sohbet

Sohbet; çocukları öykü dinlemeye hazırlayan, çocukların yeni bilgiler edinmesine yardımcı olan, duygu ve düşüncelerini ifade etmesine fırsat tanıyan ayrıca yeni bilgi, sözcük ve kavramların konuşulduğu bir grup etkinliğidir.

Öykü Öncesinde Çocuklarla Sohbet Edilirken Dikkat Edilecek Noktalar

- Sohbetin konusu; etkinlik için seçilen kazanım ve göstergelere, kavramlara ve anlatılacak öyküye uygun olmalıdır.
- Sohbet süresinin belirlenmesinde çocukların dikkat süresi göz önünde bulundurulmalıdır.
- Sohbet sırasında fotoğraf, resim, film gibi görsellerle çocukların dikkati sohbete çekilmeli ve konuşulacak konular somutlaştırılmalıdır.
- Tüm grubun sohbete katılmasına özen gösterilmelidir.
- Sorulacak açık uçlu sorularla çocukların düşüncelerini ifade etmelerine fırsat verilmelidir.
- Sohbet sırasında tüm çocuklarla göz teması kurulabilecek bir oturma düzeni oluşturulmalıdır.
- Çocuklar konuşurken öğretmen onları dinlediğini hissettirmeli ve konuşmalarını bitirdiğinde onlara geri bildirimde bulunmalıdır.
- Sohbet, öykü öncesi etkinliklerde tek başına kullanılabileceği gibi diğer öykü öncesi etkinliklerle birlikte de kullanılabilir.

3.1. ETKİNLİK

- Öğretmen, öğrencilere bir bavul resmi gösterir. Öğrencilerden resmi bir süre incelemelerini ister. Ardından öğrencilere şu soruları sorarak onlarla sohbet eder:
  - Resimde ne görüyorsunuz? Ne işe yarar?
  - Bavulu ne zaman kullanırız?
  - Bavulun içine ne koyulur?
  - Sizce bu bavul kimin ve bavulun içinde ne var?
  - Sizce bavulun sahibi nereye gidiyor?
  - Siz en son ne zaman bir bavul kullandınız?
  - Seyahate çıkacak olsanız ve bir bavulunuz olmasa eşyalarınızı neye koyarsınız?
  - Bavulunuzla nereye gitmek isterdiniz ve giderken hangi ulaşım aracını kullanırdınız?

- Öğretmen, öğrencilere su altındaki bir dalgıcın kısa bir videosunu izletir. Ardından öğrencilere şu soruları sorarak onlarla sohbet eder:
  - Videoda gördüğümüz kişi kimdi ve ne yapıyordu?
  - İnsanlar suyun altında nefes alabilirler mi?
  - İnsanların suyun altında nefes alması için nelere ihtiyacı vardır?
  - Bir dalgıç suyun altında ne kadar kalabilir?
  - Suyun altında yaşayan diğer canlılar nasıl nefes alırlar? Nefes almak için onların herhangi bir araca ihtiyacı var mıdır?
  - Siz dalgıç olmak ister miydiniz? Neden?
  - Suyun altına dalsanız orada neler görmek isterdiniz?

- Öğretmen, öğrencilerle yukarıdaki iki konu hakkında sohbet eder.
- Öğrencilere sohbet konularının okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerine uygun olup olmadığını sorar. Öğrencilerden düşüncelerini nedenleriyle açıklamalarını ister.
- Öğrencilere "Bu sorulara siz yenilerini ekleyecek olsanız hangi soruları eklerdiniz?" der ve öğrencilerin düşünmeleri için süre tanır.
- Öğrenciler hazırladıkları soruları söyler ve soruların okul öncesi dönem çocuğunun yaş ve gelişim özelliğine uygunluğunu sınıfta tartışırlar.

» Parmak Oyunu

Parmak oyunu; şiir ya da küçük öykülerin, parmakların ve bedenin farklı parçalarının koordineli hareket ettirilerek canlandırılmasıdır (Görsel 3.3). Çocuklar, parmak oyunlarıyla hem söyleyerek hem de ellerini hareket ettirerek sözlerle vücut hareketleri arasında ilişki kurmayı ve bedenlerini kontrol etmeyi öğrenir. Ayrıca parmak oyunları çocukların kelime hazinelerinin zenginleşmesine katkı sağlar.

Öykü Öncesinde Parmak Oyunlarıyla İlgili Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Seçilen parmak oyunu çocuğun yaşına, gelişim özelliklerine ve dikkat süresine uygun olmalıdır.
- Parmak oyunlarının sözleri, hareketlerle canlandırılmaya uygun olmalıdır.
- Parmak oyunlarının sözleri, çocukların akıllarında tutabileceği uzunlukta olmalıdır.
- Öğretmen, parmak oyununu önce kendisi öğrenmeli, çocuklara öğretirken de onlarla göz teması kurmalıdır.

Görsel 3.3: Parmak oyunu

3.2. ETKİNLİK

SAAT

Bir saatim var **(İşaret parmağıyla kol saati gösterilir.)**.
Kulağıma koydum **(Saat kulağa götürülür.)**.
Tik tak tik tak **(Baş, sağa sola sallanarak dinliyormuş gibi yapılır.)**.
Şimdi öykü başlayacak **(Kol aşağı indirilir.)**.
Şip şak şip şak **(Eller çırpılır.)**.

BENİM KÜÇÜK BİR BAHÇEM VAR

Benim küçük bir bahçem var **(Kollar daire şeklinde açılarak bahçe yapılır.)**.
Onu çok dikkatli kazarım **(Parmaklar tırmık gibi yapılır ve kazma hareketi yapılır.)**.
Çiçek tohumlarını buraya ekerim **(El ile tohum ekme hareketi yapılır.)**.
Yağmur yağacak **(Ellerle yağmur hareketi yapılır.)**.
Güneş açacak **(Eller havaya kaldırılarak güneş açma hareketi yapılır.)**.
Benim tohumlarım gittikçe büyüyecek **(Parmaklar önde birleştirilir, baş öne eğilir, baş ve eller yavaş yavaş yukarı kaldırılır.)**.
Çiçek açacak **(Baş üzerinde iki elin bilekleri birleştirilerek çiçek açma hareketi yapılır.)**.
Kış gelecek **(Eller kollara sürülerek üşüme hareketi yapılır.)**.
Çiçeklerim tohumlarını saklayıp **(Eller bir şey saklıyormuş gibi göğüs hizasında kapatılır.)**,
Kış uykusuna yatacak **(İki el yanakta birleştirilir ve uyuma hareketi yapılır.)**.

- Parmak oyunlarını sessiz ve dikkatli bir şekilde okuyunuz.
- Parmak oyunlarının okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişimsel özelliklerine uygun olup olmadığını tartışınız.
- Öğretmen parmak oyunlarını söz ve hareketleriyle canlandırdıktan sonra bir kez de onunla birlikte siz canlandırınız.
- Her parmak oyunu için aynı uygulamayı yapınız.

» Bilmece

Bilmece, bir varlığın niteliklerini söyleyerek ait olduğu bütünün ya da sonucun bulunmasını hedefleyen sözcük oyunlarıdır. Bilmeceler; çocukların eğlenceli vakit geçirmelerine, kısa cümleler içine gizlenmiş anlamları kavramalarına ve problem çözme becerilerinin gelişmesine yardımcı olur.

Öykü Öncesinde Bilmecelerle İlgili Dikkat Edilecek Noktalar

- Çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun, tek cevabı olan bilmeceler seçilmelidir.
- Bilmeceler çocukların günlük yaşamında yer alan (bitkiler, hayvanlar, eşyalar, meslekler, insanlar, doğa olayları vb.) konulardan seçilmelidir.
- Bilmecelerin sözleri ve cevapları arasında çocukların kolay ilişki kurmalarını sağlayacak bağlantılar olmalıdır.
- Bilmece sorulduktan sonra çocuklara düşünmeleri için bir süre tanınmalı, ardından söz hakkı verilmelidir.

- Çocukların ihtiyaç duyduğu noktalarda çocuklara ipuçları verilmeli ve rehberlik edilmelidir.
- Bilmece sorarken farklı yöntemler kullanılmalıdır. Örneğin bir karta bilmecenin cevabı ile birlikte çeşitli figürler çizilebilir. Öğretmen çocuklara bilmeceyi sorduktan sonra düşünmeleri için süre verir. Daha sonra öğretmen gösterilen kartlardan çocukların cevabı bulmasını isteyebilir. Bir sonraki aşamada cevaba ait çeşitli parçaların (kuyruk, kulak, ayak vb.) resimleri ipucu olarak verilebilir.
- Öğretmen çocukların bilmeceleri ezberlemesine neden olan "Evet, doğru." şeklinde bir dönütle etkinliği sonlandırmamalı, cevapların doğruluk ve yanlışlık nedenleri çocuklarla tartışılmalıdır.

3.3. ETKİNLİK

Daldan dala atlarım. Kuyruğumla sarkarım. Bir parça muz için, Neler neler yaparım.	Önce tırtıldı, Sonra koza ördü. Kozadan çıkınca, Herkes kanatlarını gördü.	Yaz yağmurunun ardından, Beni görürsünüz gökyüzünde. İyice bakarsanız bana, Size gülümserim yedi rengimle.
Ağacın parçasıdır. Rüzgâr ile sallanır. Rengi yeşildir ama, Sonbaharda sararır.	Üç çıta sana yeter. Renkli kâğıdı üstüne ser. Rengârenk kuyruğunu tak. Onu rüzgâra bırak.	Sen bana at, ben sana. Haydi, benimle oynasana! Yere at zıplasın. Havaya at, arkadaşın yakalasın.

- Bilmeceleri tek tek cevaplayınız.
- Bilmecelerin okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişimsel özelliklerine uygun olup olmadığını tartışınız.
- Bu bilmeceleri çocuklara sorsaydınız ve onlar sizden ipucu isteseydi hangi ipuçlarını verirdiniz? Düşünüp cevaplayınız.
- Cevaplarınızı öğretmenle birlikte değerlendiriniz.

» Tekerleme

Tekerleme; anlamlı ve anlamsız sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşan, uyumlu ve eğlenceli olan söz dizileridir. Bazı masal ve öykülerin başında tekerlemeler yer alır. Bunlar, okunacak öykü ya da masala dikkat çekmek için kullanılan tekerlemelerdir. Ayrıca sayışma tekerlemesi olarak adlandırılan tekerlemelere de öykü öncesinde yer verilebilir.

Tekerlemelerdeki sözcükler birbiriyle uyumu bir ritim oluşturur. Bu ritim, çocukların ilgisini çeker ve çocuklarda ritim duygusunun gelişmesine yardımcı olur. Aynı sözcüklerin tekrarlanması, telaffuzu zor sözcüklerin söylenmesini kolaylaştırır.

Öykü Öncesi İçin Tekerleme Seçme ve Uygulamada Dikkat Edilecek Noktalar

- Tekerlemeler çok uzun olmamalı, çocukların yaş ve dil gelişimi özelliklerine uygun olmalıdır.
- Tekerlemeler argo sözcükler içermemelidir.
- Tekerlemelerin tamamı önce öğretmen tarafından çocukların ilgisini çekecek vurgu ve tonda söylenmeli ardından tekerlemeleri çocukların tekrar etmesi istenmelidir.
- Tekerlemeler söylenirken jest ve mimiklerle desteklenmelidir.
- Tekerlemeler çocuklara ezberletilmeye çalışılmamalı ve çocukların ilgisi doğrultusunda birkaç kez tekrar edilmelidir.

3.4. ETKİNLİK

Leblebi, fıstık, üzüm,
A benim iki gözüm,
Sana var bir sözüm.
Düşünelim, taşınalım biraz da kaşınalım.
Bulalım bu soruna bir çözüm.
Dalda durur beş kuş,
Uçar giderse iki kuş,
Dalda kalır kaç kuş?

Eveleme develeme.
Deve kuşu kovalama.
Kovalarsan yaralama.
Şekerleme çikolata,
Şundan, bundan,
Kedi düştü damdan.
Çıt pıt,
Nereden geldin?
Oradan çık.
Kız saçların kıvırcık,
Sana dedim sen çık.

Evvel zaman içinde,
Kalbur saman içinde,
Develer tellal,
Pireler berber iken,
Ben annemin beşiğini,
Tıngır mıngır sallar iken,
Az gittim uz gittim.
Dere tepe düz gittim.
Çayır çimen geçerek,
Lâle sümbül biçerek,
Soğuk sular içerek,
Altı ayla bir güz gittim.
Bir de dönüp ardıma baktım ki
Ne göreyim!
Gide gide bir arpa boyu gitmemiş miyim?
Natal, matal, martaval,
İşte size duyulmadık bir masal!

- Tekerlemeleri sessiz ve dikkatli bir şekilde okuyunuz.
- Tekerlemelerin okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişimsel özelliklerine uygun olup olmadığını tartışınız.
- Tekerlemelerden hangisinin sayışma, hangisinin masala giriş, hangisinin oyun tekerlemesi olduğunu tartışınız.
- Öğretmen tekerlemeleri jest ve mimiklerini de kullanarak eğlenceli şekilde bir defa söyledikten sonra tekerlemenin sözlerini öğretmenin ardından bir kez de siz tekrar ediniz.
- Her tekerleme için aynı uygulamayı yapınız.

» Şiir

Şiir; hayal gücü, duygusallık, uyum ve ölçü gibi kendine özgü anlatım biçimleri olan söz dizileridir. Şiir, çocukların duygu ve düşüncelerini daha etkili bir şekilde ifade edebilmelerine ve estetik değerler kazanmalarına yardımcı olur.

Şiirdeki ritim, çocukları duygulandırır ve heyecanlandırır; kafiye ve uyum, çocukların estetik duygularını besler. Ayrıca okul öncesi dönemde şiirler çocuklara düşünce esnekliği kazandırır.

Öykü Öncesinde Şiirlerle İlgili Dikkat Edilecek Noktalar

- Şiir seçerken çocukların söz dağarcıkları ve dikkat süreleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Önce tek dörtlükten oluşan şiirler daha sonra çocukların ilgisi doğrultusunda dörtlük sayısı daha fazla olan şiirler okunmalıdır.
- Seçilen şiirdeki kafiye ve rediflerin belirgin olmasına dikkat edilmelidir. Şiirdeki kafiye, çocuğun ritmi hissetmesi açısından önemlidir.
- Seçilen şiirde ele alınan konuların ev, aile, hayvanlar, doğa olayları, cansız nesneler gibi çocuğun yaşamında yer alan nesne ya da olaylardan olmasına dikkat edilmelidir. Bayrak, yurt sevgisi, kahramanlık gibi konuların somut bir şekilde verilmesine özen gösterilmelidir.
- Şiirde çocukların bilmediği kelime varsa bu kelimeler, şiir okunmadan önce çocuklara açık-

lanmalıdır.

- Şiir; tonlama, duraklar ve vurgulara dikkat edilerek önce öğretmen tarafından sonra çocuklarla birlikte okunmalıdır.
- Şiirler çocuklara ezberletilmeye çalışılmamalı, çocukların ilgisi doğrultusunda birkaç kez okunmalıdır.

3.5. ETKİNLİK

23 NİSAN
Sevinçliyiz hepimiz.
Taştı bugün neşemiz.
Eğleniriz, güleriz.
Yaşa 23 Nisan!

Süsleriz biz her yanı,
Geldi çocuk bayramı.
Atatürk armağanı,
Yaşa 23 Nisan!
Hakkı Ercan

ANNEM
Her zaman benimlesin.
Benim canım güzel annem!
Sen her şeyden kıymetlisin.
Benim canım, güzel annem!

Gel her zaman kal yanımda.
Benim canım, güzel annem!
Çok mutluyum kollarında.
Benim canım, güzel annem!
Yunus Karadağ

HAFTANIN GÜNLERİ
Pazartesi, okuldur eğlencesi.
Salı, aklım oyunda kaldı.
Çarşamba, haftanın ortasında saklı.
Perşembe, sağım, solum söbe.
Cuma, haydi, son kez okula!
Cumartesi, herkesin neşesi.
Pazar, haftanın günlerinin en sevimlisi.
Özlem Ersoy

- Şiirleri sessiz ve dikkatli bir şekilde okuyunuz.
- Şiirlerin uzunluğu, konusu, şiirlerde geçen sözcükler ve şiirlerdeki ritmin çocuklar için uygun olup olmadığını tartışınız.
- Öğretmen şiirleri tonlama, vurgu ve duraklara dikkat ederek okurken şiirlerin ritmini hissetmeye özen gösteriniz.
- Daha sonra şiiri öğretmenle birlikte okuyup şiirin sözlerini öğretmenden sonra tekrar ediniz.
- Her şiir için aynı uygulamayı yapınız.

3.1.3. Öykü Öncesi Etkinlik Örnekleri

ÖYKÜ ÖNCESİ SOHBET ÖRNEĞİ

Araç Gereç: Çeşitli büyüklükte, renk ve şekillerde düğmeler

- Öğretmen, çocukların karşısına geçer ve iki elini üst üste kapatarak avucunun içinde bir şey olduğunu söyler. Çocuklardan, avucunda ne olduğunu tahmin etmelerini ister.
- Çocukların tahminlerini aldıktan sonra avucunu sallar ve ses çıkarır. Tekrar çocukların tahminlerini sorar.
- Ardından avucunu açar ve avucundaki düğmeleri çocuklara gösterir.
- Öğretmen, çocuklara yaklaşarak düğmeleri yakından gösterir. Daha sonra düğmeleri çocukların görebileceği şekilde masaya koyar.
- Öğretmen, çocuklara aşağıdaki soruları sorarak onlarla sohbet eder. Sohbetin ilerleyişine göre farklı sorular ekler.

- Masanın üstünde neler var?
- Ne renk düğmeler var?
- Masanın üzerindeki düğmelerin şekilleri aynı mı?
- Düğmeler ne işe yarar?
- Düğme yerine kullanılabilecek başka nesneler var mı?
- Şu an sizin üzerinizde düğme var mı? Üzerinizde kaç düğme var ve bunlar hangi renk?
- Düğmeler nasıl dikilir?
- Düğmeler neden kopar?
- Düğmeler nerede satılır?

- Öğretmen, tüm grubun sohbete katılmasına özen gösterir ve her çocuğa geri bildirimde bulunur.

ÖYKÜ ÖNCESİ BİLMECE ÖRNEĞİ

Araç Gereç: Üzerinde çeşitli hayvan resimlerinin olduğu A4 boyutunda bilmece kartı, üzerinde çeşitli hayvanlara ait ayak, kulak ve kuyruk resimlerinin olduğu A4 boyutunda bilmece kartı

- Öğretmen, çocuklara aşağıdaki bilmeceyi sorar ve düşünmeleri için süre verir.
  Ardından bilmece kartını (üzerinde doğru cevabın ve çeşitli resimlerin olduğu kartlar) çocuklara gösterir.
  Çocuklar, bilmece kartındaki resimleri inceler ve doğru cevabı kart üzerinde gösterir.

Küçük kuyruğumla kovalarım böcekleri.
Kocaman kulaklarımla duyarım her sesi.
Upuzun hortumumla sularım her yeri.

- Öğretmen, çocuklarla bilmecenin cevabı hakkında konuştuktan sonra aşağıdaki bilmeceyi sorar.

Gri, beyaz, siyah renkte,
Minicik bir hayvan hızla koşar evde.
Bir yandan da gözleriyle peynir arar her yerde.

- Öğretmen, çocuklara düşünmeleri için süre verdikten sonra üzerinde çeşitli hayvanlara ait kulak, kuyruk ve ayakların yer aldığı bilmece kartını gösterir.
- Çocuklardan bilmecenin cevabı olan hayvana ait ayak, kulak ve kuyruğu göstermelerini ister.
- Çocuklar bilmecenin doğru cevabını söyler ve kart üzerinde gösterir.
- Öğretmen, bilmecenin doğru cevabı hakkında çocuklarla konuşur.
- Ardından çocuklara aşağıdaki bilmeceyi sorar.

Ağ örer, balıkçı değil.
Sekiz ayağı var, ahtapot değil.
Duvarda yürür, yavaş yavaş.
Ağına yakalanan sinekler olur aş.

- Öğretmen bu kez çocuklara sözel ipuçları verir.
- Çocukların tahminlerini alır ve doğru cevap hakkında çocuklarla konuşur.
- Öğretmen son olarak aşağıdaki bilmeceyi sorar.

Minicik bir hayvanım, ormanda yaşarım.
Kuyruğumdur en belirgin yanım.
Cevizi çok sevdiğimi söyleyince
Hemen ortaya çıkar adım.

- Çocukların cevapla ilgili tahminlerini alır.
- Tahminler arasında doğru cevap yoksa çocukların cevabı bulabilmesi için sözel ipuçları verir.
- Bilmecenin doğru cevabı hakkında çocuklarla konuşur.

ÖYKÜ ÖNCESİ PARMAK OYUNU ÖRNEĞİ

- Öğretmen, çocuklara "Şimdi sizlerle 'Kaplumbağa' adlı parmak oyununu oynayacağız. Beni dikkatli dinlemenizi ve izlemenizi istiyorum. Oyunun nasıl oynandığını önce ben göstereceğim sonra hep birlikte oynayacağız." der.
- Öğretmen, aşağıdaki parmak oyununu hareketlerine uygun bir şekilde oynar.

KAPLUMBAĞA

Bu benim küçük kaplumbağam işte **(Sol el yumruk yapılıp başparmak açılır. Başparmak açıkta kalacak şekilde sağ el, sol elin üstüne kapatılır ve başparmak aşağı, yukarı sallanır.)**!
Onu küvete götürdüm yüzsün diye **(Başparmakla önce yürüme hareketi yapılır sonra kollarla yüzme hareketi yapılır.)**.
Kaplumbağam bütün suları içmiş **(Baş havaya kaldırılır, başparmakla su içme hareketi yapılır.)**.
Luk luk luk luk **(Tüm parmak uçlarıyla boğaza yavaş yavaş vurulur.)**.
Üstelik bütün sabunu yemiş **(İki elin parmak uçları birleştirilir ve yeme hareketi yapılır.)**.
Nım nım nım nım **(Dil damağa vurularak ses çıkarılır.)**.
Kaplumbağacığım hasta yatıyor **(İki el birleştirilip yanağın altına koyulur ve uyuma hareketi yapılır.)**.
Hıçkırdıkça hep köpük patlıyor **(Önce hıçkırılır sonra eller bir kez birbirine vurulur.)**.
Köpük köpük köpüüük **(Eller yumruk yapılıp makara sarar gibi çevrilir.)**,
Köpük köpük pat **(Önce makara sarar gibi yapılır sonra eller birbirine bir kez vurulur.)**!

- Öğretmen, çocuklara parmak oyununun hareketlerini gösterdikten sonra parmak oyununu birlikte oynayacaklarını söyler ve çocuklardan oyunun sözleri ve hareketlerini kendisinden sonra tekrarlamalarını ister.
- Çocukların ilgisi doğrultusunda parmak oyunu birkaç kez tekrarlanır.

ÖYKÜ ÖNCESİ TEKERLEME ÖRNEĞİ

- Öğretmen, çocuklara "Şimdi sizlerle 'Aylar' adlı tekerlemeyi söyleyeceğiz. Beni dikkatli dinlemenizi istiyorum. Tekerlemeyi önce ben size söyleyeceğim sonra hep birlikte söyleyeceğiz." der.
- Öğretmen, aşağıdaki tekerlemeyi çocukların ilgisini çekecek vurgu ve tonda söyler. Tekerlemeyi söylerken jest ve mimiklerini de kullanır.

AYLAR

Masal masal maliki,
Saydım baktım on iki.
Ocak, şubat, mart,
Sözünü iyi tart.
Nisan, mayıs, haziran,
Çalışkanlara hayran.
Temmuz, ağustos, eylül,
Kimi düldül, kimi bülbül.
Ekim, kasım, aralık,
Süt içelim ılık ılık.
Allı pullu aylar,
Birbirini kovalar.

- Öğretmen, tekerlemeyi söyledikten sonra çocuklara tekerlemeyi birlikte söyleyeceklerini ifade eder ve çocuklardan, tekerlemenin sözlerini kendisinden sonra tekrarlamalarını ister.
- Çocukların ilgisi doğrultusunda tekerleme birkaç kez tekrarlanır.

ÖYKÜ ÖNCESİ ŞİİR ÖRNEĞİ

- Öğretmen, çocuklara "Sizlerle 'İlk Kar' adlı şiiri okuyacağız. Beni dikkatli dinlemenizi istiyorum. Şiiri, önce ben size okuyacağım sonra hep birlikte okuyacağız." der.
- Öğretmen; aşağıdaki şiiri çocukların ilgisini çekecek şekilde vurgulara, tonlamaya ve duraklara dikkat ederek okur. Şiiri okurken çocukların ritmi hissetmesine özen gösterir.

İLK KAR

Bu sabah birdenbire,
Yağmaya başladı kar.
Hafif, yumuşak, ince,
Pamuktan ne farkı var?
Aman ne hoş çıkıyor,
Yolcuların izleri.
Bundan sonra biraz zor,
Evde bulmak bizleri.
Büyük bir kardan adam,
Ağız, burun, kol, bacak,
Hele bir olsun tamam,
Ne de güzel olacak.

Hasan Latif Sarıyüce

- Öğretmen, şiiri okuduktan sonra birlikte okuyacaklarını söyler ve çocuklardan, şiirin sözlerini kendisinden sonra tekrar etmelerini ister.
- Çocukların ilgisi doğrultusunda şiir birkaç kez tekrarlanır.

3.6. ETKİNLİK

- Öykü öncesi etkinlik çeşitleriyle ilgili birer etkinlik hazırlayınız.
- Etkinliği hazırlarken dikkat edilmesi gereken noktaları göz önünde bulundurunuz.
- Hazırladığınız etkinliklerle ilgili öğretmenin görüşlerini alıp gerekiyorsa düzenleme yapınız.
- Hazırladığınız öykü öncesi etkinlikleri atölyede arkadaşlarınızla uygulayınız.

3.7. ETKİNLİK

- Öykü öncesi etkinliklerde kullanılmak üzere özgün bir şiir, bir bilmece, bir tekerleme ve bir parmak oyunu yazınız.
- Şiir, bilmece, tekerleme ve parmak oyunlarını yazarken çocukların yaşlarını ve gelişim özelliklerini göz önünde bulundurunuz.
- Her etkinlik için dikkat edilmesi gereken noktaları göz önünde bulundurunuz.
- Yazdığınız şiir, bilmece, tekerleme ve parmak oyunlarını sırayla okuyunuz.
- Yazılanların çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygunluğunu tartışınız.

3.1.4. Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Öykü Öncesi Etkinlikler

Okul öncesi öğretmeni, öykü öncesi etkinliklerini grubundaki çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak seçtiği kazanım ve göstergelere göre belirler.

Örneğin planına "Dil Gelişimi Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (Göstergeleri: Konuşurken / şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)" kazanım ve göstergesini alan öğretmen; planında çocuklara sesin tonu, hızı ve şiddetini ayarlama becerisi kazandıracak bir etkinliğe de yer vermelidir. Bu kazanım ve göstergenin gerçekleştirilebilmesi için Türkçe etkinliği planlayıp öykü öncesi etkinlikte sohbet etme, tekerleme söyleme ya da şiir okumaya yer verebilir. Türkçe etkinliği, sadece dil gelişimi ile ilgili kazanımlara ulaşmak için değil farklı gelişim alanlarındaki kazanımlara ulaşmak için de kullanılabilir. Örneğin planına "Sosyal-Duygusal Gelişim Kazanım 15. Kendine güvenir. (Göstergeleri: Grup önünde kendini ifade eder.)" kazanım ve göstergesini alan öğretmen, çocuğun sohbet sırasında grup önünde kendini ifade etmesine fırsat verebilir.

ÖYKÜ ÖNCESİ ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 48-60 ay
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Dil Gelişimi
Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır (Göstergeleri: Sohbete katılır. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.).

ÖĞRENME SÜRECİ

Öğretmen, çocuklardan yarım daire şeklinde dizilmiş sandalyelere oturmalarını ister. Çocuklara mutlu, üzgün, şaşkın, korkmuş, kızgın yüz ifadelerinin olduğu kartları gösterir. Hangi yüz ifadesinin hangi duyguyu yansıttığını sorar. Ardından çocuklara "Şimdi size bazı olaylar söyleyeceğim. Bu olaylar karşısında hangi duyguları hissettiğinizi söylemenizi istiyorum." der. Öğretmen aşağıdaki olayları sırayla söyler ve çocukların bu olaylarla ilgili duygularını ifade etmelerini ister.

- Gürültülü bir şimşek çaktığında .....
- Doğum günü partimde .....
- Annem elinde bir hediye paketiyle odama girdiğinde .....
- Yerde yaralı bir kuş gördüğümde .....
- Çantamda bana ait olmayan bir oyuncak bulduğumda .....
- Arkadaşım en sevdiğim oyuncağımı kırdığında .....
- Bir anda çok yüksek bir ses duyduğumda .....

Görsel 3.4: Duygu ifadeleri

Çocuklar duygularını ifade ettikten sonra öğretmen "Peki sizi mutlu eden, üzen, şaşırtan, kızdıran ya da korkutan başka neler var?" sorularını sorar. Çocukların cevaplarını aldıktan sonra uygun dönütler vererek etkinliği sonlandırır.

(Öğretmen, belirlediği bu etkinlikle grubundaki çocukların sohbete katılmalarını ve duygularını ifade etmelerini sağlayarak kazanımın göstergelerini gerçekleştirmiştir.)

ÖYKÜ ÖNCESİ ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 60-72 ay
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Dil Gelişimi
Kazanım 9. Ses bilgisi farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Şiir, öykü ve tekerlemedeki uyağı söyler.)

ÖĞRENME SÜRECİ

Öğretmen, çocuklardan yarım daire şeklinde dizilmiş sandalyelere oturmalarını ister. Çocuklara "Şimdi sizlere bir şiir okuyacağım, beni dikkatli dinlemenizi istiyorum. Sözleri ben söyledikten sonra birlikte tekrar edeceğiz." der ve "Taşıtlar" adlı şiiri okur. Öğretmen, şiiri okurken dize sonlarındaki hecelere vurgu yaparak çocukların uyakları fark etmelerini sağlar. Ardından "Şimdi şiiri hep birlikte söyleyeceğiz, önce ben söyleyeceğim, sonra siz tekrar edeceksiniz." açıklamasını yapar ve yine uyakları vurgulayarak şiiri çocuklarla okur.

Şiir çocuklarla birkaç kez tekrar edildikten sonra öğretmen "Çocuklar fark ettiniz mi şiirde bazı kelimelerin sonları birbirine benziyordu? Örneğin dalıyor ve alçalıyor kelimelerinin sonları birbirine benziyor. Şimdi şiiri birlikte bir kez daha okuyalım ve sonları birbirine benzeyen kelimeleri bulalım." der. Şiir, çocuklarla bir kez daha okunur ve uyaklar bulunur.

TAŞITLAR

Bulutlara dalıyor.
Dönerek alçalıyor.
Çok yolcu taşıyor.
Hava taşıtı uçak.

İskeleye yanaşır.
Denize çok yaraşır.
Öyle çok yolcu taşır.
Deniz taşıtı vapur.

Koyu bir duman salar.
Birden tünele dalar.
Öyle çok yolcusu var.
Kara taşıtı tren.

(Öğretmen, belirlediği bu etkinlikle grubundaki çocukların şiirdeki kafiye ve redifi söylemesini sağlamıştır.)

3.8. ETKİNLİK

- Öğretmenin rehberliğinde beşerli gruplara ayrılıp her grup farklı yaş, kazanım ve göstergeleri alınız.
- Verilen yaş grubuna uygun kazanım ve göstergeleri karşılayabilecek bir öykü öncesi etkinliği belirlemek için beyin fırtınası yapınız.
- Beyin fırtınası sonunda belirlediğiniz öykü öncesi etkinliğin öğrenme sürecini yazınız.
- Hazırladığınız etkinliği sırayla anlatınız.
- Grupların hazırladığı etkinliklerin verilen yaş grubuna uygunluğunu, kazanım ve göstergeleri karşılayıp karşılamadığını atölyede tartışınız.

Görsel 3.5: Öykü öncesi etkinliği için grup çalışması

3.2. UYGULAMA FAALİYETİ

ÖYKÜ ÖNCESİ ETKİNLİK ALBÜMÜ HAZIRLAMA

Derste edindiğiniz bilgiler ve yaptığınız uygulamalar doğrultusunda Türkçe etkinlikleriyle ilgili kitaplar, basın ve yayın araçları ile ve genel ağdaki eğitim sitelerini tarayınız. Kaynak taramada elde ettiğiniz öykü öncesi etkinlikleri, etkinlik çeşidine göre gruplandırınız ve bir öykü öncesi etkinlik albümü hazırlayınız.

Öykü öncesi etkinlik albümünüzde 36-72 ay çocuğuna uygun;

- 5 sohbet konusuna
- 5 bilmeceye
- 5 parmak oyununa
- 5 tekerlemeye
- 5 şiire yer veriniz.

Her etkinlik çeşidi için ayırdığınız bölümde fazladan boş sayfalar bırakınız (Ayırdığınız bu boş sayfalara daha sonra öğreneceğiniz ilgili etkinliği ekleyebilirsiniz.).

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, öykü öncesi etkinlik albümü hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

ÖYKÜ ÖNCESİ ETKİNLİK ALBÜMÜ HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Kaynak Tarama Aşaması					
1	Albümü oluşturmak için Türkçe etkinlikleriyle ilgili kitaplardan yararlandı.					
2	Albümü oluşturmak için basın ve yayın araçlarından yararlandı.					
3	Albümü oluşturmak için genel ağdaki eğitim sitelerinden yararlandı.					
	B) Etkinlikleri Gruplama ve Albüm Oluşturma Aşaması					
4	Etkinlikleri çeşidine göre gruplara ayırdı.					
5	Albümde 36-72 aylık çocuğa uygun 5 sohbet konusuna yer verdi.					
6	Belirlediği sohbet konularıyla ilgili açıklamalara yer verdi.					
7	Belirlediği sohbet konularıyla ilgili soracağı soruları belirledi.					
8	Albümde 36-72 aylık çocuğa uygun 5 bilmeceye yer verdi.					
9	Albümde 36-72 aylık çocuğa uygun 5 parmak oyununa yer verdi.					
10	Albümde 36-72 aylık çocuğa uygun 5 tekerlemeye yer verdi.					
11	Albümde 36-72 aylık çocuğa uygun 5 şiire yer verdi.					
12	Albümün sayfa düzenine ve temizliğine özen gösterdi.					
13	Albümün içeriğine uygun yaratıcı bir kapak hazırladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 13 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /65] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Aile büyüklerinizden çocukluklarından dinledikleri öykü ve masalları anlatmalarını isteyiniz. Bu öykü ve masalları yazıp arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Okul öncesi dönem çocukları için öykü seçecek olsanız nelere dikkat edersiniz? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

3.2. ÖYKÜ ANLATMA

3.2.1. Öykü Anlatılırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar ve Öykü Anlatım Teknikleri

Öykü, çocuklara anlatılmak ve öğretilmek istenen her şeyi dolaylı yoldan ifade etmenin en etkili yoludur. Çocuklara öykü anlatmak, özen gösterilerek yapılması gereken bir iştir.

Okul öncesi dönem çocuklarına öykü seçilirken ve anlatılırken dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Anlatılacak öykü belirlenirken çocukların yaş ve gelişim seviyeleri, dikkat süreleri, bireysel özellikleri, sahip oldukları önceki kazanımları, çevresel koşulları ve özel durumları göz önüne alınmalıdır.
- Çocuklara anlatılacak öykünün konusu eğlendirici ve düşündürücü olmalı, millî ve evrensel değerlere katkı sağlayacak nitelikler taşımalıdır. Öykünün dili sade ve açık olmalı, öykü argo sözcükler içermemelidir.
- Anlatılacak öyküyü çocukların oturarak mı, uzanarak mı dinleyeceklerine karar verilip minder ya da sandalyelerin düzenlenmesi ona göre yapılmalıdır.
- Öğretmen, öyküyü okurken ya da anlatırken tüm çocukların kendini göreceği şekilde U düzeninde bir yerleşim planlamalıdır.
- Öykü anlatımında farklı tekniklerden yararlanılmalıdır. Öykü; kitap, resimli kart, kukla gibi materyaller kullanılarak anlatılacaksa materyalin öyküye uygunluğuna dikkat edilmelidir.
- Öğretmen, öykü anlatımına geçiş sürecinde öykü ve öykü anlatımında kullanacağı teknik hakkında kısa bilgiler vererek çocukların ilgisini öyküye çekmelidir (Görsel 3.6).

Görsel 3.6: Öykü hakkında bilgi verme

- Öğretmen, öyküyü anlatmadan önce mutlaka kendisi okumuş olmalıdır. Öykünün içeriğinde düzenlemeler yapılması gerekiyorsa bunları önceden yapmalıdır.
- Öğretmen, öyküyü anlatırken karakterlere göre ses tonunu ayarlamalı ve karakter değiştikçe ses tonunu değiştirmelidir. Öyküdeki olaylara göre ses tonunu alçaltıp yükseltmeli ve vurgulara dikkat etmelidir. Öyküyü materyal kullanmadan (düz anlatım tekniği) anlatıyorsa jest ve mimikleriyle desteklemelidir.
- Öyküyü anlatırken çocukları dikkatle takip etmeli, çocukların ilgi ve dikkatlerini kontrol etmelidir. Öykünün çocuklara sıkıcı ve uzun geldiğini gözlemlediğinde öyküyü uygun şekilde toparlayıp bitirmelidir.

Öykü dinlemek çocuklar için eğlenceli bir etkinliktir. Aileler, evde çoğunlukla kitaptan öykü okuma tekniğini tercih ederken okul öncesi eğitim kurumlarında farklı tekniklerle çocuklara öykü anlatılmaktadır. Bu, etkinliğe ilgiyi arttırır ve çocukların dikkatini canlı tutar.

Öykü Anlatımında Kullanılan Teknikler

- Düz anlatım tekniği
- Öykü kitabı ile anlatım tekniği
- Pazen tahta kartı, figürler ve manyetik tahta kartları ile anlatım tekniği
- Kukla ile anlatım tekniği
- Öykü kartı ile anlatım tekniği
- Şimşek kart ile anlatım tekniği
- Televizyon şeridi ile anlatım tekniği
- Teknolojik araçlarla anlatım (projeksiyon, CD vb.) tekniği
- Döner levha ile anlatım tekniği
- Öykü önlüğü ile anlatım tekniği
- Üç boyutlu öykü anlatımı tekniği

a) Düz Anlatım Tekniği

Görsel 3.7: Düz anlatım tekniği

Düz anlatım, çoğunlukla masalların anlatımında kullanılan bir tekniktir (Görsel 3.7). Öğretmen, bu teknikte hiçbir materyal kullanmadan öyküdeki olaylara uygun şekilde sesini, jest ve mimiklerini kullanarak öyküyü anlatır. Düz anlatımda görsel materyal kullanılmadığı için çocukların dikkati çabuk dağılır. Bu nedenle öğretmenin anlatım şekli çok önemlidir. Öğretmen, ses tonunu öyküdeki karakterlere uygun olarak ayarlamalı, olayların akışına göre vurgulamalarına dikkat etmelidir. Ancak seslendirmede, jest ve mimikleri kullanmada aşırıya kaçmamaya özen göstermelidir.

b) Öykü Kitabı ile Anlatım Tekniği

Öykü kitabı ile anlatım tekniği, okul öncesi dönemde en sık kullanılan anlatım tekniklerinden biridir. Öykü kitaplarında resim ve metin bütünlük içerisinde olmalıdır. Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan öykü kitaplarında her sayfanın 2/3'ü resim, 1/3'ü yazıya ayrılmalıdır. Öğretmen, öyküyü çocuklara okumadan önce en az bir kez okumuş olmalıdır. Bu sayede öğretmen; konuya hâkim olur ve öyküyü çocuklara okurken sayfadaki resmi gösterdiği sırada metne bakmasına gerek kalmadan anlatabilir. Öyküde geçen yeni kelimeleri tespit edebilir ve gereken durumlarda öyküyü kısaltabilir. Öğretmen, öykü kitabı ile anlatım tekniğinde çocukların kitabı görebilecekleri şekilde karşılarına oturmalıdır. Kitabı sağdan sola ve soldan sağa hareket ettirerek okuduğu sayfadaki resmi tüm çocukların görebilmesini sağlamalı daha sonra diğer sayfaya geçmelidir. Çocuklara öykünün resmini gösterdiği sırada o sayfadaki metni okumalıdır (Görsel 3.8). Önce metni okuyup resmi daha sonra göstermek çocukların dikkatinin dağılması ve konu ile resim arasındaki bütünlüğün bozulmasına neden olur.

Görsel 3.8: Öykü kitabı ile anlatım tekniği

Öğretmen çocuklara okumak için öykü kitaplarını hazır alabilir veya kendi hazırlayabilir. Öykü kitabı hazırlayacaksa kitabın resimlerini kendi çizebilir ya da kitap merkezinde bulunan, onarılamayacak durumda olan kitaplardan ve dergilerden kestiği resimleri kullanabilir.

c) Pazen Tahta Kartı, Figürler ve Manyetik Tahta Kartları ile Anlatım Tekniği

Pazen tahta, 1 x 1,5 m ebatlarında ince tahta ya da kontrplağın üzerinin düz renk pazen kumaşla kaplanması ile elde edilen bir sunum panosudur. **Pazen tahta kartları** ise eski öykü kitapları, boyanarak hazırlanmış öykü resimleri ve dergilerin resimli sayfalarından oluşturulan öykülerle hazırlanmış

kartlardır (Görsel 3.9). Öykü resimlerinin arkasına resimle aynı ölçüde karton yapıştırılır. Hazırlanan bu kartların arkasına köşelere gelecek şekilde cırt bant, küçük zımpara parçaları ya da pazen parçaları yapıştırılır. Öğretmen öyküyü anlatırken anlattığı bölümle ilgili resmi pazen tahta üzerine yerleştirir. Pazen tahta kartlarının arkasına yapıştırılmış olan cırt bant, zımpara ya da pazen parçaları kartın pazen tahta üzerinde kaymadan durmasını sağlar. Öğretmen öykünün pazen tahtaya yerleştirilmiş kartıyla ilgili kısmını anlattıktan sonra kartı tahtadan alıp öykünün bir sonraki kartını tahtaya yerleştirir. Pazen tahtada anlatılacak öykü kartları A4 kâğıdı ebatlarında olmalıdır. Ebatlar ve ağırlığın artması kartların pazen tahta üzerinden kaymasına neden olur.

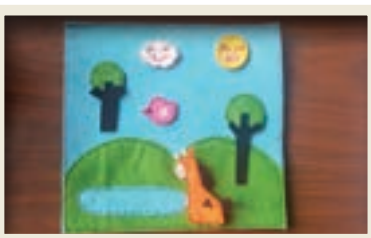

Görsel 3.9: Pazen tahta öykü kartları

Pazen tahta kartlarının dışında pazenden ya da kartondan renklendirilerek hazırlanan figürlerle de pazen tahta üzerinde öykü anlatmak mümkündür (Görsel 3.10, 3.11). Pazenden ya da keçeden kesilen figürler, pazen tahta üzerinde rahatlıkla durabilir. Karton figürlerin ise arkalarına cırt bant ya da pazen kumaş yapıştırılması gerekir. Öykü figürleri, kalın keçeden hazırlanmış öykü sayfasına yerleştirilerek de kullanılabilir (Görsel 3.12).

Görsel 3.10: Kartondan öykü figürleri

Görsel 3.11: Keçeden öykü figürleri

Görsel 3.12: Keçeden öykü sayfası ve pazen figürler

Manyetik tahta kartları, metal bir levha üzerine yerleştirilerek kullanılan ve arka yüzeyinde mıknatıs bulunan öykü kartlarıdır. Öğretmen, anlattığı öykü ile ilgili mıknatıslı öykü kartını manyetik tahta üzerine yerleştirir. Manyetik tahtadaki kartla ilgili anlatımı bittikten sonra bir sonraki kartı panoya asar. Mıknatıslı öykü kartlarının yanı sıra arkasına mıknatıs yapıştırılmış figürler de manyetik tahtada kullanılabilir.

ç) Kukla ile Anlatım Tekniği

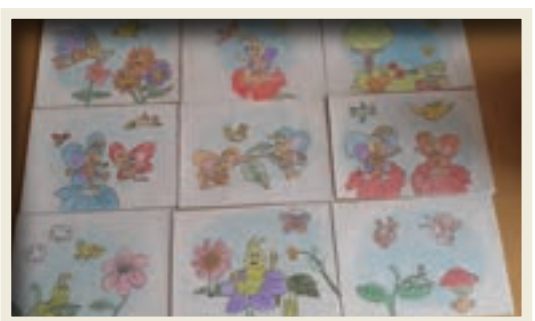
Kuklalar, okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklar tarafından oynatılan ya da öğretmenin öykü anlatımında kullandığı materyallerdir. Öykü anlatımında kuklaların kullanılması, çocukların dikkatlerinin öyküde uzun süre kalmasını sağlar. Kuklalar, hazır olarak alınabilir ya da sınıfta öğretmen ve çocuklar tarafından yapılabilir.

Anlatılacak öyküdeki karakter sayısı kadar ve bu karakterleri yansıtacak özellikte kuklalar önceden hazırlanmalıdır. Kuklalar ile öykü anlatılırken hangi kukla konuşuyorsa o kukla hareket ettirilmelidir. Sahnedeki diğer kuklaların aynı anda hareket hâlinde olmaması gerekir. Aksi hâlde çocuk hangi kuklanın konuştuğunu takip edemeyebilir.

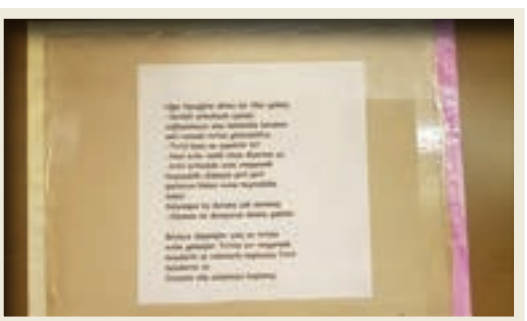
d) Öykü Kartı ile Anlatım Tekniği

Öykü kartları, kart şeklindeki ciltlenmemiş sayfalardan oluşur (Görsel 3.13). A4 kâğıdı boyutlarında olmalıdır. Hem çocuklar hem de öğretmen daha büyük boyutlarda hazırlanan kartları kullanırken zorlanır. Öğrenciler daha küçük boyutlarda hazırlanan kartların üzerindeki resimleri zor görür. Öykü kartları sağlam yapılmış olmalıdır. Kartların bükülmeden durması için arkasına mukavva yapıştırılmalıdır. Öykü kartlarının etkili olabilmesi için kartlardaki resimler öyküde geçen olaylar ve karakterleri yansıtmalıdır. Kartlardaki renkler dikkat çekici olmalıdır. Okul öncesi öğretmeni, hazır öykü kartlarını veya kendisinin hazırladığı kartları kullanabilir.

Öykü kartları hazırlanırken önce öykünün konusu belirlenmeli ve içerik yazılmalıdır. Kartlar; öykünün içeriğini karşılayacak sayıda ve çocukların oturduğu yerden görebileceği boyutta olan ince mukavvadan kesilir. Mukavva, renklendirmek için uygun bir malzeme değildir. Bu nedenle kesilen mukavva kartların ölçülerinde ve kart sayısı kadar resim kâğıdı hazırlanır. Resim kâğıtları, öykünün konusuna göre resimlendirilir ve kesilen mukavvalar her bir resim kâğıdının arkasına yapıştırılır. Her kartın arkasına o sayfadaki resimle ilgili öykü konusu yazılan A4 kâğıdı yapıştırılır (Görsel 3.14) ve sayfalara numara verilir. Kartlar streç film ya da şeffaf DC fix ile kaplanarak sağlamlaştırılır ve büyük bir zarfın içine koyularak muhafaza edilir.

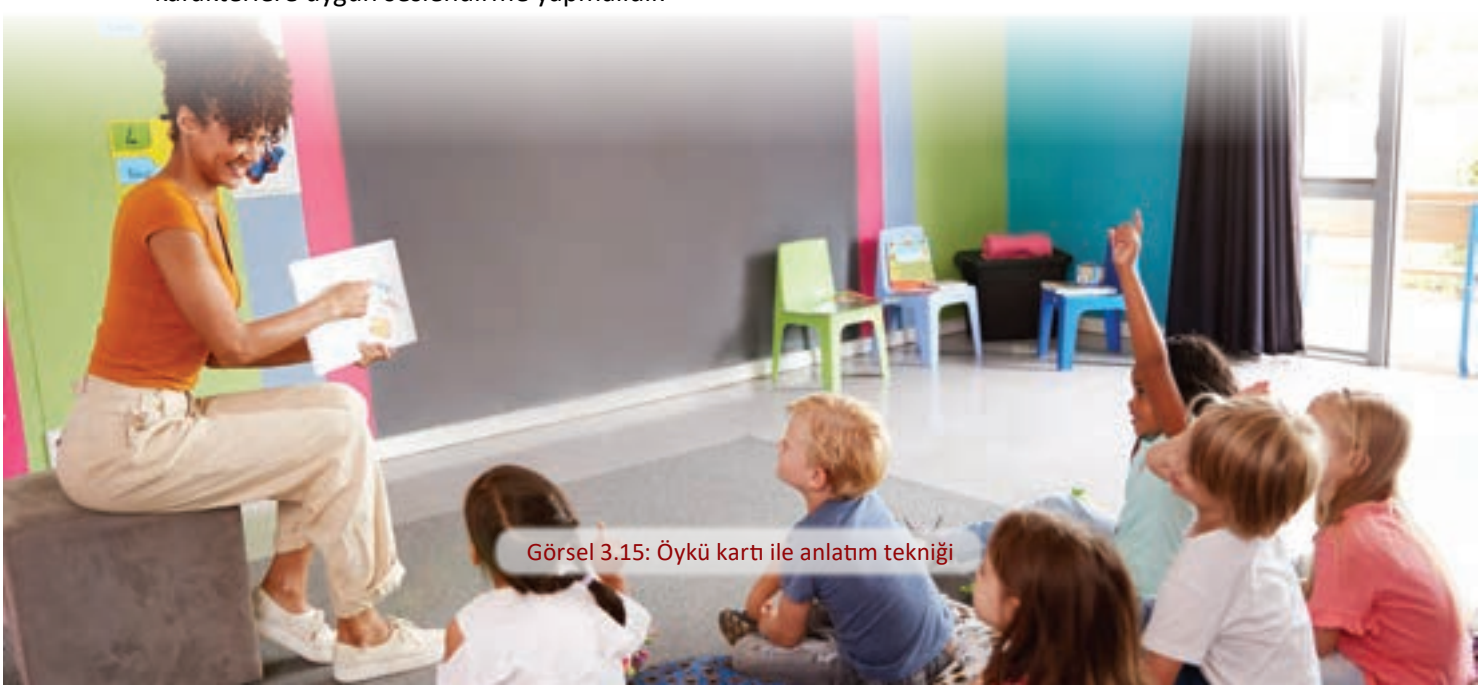

Görsel 3.13: Öykü kartları

Görsel 3.14: Kartın arkasına öykünün yazılması

Öğretmen, kartlar ile öykü anlatmaya başlamadan önce kartların sıralı olup olmadığını kontrol etmelidir. Öykü anlatımı sırasında kartları değiştirirken duraklamamalı (Görsel 3.15) ve öyküdeki karakterlere uygun seslendirme yapmalıdır.

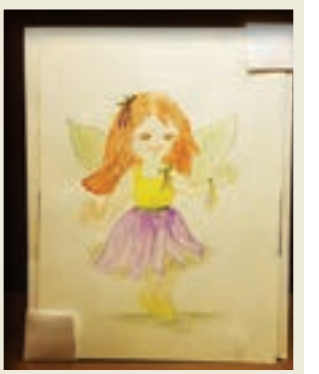
Görsel 3.15: Öykü kartı ile anlatım tekniği

e) Şimşek Kart ile Anlatım Tekniği

Bu teknikte, resim kâğıtlarına hazırlanmış ve üzerinde öykü ile ilgili resimlerin bulunduğu öykü kartları kullanılır. Bu kartların öykü kartı ile anlatım tekniğinde kullanılan kartlardan farkı, daha ince olmasıdır. Şimşek kartlar, sunum dosyası şeklinde hazırlanmış karton cepli bir dosyaya yerleştirilir (Görsel 3.16). Dosyanın diğer kapağında da aynı şekilde bir cep vardır. Masaya yerleştirilen şimşek kart sunum dosyasının bir kapağı geriye doğru açılarak dosyanın dik şekilde durması sağlanır. Öğretmen, anlatımını tamamladığı kartı cepten çıkarıp arka kapaktaki cebe takar ve anlatımına bir sonraki resimle devam eder. Şimşek kartla öykü anlatımı tekniğinde öykü A4 boyutunda kâğıda yazılır ve öğretmen öyküyü anlatırken bu kâğıttan yararlanır. Öyküyü tamamlayınca kartları ilk kart en üstte kalacak şekilde sıralar ve öykünün yazılı olduğu kâğıtla birlikte şimşek kart sunum dosyasına yerleştirir.

Görsel 3.16: Cepli şimşek kart dosyası

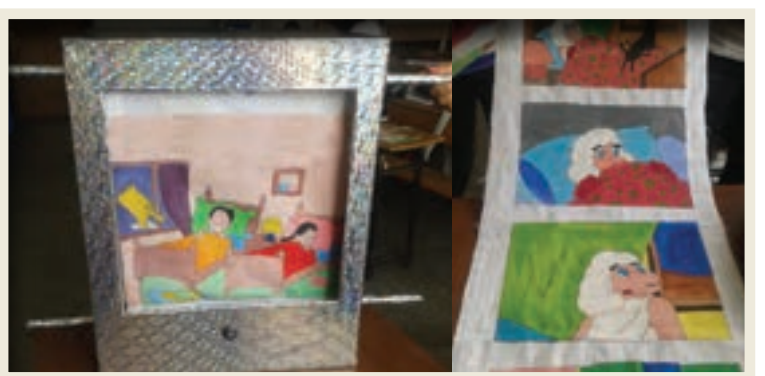

Görsel 3.17: Şimşek kart sunum panosu

Bir diğer şimşek kart sunum dosyası ise öğretmenin elinde tutarak kullanabileceği şekilde hazırlanır. Öğretmen, dikdörtgen şeklinde kesilmiş kalın karton ya da mukavvanın çapraz iki köşesine kartondan kesilmiş 2cm'lik cepler yapar. Anlattığı öykünün kartını köşelerinden bu küçük ceplere tutturarak mukavva sunum dosyasına yerleştirir (Görsel 3.17). Anlatım sırasında dosyayı elinde tuttuğu için öyküyü dinleyen tüm çocukların görebileceği şekilde sağdan sola ve soldan sağa hareket ettirebilir. Anlatımını tamamladığı kartı dosyadan çıkarır ve bir sonraki kartı dosyaya takar.

f) Televizyon Şeridi ile Anlatım Tekniği

Bu teknikte, bir televizyon kutusu ve onun içerisine yerleştirilecek öykü sahnelerinden oluşan bir televizyon şeridi gereklidir (Görsel 3.18). Öğretmen, öyküde geçen sahneleri parşömen kâğıdına ya da beyaz bir kumaş üzerine çizip renklendirerek televizyon şeridini hazırlar. Karton ya da ahşap kutunun bir yüzünü çıkarıp televizyon kutusu olarak kullanır. Kutunun alt ve üst kısımlarına açtığı deliklere çubuklar yerleştirir. Televizyon şeridini altta bulunan çubuğa sarar. Diğer çubuğu döndürdükçe şeritteki resimler değişir. Bu tekniğin hazırlanması zordur ve zaman alır. Bu nedenle sık kullanılan bir teknik değildir.

Görsel 3.18: Televizyon şeridinin kutusu ve televizyon şeridi

g) Teknolojik Araçlarla Anlatım (Projeksiyon, CD vb.) Tekniği

Görsel 3.19: Dijital öykü

Teknolojik araçlarla anlatılan öykülere **dijital öykü** denir (Görsel 3.19). Günümüzde hazır öykü kayıtları ya da çeşitli bilgisayar programlarıyla hazırlanan ses, video ve görsel kayıtlar; projeksiyon, tv, CD gibi teknolojik araçlar öykü anlatımında kullanılmaktadır. Öykü anlatımında projeksiyon, tv, CD gibi teknolojik araçlardan faydalanılırken ekran çocukların uzağında, görüntü göz hizasında olmalıdır. Ses çok yüksek olmamalıdır.

ğ) Döner Levha ile Anlatım Tekniği

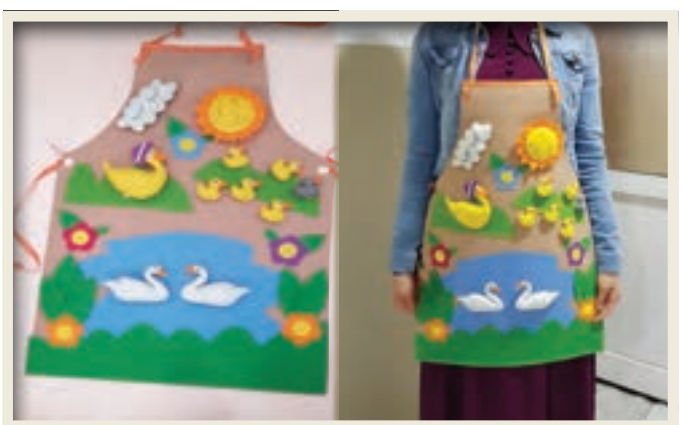
Görsel 3.20: Döner levha

Döner levha, büyük boy kâğıtların dosya şeklinde ayaklı portatif bir levhaya halka ya da spiral telle tutturulmasıyla hazırlanan bir materyaldir (Görsel 3.20). Tahta, karton, beyaz köpük veya mantardan hazırlanabilir. Daha çok küçük gruplara öykü anlatımında tercih edilir. Döner levhada kullanılan öykü sayfalarında her resmin arkasında bir önceki sayfanın konusu yazılıdır. Bu sayede öğretmen levhanın ön yüzünde yer alan resmin konusunu levhanın arka yüzünden okur.

h) Öykü Önlüğü ile Anlatım Tekniği

Öykü önlüğü, öykünün anlatıldığı zemini oluşturan materyaldir. Öykü önlüğü için düz renk pazen ya da keçe kullanmak, önlüğün pano gibi işlev görmesini ve figürlerin önlük üzerinde rahatlıkla durabilmesini sağlar (Görsel 3.21).

Öykü önlüğü farklı öykülerin de anlatımında kullanılabilecek renklerde hazırlanmalıdır. Öykü önlüğünün yana dönen iki tarafına ya da alt ucuna iki cep yapılabilir. Bu sayede ceplerden birine anlatımda kullanılacak figürler, diğerine ise anlatımı biten figürler yerleştirilebilir. Cep yapılacaksa önlüğün üzerindeki sahnenin devamı şeklinde olmalıdır. Öykü anlatımında önlük kullanılırken her karakter, sırası geldikçe önlüğe yerleştirilir. Karakter gösterildikten sonra olayların akışına göre yeni karakter önlüğe eklenir veya önlükten kaldırılır.

Görsel 3.21: Öykü önlüğü

I) Üç Boyutlu Öykü Anlatım Tekniği

3D öykü materyalleri, kitap ya da dolgu figürler olarak iki farklı şekilde hazırlanır. Bu materyallerin elde hazırlanması zaman aldığı ve zor olduğu için okul öncesi eğitim kurumlarında çoğunlukla hazır olan 3D materyaller tercih edilmektedir.

3D öykü kitaplarında yer alan figürler, kenarlarından kesikler oluşturularak ve özel bir katlama tekniği ile sayfalara yerleştirilir. Kitap kapalı olduğunda kalın görünür. Kitaptaki her sayfa açıldığında o sayfada yer alan figürler dik pozisyona gelir ve üç boyutlu bir görünüm kazanır (Görsel 3.22). Sayfa kapatıldığında figürler kat yerlerinden katlanıp, düz bir görünüm kazanarak sayfa arasına yerleşir.

Görsel 3.22: Üç boyutlu öykü kitabı

3D öykü anlatımında kullanılan figürler ise küçük dolgu oyuncaklar şeklindedir (Görsel 3.23). Masa ya da sehpa gibi bir zemin, figürlerle 3D öykü anlatımı tekniğinde sahne olarak kullanılır. Öykü anlatılırken figürler öykünün akışına göre sahneye yerleştirilir ya da sahneden alınır.

Görsel 3.23: 3D figürlerle Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler

3.2.1.1. Öykü Anlatım Materyali Hazırlama

ÖYKÜ ANLATIM MATERYALİ HAZIRLAMA ÖRNEĞİ

Pazen Tahta Kartı Hazırlama

Araç Gereç: A4 büyüklüğünde resim kâğıdı, A4 kâğıdı, parşömen kâğıdı, guaj boya, fırça, su kabı, resim kâğıdı ebatlarında ince mukavva, yapıştırıcı, şeffaf DC Fix, kurşun kalem ve pazen kumaş parçaları

- Pazen tahta kartına hazırlanacak öykü belirlenir.
- Öyküye ait resimler varsa parşömen kâğıdına çizilir. Yoksa boyama veya eski resimli öykü kitaplarında bulunan ve öyküye uygun olan figürler belirlenir. Bu figürler parşömen kâğıdına öykünün sayfalarındaki konuyla uyumlu bir kompozisyon oluşturacak şekilde çizilir.
- Öykünün sayfa sayısı kadar (6-10 sayfa) resim kâğıdı ve mukavva hazırlanır.
- Parşömen kâğıdına çizilen öykü sayfasının görselleri yumuşak bir kurşun kalem yardımıyla resim kâğıdına çizilir. Çizilen resimler çok belirgin olmamalıdır.
- Resimler, guaj boya ile tekniğine uygun boyanır ve kurumaya bırakılır.
- Kuruyan öykü sayfalarının her birinin arkasına mukavva yapıştırılır ve sayfa numaraları yazılır.
- Sayfalar şeffaf DC Fix ile kaplanır. Kaplama işlemi için streç film de kullanılabilir.
- Öykü sayfalarının arkasının 4 x 5 cm ebatlarında pazen parçalar yapıştırılır. Öykünün konusu A4 kâğıdına yazılıp materyal tamamlanır.

Not: Öykü kartı hazırlanırken de benzer işlemler uygulanır ancak kartların arkasına pazen kumaş parçaları yapıştırılmaz; o sayfanın konusu yazılır.

3.9. ETKİNLİK

- Öykü anlatımında kullanmak için bir materyal belirleyiniz.
- Gerekli araç gereci hazırladıktan sonra öykü anlatım materyalini tekniğine uygun olarak yapınız.

3.2.2. Çocuk Öykülerinde Bulunması Gereken Özellikler

- Çocuk öyküleri mutlaka bir temaya sahip olmalı ve merak uyandırmalıdır. Ev yaşantısı, aile, arkadaşlık, paylaşma, değer ve kavram gibi konular öykülerde çocukların ilgisini çekecek ve öğretici olacak şekilde işlenmelidir.
- Çocuk öykülerinde genellikle konu bir düzenle başlar ve düzen bir olay ya da kişi tarafından bozulur. Kahraman; öyküde kötü karakterle savaşır, düzeni bozan veya yanlışlığa neden olan olay ya da davranışın farkına varıp düzeni tekrar sağlar.
- Yetişkin, çocuk, kişileştirilmiş hayvan, makine ya da eşyalar öykülerde karakter olarak kullanılabilir.
- Öykülerde sözcükler doğru kullanılmalı, cümleler kısa ve dil bilgisi kurallarına uygun olmalıdır.
- Öykülerin konusu, anlatım dili ve öyküde geçen yeni kelimeler çocukların yaşı ve gelişim seviyesine uygun olmalıdır.
- Öykülerde ses tekrarları içeren sözcükler kullanılarak çocukların ilgisi çekilmelidir. Örneğin suyun fışşş diye akması, aslanın garrrrr diye kükremesi
- Öykünün sonu, çocukların öykünün bittiğini anlamasını sağlayacak şekilde belirgin olmalıdır.
- Öyküde resimleme yapılacaksa resimler ilgi çekecek kadar cazip ve metni yorumlayacak kadar anlatım gücüne sahip olmalıdır.

3.10. ETKİNLİK

- Çocuk öykülerinde bulunması gereken özellikleri göz önünde bulundurarak konu ve karakterler belirleyip özgün öyküler yazınız.
- Yazdığınız öyküyü düz anlatım tekniğini kullanarak sınıfta anlatınız.
- Öykülerin karakter, içerik, yazım kuralları ve okuma açısından uygun olup olmadığını sınıfta tartışınız.

BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

Masalcı Baba olarak tanınan Eflatun Cem Güney hem Türk hikâye ve masallarını derlemiş hem de birçok masal yazmıştır. Eflatun Cem Güney'in yazdığı masallar farklı dillere çevrilmiştir. Danimarka'daki Hans Christian Andersen Medal (Hans Kristiyan Endırsın Medıl) Kurumu, Eflatun Cem Güney'in "Açıl Sofram Açıl" adlı kitabındaki masalları 55 ülkenin çağdaş masal yazarlarının eserleri arasından en iyi eser olarak seçmiştir. Eflatun Cem Güney'e "Andersen Pâyesi Onur Diploması" ve "Dünya Çocuk Yazını Sertifikası" (1956) vermiştir. Eflatun Cem Güney, aynı ödülü "Dede Korkut Masalları" adlı eseri ile 1960 yılında ikinci kez almıştır.

SIRA SİZDE

Okul öncesi çocuklarına yönelik öykü kitabı yazan yerli ve yabancı yazarlar ile bu yazarların eserlerinden örnekleri araştırınız. Edindiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.2.3. Öykü Anlatma Teknikleri Uygulama Örnekleri

3.11. ETKİNLİK

- Öğretmen "Tıkır Top" öyküsünü önce noktalama işaretlerine uymadan; tonlama, jest ve mimik yapmadan okur. Daha sonra noktalama işaretlerine uyarak; tonlama, jest ve mimik yaparak okur.
- Öğretmen öyküyü iki farklı şekilde de okuduktan sonra jest ile mimiklerin kullanılması ve seslendirmede tonlamaya uyulmasının etkisini tartışınız.

TIKIR TOP

Burası yuvarlaklar ülkesi. Öykümüz burada geçiyor.

Yuvarlaklar ülkesindeki her şey, ama her şey yuvarlaktı. Evler, arabalar, ağaçlar, hatta insanlar bile.

Yuvarlaklar ülkesindeki çocukların en çok sevdiği oyuncaklar toplardı. Çocuklar toplarını havaya atıp tutarlar, yerde sıçratırlar ve bu oyundan çok hoşlanırlardı.

Bazen toplarını sırtlarına koyup düşürmemek için kaplumbağa gibi yavaş yavaş yürürlerdi. Bazen de koltuklarının altına sıkıştırarak yürümeye çalışırlardı. Hele topları bacaklarının arasında tutarak yürümeye çalıştıklarında çok eğlenirlerdi. Ancak aralarında bir top vardı ki; bu top hiç mi hiç gülmeyen mutsuz bir toptu. Bu üzgün topun adı TIKIR TOP idi. TIKIR TOP bütün topların içinde en küçük olanıydı. Küçük bir top olmak, ona çok yakışıyordu. Fakat, TIKIR TOP bu hâlinden hiç memnun değildi. Küçük olduğu için, hiçbir işe yaramadığını düşünüyordu.

Bir gün yuvarlaklar ülkesinde heyecanlı bir olay yaşandı. Çocuklar ormanda dolaşırken tık tık, tık tık, tık tık, diye bir ses duydular. Çocuklar bu sesin nereden geldiğini anlamak için çevrelerine bakındılar.

Çocuklar borunun içine baktıklarında, içeride parlak bir şey olduğunu gördüler. Bu parlak şeyin ne olduğunu anlamak için bakın neler neler yaptılar!

Önce kollarını borunun içine uzatarak, bu parlak şeyi çıkarmaya çalıştılar. Fakat başaramadılar.

Sonra "bacaklarımız, kollarımızdan daha uzundur" dediler ve bacaklarını borunun içine sokarak, bu parlak şeyi almaya çalıştılar. Ama, bu kez de başaramadılar. Şimdi de borunun bir ucundan üfleyerek onu çıkarmayı deniyorlar. Bakalım, bu parlak şeyi çıkarmaya nefeslerinin gücü yetecek mi? Hayır, bu da olmadı.

Fakat, ne olursa olsun, borunun içindeki bu parlak şeyi dışarı çıkarmaları gerekiyordu. Çünkü artık meraktan yerlerinde duramıyorlardı. Bu arada basketbol topunun aklına bir şey geldi. "Ben bu borunun içine girip yuvarlanırsam, benimle birlikte bu parlak şey de dışarı çıkabilir." dedi. Herkes bu fikri çok beğendi.

Ve basket topu yuvarlandı, yuvarlandı. O da ne? Basket topu borunun ucuna geldiğinde korkunç bir ses duyuldu. Gümm! Basket topu, o koca gövdesiyle borunun içine giremedi. "Keşke daha küçük bir top olsaydım" dedi ve "küçük top, küçük top, küçük top" diyerek oradan uzaklaştı. Acaba böyle acele acele nereye gitti?

Basket topu az sonra TIKIR TOP ile birlikte geldi. "İşte size yardımcı olabilecek kurtarıcınızı getirdim. Ancak TIKIR TOP gibi küçük bir top bu borunun içine sığabilir" dedi.

TIKIR TOP önce biraz nazlandı "Ben küçük bir topum, bu işi beceremem" dedi. Fakat herkes:
"Haydi hazırlan,
Sonra yuvarlan,
Bizi kurtar meraktan" diye tezahürat yapınca, TIKIR TOP cesaretlendi ve...

... bir kez şansını denemeye karar verdi. TIKIR TOP heyecanlı, çocuklar ise hem heyecanlı hem de çok mutluydular.

Şimdi herkes TIKIR TOP'un yuvarlanışını izliyordu. Bakalım neler olacaktı.

İşte, beklenen an geldi. TIKIR TOP borunun içine girmeyi başardı. Yuvarlandı, yuvarlandı ve borunun öbür ucundan çıktı. Yanında ise ufacık bir şey parlıyordu.

O da ne! Hiç kimse gözlerine inanamıyordu. Hele TIKIR TOP mutluluktan neredeyse uçuyordu. Neden mi? Çünkü TIKIR TOP giderek büyüyordu.

Acaba TIKIR TOP nasıl böyle büyüyordu? Evet çocuklar TIKIR TOP'u büyüten şey, borunun içindeki parlak, sihirli taştı. Kim bu sihirli taşa dokunursa, onun istediği oluyordu. İşte bu nedenle TIKIR TOP büyümüştü.

Yuvarlaklar ülkesinde herkes çok mutluydu. Çünkü hem TIKIR TOP artık gülüyordu hem de ülkelerine ait sihirli bir taşları vardı. Bundan sonra bu sihirli taşla herkesin tüm dilekleri gerçekleşebilecekti. TIKIR TOP küçük olsa bile, bir işe yarayabileceğini sonunda anlamıştı. Küçük olmak, hiç de düşündüğü gibi kötü bir şey değildi. TIKIR TOP olmasaydı, çocuklar belki de bu yüzden sihirli taşa hiç sahip olamayacaklardı. TIKIR TOP bu yüzden eski küçük hâline dönmeye karar verdi. Şimdi o küçük ve mutlu bir toptu.

(Prof. Dr. Belma Tuğrul)

3.12. ETKİNLİK

- Öğretmen rehberliğinde beşerli gruplara ayrılınız.
- Grup olarak özgün bir öykü oluşturunuz. Öyküleri atölyede bulunan, "Oyun ve Oyuncak Atölyesi Dersi"nde yapılan kuklaları kullanarak anlatınız.
- Gruplar öyküsünü anlattıktan sonra öykülerin çocuklara; anlatım şeklinin ise tekniğe uygun olup olmadığını tartışınız.

3.2.4. Çocuğun Yaşına, Gelişim Özelliklerine, Kazanım ve Göstergelere Uygun Öykü Seçme ve Anlatma

ÖYKÜ SEÇME VE ANLATMA ÖRNEĞİ

Yaş Grubu: 36-48 ay
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Dil Gelişimi
Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşma sırasında göz teması kurar. Jest ve mimikleri anlar.)

Susayan Zürafa

Güneş gökyüzünde parlıyordu ve hava çok sıcaktı. Gezintiye çıkan Zürafa Mimi, arkadaşı Pırpır Kuş'un peşinden koşarak dans ediyordu.

İki arkadaş çok eğleniyorlardı. Mimi, Pırpır'a "Biraz yavaş ol, benim senin gibi kanatlarım yok. Sana yetişemiyorum." dedi. Pırpır da "Cik cik ama senin de uzun bacakların var, hızlı koşabilirsin. Hadi, beni yakala!" dedi. Mimi, bir süre daha Pırpır'ın peşinden koştu ancak çok yorulmuş, çok da susamıştı. Sağa baktı, sola baktı. Etrafta ne bir çeşme ne de su birikintisi vardı. Güneş gökyüzünde parladıkça Mimi daha çok susamıştı.

Mimi, dinlenmek için çimenlerin üzerine oturdu ve gökyüzünde kocaman bir bulut gördü. "Bulut kardeş ben dinlenirken güneşin önüne geçip bana gölge yapar mısın?" diye buluta seslendi. Bulut, Mimi'ye gülümsedi ve "Seve seve yaparım." dedi. Bulut, güneşin önüne geçti ve Mimi'ye gölge yaptı. Mimi biraz dinlendi. Mimi'nin yorgunluğu geçmişti ama susuzluğu geçmemişti. O sırada Mimi'nin kendisini takip etmediğini gören Pırpır geri dönüp Mimi'nin yanına geldi. Mimi'nin yerde uzandığını görünce pırrrrr diye uçup omzuna kondu. "Ne oldu Mimi, hasta mı oldun yoksa?" dedi. Mimi "Hayır Pırpır. Hasta değilim. Sadece çok yoruldum, terledim ve susadım. Bulut kardeş bana gölge yaptı, ben de yere oturup dinlendim. Artık terli de değilim. Ama hâlâ susuzluğum geçmedi. Çünkü etrafta su içebileceğim hiçbir yer yok." dedi. Pırpır, arkadaşının iyi olmasına sevindi. Gülümseyerek "O zaman susuzluğunu giderelim. Gökyüzünde uçarken görmüştüm, az ileride çok güzel bir göl var. Hadi, seni oraya götüreyim! Sen beni takip et." dedi ve "Söz veriyorum, bu sefer hızlı gitmeyeceğim." diye ekledi.

Mimi, Pırpır'ı takip etti ve kısa süre sonra suyu pırıl pırıl parlayan, çok güzel bir göle geldiler. Mimi ve Pırpır sularını içtiler ve birlikte neşe içinde şarkılar söylediler.

(Öğretmen "Susayan Zürafa" öyküsünü jest ve mimiklerini kullanarak düz anlatım tekniğiyle anlatır. Çocukların nesne / durum / olaya odaklanması ve konuşma sırasında göz teması kurmasını sağlar. Jest ve mimikleri anlamaları için çocuklara fırsat sunar.)

3.13. ETKİNLİK

- Öğretmen rehberliğinde üç gruba ayrılınız. Öğretmenin söyleyeceği yaş grupları, kazanım ve göstergelere uygun bir öykü ve bu öyküyü anlatırken kullanacağınız bir teknik belirleyiniz.
- Grup olarak neden bu öykü ve tekniği seçtiğinizi açıklayınız.
- Seçilen öykü ve tekniklerin verilen yaş grubu, kazanım ve göstergelere uygun olup olmadığını tartışınız.

3.3. UYGULAMA FAALİYETİ

ÖYKÜ SEÇME VE ANLATMA

Derste edindiğiniz bilgiler doğrultusunda aşağıda size verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun bir öykü seçiniz. Seçtiğiniz öyküyü, belirleyeceğiniz bir öykü anlatım tekniği ile arkadaşlarınıza anlatınız.

Öykünüzü belirlerken ve anlatırken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Öykünüzü seçerken en az dört farklı kaynaktan ve genel ağdan yararlanınız.
- Seçtiğiniz öykünün size verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Seçtiğiniz öykünün size verilen kazanım ve göstergeleri karşıladığından emin olunuz.
- Öykünüzde yer alan olay ve karakterlere uygun bir öykü anlatım tekniği belirleyiniz.
- Seçtiğiniz öyküyü, kullanacağınız öykü anlatım tekniğini de belirterek bir A4 kâğıdına yazınız.
- Öyküyü yazarken imla kurallarına dikkat ediniz.
- Öyküyü anlatırken kullanacağınız öykü anlatım tekniğinin özelliklerini dikkate alınız.
- Öyküyü anlatırken karakterlere uygun seslendirme yapmaya dikkat ediniz.
- Öyküyü anlatırken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Öykü ve tekniğini 2 ders saatinde belirleyiniz.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, öykü seçme ve anlatma kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

ÖYKÜ SEÇME VE ANLATMA KONTROL LİSTESİ

Sınıfı	No.:	Öğrencinin Adı ve Soyadı	Öğretmenin Adı ve Soyadı	İmza

Yönerge: Uygulama çalışmasındaki performansınız tablodaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Kazandığınız beceri ve davranışlar için "EVET", kazanamadığınız beceri ve davranışlar için "HAYIR" kutucuğuna "X" işareti koyulacaktır.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
	A) Hazırlık Aşaması		
1	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerini inceledi.		
2	En az dört farklı kaynaktan ve genel ağdan öykü örneklerini inceledi.		
3	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun öykü belirledi.		
4	Kendisine verilen kazanım ve göstergelere uygun öykü belirledi.		
5	Öyküde yer alan olay ve karakterlere uygun bir öykü anlatım tekniği belirledi.		
6	Öyküyü imla kurallarına uygun şekilde A4 kâğıdına yazdı.		
	B) Öykü Anlatım Aşaması		
7	Öyküyü anlatırken öykü anlatım tekniğini özelliğine göre uyguladı.		
8	Öyküyü anlatırken karakterlere uygun seslendirme yaptı.		
9	Öyküyü anlatırken Türkçeyi doğru kullandı.		
	C) Zaman Yönetimi		
10	Öyküyü ve anlatım tekniğini verilen sürede belirledi ve yazdı.		

Değerlendirme: Değerlendirme sonunda 3 ve 3'ten fazla ölçüt "HAYIR" ise öğrenmeler öğrenci tarafından bir kez daha gözden geçirilmeli ve uygulama tekrar edilmelidir.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Bir okul öncesi öğretmeninden randevu alınız. Öğretmenin planında yer verdiği öykü sonrası etkinlikleri inceleyiniz. Edindiğiniz bilgileri not edip arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Öykü sonrası etkinliklerin faydaları neler olabilir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

3.3. ÖYKÜ SONRASI ETKİNLİKLER

Öykü sonrası etkinliklerde çocuklar aktif olarak yer almalıdır. Bu etkinlikler anlatılan öyküyü pekiştirmenin yanı sıra çocukların yaratıcılığını sergilemesine fırsat verir ve eğlenceli vakit geçirmesini sağlar.

3.3.1. Öykü Sonrası Etkinlik Çeşitleri

Çocukların yaşı, gelişim düzeyi, o gün için seçilen kazanım ve göstergelerle çocuklara kazandırılması gereken beceriler ve anlatılan öyküde ele alınan konu ile kavramlara göre öyküyü destekleyen çeşitli öykü sonrası etkinliklere yer verilmektedir.

Öykü sonrası etkinlikler Şema 3.3'te gösterildiği gibi 9 başlık altında gruplanmaktadır.

Şema 3.3: Öykü sonrası etkinlik çeşitleri

» Pandomim

Pandomim; duygu, düşünce, yaşantı ve nesnelerin hareket, jest ve mimiklerle sözsüz şekilde anlatılmasıdır.

Öykü Sonrasında Pandomimle İlgili Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Pandomim etkinliği planlanırken çocukların yaş, gelişim düzeyi, kültürel özellikleri ve yaşam deneyimleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Pandomimle canlandırılacak öykü ve metinler, hareketlerle anlatıma uygun olmalıdır.
- Pandomim öncesinde çocuklara başarısızlığın söz konusu olmadığı açıklanmalı, kendilerini özgür bir şekilde ifade edebilecekleri söylenmelidir.
- Pandomim, bireysel ya da grupla yapılabilir. Fakat başlangıçta grup pandomimin kullanılması grup bilincinin oluşması ve çekingen çocukların pandomime katılması için etkili olur.
- Öğretmen; yapılacak ilk uygulamalarda durum, olay ya da öyküyü yavaş yavaş anlatmalı, hareketleri kendisi de yapmalı ve çocukların katılımını sağlamalıdır. Çocuklar pandomim yapmaya alıştıktan sonra öğretmen, öyküyü sadece anlatmalı ve çocuklardan hareketleri yapmalarını istemelidir.
- Pandomim sırasında çeşitli ses, müzik, kostüm ve aksesuarlar kullanılmalıdır.
- Pandomim sonrasında çocuklara hangi karakterin rolüne girdikleri, pandomim sırasında kendilerini nasıl hissettikleri, başka hangi karakterleri canlandırmak istedikleri gibi açık uçlu sorular sorularak pandomim değerlendirilmelidir.

» Dramatizasyon

Dramatizasyon; bir öykü, masal, konu ya da durumun yazılı bir metne bağlı kalınarak söz, hareket, jest ve mimiklerle canlandırılmasıdır (Görsel 3.24).

Görsel 3.24: Dramatizasyon

Öykü Sonrasında Dramatizasyonla İlgili Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Dramatizasyon çalışmalarına basit öykülerle başlanmalıdır.
- Öyküdeki karakterlerin çocuklar tarafından kolay anlaşılır ve canlandırılabilir olması önemlidir.
- Seçilen öyküde hareketli olayların ve karşılıklı konuşmaların olmasına ve bu konuşmaların çocukların kendi sözcükleri ile ifade edebilecekleri özellikte olmasına dikkat edilmelidir.
- Çocuklara öykü anlatıldıktan sonra dramatizasyon çalışması için ortamda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Çocuklara karakterler ve olaylarla ilgili çeşitli sorular sorulmalıdır.
- Dramatizasyon için rol dağılımı yapılırken çocukların istekleri göz önünde bulundurulmalıdır. Önemli roller her zaman aynı çocuklara verilmemelidir.
- Öykünün başı çocuklara hatırlatılarak dramatizasyon başlatılmalıdır. Çocuklar dramatizasyon sırasında rollerini ve söyleyeceklerini unutabilir, bu durumda küçük ipuçları verilerek çocukların hatırlamasına yardımcı olunmalıdır.
- Dramatizasyon sırasında çocuktan öyküdeki cümleleri aynı şekilde söylemesi beklenmemelidir.
- Aynı öykü birkaç kez dramatize edilebilir. Dramatizasyonda her defasında çocukların farklı rolleri alması canlandırmanın yeni ve özgün olmasını sağlamaktadır.
- Dramatizasyon sırasında sınıftaki çeşitli eşya, kukla, kostüm, aksesuar, ses ve müzikler kullanılabilir.
- Öykü dramatize edildikten sonra çocuklarla birlikte değerlendirilmelidir. Değerlendirme aşamasında çocuklara karakterlerle ilgili açık uçlu sorular, canlandırma sırasındaki duyguları ve canlandırmada değiştirmek istedikleri yerlerin olup olmadığı sorulmalıdır.

» Rol Oynama

Rol oynama; bireyin kendi duygu, düşünce ve deneyimlerini bir başka kimliğe bürünerek ifade etmesidir.

Öykü Sonrasında Rol Oynamayla İlgili Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Ele alınacak konular çocukların yaşantılarından seçilmelidir.
- Grubun tamamı aynı anda rol oynayabilir veya çocukların bir kısmı seyirci olarak katılabilir. Ancak seyirci olan çocukların daha sonra rol oynaması sağlanmalıdır. Tüm çocuklar değerlendirme aşamasında tartışmaya katılmalıdır.
- Oynanacak roller belirlendikten sonra rol dağılımı yapılmalıdır.
- Her çocuğa farklı rolleri oynama fırsatı verilmelidir. Çocuk gönüllü olsa bile olumsuz özelliklere sahip roller her zaman aynı çocuğa verilmemelidir.
- Çocuklara rehberlik etmek amacıyla öğretmen de bir rol üstlenerek oyuna katılabilir ancak ana rollerden birini üstlenmemelidir.
- Etkinliğin sonunda değerlendirme yapılmalı, rollerin oyuncular ve izleyiciler üzerinde bıraktığı etki tartışılmalıdır.

» Doğaçlama

Doğaçlama; bireyin bir olayı bir metne bağlı kalmadan kendi deneyim, anı, gözlem ve yaşantılarına dayanarak canlandırmasıdır.

Öykü Sonrasında Doğaçlamayla İlgili Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Doğaçlama çalışmalarına basit olaylarla başlanmalıdır. Olaylar ve roller iyi tanımlanmalıdır.
- Öykü anlatıldıktan sonra "Böyle olmasaydı ne olurdu?" sorusuyla çocuklar doğaçlamaya yönlendirilmelidir.
- Doğaçlamada kullanılan ses, müzik, kostüm, aksesuar ve sınıf içerisindeki çeşitli materyallerin düşüncelerin oluşmasında ve hayal gücünün uyarılmasında etkili olduğu unutulmamalıdır.
- Doğaçlama yapılırken başarısızlığın söz konusu olmadığı ve çocuğun içinden geldiği gibi hareket etmesinin önemli olduğu doğaçlama öncesinde açıklanmalıdır.
- Doğaçlamanın sonunda değerlendirme yapılmalıdır. Çocuklara neler yaşadıkları, neler hissettikleri ve başka neler yapabilecekleri sorulmalıdır.

» Taklidî Oyun

Taklidî oyun; bir insan, hayvan, taşıt ya da nesnenin hareketleri, sesleri ve işlevlerinin gözlemlere dayanılarak canlandırılmasıdır.

Öykü Sonrasında Taklidî Oyunla İlgili Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Etkinlik planlanırken çocukların yaşları, gelişim düzeyleri ve sosyokültürel özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Taklidî oyunda grubun tamamı aynı anda etkinliğe katılmalıdır. Çocukları gruplara ayırarak sırayla oynatmak çocukların birbirlerinin hareketlerini tekrar etmesine neden olur.
- Çocuklar taklit edecekleri nesne ya da kişilerle ilgili yaşantı ve deneyime sahip olmalıdır.
- Öğretmenin verdiği yönergeler açık ve anlaşılır olmalıdır. Tüm çocukların yönergeleri uygulayabilmesi için yeterli süre verilmelidir.
- Taklidî oyunlarda çocukların yaratıcılıklarını desteklemek amacıyla ses efektleri, kostüm ve aksesuar gibi materyaller kullanılabilir.
- Taklidî oyunun sonunda değerlendirme yapılmalıdır. Çocuklara neleri ya da kimleri taklit ettikleri, taklit sırasında kendilerini nasıl hissettikleri ve başka neleri taklit edebilecekleri sorulmalıdır.

» Öykü Tamamlama

Şema 3.4: Öykü tamamlama etkinlikleri

Öykü tamamlama etkinlikleri Şema 3.4'te gösterildiği gibi 4 şekilde uygulanmaktadır.

Öykünün Başlığını Buldurma: Öykü, seçilen öykü anlatma tekniğiyle çocuklara baştan sona kadar anlatılır. Öykü tamamlandıktan sonra çocuklara öyküdeki olaylar ve karakterlerle ilgili sorular ardından öykünün başlığının ne olabileceği sorulur. Her çocuğun cevabı alınır. Sınıfta yapılan oylamayla tek bir başlık seçilebilir veya çocuklara öykünün birden fazla başlığı olduğu açıklanıp tüm çocukların cevapları bir başlık olarak kabul edilebilir.

Öykünün Sonucunu Buldurma: Öykünün adı çocuklara söylenir. Öykünün sadece giriş ve gelişme bölümü çocuklara anlatılır. Seçilen öykü, anlatma tekniğiyle anlatılır. Ardından çocuklara öykünün nasıl biteceği sorulur. Her çocuğun cevabı alınır. Verilen cevaplar arasında oylama yapılır ve bir sonuç belirlenir. Sonuç belirlendikten sonra öykü baştan sona kadar anlatılır. Öykünün birden fazla sonu olduğu açıklanıp, tüm çocukların cevapları bir son olarak da kabul edilebilir.

Öyküyü Gelişme Bölümünde Keserek Tamamlatma: Öykünün adı söylenir ve giriş bölümü anlatılır. Ardından çocuklara öykünün nasıl devam ettiği sorulur. Bir çocuktan öyküyle ilgili bir cümle söylemesi, sırayla diğer çocuklardan da bir önceki cümleyle bağlantılı şekilde öyküyü devam ettirmeleri istenir. Çocuklar tarafından söylenen her cümle öğretmen tarafından not edilir. Öykü tamamlandıktan sonra çocuklara baştan sona kadar anlatılır.

Bu etkinlik öykünün resimle tamamlanması şeklinde de yapılabilir. Öykünün giriş bölümü anlatıldıktan sonra çocuklara öykünün nasıl devam ettiği sorulur. Çocuklara çeşitli boya ve kâğıtlar verilip öykünün devamını resmetmeleri söylenir. Resimler tamamlandıktan sonra çocuklar resimlerini göstererek öyküyü anlatır.

Öykünün Tamamını Oluşturma: Bu aşamada başlık ile giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini çocuklar oluşturmaktadır. Öykü oluşturmak için canlı, cansız bir veya birden fazla nesne, resim, fotoğraf, daha önce çocuklara anlatılmamış bir öykü kitabı, çocuklarla kullanılmamış öykü kartları, öykü önlüğü gibi öykü anlatım materyalleri kullanılabilir. Öykü oluşturma materyali çocuklara gösterilir. Bir çocuktan öyküyle ilgili bir cümle söylemesi, sırayla diğer çocuklardan da bir önceki cümleyle bağlantılı şekilde öyküyü devam ettirmeleri istenir. Çocukların öyküyü devam ettiremediği yerlerde "Sonra ne olmuş? Bunu gören kişi ne demiş? Sonra ne yapmaya karar vermiş?" gibi sorularla çocuklar yönlendirilebilir. Çocuklar tarafından söylenen her cümle öğretmen tarafından not edilir. Öykü tamamlandıktan sonra çocuklara baştan sona kadar anlatılıp ardın da öykünün başlığının ne olabileceği sorulur ve kurayla öyküye bir başlık verilir.

Görsel 3.25: Öykü resimleme

» Öykü Resimleme

Öykü, herhangi bir öykü anlatma materyali kullanılmadan çocuklara anlatılır. Öykü tamamlandıktan sonra öyküdeki olaylar ve karakterlerle ilgili açık uçlu sorular çocuklara sorulur. Ardından çocuklara boş kâğıtlar ve çeşitli boyalar verilir. Çocuklardan öyküyü resimlemeleri ve resimlerini tamamladıktan sonra da öykü anlatmaları istenir (Görsel 3.25).

» Öykü Hakkında Soru Sorma

Öykü çocuklara anlatıldıktan sonra öyküdeki olaylar ve karakterlerle ilgili açık uçlu sorular sorulur. Sorulan sorular çocukların öyküyü dinleyip dinlemediklerini kontrol etmeye yönelik olmamalıdır. Çocuklara öyküdeki olayların daha farklı nasıl sonuçlanabileceği, öyküdeki karakter yerine kendisi olsaydı nasıl hareket edeceği ya da ne hissedeceği, öyküde geçen olaylar hakkında ne düşündüğü gibi düşünmeye yönlendirecek sorular sorulmalıdır. Çocuklara uygun geri bildirimlerde bulunularak dinlenildikleri hissettirilmelidir.

» Öykünün Tekrarlanması

Öykü çocuklara anlatıldıktan sonra isteyen çocukların öyküyü tekrar etmelerine fırsat verilir. Çocuklar; özellikle öykü kitabı, öykü kartları, kukla gibi materyallerle anlatılan öyküleri bu materyalleri kullanarak tekrarlamaktan zevk alır. Öyküyü tamamlarken kitaptaki cümlelerin aynısını kullanmayabilir; kendi cümleleriyle anlatıp öyküye küçük eklemeler yapabilir.

3.14. ETKİNLİK

- Öğretmen rehberliğinde gruplara ayrılınız.
- Öğretmen, Belma Tuğrul'un "Fırçalar Yarışıyor" adlı öyküsünü okuduktan sonra grup olarak öğretmeninizin verdiği öykü sonrası etkinlik çeşidine göre etkinliğinizi planlayınız.
- Grubunuza ait olan etkinlik çeşidini anlatılan öyküye uygun şekilde hazırladıktan sonra atölyede uygulayınız.
- Uyguladığınız öykü sonrası etkinliklerin öykü tekniğine uygunluğunu değerlendiriniz.

3.3.2. Öykü Sonrası Etkinliklerde Kullanılacak Tekniklerin Belirlenmesi

ÖYKÜ SONRASI ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 60-72 ay
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Dil Gelişimi
Kazanım 8. Dinlediklerini / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinlediklerini / izlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü gibi çeşitli yollarla sergiler.)
Bilişsel Gelişim
Kazanım 19. Problem durumlarına çözüm üretir. (Göstergeleri: Probleme yaratıcı çözüm yolları önerir.)

ÖĞRENME SÜRECİ

Öğretmen, Ayşe Turla'nın "Zürafa Okula Hazırlanıyor" adlı öyküsünü okur. Daha sonra "Çocuklar dikkat ettiyseniz zürafaya doğum gününde bir çift yani iki tane çorap gelmişti fakat zürafanın dört ayağı vardı ve iki ayağı çorapsız kalmıştı. Ama okula gittiği gün dört ayağına da çorap giymişti. Sizce ormandaki hayvanlar bu sorunu nasıl çözmüştür?" diye sorar. Çocukların cevaplarından sonra "Sizden dinlediğiniz öykünün resmini çizmenizi istiyorum. Resminizde özellikle zürafanın çorap sorununun nasıl çözüldüğünü göstermenizi istiyorum. Sizin için üç masa hazırladım. Masalardan birinde sulu, birinde kuru birinde de pastel boya var. Hangi boyayla çalışmak istiyorsanız o masaya oturabilirsiniz." der. Boş kâğıtları dağıtır. Çocuklar öyküyü resimler. Öğretmen ve çocuklar yapılan resimleri birlikte inceler. Öğretmen, resimleri çocukların görebileceği bir alanda sergiler.

(Öğretmen, örnekte verilen etkinlikle grubundaki çocukların probleme yaratıcı çözüm yolları önermelerini ve dinlediklerini resim yoluyla sergilemelerini sağlayarak kazanımın göstergelerini gerçekleştirir.)

3.15. ETKİNLİK

- Okul öncesi dönem çocuklarına uygun bir öykü seçiniz.
- Öykülerinizi okuyunuz ve öykü sonrası etkinlik için hangi tekniği kullanacağınızı belirleyiniz.
- Teknikleri belirledikten sonra öykü sonrası etkinliklerini planlayınız.
- Etkinlikleri atölyede uygulayınız.
- Etkinliklerin değerlendirmesini yapınız.

3.3.2.1. Öykü Sonrası Etkinlikler İçin Kullanılabilecek Materyaller

Öykü sonrası etkinliklerde çeşitli materyallerin kullanılması; etkinlikleri daha ilgi çekici, eğlenceli hâle getirir ayrıca öğrenmelerin kalıcı olmasını ve çocukların etkinliğe istekle katılmasını sağlar. Öykü sonrası etkinliklerde kullanılan materyaller; çok yönlü, yapılandırılmamış ve çocukların ilgisini çekecek özellikte olmalıdır. Çocukların etkinliğe aktif katılmasını sağlamalıdır.

Öykü sonrası etkinliklerde kullanılan materyaller; maskeler, kuklalar, kukla sahnesi, kostümler, aksesuarlar, yüz boyaları, dekor, büyük boylarda hazırlanmış öykü kahramanları, boya ve kâğıt çeşitleri, müzik ve ritim araçları, ses efektleri, çeşitli türlerde müzikler vb.dir.

3.16. ETKİNLİK

- Öğretmenin rehberliğinde beşerli gruplara ayrılınız.
- Grup olarak öykü sonrası etkinlikte kullanmak için dekor hazırlamaya uygun bir öykü seçiniz. Öyküler doğrultusunda dekorları tasarlayınız.
- Tasarımlarınızı ve gerekli araç gereci derse getiriniz.
- Tasarladığınız dekorları yapınız.
- Öykü sonrası etkinliklerinizi planlayınız.
- Dekorları, önceki derslerde yaptığınız kostüm ve aksesuarları kullanarak etkinlikleri uygulayınız.
- Uygulamaları değerlendiriniz.

Görsel 3.26: Dramatizasyon için dekor

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Türkçe etkinliği planlarken çocukların yaş, gelişim düzeyi, ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak neden önemlidir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Farklı kaynaklar ve genel ağdan Türkçe etkinlik planı örneklerini araştırınız. Edindiğiniz Türkçe etkinlik planlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.**

3.4. TÜRKÇE ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

3.4.1. Türkçe Etkinliği Planlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Okul öncesi öğretmeninin planladığı Türkçe etkinliği şu özelliklere sahip olmalıdır:

- Çocukların yaşları ve gelişim seviyelerine konu, süre ve kullanılacak teknik açısından uygun olmalıdır.
- Kazanım ve göstergeleri gerçekleştirmeye yönelik olmalıdır.
- Çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamalı, aktif katılımlarını sağlamalıdır.
- Etkinlikte farklı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.
- Planlanan etkinlik için temin edilebileceğinden emin olunan araç gereç (öykü kartı, kitap, kukla, kostüm, aksesuar vb.) seçilmelidir.
- Gün içinde uygulanması planlanan diğer etkinliklerle bütünleştirilebilir olmalıdır (Bu sayede kazanım ve göstergelerin gerçekleştirilmesi ve ele alınacak konunun çocuklar tarafından kavranması kolay olur.).

3.4.2. Türkçe Etkinliği Belirleme ve Türkçe Etkinlik Planı Hazırlama

a) Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Türkçe Etkinliği Belirleme

Öğretmen, etkinlik planı hazırlarken çocuklara kazandırmak istediği bilgi ve beceriler için belirlediği kazanımlarla göstergeleri inceler. Eğer bu kazanım ve göstergeleri gerçekleştirmek için Türkçe etkinlikleri uygunsa Türkçe etkinlik planı hazırlar.

TÜRKÇE ETKİNLİĞİ BELİRLEME ÖRNEĞİ

Yaş: 60-72 ay
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 18. Zamanla ilgili kavramları açıklar. (Göstergeleri: Zamanla ilgili kavramları anlamına uygun şekilde açıklar. Zaman bildiren araçların işlevlerini açıklar.)
Dil Gelişimi
Kazanım 3. Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar. (Göstergeleri: Düz cümle, olumsuz cümle, soru cümlesi kurar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocukları Türkçe etkinliği için yarım ay şeklinde yerleştirilmiş minderlere alır. Çocuklara "Bugün hangi gündeyiz? Dün akşam uyumadan önce neler yaptınız?

Okula geleceğimiz zamanı, uyumamız gereken zamanı nasıl anlarız? Hangi mevsimde, ayda ya da günde olduğumuzu, günün hangi saati olduğunu anlamak için hangi araçları kullanırız?" sorularını sorar. Çocuklardan cevapları alır.

- Öğretmen, çocuklara "Zamanı saatlerle ölçeriz. Hangi mevsimde ya da ayda olduğumuzu takip etmek için de takvimleri kullanırız." açıklamasını yapar. Ardından "Saate bakmadan sabah mı, öğlen mi yoksa akşam mı olduğunu nasıl anlarız?" sorusunu sorar. Çocuklar tahminlerini söyledikten sonra öğretmen "Güneşin gökyüzündeki hareketine ve bulunduğu yere bakarak sabah mı, öğlen mi olduğunu anlarız. Gökyüzü karardığı, ay ve yıldızlar gökyüzüne çıktığı zaman da gece olduğunu anlayabiliriz." der.
- Daha sonra öğretmen "Zamanı Unutan Saat" adlı öyküyü öykü kartı tekniği ile anlatır.
- Öyküde geçen saat rollerini çocuklara dağıtır. Öğretmen ve çocuklar öyküyü dramatize eder.

(60-72 ay çocukları günün farklı zaman dilimlerinin isimlerini, haftanın günlerini sırasıyla söyleyebilirler. Öğretmen; seçtiği bu etkinlikle grubundaki çocukların zaman ile ilgili kavramları anlamına uygun şekilde açıklamalarına, zaman bildiren araçların işlevlerini açıklamalarına, düz cümle, olumsuz cümle, soru cümlesi kurmalarına fırsat verir. Bu sayede kazanım ve göstergelerde alınan becerilere ulaşır. Örnekte yer alan bu etkinlik büyük grup Türkçe etkinliğidir.)

3.17. ETKİNLİK

- Uygulamasını yaptığınız Türkçe etkinliklerini öykü öncesi etkinlikler, öyküler ve öykü sonrası etkinlikler olarak sınıflandırıp dosyalayarak "Türkçe etkinlik dosyası" oluşturunuz.
- Birbirinizin Türkçe etkinlik dosyasını inceleyiniz.

3.18. ETKİNLİK

- Öğretmenin rehberliğinde üç gruba ayrılınız. Farklı yaş grubu, kazanım ve göstergeler alınız.
- Hazırladığınız Türkçe etkinlik dosyalarında yer alan etkinlikler içinden grubunuza verilen yaş grubunun gelişim özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun Türkçe etkinliği belirleyiniz.
- Grup arkadaşlarınızla birlikte öykü öncesi, öykü anlatma ve öykü sonrası aşamalarından oluşan etkinlikleri belirledikten sonra öğrenme sürecini yazınız.
- Etkinlikleri sınıfta okuyunuz. Seçilen etkinliğin verilen yaş grubuna, kazanım ve göstergeleri karşılamaya uygun olup olmadığını arkadaşlarınızla tartışınız.

b) Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Türkçe Etkinliği Planı Hazırlama

Okul öncesi öğretmeni grubundaki çocukların yaşına, gelişim düzeyine, kazanım ve göstergelere uygun Türkçe etkinliğini belirledikten sonra okul öncesi programına uygun olarak etkinlik planını hazırlar (1. Türkçe Etkinlik Planı Örneği). Etkinlik planı, kazanım ve göstergelere ulaşma durumuna göre sadece Türkçe etkinliğinden oluşabileceği gibi başka bir etkinlik türü ile Türkçe etkinliğinin bütünleştirilmesiyle de hazırlanabilir (2. Türkçe Etkinlik Planı Örneği).

1. Türkçe Etkinlik Planı Örneği

ETKİNLİK ADI: Çiçek Hasta Olur Mu?

ETKİNLİK ÇEŞİDİ: Türkçe (Büyük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 48-60 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne / durum / olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne / durum / olayı ayrıntılarıyla açıklar.)

Kazanım 17. Neden-sonuç ilişkisi kurar. (Göstergeleri: Bir olayın olası nedenlerini söyler. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.)

Dil Gelişimi

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşma sırasında göz teması kurar. Sohbete katılır. Konuşmak için sırasını bekler.)

Kazanım 10. Görsel materyalleri okur. (Göstergeleri: Görsel materyallerle ilgili sorular sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir. Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü kompozisyonları oluşturur.)

Özbakım Becerileri

Kazanım 8. Sağlığı ile ilgili önlemler alır. (Göstergeleri: Sağlığını korumak için yapması gerekenleri söyler.
Sağlığına dikkat etmediğinde ortaya çıkabilecek sonuçları açıklar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocukları Türkçe etkinliği için yarım ay şeklinde yerleştirilmiş minderlere alır. Çocuklara "Hasta olmamak için nelere dikkat etmeliyiz?" sorusunu sorar. Çocuklardan cevapları alır.
- Daha sonra "Sizce bitkiler neden hasta olur?" sorusunu sorar. Çocuklardan cevapları aldıktan sonra Hayvanların ve bitkilerin de canlı olduğu için hasta olabileceği, bitkilerin sağlıklı olabilmesi için toprağa, suya ve güneşe ihtiyacı olduğu, bu ihtiyaçların zamanında karşılanması gerektiğini açıklar.
- Çocuklara "Şimdi sizlerle 'mikrop' adlı parmak oyunu oynayacağız. Beni dinlemenizi ve hareketlerimi dikkatle izlemenizi istiyorum." der.
- Mikrop adlı parmak oyununun hareketlerini yaparak sözlerini söyler. Daha sonra çocuklardan parmak oyununun söz ve hareketlerini kendisinin ardından tekrar etmelerini ister. Öğretmen ve çocuklar parmak oyununu birkaç kez tekrar eder.
- Daha sonra öğretmen, çocuklara "Şimdi sizlere öykü kitabından 'Çiçek Hasta Olur mu?' adlı öyküyü okuyacağım." der. Öyküyü karakterlerin özellikleri ve tonlamaya dikkat ederek okur.
- Öyküyü yarıda kesip çocuklardan öyküyü tamamlamalarını ister.

MATERYALLER: "Çiçek Hasta Olur Mu?" adlı öykü kitabı ve çocuk sayısı kadar minder
SÖZCÜKLER: Solgun
KAVRAMLAR
Zıt Kavramlar: Canlı-cansız

DEĞERLENDİRME
- **Betimleyici Sorular:** Bugün okuduğumuz öyküde çiçek neden hasta olmuştu?
- **Duyuşsal Sorular:** Siz çiçek olsaydınız nasıl bakılmak isterdiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Sağlığımızı korumak için neler yapmalıyız?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Çevrenizde hiç solmuş çiçek gördünüz mü? Çiçekleri en çok nerelerde görebiliriz?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte bir çiçek ekmeleri ve çiçeğin bakımını yapmaları istenir.

UYARLAMA
Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuk İçin Uyarlama
- Çocuk Türkçe etkinliği sırasında öğretmeni rahatlıkla görebileceği bir yere oturtulmalıdır. Sohbet sırasında sorulan sorulara cevap vermesi için çocuğa fırsat verilmelidir. Çocuk konuşmakta zorlanırsa cümlesini tamamlaması için yeterli süre verilmeli, cümle onun yerine tamamlanmamalıdır.
- Parmak oyunu sırasında çocukla göz kontağı kurularak oyunun hareketlerini yapması ve sözlerini söylemesi için cesaretlendirmelidir. Çocuğa yeterli zaman verilmelidir.
- Öykü tamamlamada çocuğun fikrini söylemesine fırsat verilmelidir. Çocuğun ifadeleri yeni sözcükler eklenerek genişletilmelidir. Örneğin "Çiçek susuz." dediğinde "Evet çiçek sulanmadığı için susuz kalmış." diyerek çocuğun sözcük kullanımı zenginleştirilmelidir.

(Öğretmen 1. Türkçe Etkinlik Planı Örneği ile sohbet, parmak oyunu, öykü ile bilişsel gelişim, dil gelişimi ve özbakım becerilerine yönelik aldığı kazanım ve göstergelerin hepsine ulaşır. Etkinlikte öyküyü yarıda kesip çocukların tamamlamasını istemek yerine çocuklarla dramatize etme gibi farklı öykü sonrası etkinlikler de kullanabilir.)

2. Türkçe Etkinlik Planı Örneği

ETKİNLİK ADI: Kapaksız Kitap Olur Mu?

ETKİNLİK ÇEŞİDİ: Türkçe, Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

YAŞ GRUBU: 60-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 17. Neden-sonuç ilişkisi kurar. (Göstergeleri: Bir olayın olası sonuçlarını söyler.)
Dil Gelişimi
Kazanım 9. Ses bilgisi farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Şiirdeki uyağı söyler.)
Kazanım 11. Okuma farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Çevresinde bulunan yazılı materyaller hakkında konuşur.)

ÖĞRENME SÜRECİ
- Öğretmen, çocukları kitap merkezine alır ve çocukların merkezdeki kitapları incelemesini ister.
- Bütün öykü kitaplarının kapaklarının olduğuna, kapakların diğer sayfalardan daha kalın ve parlak olduğuna, kapakta öyküyü tanıtan resimin ve öykünün adının bulunduğuna dikkat çeker.
- Kitapları inceledikten sonra çocuklardan minderlere oturmalarını ister.

Motor Gelişim **Kazanım 4. Küçük kas kullanımını gerektiren hareketleri yapar.** (Göstergeleri: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar.)	• Daha sonra çocuklara "Sizce kitaplara neden kapak yapılır? Kitaplar kapaksız olsa nasıl görünürdü? Kitapların kapakları başka nasıl yapılabilir?"sorularını sorar. Çocuklardan cevapları alır. • Çocuklardan cevapları aldıktan sonra Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın "Kitabım" adlı şiirini okur. • Şiiri çocuklarla birlikte birkaç kez tekrar okuduktan sonra "Şimdi sizlere 'Aydede Uyuyor' adlı öyküyü anlatacağım." der. Öyküyü düz anlatım tekniği ile anlatır. • Öyküyü anlattıktan sonra "Sizlere anlattığım öykünün kapağı yokmuş. Bu nedenle içindeki sayfalar da kaybolmuş. Sizden bu öyküye kapak yapmanızı istiyorum." der. Çocukları el işi kâğıtları, ipler, pullar, deri ve kumaş parçaları, yapıştırıcı, makas ve benzeri malzemelerinin bulunduğu masalara alır. • Her çocuğa üzerine resim kâğıdı yapıştırılmış ve kitap kapağı şeklinde katlanmış mukavva verir. • Çocuklardan masada bulunan malzemeleri kullanarak kendi kitap kapaklarını yapmalarını ister. • Çocuklar çalışmalarını tamamladıktan sonra birbirlerinin kitap kapaklarını inceler.

MATERYALLER: Minderler, el işi kâğıtları, ipler, pullar, deri ve kumaş parçaları, yapıştırıcı, çocuk sayısı kadar makas, mukavva ve resim kâğıdı

SÖZCÜKLER: Uyak
KAVRAMLAR
Zaman Kavramı: Gece-gündüz
Zıt Kavramlar: Aydınlık-karanlık, ince-kalın

DEĞERLENDİRME
- **Betimleyici Sorular:** Kitabınıza kapak yaparken hangi malzemeleri kullandınız?
  Anlattığım öyküde Aydede uyuduğunda Dünya nasıl görünüyordu?
- **Duyuşsal Sorular:** Kendi kitap kapağınızı yaparken neler hissettiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Kitapların dışında başka neler okunur?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Başka nelerin kapağı var?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarının yaptığı kitabın kapağı için çocuklarıyla beraber uygun bir öykü oluşturmaları ve öyküyü resimlemeleri istenir.

UYARLAMA
Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama
- Kitap merkezinde kitapları incelerken çocuğun kitap kapaklarına ve sayfalarına dokunmasına fırsat verilmelidir. Çocuğun dikkati kitap kapaklarının özelliklerine çekilmelidir. Kitaplar hakkında sohbet edilirken çocuğun konuşması için imkân sağlanmalı, ipuçları verilerek soruları cevaplamasına fırsat verilmelidir.

- Şiir okunurken çocuğun şiirin sözlerinden hatırlayabildiği kadarını tekrarlamasına izin verilmeli, sözcüklerin hepsini söylemesi için ısrar edilmemelidir.
- Öykü anlatılırken çocukla sık sık göz teması kurulmalı, çocuğun dinlediğinden emin olunmalıdır.
- Kitap kapağı yapımı ile ilgili yönerge verildikten sonra çocuğun yönergeyi tekrar etmesi sağlanarak kendisinden isteneni anladığından emin olunmalıdır. Kitap kapağı yaparken ona model olabilecek arkadaşlarının yanına oturtulmalıdır.
- Süreç içerisinde çocuğa sık sık geri bildirimde bulunulmalıdır.

SIRA SİZDE

- Öğretmeninizin vereceği yaşa, gelişim özelliklerine, kazanım ve göstergeye uygun bir Türkçe etkinlik planı hazırlayınız.
- Hazırladığınız Türkçe etkinlik planını sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.
- Hazırladığınız planın size verilen kazanım, göstergeler ve yaş grubuna uygunluğunu arkadaşlarınızla tartışınız.

Görsel 3.27: Artık materyaller ve kâğıtlarla kitap kapağı yapımı

3.4. UYGULAMA FAALİYETİ

TÜRKÇE ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA

Derste edindiğiniz bilgiler doğrultusunda aşağıda size verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun Türkçe etkinlik planı hazırlayınız.

Türkçe etkinlik planını hazırlarken ve sunarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Etkinlik planını öykü öncesi, öykü anlatımı ve öykü sonrası etkinliklerini içerecek şekilde hazırlayınız.
- Etkinlikleri seçerken en az dört farklı kaynaktan, genel ağdan ve Türkçe etkinlik dosyanızdan yararlanınız.
- Seçtiğiniz öykü öncesi, öykü anlatımı ve öykü sonrası etkinliklerinin size verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Seçtiğiniz öykü öncesi, öykü anlatımı ve öykü sonrası etkinliklerinin size verilen kazanım ve göstergeleri karşıladığından emin olunuz.
- Öykünüzde yer alan olay ve karakterlere uygun bir öykü anlatım tekniği belirleyiniz.
- Etkinliğe özgün bir ad veriniz.
- Etkinliğin çeşidini ve uygulama yönteminizi (büyük grup, küçük grup, bireysel) yazınız.
- Etkinliği hazırladığınız yaş grubunu yazınız.
- Kazanım ve göstergeleri yazınız.
- Öğrenme sürecini geniş zaman ifadeleriyle ve kesin cümlelerle yazmaya dikkat ediniz.
- Etkinlik için gerekli materyalleri yazınız.
- Etkinlikte geçen yeni sözcükleri yazınız.
- Etkinlikte yer alan kavramları yazınız.
- Etkinlik planının uyarlamasını zihinsel yetersizliği olan bir çocuğa göre yapınız.
- Etkinlik planını A4 kâğıdına yazınız ve imla kurallarına dikkat ediniz. Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Etkinlik planını 2 ders saatinde hazırlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, Türkçe etkinliği hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

TÜRKÇE ETKİNLİĞİ PLANI HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	En az dört farklı kaynaktan ve genel ağdan Türkçe etkinlik örneklerini inceledi.					
2	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun öykü öncesi etkinlik belirledi.					
3	Kendisine verilen kazanım ve göstergelere uygun öykü öncesi etkinlik belirledi.					
4	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun öykü belirledi.					
5	Kendisine verilen kazanım ve göstergelere uygun öykü belirledi.					
6	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun öykü sonrası etkinlik belirledi.					
7	Kendisine verilen kazanım ve göstergelere uygun öykü sonrası etkinlik belirledi.					
	B) Türkçe Etkinlik Planı Yapım Aşaması					
8	Etkinliğine özgün bir isim verdi.					
9	"Öğrenme Süreci" bölümünü açık, sade bir dille, geniş zaman ifadeleriyle yazdı.					
10	Etkinlik planında etkinlik türü, materyaller, sözcükler, kavramlar ve aile katılımı bölümlerine yer verdi.					
11	Değerlendirme için betimleyici soru hazırladı.					
12	Değerlendirme için duyuşsal soru hazırladı.					
13	Değerlendirme için kazanımlara yönelik soru hazırladı.					
14	Değerlendirme için yaşamla ilişkilendirme sorusu hazırladı.					
15	Hazırladığı Türkçe etkinliğinin uyarlamasını verilen engel türüne göre yazdı.					
16	Türkçe etkinlik planını hazırlarken Türkçeyi doğru kullandı, imla kurallarına özen gösterdi.					
	C) Zaman Yönetimi					
17	Türkçe etkinlik planını verilen sürede tamamladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 17 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 85'tir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /85] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin Türkçe etkinliklerinde kullanılan araç gereci ve yardımcı teknolojileri araştırınız, edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Özel gereksinimli çocuklar ve normal gelişim gösteren çocuklara uygulanan Türkçe etkinlikleri arasında ne gibi farklar olabilir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

3.5. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

3.5.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Türkçe Etkinliklerinde Kullanılacak Araç Gereç

Özel eğitime gereksinimi olan bireyler ile yapılan Türkçe etkinlikleri her yaştaki bireyle çalışılabilen becerileri içerir. Farklı yaşlardaki bireylerle yapılan etkinliklerin amaçları benzer olsa da etkinliklerde kullanılacak araç gereç yaşa uygun olmalıdır. Anaokulu ve ilkokuldaki özel gereksinimli bireylerlerin etkinliklerinde kuklalar, renkli arabalar, oyuncaklar, ışıltılı araç gereç vb. kullanılır. Ortaokul ve lise düzeyindeki özel gereksinimli bireylerin etkinliklerinde ise yaşlarına uygun daha farklı araç gereç kullanılır.

Görsel 3.28: Duyguların öğretiminde kuklaların kullanımı

Türkçe etkinliklerinde kavram ve becerilerin aşamalarla öğretilebilmesi için araç gerecin belirlenen amaca yönelik olması gerekir. Örneğin temel duyguların öğretimi yapılacaksa geliştirilecek araç gereç [örneğin kuklalar, resimli kartlar (Görsel 3.28, 3.29)] sadece temel duyguları (üzgün, mutlu, şaşkın, korkmuş) içermeli, bu öğretimde birbirinden farklı karmaşık yüz ifadeleri kullanılmamalıdır.

Görsel 3.29: Duyguların öğretimi

Özel eğitime gereksinimi olan bireyler, Türkçe gibi soyut düşünme süreçleri içeren derslerde öncelikle somut ve üç boyutlu araç gerece ihtiyaç duyar. Örneğin Türkçe etkinliğinde boş ve dolu kavramını öğretmek isteyen bir öğretmen; sırasıyla önce boş ve dolu örneklerinin sunulduğu gerçek objelerden sonra boş ve dolu örneklerinin sunulduğu görsellerden daha sonra da şarkı ve öykülerden yararlanabilir.

3.5.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Az gören bireyler var olan görme yetilerini; büyüteç, teleskopik ya da kişiye özgü mercekli gözlük, yazı ve resimleri büyüten büyüteçli ekran ya da büyük puntolu yazılar ile kullanabilmektedir. Türkçe etkinlikleri sırasında araç gereçte yapılan kontrast düzenlemeleri, az gören bireylerin görmesini kolaylaştırabilmektedir. Bu sebeple nesne ve zemin arasındaki renk farkı belirgin hâle getirilip siyah zemin üzerine sarı yazıların olduğu hikâye kartları kullanılabilir. Soluk renkler yerine parlak renklerden oluşmuş araç gereçten yararlanılarak az gören bireylerin araç gereci daha kolay fark etmesi sağlanabilir.

Görsel 3.30: Kitaplardaki yazı ve resimleri büyüten büyüteçli ekran

Görsel 3.31: Teleskopik gözlük

Görme duyusunun tamamını kaybeden bir bireyin Türkçe etkinliklerinde farklı duyularına hitap eden araç gereç kullanılmalıdır. İlkokul çağından itibaren görme yetersizliği olan bireyler altı nokta esasına dayalı Braille alfabesi ile okuma yazma öğrenir. Braille tablet ve çivi kalemi ile Braille daktilolar yazma öğretiminde kullanılmaktadır (Görsel 3.34, 3.35). Günümüzde birçok teknolojik ürün (Görsel 3.30, 3.31), görme yetersizliği olan bireylerin, Türkçe etkinliklerine katılımını arttırmaktadır. Bu bireylerin Türkçe etkinliklerinde kullanılabilecek bazı araç gereç şunlardır: Ekran okuyucu yazılımlar, konuşan ya da kabartma alfabeli, sesli, dokunsal ve üç boyutlu kitaplar (Görsel 3.32, 3.33), hareketli kitap illüstrasyonları, seslendirme sistemleri, üç boyutlu yazıcıların kullanılması, Android ve IOS sistemlerindeki çeşitli uygulamalar, kütüphane ve üniversitelerin sesli kitap veri tabanları vb.

Görsel 3.32: Dokunsal kitap

Görsel 3.33: Üç boyutlu kitap

Görme yetersizliği olan bireyler; sıcak, soğuk, yumuşak, sert, ekşi, tatlı gibi görme dışındaki diğer duyularla hissedilebilen kavramları daha rahat öğrenebilir. Soyut kavramların görsellerini zihinde canlandırmada ve şemalarını oluşturmada zorluk çekebilir. Bu sebeple öğretmenler, Türkçe etkinliklerinde işlenen soyut kavramların bireyin zihninde canlanmasını sağlamalıdır. Örneğin üç boyutlu kitapları kendileri yapabilir. Kitap okuma etkinliği öncesinde bireyin üç boyutlu kitabı elleriyle dokunarak incelemesini ve zihninde canlandırmasını sağlayabilir. Öykü kartlarını alüminyum folyo kabartmalarına dönüştürebilir. Görme yetersizliği olan birey de kabartmalara dokunarak öyküdeki olayları sıralayıp öyküyü tamamlayabilir.

Görsel 3.34: Braille daktilo

Görsel 3.35: Braille kabartma harf öğretimi

Türkçe etkinliklerinde bireyin bağımsız hareket edebilmesi için sınıfta bazı zemin belirleyicileri kullanılabilir. Örneğin Türkçe etkinliğine geçişte bireyin nereye oturacağını kendiliğinden bulabilmesi için yere halı koyulabilir. Bireyin okulun ve sınıfın farklı yerlerini belirleyebilmesi için ses belirleyicileri kullanılabilir. Bireyin parka çıkacağı zaman kapıyı rahatlıkla bulabilmesi için kapıya rüzgâr çanı asılabilir ve sınıftan tuvalete bağımsız gidebilmesi için duvar kenarlarına zemin kabartmaları yapıştırılabilir.

3.5.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

İşitme yetersizliği olan bireyler ile yapılan Türkçe etkinliklerine yönelik bazı çalışmalar; sesin varlığını ve yokluğunu ayırt etme, farklı frekanslardaki sesleri dinleme, çevredeki farklı sesleri dinleme, farklı sesleri ayırt etme ve aynı sesleri eşlemedir. Bu çalışmalarda kavram kartları, hayvan figürleri, hayvan, kamyon, ambulans sesleri, nesnelerin birbirine vurulmasıyla çıkartılan sesler, bireyin günlük hayatta, ev içinde, trafikte, sınıf içerisinde duyduğu sesler kullanılabilir. Bunun yanında bireyin çevresindeki sesler kaydedilebilir, ses ve kavramın bir arada sunulduğu video veya ses kayıtlarından yararlanılabilir.

Görsel 3.36: Dudak okumaya fırsat veren Türkçe etkinlikleri

Türkçe etkinliklerindeki oturma düzeni ve araç gereç, işitme yetersizliği olan bireylerin öğretmeni ve arkadaşlarının dudaklarını okuyabileceği şekilde ayarlanmalıdır. İşitme yetersizliği olan bireylerin Türkçe etkinlikleri sırasında dudakları kolay okuyabilmesi için U şeklinde oturma düzeni oluşturulup bireyin de U şeklinin en başına oturması sağlanabilir. Bu durumda birey, konuşan herkesin dudaklarını okuyabilir (Görsel 3.36). Öğretmen, kitabı dudaklarının hemen altına koyarak öyküyü okumalıdır. Dramatizasyon etkinlikleri sırasında öğretmen ve öğrencilerin yüzleri sınıfa dönük olmalıdır.

İşitme yetersizliği olan bireyin etkinliklere katılımını arttırmak için görsel ve işitsel uyaranlar kullanılabilir. Örneğin Türkçe etkinliği sırasında sohbet ediliyorsa söz hakkı alan kişinin eline "konuşma topu" ya da "konuşma kuklası" verilir. Böylelikle işitme yetersizliği olan birey kimin konuştuğunu kolaylıkla fark edebilir ve sohbet etkinliğini daha rahat takip edebilir. Bu aynı zamanda sınıftaki bütün bireylerin de dinleme ve sıra alarak konuşma becerisini destekler.

Günümüzde işitmeye yardımcı olan kablolu ve kablosuz cihazlar bulunmaktadır. Kulaklık ve mikrofonun yer aldığı bireysel cihazlar, indüksiyon loop sistemler, kızılötesi sistemler, FM sistem işitme cihazları ve vericiler de Türkçe etkinliklerinde kullanılabilir. FM sistemlerin kullanıldığı Türkçe etkinliklerinde öğretmen boynuna astığı vericileri ayarlayarak işitme cihazı olan bireylerin neyi ne kadar duyacağını uzaktan kontrol edebilmektedir. Örneğin bireyin cihazını sadece öğretmenin sesini duyacağı şekilde ayarlayabilir. Bireyin konuşan bir arkadaşının veya ortamın sesini de duymasını isterse vericileri farklı kanallara geçirerek bu sesleri de duymasını sağlayabilir. Böylelikle işitme yetersizliği olan bireylerin Türkçe derslerine en üst düzeyde katılımını sağlar.

SIRA SİZDE

Yukarıda verilen işitmeye yardımcı ek teknolojileri genel ağdan araştırınız. Cihazların kullanımı, avantaj ve dezavantajlarına yönelik soruları önceden hazırlayıp yaşadığınız bölgede işitme cihazları satan bir merkeze gidiniz. Cihazlar hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.5.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerin Türkçe etkinliğinde kullanılacak araç gereç, dil gelişim düzeylerine uygun olmalıdır. Bu bireyler; yaşadıkları güçlükler nedeniyle soru sorarken, düşüncelerini ifade ederken ve sohbet ederken çekimser kalabilir. Dil ve konuşma yetersizliği olan bireyler büyük grupta konuşmaktan çekinirse ısrar edilmemelidir. Bireyin konuşmasını anlayamayan arkadaşlarının olumsuz tepki vermesi engellenmelidir. Bu durumda önce bireyin küçük grupta konuşabileceği etkinlikler tasarlanabilir ve birey, akranı ile eşleştirilebilir. Daha sonra gruptaki çocuk sayısı aşamalı olarak arttırılabilir ve bireyin büyük grupta konuşması sağlanabilir. Bu grup etkinliklerinde kitaplar, öykü kartları, eylem kartları, öykü tamamlama etkinlikleri, kukla çeşitleri gibi dil ve konuşma yetersizliği olan bireyin konuşması için fırsat yaratan araç gereç kullanılabilir.

Türkçe etkinliklerinde bireylerin deneyimlerini sınıftaki arkadaşlarına belli aralıklarla aktarması istenebilir. Birey okuma yazma biliyorsa deneyimlerini yazması ardından tüm sınıfla paylaşması için desteklenebilir. Birey okuma yazma bilmiyorsa etkinliklerin fotoğraflarından oluşan günlükler tutulup bireyden bunlara bakarak sunum yapması istenebilir.

Dil ve konuşma yetersizliği olan bireyin konuşmasının değerlendirilmesi için ses kayıt cihazlarından yararlanılır. Öğrenci ile bire bir yapılan bireysel eğitim çalışmalarında sözcüklerdeki yapım ve çekim eklerini doğru kullanma, çeşitli sesleri (insan, hayvan konuşma sesleri, çevre sesleri vb.) ayırt etme ve üretme, konuşma hızı ve ritmi gibi akıcılık çalışmaları yapılır. Bu etkinliklerde resimli kartlar, resimli kitaplar, kavram kartları, fotoğraflar, ses kayıt veya video kayıt cihazlarından yararlanılabilir. Ses birimlerini doğru üretme, hece, kelime ve cümle içinde kullanma gibi çalışmalar sırasında akustik analize uygun bilgisayar donanımları ve programları, mikrofon, kulaklık, terapi aynaları ve ses taklit kartları kullanılır.

TÜRKÇE ETKİNLİK ÖRNEĞİ

Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireye Yönelik Türkçe Etkinliği Örneği

- Hayvanların görselleri dergilerden kesilir ve torbaya koyulur.
- Her çocuk konuşma sırası geldiğinde torbadan görseli çeker ve elindeki hayvanı adını söylemeden arkadaşlarına anlatmaya çalışır.
- Dil ve konuşma yetersizliği olan birey için bu etkinliğin zor olacağı düşünülürse etkinlik basitleştirilebilir. Örneğin sınıftaki çocuklar görseldeki hayvanı tahmin etmeye yönelik sorular sormaları için teşvik edilebilir.
- Elinde hayvan görselini tutan çocuğun da sorulan sorulara "Evet." veya "Hayır." diyerek grubu doğru cevaba yönlendirmesi sağlanabilir.

Görsel 3.37: Tahmin etme oyunu

SIRA SİZDE

Yukarıda verilen dil ve konuşma yetersizliği olan bireye yönelik Türkçe etkinliğini inceleyiniz. Siz de dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerin güçlük yaşadığı alanlara göre Türkçe etkinliklerini nasıl uyarlayacağınızı düşünüp bulduğunuz örnekleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.5.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Zihinsel yetersizliği olan bireyler kavramsal, sosyal ve uygulamalı alanlarda akranlarından farlılık göstermektedir. Bireylerin zihinsel yetersizlik derecesi arttıkça dikkat süresi azalabilmektedir. Dikkat dağıtıcı etkenleri göz ardı edebilmede (seçici dikkat) ve bir iş üzerinde dikkati sürdürebilmede (sürekli dikkat) güçlük çekebilmektedirler. Bu nedenle Türkçe etkinliğinde kullanılacak araç gereç, bireyin dikkatini etkinliğa yoğunlaştırılabilmesi ve etkinlik süresince sürdürebilmesini sağlayabilecek özellikte olmalıdır.

Zihinsel yetersizliği olan bireyler için hazırlanan Türkçe etkinliklerinde kullanılacak araç gerecin özellikleri şunlardır:

- Araç gereç sade ve basit zemin üzerinde olmalıdır. Örneğin hazırlanan kavram kartının arka planlarında karmaşık resimler olmamalı, öğretilecek kavramı hedef alan görseller seçilmelidir.
- Bireyin gerçek yaşamında karşılaştığı araç gereç ve buna ilişkin öğretilecek beceri veya kavramlar seçilmelidir (Görsel 3.39, 3.40).

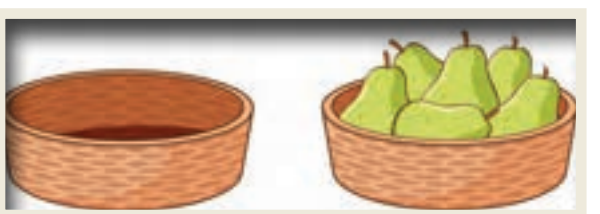
Görsel 3.38: Kavram ve ipucu kartları

- Öğretim sürecinde gerçek yaşam ile ilişkilendirilen nesneler kullanılmalıdır. Örneğin bireye sonbahar kavramı öğretilirken bireyin bahçeden topladığı gerçek yapraklar kullanılabilir.
- Araç gereç, öğretim sürecinde belli bir sırayla sunulmalıdır. Önce gerçek nesneler sonra üç boyutlu nesneler daha sonra da görseller kullanılmalıdır. Birey tüm bu materyal ve kavramları öğrendikten sonra karmaşık resimlerin olduğu kitaplardan yararlanılmalıdır.

Zihinsel yetersizliği olan bireyler; kavramları uzun süre akılda tutma, hatırlama ve gerçek hayat ile ilişkilendirmede sınırlılık yaşayabilirler. Öğretilen beceri veya kavramın akılda tutulabilmesi için kavram kartlarından ve ipucu sağlayan görsellerden yararlanılır (Görsel 3.38). Örneğin bireyin sosyal becerilerden "Teşekkür ederim." ifadesini söylemesi gerektiğinde bireye ipucu olarak görsel gösterilir ve bireyin, ne yapacağını hatırlaması sağlanır.

Görsel 3.39: Boş ve dolu gerçek nesne kullanımı

Görsel 3.40: Boş ve dolu nesne resmi kullanımı

3.5.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Bedensel yetersizliği olan bireyler için kullanılacak araç gereç, yetersizliğin türü ve derecesine göre tasarlanmalıdır. İnce motor becerilerinde yetersizlik gösteren bireyler, Türkçe etkinliklerindeki araç gereci daha büyük ve kaba motor kasları ile kullanılabilecek düzeyde olmalıdır. Etkinliklerde kullanılan kitapların uçlarına silikon sürülüp ortopedik yetersizliği olan bireyin kas kasılmalarından dolayı kitabın yırtılması engellenebilir ve bireyin kitap sayfalarını çevirmesi daha kolay hâle getirilebilir. Sayfaları çevirmeyi kolaylaştırmak için büyük ve kalın kapaklı kitaplar kullanılabilir. Kavram ve öykü kartları gibi araç gereç, mukavva ve PVC gibi materyaller kullanılarak sağlam ve dayanıklı hâle getirilebilir. Bireyden çizgileri sayfa yerine kalın plakalara, geniş ve eğimli yüzeylere, boyuna göre ayarlanabilir ve silinebilir tahtalara çizmesi istenebilir.

Türkçe etkinlikleri, küçük yaşta erken okuryazarlık becerisinin geliştirildiği, ilerleyen yaşlarda ise okuma yazma becerilerinin kazandırıldığı derslerdir. Bu sebeple birey kalem tutabilecek düzeyde ince kas becerisine sahipse bu kas gruplarının güçlendirilmesi ve okul öncesinde kalem tutma, çizgi çekme çalışmalarının yaptırılarak bireyin desteklenmesi gerekmektedir. Kalın kalemler ve parmağın kalemi rahat kavrayabilmesi için yapılan kalem tutamaçları okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında bu bireyler için işlevsel olabilir. Birey her iki elini de kullanamıyorsa yazma öğretimi için tuşları birbirinden uzak tasarlanmış olan ergonomik klavyeler ve diğer işlevsel yazı araçları kullanılır (Görsel 3.41, 3.42).

Görsel 3.41: Uyarlanmış bilgisayar

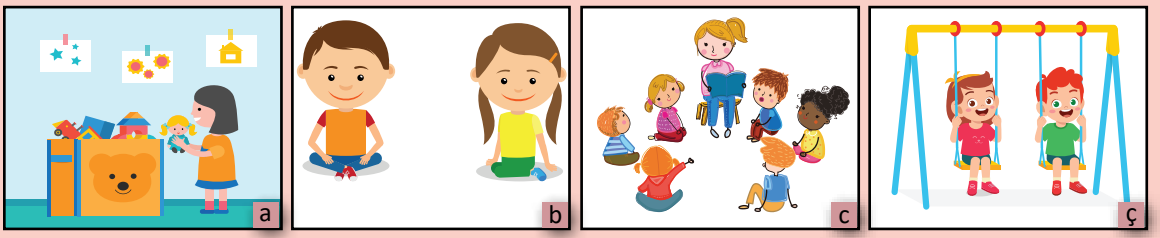
Görsel 3.42: Ergonomik klavye

3.5.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Otizmli bireyler; araç gereçte kullanılan koku, renk, doku gibi farklı uyaranlara karşı hassas olabilir. Ancak otizmli bireylerin duyarlılığı kendilerine özgü olduğu için o ya da şu doku kullanılmalı ya da şu seslerden kaçınılmalı şeklinde genelleme yapılamaz. Örneğin tasarladığınız kuklanın dokusu otizmli bireyin rahatsız olabileceği bir doku olabilir ya da sesli kitaplardaki aşırı yüksek sesler bu bireyi rahatsız edebilir. Otizmli bireyler için araç gereç tasarlanırken bireyin herhangi bir nesneye karşı aşırı ilgisi ya da herhangi bir uyarana karşı aşırı duyarlılığı olup olmadığı ailesinden ve yakın çevresinden öğrenilmelidir. Otizmli bireylerin Türkçe etkinliklerine aktif katılmaları için kuralları ve rutinleri takip etme ve etkinliklerde neyi, nasıl yapacaklarını anlamalarına yönelik araç gereç kullanılmalıdır. Otizmli bireyler ile yapılan Türkçe etkinliklerindeki araç gereç görseller ile desteklenmeli; basit, anlaşılır ve sade olan sözel ifadeler kullanılmalıdır. Bireyin etkinliğe tam katılımı için görsel uyaranlar içeren resimli kartlar, video modeller, sosyal öyküler de kullanılabilir. Replikli öğretim yapılırken manyetik kart okuyucuları ve ses kartları, fotoğraflı etkinlik çizelgeleri, yazılı replikler ve bas-konuş cihazlarından yararlanılabilir.

Sınıf Kurallarının Oluşturulması ve Öğretilmesi: Sınıf kurallarını takip etme, OSB olan bireylerin Türkçe etkinliklerinde sıklıkla zorlandığı becerilerdendir. Bu sebeple öğretmen, Türkçe etkinliğinde bireyden beklediği davranışları sene başında belirlemeli ve bunları OSB olan bireye basamak basamak öğretmelidir. Bu kurallar, çocuğun görebileceği şekilde duvara asılmalıdır. Öğretilmek istenen kuralı anlatan görsel, öğretmenin yanında durabilir ve gerektiğinde bireye ipucu olarak gösterilebilir. Türkçe etkinliğinde bu bireylerden beklenen temel davranışlar; bireylerin sandalyesinde oturması, konuşana bakması (öğretmeni konuşurken öğretmene bakması, arkadaşı konuşurken arkadaşına bakması), konuşmak isterse parmak kaldırması, yerinden kalkmak istediğinde parmak kaldırarak izin alması, öğretmenin sorularına yanıt vermesi vb. şeklinde sıralanabilir. Bu davranışların öğretiminde görsel, yazılı veya sesli uyaranların yer aldığı araç gereçten yararlanılabilir.

Tablo 3.1: Türkçe Dersi Rutinim

Görsel 3.43: Türkçe dersi rutinleri

Oyuncaklarımı topluyorum.	Arkadaşımın yanına oturuyorum.	Öykü okunurken öğretmenime bakıyorum.	Öykü etkinliğinden sonra parka çıkıyorum.

Rutinlerin Oluşturulması ve Öğretilmesi: Otizmli bireyler etkinlikler arası geçişlerde güçlük çekebilir. Türkçe etkinliğine geçmesi gerektiğini anlamayabilir ya da var olan etkinliği bırakmak istemeyebilir. Bu sebeple sınıfın rutinini anlatacak şekilde görseller oluşturulmalı ve bu görseller sınıfa otizmli bireyin görebileceği şekilde asılmalıdır (Tablo 3.1). Rutinler öğretilirken etkinlik çizelgeleri de kullanılabilir (Görsel 3.44). Rutin çizelgesi oluşturulduktan sonra bireye öğretilmelidir. Örneğin birey sabah sınıfa geldiğinde o gün ne yapılacağı, görsellerle ve basit cümlelerle anlatılmalı, gün içerisinde her etkinlik geçişinde rutinlerin olduğu çizelgenin yanına gidilip sıradaki etkinliğin görseli gösterilmeli ve ardından çocuğun ne yapacağına dair yönerge verilmelidir. Otizmli bireyler genellikle rutinleri yerine getirmekten zevk alır. Bu sebeple sınıf rutininin ne olduğunu öğrenen bireyin, Türkçe etkinliklerine katılımı artar. Ancak OSB olan bireylerin rutinlere aşırı bağlılığı sebebiyle rutinlerde bir değişiklik yapılacağı zaman birey önceden bilgilendirilmelidir. Örneğin okul gezisinin yapılacağı, bireye daha önceden anlatılmalıdır.

Görsel 3.44: Etkinlik çizelgeleri

İşitsel ve Görsel Destekler: OSB olan bireyin etkinliğin ne zaman başlayıp ne zaman biteceğini anlaması için yönergelerin yanı sıra sayaçlar ve sesler, etiketler, semboller, çalar saat ve kuralları hatırlatıcı görseller gibi uyaranlar da kullanılabilir (Görsel 3.45, 3.46).

Görsel 3.45: Davranışı düzenleme aracı olarak kum saatinin kullanımı

Görsel 3.46: Çalar saatin Türkçe etkinliklere geçişte işitsel uyaran olarak kullanılması

Seçim Sunan Görsellerin Oluşturulması: OSB olan bireylerin Türkçe etkinliğine katılımı, seçeneklerin sunulduğu kartlarla artırılabilir. Örneğin "Halıda mı öykü dinlemek istersin, sandalyede mi?", "Parmak oyunu ile mi başlayalım, kukla oyunu ile mi başlayalım?" şeklinde seçeneklerin sunulduğu görsel kartlar Türkçe etkinliğine katılımı arttırmaktadır.

3.5.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Dikkat eksikliği ve hiperaktivitesi olan bireyler; uzun süren etkinliklerde, başkasını dinlemeleri ve sırayla konuşmaları gereken Türkçe etkinliklerinde güçlük çekmektedirler. Bu sebeple Türkçe etkinliklerinde bu bireylerin kendilerine kısa aralar vermesine izin verilmeli, arkadaşını bekleme ve dinleme davranışlarının arttırılması için bazı araç gereç geliştirilmelidir.

Geliştirilen araç gereç bireylerin kendi davranışını takip etmesine ve neyi, ne kadar yaptığını kontrol etmesine olanak sağlamalıdır. Yazılı ve görsel araç gereçte bireyden beklenen olumlu davranışlar belirtilmedir. Örneğin "Arkadaşımın sözünü kesmiyorum." yerine "Arkadaşım konuşurken onu bekliyorum." ya da "Söylemek istediğim bir şey olduğunda parmak kaldırıp bekliyorum.", "Arkadaşıma vurmuyorum." yerine "Beni kızdıran biri olduğunda yanından uzaklaşıyorum." gibi bireyin ne yapması gerektiğini içeren cümleler ya da görseller içeren kontrol listeleri hazırlanmalıdır. Örneğin Türkçe etkinliğinde arkadaşının sözünü kesen ve her soruya izin almadan cevap vermek isteyen bir bireyin bu davranışını, bekleme ve dinleme davranışı ile değiştirmek için kendini kontrol etmesini sağlayan "dur, düşün, bekle, izin al, konuş" stratejisini içeren araç gereç tasarlanabilir. Türkçe etkinliğine katılımı düzenleme ve olumlu davranışların hatırlatılmasında yaka kartları veya masaya yapıştırılan hatırlatıcı ipuçları çocuğun erişebileceği yerlere yerleştirilerek kullanılabilir.

Tablo 3.2: Düşünerek Konuşma Kontrol Listem

DAVRANIŞLAR	 Aklıma gelince dur. a	 Konu ile ilgili mi? Düşün. b	 Arkadaşımın konuşması-nın bitmesini bekliyorum. c	 Konuşmak için izin alıyorum. ç	 Söylüyorum. d
KAÇ KERE YAPTIM?					

Görsel 3.47: Kontrol liste görselleri

Tablo 3.2'de DEHB olan bir bireyin Türkçe etkinliğinde uygulanabilecek kendini kontrol etme aracı bulunmaktadır. Kurallar ve davranış dizileri hem bireylerin erken okur yazarlık becerilerinin desteklenmesi hem de öğretmenin bireye kural hatırlatması yaparken kuralı aynı şekilde ifade edebilmesi için görselle birlikte yazılı olarak hazırlanır. Geliştirilecek kontrol listeleri ve kural tablolarının özellikle Tablo 3.2'deki gibi olumlu davranışı gösteren görselleri içermesine dikkat edilmelidir.

3.5.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Türkçe Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Özel yetenekli bireylerin Türkçe etkinliklerinde kullanılacak araç gereç; içerik bakımından zengin, bireyin ilgileri ve öğrenme ihtiyaçlarını karşılayacak özellikte olmalıdır. Tasarlanan araç gerecin içeriğinin görüntüsünden daha ilgi çekici olması, merak uyandırması ve zihinsel olarak zorlayıcı olması gerekmektedir. Bu sebeple yaratıcılığa teşvik eden, bireyin sorgulamasına izin veren, problem çözmesini sağlayan ve karmaşık süreçlerden oluşan araç gereç kullanılabilir. Örneğin öyküde sıra dışı ve gizemli cümlelere yer verip bireye özel oluşturulmuş, sorgulama temelli soru kartları oluşturulabilir. Akranları

kendi gelişim düzeyinde soruları cevaplarken özel yetenekli birey, kendisi için oluşturulmuş ve görece olarak daha zor soruları cevaplayabilir.

Türkçe etkinlikleri için bireyin çıkarımda bulunma, benzetmeler üretme, mantıklı soru sorma ve analiz becerilerini geliştiren araç gereç tasarlanmalıdır. Bu becerilerin geliştirilebilmesi için araç gereci bireyin kendisinin tasarlaması veya yapması da sağlanabilir. Örneğin Türkçe etkinliklerinde bireyden konuya ilişkin poster yapma, düşünce baloncukları doldurma, karikatür tasarlama gibi ürünler istenebilir.

3.5.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Türkçe Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama

Gerek kaynaştırma / bütünleştirme sınıflarında gerekse özel eğitim sınıflarında Türkçe etkinlikleri; sınıf, kütüphane, park gibi okulun farklı bölümlerinde planlanır. Eğitim ortamının hangi özelliklere sahip olması gerektiğini bilmek ve eğitim ortamlarını bireyin ihtiyacına göre düzenlemek öğrenmesini olumlu yönde etkiler. Türkçe etkinlikleri çoğunlukla çocuğun aşina olduğu sınıf ortamlarında planlanır. Etkinlik farklı eğitim ortamında yapılacaksa güvenlik sağlanmalı, dikkat dağıtıcı uyaranlar kaldırılmalı ve ortam sadeleştirilmelidir.

Ortamın düzenlenmesine başlanırken ilk önce güvenlik sağlanmalıdır. Tüm çocuklar için güvenli ortam oluşturmak, daha büyük güvenlik sorunlarının ortaya çıkmasını engeller. Sınıfında özel gereksinimli birey olan öğretmen; bireyin güvenliğini tehdit eden kaza ve yaralanmaların ortaya çıkmaması için eğitim ortamının güvenliğini titizlikle kontrol etmelidir. Bireyin yapabileceği tüm davranışları öngörüp eğitim ortamının güvenliğini tehlikeye atacak her türlü araç gereci çocuğun ulaşamayacağı yere koymalıdır.

Türkçe etkinliklerinde masaların üzerinde yer alan kalemler, ses çıkaran oyuncaklar ve daha önceki etkinliklerden kalan dağınık eşyalar bireyin etkinliğe dikkatini vermesini zorlaştırabilir. Bu sebeple Türkçe etkinliklerinde bireylerin birbirinden uzak olduğu, tüm sınıfa yayılmış bir oturma düzeni değil sınıfın dikkat dağıtıcı görüntüsünü arkasına alabileceği, minderlerle ya da sandalyelerle U şeklinde oluşturulmuş bir düzen olmalıdır.

Görsel 3.48: Yüksek sesli işitsel uyarana tepki

Özel gereksinimli bireyler; etkinlik sırasında odaklanma ve dikkatini öğretmen, öykü, yönerge ya da kurallara vermede akranlarına göre zorluk çekebilir (Görsel 3.48) . Özellikle Türkçe etkinlikleri; konuşan kişinin dinlendiği, ortak dikkatin akranlara ve yetişkine verildiği etkinlikler olduğu için ortamdaki farklı, rahatsız edici bir uyaran özel gereksinimli bireyler için zorlayıcı ve dikkat dağıtıcı olabilir. Bu sebeple Türkçe etkinliklerinin yürütüldüğü ortamlarda çocukları etkileyebilecek ısı, ışık, ses ve görüntü gibi uyaranların kontrol altına alınması gerekir.

İşitme yetersizliği ve otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin etkinliği takip etmesini sağlamak için dinleme ortamlarının akustik olarak düzenlenmesi gerekmektedir. İç ve dış gürültülerin en aza indirgenmesi için okul binası veya sınıfın ses yalıtımı olması, çift camlı pencerelerin kullanılması, sınıfa halı serilmesi, kalın tül perdelerin takılması, klima gibi aletlerin mümkünse sessizde çalıştırılması, bozuk ışıkların çıkardığı cızırdamaların tamir edilmesi gibi ortam düzenlemeleri yapılabilir. Yankılanmaların engellenmesi için yumuşak malzemelerle yapılmış panolar duvarlara asılabilir. Konuşan kişi ile dinleyen bireyin mesafesi azaltılabilir. Öğretmen ile işitme yetersizliği olan birey birbirlerine yakın oturabilir.

Türkçe etkinliğinde özel gereksinimli bireyler için yapılan ortam düzenleme örneği Tablo 3.3'de verilmiştir.

Tablo 3.3: Türkçe Etkinliklerinde Ortam Düzenlemesi

Bireyin Adı ve Soyadı: Kerim .....
Bireyin Yaşı: 6
Bireyin Özellikleri ve Şu Anki Performansı: Kerim; tek basamaklı yönergeleri yerine getiren, grup yönergelerini yerine getirmede sınırlılıkları olan, istediğini yetişkinin elinden tutarak ve onu istediği şeyin yanına götürerek belirten, tek sözcüklü kelimeleri taklit eden bir çocuktur. Kerim'in, öykü etkinliği sırasında yerinde oturma ve konuşan kişinin yüzüne bakma gereksinimleri vardır.
Problem / İstenmeyen Davranış: Bahçeye çıktığında öğretmenini eliyle itmek ve kaydırağa koşmak. Park etkinliklerinden başka etkinliğe geçmesi istendiğinde, elinden tutulduğunda kafasını arkaya atmak.
Yapılacak Etkinlik: Bahçede sonbahar temalı Türkçe etkinliği
Kullanılacak Araç Gereç Resimli öykü kitabı, gerçek yaprak materyalleri, görsel eylem kartı ve küçük zil
Etkinliğin Yapılacağı Ortam: Park **Öğrenci sayısı:** 10
Yapılacak Ortam Düzenlemesi **Fiziksel Düzenlemeler:** Bahçeye arka kapıdan çıkılmaya çalışılır (Parkın yanından geçilmemeye çalışılır.). Eğer bahçeye arka kapıdan çıkılması mümkün değilse çocukların hulahoop ile üçerli gruplar hâlinde çıkması sağlanır. Kerim'in en sevdiği iki arkadaşından Kerim'e eşlik etmeleri istenir. **Araç Gereç Düzenlemesi:** Öğretmen, parka çıkmadan önce Kerim'e "Önce yerinde oturacaksın, zil çalınca parkta kayacaksın." diyerek basit bir şekilde ne yapacağını söyler. Ardından etkinlikte ne yapılacağını gösteren, önceden hazırladığı görsel eylem kartlarını (oturma ve kaydırakta kayma eylemini içeren kartlar) ve etkinliğin bittiğini gösterebilmek için kullanılacak küçük zili Kerim'e gösterir.
Alınacak Güvenlik Tedbirleri • Kerim sırtını arkaya yaslayabileceği ve kafasını arkaya attığında kafasının boşluğa gelebileceği bir sandalyeye oturtulmalı ya da Kerem'in sırtı desteklenmelidir. • Arkadaşları hulahoopu tutarken Kerim kendini yere atabilir. Kerim'in de hulahoopu tuttuğundan emin olmak için yanında yardımcı personel bulunmalıdır. • Arkadaşlarının Kerim'e eşlik ettiğinden emin olunmalıdır.

3.19. ETKİNLİK

Tabloda verilen öğrenci performansını ve problem davranışları göz önünde bulundurarak sınıfta uygulanacak bir Türkçe etkinliği tasarlayınız. Etkinlik için gerekli araç gereci, alınması gereken güvenlik tedbirlerini ve yapılması gereken ortam düzenlemelerini belirleyiniz. Tabloyu buna uygun olarak doldurunuz.

Bireyin Adı ve Soyadı: .....

Bireyin Yaşı: 8

Bireyin Özellikleri ve Şu Anki Performansı: Kendisine sorulan 5N 1K sorularını iki kelimeli cümlelerle yanıtlar. Kitabı yetişkin ile birlikte 5 dk. inceler.

Problem / İstenmeyen Davranış: Öğretmen her yeni sayfayı çevirdiğinde ve yönerge verdiğinde öğrenci kitaptaki her resme "Bu ne?" der.

Yapılacak Etkinlik:

Kullanılacak Araç Gereç:

Etkinliğin Yapılacağı Ortam:

Yapılacak Ortam Düzenlemesi

Fiziksel Düzenlemeler:

Araç Gereç Düzenlemesi:

Alınacak Güvenlik Tedbirleri

3.5.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Türkçe Etkinliği Örnekleri

TÜRKÇE ETKİNLİK ÖRNEĞİ

Zihin Yetersizliği Olan Bireylere Yönelik Türkçe Etkinlik Örneği

Araç Gereç: Meyve görselleri ve parça-bütün yapbozu

Uzun Dönemli Amaç: Sorulduğunda bir bütünün parçasını 5/6 oranında bağımsız olarak gösterir.

Kısa Dönemli Amaç: Bütün hâlindeki meyvelerin parçalarını 5/6 oranında bağımsız olarak gösterir.

Görsel 3.49: Parça-bütün yapbozları

- Öğretmen, içerisinde parçasını arayan meyve öyküsünü bireylere okur. Öyküde özellikle elma, ayva, üzüm, muz, şeftali ve armut meyvelerinin olmasına dikkat eder.
- Öykünün başında, ortasında ve sonunda bireylere öykü ile ilişkili sorular sorar. Meyve adlarının telaffuzunu uygun şekilde yapmakta güçlük çeken dil ve konuşma bozukluğu olan bireyleri cesaretlendirir.
- Resmi gösterilen meyvenin adını söylemede veya adı söylenen meyvenin resmini göstermede güçlük yaşayan bireylere verilen yönergeler kısa ve net olmalıdır. “Bu meyvenin adı ne? Söyle.”, “Elmayı göster.” vb.
- Öğretmen, öykü okuma etkinliği bittikten sonra bireylere 6 parçalı bölümden oluşan yapboz verir. Bireylerden yapbozdaki meyvelerin parçasını göstermelerini ister.
- Birey, sorulan meyvelerin adlarını söyler veya adı söylenen meyveyi gösterir ise öğretmen yönergeyi şu şekilde verir: “Elmanın parçasını göster.”
- Birey, sorulan meyvelerin adlarını söyler veya adı söylenen meyveyi göstermekte güçlük çeker ise yönergeyi şu şekilde verir: “Bunun parçasını göster.” (Muz resmi gösterilir ve meyvenin adı söylenmez.)
- Bireyin doğru tepkilerini her aşamada pekiştirir. Bireyin yanlış cevap vereceğini gözlemlediğinde hemen en az sınırlandırılmış ipucunu verir (sözel ipucu ya da Jestsel ipucu).

Bu etkinlik, ilk aşamada gerçek meyvelerin bütün ve parçaları; ikinci aşamada ise bütün meyve görselleri ve gerçek meyve parçaları ile yapılır.

TÜRKÇE ETKİNLİK ÖRNEĞİ

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireye Yönelik Türkçe Etkinlik Örneği

Araç Gereç: Manyetik tahta ve mıknatıslı görseller

Uzun Dönemli Amaç: Bir yılın sonunda olumsuzluk bildiren iki kelimeli cümleler söyler.

Kısa Dönemli Amaç: İki kelimeli cümlelerle yok olan nesne ve kişileri söyler (.... gitti, ... yok.).

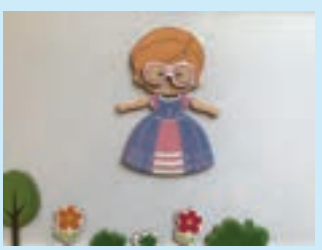
a
"Ev var.", "Hayvanlar var.", "Çiçekler var.", "Bulutlar var.", "Çocuk var."

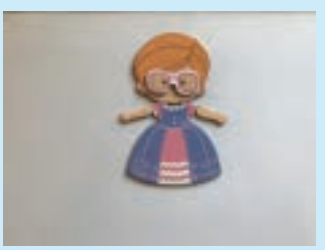
b
"Ev yok." veya "Ev gitti."

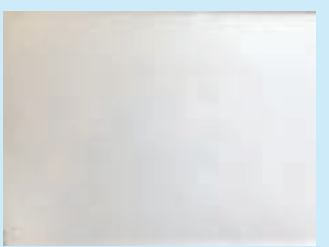
c
"Hayvanlar yok." veya "Hayvanlar gitti."

ç
"Bulutlar yok." veya "Bulutlar gitti."

d
"Çiçekler yok." veya "Çiçekler gitti."

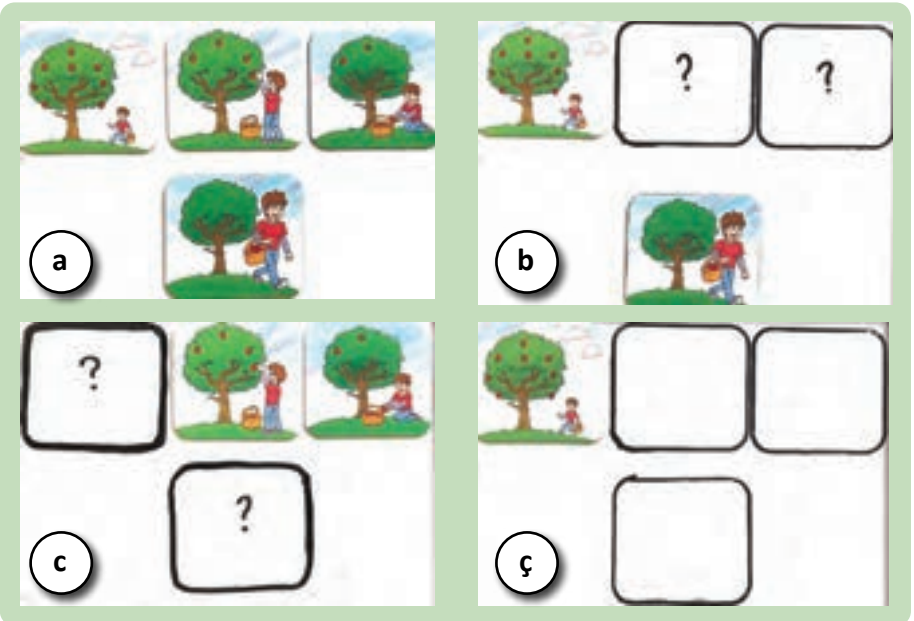
e
"Çocuk yok." veya "Çocuk gitti."

Görsel 3.50: Manyetik tahta ve mıknatıslı görseller

- Öğretmen, a'daki gibi önceden hazırladığı görseli bireye gösterir. ".....(bireyin adı), burada ne var? Söyle." diyerek yönerge verir.
- Bireyden görselin altında yazan cümleleri söylemesini bekler ve gerektiğinde model olur.
- Daha sonra her bir öğretim fırsatında sırasıyla ev, hayvan, bulut, çiçek ve çocuk görsellerini tahtadan çıkartarak bireye gösterir.
- Her bir öğretim fırsatında ".....", burada ne yok? Söyle." veya "....., buradan ne gitti? Söyle." yönergesini verir.
- Her yönergeden sonra bireyden görselin altında yazılı olan cümleyi söylemesini bekler ve gerektiğinde model olur. Bireyin her doğru cevabında pekiştireç verir.
- Bu etkinliği uygulamadan önce otizmli bireyin en az iki kelimelik cümleleri taklit ettiğinden emin olur. Otizmli birey yalnızca kelimeleri taklit ediyorsa bireyin cevabının tek kelime olacağı yönergeler verir. Örneğin - "Ne gitti? Söyle."
  - "Çocuk."

3.20. ETKİNLİK

Araç Gereç: Resimli kartlar ve sıralı eylem kartları

Görsel 3.51: Resimli kartlar

Yönerge

- Öğretmen, a'daki resimli kartları "Ali elma toplamaya gidiyor. Ali elma topluyor. Ali elmaları sepete koyuyor. Ali evine dönüyor." cümleleri ile bireylere anlatır.
- "Ali ne yapıyor? Söyle." yönergesi verip ortadaki iki eylemi bireyin sırayla tekrar etmesini ister.
- Ardından bireyden sıralı eylem kartlarının başında ve sonundaki eylemleri tekrar etmesini ister. Ortadaki eylemleri kendi tekrar eder.
- Son olarak bireyden sıralı eylem kartlarındaki tüm eylemleri tekrar etmesini ister.
- Gerektiği yerde bireye ipucu verir ve bireyin her doğru yanıtını pekiştirir.
- Öğretmen, eylem kartlarını anlatırken kurduğu cümleleri ve bireylerden beklediği cevapları bireylerin dil gelişim performansına göre basitleştirir.
  Örneğin "Gidiyor. Topluyor. Koyuyor. Dönüyor."

Görsel 3.52: Dokulu öykü kitabı

3.5. UYGULAMA FAALİYETİ

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK TÜRKÇE ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA

Özel gereksinimli bireylere yönelik Türkçe etkinliği örneklerini farklı kaynaklardan araştırınız. Belirleyeceğiniz bir yetersizlik türüne uygun Türkçe etkinliği hazırlayıp uygulayınız. Hazırladığınız etkinliği yönergesiyle birlikte sınıfta sununuz.

Etkinliğinizi hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Türkçe etkinliğini hangi yetersizlik türüne uygun hazırlayacağınızı belirleyiniz.
- Belirlediğiniz yetersizlik türüne yönelik Türkçe etkinlik örneklerini kitaplardan ve genel ağdan araştırınız. Araştırmanızda en az beş farklı kaynaktan yararlanınız.
- Belirlediğiniz yetersizlik türüne uygun bir Türkçe etkinliği hazırlamaya dikkat ediniz.
- Etkinlik için gereken materyalleri listeleyip temin ediniz.
- Etkinliği uygularken özel gereksinimli bireye vereceğiniz yönergeleri bir kâğıda yazınız. Yönergelerin belirlediğiniz yetersizlik türüne sahip bireye uygulanabilir olduğundan emin olunuz.
- Etkinliğin yönergelerini yazarken imla kurallarına dikkat ediniz ve Türkçeyi doğru kullanınız.
- Etkinliği yönergeleri ile birlikte sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.
- Etkinliği uygularken ses tonunuzu, jest ve mimiklerinizi kullanmaya özen gösteriniz.
- Etkinliği 2 ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, özel gereksinimli bireylere yönelik türkçe etkinliği hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK TÜRKÇE ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Türkçe etkinliğini hangi yetersizlik türüne uygun hazırlayacağını belirledi.					
2	Belirlediği yetersizlik türüne yönelik Türkçe etkinlik örneklerini en az beş farklı kaynaktan ve genel ağdan araştırdı.					
3	Türkçe etkinlik aşamalarından hangisini uygulayacağını belirledi.					
4	Seçtiği yetersizlik türüne uygun bir Türkçe etkinliği belirledi.					
5	Uygulayacağı Türkçe etkinliği için gereken materyalleri hazırladı.					
	B) Yapım Aşaması					
6	Etkinliğin yönergelerini, belirlediği yetersizlik türüne sahip bireye uygulanabilir özellikte yazdı.					
7	Yönergeleri yazarken imla kurallarına dikkat etti ve Türkçeyi düzgün kullandı.					
8	Etkinliği yönergeleriyle birlikte sınıfta sundu.					
9	Türkçe etkinliğini uygularken ses tonunu, jest ve mimiklerini kullandı.					
	C) Zaman Yönetimi					
10	Türkçe etkinliğini verilen sürede tamamladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 50'dir.
Puan: [(Ölçek PuanıX100) /50] formülü uygulanır.
Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.
Uygulama ile İlgili Notlar: .....
.....

3.6. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA

3.6.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Türkçe Etkinliğine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Öğretim Planı Hazırlama

Eğitim ve öğretim yılı içerisindeki Türkçe etkinliklerinde öğretilecek amaçlar belirlenirken özel gereksinimli bireylerin gelişim özellikleri ve performansları göz önünde bulundurulur. Sözcükleri ve cümleleri dinledikten sonra dinleniş sırasında göre tekrar etme, dinlenen cümlelerde eksik ve anlamsal olarak hatalı sözcükleri tamamlama gibi işitsel algı becerileri; örüntü kurma, parça-bütün ilişkisi, özellikleri ve ayrıntıları gruplama gibi görsel algı becerileri BEP'e amaç olarak alınabilir. Bireyin ihtiyacı doğrultusunda sosyal beceriler ve iletişim becerileri gibi farklı gelişim alanlarından da Türkçe etkinliklerine yönelik uzun dönemli amaçlar seçilebilir.

Türkçe etkinliklerinde bireyselleştirilmiş eğitim programına alınacak uzun dönemli amaçlar, çocuğun güçlük yaşadığı alanlar ve ihtiyaçları arasından belirlenmelidir. Özel gereksinimli bireylerin zorluk yaşadığı alanlardan bazıları; istediği etkinliği bırakma, diğer etkinliğe geçme veya katılma, grup yönergelerini takip etme, etkinlik süresince kurallara uyma (sandalyesinde oturma, dikkatini Türkçe etkinliği süresince sürdürme vb.), akranlarını izleme ve onların yaptıklarını taklit etmedir. Bu becerilerin yanı sıra parmak oyunu, kukla oynatma, Türkçe etkinliklerinde bakma, dinleme, bekleme, eylemlerde sıra alma, jestleri kullanma ve anlama, taklit etme, -mış gibi oyun oynama gibi birçok iletişim becerisi çocuğun ihtiyacına göre BEP'e alınabilir.

Öğretilecek amaçlar kendi aralarında aşamalı bir sıra izleyebilir ya da bazı amaçlardan önce başka bir beceri veya kavramın öğretilmesi gerekebilir. Buna **ön koşul becerileri** ve **ön koşul kavramları** adı verilir. Türkçe etkinliklerinde ileri düzey iletişim becerilerinin öğretiminden önce bazı temel becerilerin öğretilmesi gerekmektedir.

Bu temel beceriler şunlardır:

- İsteme, taklit etme (nesnelerle yapılan kaba motor taklidi vb.)
- Eşleme (aynı nesneleri gösterme)
- Ortak dikkat (parmakla işaret edilen yere bakma, istediğini parmakla gösterme vb.)
- Yönergeleri takip etme ve sözcük dağarcığı oluşturma (su, istiyorum, ver vb.)
- Oyuncakla işlevsel oyun oynama
- Artan süre boyunca görevle ilgilenme
- Öz savunma (mola isteme, uygun şekilde hayır deme ya da istemediğini jestlerle belirtme vb.)

Bu becerilerde güçlük yaşanıyorsa Türkçe etkinliklerine yönelik hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programına öncelikli olarak alınmalıdır.

Tablo 3.4'te özel eğitim ihtiyacı olan bir bireyin Türkçe etkinlikleri veya dersi ile ilişkili iletişim becerilerinin yer aldığı örnek kaba değerlendirme formu bulunmaktadır. Bireyin neleri yapıp neleri yapamadığını inceleyip bireyselleştirilmiş eğitim programına hangi amaçların alınabileceğini düşününüz.

Tablo 3.4: İletişim Becerileri Kaba Değerlendirme Formu

BİLDİRİMLER	Evet	Hayır
Kendisi ile konuşan tanıdık kişinin gözlerine, ağzına ya da dudaklarına bakar.	X	
Başkaları sohbet ederken onlara bakar.	X	
Adı söylendiğinde bakar.	X	
Tanıdığı yetişkinlerin adlarını duyduğunda o kişiye bakar ve kişiyi gösterir.	X	
Tek basamaklı yönergeleri yerine getirir.	X	
Güvenlikle ilgili tek basamaklı yönergeleri yerine getirir.	X	
Bir nesneyi birine vermeyi gerektiren yönergeleri yerine getirir.	X	
İki basamaklı yönergeleri yerine getirir.	X	
Tek basamaklı grup yönergelerini yerine getirir.		X
Birden fazla eylem içeren grup yönergelerini yerine getirir.		X
Jest ve mimik kullanılarak gösterilen yere bakar.	X	
Bir istek belirtmek için jestleri kullanır.	X	
Seçim yapması istendiğinde nesneleri seçer.	X	
Nesneler ortamdayken sorulduğunda istediği şeyleri gösterir / söyler.	X	
Nesneler ortamda değilken sorulduğunda istediği şeyleri gösterir / söyler.		X
Başkalarının selamlamasına yanıt vermek için jestleri ya da sesleri kullanır.		X
Başkalarını selamlamak için jestleri ya da sesleri kullanır.		X
Adı söylenen beş ya da daha fazla nesneyi resimlerden gösterir.	X	
Tek bir eylemi ifade eden resimlerden istenen eylemi gösterir.	X	
Gösterilen nesnenin ne olduğu sorulduğunda söyler.	X	
Gösterilen eylem kartında ne yapıldığı sorulduğunda söyler.	X	
Sözel ifadeleri anlamak için kendisi ile konuşan kişinin yüzüne bakar.		X
Kendisine okunan resimli öyküyü (resimleri göstererek, gösterilen yere bakarak) dinler.		X
Tek cevaplı 5N 1K sorularını cevabın olduğu görseli göstererek yanıtlar.		X
Zamirleri içeren sorular sorulduğunda nesnenin kime ait olduğunu gösterir.		X
Zamirleri içeren cümleler kurar.		X
Evet-hayır sözcükleriyle yanıt verir.		X
5N 1K sorularına yanıt verir.		X
Yorumlamak ve talep etmek için temel cümle yapılarını kullanır.		X
Bilgi edinmek için sorular sorar.		X
Nesneleri işlevi sorulduğunda gösterir.	X	
Nesnelerin özellikleri sorulduğunda gösterir (tekerlekli taşıtlar, fermuarlı kıyafetler vb.).	X	
Nesnelerin kategorileri sorulduğunda gösterir (canlı, cansız, hayvan, bitki, ev eşyası, taşıtlar vb.).	X	
Nesnelerin nitelikleri sorulduğunda gösterir (boyut, şekil, renk vb.).		X
Nesnelerin konumları sorulduğunda gösterir (altında, üstünde vb.).		X
Nesnelerin işlevi sorulduğunda söyler (Hangisiyle yeriz? Hangisiyle yazarız? vb.).		X
Nesnelerin özellikleri sorulduğunda söyler.		X
Nesnelerin kategorileri sorulduğunda söyler.		X
Nesnelerin nitelikleri sorulduğunda söyler.		X
Nesnelerin konumları sorulduğunda söyler.		X

Tablo 3.4'teki kaba değerlendirme formunda görüldüğü gibi Türkçe etkinliklerinde ele alınabilecek ve öğretilebilecek çeşitli beceriler vardır. Aşağıda Türkçe etkinlikleri veya derslerinde alınabilecek bazı uzun dönemli ve kısa dönemli amaçlara örnek verilmiştir.

Uzun Dönemli Amaç 1: Emre, sınıfta söylenenleri anlamak için konuşanın yüzüne bakar.

Kısa Dönemli Amaçlar

- Sınıfta kendisine söylenen cümleleri anlamak için yetişkinin yüzüne bakar.
- Sınıfta, sınıfa yüksek sesle konuşan öğretmenin yüzüne bakar.
- Sınıfta kendisine bir şey söyleyen akranının yüzüne bakar.
- Sınıfta yüksek sesle konuşan akranının yüzüne bakar.

Uzun Dönemli Amaç 2: Emre, tek basamaklı eylemler içeren grup yönergeleri verildiğinde yapar.

Kısa Dönemli Amaçlar

- Gruba seslenildiğinde tek basamaklı kaba motor gerektiren eylemi grup ile birlikte yapar.
- Gruba seslenildiğinde başka bir kişi ya da nesneyi içeren tek basamaklı eylemleri grup ile birlikte yapar.
- Gruba seslenildiğinde güvenlikle ilgili tek basamaklı eylemleri grup ile birlikte yapar.
- Gruba seslenildiğinde bir nesneyi birine vermeyi gerektiren tek basamaklı eylemleri grup ile birlikte yapar.

Uzun Dönemli Amaç 3: Emre, sorulara evet veya hayır sözcükleriyle yanıt verir.

Kısa Dönemli Amaçlar

- Tercih edilen nesne ya da görseller gösterilerek "İster misin?" diye sorulduğunda "Evet." yanıtını verir.
- Tercih edilmeyen nesne ya da görseller gösterilerek "İster misin?" diye sorulduğunda "Hayır." yanıtını verir.
- Tercih edilen ya da edilmeyen çeşitli nesneler gösterilerek "İster misin?" diye sorulduğunda "Evet." veya "Hayır." yanıtını verir.
- Bir nesnenin tanımı "Bu bir ..... mı?" diye sorulduğunda "Evet." yanıtını verir.
- Bir nesnenin tanımı "Bu bir ..... mı?" diye sorulduğunda "Hayır." yanıtını verir.
- Çeşitli nesne ya da eylem tanımlama sorularına "Evet." ve "Hayır." yanıtlarını verir.

SIRA SİZDE

Siz de Tablo 3.4'teki kaba değerlendirme formuna göre belirlediğiniz öncelikli gereksinimlere göre Türkçe etkinliklerinde öğretilmesi amaçlanan 3 tane uzun dönemli amaç yazıp bunları kısa dönemli amaçlara ayırınız.

3.6.2. Türkçe Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları

Türkçe etkinliği için BEP Tablo 3.5'te verilen örnekteki gibi hazırlanmalıdır.

Tablo 3.5: Türkçe Etkinlikleri BEP Örneği

20...-20... EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
..... İLKOKULU
BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI

Ders Adı: Türkçe
BEP Hazırlama Tarihi:
Sorumlu Kişi:

ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER

Adı ve Soyadı	**.....**
Yaşı	**6**
Sınıfı	**1. sınıf**

Performans Düzeyi: ..... (bireyin adı), Türkçe etkinliklerinde tek basamaklı grup yönergelerini yerine getirir. Jest ve mimik kullanılarak gösterilen yere bakar. Başkasının baktığı yöne bakar. Parmağıyla bir nesne, görsel ve kişiyi işaret ederek iletişim başlatır. Sorulan nesnelerin, eylemlerin ve kişilerin adlarını söyler. Nesneli eylemleri, kaba ve ince motor hareketlerini, sözcükleri ve üç kelimeli cümleleri, çok basamaklı eylemleri taklit eder. İki kelimeli özne ve eylem, eylem ve nesne içeren cümleler söyler. Cevabı evet veya hayır olan sorularını yanıtlar. Yetişkin ya da akranı ile resimli kitapları inceler. 5N 1K sorularını iki ve üç kelime ile cevaplamada, görselle ya da okunan öykü ile ilgili yorumda bulunmada, sorular sormada, nesnelerin ve eylemlerin işlevi, özellikleri ve kategorileri sorulduğunda iki ve üç kelimeli cümleler ile söylemede, eylemleri ve görselleri bir öykü anlatacak şekilde sıralamada sınırlılık gösterir.

AMAÇLAR

Uzun Dönemli Amaçlar (UDA)	Kısa Dönemli Amaçlar (KDA)	Başlangıç ve Bitiş Tarihleri	Kullanılacak Yöntem ve Teknikler	Araç Gereç ve Ortam
1. ....., bir yılın sonunda 5N 1K soruları beş kez sorulduğunda dört seferinde doğru yanıt verir.	1.1. Kendisine gösterilen nesne ile ilgili "Ne ....?" sorusu sorulduğunda yanıt verir. 1.2. Kendisine gösterilen nesne ile ilgili "..... nerede?" sorusuna sorulduğunda yanıt verir. 1.3. Kendisine gösterilen nesne ile ilgili "Neden .....?" sorusu sorulduğunda yanıt verir. 1.4. Kendisine gösterilen nesne ile ilgili "Ne zaman.....?" sorusu sorulduğunda yanıt verir. 1.5. Kendisine gösterilen görsel ile ilgili "Ne .....?" sorusu sorulduğunda yanıt verir. 1.6. Kendisine gösterilen görsel ile ilgili ".....nerede?" sorusu sorulduğunda yanıt verir.	Ekim - Kasım	Yanlışsız öğretim yöntemi	Üç boyutlu nesneler, oyuncaklar, görsel kartları, olay kartları, eylem kartları Sınıf ortamı

	1.7. Kendisine gösterilen görsel ile ilgili "Kim.....?" sorusu sorulduğunda yanıt verir. 1.8. Kendisine gösterilen görsel ile ilgili "Neden.....?" sorusu sorulduğunda yanıt verir. 1.9.Kendisine gösterilen görsel ile ilgili "Ne zaman.....?" sorusu sorulduğunda yanıt verir.		Doğal öğretim	Bahçe, tuvalet, yemekhane
ARA TATİL				
2. ....., bir yılın sonunda olumsuzluk bildiren iki kelimeli cümleler söyler.	2.1. İstemediği nesneyi, etkinliği ve kişiyi iki kelimeli cümlelerle reddeder (..., istemem, ... yapmam.). 2.2. Yok olan nesne ve kişileri iki kelimeli cümlelerle söyler (... gitti, ... bitti, ... yok.). 2.3. Kişiyi, etkinliği, nesneyi iki kelimeli cümlelerle durdurur (... dur, ... gitme, ... yapma!).	Kasım - Aralık	Doğal öğretim	Üç boyutlu nesneler, oyuncaklar, görsel kartları Sınıf ortamı, bahçe, tuvalet, yemekhane, park
3. ....., bir yılın sonunda tekrar bildiren iki kelimeli cümleler söyler.	3.1. "Daha ..." sözcüğünü kullanarak iki kelimeli, tekrar bildiren cümlecikler kurar. 3.2. "Yine ..." sözcüğünü kullanarak iki kelimeli, tekrar bildiren cümlecikler kurar. 3.3. "Diğer veya başka ..." sözcüğünü kullanarak iki kelimeli, tekrar bildiren cümlecikler kurar.	Aralık - Ocak	Doğal öğretim	Üç boyutlu nesneler, oyuncaklar, görsel kartları Sınıf ortamı, bahçe, tuvalet, yemekhane, park
ARA TATİL				
4. ....., bir yılın sonunda üç kelimeli cümleler söyler.	4.1. Üç kelimeli, eylem bildiren cümlecikler kurar (Baba salıncak salla, ben kek severim.). 4.2. Üç kelimeli, yer bildiren cümlecikler kurar (Annem dışarı gitti, beni salıncakta salla vb.). 4.3. Üç kelimeli, niteleme bildiren cümlecikler kurar (Kırmızı araba istiyorum, beyaz çikolata ver, baba hızlı koş vb.).	Şubat - Nisan - Mayıs	Doğal öğretim	Üç boyutlu nesneler, oyuncaklar, görsel kartları Sınıf ortamı, bahçe, tuvalet, yemekhane, park
5. ....., bir yılın sonunda yorumlama yapmak için cümle yapılarını kullanır.	5.1. İzlediği çizgi filmlerde karşılaştığı durumlar için "Bu bir....." cümle kökünü kullanarak iki ve üç kelimeli cümleler kurar. 5.2. Dinlediği öykülerde karşılaştığı durumlar için "Bu bir....." cümle kökünü kullanarak üç kelimeli cümleler kurar.	Mayıs -	Doğrudan öğretim	Resimli kitaplar, olay kartları, öykü kartları, kısa çizgi filmler

	5.3. İzlediği çizgi filmlerde karşılaştığı durumlar için "..... gördüm." cümle kökünü kullanarak iki ve üç kelimeli cümleler kurar. 5.4. Dinlediği öykülerde karşılaştığı durumlar için "..... gördüm." cümle kökünü kullanarak iki ve üç kelimeli cümleler kurar. 5.5. Günlük hayatta karşılaştığı durumlar için "Bu bir ....." cümle kökünü kullanarak üç kelimeli cümleler kurar. 5.6. Günlük hayatta karşılaştığı durumlar için "..... gördüm." cümle kökünü kullanarak üç kelimeli cümleler kurar.	Haziran	Doğal öğretim	Sınıf ortamı, bahçe, tuvalet, yemekhane, park
Problem Davranış	Büyük grup etkinliklerinde oyuncak köşesine gitmek			
Problem Davranışa Müdahale Yöntemi	Etkinliğe öğrencinin sevdiği etkinlik ve oyuncakla başlanır. Öğrencinin sevdiği sessiz oyuncağı etkinlik başlamadan öğrenci yerine oturduktan sonra ona verilir. Öğrencinin en sevdiği arkadaşının ya da yetişkinin yanına oturması sağlanır. Etkinlik sırasında oyuncak köşesine gitmek istediğinde el ile öğrencinin sırtına dokunularak veya sözel ipucu ile kural hatırlatması yapılarak yeniden yönlendirme yapılır. Etkinlik sırasında yapılan eylem ne ise öğrenci o davranışa yönlendirilir. Tüm çocuklar zıplıyorsa, oturuyorsa veya parmak oyunu oynuyorsa öğrenciye, o davranışı yapması için yardım edilir.			
Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi	Öğrencinin etkinliğe katılımı her seferde "Harika oturuyorsun!" veya "Harika yapıyorsun!" şeklinde sözel pekiştireçlerle pekiştirilir. Öğrencinin etkinliğe katılımı 3 dakikada 1 kere pekiştirilir. Pekiştireçlerin verilme sıklığı yavaş yavaş azaltılır.			

Görsel 3.53: Bireysel eğitim

3.21. ETKİNLİK

Tablo 3.6'da özel gereksinimli bir bireyin Türkçe etkinliklerinde geliştirilmesi amaçlanan, ilk okuma yazma becerilerine temel oluşturan erken okuryazarlık becerilerinin yer aldığı kaba değerlendirme formu bulunmaktadır. Formu ve bireye ilişkin bilgileri inceleyiniz. Genel ağdan "Özel Eğitim Uygulama Okulu I. Kademe Öğretim Programları" içeriğinde yer alan okuma yazma dersine yönelik hedef ve hedef davranışları araştırınız. Daha sonra verilmiş olan BEP şemasına uygun olarak BEP hazırlayınız.

Ayşe . . . . . , 8 yaşında otizmden etkilenmiş bir bireydir ve özel eğitim sınıfına devam etmektedir.

Tablo 3.6: Erken Okuryazarlık Becerileri Kaba Değerlendirme Formu

BİLDİRİMLER	Evet	Hayır
Yazı Farkındalığı		
Yazıyı resimlerden ayırt eder.	X	
Okumanın ve yazmanın işlevini fark eder.	X	
Yazının yönünü fark eder.	X	
Yaşantısında sık karşılaştığı yazıları okur.		X
Yazıya ait kavramları gösterir.		X
Ses Bilgisel Farkındalık		
Konuşmadaki sözcükleri ayırt eder.	X	
Sözcüklerdeki heceleri ayırt eder.		X
Uyaklı sözcükleri ayırt eder.		X
Sözcüklerin ilk sesini ayırt eder.		X
Sözcüklerin sonundaki sesi ayırt eder.		X
Harf Bilgisi		
Aynı olan harfleri eşler.	X	
Aynı olan harfler arasından farklı harfi gösterir.		X
Büyük ve küçük harfleri gruplar.		X
Büyük ve küçük harfleri kullanarak çeşitli örüntüler oluşturur.		X
Birkaç sesi yazılı materyaller içerisinden ayırt eder.		X
Yazmaya Hazırlık		
Yazı araç gerecini tanır.	X	
Yazı araç gerecini uygun şekilde kullanır.	X	
Yazı araç gerecini temiz ve düzenli kullanır.	X	
Noktaların üzerinden giderek çizgileri birleştirir.		X
Tek satır aralığına harfleri oluşturan çizgileri çizer.		X

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI				
Ders Adı: BEP Hazırlama Tarihi: Sorumlu Kişi(ler):				
ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER				
Bireyin Adı ve Soyadı				
Bireyin Yaşı				
Bireyin Sınıfı				
Performans Düzeyi:				
AMAÇLAR				
Uzun Dönemli Amaçlar (UDA)	Kısa Dönemli Amaçlar (KDA)	Başlangıç ve Bitiş Tarihleri	Kullanılacak Yöntem ve Teknikler	Araç Gereç ve Ortam
Problem Davranış				
Problem Davranışa Müdahale Yöntemi				
Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi				

3.6.3 Türkçe Etkinliği BÖP Örneği Çalışmaları

Türkçe etkinliği için BÖP Tablo 3.5'te verilen örnekteki gibi hazırlanmalıdır.

Tablo 3.7: BÖP Örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM PLANI ÖRNEĞİ	
Sorumlu Kişiler:	**Sınıfı:**
Ders / Konu	Türkçe Etkinlikleri / Sosyal Beceri (Paylaşma)
Bireyin Adı ve Soyadı	Hakan .....
Bireyin Beceriye İlişkin Performans Düzeyi	2-3 kelimelik cümlelerden oluşan yönergeleri yerine getirir, 3-4 kelimelik cümleler kurar, kendisine anlatılan öykü ya da olayı anlatır ve 5N1K sorularına cevap verir.
Uzun Dönemli Amaç	Öğrenci bir yılın sonunda bağımsız olarak eşyaları paylaşır.
Kısa Dönemli Amaç	1. Oyun oynarken oyuncaklarını arkadaşları ile paylaşır. 2. O anda ihtiyacı olmayan bir eşyayı arkadaşları ya da öğretmeni istediğinde onlarla paylaşır. 3. Yiyecek ya da yiyeceklerini arkadaşları ya da öğretmeni ile paylaşır. 4. Kendisine ait bir eşyaya arkadaşları ya da öğretmeninin ihtiyacı olduğunu gördüğünde eşyasını o arkadaşıyla paylaşır. 5. Bir etkinliği ya da işi birlikte çalışarak bitirmesi gerektiğinde o iş için gerekli olan araçları arkadaşları ya da öğretmeni ile paylaşır. 6. Sınıftaki ortak kullanım araçlarını arkadaşları ile paylaşır.
Öğretimsel Amaçlar	Model olunduktan sonra oyun oynarken oyuncaklarını arkadaşları ile paylaşır. Rehberli uygulamalardan sonra oyun oynarken oyuncaklarını arkadaşları ile paylaşır. Bağımsız olarak oyun oynarken oyuncaklarını arkadaşları ile paylaşır. Model olunduktan sonra o anda ihtiyacı olmayan bir eşyayı arkadaşları ya da öğretmeni istediğinde onlarla paylaşır. Rehberli uygulamalardan sonra o anda ihtiyacı olmayan bir eşyayı arkadaşları ya da öğretmeni istediğinde onlarla paylaşır. Bağımsız olarak o anda ihtiyacı olmayan bir eşyayı arkadaşları ya da öğretmeni istediğinde onlarla paylaşır. Model olunduktan sonra yiyecek ya da yiyeceklerini arkadaşları ya da öğretmenleri ile paylaşır. Rehberli uygulamalardan sonra yiyecek ya da yiyeceklerini arkadaşları ya da öğretmenleri ile paylaşır. Bağımsız olarak yiyecek ya da yiyeceklerini arkadaşları ya da öğretmenleri ile paylaşır. Model olunduktan sonra kendisine ait bir eşyaya arkadaşları ya da

	öğretmeninin ihtiyacı olduğunu gördüğünde eşyasını onlarla paylaşır. Rehberli uygulamalardan sonra kendisine ait bir eşyaya arkadaşları ya da öğretmeninin ihtiyacı olduğunu gördüğünde eşyasını onlarla paylaşır. Bağımsız olarak kendisine ait bir eşyaya arkadaşları ya da öğretmeninin ihtiyacı olduğunu gördüğünde eşyasını onlarla paylaşır. Model olunduktan sonra bir etkinliği ya da işi birlikte çalışarak bitirmesi gerektiğinde o iş için gerekli olan araçları arkadaşları ya da öğretmeni ile paylaşır. Rehberli uygulamalardan sonra bir etkinliği ya da işi birlikte çalışarak bitirmesi gerektiğinde o iş için gerekli olan araçları arkadaşları ya da öğretmeni ile paylaşır. Bağımsız olarak bir etkinliği ya da işi birlikte çalışarak bitirmesi gerektiğinde o iş için gerekli olan araçları arkadaşları ya da öğretmeni ile paylaşır. Model olunduktan sonra sınıftaki ortak kullanım araçlarını arkadaşları ile paylaşır. Rehberli uygulamalardan sonra sınıftaki ortak kullanım araçlarını arkadaşları ile paylaşır. Bağımsız olarak sınıftaki ortak kullanım araçlarını arkadaşları ile paylaşır.
Yöntem	Doğrudan öğretim yöntemi-Sosyal öykü
Pekiştireçler	Dersin başında pekiştireçler çocuğa seçenek olarak sunulur. Çocuğun seçtiği pekiştireç masaya koyulup dersin sonunda çocuğa verilir. Paylaşma davranışının öğretildiği oturumlarda her paylaşma davranışı övülür. Öğretim oturumları sona erdiğinde öğrencinin paylaşma davranışı aralıklarla pekiştirilir.
Öğretim Süreci	
A) Öğretimin yapıldığı yer ve Ortam Düzenlemesi	Sınıf Öğretmen sınıftaki sandalyeleri U şeklinde sıralar. Tüm öğrencilerin onu görebileceği yere göz hizalarına gelecek şekilde oturur. Sınıf düzenini öykü kartlarındaki görselleri öğrencilerin rahatlıkla görebileceği şekilde oluşturur.
B) Araç Gereç	Her bir paylaşma durumunu yansıtan altı tane kısa dönemli amacın model olma ve rehberli uygulamalarda kullanılabilmesi için altı tane sosyal öykü yazılır. Bağımsız uygulamalar içinse farklı senaryolardan oluşan öyküler yazılır. Öyküler daha sonra öğrenciler tarafından senaryolar şeklinde canlandırılacağından betimlemelere ve uzun açıklamalara yer verilmez. Öyküler, resimlerle desteklenerek konuşma baloncukları şeklinde hazırlanır. Öykülerdeki cümleler oluşturulurken sosyal öykülerde yer alması gereken cümle türlerine dikkat edilir.

C) Süre	25 dk.
Ç) Dersin işlenişi	Öğretmen, araç gereci çocuklara tanıtır ve çalışmanın adını söyler. Dersin sonunda verilecek pekiştirece karar verir ve öğretim sırasındaki kuralları hatırlatır. **Derse Giriş:** Öğretmen, çocuklara "Bugün sizinle oyun oynarken oyuncaklarımızı arkadaşımızla paylaşma davranışını çalışacağız. Bu derste oyun oynarken biri oyuncağımızı istediğinde onlarla nasıl paylaşacağımızı hep birlikte göreceğiz. Önce size bir öykü okuyacağım. Sonra aramızdan bazı arkadaşlar bu öyküyü sınıfta canlandıracak." der. Öğretmen, Hakan'a bakarak "Sonra seninle oyuncakları nasıl paylaşacağımızı gösteren oyunlar oynayacağız." şeklinde açıklama yapar. **Güdüleme Aşaması:** Öğretmen, paylaşma davranışının neden öğrenilmesi gerektiği hakkında kısaca şu açıklamayı yapar: "Bazen arkadaşlarımız, biz oyun oynarken oynadığımız oyuncağı bizden ister. O zaman arkadaşlarımıza oyuncağımızı vermeliyiz. Onlar da bize teşekkür eder. Arkadaşlarımızla oyuncaklarınızı paylaşınca arkadaşlarınız, öğretmeniniz, anne ve babanız çok mutlu olur. Biz de arkadaşlarımızla oyuncaklarımızı paylaşırız. Paylaşmak güzel bir davranıştır değil mi çocuklar?" **Model Olma Aşaması:** Öğretmen "Oyuncaklarımı Paylaşıyorum" öyküsünü çocuklara okumaya başlar. Öykü bittikten sonra konuşma balonunda yazılı olan cümleleri kullanarak gönüllü bir çocuk ile canlandırma yapar. Canlandırma yapmak isteyen çocuklara fırsat verir. Hakan'ın model olan çocukları dikkatle izlemesini sağlar. **OYUNCAKLARIMI PAYLAŞIYORUM** Bazen sınıfta oyun oynarken arkadaşım yanıma gelir. Arkadaşlarım benden oynadığım oyuncağımı ister. Arkadaşıma oyuncağımı verirsem arkadaşım ve öğretmenim çok mutlu olur. Arkadaşlarım oyuncağımı istediğinde oyuncağımı vermem gerekir. Arkadaşım oyuncağımı istediğinde onunla oyuncağımı paylaşmaya çalışacağım. Birisi benden oyuncağımı istediğinde paylaşmak güzel bir davranıştır. Oyuncağımı paylaşamadığım zamanlarda öğretmenim bana yardım eder. Görsel 3.54: Paylaşma davranışı

	Rehberli Uygulamalar: Öğretmen, bu aşamada çocuklara "Şimdi başka bir senaryo canlandıralım." der. "Kırmızı Arabam" öyküsünü okuduktan öykünün senaryosunu canlandırır. Senaryoyu önce öğretmen Hakan ile bire bir canlandırır sonra Hakan'ın başka arkadaşları ile canlandırmasını sağlar. Öğretmen Hakan'ın doğru şekilde paylaşma davranışını pekiştirir. Canlandırma esnasında Hakan yanıt vermezse ya da yanlış yanıt verirse "Şimdi ne yapacaksın? Ne söyleyeceksin?" sorularıyla Hakan'a yardım eder. Hakan yine yanıt veremezse model olma aşamasına geri döner. Öğretmen, gönüllü bir çocuk ile bu senaryoyu tekrar canlandırır. Daha sonra sınıftaki çocuklardan senaryoyu canlandırmalarını ister. Her seferinde Hakan'ın izlediğinden emin olur. Ardından daha önceki öyküye çok benzeyen yeni bir öykü ve senaryoyu sırasıyla okur. Hakan'ın, paylaşma davranışını tekrarlamasını sağlar. **KIRMIZI ARABAM** Bir gün tek başıma oyun oynuyordum, arkadaşım yanıma geldi. Çok sevdiğim kırmızı arabamla oyun oynamak istediğini söyledi. "Ben de kırmızı araban ile oynayabilir miyim?" dedi. Arkadaşımın yüzüne baktım ve arabamla oynamasına izin verirsem onun mutlu olacağını düşündüm. "Tabii ki oynayabilirsin!" dedim. O da bana "Teşekkür ederim, arabanı sana geri getireceğim." dedi. Arkadaşlarımızla oyuncaklarımızı paylaşmak güzel bir davranıştır.

Değerlendirme

Beceri analizi basamaklarının her biri ölçüt bağımlı ölçü aracının bildirimler bölümüne yazılır. Öğrenci dört öğretim fırsatının dördünde beceriyi bağımsız yapabiliyorsa bir sonraki oturumda sıradaki kısa dönemli amaca geçilir.

Kalıcılık ve Genelleme

Kalıcılık: Becerinin her bir basamağı öğrenildiğinde ve bir sonraki kısa dönemli amaca geçildiğinde daha önce kazanılmış olan kısa dönemli amacın hâlâ yerine getirilip getirilmediğine dair değerlendirmeler yapılır. Öğrenci beceriyi hâlâ bağımsız şekilde yapıyorsa kalıcılık sağlanmış kabul edilir; yapamıyorsa öğretim oturumu belli aralıklarla en az sınırlandırılmış ipucu (rehberli uygulamalar) ile tekrar edilir.
Genelleme: Öğrencinin paylaşma davranışını başka ortamlarda da sergilemesi amacı ile; yemekhanede yemeğini paylaşma, parkta salıncağı paylaşma, teneffüste bahçeye çıktıklarında, farklı sınıftan arkadaşları yanında varken paylaşma öğretim oturumları tekrar edilir.

3.6.4. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Türkçe Etkinliğine Yönelik Grup Eğitimi Planı Hazırlama

Özel gereksinimli bireylerin eğitim ortamlarında bireyselleştirilmiş eğitim programlarına uygun olarak grup etkinlikleri yürütülür. Etkinlikler, gruptaki farklı gelişim özellikleri gösteren çocuklar için farklı şekillerde planlanabilir. Türkçe etkinlikleri sırasında grup eğitimi yapılırken grup içerisindeki bireylerin performans düzeyleri birbirinden farklı olabilir. Dolayısıyla bireylerin öğrenme ihtiyaçları da farklılaşır. Bu sebeple bir derste veya etkinlikte gruptaki her bir birey için farklı uzun ve kısa dönemli amaçlar alınabilir. Örneğin öğretmen, öykü okuma etkinliği sırasında sınıfta özel yeteneği olan bireyden aynı ana fikre dayalı yeni bir öykü yaratmasını isterken akranlarından okunan öykünün ana fikrine dair soruları cevaplamasını ister. Sınıfta zihinsel yetersizliği olan birey için de öyküde geçen kavramları öğretir. Tablo 3.8'de etkinlik örnekleri ve farklı performansları olan özel gereksinimli bireyler için belirlenen amaçlar verilmiştir. Bu bireylere grup etkinliğinde farklı amaçların nasıl öğretilebileceğini Tablo 3.9'dan inceleyiniz.

Tablo 3.8: Grup Etkinliklerinde Bireysel Çalışmalar

TÜRKÇE ETKİNLİĞİ	Ayşe	Gizem	Emre
Öykü Okuma	Kitaptaki karakterler hakkında sorular sormak.	Etkinlik süresince sandalyesinde oturmak.	Kitaptaki nesnelerin adını sormak.
Kukla Oynatma	Kendi yaşını söylemek.	İki sesten oluşmuş heceleri taklit etmek.	Çoğul ekini kullanmak.

3.6.5. Türkçe Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları

Tablo 3.9: Grup Eğitim Planı

GRUP EĞİTİM PLANI ÖRNEĞİ			
Görevli Kişi: (Özel Eğitim Öğretmeni)	**Sınıfı:** 1. Sınıf Hafif Zihinsel A şubesi (Özel Eğitim Sınıfı)		
Ders	Türkçe Etkinliği		
Öğrencilerin Adı ve Soyadı	Ayşe……	Gizem…….	Emre……
Öğrencilerin Performans Düzeyleri	Ayşe'nin görseller üzerinden basit bir olayı anlatmada sınırlılıkları vardır. Görsel üzerinden ve anlatılan öykü üzerinden sorulan 5N 1K sorularını üç, dört kelimeli cümleler ile cevaplamaya ihtiyacı vardır. Görsel üzerinde sorulan 5N 1K sorularına bir veya iki kelime kullanarak cevap verir. Olayları önce-sonra ilişkisi içerisinde anlatma ve neden-sonuç ilişkisi kurarak sıralama gereksinimi vardır.	Gizem, ifade edici dil becerilerinden nesnenin ve eylemlerin adlarını söyler. Resimli kartlar arasından kendisine söylenen nesneyi gösterir. İki, üç basamaklı sözel yönergeleri yerine getirmeye gereksinimi vardır. Tek basamaklı basit yönergeleri yerine getirir.	Emre, yetişkinle kitaba 5 dk. süre ile bakar. Tek basamaklı grup yönergelerini yerine getirmede Emre'nin sınırlılıkları vardır. Resimli kartlar arasından söylenen nesneleri gösterir. Eylem kartları arasından söylenen eylemi gösterir.

Uzun Dönemli Amaç	Bir öğretim yılında kendisine okunan öykü ile ilgili sorulan on sorunun sekiz tanesine bağımsız olarak doğru yanıt verir.		
Kısa Dönemli Amaçlar	1. Ayşe, kendisine gösterilen görsel ile ilgili "Kim…….?" sorusu sorulduğunda, üç kelimeli cümleler kurarak yanıt verir. 2. Ayşe, kendisine gösterilen görsel ile ilgili "Ne…….?" sorusu sorulduğunda, üç kelimeli cümleler kurarak yanıt verir.	1. Gizem, öyküde geçen bir nesne sorulduğunda "Evet." yanıtını verir. 2. Gizem, öyküde geçmeyen bir nesne sorulduğunda "Hayır." yanıtını verir.	1. Emre, öykü ile ilgili "Kim…….?" sorusu sorulduğunda kişiyi seçenekler arasından gösterir. 2. Emre, öykü ile ilgili "Ne…….?" sorusu sorulduğunda nesneyi seçenekler arasından gösterir.
Öğretimsel Amaçlar	1. Ayşe, kendisine gösterilen görsel ile ilgili "Kim…….?" sorusu sorulduğunda, model olma ile üç kelimeli cümleler kurarak yanıt verir. 2. Ayşe, kendisine gösterilen görsel ile ilgili "Ne…….?" sorusu sorulduğunda, model olma ile üç kelimeli cümleler kurarak yanıt verir. 3. Ayşe, kendisine gösterilen görsel ile ilgili "Kim…….?" sorusu sorulduğunda, sözel ipucu ile üç kelimeli cümleler kurarak yanıt verir. 4. Ayşe, kendisine gösterilen görsel ile ilgili "Ne…….?" sorusu sorulduğunda, sözel ipucu ile üç kelimeli cümleler kurarak yanıt verir.	1. Gizem, öyküde geçen bir nesne sorulduğunda model olma ile "Evet." yanıtını verir. 2. Gizem, öyküde geçmeyen bir nesne sorulduğunda model olma ile "Hayır." yanıtını verir. 3. Gizem, öyküde geçen bir nesne sorulduğunda sözel ipucu ile "Evet." yanıtını verir. 4. Gizem, öyküde geçmeyen bir nesne sorulduğunda sözel ipucu ile "Hayır." yanıtını verir.	1. Emre, öykü ile ilgili "Kim…….?" sorusu sorulduğunda seçenekler arasından fiziksel ipucu ile gösterir. 2. Emre, öykü ile ilgili "Ne…….?" sorusu sorulduğunda seçenekler arasından fiziksel ipucu ile gösterir. 3. Emre, öykü ile ilgili "Kim…….?" sorusu sorulduğunda seçenekler arasından model olma ile gösterir. 4. Emre, öykü ile ilgili "Ne…….?" sorusu sorulduğunda seçenekler arasından model olma ile gösterir.
Öğretim Yöntemi	Yanlışsız öğretim yöntemi		
Pekiştireçler	Ayşe'ye her doğru yanıtında "Harika! Çok akıllısın! Ne kadar çalışkansın!" gibi sözel pekiştireçler verilir. Her beş doğru yanıtta bir gülücük sembolü verilir. Gizem'e doğru yanıtlarında 15 sn. sessiz oyuncakla oynama pekiştireci, etkinliğin sonunda "Aferin, etkinliği çok güzel tamamladın! Şimdi oyun oynayabilirsin." diyerek etkinliği bitirme pekiştireci verilir. Emre'ye her doğru yanıtında sözel pekiştireç verilir ve ipucundan önce verilen doğru yanıtlarda sayı yapbozunun bir parçasını takması için izin verilir. Etkinliğin sonunda sayı yapbozu bittiğinde Emre'nin etkinliğini bitirmesine izin verilir.		

ÖĞRETİM SÜRECİ	
A) Öğretimin Yapıldığı Yer ve Ortam Düzenlemesi	Sınıf Ortamı Öğretmen sandalyeleri U şeklinde dizer ve U şeklinde sıralanmış sandalyelerin önüne oturur. Varsa ikinci öğretmen ya da yardımcı personel, yönergeden sonra verilecek ipucu ve pekiştireçler için çocukların arkasına geçer. Öğretmen çocukların etkinlik sırasında "başını sıraya koyma" istenmeyen davranışına önlem olarak masaları önceden kaldırır. Sadece resimli kartları koyabilmek için Emre'nin önünde sıra bulunur.
B) Araç Gereç	Resimli öykü kartları, sembol pekiştireç tablosu, sayı yapbozu ve sessiz oyuncak
C) Süre	30 dk.
Ç) Dersin İşlenişi	Öğretmen, öğrencilere hazır olup olmadıklarını sorar. Öykü okuma etkinliği yapacaklarını ve etkinliği tamamladıktan sonra öğrencilerin hangi ödülü alacağını söyler. Ardından öykü kartlarını incelemek isteyen öğrencilere en fazla 1 dk. izin verir. "Kedi'den Kaçan Aslan'ın Öyküsü"nü daha önce hazırlamış olduğu öykü kartları eşliğinde okumaya başlar. Deneme oturumlarını her bir öğrenci için sırasıyla yapar. ➡ Öğretmen, Ayşe'ye ilk kartta geçen öyküye göre "Kim ormana gitti?" sorusunu sorar. Ayşe'nin cevap vermesini bekler. Ayşe'nin tepkilerine göre şu şekilde tepkiler verir: • Ayşe üç kelimeli cümle kurarak (Kedi ormana gitti.) doğru cevap verirse "Harikasın!" der. • Ayşe tepkisiz kalırsa veya soruyu bir, iki kelimeli cümle ile cevaplarsa ipucu vererek Ayşe'nin tekrar etmesini sağlar. Ayşe'yi sözel pekiştireç ile ödüllendirir. Öğretmen, 5 tane "kim" sorularını içeren yönergenin ardından "Ağaçtan ne düştü? Söyle." yönergesi gibi "ne" sorularını içeren 5 tane soru daha sorar. ➡ Öğretmen, sırası geldiğinde Gizem'e "Bu bir kedi mi? Söyle." yönergesini verir. Gizem'in cevap vermesini bekler. • Gizem, "Evet." diyerek doğru cevap verirse "Harikasın! Al bakalım oyuncağınla sessizce oyna." der. 15 sn. bekler ve oyuncağı geri alır. • Gizem, tepkisiz kalırsa ya da sadece başını sallarsa öğretmen, "Evet." diyerek ipucu verir ve Gizem'in tekrar etmesini sağlar. Gizem doğru şekilde tekrar ederse Gizem'e sözel pekiştireç verir. 5 tane "evet" cevabını içeren soru yönergelerinin ardından "Bu bir traktör mü? Söyle." yönergesi gibi yönergeler vererek öğrencinin "hayır" demesi gereken 5 tane soru daha sorar. ➡ Öğretmen öyküyü okumaya devam ederken Emre'ye "Kim ormana gitti? Göster." yönergesini verir. Emre'nin önüne 3 adet 1 doğru cevap, 2 yanlış cevap içeren resimli kartı koyar ve cevap vermesi için bekler.

	• Emre doğru kartı gösterirse "Harikasın! Şimdi yapbozunun bir parçasını takabilirsin." der. Emre yapbozun bir parçasını taktıktan sonra yapbozu geri alır. • Emre tepkisiz kalırsa ya da yanlış görseli gösterirse öğretmen ipucu verir ve Emre'nin doğru görseli göstermesini sağlar. Emre görseli doğru şekilde tekrar gösterirse Emre'ye sözel pekiştireç verir. Öğretmen, sıra yine Emre'ye geldiğinde öğretim sırasını tekrarlar. "Kim" sorularını içeren 5 tane yönergenin ardından "Yerden ne buldu? Göster." yönergesi gibi "ne" soruları içeren 5 tane yönerge verir. Tüm öğrencilere onar kez cevap verme fırsatı verir. "Etkinliği harika tamamladınız, şimdi oyun köşesine geçebilirsiniz." diyip etkinliği bitirir. Çocuklara en fazla 5 dk. dinlenme süresi verir.
DEĞERLENDİRME	
Öğretmen; her bir öğrenci için kaç kere yönerge verdiğini ve öğrencilerin kaç kere doğru, kaç kere yanlış yanıt verdiklerini ve kaç kere tepkisiz kaldıklarını veri kayıt tablosuna yazar.	

3.22. ETKİNLİK

- Yukarıdaki GEP örneğini ve GEP'te yer alan başlıkları inceleyiniz. Grup etkinliklerinde yer alan öğrencilerin performans düzeylerinin, pekiştireçlerin, yönergelerin neden ve nasıl farklılaştığını arkadaşlarınızla tartışınız. Arkadaşlarınızla hep birlikte yukarıdaki öğretim oturumunu rol yaparak sınıf ortamında gerçekleştiriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başına cümlede verilen ifade doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız. Yanlış olan cümlelerin doğrularını altlarına yazınız.

1. (……) Öykü öncesinde çocuklarla sohbet edilirken konuları somutlaştırmak için resim, film, fotoğraf gibi görsellerden yararlanılmalıdır.

.....

2. (……) Sohbet, öykü öncesinde tek başına kullanılmalıdır.

.....

3. (……) Parmak oyunlarının sözleri hareketlerle canlandırılabilmelidir.

.....

4. (……) Öykü öncesindeki tekerleme, şiir ve parmak oyunları çocuklara ezberletilmelidir.

.....

5. (……) Çocuk öykülerinin belli bir teması olmalıdır.

.....

6. (……) Taklidî oyunlarda ses efektleri, kostüm, aksesuar gibi materyaller kullanmak çocukların yaratıcılıklarını kısıtlar.

.....

7. (……) Öykü sonrasında pandomim bireysel yapılmalıdır.

.....

8. (……) Rol oynamada öğretmen ana rollerden birini üstlenerek etkinliği yönlendirmelidir.

.....

9. (……) Taklidî oyunda çocukların birbirlerinin hareketlerini tekrar etmemeleri için tüm grup aynı anda etkinliğe katılmalıdır.

.....

10. (……) "Öykünün başlığını buldurma" etkinliğinde öyküye sadece bir başlık verilebilir.

.....

11. (……) Öykü önlüğü farklı öykülerin de anlatımında kullanılabilecek renklerde hazırlanmalıdır.

.....

12. (……) Özel gereksinimli bireyler ile grup eğitimi planlanırken bireylerin performansı dikkate alınarak uzun dönemli ve kısa dönemli amaç belirlenir.

.....

13. (……) Dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerin Türkçe etkinliğinde kullanılacak araç gerecin dil gelişimlerini destekleyici olmasına önem verilmedir.

.....

14. (……) Ortopedik yetersizliği olan bireylerde yazma öğretimi yerine yalnızca okuma öğretimi yapılmalıdır.

.....

15. (……) DEHB olan bireylerin Türkçe etkinliğinde kontrol listelerinde yaptıkları yanlış davranışlarını saymak olumsuz davranışlarının azalmasını sağlar.

.....

B) Aşağıdaki soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

16. I. Çocukların duygu ve düşüncelerini ifade etme becerilerini destekler.
II. Çocukların okuma yazma farkındalığı kazanmalarına yardımcı olur.
III. Çocukların toplum içindeki ilişkileri anlamalarını kolaylaştırır.
IV. Çocukların dinleme, akılda tutma ve hatırlama becerilerini destekler.

Türkçe etkinliklerinin çocuğun gelişimine etkileriyle ilgili yukarıda verilenlerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız III B) I ve III
C) I, III ve IV D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

17. Aşağıdakilerden hangisi öykü öncesi etkinlik çeşitlerinden değildir?

A) Pandomim B) Parmak oyunu
C) Sohbet D) Şiir
E) Tekerleme

18. Öykü öncesinde bilmecelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi doğrudur?

A) Bilmecelerin birden fazla doğru cevabı olmalıdır.
B) Bilmecelerin sözleri ve cevapları arasında bağlantı olmamalıdır.
C) Bilmeceler sorulduktan sonra çocuklara düşünmeleri için süre verilmelidir.
D) Bilmeceler çocukların günlük yaşamında yer almayan konulardan seçilmelidir.
E) Çocuklar ipucu almadan doğru cevabı bulmalıdır.

19. I. Öyküdeki karakterler kolay canlandırılabilir olmalıdır.
II. Önemli roller her zaman başarılı çocuklara verilmelidir.
III. Dramatizasyon öncesi karakter ve olaylarla ilgili sohbet edilmelidir.
IV. Çocuklar dramatizasyon sırasında öyküdeki cümleleri eksiksiz söylemelidir.

Öykü sonrasında dramatizasyonla ilgili yukarıda verilenlerden hangileri doğrudur?

A) I ve III B) I ve IV
C) II ve III D) I, II ve III
E) I, III ve IV

20. Öyküyü anlatanın hiçbir materyal kullanmadan, ses tonunu ayarlayarak, jest ve mimiklerini kullanarak anlatım yaptığı öykü anlatma tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Döner levha
B) Üç boyutlu öykü anlatımı
C) Düz anlatım
D) Öykü tamamlama
E) Öykü kitabı ile anlatım

21. Ahşap, karton, köpük gibi malzemelerden yapılan ayaklı portatif bir levhaya büyük boy kâğıtların halka ya da spiral telle tutturulmasıyla hazırlanan öykü anlatım materyali aşağıdakilerden hangisidir?

A) Pazen tahta B) Öykü kartı
C) Öykü önlüğü D) Döner levha
E) Televizyon şeridi

22. Öykü kitabı ile anlatım tekniği hakkında aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Okul öncesi eğitimde öykü kitaplarında yazılar, sayfanın 2/3'ünü kaplamalıdır.

B) Öğretmen, çocuklara öykü metnini okuduğu sırada o sayfadaki resmi de göstermelidir.

C) Öğretmen, çocuklara öyküyü okumadan önce bir ya da birkaç kez kendisi okumuş olmalıdır.

D) Öğretmen, öyküyü okurken çocukların sıkılması durumunda kısaltabilir.

E) Öğretmen, öykü anlatımında hazır öykü kitaplarını ya da kendi hazırlayacağı öykü kitaplarını kullanabilir.

23. Sosyal-Duygusal Gelişim Kazanım 5. Bir olay veya durumla ilgili olumlu / olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir. (Göstergeleri: Olumlu / olumsuz duygularını sözel ifadeler kullanarak açıklar.)

Aşağıdaki Türkçe etkinliklerinden hangisi yukarıda verilen kazanım ve göstergeyi gerçekleştirmek için uygundur?

A) Öğretmenin çocuklara "Hayvanat Bahçesinde Bir Gün" öyküsünü okuması

B) Öğretmenin, insanların hayvanlara karşı doğru ve yanlış tutumları hakkında çocuklarla sohbet etmesi

C) Öğretmenin "Hayvanlar" adlı şiiri çocuklara öğretmesi

D) Öğretmenin "Küçük At" parmak oyununu çocuklara öğretmesi

E) Öğretmenin "Hayvanat Bahçesinde Bir Gün" öyküsünü anlattıktan sonra çocuklardan öykünün resmini yapmalarını istemesi

24. Aşağıdakilerden hangisi öykü sonrası etkinliklerde kullanılabilecek materyallerden değildir?

A) Kostüm B) Aksesuar

C) Kukla sahnesi D) Boya çeşitleri

E) Boncuklu abaküs

25. Aşağıdakilerden hangisi özel gereksinimli bireylerde ortam düzenlemesi yapılırken dikkat edilecek unsurlardan değildir?

A) Ortamın güvenliğinin sağlanması

B) Ortamdaki dikkat dağıtıcı uyaranların azaltılması

C) Etkinliğin yalnızca sınıf ortamında planlaması

D) Ortamın sadeleştirilmesi

E) Problem davranışa uygun düzenlemelerin yapılması

26. Kerem, ana sınıfına yeni başlamış otizmli bir çocuktur. Kerem'e Türkçe etkinliğinde iletişim becerisi kazandırmak isteyen bir okul öncesi öğretmeni aşağıdaki becerilerden hangisini öncelikli uzun dönemli amaç olarak seçmelidir?

A) Sınıfa girdiğinde günaydın der.

B) Arkadaşından oyuncak isterken lütfen kelimesini kullanır.

C) İki heceli kelimeleri taklit eder.

D) Yemek saatinde sıra arkadaşına afiyet olsun der.

E) Kendisine yardım edildiğinde teşekkür ederim kelimesini kullanır.

4. Öğrenme Birimi

OYUN VE HAREKET ETKİNLİKLERİ

KONULAR

4.1. OYUN VE HAREKET ETKİNLİKLERİ

4.2.OYUN VE HAREKET ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

4.3.ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

4.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA

TEMEL KAVRAMLAR

- Oyun
- Yapılandırılmış oyun
- Isındırıcı oyun
- Hareketli oyun
- Dinlendirici oyun
- Yapılandırılmamış oyun
- Yarı Yapılandırılmış oyun

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Okul öncesinde oyun, oyun türleri, oyun evreleri ve oyun etkinliklerinin çocuğun gelişimine etkileri
- Oyun etkinliklerinin sınıflandırılması
- Hareket etkinlikleri ve hareket etkinliklerinin çocuğun gelişimine etkileri
- Uygun araç gereci kullanarak oyun ve hareket etkinlikleri uygulama
- Yaş, gelişim düzeyi, kazanım, göstergelere uygun oyun ve hareket etkinliği belirleme, oyun ve hareket etkinliği planı hazırlama
- Oyun ve hareket etkinliği albümü oluşturma, bu albümden oyun ve hareket etkinliği seçip, plan oluşturup uygulama
- Özel gereksinimli bireylerin özelliklerine uygun oyun ve hareket etkinliği araç gereçleri
- Özel gereksinimli bireylerin özellikleri ile ihtiyaçlarını dikkate alarak oyun ve hareket etkinliği için araç gereç, ortam planlama
- Özel gereksinimli bireyler için oyun ve hareket etkinliğine yönelik BEP ve BÖP hazırlamanın önemi, BEP ve BÖP hazırlarken dikkat edilmesi gereken noktalar
- Özel gereksinimli bireyler için oyun ve hareket etkinliğine yönelik GEP hazırlamanın önemi
- Oyun ve hareket etkinliğine yönelik BEP, BÖP ve GEP örnek çalışmaları hazırlama

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Aile büyüklerinizden çocukluklarında oynadıkları oyunları anlatmalarını isteyiniz. Bu oyunlar ile günümüz oyunlarını karşılaştırıp çalışmanızı arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Oyunun birden fazla gelişim alanını desteklemeye yönelik olmasının faydaları neler olabilir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

4.1. OYUN VE HAREKET ETKİNLİKLERİ

4.1.1. Okul Öncesinde Oyun ve Oyunun Çocuğun Gelişimine Etkileri

Oyun; çocukların gönüllü olarak katıldıkları, duygu ve düşüncelerini ifade ettikleri, kişilerle ve nesnelerle etkileşimde bulundukları, araştırma, gözlem ve inceleme yaptıkları, yeni keşiflerde bulundukları etkinliklerdir. Çocuklar; yaşam için gerekli olan bilgi, beceri ve davranışları oyun aracılığıyla kazanır. Oyunlarında kendilerine güvenli bir alan yaratıp bu alanda günlük yaşam becerilerinin temellerini atar. Bu sayede kendilerini, içinde yaşadıkları çevreyi ve insanları tanıma fırsatı bulur.

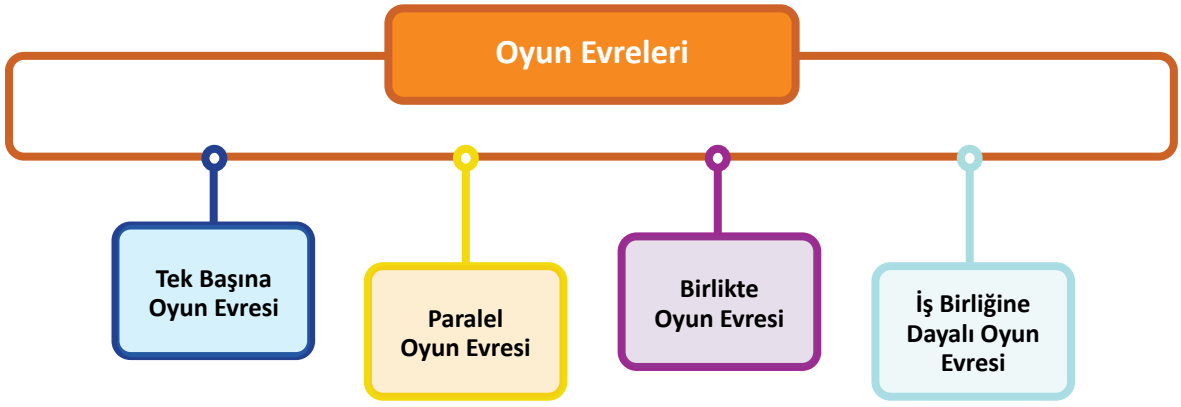
Oyunun Çocuğun Gelişimine Etkileri

- Oyun; çocuğa dikkat, denge, tepki, koordinasyon, çeviklik ve bedensel esneklik kazandırarak çocuğun kaba ve ince motor becerilerinin gelişimini destekler.
- Koşma, atlama, sıçrama, sürünme gibi fiziksel güç gerektiren oyunlar çocuğun kaba motor gelişimini destekler.
- Kavrama, sıkma, yakalama, uzanma, yoğurma, atma, nesneleri kontrol etme gibi parmaklar, eller ve kolların hareketlerini gerektiren oyunlar çocuğun ince motor gelişimini destekler.
- Oyun, çocukta biriken enerjinin olumlu yönde harcanmasını sağlar.
- Sindirim, solunum, dolaşım ve boşaltım sistemlerinin düzenli çalışmasına katkı sağlar.
- Çocuğa doğadaki canlı ve cansız nesneleri tanıma, tanımlama, kullanma fırsatı verir. Çocuğun ağırlık, hacim, şekil, renk, sayı gibi pek çok kavramı doğal bir şekilde öğrenmesini sağlar.
- Mantık yürütme, problem çözme, neden-sonuç ilişkileri kurma, seçim yapma, karar verme, dikkatini toplama ve kendini bir amaca yöneltme becerilerini geliştirir.
- Gözlem yapma, dinleme, konuşma, kendini ifade etme becerilerini geliştirir.
- Çocuğun mutluluk, sevgi, dostluk, üzüntü, şaşkınlık, öfke, korku, kaygı gibi pek çok duygusal tepkiyi öğrenmesine fırsat verir. Paylaşma, yardımlaşma, sırasını bekleme, iş birliği yapma, iletişim kurma gibi becerileri kazanmasını sağlayarak sosyal-duygusal gelişimi destekler.
- Çocuğun toplumdaki rolleri öğrenmesini sağlar.
- Hayal dünyası ve yaratıcılığı geliştirir.
- Çocuğun kendi hak ve özgürlüğünü korumayı, başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı duymayı öğrenmesine yardımcı olur.

4.1.1.1. Oyun Evreleri

Çocukların oynadıkları oyunlar yaşlarına ve gelişim özelliklerine bağlı olarak belli evrelerden geçer. Bu evreler bir düzen içerisinde birbirini izler. Bir evrenin gözlenebilmesi için bir önceki evrenin gerçekleşmesi gerekir ancak sonraki evrelerde önceki evrelere ait oyun davranışları görülmeye devam eder.

Oyun evreleri Şema 4.1'de gösterildiği gibi 4'e ayrılır.

Şema 4.1: Oyun evreleri

a) Tek Başına Oyun Evresi

Bebekler, doğumla birlikte öncelikle kendi uzuvlarıyla, yaklaşık 6. aydan sonra da çevresindeki uyarıcılarla ilgilenmeye başlar. Nesnelerin renk, şekil ve hareketleri bebeklerin ilgisini çeker. Bebekler, bu evrede oyununu ilgisini çeken nesneler ile tek başına oynar (Görsel 4.1). Başka bebeklerle aynı ortamda bulunsa da onlarla etkileşimde bulunmaz, onların ne yaptığı ya da ne ile oynadığıyla ilgilenmez. Bu evrenin en belirgin özelliği, bebeklerin çevresindeki hiçbir şeyden etkilenmeden oyununa devam edebilmesidir. Bebeklerin tek başına bloklardan kule yapması, topu yuvarlaması, araba sürmesi bu evre oyunlarına örnek verilebilir.

Görsel 4.1: Tek başına oyun

b) Paralel Oyun Evresi

Bebekler 18-24. aylarda aynı ortamda aynı tür oyuncaklarla oyun oynar fakat bebeklerin oyunları birbirinden bağımsızdır. Bebeklerin bu evrede kurdukları etkileşim, birbirlerinden oyuncak istemekten ileri gitmez. Aynı ortamda iki bebeğin kendi yapbozuyla oynaması, bebeklerden birinin bloklarla kule (Görsel 4.2), diğerinin bloklarla ev yapması, aynı masada oturan bebeklerin, oyun hamuruyla birbirlerinden bağımsız oynaması bu evre oyunlarına örnek verilebilir.

Görsel 4.2: Paralel oyun

c) Birlikte Oyun Evresi

24-36 aylık çocukların çevrelerine olan ilgisi artar. Bu evrede birkaç çocuk aynı materyalleri kullanarak aynı oyunda yer alabilir fakat her çocuk kendi oyununa devam eder (Görsel 4.3). Oyunda en fazla iki, üç çocuk bulunur. Oyun, doğaçlama olarak çocukların o anki istekleri doğrultusunda geliştiği için oyunun kuralları ve rolleri belli değildir. Bu evredeki çocuklarda ortak bir amaca ya da sonuca yönelik oyunlar gözlenmez. Çocuklar oyunlar sırasında gerekli araç gereci birbirlerinden ister ve aralarında değiştirir. Yemek yapma, bebek uyutma, kum havuzunda kumdan kaleler yapma gibi oyunlar bu evre oyunlarına örnek verilebilir.

Görsel 4.3: Birlikte oyun

ç) İş Birliğine Dayalı Oyun Evresi

36. aydan sonra çocuklar arasında gerçek bir iletişim gözlenir. Bu evrede daha fazla sayıda çocuğun birlikte oynadığı ve kuralları olan oyunlar yer alır. Çocuklar; akranlarıyla iletişim kurar, iş birliği yapar ve grup oyunlarına katılır (Görsel 4.4). Bu evrede oyunların ortak bir amacı bulunur. Çocuklar, bu amacı gerçekleştirmek için oyunu planlayıp çeşitli roller üstlenir ve oyunu iş birliği içinde sürdürür. Çocukların blok merkezinde blokları kullanarak birlikte yollar, binalar inşa etmeleri, bu yollarda malzeme taşımaları, farklı rolleri (şoför, bakkal, anne, baba vb.) paylaşarak oyunu sürdürmeleri bu evre oyunlarına örnek verilebilir.

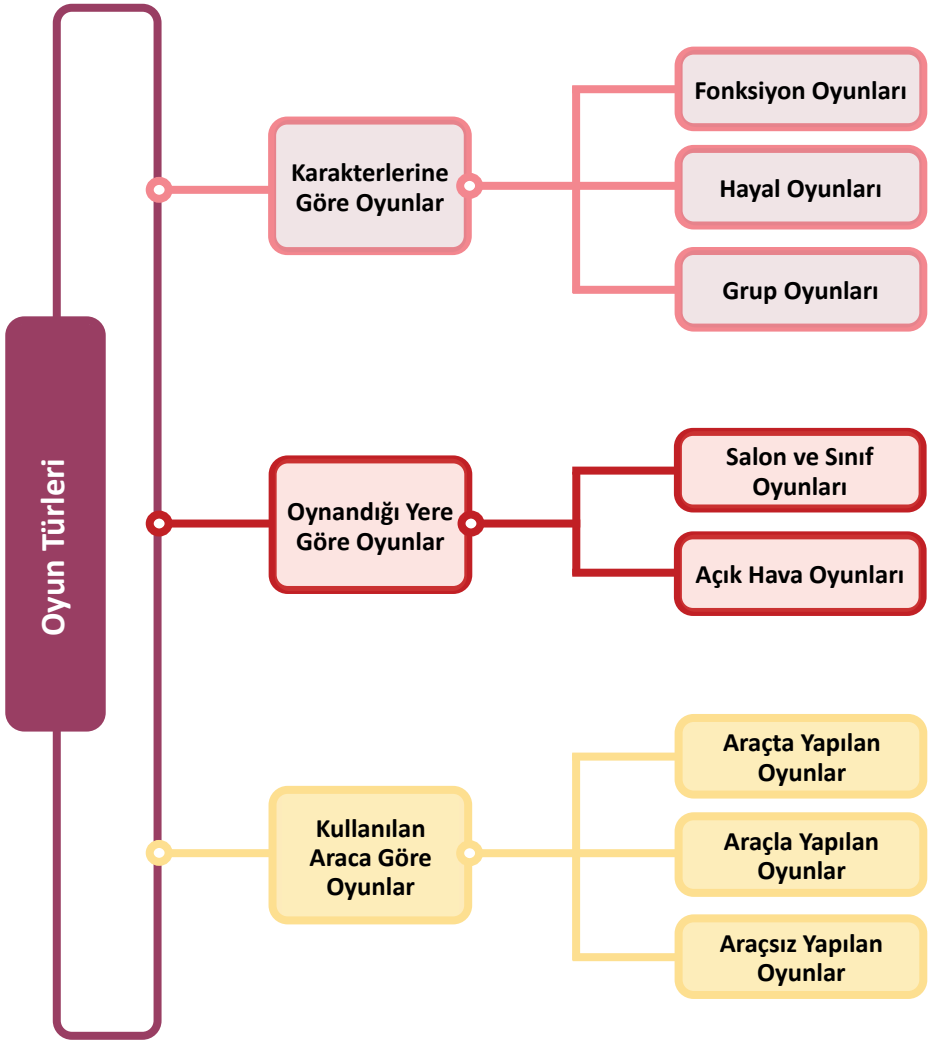

Görsel 4.4: İş birliğine dayalı oyun

4.1.1.2. Oyun Türleri

Çocukların oyunla ilgili davranışları ve tercih ettikleri oyun türleri; yaşları, gelişimsel özellikleri ve ilgilerine göre farklılık gösterir. Bu nedenle çocuklara farklı türde oyunlar sunulmalıdır.

Oyun türleri Şema 4.2'de gösterildiği gibi gruplandırılmaktadır.

Şema 4.2: Oyun türleri

a) Karakterlerine Göre Oyunlar

➤ Fonksiyon Oyunları

Fonksiyon oyunları gerçek bir oyun özelliği taşımaz ancak sonraki oyunların temelini oluşturur. Bebeğin 0-12 aylık dönemde el, kol ve bacaklarını sallaması, yetişkinlerin yaptığı hareketlere gülmesi, heyecanlanması, eline aldığı nesneleri ağzına götürmesi, incelemesi, sallaması, fırlatması, yerden alıp tekrar atması, nesneleri itmesi, çekmesi gibi basit ve bilinçsiz hareketler sonraki oyunlar için alıştırma niteliğindedir. Bebek; bu hareketlerle çevresini tanır ve kalkma, yürüme, koşma, atma, tutma gibi bilinçli hareketlere hazırlık yapar. El ve ayak bileklerine ziller takılan bebeğin kol ve bacaklarını sallaması, bebeğe incelemesi ve oynaması için sesli ve ışıklı oyuncaklar verilmesi fonksiyon oyunlarına örnek verilebilir.

FONKSİYON OYUNLARI ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Top Oyunu
Araç Gereç: Işıklı top ve destek minderi

Öğrenme Süreci

- Bebek minderlerle desteklenerek oturtulur.
- Top, bebeğe gösterilir ve bebeğin incelemesi için uzatılır.
- Ardından bebeğe "Topu bana ver." denerek top istenir ve bebeğin elinden yavaşça alınır.
- Top bebeğe gösterilerek yere vurulur ve topun ışıkları yanmaya başlayınca "Bak, topun ışıkları yanıyor. Yakından bakmak ister misin?" denerek tekrar verilir.
- Bebeğin topu incelemesine fırsat verildikten sonra "Sen de topu yere vur, ışıkları yansın." denir.
- Bebek topu yere vurmazsa bebeğin eli tutulup top birlikte yere vurulur.
- Bebeğin ilgisi doğrultusunda topla oynamasına fırsat verilir.

➤ Hayal Oyunları

Hayal oyunları, çocukların bir nesneyi başka bir nesne gibi bir olguyu başka bir olgu gibi düşünerek kurdukları, daha önceden belirlenmiş metinlere ve kurallara bağlı kalmadan oynadıkları serbest oyunlardır. Hayalî oyunlar en çok 2-4 yaşlarında görülür. Çocuğun doktor olup bebeklerini muayene etmesi, birkaç minderi ya da sandalyeyi arka arkaya dizerek otobüs yapması ve yuvarlak bir tepsiyi direksiyon yapıp en öne oturması, anne rolünü üstlenip bebeğini beslemesi, yıkaması, saç fırçasını mikrofon, sopayı at olarak kullanması hayal oyunlarına örnek verilebilir.

➤ Grup Oyunları

Çocuklar, hayal oyunlarından sonra sosyal hayatta uymaları gereken kuralları (bilet alma, sıra bekleme vb.) oyunlarına yansıtmaya başlarlar. Akranlarıyla grup olarak bir oyun planlayıp oynamaktan, yarışmalar yapmaktan veya bir olayı, öyküyü dramatize etmekten hoşlanırlar. 4-5 yaşlarında oynanan bu oyunlarda kurallara oyun öncesinde karar verirler. Oyun sırasında kurallar değiştirilmez fakat oyun tekrar oynandığında çoğunluğun isteği doğrultusunda kurallarda değişiklik yapılabilir.

Grup oyunları planlanırken çocukların yaşı, gelişim düzeyi, ilgi ve ihtiyaçlarına dikkat edilmesi, oyun için gerekli ortamın düzenlenmesi, araç gerecin hazırlanması ve yeterli süre verilmesi önemlidir. Birlikte ip atlama, saklambaç, yağ satarım-bal satarım gibi oyunlar grup oyunlarına örnek verilebilir.

GRUP OYUNLARI ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Trafik Kuralları
Araç Gereç: Kartondan hazırlanmış trafik ışıkları, trafik levhaları, yaya yolu, araç yolu, tren yolu, çeşitli büyüklüklerde arabalar, direksiyon ve trafik polisi şapkası

Öğrenme Süreci

- Öğretmen; okulun bahçesinde trafik ışıkları, trafik levhaları, yaya yolu, araç yolu ve tren yolundan oluşan trafik parkuru hazırlar.
- Parkurun girişine arabaları, direksiyonları ve trafik polisi şapkasını yerleştirir.
- Çocuklara "Sizler için bir trafik parkuru hazırladım. Bu parkurda istediğiniz gibi oynayabilirsiniz." der ve çocukların yanından uzaklaşıp onları gözlemler.
- Çocukların oyunu kurgulaması, rol dağılımı yapması ve oyuna başlaması için yeterli süre verir.
- Oyunda problem olursa basit yönergelerle veya çocuklara soracağı basit sorularla çocukları yönlendirir.

4.1. ETKİNLİK

- Sandalye kapmaca oyunu için öğrenci sayısından bir eksik sayıda sandalyeyi atölyenin ortasına yerleştiriniz.
- Öğretmen müziği açınca sandalyelere çok yaklaşmadan sandalyelerin etrafında dans ediniz. Müziği durdurunca en yakınınızdaki sandalyeye oturunuz.
- Ayakta kalan öğrenci oyundan çıkınca ortadan bir sandalye eksiltiniz.
- Ortada kalan son sandalyeye oturan öğrenciyi alkışlayınız.

SIRA SİZDE

- "Karakterine göre oyun türleri"ne birer oyun örneği hazırlayınız.
- Hazırladığınız oyunları atölyede arkadaşlarınızla birlikte uygulayınız.

b) Oynandığı Yere Göre Oyunlar

➤ Salon ve Sınıf Oyunları

Salon, sınıf gibi kapalı ortamlarda oynanan oyunlar salon ve sınıf oyunu olarak adlandırılmaktadır (Görsel 4.5).

Salon ve sınıf oyunları şunlardır:

- Öğrenme merkezlerinde çocukların kendi istekleri doğrultusunda oynadıkları oyunlar.
- Sınıfta oynanan oyunlar
- Spor ya da oyun salonunda oynanan oyunlar
- Alan gezisi yapılan bir müze veya merkezde oynanan oyunlar
- Ev ortamında oynanan oyunlar

Görsel 4.5: Sınıfta oyun

SALON-SINIF OYUNLARI ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Kimin Kıyafeti Değişti?
Araç Gereç: Şapka, yelek, ceket, çanta ve müzik çalar

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklardan yanlarında getirdikleri yelek ya da ceketlerini giymelerini, şapka ve çantalarını takmalarını ister.
- Çocuklara "Şimdi bir müzik açacağım, müziğin çaldığı süre boyunca dans edeceksiniz. Müzik durduğunda siz de durup yanınızdaki arkadaşınızın yelek, ceket, şapka ve çantalarına bakacaksınız. Hangi arkadaşınızın ne giydiğine ve ne taktığına dikkat edeceksiniz." der.
- Müziği açar ve yönerge doğrultusunda oyunu oynatır.
- Müzik bittiğinde çocuklardan sandalyelerini alıp sınıfın ortasında yan yana oturmalarını ister.
- "Çocuklar aranızdan bir ebe seçeceğiz. Ebe ayağa kalkıp sırtını bize dönecek, biz de iki kişinin çanta, şapka, yelek ya da ceketlerini değiştireceğiz. Daha sonra ebeden bize dönmesini ve eşyalarını değiştiren arkadaşlarını bulmasını isteyeceğiz." der.
- Gönüllü çocuklar arasından sayışma tekniğiyle bir ebe seçer.
- Oyunu yönerge doğrultusunda oynatır ve çocukların ilgisi doğrultusunda sürdürür.

➤ Açık Hava Oyunları

Park, bahçe, kır, ormanlık alan, geniş kaldırım ve kumsallarda oynanan oyunlar açık hava oyunları olarak adlandırılır (Görsel 4.6). Açık hava oyunları salon ve sınıf oyunlarından farklı olarak doğa içinde, daha geniş ve oksijeni bol olan alanlarda oynanmaktadır. Açık hava oyunları çocukların birçok gelişim alanının, özellikle kaba motor becerilerinin desteklenmesinde oldukça etkilidir. Açık havada halka oyunları, yarışma oyunları, koşmalı oyunlar, öykünme oyunları gibi çeşitli oyunlar oynanabilir.

Açık hava oyunlarının oynanacağı alanlarda tehlike yaratabilecek unsurlar ortadan kaldırılmalı ve ortam oyuna uygun şekilde düzenlenmelidir.

Görsel 4.6: Açık havada oyun

AÇIK HAVA OYUNLARI ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Bak Hakem Ne Diyor?
Araç Gereç: 2 adet sepet, 2 adet boş kutu, sepetleri dolduracak sayıda küçük top
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklara oyun için bir ebe seçeceklerini söyler.
- Gönüllü çocuklar arasında sayışma yaparak ebeyi belirler.
- Çocukları sayışma yöntemiyle iki eşit gruba ayırır.
- İki grubun karşılıklı sıraya girmesini ister.
- İki grubun arasına hakemin geçmesini söyler.
- Hakeme eşit sayıda top doldurulmuş iki sepet verir. Hakemden üç metre ileriye iki boş kutu yerleştirir.
- Çocuklara "Her gruptan sıradaki ilk kişi hakemden bir top alacak ve topu boş sepete götürecek. Fakat sepete doğru gidip gelirken hakem size hızlı, yavaş diye komutlar verecek. Siz bu komutlar doğrultusunda adımlarınızı hızlandıracak ya da yavaşlatacaksınız. Komuta uymayanlar oyundan çıkacak ve sıra bir sonraki kişiye geçecek. Sepeti ilk bitiren grup, oyunu kazanacak." der.
- Oyunu yönerge doğrultusunda oynatır ve çocukların ilgisi doğrultusunda tekrarlatır.

4.2. ETKİNLİK

- Öğretmen rehberliğinde "Çömel Kurtul" oyunu oynamak için bahçeye çıkınız.
- Yere büyük bir daire çiziniz ve sayışma yöntemiyle bir ebe belirleyiniz.
- Daha sonra hepiniz dairenin içine giriniz. Ebe dairenin içinde sizi kovalarken siz de kaçınız. Kaçarken dairenin dışına çıkmayınız. Ebe size dokunacağı zaman çömeliniz. Çömelmeden ebe dokunursa o kişi ebe olacaktır.
- Öğretmenin "Başla!" komutuyla oyuna başlayınız.

SIRA SİZDE

- Derste edindiğiniz bilgiler doğrultusunda "oynandığı yere göre oyun türleri"ne birer oyun örneği hazırlayınız.
- Hazırladığınız oyunların çocukların yaşı, gelişimi ve oyun ortamına uygun olmasına özen gösteriniz.
- Hazırladığınız oyunları atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.

c) Kullanılan Araca Göre Oyunlar

➤ Araçta Yapılan Oyunlar

Herhangi bir hareketli ya da hareketsiz aracın içinde ya da üzerinde oynanan ve o araca özel olarak planlanan oyunlar araçta yapılan oyun olarak tanımlanır. Araçta yapılan oyunlarda çeşitli oyun materyalleri kullanılabilir veya oyunun oynandığı araç dışında başka bir materyale ihtiyaç duyulmayabilir. Tırmanma merdiveni, denge tahtası, kaydırak, salıncak, tahterevalli, jimnastik minderi, step tahtası, trambolin (Görsel 4.7) ve oyun evinde oynanan oyunlar araçta yapılan oyunlara örnek verilebilir.

Görsel 4.7: Trambolinde oyun

ARAÇTA YAPILAN OYUN ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Şaşırmadan Çık ve İn
Araç Gereç: Çocuk sayısı kadar step tahtası
Öğrenme Süreci

- Öğretmen step tahtalarını aralarında boşluk bırakarak yerleştirir.
- Çocuklardan step tahtalarının üzerine çıkmalarını ister.
- "Çocuklar size bazı komutlar vereceğim, beni çok dikkatli dinleyin. Verdiğim komutlar doğrultusunda step tahtasında hareket edeceksiniz." der.
- Çocuklara "Step tahtasının sağında dur, step tahtasının üstüne çık. Step tahtasının solunda dur, step tahtasının üstüne çık. Step tahtasının önünde dur, step tahtasının üstüne çık. Step tahtasının arkasında dur, step tahtasının üstüne çık." komutlarını karışık olarak verir.
- Komutu yanlış uygulayan çocuklar oyundan çıkar. Öğretmen ve çocuklar, hiç şaşırmadan en sona kalan çocuğu alkışlar.
- Öğretmen, çocukların ilgisi doğrultusunda oyunu sürdürür.

➤ Araçla Yapılan Oyunlar

Top, ip, mendil, sandalye gibi bir oyun aracı kullanılarak oynanan oyunlar araçla yapılan oyun olarak tanımlanır. Araçla oynanan oyunlarda her türlü nesne, oyun materyali olarak kullanılabilir. Araçla oynanan oyunlar için araç seçilirken çocukların yaşı ve gelişim düzeyi göz önünde bulundurulmalıdır. Sandalye kapmaca, lobut devirme (Görsel 4.8), top ve ip oyunları araçla yapılan oyunlara örnek verilebilir.

Görsel 4.8: Lobut devirme oyunu

ARAÇLA YAPILAN OYUN ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Pinpon Topu Taşıma
Araç Gereç: 2 adet yemek kaşığı, 2 adet pinpon topu ve renkli bant
Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocukları sayışma tekniğiyle iki eşit gruba ayırır.
- Çocuklardan arka arkaya sıraya girmelerini ister.
- Çocukların önünden duvara kadar bantla iki düz şerit çeker.
- Önde duran çocuklara birer kaşık ve pinpon topu verir.
- "Pinpon topunuzu kaşığa koyup bant üzerinde duvara kadar gidip geri döneceksiniz. Yürüdüğünüz süre boyunca topu düşürmemeye dikkat edeceksiniz. Topunuz düşerse alıp kaşığa koyacak ve kaldığınız yerden oyuna devam edeceksiniz. Arkadaşlarınızın yanına döndüğünüzde kaşığı ve topu sıradaki arkadaşınıza verip en arkaya geçeceksiniz. İlk bitiren grup oyunu kazanacak." der ve "Başla!" komutuyla oyunu başlatır.
- Öğretmen ve çocuklar oyunu bitiren grubu alkışlar.
- Ardından öğretmen yerdeki bantları kaldırır ve her iki grup için bantla zikzak çizgiler çizer.
- Oyunu aynı kurallarla ikinci kez oynatır.

➤ Araçsız Yapılan Oyunlar

Herhangi bir araç kullanılmadan oynanan oyunlar araçsız yapılan oyun olarak tanımlanır. Bu oyunlarda genellikle birden fazla çocuk birlikte oynar. Saklambaç, kovalamaca, koşu yarışları, taklit yürüyüşleri ve halka oyunları araçsız yapılan oyunlara örnek verilebilir. Araçsız yapılan bir oyuna başlandıktan sonra herhangi bir araç eklenip oyun araçla yapılan oyuna dönüştürülebilir. Örneğin koşu yarışı yapılırken oyuna bir bardak su eklenip oyunculardan ellerindeki suyu dökmeden koşmaları beklendiğinde oyun araçlı oyuna dönüşür.

ARAÇSIZ YAPILAN OYUN ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Yaklaş, Yaklaş, Yerinde Kal

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklardan duvar önünde yan yana sıraya girmelerini ister.
- Çocuklara "İçinizden bir ebe seçeceğiz. Ebe karşı tarafa geçip yüzünü duvara dönecek. Bize mutlu, üzgün, korkmuş, kızgın ve şaşkın duygularından birini söyleyecek. Duvar önündeki herkes o duyguyu canlandıracak. Ebe olan arkadaşınız yüzünü size döndüğünde ifadelerinize göre her birinize 'Bir adım yaklaş, iki adım yaklaş, yerinde kal.' gibi yönergeler verecek. Siz de o yönerge doğrultusunda ilerleyecek ya da yerinizde kalacaksınız. Ardından ebe tekrar yüzünü duvara dönecek ve bir duygu söyleyecek. İfadenize göre size tekrar yönergeler verecek. Adımlar sayesinde ebeye ilk ulaşan kişi ebe olup duvara geçecek." der.
- Ardından ebe olmak için gönüllü olan çocuklar arasından, sayışma yöntemiyle bir çocuk seçer ve oyunu başlatır.
- Çocukların ilgisi doğrultusunda oyunu sürdürür.

4.3. ETKİNLİK

- Sınıfın ortasında öğretmenin de dâhil olacağı bir halka oluşturunuz.
- Gönüllü öğrenciler arasından sayışma yöntemiyle bir ebe belirleyiniz.
- Ebe sınıftan çıkınca aranızdan sayışma yöntemiyle ikinci bir ebe belirleyiniz.
- Ebe sınıfa geri gelip halkanın ortasında duracak. İkinci ebe alkışlama, ayaklarını yere vurma, olduğu yerde zıplama, ellerini göğsüne vurma gibi çeşitli hareketler yapacak. Herkes onun yaptığı hareketleri tekrarlayacak fakat kimse hareketleri yapan arkadaşına dikkatli bir şekilde bakmayacak. Ebe hareketleri başlatan kişinin kim olduğunu bulmaya çalışacak. Ebenin üç tahmin hakkı olacak. Ebe hareketleri başlatan kişiyi bulduğunda o arkadaşıyla yer değiştirecek. Hareketleri başlatan kişiyi bulamazsa ikinci ebe kendini açıklayacak ve gönüllüler arasından yeni bir ebe seçeceksiniz.
- Oyunu çoğunluğun isteği doğrultusunda sürdürebilirsiniz.

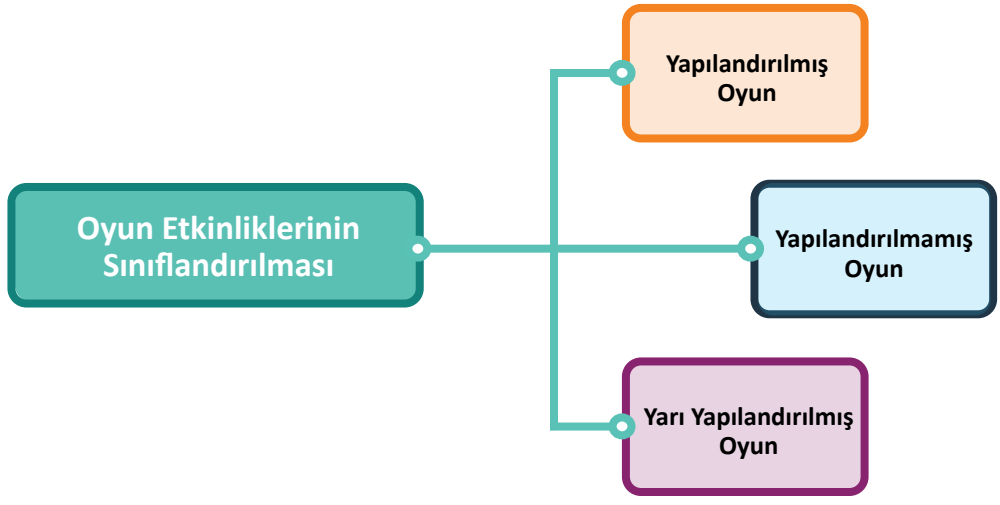
SIRA SİZDE

- Derste edindiğiniz bilgiler doğrultusunda "kullanılan araca göre oyun türleri"ne birer oyun örneği hazırlayınız.
- Hazırladığınız oyunların çocukların yaşına, gelişimlerine ve kullanılan araçlara uygun olmasına özen gösteriniz.
- Hazırladığınız oyunları atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.1.2. Oyun Etkinliklerinin Sınıflandırılması

Çocukların oyun oynama ihtiyaçlarını karşılayabilmek için günlük eğitim programı kapsamında farklı kazanımlara yönelik çeşitli oyunlar hazırlamak önemlidir. Bu oyunlar aracılığıyla çocukların gelişimlerini dengeli bir şekilde desteklenebilir.

Oyun etkinlikleri Şema 4.3'te gösterildiği gibi 3 grupta sınıflandırılmaktadır.

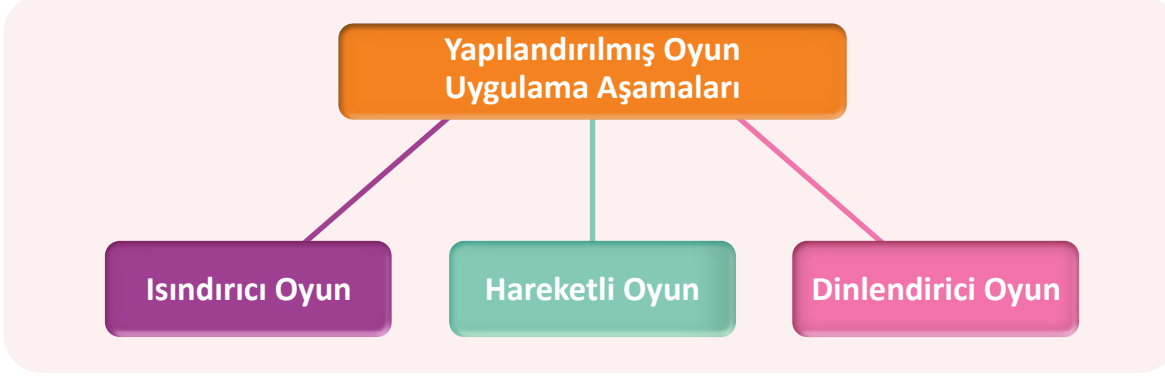

Şema 4.3: Oyun etkinliklerinin sınıflandırılması

4.1.2.1. Yapılandırılmış Oyun

Çocukların gelişimlerini desteklemek amacıyla öğretmen tarafından belirlenmiş kurallar ve materyallerle oynanan oyunlara **yapılandırılmış oyun** denir. Hem öğretmenin hem çocuğun aktif olduğu bu oyunlar, küçük ya da büyük gruplarla oynanabilmektedir. İyi planlanan yapılandırılmış oyunlar, diğer etkinlik türleriyle kolaylıkla bütünleştirilebilmektedir.

Yapılandırılmış oyunlar Şema 4.4'te gösterildiği gibi 3 aşamada uygulanır.

Şema 4.4: Yapılandırılmış oyun uygulama aşamaları

Çocukları hareketli oyunlara hazırlamak amacıyla oynanan oyunlara **ısındırıcı oyun** denir. Parmak oyunları, taşıt, insan, hayvan öykünmeleri ve basit beden hareketleri ısındırıcı oyunlara örnektir. Belirli kurallar çerçevesinde oynanan, hareket özelliği ön planda olan oyunlara **hareketli oyun** denir. Geleneksel çocuk oyunları, halka oyunları, şarkılı oyunlar, yarışmalar, top ve ip oyunları hareketli oyunlara örnektir. Hareketli oyunlarda yorulan çocukları dinlendirmek amacıyla oynanan oyunlara ise **dinlendirici oyun** denir. Dramatizasyon oyunları, parmak oyunları, oturarak oynanan oyunlar dinlendirici oyunlara örnektir.

YAPILANDIRILMIŞ OYUN ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Mandaldan Neler Yapılır?
Araç Gereç: 1 ceviz, çok sayıda mandal

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocukları masanın çevresindeki sandalyelere alır. Çocuklara "Oyun için bir sincaba ihtiyacımız var. Kim sincap olmak ister?" diye sorar ve gönüllü çocuklar arasından sayışma yaparak bir sincap seçer.
- Sincabın eline bir ceviz verir.
- Masada oturan çocuklara "Hepiniz başınızı masaya koyup gözlerinizi kapatacaksınız. Ellerinizin biri başınızın altında olacak, diğer eliniz avcunuz açık bir şekilde yanınızda duracak. Sincap gezinip elindeki cevizi birinizin avucuna bırakacak, hızlı adımlarla gidip sandalyesine oturacak. O kişi kalkıp sincabı yakalamaya çalışacak. Sincabı yakalarsa sincap görevine devam edecek; yakalayamazsa kendisi sincap olacak ve cevizi arkadaşlarından birine verip kaçacak." der.
- Öğretmen çocuklardan başlarını masaya koyup gözlerini kapatmalarını, bir ellerini açık bir şekilde yanlarında tutmalarını ister ve sincaba verdiği "Başla!" komutuyla oyunu başlatır.
- Oyunun son turunda diğer çocuklara göstermeden sincabın elindeki cevizi alır ve ona bir mandal verir. Sincaptan arkadaşının avcuna bu mandalı bırakmasını ister.
- Sincap hızlı adımlarla gidip yerine oturduktan sonra öğretmen, ebe olan çocuğa "Aaa bu sincap ceviz değil başka bir şey bırakmış. O elindeki nedir?" diye sorar. Çocuk cevap verdikten sonra ondan mandalı alır ve diğer çocuklara gösterir. "Mandal ne işe yarar?" diye sorar.
- Çocuklar cevap verdikten sonra "Çocuklar sınıfta her yere mandal koydum. Bir müzik açacağım. Siz müzik çaldığı süre boyunca dans edecek ve sınıfta gezip bulduğunuz mandalları üzerinize takacaksınız. Müzik bitene kadar toplayabildiğiniz kadar çok mandal toplamaya çalışacaksınız." der ve çocuklardan ayağa kalkmalarını ister.
- Müziği açarak oyunu başlatır. Müzik çaldığı süre boyunca çocukları mandal toplamaya yönlendirir.
- Oyunun sonunda çocuklardan masaya geçip üzerlerindeki mandalları çıkardıktan sonra saymalarını ister. Her çocuk kaç mandal topladığını arkadaşlarına söyler.
- Ardından öğretmen çocuklara "Herkes topladığı mandalları kullanarak çeşitli figürler oluşturacak. Hayvan, meyve, çiçek, taşıt ya da istediğiniz başka bir şeyi yapabilirsiniz." der.
- Çocuklara figürlerini oluşturmaları için süre verir.
- "Herkes yaptığı figürleri sırayla bize gösterecek. Biz onun ne olduğunu tahmin edeceğiz. Bilemezsek o figürü yapan kişi kalkıp hareketleriyle canlandıracak, biz de figürün ne olduğunu bulmaya çalışacağız." der.
- Gönüllü çocuklardan birini seçer ve ondan figürünü göstermesini ister.
- Tüm çocuklar figürlerini gösterene kadar oyunu sürdürür.

YAPILANDIRILMIŞ OYUN ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Kim Balık Tutmak İster?

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocukları yarım ay şeklinde yerleştirilmiş sandalyelere alır. Çocuklara "Oyun için bir balıkçıya ihtiyacımız var. Kim balıkçı olmak ister?" diye sorar ve gönüllü çocuklar arasında sayışma yaparak bir balıkçı seçer.
- Çocuklara "Gülmeden ve hareket etmeden yerlerinizde oturacaksınız. Balıkçı sizin önünüzde gezip 'Kim benimle balık tutmak ister?' diye bağıracak ve sizi güldürmeye, hareket ettirmeye çalışacak. Gülenler ya da hareket edenler ayağa kalkıp balıkçının arkasına geçecek ve balıkçıyla birlikte sizi tekrar güldürmeye çalışacaklar. Gülmeden sona kadar yerinde oturanı hep birlikte alkışlayacağız." der.
- Balıkçının "Kim benimle balık tutmak ister?" diye bağırmasıyla oyuna başlanır.
- Öğretmen ve çocuklar, gülmeden ve hareket etmeden yerinde kalan son çocuğu alkışlar.
- Öğretmen yere büyük bir kare çizer. Çocuklara bu karenin bir balık ağı olduğunu söyler ve yine bir balıkçıya ihtiyaçları olduğunu açıklar.
- Gönüllü çocuklar arasında sayışma yaparak bir balıkçı seçer.
- Çocuklara "Balıkçı ağın kenarında duracak. Siz hepiniz birer balık olacaksınız. Ağın olduğu yer ve etrafı bir deniz. Denizde yüzeceksiniz. Ağın içine girip çıkacaksınız. Balıkçı ara ara 'Yakaladım!' diye bağıracak. Bu sırada ağın içinde olanlar yakalanmış balıklar olarak sandalyelerine oturacak. Tüm balıklar yakalanana kadar oyuna devam edeceğiz." der.
- Öğretmen, oyunu çocukların ilgisi doğrultusunda birkaç kez tekrarlatır.
- Oyun son kez oynandığında balıkçı hangi çocuksa öğretmen o çocuğu yanına alır ve "Tüm balıkları yakaladın. Hepsi burada. Ama artık çok yoruldun ve uykun geldi. Şimdi gözlerini kapatacaksın ve balıklarından biri kaçacak. Gözlerini açtığında hangi balığın kaçtığını tahmin edeceksin." der.
- Balıkçı gözlerini kapatır. Öğretmen işaret ettiği çocuğun sınıftan çıkmasını ister. Balıkçı gözlerini açar ve hangi balığının olmadığını bulmaya çalışır.
- Balıkçı kaybolan balığının kim olduğunu bulduğunda boş sandalyeye geçip oturur.
- Sınıftan çıkan çocuk yeni balıkçı olur. Tüm çocuklar balıkçı olana kadar oyun devam eder.

4.4. ETKİNLİK

- Yapılandırılmış oyunlarda kullanılan materyalleri genel ağ ve çeşitli kaynak kitaplardan araştırıp inceleyiniz. Derste yapacağınız materyali tasarlayınız.
- Derse tasarımlarınız ve gerekli araç gereçle geliniz.
- Tasarımlarınızı öğretmeninize inceletiniz.
- Materyalinizi iki ders saatinde hazırlayınız.
- Hazırladığınız materyalleri atölyede sergileyiniz.

4.1.2.2. Yapılandırılmamış Oyun

Çocukların kendi ilgi, istek ve tercihleri doğrultusunda oynadıkları oyunlara **yapılandırılmamış oyun** denir. Oyunun kiminle, nerede, ne ile, nasıl ve ne kadar süre oynanacağına çocuklar karar verir. Bu oyunlar yetişkinler tarafından belirlenmiş kuralları ve etkinlikleri içermez. Yetişkinler, yapılandırılmamış oyunlarda çocukların ihtiyaç duyduğu ortam ve materyali hazırlar. Yapılandırılmamış oyunlar bireysel, eşli, küçük ya da büyük grup hâlinde oynanabilir. Çocukların gelişimini çok yönlü desteklemek amacıyla gün içinde yapılandırılmamış oyun oynayabilmeleri için zaman verilmelidir. Yapılandırılmamış oyunlar, öğretmenin çocukları gözlemlemesi ve onlar hakkında bilgi toplaması için fırsat sunar.

YAPILANDIRILMAMIŞ OYUN ÖRNEĞİ

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, öğrenme merkezlerini çocuklar sınıfa gelmeden önce düzenler. Merkezlere yeni materyaller ekler.
- Sınıfa gelen çocukları merkezlere yönlendirir.
- Çocuklar merkezlerde oyun oynarken öğretmen çocukları gözlemler.
- Merkezleri gezer ve oyun oynayan çocuklarla konuşur. Çocukların istediği farklı materyaller var ise onları çocuklara temin eder. Çocukların isteği doğrultusunda onlarla birlikte ortamı düzenler.
- Çocuklar öğretmeni oyuna davet ederse öğretmen de çocukların verdiği rolde oyuna dâhil olur.
- Öğretmen, çocukların oyunlarını sonlandırdığını gözlemlediğinde çocuklardan oyun oynadıkları ortamı toparlamalarını ister.

YAPILANDIRILMAMIŞ OYUN ÖRNEĞİ

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklara bahçede oyun oynayacaklarını ve oynamak istedikleri oyuncakları yanlarına alabileceklerini söyler.
- Büyük bir karton kutu getirir ve çocuklara oyuncaklarını kutunun içine koyabileceklerini söyler.
- Çocuklarla bahçeye çıkar. Karton kutuyu yere koyar. Çocuklara oyunlarını kurgulayıp ardından da oyuna başlamaları için süre verir.
- Çocuklar oyuna başladıktan sonra öğretmen çocukları gözlemler.
- Bir süre sonra oyun oynayan çocukların yanına gider ve oyunlarına müdahale etmeden yakınlarında durur. Bu sırada çocuklar öğretmeni oyuna davet ederse öğretmen de oyunda yer alır.
- Öğretmen oyun için yeterli süre verdikten sonra çocuklardan oyuncaklarını tekrar kutuya koymalarını ister.
- Öğretmen ve çocuklar, bahçede gerekli temizliği yaptıktan sonra sınıfa geçer.

4.1.2.3. Yarı Yapılandırılmış Oyun

Ortamı ve materyalleri öğretmen tarafından hazırlanan, süreci öğretmen veya çocuk tarafından başlatılan ve çocukların aktif katılımıyla sürdürülen oyunlara **yarı yapılandırılmış oyun** denir. Yarı yapılandırılmış oyunlar çocuk merkezlidir. Oyunun nasıl sürdürüleceği ve sonuçlanacağı çocuklar tarafından belirlenir. Öğretmen; yarı yapılandırılmış oyunlarda oyun başlatıcı, gözlemci, oyun arkadaşı ya da problem çözücü olarak rol alabilir.

YARI YAPILANDIRILMIŞ OYUN ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Bloklarla İnşa Edelim

Araç Gereç: Yıkılmış ev ve köprü resimleri, çeşitli büyüklükte ahşap bloklar

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, blok merkezine yıkılmış ev ve köprü resimleri yapıştırır.
- Merkeze gelen çocukların dikkatini resimlere çeker. Çocuklara "Sence bu ev ve köprülere ne olmuş? Bir ev ya da köprü neden yıkılır? Sen hiç yıkılmış ev ya da köprü gördün mü?" sorularını sorar.
- Çocukların cevaplarını aldıktan sonra "Bir ev nasıl yapılırsa daha sağlam olur? Bir köprü nasıl yapılırsa daha sağlam olur?" sorularını yöneltir.
- Çocukların cevaplarını yine aldıktan sonra çocuklarla sağlam yapıların nasıl yapılacağı hakkında sohbet eder.
- Daha sonra çocuklara "Siz bu blokları kullanarak sağlam ev ve köprü yapabilir misiniz?" diyerek çocukları bloklarla ev ve köprü gibi yapılar yapmaya yönlendirir.
- Çocuklar bloklarla oynamaya başladıklarında onları gözlemler.
- Çocuklar öğretmeni oyuna davet ederse öğretmen çocukların yönlendirmeleriyle oyunda yer alır.
- Oyunun sonunda öğretmen "Ev ve köprülerinizin sağlam olması için neler yaptınız? Sizce yeterince sağlam oldu mu?" gibi sorular sorarak çocuklarla sohbet eder.
- Çocukların bloklarla ev ve köprü dışında yaptığı yapılar varsa onlar da incelenir.

YARI YAPILANDIRILMIŞ OYUN ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Bebeğe Ne Olmuş?

Araç Gereç: Büyük bir oyuncak bebek, küçük ıslak bez parçaları ve doktor seti

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, büyük bir oyuncak bebeği dramatik oyun merkezinde yatırır. Bebeğin giysilerini çıkarır, alnına ve eklem yerlerine ıslak bez koyar.
- Merkeze gelen çocukların dikkatini bebeğe çeker.
- Çocuklara "Sizce bu bebeğe ne olmuş? Bebeğin üstünü neden soymuşlar? Bebeğin alnına, kollarına ve bacaklarına neden ıslak bez koymuşlar? Siz daha önce böyle birini gördünüz mü? İnsanların neden ateşi çıkar? Hasta olmamak için neler yapmalıyız?" vb. sorular sorar.
- Öğretmen çocukların cevaplarını aldıktan sonra "Peki, siz bu bebeği iyileştirebilir misiniz?" diyerek çocukları oyuna yönlendirir ve gözlemler.
- Çocuklar öğretmeni oyuna davet ederse öğretmen çocukların yönlendirmeleriyle oyunda yer alır.
- Oyunun sonunda öğretmen "Bebeği iyileştirebildiniz mi? İyileşmesi için neler yaptınız? Bebekten başka birini muayene ettiniz mi?" gibi sorular sorarak çocuklarla sohbet eder.

4.5. ETKİNLİK

- 60-72 aylık çocuğunun gelişimsel özelliklerine uygun yarı yapılandırılmış bir oyun hazırlayınız.
- Hazırladığınız oyunları atölyede uygulayınız.

4.1.3. Hareket Etkinlikleri ve Çocuğun Gelişimine Etkileri

Hareket etkinlikleri; çocukların fiziksel ve motor yeterliliklerinin, hareket becerilerinin (yer değiştirme, nesne kontrolü, denge vb.) geliştirilmesini sağlamaya yönelik olan ve birbirini takip eden hareketlerden oluşan etkinliklerdir (Görsel 4.9).

Çocuklara temel hareket becerilerinin kazandırılmasında büyüme ve gelişimin etkisi büyüktür fakat yeterli değildir. Çocukların temel hareket becerilerinin dengeli bir şekilde geliştirilmesi için çocuklara uygun ortamların sağlanması ve hareket eğitimi verilmesi de önemli etkenlerdir.

Günümüzde televizyon veya bilgisayar gibi teknolojik araçların fazla kullanımı, güvenli ortam ve oyun alanlarının yetersiz olduğu şehir hayatı, hastalık ve kaza riskinin artması çocukların hareket imkânlarını kısıtlamaktadır. Bütün bu olumsuz koşullar göz önüne alınarak okul öncesi eğitim programında hareket etkinliklerine yer verilmiştir.

Okul öncesi eğitimde hareket etkinlikleri için ayrılan süre, çocukların yaş ve gelişim düzeylerine göre belirlenmelidir. Hareket etkinliklerinin ilk birkaç dakikası ısınma çalışmalarına ayrılmalıdır. Daha sonra bir önceki uygulama tekrar edilmeli, yeni temel hareket becerileri gerçekleştirilmeli, son birkaç dakikada da soğuma etkinlikleri yapılmalıdır. Hareket becerilerini geliştirmek amacıyla yapılan bu etkinlikler, sınıf içinde veya açık havada uygulanabilir.

Görsel 4.9: Hareket etkinlikleri

Hareket etkinlikleri sayesinde çocukların şu beceri ve yeterlikleri gelişir:

- Temel hareket becerileri (yürüme, koşma, atlama, tırmanma, atma, tutma, eğilme vb.)
- Beden farkındalığı (vücudun nasıl kullanıldığı, bedenin fonksiyonlarına odaklanma ve hareket kalitesini artırma)
- Motor (güç, koordinasyon, hız, çabukluk) ve fiziksel yeterlikleri (esneklik, kuvvet, dayanıklılık)
- Öz güveni ve sosyal becerileri

Ayrıca hareket etkinliklerinin çocuklara diğer olumlu etkileri şunlardır: Aktif yaşam biçimi kazandırma, ileride oluşabilecek hastalık risklerini azaltma, aşırı kilo alımını önleme, araştırıcı düşünme, yaratıcılık, problem çözme becerisi ve kavram gelişimini destekleme vb.

Okul öncesi dönemde hareket etkinliklerinde yapılabilecek çalışmalardan bazıları şunlardır:

- Beden farkındalığını geliştirici etkinlikler (bedenin omuz, bel, dirsek ve bilek gibi değişik bölümlerini hareket ettirme)
- Mekânda konum farkındalığını geliştirici etkinlikler (yukarı, aşağı, ön, arka, sağ, sol gibi yön bilgisiyle yapılan hareketler)
- Kuvvet, hız, çabukluk, esneklik, dayanıklılık ve koordinasyonu geliştirici çalışmalar

Hareket etkinliklerinde becerilerin kazanılması 3 temel aşamada gerçekleşir.

1. Aşama: Öğrenme aşamasıdır. Öğretmenin çocuklara vücut hareketlerini keşfetmeleri için becerileri öğretirken açıklama yaptığı ve hareketleri gösterdiği aşamadır (Görsel 4.10). Bu aşamada kaba motor örüntülerin öğrenilmesi sağlanır.

Görsel 4.10: 1. aşama: Hareketin gösterilmesi

2. Aşama: Alıştırma aşamasıdır. Bu aşama, örneklerin yapıldığı ve hataların düzeltildiği uygulama evresidir (Görsel 4.11). Aynı zamanda hareket örüntüsünün geliştiği ve çeşitlendirildiği aşamadır. Bu aşamada çocuğa yapılacak geri bildirim, hareketlerin ve tekniğin doğru öğrenilmesinde önemli rol oynar. Geri bildirim, çocuğun hareketi yaptığı sırada verilmeli, gerekirse çocuğa fiziksel destek sağlanmalıdır. Sözel geri bildirimler kısa, anlaşılır ve olumlu bir ifadeyle verilmelidir.

Görsel 4.11: 2. aşama: Örnek uygulamaların yapılması

3. Aşama: Becerilerin alışkanlık hâline geldiği ve hareketlerin otomatik olarak yapıldığı aşamadır (Görsel 4.12). Hareketlerin planlı bir şekilde, sık sık tekrarlanması ve hareket etkinliği uygulamalarının aksatılmadan devam ettirilmesi yapılan hareketlerin öğrenilmesini ve seri hâle gelmesini sağlamaktadır.

Görsel 4.12: 3. aşama: Çocukların hareketleri yardımsız yapması

4.1.4. Oyun ve Hareket Etkinlikleri İçin Gerekli Araç Gereç

Oyun ve hareket etkinlikleri için çevre düzenine ve çocukların yaşlarına uygun olan, temel hareket becerilerini kazandırmada etkili olacak araç gereç seçilmelidir. Bu etkinliklerde kullanılan araç gereçten bazıları şunlardır (Görsel 4.13): Farklı doku ve büyüklükte toplar, atlama ve tırmanma ipleri, hulohoop, denge tahtası, lobut, tırmanma merdiveni, tırmanma duvarı, engeller, minderler, fileler, trambolin, step tahtaları, potalar, raketler, farklı gelişim alanlarını desteklemeye yönelik oyuncaklar gibi yapılandırılmış materyaller; farklı eğimlerdeki zeminler, tırmanma olanakları, denge için kullanılabilecek kütükler gibi doğal ortam ve materyaller.

Öğretmen, gerekirse asıl kullanım amacı farklı olan materyallere de (kovalar, kumaşlar, maşalar, mandallar, rulolar vb.) etkinlikte yer verebilir.

Görsel 4.13: Oyun ve hareket etkinliklerinde kullanılabilecek materyal örnekleri

SIRA SİZDE

Oyun ve hareket etkinliklerinde kullanılabilecek yapılandırılmış ve yapılandırılmamış farklı materyalleri araştırıp fotoğraflayınız. Edindiğiniz bilgi ve fotoğrafları atölyede arkadaşlarınızla paylaşınız.

BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

- Avusturya'da yer alan, çocuklar için düzenlenmiş olan ve özgün bir tasarımı bulunan **Swarovski Crystal Worlds** (Svarovski Kristıl Vörlds) çocuk oyun alanı, üç farklı yaş grubuna yönelik hazırlanmıştır.
- **Tüm yaştaki çocuklar** için belirtilen alan, yeşil tavşan olarak imgelenmiştir. Bu alanda oyun kulesi, Ravensburger (Ravınsbuugır) kulesi oyun kapısı, kum havuzu, hamak, salıncak, labirent, atlıkarınca bulunmaktadır.
- **0-3 yaş çocuklar** için olan alanın simgesi sarı kirpidir. Bu oyun kulesinde yatay ağda yürüme, salıncak çubuklarıyla halat yolu, koltuklu sabit halatlar, tırmanma rotası, su oyun alanı ve tahta top koşusu gibi çeşitli oyun ekipmanları bulunmaktadır.
- **4 yaş ve üzeri çocuklar** için olan alanın simgesi ise kırmızı fildir. Bu alanda dikey dört katlı tırmanma ağı, tırmanmak ve kaymak için kavisli zeminler ve küçük bir trambolin bulunmaktadır.
- Dünyada Swarovski Crystal Worlds gibi çocuklar için tasarlanmış özgün özellikli farklı oyun alanları bulunmaktadır. Japonya'da Woods Of Net (Voods Of Net), İspanya'da Gulliver (Galıvır) Çocuk Oyun Parkı, İsveç'te Fruktparken (Furüktparkin) Oyun Parkı, Amerika'da Clemyjontri (Klemıcountri) Parkı ve Yerba Buena (Yerba Buena) Çocuk Bahçesi çocuklar için özel tasarlanmış ve farklı oyun materyalleri içeren oyun alanlarına örnek verilebilir.

OYUN ETKİNLİĞİ İÇİN MATERYAL HAZIRLAMA ÖRNEĞİ

Lobut devirme oyunu için plastik lobutlar kullanmak yerine tuvalet kâğıdı ruloları farklı renklerde boyanarak lobutlar hazırlanabilir.

Görsel 4.14: Lobut devirme

FARKLI MATERYALLERLE OYUN ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Hareket Eden Eldivenler
Araç Gereç: 2 adet karton bardak, 2 adet plastik eldiven ve çocuk sayısı kadar pipet

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, eldivenlerin parmaklarına 1'den 5'e kadar sayılar yazar ve eldivenin tekini bir karton bardağın ağzına, diğer tekini de ikinci karton bardağın ağzına geçirir. Karton bardakların alt kısmına yandan pipet sığacak büyüklükte birer delik açar ve bardakları yan yana duran iki masaya yerleştirir. Çocukları iki gruba ayırır, çocuklardan arka arkaya sıra olmalarını ister ve her çocuğa birer tane pipet verir.
- Öğretmen, çocuklara "İşaretimle sıranın başında olan arkadaşlarınız koşarak kendi grubunun karşısındaki masanın yanına gelecek. Elindeki pipeti bardağın altındaki deliğe yerleştirecek ve üfleyerek eldivenin şişmesini sağlayacak. Eldivenin 5 parmağını da hareket ettirip şişirmeyi başaran kişi koşarak geri gelecek. Gruptaki herkes eldiveni şişirene kadar yarışmamız devam edecek. İlk tamamlayan grup birinci olacak." Açıklamasını yapar.
- Oyun, öğretmenin işaretiyle başlar ve tüm çocuklar yarışana kadar devam eder. Öğretmen ve çocuklar oyunu ilk bitiren grubu alkışlar. Öğretmen, oyunu çocukların ilgisine göre tekrar oynatır.

Görsel 4.15: Eldiven şişirme yarışı

HAREKET ETKİNLİĞİ İÇİN MATERYAL HAZIRLAMA ÖRNEĞİ

Hareket etkinliğindeki denge, dikkat ve hız çalışmalarında kullanılan adımlama tahtaları yerine kalın ve sert süngerlerden adımlama noktaları hazırlanabilir. Hazırlanan süngerlerin dışları renkli, kaymaz kumaş ya da deri ile kaplanarak dayanıklı ve ilgi çekici hâle getirilebilir.

Görsel 4.16: Adımlama çalışması

FARKLI MATERYALLERLE HAREKET ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Engelli Koşu
Araç Gereç: 10 adet köpük deniz makarnası

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, deniz makarnalarının iki ucunu kavisli şekilde büker. Sıralı şekilde aralarında 40-50 cm boşluk bıraktığı makarnaları bahçe zeminine toprakla sıkıştırarak sabitler ve bu şekilde bir parkur oluşturur. Çocuklara açık alanda birkaç tur koşu yaptırır. Ardından çocuklardan bu makarnaların üzerinden çift ayakla zıplayarak parkuru geçmelerini ister. Daha sonraki çalışmalarda deniz makarnalarının arasındaki mesafeyi açıp engelli koşu da yaptırabilir.

Görsel 4.17: Deniz makarnasından engeller

4.6. ETKİNLİK

- Materyal kullanılarak yapılan farklı oyun ve hareket etkinliği örneklerini kaynak kitaplar ve genel ağdan araştırınız.
- Bulduğunuz etkinlikleri inceleyip, bu etkinliklerden fikir alarak kendi oyun ve hareket etkinliğinizi oluşturunuz. Hazırladığınız etkinliklerde kullanacağınız materyalleri kendiniz tasarlayıp yapınız.
- Hazırladığınız oyun ve hareket etkinliklerini materyalleri kullanarak atölyede arkadaşlarınıza uygulayınız.

4.1.5. Oyun ve Hareket Etkinlikleri Uygulama

OYUN ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Vücudumuzla ve Zihnimizle Yarışalım
Yaş Grubu: 60-72 ay
Araç Gereç: Büyük boy 2 adet çuval, 4 adet masa ve 2 adet 10 parçalı yapboz

Öğrenme Süreci

- Öğretmen oyunun başlangıç noktasından 1 m uzağa yan yana 2 masa, bu masalardan yaklaşık 2-3 m uzağa da 2 masa daha yerleştirir. Yapboz parçalarını bu masaların üzerine karışık şekilde koyarak bir parkur hazırlar. Daha sonra çocukları iki gruba ayırır.
- Çocuklar kendi gruplarında arka arkaya sıra olur. Grupların başında olan çocuklar büyük boy çuvalların içine girer. Öğretmen işaretle yarışı başlatır. Çocuklar çuvallarla zıplayarak ilk masanın yanına gelir ve çuvalları çıkarıp masanın altından sürünerek geçer.

Görsel 4.18: Çuval yarışı ve masa altından sürünerek geçme

- Daha sonra çocuklar koşarak bir sonraki masaya gelir. Kendi gruplarının hizasında olan masanın üzerindeki yapbozun parçalarından birini uygun parçayla birleştirdikten sonra parkurun dışından koşarak geri döner. Sıradaki yarışmacı çuvalın içine girerek aynı parkuru tamamlar.

Görsel 4.19: Yapbozu tamamlama

- Gruplardaki tüm çocuklar parkuru tamamlayana ve yapbozu doğru şekilde oluşturana kadar yarışma devam eder. Parkuru ilk tamamlayan ve yapbozu doğru şekilde ilk birleştiren grup birinci olur.

Öğretmen, öğrencilerden yukarıdaki oyun etkinliğini incelemelerini ister. Oyun, atölye ortamında öğrencilerle oynanır.

Daha sonra öğrenciler bu oyun etkinliğinin çocuğun hangi gelişim alanlarını desteklediğini tartışır.

OYUN ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ

Etkinlik Adı: Dokunma Dansı
Yaş Grubu: 48-60 ay

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklara "Bugün sizlerle dokunma oyununu oynayacağız. Müziği açtığımda hep birlikte dans edeceğiz. Müziği durdurduğumda söylediğim hareketi yapacaksınız. Örneğin müziği durdurduğumda ve kol kola dediğimde yanınızdaki arkadaşınızla kol kola gireceksiniz." açıklamasını yapar.
- Çocuklar müzik eşliğinde dans eder. Öğretmen belli aralıklarla müziği durdurup sırt sırta, yan yana, kafa kafaya, el ele, diz dize şeklinde yönergeler verir. Çocuklar yönergeler doğrultusunda oyunu oynar.

Görsel 4.20: Sırt sırta dokunma oyunu

HAREKET ETKİNLİĞİ ÖRNEĞİ ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocukları bahçeye alır ve çocuklara yönergelere uygun hareket etmeleri gerektiğini söyler.
- İlk olarak çocuklardan el ele tutuşmaları ve bir sıra hâlinde yavaş adımlarla yürümelerini ister. Çocuklar, bir tur yürüyüşü tamamladıktan sonra öğretmenin yönergesiyle adımlarını hızlandırır.
- Daha sonra çocuklardan ellerini bırakmaları ve sıra hâlinde koşmalarını ister. Çocuklara koşu sırasında gidecekleri yönü sözel yönergelerle (Sağa dönün, ileri doğru gidin, şimdi sola dönün vb.) bildirir.

Görsel 4.21: El ele hızlı adımlarla yürüyüş

- Çocuklar koşuyu bir tur tamamladıktan sonra öğretmen, çocukların el ele tutuşup daire şekli oluşturmalarını ardından yönergeler doğrultusunda çift ayak ve tek ayakla zıplamalarını ister. Yönergeleri çocukların yaşı ve gelişim özelliklerine göre değiştirip çeşitlendirebilir (galop hareketiyle sağa doğru ilerleme, tek ayak zıplayarak sola doğru ilerleme vb.).
- Çocuklar farklı yönergelerle hareketleri yaptıktan sonra öğretmen, çocuklardan adımlarını gittikçe yavaşlatmalarını ve yürüyerek devam etmelerini ister.
- Çocuklar, yürüyüş turunu tamamladıktan sonra yan yana sıra olur. Öğretmen, çocuklardan kollarını aşağı sarkıtıp sallamalarını sonra sağ bacak daha sonra sol bacaklarını sallamalarını, en son tüm vücudu sallayarak rahatlamalarını ister ve etkinliği bitirir.

Görsel 4.22: Tek ayak zıplama

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Oyun etkinlikleri ile hareket etkinlikleri arasında ne gibi farklar vardır? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Oyun etkinliklerini planlayarak uygulamanın faydaları neler olabilir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

4.2. OYUN VE HAREKET ETKİNLİK PLANI HAZIRLAMA

4.2.1. Oyun ve Hareket Etkinliği Planlanırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Oyun ve hareket etkinliği, gruptaki çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun seçilmelidir.
- Planlanacak oyun ve hareket etkinlikleri o gün çocuklara kazandırılmak istenen kazanım ve göstergeleri gerçekleştirecek özellikte olmalıdır.
- Oyun ya da hareket etkinliği içerisinde yapılacak tüm aktiviteler ve bunların süreleri önceden belirlenmelidir.
- Yapılacak çalışmaya uygun mekân belirlenmeli, bu mekân ve kullanılacak materyaller önceden hazırlanmalıdır.
- Oyun ya da hareket etkinliğini uygulayacak öğretmen; kuralları, yönergeleri çok iyi öğrenmeli ve çocuklara açık, sade, kısa cümlelerle ifade etmelidir. Gerekirse bir kez örnek uygulama yapmalıdır.
- Oyun etkinliği; ısındırıcı oyun, hareketli oyun ve dinlendirici oyun aşamalarına uygun olarak planlanmalıdır. Ancak oyun etkinliği başka etkinlik türleriyle bütünleştirilmiş olarak planlanacaksa ve oyun etkinliğinin öncesinde oyuna hazırlayıcı bir etkinlik, sonrasında da dinlendirici bir etkinlik uygulanacaksa oyun etkinliği üç aşamalı planlanmayabilir.
- Hareket etkinlikleri mutlaka vücudu hazırlamaya yönelik ısındırıcı hareketlerle başlayacak şekilde planlanmalıdır. Aktif hareketlerin sonrasında ise vücudun ritmini yavaşlatacak ve çocukları dinlendirecek hareketlere yer verilmelidir.

4.2.2. Oyun ve Hareket Etkinlikleri Belirleme ve Etkinlik Planı Hazırlama

Hareket etkinliği; çocukların motor gelişimlerinin desteklenmesi ve çocuklara hareket becerilerinin kazandırılması amacıyla tek başına bir etkinlik olarak hazırlanabilir, başka bir etkinlik türüyle bütünleştirilebilir ya da geçiş etkinliği olarak uygulanabilir. Geçiş etkinliği olarak yapılacak hareket çalışmaları için etkinlik planı hazırlanmasına ve bunların günlük eğitim akışına yazılmasına gerek yoktur. Örneğin bir drama etkinliğinin başında ısınma çalışması olarak basit jimnastik hareketleri yapılabilir. Böyle bir etkinlikte yapılan hareketler bir geçiş uygulamasıdır ve bunların plana hareket etkinliği olarak yazılması gerekmez. Oyun etkinliği ise tek başına bir etkinlik olarak ya da diğer etkinlik türleriyle bütünleştirilerek planlandıktan sonra etkinlik planına ve günlük eğitim akışına yazılır.

Oyun ve hareket etkinliklerinde kullanılacak araç gereç, ortamda yapılacak hazırlıklar, etkinliğin kuralları, yönergesi ve nasıl uygulanacağı etkinlik planına yazılır. Günlük eğitim akışında ise planlanan oyunun ya da hareket etkinliğinin sadece adı yazılır.

a) Yaş, Gelişim Düzeyi, Kazanım ve Göstergelere Uygun Oyun ve Hareket Etkinlikleri Belirleme

OYUN ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 36-48 ay
Araç Gereç: Top
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Motor Gelişim
Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Küçük topu tek elle yerden yuvarlar.)
ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocuklardan yere daire şeklinde oturmalarını ister. Kendisi de eline bir top alarak çocukların yanına oturur. "Bugün sizlerle 'benim adım' oyununu oynayacağız. Ben önce adımı söyleyeceğim sonra da topu arkadaşlarınızdan birine tek elimle yuvarlayacağım. Topu alan arkadaşınız da kendi adını söyleyecek ve topu istediği bir arkadaşına tek eliyle yuvarlayacak. Bu şekilde oyunumuzu devam ettireceğiz." açıklamasını yapar.
- Öğretmen, kendi adını söyler ve ardından topu çocuklardan birine doğru yuvarlar. Oyunu tüm çocukların adı birkaç kez söylenene kadar devam ettirir.

Görsel 4.23: Benim adım oyunu

(Öğretmen, planladığı bu etkinlikle çocukların dikkatlerini yoğunlaştırmalarına ve topu tek elle yuvarlamalarına fırsat vererek kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Bu örnekteki etkinlik, büyük grup oyun etkinliğidir. Bu oyun, tüm çocuklar birbirlerinin adını öğrendikten sonra kendi adını söyleyip daha sonra topu atacağı arkadaşının adını söylemesi şeklinde de oynanabilir.)

OYUN ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 48-60 ay
Araç Gereç: 10 çift farklı dokularda masaj matı
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 6. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirir. (Göstergeleri: Nesne veya varlıkları dokusuna göre ayırt eder, eşleştirir.)
ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, farklı dokularda olan plastik masaj matlarını birbirine geçirerek zemine iki yol hazırlar. Daha sonra çocukları iki gruba ayırır ve yerde sıralı olan masaj matlarının eşlerini çocuklara dağıtır. Matların dokularını incelemeleri için çocuklara fırsat verir.
- Çocuklara "Sizlere verdiğim bu plastik parçaların hepsinin dokusu farklı. Kimi pütürlü, kimi kaygan, kiminin üzerinde kabartılar var. Şimdi sizlerle bir oyun oynayacağız. Terliklerimizi ve çoraplarımızı çıkaracağız. Grupların başındaki arkadaşlarınızın gözünü bağlayacağım ve ellerine birer tane plastik parça vereceğim. Verdiğim parçanın dokusunu elleriyle kontrol edecekler. Daha sonra çıplak ayakla yerdeki zeminde yürüyecekler. Ayaklarının altındaki plastik zeminle ellerindeki zemini gözleri görmeden eşleştirmeye çalışacaklar. Ayağıyla bastığı zeminin elindekiyle aynı olduğunu bulan arkadaşınız söyleyecek ve elindeki parçayı yerdeki eşinin yanına koyarak yürüyüş yolundan çıkacak. Bulduğu doku elindekinin eşiyse onun grubu puan alacak ve sıra grubundaki diğer çocuğa geçecek. En çok doğru eşleştirmeyi yapan grup kazanacak." açıklamasını yapar.
- Öğretmen oyunu bir kez uygulayarak çocuklara gösterir.
- Öğretmenin komutuyla oyun başlar.

Görsel 4.24: Masaj matları üzerinde yürüme

(Öğretmen, planladığı bu etkinlikle çocukların dikkatlerini yoğunlaştırmalarına ve nesneleri dokusuna göre eşleştirmelerine fırsat vererek kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Bu örnekteki etkinlik, büyük grup oyun etkinliğidir.)

OYUN ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş:60-72 ay
Araç Gereç: 24 adet karton rulo, 24 adet plastik küçük top, 2 adet sepet
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Motor Gelişim
Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Yönergeler doğrultusunda yürür.)
Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Bireysel olarak nesneleri kontrol eder. Nesneleri kaldırır, taşır.)
ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, sınıfın zeminine iki sıra hâlinde 12 tane karton rulo dizer. Her bir rulonun üzerine bir tane küçük plastik top koyar. Oluşturduğu parkurun sonuna ise iki tane sepet yerleştirir.
- Çocukları iki gruba ayırır ve "Her gruba bir çift büyük boy eldiven vereceğim. Grubun başındaki arkadaşınız eldivenleri takacak ve bu gördüğünüz rulolardan ilkinin üzerindeki topu bu eldivenle alacak. Topu parkurun sonundaki sepete taşıyacak ve koşarak gelip eldivenleri bir sonraki grup arkadaşına verecek. Topların taşınmasını ilk tamamlayan grup oyunu kazanacak." açıklamasını yapar.
- Öğretmenin işaretiyle yarış başlar. Topların tamamını kendi sepetine ilk taşıyan grup, oyunun galibi olur.

Görsel 4.25: Top taşıma yarışı

(Öğretmen; planladığı bu etkinlikle çocukların yönerge doğrultusunda yürümesine, bireysel olarak nesneleri kontrol etmesine ve nesneleri kaldırıp taşımasına fırsat vererek kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Örnekte yer alan etkinlik, büyük grup oyun etkinliğidir.)

OYUN ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 60-72 ay
Araç Gereç: Renkli küçük ahşap bloklar ve bahçe haritası
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Harita ve krokiyi kullanır.)
Motor Gelişim
Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesneleri toplar.)
ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen renkli, küçük ahşap blokları okul bahçesinin belli yerlerine saklar ve bahçenin basit bir haritasını çizerek ahşap blokları sakladığı noktaları bu haritada işaretler.
- Çocuklara "Harita, herhangi bir yerin tepeden bakıldığındaki görünüşünün küçültülerek çeşitli işaretlerle çizilmiş hâlidir." der. Sınıfta asılı olan Türkiye haritasını incelerler.
- Öğretmen, daha sonra çocuklara okul bahçesinin basit şekilde çizilmiş haritasını gösterir ve "Bu bizim okul bahçemizin haritası. Onu sizler için ben çizdim. Haritada okul binasının yerine bir çadır çizdim. Beyaz çiçek şekli çizdiğim yerlere de renkli küçük bloklar sakladım. Sizinle şimdi define avı oyunu oynayacağız. Sakladığım oyuncaklar bizim definemiz. Size işaret verdiğimde herkes bu haritadaki işaretli yerleri ve oralara sakladığım blokları bulmaya çalışacak. En çok blok toplayan oyunu kazanacak." der.

Görsel 4.26: Bahçe haritası

- Öğretmen çocuklarla birlikte bahçenin haritasını inceler. Ardından oyunu başlatır. Saklanan oyuncakları bulmaları için çocuklara süre verir. Tüm oyuncaklar bulunduğunda oyun sona erer. En çok oyuncağı bulan çocuk oyunu kazanır.

Görsel 4.27: Define avı oyunu

(60-72 aylık çocuklar harita ve krokileri kullanabilecek bilişsel yeterliliğe sahiptir. Öğretmen, planladığı bu etkinlikle çocukların haritayı kullanmalarına ve nesneleri toplama çalışmaları yapmalarına fırsat vererek kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Örnekte yer alan etkinlik, büyük grup oyun etkinliğidir.)

HAREKET ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 36-48 ay

Araç Gereç: Orta büyüklükte, çocuk sayısı kadar top, CD çalar ve ritmik jimnastik müzik CD'si

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Motor Gelişim

Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Yönergeler doğrultusunda yürür.)

Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Bireysel olarak nesneleri kontrol eder.)

Kazanım 2. Denge hareketleri yapar. (Göstergeleri: Ağırlığını bir noktadan diğerine aktarır.)

Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, CD'den ritmik jimnastik müziği açar ve çocuklardan yan yana sıra olmalarını, yaptığı hareketleri tekrar etmelerini ister. Öğretmen ve çocuklar; ellerini bellerine koyup, müziğin ritmine uygun olarak sırayla bir sağ, bir sol ayağı kaldırırlar. Hareketi birkaç kez tekrarlarlar. Ardından önce yavaş yavaş sonra daha hızlı çift ayak sıçrama hareketi yaparlar.
- Öğretmen, çocuklara birer top verir. Öğretmen ve çocuklar iki elle tuttukları topu önce başlarının üzerine sonra karın hizalarına sonra eğilerek bacak aralarından geriye doğru uzatırlar. Ardından topu yine karın hizalarına ve başlarının üzerine koyarlar.
- Hareketi birkaç kez tekrarladıktan sonra topları bırakırlar. Sınıfta yavaş adımlarla bir tur yürüyüş yaptıktan sonra etkinliği tamamlarlar.

Görsel 4.28: Topun hareket etkinliğinde kullanılması

(Öğretmen; planladığı bu etkinlikle çocukların yönerge doğrultusunda yürümesine, bireysel olarak nesneleri kontrol etmesine, ağırlığını bir noktadan diğerine aktarmasına fırsat vererek kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Örnekte yer alan etkinlik, büyük grup hareket etkinliğidir.)

HAREKET ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 48-60 ay

Araç Gereç: Renkli kartonlardan kesilmiş 6 çift ayak izi şekli ve 6 adet çember şekli, şeffaf bant, jimnastik minderi, silindir minder

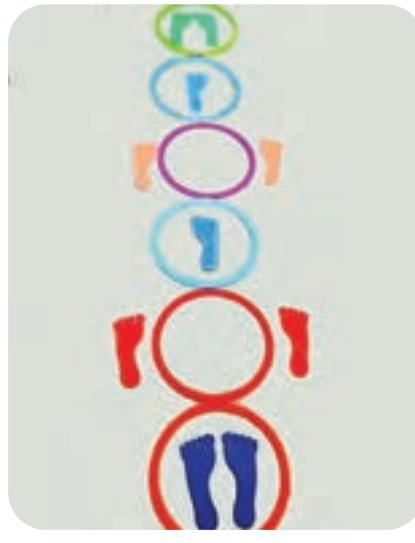
KAZANIM VE GÖSTERGELER

Motor Gelişim

Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Isınma ve soğuma hareketlerini bir rehber eşliğinde yapar. Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Tek ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Belirlenen mesafede yuvarlanır.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen renkli kartonlardan kesip hazırladığı ayak izleri ve çember şekillerini dersten önce sınıfın zeminine Görsel 4.29'daki gibi yapıştırır ve bir parkur hazırlar. Parkurun sonuna bir jimnastik minderi ve silindir minder yerleştirir.
- Çocuklardan el ele tutuşarak daire şekli oluşturmalarını ister. Daha sonra ellerini bırakan çocuklar, öğretmenin yönergeleriyle ısınma hareketlerine başlar.
- Öğretmen, çocuklara "Sizden benim yaptığım hareketleri kendinizi zorlamadan tekrar etmenizi istiyorum. Önce başımızla bir daire şekli çizelim, şimdi diğer tarafa doğru daire şekli çizelim. Başımızı öne ve arkaya eğelim. Omuzlarımızı birkaç kez yukarı kaldırıp aşağı indirelim. Elimizi belimize koyalım ve belimizi çevirerek daire çizelim. Ellerimizle ayak parmaklarımıza dokunup tekrar doğrulalım." yönergelerini vererek çocukların ısınma çalışması yapmalarını sağlar.
- Daha sonra çocuklara önceden hazırladığı parkuru tanıtır ve "Bugün sizinle çok güzel hareketler yapacağız. Zeminde gördüğünüz ayak izlerinin yerleştirildiği şekillere göre o izlerin üzerine zıplayacağız. İlk çemberin içinde iki ayak izi birden var. Onun üzerine iki ayağımızla zıplayarak basacağız." der. Parkurun sonuna kadar nasıl gidileceğini uygulayarak çocuklara gösterir. Çocukların da uygulama yapmasına fırsat verir.

Görsel 4.29: Zıplama parkuru

- Öğretmen, daha sonra jimnastik minderi ve silindir minderin yanına gelip çocuklara "Zıplama parkurumuzu geçtikten sonra buraya geleceğiz. Mindere sırtınızı dönerek minderin üzerinden yuvarlanacaksınız. Minderde yapacağınız bu harekette ben size yardımcı olacağım." açıklamasını yapar ve hareketi yaparak gösterir.
- Çocuklar, parkuru tamamlayıncaya kadar hareketlere devam eder. Öğretmen, çocuklar minderde yapılan hareketi tamamlayınca çocuklardan soğuma hareketleri için ayakta dik şekilde durmalarını ister. Çocuklar kendilerini rahat bırakıp kollarını bir öne, bir arkaya hareket ettirir. Ayakları sabit dururken kollarını hareket ettirip bellerinden yukarısını bir sağa, bir sola çevirir.

Görsel 4.30: Minder üzerinden destekle ters yuvarlanma

(Öğretmen; planladığı bu etkinlikle çocukların ısınma ve soğuma hareketleri yapmalarını, tek ayak ve çift ayakla sıçramalarını daha sonra da yuvarlanmalarını sağlayarak kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Bu örnekteki etkinlik, büyük grup hareket etkinliğidir.)

HAREKET ETKİNLİĞİ BELİRLEME

Yaş: 60-72 ay
Araç Gereç: CD Çalar ve tempolu müzik CD'si
KAZANIM VE GÖSTERGELER
Bilişsel Gelişim
Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.)
Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Mekânda konum alır.)
Dil Gelişimi
Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)
Motor Gelişim
Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Isınma ve soğuma hareketlerini bir rehber eşliğinde yapar. Yönergeler doğrultusunda yürür. Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Kayma adımı yaparak belirli mesafede ilerler.)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, çocuklardan sınıf duvarındaki aynanın karşısında yan yana sıra olmalarını, kollarını iki yana açmalarını ve elleri birbirlerine değmeden duracak mesafede konum almalarını ister.
- Çocuklara "Müziğin ritmine, size vereceğim komutlara ve benim yapacağım hareketlere uygun hareket etmenizi istiyorum. Her hareket değiştirdiğimde hangi hareketi yapmaya başlayacağınızı söyleyeceğim ve size model olacağım." der. Çocukların önüne geçer ve olduğu yerde müzik eşliğinde yavaş yavaş bir sağ, bir sol ayağını kaldırıp indirerek adımlama hareketi yapar.
- Daha sonra öğretmen ve çocuklar, hızlı tempoda çift ayak zıplamaya geçerler. İleriye 3 adım çift ayak zıplama, geriye 3 adım çift ayak zıplama hareketini yaptıktan sonra öğretmen, kayar adımlarla hızlı tempoda bir sağa, bir sola hareket eder ve çocuklara "Şimdi kayar adım hareketi yapalım." der.
- Kayar adımı her iki yöne ikişer kez yaparlar. Tempoyu düşürürler ve yerlerinde 5 kez adımlama yaparlar. Tempoyu iyice düşürerek 3 adım ileri, 3 adım geri adımlama hareketini 2 kez tekrar ederler.
- Ardından öğretmen; çocuklardan yerlerinde durmalarını, kollarını iki yana açıp eğilerek sağ elle sol ayak parmak ucuna dokunma sonra da sol elle sağ ayak parmak ucuna dokunma hareketini yapmalarını ister. Hareketi 4 kez tekrar ederler.
- Ellerini bellerine koyarlar, ayaklarını iki yana açarlar, bedenlerinin belden yukarısını bir sağa, bir sola döndürürler. Hareketi birkaç kez tekrar ettikten sonra ellerini aşağı sarkıtıp yavaş tempoda, yerlerinde 10 kez adımlama yaparlar ve etkinliği tamamlarlar.

Görsel 4.31: Ayna karşısında hareket etkinliği

(Öğretmen; planladığı bu etkinlikle çocukların kollarını açıp düzen oluşturarak mekânda konum almalarını, ısınma ve soğuma hareketleri yapmalarını, hareketlere dikkatlerini yoğunlaştırmalarını, çift ayak sıçramalarını, kayar adım yapmalarını sağlayarak kazanım ve göstergeleri gerçekleştirir. Bu örnekteki etkinlik, büyük grup hareket etkinliğidir.)

b) Yaş ve Gelişim Düzeyine, Kazanım ve Göstergelere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliği Planı Hazırlama

Tablo 4.1'de oyun etkinlik planı örneği, Tablo 4.2 de ise hareket etkinlik planı örneği verilmiştir.

Tablo 4.1: Oyun Etkinlik Planı Örneği

OYUN ETKİNLİK PLANI ÖRNEĞİ	
ETKİNLİK ADI Şapkalar Dolaşıyor	
ETKİNLİK TÜRÜ Sanat, Oyun ve Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği	
YAŞ GRUBU: 60-72 ay	
KAZANIM VE GÖSTERGELER **Bilişsel Gelişim** **Kazanım 1. Nesne / durum / olaya dikkatini verir.** (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne / durum / olaya odaklanır.) **Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.** (Göstergeleri: Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.) **Dil Gelişimi** **Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar.** (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.) **Motor Gelişim** **Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.** (Göstergeleri: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar.)	**Öğrenme Süreci** • Öğretmen; çocukları şapka yapımı için kesilmiş sarı, mavi, kırmızı renkte fon kartonları, artık materyaller, yapıştırıcı ve makasların bulunduğu masalara alır. • Çocuklara masadaki kartonlardan dilediklerini kullanarak bir şapka yapacaklarını ve artık materyalleri kullanarak şapkalarını süsleyeceklerini söyler. • Çocuklar şapkaların süslemesini tamamladıktan sonra şapkaları çocukların başlarının ölçüsüne göre iki ucundan zımbalar. • Bütün şapkalar tamamlandıktan sonra çocukları daire şeklinde yerleştirilmiş yer minderlerine alır. • Çocuklara şapkaları kullanarak bir oyun oynayacaklarını söyler ve oyunun kurallarını açıklar. • Şapkalardan biri ebe seçilir. Müzik açıldığında herkes başındaki şapkayı yanındaki arkadaşına verir. Müzik açık olduğu süre şapka değişimi devam eder. Müzik durdurulduğunda ebe seçilen şapka kimin başında kalırsa o kişi oyundan çıkar. • Son iki çocuk kalana kadar oyun devam eder.
MATERYALLER: Sarı, kırmızı, mavi fon kartonları, yapıştırıcı, makas, artık materyaller, çocuk sayısı kadar yer minderi, CD çalar ve müzik CD'si **SÖZCÜKLER:** **KAVRAMLAR** **Renk Kavramı:** Sarı, kırmızı, mavi	

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:** Hangi renklerde şapkalar yaptık?
  Şapkalarımızı yaparken hangi malzemeleri kullandık?
  Şapkaları kullanarak başka neler yapabilirdik?
  Ebe seçilen şapkayı diğer şapkalardan nasıl ayırdınız?
- **Duyuşsal Sorular:** Müzik eşliğinde şapkaları değiştirirken neler hissettiniz?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Şapka yaparken kullandığımız malzemeleri kesmeden, katlamadan ve yapıştırmadan kullansaydık ne olurdu?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Kimler sürekli şapka takar?

Aile Katılımı: Ailelerden farklı materyaller kullanarak çocuklarıyla birlikte kendi şapkalarını yapmaları ve bu şapkaları kullanarak bir oyun oluşturmaları istenir.

UYARLAMA

İşitme Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Şapka hazırlama ve oyun ile ilgili yönergeler verilirken çocukla göz teması kurulmalıdır.
- Şapka yapımında kullanılacak materyalleri incelemesi için çocuğa fırsat verilmelidir.
- Çocuğun yönergeleri bir kez tekrar etmesi istenerek anladığından emin olunmalı, anlayamadığı noktaları sorması konusunda cesaretlendirilmelidir.
- Oyun etkinliğine başlanmadan önce çocuğun bir kez deneme uygulaması yapmasına fırsat verilmelidir.
- Süreç içerisinde çocuğa sık sık geri bildirimde bulunulmalıdır.

Tablo 4.2: Hareket Etkinlik Planı Örneği

HAREKET ETKİNLİK PLANI ÖRNEĞİ	
ETKİNLİK ADI Hareketli Daireler	
ETKİNLİK TÜRÜ Hareket ve Büyük Grup Etkinliği	
YAŞ GRUBU: 48-60 ay	
KAZANIM VE GÖSTERGELER **Dil Gelişimi** **Kazanım 7. Dinlediklerinin / izlediklerinin anlamını kavrar.** (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)	**Öğrenme Süreci** • Öğretmen, yere her çocuk için bir daire çizer ve çocuklardan dairelerin içine girip ayakta durmalarını ister. • Çocukların hepsinin görebileceği bir yere kendi için de bir daire çizen öğretmen dairenin içine geçer ve "Şimdi sizlerle müzik eşliğinde hareket etkinliği yapacağız. Beni dikkatle dinlemenizi ve yaptığım hareketleri yapmanızı istiyorum." açıklamasını yapar. CD'den hareketli bir müzik açar.

Motor Gelişim **Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar.** (Göstergeleri: Isınma ve soğuma hareketlerini bir rehber eşliğinde yapar. Yönergeler doğrultusunda yürür. Belirlenen noktadan çift ayakla ileriye doğru atlar.) **Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder.** (Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)	• "Dairemizin dışına çıkmadan yerimizde yavaş yavaş yürüyelim. Şimdi biraz hızlanalım, daha da hızlanalım. Şimdi de hızımızı düşürelim, yavaşlayalım ve duralım. İki kolumuzu yukarı kaldıralım ve havada daireler çizelim. Daireleri biraz daha hızlı çizelim, şimdi daha yavaş çizelim ve duralım. İki kolumuzu yana açarak küçük daireler çizelim. Gittikçe daha büyük daireler yapalım, şimdi tekrar dairelerimizi küçültelim. Kollarımızı yavaşça aşağı indirelim. Şimdi sağ ayağımızı kaldıralım ve ayağımızla küçük daireler çizelim. Biraz hızlanarak çizelim, tekrar yavaşlayalım. Şimdi aynı hareketi sol ayağımızla yapalım ve duralım. Şimdi elimi çırpacağım, elimi çırptığımda dairenin dışına, ikinci kez çırptığımda dairenin içine zıplamanızı istiyorum. Bu hareketi birkaç kez yapacağız. Şimdi herkes bulunduğu dairenin içine otursun ve ayaklarını uzatsın. Yavaş yavaş uzanarak ayak parmaklarımızın ucunu tutalım, bırakalım, tekrar tutalım. Evet şimdi de vücudunuzu rahat bırakıp gevşeyin, sırt üstü yere uzanın ve dinlenin." yönergelerini verir. Daha sonra hareket etkinliğini sonlandırır.

MATERYALLER: Tebeşir, CD çalar ve hareketli müzik CD'si
SÖZCÜKLER:
KAVRAMLAR
Yön / Mekânda Konum Kavramı: Aşağı-yukarı, sağ- sol
Zıt Kavramlar: Hızlı-yavaş, içinde-dışında

DEĞERLENDİRME

- **Betimleyici Sorular:** Dairenin içinde hangi hareketleri yaptık?
- **Duyuşsal Sorular:** En çok hangi hareketi yaparken zorlandınız?
- **Kazanımlara Yönelik Sorular:** Dairenin içine ve dışına çift ayakla değil de tek ayakla zıplasak nasıl olurdu?
- **Yaşamla İlişkilendirme Soruları:** Başka hangi hareketleri yapabilirdik?
  Neler hareket eder?

Aile Katılımı: Ailelerden çocuklarıyla birlikte hareket etkinliği yapmaları ve bunları haftanın belli günlerinde tekrarlamaları istenir.

UYARLAMA

Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuk İçin Uyarlama

- Yönergeler, çocukla göz teması kurularak bir kez daha verilmelidir.
- Çocuktan yönergeleri bir kez tekrar etmesi istenerek anladığından emin olunmalı, anlayamadığı noktaları sorması konusunda cesaretlendirilmelidir.
- Hareketlere başlanmadan önce çocuğun bir kez deneme uygulaması yapmasına fırsat verilmelidir.
- Çocuğun hareketleri yaparken model alabileceği arkadaşlarının yanında durması sağlanmalıdır.
- Süreç içerisinde çocuğa sık sık geri bildirimde bulunulmalıdır.

4.7. ETKİNLİK

- Öğretmeninizin vereceği yaş grubu, kazanım ve göstergelere göre bir etkinlik belirleyip oyun etkinlik planı hazırlayınız.
- Hazırladığınız etkinlik planını arkadaşlarınıza okuyunuz.
- Okunan her planın verilen yaş grubunun gelişim özelliklerine uygunluğunu, kazanım ve göstergeleri karşılama durumunu tartışınız.

4.8. ETKİNLİK

- Öğretmen rehberliğinde üç gruba ayrılınız. Öğretmeninizin grubunuza vereceği yaş grubu, kazanım ve göstergelere göre hareket etkinlik planı hazırlayınız.
- Grup olarak hazırladığınız etkinlik planını arkadaşlarınıza okuyunuz.
- Okunan planların verilen yaş grubunun gelişim özelliklerine uygunluğunu, kazanım ve göstergeleri karşılama durumunu tartışınız.

4.9. ETKİNLİK

- Uygulamasını yaptığınız oyun ve hareket etkinliklerini gruplayarak oyun ve hareket etkinlik albümü oluşturunuz. Albümünüzde yer alan etkinliklerin uygulanışıyla ilgili çizim ve resimler kullanabilirsiniz. Etkinlik dosyalarınızı hazırladıktan sonra birbirinizin oyun ve hareket etkinliği dosyalarını inceleyiniz. Daha sonra hazırlayacağınız farklı oyun ve hareket etkinlik örneklerini de dosyalarınıza yerleştiriniz.

Görsel 4.32: Hareket etkinliği

4.1. UYGULAMA FAALİYETİ

OYUN VE HAREKET ETKİNLİK PLANLARI HAZIRLAMA

Hazırladığınız oyun ve hareket etkinlik dosyasından öğretmeninizin size vereceği yaş, gelişim düzeyi, kazanım ve göstergelere uygun bir oyun, bir de hareket etkinliği belirleyiniz. Belirlediğiniz etkinliklerin etkinlik planlarını hazırlayınız.

Etkinlik planlarınızı hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Oyun ve hareket etkinlik planlarınızı hazırlarken planda yer alan ögelerin tamamına yer verdiğinizden emin olunuz.
- Planını yaptığınız oyun ve hareket etkinliğinin size verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Planını yaptığınız oyun ve hareket etkinliğinin size verilen kazanım ve göstergeleri karşıladığından emin olunuz.
- Belirleyeceğiniz bir engel türüne göre planladığınız oyun ve hareket etkinliklerinin uyarlamalarını yazınız.
- Etkinlik planlarınızı yazarken Türkçeyi doğru kullanınız ve imla kurallarına dikkat ediniz.
- Etkinlik planlarınızı 4 ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, oyun ve hareket etkinlik planları hazırlama uygulama ve değerlendirme formunda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

OYUN VE HAREKET ETKİNLİK PLANLARI HAZIRLAMA

UYGULAMA VE DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Genel Değerlendirme Puanı:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama faaliyetini tamamladığınızda gösterdiğiniz performansa göre 1 (çok zayıf), 2 (zayıf), 3 (orta), 4 (iyi), 5 (çok iyi) dereceleri "X" işareti ile işaretlenecektir.

	ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
	A) Hazırlık Aşaması					
1	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerini inceledi.					
2	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun oyun etkinliği belirledi.					
3	Kendisine verilen yaş grubunun gelişimsel özelliklerine, kazanım ve göstergelere uygun hareket etkinliği belirledi.					
	B) Oyun ve Hareket Etkinlik Planları Yapım Aşaması					
4	Oyun etkinliğine özgün bir isim verdi.					
5	Etkinlik türünü ve uygulanış şeklini doğru yazdı.					
6	Oyun etkinliğinin "Öğrenme Süreci" bölümünü açık, sade bir dille, geniş zaman ifadeleriyle yazdı.					
7	Oyun etkinliğinde yer alan kavramları "Kavramlar" bölümünde yazdı.					
8	Oyun etkinliğinde yer alan materyalleri "Materyaller" bölümünde yazdı.					
9	Oyun etkinliğinde yer alan sözcükleri "Sözcükler" bölümünde yazdı.					
10	Oyun etkinliği planında değerlendirme için betimleyici soru hazırladı.					
11	Oyun etkinliği planında değerlendirme için duyuşsal soru hazırladı.					
12	Oyun etkinliği planında değerlendirme için kazanımlara yönelik soru hazırladı.					
13	Oyun etkinliği planında değerlendirme için yaşamla ilişkilendirme sorusu hazırladı.					
14	Belirlediği engel türüne uygun şekilde oyun etkinliğinin uyarlamasını yazdı.					
15	Oyun etkinlik planı hazırlarken Türkçeyi doğru kullandı, imla kurallarına özen gösterdi.					

16	Hareket etkinliğine özgün bir isim verdi.					
17	Hareket etkinlik türünü ve uygulanış şeklini doğru şekilde yazdı.					
18	Hareket etkinliğinin "Öğrenme Süreci" bölümünü açık, sade bir dille, geniş zaman ifadeleriyle yazdı.					
19	Hareket etkinliğinde yer alan kavramları "Kavramlar" bölümünde yazdı.					
20	Hareket etkinliğinde yer alan materyalleri "Materyaller" bölümünde yazdı.					
21	Hareket etkinliğinde yer alan sözcükleri "Sözcükler" bölümünde yazdı.					
22	Hareket etkinliği planında değerlendirme için betimleyici soru hazırladı.					
23	Hareket etkinliği planında değerlendirme için duyuşsal soru hazırladı.					
24	Hareket etkinliği planında değerlendirme için kazanımlara yönelik soru hazırladı.					
25	Hareket etkinliği planında değerlendirme için yaşamla ilişkilendirme sorusu hazırladı.					
26	Belirlediği engel türüne uygun şekilde hareket etkinliğinin uyarlamasını yazdı.					
27	Hareket etkinlik planı hazırlarken Türkçeyi doğru kullandı, imla kurallarına özen gösterdi.					
	C) Zaman Yönetimi					
28	Oyun ve hareket etkinlik planlarını verilen sürede tamamladı.					
	Sütun Toplamları					
	Ölçek Puanı					

Ölçek Puanı: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 28 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 140'tır.

Puan: [(Ölçek PuanıX100) /140] formülü uygulanır.

Değerlendirme ile İlgili Notlar: Eğer bu formdan 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterli demektir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz faydalı olacaktır.

Uygulama ile İlgili Notlar: .....

.....

.....

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Oyun etkinliklerini izlemek için bir özel eğitim öğretmeninden randevu alınız. Çocukları oyun oynarken gözlemleyiniz. Gözlemlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Özel gereksinimi olan ve normal gelişim gösteren çocuklara uygulanan oyun etkinlikleri arasındaki farklar neler olabilir? Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

4.3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK ARAÇ GEREÇ VE ORTAM

4.3.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Özelliklerine Uygun Oyun ve Hareket Etkinliklerinde Kullanılacak Araç Gereç

Özel eğitime gereksinimi olan bireylerle yürütülen oyun ve hareket etkinlikleri bireylerin eğitsel ihtiyaçları ve gelişim düzeylerine yönelik düzenlenir. Etkinlikler için bu bireylerin gelişim düzeyine ve eğitsel performansına yönelik araç gereç hazırlanmalıdır. Birey için çok zor ya da kolay olacak araç gereç etkinliklerde kullanılmamalıdır. Yapılması planlanan oyun ve hareket etkinliklerinde kullanılacak araç gerecin çocuğa uygun özelliklerde olması, çocuğun oyun ve hareket etkinliklerine katılımını arttırmada önemli rol oynar.

Görsel 4.33: Gelişimsel düzeye uygun oyun

Özel gereksinimi olan çocukların oyun ve hareket etkinliklerinde kullanılacak araç gerecin özellikleri şunlardır:

- Araç gereç, öğretilecek amaca yönelik olmalıdır.
- Bireyin yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmalı (Görsel 4.33), kullanımı çok basit ya da zor olmamalıdır.
- İlgi çekici ve eğlenceli olmalıdır. Birden fazla duyunun aynı anda kullanılmasına yönelik olmalıdır.
- Sağlam ve güvenilir olmalı, tehlike arz etmemelidir. Tahta, mukavva, eva, sert plastik gibi kırıldığında parçalara ayrılmayacak materyallerden yapılmalıdır.
- Yutma riski taşımaması için büyük parçalı olmalıdır.
- Çok yönlü, işlevsel ayrıca birden fazla beceri ve kavram öğretimine uygun olmalıdır.
- Setler hâlinde düzenlenebilecek şekilde olmalıdır (Örneğin kavram öğretim setleri, oyun becerileri öğretim setleri vb.).
- Şiddet veya aşırı tekrarlayıcı hareketleri teşvik edebilecek içeriklerin kullanımı sınırlı olmalıdır (kendi etrafında dönen veya yuvarlak nesneler vb.).
- Ulaşılabilir olmalıdır. Bireyler, araç gereci ebeveyn ya da öğretmen yardımı olmadan bağımsız şekilde kullanabilmelidir.
- Okuma yazma bilen bireyler veya onların ebeveynleri için araç gerecin üzerlerinde yönergeleri, kullanım talimatları yazmalıdır.
- Rahatlıkla tutulabilir boyutta olmalıdır. Kolay kavranması, daha sağlıklı ve dayanıklı olması için ahşap malzemelerden yapılmalıdır.
- Kendi içerisinde pekiştirecini barındırmalıdır. Birey, araç gereci kullanırken zevk almalıdır.

4.3.1.1. Görme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Görme yetersizliği olan bireylerin oyun becerileri ve kavram gelişimlerini desteklemek için oyun oynanırken ve araç gereç kullanılırken betimsel ifadelerden yararlanılmalıdır. Bireyin oyun esnasında kullandığı araç gereç ya da oyuncakların adı, şekli, materyalinin türü, özellikleri, boyutu, dokusu ve işlevi yetişkin ya da akran tarafından betimlenmelidir (Görsel 4.34).

Görsel 4.35'te yer alan farklı doku, renk, şekil ve özellikteki araç gereci betimleyen bazı ifadeler şunlardır: Yumuşak saçları olan oyuncak bebek, plastik oyuncak bebek, sert oyuncak ayı, oyuncak ayının ellerinde çiçek var. Tekerleri büyük tahta araba, kırmızı yarış arabası, yarış arabaları çok hızlı gider. Kapaklı biberon, biberon ile bebekler süt içer.

Görsel 4.34: Oyun kumu içerisinde çiftlik hayvanları

Görsel 4.35: Farklı nesnelerin bir arada sunulması

SIRA SİZDE

Görsel 4.35'teki nesneleri inceleyiniz. Görme yetersizliği olan bireyin bulunduğu gelişim dönemi özelliklerini dikkate alarak betimleyici cümleler yazınız. Yazdığınız cümleleri sınıfınızdaki arkadaşlarınızla paylaşıp karşılaştırınız. Görme yetersizliği olan bireyler ile oyun etkinlikleri yürütülürken diğer araç gerecin nasıl betimlenebileceğini arkadaşlarınızla tartışınız.

Görme yetersizliği olan bireylerin oyun ve hareket etkinliklerinde kullanılan bir başka yöntemse araç gereç ve oyunların manipülasyonudur (Görsel 4.36). Oyun etkinlikleri sırasında bireyin kullandığı araç gereç; amaçlı olarak farklı doku (Görsel 4.37), koku, ses gibi uyaranlar eklenerek değiştirilebilir. Örneğin öğretmen, pelüş oyuncakların üzerine farklı dokular yapıştırabilir. Bu doku ve özellikler oyun esnasında bireye betimlenip bireyde yaşantı zenginliği oluşturulabilir. Yapı-inşa oyunlarında tahta blokların üzerine farklı doku ve şekillerde kabartmalı yüzeyler oluşturulabilir. Oyuncakların üzerine silikon tabancası ile desenler, rakamlar, altı noktalı Braille alfabesinden oluşan harfler yapılabilir. Araç gerece farklı tizliklerde ziller monte edilip kullanılabilir. Artık materyallerden hazırlanmış dokunma kartları hazırlanabilir. Kalın mukavva kartonlar üzerine saten, yün, ipek, dantel, tül, kadife, pamuk gibi farklı kumaş türleri; zımpara, tırtıklı kartonlar ve delikli yüzeyler yapıştırılabilir. Bu hazırlanan materyaller ile doku eşleme çalışması yapılabilir. Farklı kokuları içeren koku kesecikleri hazırlanabilir. Böylelikle görme yetersizliği olan bireylerin, görme duyusundan farklı diğer koku, dokunma, tat, işitme duyularını etkin şekilde kullanması sağlanabilir.

Görsel 4.36: Araç gerecin manipülasyonu

Görsel 4.37: Dokunma duyusu

Görme yetersizliği olan bireyler için son zamanlarda teknoloji destekli, bireylerin farklı duyularını harekete geçirecek ve bireyde farklı deneyimler oluşturacak oyuncaklar oluşturulmaktadır. Farklı ses efektleri, işitsel yönerge, ipuçları ve farklı duyusal özelliklerle donatılmış üç boyutlu araçlar geliştirilmektedir. Ayrıca bireyin ilerleyen yaşları için satranç, kelime oyunları, dama gibi etkileşimli grup oyunlarının büyük punto ve Braille alfabesinin kullanıldığı versiyonları bulunmaktadır.

Görsel 4.38: Baston kullanımı

Görme yetersizliği olan bireylerin bağımsız hareket becerilerinin arttırılabilmesi için baston kullanma öğretimi yapılır (Görsel 4.38). Baston kullanma becerisinin erken yaşlarda kazandırılması, bu bireylerin ilerleyen yaşlarda bağımsız yaşam becerilerini geliştirebilmektedir. Bu amaçla bireye bastonu yarım ay çizerek yürümesi, sağ ve sol tarafta bastonun çarptığı nesnelerden uzaklaşması öğretilir. Ayrıca bireyde yaşantı zenginliği oluşturmak ve bireyin bağımsız hareket becerilerini desteklemek için yumuşak kum, sert asfalt, çakıl taşı, tahta zemin, çimenlik, çamurlu yüzeyler gibi farklı zeminlerde yürüme çalışmalarına yer verilir. Aynı zamanda bireyin nasıl bir zeminde yürüdüğü betimlenerek zemini zihninde canlandırması sağlanır.

Görsel 4.39: Farklı zeminlerin tanıtılması

Görsel 4.40: Zemin duyarlılığının arttırılması

Az gören bireylerin oyun ve hareket etkinliklerinde zıt renklerden oluşan zemin ve araç gerecin seçilmesi gerekir (Görsel 4.39, 4.40). Örneğin oyun halısının sade ve açık renkte olması, kullanılacak araç gerecin koyu renkte olması az gören bireylerin görme duyusundan en üst düzeyde yararlanmasını sağlayabilir. Ayrıca oyun oynama esnasında ortamdaki ışık, az gören bireye uygun olmalıdır. Az gören bireylerin oyun oynanan ortamda ışığa arkasını dönerek oturması, nesneyi ayırt etmesini kolaylaştırabilir.

4.3.1.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

İşitme yetersizliği olan bireylerin alıcı dil becerilerinin gelişiminde gecikmelerin olması çoğunlukla ifade edici dil becerilerine de yansır. Bu durum; işitme yetersizliği olan bireylerin oyun oynama şekillerini, oyun sırasındaki iletişim girişimlerini, oyun arkadaşı seçimlerini ve sosyal etkileşimlerini etkileyebilir. Ancak işitme yetersizliği olan bireylerin başka bir yetersizliği yoksa akranları ile benzer gelişim evrelerinden geçmektedir. Bu bireylerin oyun becerileri de işiten akranları ile benzerlik gösterebilmektedir.

İşitme yetersizliği olan bireylerin kavram gelişiminin erken yaşlarda desteklenebilmesi için oyun materyalleri ve oyuncaklar hem görsel hem işitsel olarak zengin olmalıdır. Görsel ve işitsel uyaranların bir arada kullanıldığı, kavramların sesleri ile eşleştirildiği üç boyutlu araç gereç bu bireylerin etkinliklerinde kullanılabilir. İşitsel uyaranların oyuncaklarda kullanımı, işitme yetersizliğinin derecesine göre değişiklik gösterebilir.

İşitme yetersizliği olan bireylerin dil gelişimlerini desteklemek için akranları ile bir arada oynadıkları, sosyal etkileşim ve iletişimi sağlayan oyun ve hareket etkinliklerine yer verilir. Bunun yanında grup ile problem çözme, rol oynama ve drama temelli oyunlar işitme yetersizliği olan bireylerin sosyal ve iletişim becerilerine katkı sağlar. Bireyleri bu oyunlara teşvik etmek için kukla, kostüm ve oyuncaklar kullanılabilir (Görsel 4.41, 4.42).

Görsel 4.41: Rol yapmaya fırsat veren kostümler

Görsel 4.42: Ses çalışmalarında hayvan figürlerinin kullanımı

4.3.1.3. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Dil ve konuşma bozuklukları; kelime, anlam ve ses bilgisinde yaşanan zorluklardan veya konuşma sırasında kullanılan organlardaki bozukluklardan kaynaklanabilir. Dil ve konuşma yetersizliği olan bireylerin etkinlikleri için ses bilgisi oluşturan, kelime dağarcığını destekleyen oyunlar ve bunlara yönelik araç gereç oluşturulabilir. Üzerinde kelimelerin ya da resimlerin olduğu konuşma küpleri ve soruların yazıldığı topların kullanıldığı oyunlar tasarlanıp bu oyunlarla birey konuşmaya teşvik edilebilir.

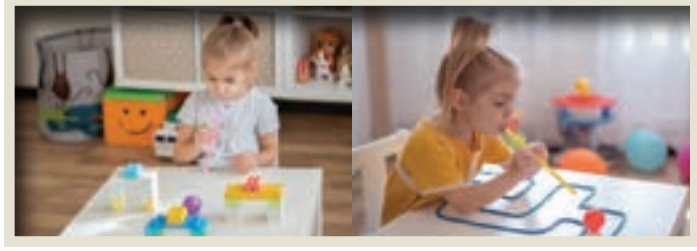

Görsel 4.43: Evcilik oyunu

Görsel 4.44: Rol yapmak

Öğretmenin sembolik oyunlar sırasında bireyin çıkaramadığı veya çıkarmakta zorlandığı sesler üzerine yoğunlaşması gerekir (4.43, 4.44). Örneğin evcilik oyunu sırasında çay içerken mmm… sesi çıkarmak, çayı üflemek ve çok sıcak demek, uçak uçururken "uuuu…" sesi çıkarmak gibi davranışlarla bireye model olunabilir ve dil konuşma bozukluğu olan bireyin de oyun esnasında farklı sesler çıkarması sağlanabilir. Üfleme becerisi içeren oyunlar; sınıfça ya da bireysel olarak, eğlenceli hâle getirilerek oynanabilir (Görsel 4.45).

Görsel 4.45: Üfleme ve nefes çalışmaları

4.3.1.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin oyun ve hareket etkinliklerinde bilişsel gelişimin desteklenmesini amaçlayan oyunlar tasarlanır. Sınıflama, eşleme (Görsel 4.46, 4.47), örüntü oluşturma, örüntüyü tamamlama, örüntü kopyalama, örüntü eşleme (4.48, 4.49) desen kopyalama gibi temel düşünme becerileri de oyun etkinlikleri esnasında çalışılan bazı temel becerilerdir. Bilişsel becerilere hazırlık çalışmaları yapılırken saymak, sınıflandırmak ve sıralamak için pullar, düğmeler, şişe kapakları, renk ve şekil tabletleri, açık uçlu araç gereç, mukavva kutular, plastik borular, kumaş parçaları, eşleşme becerisi için birbirinin aynısı olan meyve ve sebze setleri, hayvan setleri, şekil setleri kullanılabilir. Ayrıca öğretim sürecinde önce üç boyutlu nesneler ile sonra nesne resmi veya görselleri ile öğretim yapıldığından zihin yetersizliği olan bireyler ile yürütülen oyun etkinliklerinde nesne resimleri de kullanılabilir.

Görsel 4.46: Şekil eşleme

Görsel 4.47: Gölge eşleme

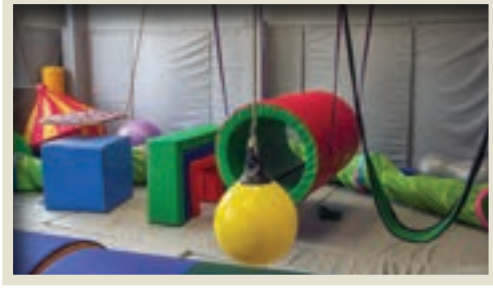

Görsel 4.48: Örüntü kopyalama

Görsel 4.49: Örüntü eşleme

Hem iç hem dış mekân parklarda zihin yetersizliği olan bireylerin bedensel gelişiminin desteklenmesine yönelik birçok fırsat bulunmaktadır (Görsel 4.50, 4.51). Bireylerin koordinasyon ve dayanıklılığını arttırmak için yararlanılabilecek bazı etkinlikler şunlardır: Sallanmak (dayanıklılık, süreyi hesaplama, azaltma ve arttırma), sürünmek, emeklemek (koordinasyon ve dengeyi sağlama), denge tahtası, alçak tırmanma tahtaları ve eğimli tırmanma tahtalarında oynamak (dengeyi sağlama, önüne bakma, vücut farkındalığı), rulo yuvarlamak, tırmanmak, trambolinde atlamak veya sıçramak, minderde yuvarlanmak (bir yerden başka bir yere dengeli geçişler), sıçrama halkaları ve atlama minderlerinden atlamak (mesafeye karar verme) vb.

Görsel 4.50: İç mekân aktiviteleri

Görsel 4.51: Nesne ve nesne resminin bir arada kullanımı

4.3.1.5. Ortopedik Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Motor becerileri geliştirme amacıyla düzenlenen oyun ve hareket etkinliklerinde kullanılacak araç gerecin seçiminde ve etkinliklerin düzenlenmesinde diğer uzmanlar ile iş birliğinde bulunulmalıdır. Ortopedik yetersizliği olan bireylerin iç mekân oyunlarında kaba motor becerilerinin desteklenmesi için yumuşak minderlerden oluşmuş bloklar, merdivenler (Görsel 4.52), denge ve adım tahtaları (Görsel 4.53) kullanılmaktadır .

Görsel 4.52: İç mekânda hareket etkinlikleri

Ortopedik yetersizliği ve süreğen hastalığı olan bireylerin açık hava oyunlarına katılımı, sosyal ve bedensel gelişimleri için oldukça önemlidir. Bu nedenle bireylerin oyun etkinliklerine katılımını sağlamak için dış mekânlarda fiziksel düzenlemeler yapılmalıdır (Görsel 4.54). Örneğin salıncaklar tekerlekli sandalyeler ile uyumlu hâle getirilebilir. Dışarıya çıkılan merdiven ya da basamaklı alanlarda kullanılan rampaların tekerlekli sandalyelere uygun genişlik ve eğimde olması sağlanabilir. Oyun ve hareket etkinliklerinde bireyin hem iki elini kullanması hem de atma ve yakalama gibi temel beden koordinasyonu gerektiren hareketleri yapabilmesi için duvara asılı toplar, farklı dokularda ve ağırlıktaki toplar, fasulye torbaları, farklı materyallerle doldurulmuş keseler kullanılabilir.

Görsel 4.53: Denge tahtası

Görsel 4.54: Tekerlekli sandalyeye uygun salıncak

Ortopedik Yetersizliği Olan Bireylerin Oyuncaklarını Uyarlamak İçin Öneriler

- Oyuncakları sabitlemek için cırtcırt ve vantuzlar kullanılabilir.
- Kurmalı oyuncakların kurma kollarının büyük olması, kolun rahat kavranmasını sağlayabilir.
- Oyuncakların tutma bölümleri kaymaz özellikteki kumaşlarla sarılabilir.
- Araç gerecin sabit durmasını kolaylaştırmak için mıknatıslar kullanılabilir. İnce araç gereç parmaklar ile zor kavranacağı için kalın ya da tutamacı olan araç gereç tercih edilebilir.
- Oyun oynanan zeminde kaymaz keçe kullanılarak oyuncakların kayması engellenebilir.
- Küçük parçalı oyuncakların tutulmasının kolaylaştırılması ve yere düşmesinin engellenmesi için oyuncaklara çubuklar yapıştırılabilir.
- Koltuk arkalığı yüksek ve emniyetli salıncaklar tercih edilebilir.
- Yapboz oyunlarında parçaların alınmasını kolaylaştırabilmek için tutamaçları olan yapbozlar tercih edilebilir.

4.3.1.6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin oyun ve hareket etkinlikleri sırasında taklit etme, yönergelere uyma, kuralları takip etme, ortak dikkati takip etme, sıra alma, ilgiyi paylaşma ve sohbet etme gibi birçok ön koşul becerilerin öğretimi için fırsatlar doğmaktadır. Bu sebeple OSB olan bireylere oyun becerilerinin öğretimi oldukça önemlidir.

Taklit becerisi, daha karmaşık beceriler için temel oluşturduğundan bireylere oyun sırasında taklit etmeyi öğretmek gerekir. OSB olan bireylerle yürütülen oyun ve hareket etkinliklerinde nesneli eylemleri (top atma, tahta kaşıkları birbirine vurma vb.) ya da nesne kullanılmadan yapılan (el çırpma, burnunu tutma vb.) eylemleri taklit etme becerileri öğretilirken tahta bloklardan (Görsel 4.55), farklı renklerde ve boyutlarda toplardan, üç boyutlu diğer nesnelerden (Görsel 4.56) ve kuklalardan yararlanılabilir.

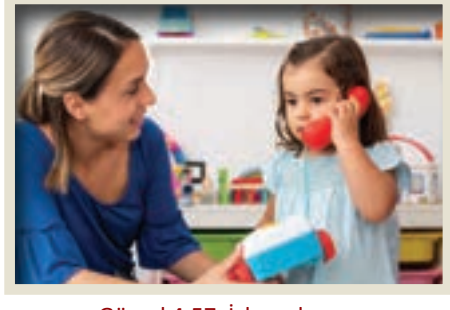
Görsel 4.55: Blok inşa etme becerisi

Görsel 4.56: Tuşlu oyuncak

Oyun ve hareket etkinliklerinde düğmeye basma, topu yere atma, oyuncağı sıkma gibi eylemlerin sonucu olarak ortaya çıkan ses ve ışık gibi uyaranlar otizmi olan bireyin neden ve sonuç ilişkisi kurmasını sağlar. Bu amaçla düğmeye basıldığında harekete geçen, ışık veya ses çıkaran ya da konuşan oyuncaklar, yere atıldığında ışığı yanan toplar, tuşlu ve interaktif oyuncaklar, oyuncak telefonlar, sıkıldığında ses çıkaran hayvan figürleri kullanılabilir. OSB olan bireyler, bu tür oyuncaklar ile ilk defa karşılaştıklarında nasıl oynayacaklarını bilemeyebilir. Böyle durumlarda bireylere oyuncağı nasıl çalıştıracağı ya da harekete geçireceğini öğreten oyun etkinlikleri düzenlenebilir.

İşlevsel Oyun: Otizmli bireyler sıra dışı oyun oynama özellikleri sergileyebilir. Çevrelerindeki dairesel özellikte oyuncak veya nesnelere karşı aşırı ilgi gösterebilir. Örneğin legolar ile şekil oluşturmak yerine legoları yan yana dizebilir. Oyuncak arabanın sadece tekerleğini çevirerek ya da onları yan yana dizerek oynayabilir. Bu sebeple otizmi olan bireylere oyuncakları nasıl kullanacaklarını öğretmek oldukça önemlidir. Bu bireylere çivi tahtasına çivi çakma, oyuncak telefonu kulağa tutma (Görsel 4.57, 4.58), oyuncak bebeğin saçlarını tarama, yapboz parçalarını tamamlama, sürmeli arabayı çekip bırakma, tak-çıkar setleri ile oynama, topu oyun arkadaşına atma gibi oyun davranışları öğretilebilir. Oyuncakları işlevine uygun oynama becerisinin öğretimine bireyin yakın çevresinde bulunan, sınıfında ya da evinde olan oyuncaklar ile başlanabilir.

Görsel 4.57: İşlevsel oyun

Görsel 4.58: Çivi tahtasına çivi takma

Sembolik Oyun: Otizmli bireylerin, diğer yetersizliği olan ve normal gelişim gösteren akranlarına göre daha basit düzeyde ve daha az sıklıkta sembolik oyun oynadıkları gözlenmiştir. Bu sebeple otizmli bireylere "-mış gibi yapma" becerisinin öğretim aşamaları ve kullanılabilecek araç gereç şunlardır:

- **Hayalî İşlevsel Oyun:** Bu oyunda gerçek yaşantıyı temsil eden minyatür nesneler, oyuncak bebekler, minyatür evler, gerçek mutfak eşyaları veya ev aletleri gibi malzemeler, giysi ve nesneler kullanılabilir (Görsel 4.59). Bu aşamada bireye gerçek bir sonuç olmaksızın gerçek ya da minyatür nesnelerin amaca uygun kullanımı öğretilir. Boş kaşık ağza alınabilir. Kaşık kâsenin içinde hareket ettirilebilir. Plastik şişeyle bebek beslenebilir.
- **Bir Nesnenin Diğerinin Yerini Alması:** Bu aşamada bireyin yakın çevresinden tanıdığı nesne, oyuncak, lego, farklı şekil ve boyutlarda bloklar kullanılabilir (Görsel 4.60). Tahta bloklarla tren yapılabilir. Muz ile telefon yapılabilir. Tencere kapağı ile direksiyon yapılabilir.
- **Var Olmayan Nesneleri Hayal Etme:** Bu aşamada herhangi bir araç gereç kullanılmadan varmış gibi hayal edilir ancak oyun ortamında var olmayan nesneyi çağrıştıracak başka araç gereç kullanılabilir. Elinde kaşık yokken bebeği kaşıkla besliyormuş gibi yapmak için oyuncak bebek kullanılabilir. Elde hiçbir şey yokken direksiyon varmış gibi yapmak için arka arkaya sandalyeler dizilebilir.
- **Nesnelere Var Olmayan Özellikler Yükleme:** Bu aşamada bireye evcilik köşesinde bulunan minyatür eşyalar, aynalar, çocukların boyutunda mobilyalar, boş yiyecek kapları, insan ve hayvan figürlerini kullanarak nesnelere, kendisine ya da oyun arkadaşına duygular, özellikler ve roller yüklemesi öğretilir. Figürler gösterilip ağlıyor denerek nesnelere duygular yüklenebilir. Ayna karşısına geçilip kızgınmış gibi yapılabilir. Yemek veya sebze maketleri yeniyormuş gibi yapılırken çok sıcak denerek nesneye özellik yüklenebilir. Oyuncak doktor setleri ile doktor rolüne girilebilir.

Görsel 4.59: Hayalî işlevsel oyun

Görsel 4.60: Bir nesnenin diğerinin yerini alması

4.3.1.7. DEHB Olan Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Bireylerde dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu bir arada görülebildiği gibi sadece dikkat eksikliği ya da sadece hiperaktivite bozukluğu da görülebilir. Hiperaktivite bozukluğu olan bireyler; oyun kurallarına uymada, uzun süren kurallı oyunları sürdürmede ve oyunlarda sıra beklemede güçlük çekebilir. Dikkat eksikliği olan bireyler ise oyun kurallarındaki ayrıntıları fark etmede, kurallı oyunlardaki yönergeleri hatırlamada, dikkati toplamayı gerektiren uzun süreli oyunları sürdürmede ve araç gereci kullanmada güçlük çekebilir.

Bu bireylerin dikkatlerini oyuna vermesini sağlayan, dürtülerini kontrol etmelerine teşvik eden ve ayrıntıları fark edebileceği araç gereç kullanılmalıdır. Masa başında küçük gruplar hâlinde oynanan basit kurallı oyunlar, bu bireylerin büyük grup oyunlarındaki karmaşık kuralları öğrenmesi için bir başlangıç olabilir (Görsel 4.61). Ayrıca bloklar ve yapı-inşa oyunlarının küçük gruplar hâlinde oynanması, DEHB olan bireylerin bekleme ve sıra alma becerilerini geliştirmeye katkı sağlar.

Görsel 4.61: Sıra alma ve kuralların öğretimi için masa başı oyunlar

Dikkat eksikliği olan bireylerin dikkatlerini detaylara vermesinin desteklenmesi için resimdeki farklılıkları ya da eksiklikleri bulma gerektiren oyunlar tasarlanabilir. Farklı kavram, sembol ve figürler pazen panoların üzerine eklenip daha sonra panodan sırasıyla çıkarılabilir.

Kum havuzlarına ya da kutulara yerleştirilen gerçek nesneler veya iki boyutlu resimler birer birer çıkarılarak bireyden neyin çıkarıldığını bulması istenebilir. DEHB olan bireyin neyin değiştiğini bulmaya yönelik detayları keşfetmesi sağlanabilir. Ayrıca dikkati sürdürmeyi gerektiren üç boyutlu ve kâğıt üzerinde çizilen labirentler, tangram ve jenga gibi oyunlar kullanılabilir (Görsel 4.62). Eşini bulma, farklı olanı bulma oyunları için kavram, eşleme ve hafıza kartları kullanılabilir.

Görsel 4.62: Dikkati sürdürmeye yönelik araç gereç

4.3.1.8. Özel Yetenekli Bireylere Uygun Oyun ve Hareket Etkinliğinde Kullanılacak Araç Gereç

Özel yetenekli bireylerin oyun etkinliklerinde kullanılacak araç gerecin ilgi ve yeteneklerine uygun olarak seçilmesi gerekmektedir. Özel yetenekli bireyler genellikle bir alanda yoğunlaşmak ve o alanı ayrıntılarıyla derinlemesine öğrenmek ister. Öğretmen, özel yeteneği olan bireylerin ilgilendikleri alanda oyun kurabilecekleri araç gereç seçerek merak duygularını canlı tutmalıdır. Örneğin birey, dinozorlara ya da elektriğe karşı ilgi duyuyorsa öğretmen; elektrik devresi kurma setleri ve dinozor iskeleti maketlerinden yararlanabilir veya tahta bloklar ve artık materyallerle dinozor şekilleri oluşturulabilir. Ayrıca bilim ve deney setleri, özel yetenekli bireylerin oyun etkinliklerinde sıklıkla tercih ettiği araç gereç arasındadır.

Özel yetenekli bireylerin oyun etkinliklerinde masa başında küçük grupla oynanan zekâ oyunlarından yararlanılabilir. Domino taşları, mangala, sumo, koridor, GO oyunu gibi zekâ oyunları kullanılabilir (Görsel 4.63). Oyun esnasında bireyleri özgür bıraktığı düşünülen ve yaratıcılık, problem çözme, muhakeme yapma becerilerine yönelik olan basit ama çok işlevli araç gereç kullanılabilir. Artık materyaller, mukavva, karton kutular, oyun hamurları, köpük parçaları, odun parçaları vb. açık uçlu araç gereçtir ve bireyler tarafından oyun esnasında çok yönlü olarak kullanılabilir.

Özel yetenekli bireylerin bilişsel becerileri her ne kadar akranlarından ileri olsa da diğer gelişim alanları akranları ile benzer seyredebilmektedir. Bu sebeple bireylerin oyun ve hareket etkinliklerinde kaba motor ve ince motor becerilerini geliştirmeyi amaçlayan, sosyal-duygusal gelişimlerini destekleyen etkinlikler tasarlanabilir.

Görsel 4.63: Zekâ oyunları

4.3.2. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Oyun ve Hareket Etkinliği İçin Araç Gereç ve Ortam Planlama

Oyun ve hareket etkinliklerinde kullanılan araç gereç ve eğitim ortamları; özel gereksinimli bireylerin gelişim özellikleri, ihtiyaçları, bireysel farklılıkları ve yaşları göz önüne alınarak düzenlendiğinde bireylere bir çok fırsat sunabilir (Tablo 4.3).

Özel eğitime gereksinimi olan bireylerin oyun ve hareket etkinlikleri sırasında onlara zarar verebilecek eşyalar ulaşamayacakları yerlere kaldırılmalıdır. Bu eşyalar yetişkin gözetiminde kullanılmalıdır. Ayrıca oyun araç gerecinin sınıfta kullanımının dikkat dağıtıcı olmaması ve görsel karmaşa yaratmaması için raf, sepet ve şeffaf kutulardan yararlanılabilir. Bireylerin oyun sırasındaki kurallar, süre ve rutinlerin takibini yapabilmeleri için ortamda önce-sonra panoları, rutin ve kural tabloları gibi görsel desteklerden yararlanılabilir.

Ortam düzenlenirken bireylerin duyarlılık gösterdiği ısı, ışık ve ses gibi uyaranlar en aza indirilmelidir. Oyun ortamında serbest dolaşma alanı sağlanmalı, sıraların araları açılmalıdır. Görme yetersizliği olan bir birey var ise ortamdaki tüm engeller kaldırılmalıdır. Tekerlekli sandalye kullanan bireyin oyun etkinliklerine katılabilmesi için geniş alan yaratılmalıdır. Sınıf ya da parkta farklı oyun alanları oluşturabilmek için etkinliklerde oynanan oyunlara göre renk temaları, şerit bantları ya da paravanlardan yararlanılabilir.

Tablo 4.3: Oyun ve Hareket Etkinliklerinde Ortam Düzenlemesi

Bireyin Adı ve Soyadı: Arda.....
Bireyin Yaşı: 7
Bireyin Özellikleri ve Şu Anki Performansı: : Arda, özel eğitim sınıfına devam eden, hafif düzeyde zihin yetersizliği tanısı olan bir öğrencidir. Nesneleri renklerine, büyüklüklerine ve şekillerine göre bağımsız olarak eşler. Farklı türde ve şekillerdeki nesneleri sınıflandırır. Ancak nesneleri işlevleri ve özelliklerine göre gruplamaya gereksinimi vardır. İki ve tek eliyle alması gereken nesneleri yerden kaldırır, başka bir yere taşır.
Problem / İstenmeyen Davranış: Teneffüste ve geçiş zamanlarında oyuncakların toplanması istendiğinde oyuncakları olması gerektiği yerden farklı yerlere yerleştirmek.
Yapılacak Etkinlik: Etkinlikte sınıfta bulunan çeşitli objeler, üzerlerine yapıştırılan resimlere göre uygun kutulara doldurulur. Öğrenciler, müzik durdurulduğunda durur, müzik başladığında objeleri yerden alabilir. Öğretmen, oyun sırasında Arda'nın objeyi yanlış kutuya eşleştireceğini gördüğünde müziği durdurur. Tüm öğrencilerin hareketsiz kalmasını sağlar ve Arda'nın yanına giderek objeyi doğru kutuya koyması için ona model olur.
Kullanılacak Araç Gereç: Çeşitli büyüklüklerde kutular, sınıfta bulunan eşyalar ve oyuncak, köşelerde yer alan oyuncaklar (bloklar, boya kalemleri, yapboz parçaları vb.), müzik çalar ve hoparlör
Etkinliğin Yapılacağı Ortam: Sınıf ortamı **Öğrenci sayısı:** 8

Yapılacak Ortam Düzenlemesi

Araç Gereç Düzenlemesi: Öğretmen, daha önceden sınıfın farklı yerlerinden alınmış çeşitli objelerin fotoğraflarını çeker ve çıktısını alır. Farklı boyutlardaki şeffaf ya da karton kutular hazırlar ve çıktısını aldığı fotoğrafları kutuların üzerine her bir kutuda tek tür obje olacak şekilde yapıştırır. Sınıftaki öğrencilerin sevdiği çocuk şarkılarını önceden ayarlar.

Fiziksel Düzenlemeler: Öğretmen, tüm öğrencilerin rahat dolaşabilmesi için tüm sıraları kenarlara çeker. Sınıftan seçtiği objeleri sınıf halısının üzerine karışık şekilde yerleştirir. Hazırladığı kutuları tüm öğrencilerin rahatlıkla görebileceği bir yere yerleştirir. Sınıftaki öğrencilerin objelerin etrafında çember oluşturmasını sağlar.

Alınacak Güvenlik Tedbirleri

- Öğretmen; kesici olmayan, öğrencilerin kendisine ve çevresine zarar vermeyeceği objeler seçer.
- Öğretmen, oyun kurallarını tüm öğrencilere önceden anlatır. Kendisi oyunun nasıl oynanacağını model olarak gösterir. Bir öğrenciden de nasıl oynanacağını göstermesini ister. Oyun sırasında koşmak yaralanmalara sebep olabileceğinden öğrencilerin objeleri yürüyerek aramasını söyler.
- Öğretmen, koşan öğrenci gördüğünde müziği durdurarak tüm öğrencilerin hareketsiz kalmasını sağlar. "Yürüyoruz." diyerek kuralı hatırlatır.

4.10. ETKİNLİK

Sınıfınızda gruplara ayrılınız ve belirlediğiniz bir özel gereksinim türüne uygun oyun ve hareket etkinliğine yönelik ortam düzenlemesi yapınız. Farklı özel gereksinim türlerine göre öğrenci performansını, etkinlik için gerekli araç gereci, alınması gereken güvenlik tedbirlerini ve yapılması gereken ortam düzenlemelerini grup hâlinde belirleyiniz. Buna uygun olarak aşağıdaki boşlukları doldurunuz ve grup arkadaşlarınızla birlikte bir kutunun içine hazırladığınız ortamın minyatürünü sınıftaki diğer arkadaşlarınıza sununuz.

Bireyin Adı ve Soyadı:

Bireyin Yaşı:

Bireyin Özellikleri ve Şu Anki Performansı:

Problem / İstenmeyen Davranış:

Yapılacak Etkinlik:

Kullanılacak Araç Gereç:

Etkinliğin Yapılacağı Ortam:

Yapılacak Ortam Düzenlemesi
Fiziksel Düzenlemeler:

Araç Gerecin Hazırlanması:

Alınacak Güvenlik Tedbirleri

4.3.3. Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Oyun ve Hareket Etkinliği Örnekleri

4.11. ETKİNLİK

Araç Gereç: Farklı doku ve pürüzlü yüzeylerden oluşmuş (kumaş parçaları, kulak çöpü, tüylerden oluşmuş vb.), 5 x 5 büyüklüğünde domino kartları

Yönerge

- Öğretmen, bireyin yakın çevresinde olan dokuları kare şeklinde kestiği mukavvalara yapıştırır.
- Oyuna başlamadan önce bireyi sınıfta gezdirip dokuları sınıfta nerede bulabileceğini söyler.
- Bireyin yüzeye dokunmasını sağlar ve dokunduğu nesnelerin adını söyler. Örneğin perdeye dokunuyorsun, kulak çöpüne dokunuyorsun, düğmeye dokunuyorsun, eva kâğıdına dokunuyorsun, tüylü kaleme dokunuyorsun vb.
- Daha sonra bireyden sırasına oturmasını ister. Bireyin masasındaki domino kartlarına teker teker dokunmasını sağlar.
- Bireyin dokuların hangi nesnelere ait olduğunu tahmin etmesi ve söylemesini ister.
- Daha sonra bireyden aynı dokuları yan yana getirerek eşlemesini ve tüm domino taşlarını boşta kalan eşiyle bir araya getirmesini ister.

*Domino kartları, farklı temalar oluşturularak da oynanabilir. Örneğin sınıftaki yüzeyler (kırtasiye malzemelerinden oluşmuş dominolar), bahçedeki yüzeyler (toprak, çam ağacı yaprağı, çiçek, kozalak yüzeyi vb. dokulardan oluşmuş domino kartları), evdeki yüzeyler (fayans yüzeyi, farklı koltuk kumaşları, farklı dokularda perde ve tüller, sofra örtüsü dokuları gibi kendi evi ve her evde karşılaşabileceği yüzeylerden oluşmuş dokular)

Görsel 4.64: Domino oyunu

4.12. ETKİNLİK

Araç Gereç: Renkli arabalar ve mukavvadan yapılmış renk blokları

Yönerge

- Öğretmen; arabalarla oynama becerisi, ses düzeyinde taklit becerisi, renk eşleme becerisi (nesne-nesne resmi aşamasında) ve paralel oyun öğretimi için sekiz farklı renkten oluşmuş yarış arabalarını ve aynı renklerden oluşmuş bölümleri mukavvadan hazırlar.
- Bireye model olabilmesi için kendisine de aynı renk ve boyutlarda yarış arabaları hazırlar.
- Bireyin dikkatini arabalara çeker. Bireyin eline aldığı ilk arabanın aynısını eline alır. Örneğin birey yeşil arabayı aldıysa öğretmen de kendi önündeki yeşil arabayı eline alır ve mukavvadaki yolda sürerek bireye model olur. Bireye "Sen de böyle yap." diyerek yönerge verir. Birey arabayı yolda sürmekte zorluk yaşarsa bireyin kolundan desteleyerek ipucu verir.
- Öğretmen, birey arabayı eline aldığında "Düt düüt." diyerek korna sesi çıkarır. Bireye "Sen de söyle, düt düüt." diyerek yönerge verir. Birey, düt düt sesini taklit ederse öğretmen "Vaaay! Araba çok güzel ses çıkardı." diyerek bireyin davranışını sözel olarak pekiştirir.
- Daha sonra bireye yolun sonuna gelen arabalar ile aynı rengi eşlemesini (park etmesini) söyler. Birey araba ile aynı rengi eşleştirmede zorlanırsa öğretmen model olur.
- Öğretmen tüm renkleri aynı sırayla tamamlatır. Etkinliği grup şeklinde, her bireye ayrı renk vererek de oynatabilir.

Görsel 4.65: Renkli arabalar ve eşleme çalışması

4.13. ETKİNLİK

Araç Gereç: Araba, top, kutu oyunları ve yapı-inşa kuleleri

Yönerge

- Öğretmen sıra alma becerisinin öğretimi için bireyin en sevdiği oyuncakları halıya koyar.
- Bireyin oyuncaklar arasından seçim yapmasını bekler. Birey seçim yapmakta güçlük çekerse öğretmen bireye seçenek sunabilir.
- Bireylerin ilgilendiği oyuncağı kullanarak sıra ile oynayabilecekleri bir oyun kurar. Örneğin birey kule ile oynamayı tercih ettiyse sıra alarak kule inşa etmeye başlanır.
- Birey sıra almakta güçlük çektiğinde öğretmen "Sıra sende.", "Sıra bende." şeklinde sözel ipuçları verir.
- Sözel ipucu ile sıra almakta sınırlılık yaşayan birey için fiziksel yardım sunar. İpuçlarının yoğunluğunu, birey başarılı oldukça azaltır. Bireyin bağımsız olarak sıra alma davranışını her seferinde pekiştirir. Birey tercih ettiği diğer oyuncaklar ile de sıra alarak oynar.
- Birey, yetişkin ile sıra alma gerektiren oyunları bağımsız olarak oynadığında öğretmen, küçük grup ile birlikte sıralı oyun oynama etkinlikleri yapar.

4.2. UYGULAMA FAALİYETİ

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYE YÖNELİK OYUN VE HAREKET ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA

Özel gereksinimli bireylere yönelik oyun ve hareket etkinliği örneklerini farklı kaynaklardan araştırınız. Belirleyeceğiniz bir özel gereksinim türüne uygun oyun ve hareket etkinliği hazırlayıp uygulayınız. Hazırladığınız etkinliği yönergesiyle birlikte sınıfta sununuz.

Etkinliğinizi hazırlarken şu noktaları göz önünde bulundurunuz:

- Oyun ve hareket etkinliğinizi hangi özel gereksinim türüne uygun hazırlayacağınızı belirleyiniz.
- Oyun ve hareket etkinlik örneklerini kitaplardan ve genel ağdan araştırınız. Araştırmanızda en az beş farklı kaynaktan yararlanınız.
- Belirlediğiniz özel gereksinim türüne uygun bir oyun ve hareket etkinliği hazırlamaya dikkat ediniz.
- Oyun ve hareket etkinliğinizde öğretilmesini istediğiniz uzun ve kısa dönemli amaçları belirleyiniz ve herkes tarafından doğru anlaşılacak şekilde yazınız.
- Oyun ve hareket etkinliğiniz için gereken materyalleri listeleyerek temin ediniz.
- Etkinliğin uygulanması sırasında öğrenciden beklediğiniz davranışları sırasıyla yazınız.
- Etkinliği uygularken özel gereksinimli bireye vereceğiniz yönergeleri bir kâğıda yazınız.
- Öğrenciden beklediğiniz davranışların, verilmesi planlanan yönergelerin belirlediğiniz özel gereksinim türüne sahip bireye uygulanabilir olduğundan emin olunuz.
- Etkinliğin yönergelerini yazarken imla kurallarına dikkat ediniz ve Türkçeyi doğru kullanınız.
- Etkinliği yönergeleri ile birlikte sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.
- Oyun ve hareket etkinliğini uygularken ses tonunuzu, jest ve mimiklerinizi etkinliğe uygun kullanmaya özen gösteriniz.
- Etkinliği 2 ders saatinde tamamlayınız.

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, özel gereksinimli bireye yönelik oyun ve hareket etkinliği hazırlama kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre yapılacaktır.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYE YÖNELİK OYUN VE HAREKET ETKİNLİĞİ HAZIRLAMA KONTROL LİSTESİ

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Öğretmenin Adı ve Soyadı:
Sınıfı ve No.:	Değerlendirme Tarihi:
Tarih:	İmza:

Yönerge: Uygulama çalışmasındaki performansınız tablodaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Kazandığınız beceri ve davranışlar için "EVET", kazanamadığınız beceri ve davranışlar için "HAYIR" kutucuğuna "X" işareti koyulacaktır.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
	A) Hazırlık Aşaması		
1	Oyun ve hareket etkinliğini hangi yetersizlik türüne uygun hazırlayacağını belirledi.		
2	Belirlediği yetersizlik türüne yönelik oyun ve hareket etkinlik örneklerini en az beş farklı kaynaktan ve genel ağdan araştırdı.		
3	Kaba değerlendirme aracında yer alan oyun ve hareket etkinlik amaçlarından hangisini uygulayacağını belirledi.		
4	Seçtiği yetersizlik türüne uygun bir oyun ve hareket etkinliği belirledi.		
5	Uygulayacağı oyun ve hareket etkinliği için gereken materyalleri hazırladı.		
	B) Yapım Aşaması		
6	Etkinliğin yönergelerini, belirlediği yetersizlik türüne sahip bireye uygulanabilir özellikte yazdı.		
7	Yönergeleri yazarken imla kurallarına dikkat etti ve Türkçeyi doğru kullandı.		
8	Etkinliği yönergeleriyle birlikte sınıfta sundu.		
9	Oyun ve hareket etkinliğini uygularken ses tonunu, jest ve mimiklerini etkinliğe uygun kullandı.		
	C) Zaman Yönetimi		
10	Oyun ve hareket etkinliğini verilen sürede tamamladı.		

Değerlendirme: Değerlendirme sonunda 3 ve 3'ten fazla ölçüt "HAYIR" ise öğrenmeler öğrenci tarafından bir kez daha gözden geçirilmeli ve uygulama tekrar edilmelidir.

4.4. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI VE GRUP EĞİTİM PLANI UYGULAMAYA YARDIMCI OLMA

4.4.1. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Oyun ve Hareket Etkinliğine Yönelik Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı Hazırlama

Özel gereksinimli bireylere yeni kavram ve becerilerin öğretilebilmesi için oyun ve hareket etkinlikleri düzenlenir. Oyun ve hareket etkinlikleri, özel gereksinimli bireylere öğrendikleri kavramları ve becerileri genellemeleri, bunları akranları ile bir aradayken doğal ortamında sergilemeleri için de önemli fırsatlar sunar. Bu sebeple bireylerin eğitsel performansları kaba değerlendirme araçları ile belirlenerek öğrenme gereksinimlerini hedef alan bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanır.

Belirlenen uzun dönemli ve kısa dönemli amaçlara göre oyun ve hareket etkinliklerinin tasarlanması oldukça önemlidir. Örneğin öğretmen; eşleme, sınıflama, sıralama, örüntü ve taklit gibi bilişsel gelişim alanını kapsayan becerileri oyun ve hareket etkinlikleri aracılığı ile öğretebileceği gibi ortak dikkat, göz kontağı kurma, sohbet etme, sıra alma, iş birliği yapma gibi sosyal becerileri de öğretmeyi amaçlayan oyun ve hareket etkinlikleri de tasarlayabilir.

Oyun ve hareket etkinlikleri yoluyla bireylere farklı gelişim alanlarından beceri ve kavramların öğretilmesi amaçlandığı gibi oyun oynama becerilerini geliştirmeyi amaçlayan etkinlikler de tasarlanabilir. Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanırken birey, bulunduğu yaş ve gelişim dönemi dikkate alınarak kaba değerlendirme formları ile değerlendirilir. Tablo 4.4'te MEB Erken Çocuklukta Özel Eğitim Programı baz alınarak hazırlanan, erken çocukluk döneminde gözlemlenen oyun davranışlarını içeren kaba değerlendirme formu yer almaktadır.

Tablo 4.4: Oyun Becerileri Kaba Değerlendirme Formu

Bildirimler	Evet	Hayır
Bir nesneyi tanımak için ağzına götürür.		
Nesneleri sallayarak, vurarak ya da atarak keşfedici oyunlar oynar.		
"Cee oyunu"na katılarak amaçlı etkileşim yürütür.		
Ağlama sesinin taşıdığı duyguyu anladığını oyunu bırakarak gösterir.		
Yetişkini teşvik ederek rutini ya da tanıdığı oyunu başlatmaya çalışır.		
Yetişkin oyun oynamayı durdurduğunda yetişkine bakarak ya da gülümseyerek etkinliği sürdürmesini talep eder.		
Nesneler ve bir kutu ile doldur-boşalt oyunu oynar.		
Başka bir çocukta olan ve ilgisini çeken oyuncağı almaya çalışır ya da alır.		
Sözel oyunlara sözel veya sözel olmayan yollarla eşlik eder.		
İsmini söyleyen herhangi birine tepki verir.		
İki elindeki nesneyi birbirine vurarak ya da sürterek sesler çıkarır.		
Ses çıkaran bir kurmalı oyuncağın ses çıkarmasını sağlayan düzeneğini çalıştırmayı dener.		
Birbiri ile ilişkili olan nesneleri birlikte kullanır.		
Çevresindeki bireylerle sözel dile dayalı oyunlar başlatır.		

Oyunlarda yetişkinin bir önceki basamağını tekrar etmesi için basit taklitleri kullanarak etkileşime girer.		
"Cee" gibi oyunlarda sıra bekleyerek ileriye doğru yetişkinle etkileşime girer.		
Kendine yönelik -mış gibi oyun eylemlerinde bulunur.		
-Mış gibi iki eylemi birleştirip oyun dizisi oluşturur.		
Oyun sırasında nesneleri işlevine uygun kullanır.		
Oyuncağını alan çocuğa tepki verir.		
Yetişkin ile gerçekleştirdiği oyun rutinini akranı ile tekrar eder.		
Kendinden büyük çocukları taklit ederek oyuncaklarla farklı şekilde oynar.		
Oyun alanında oynarken bazen yetişkin ile etkileşime girip oynamaya geri döner.		
Yetişkinden uzakta oynar.		
Yetişkinden uzakta bağımsız oyun oynarken arada sırada yetişkini kontrol etmek için onun yanına gelir.		
-Mış gibi üç eylemi birleştirip oyun dizisi oluşturur.		
Oyun oynarken akranları ile iletişim kurar.		
Oyun sırasında yardıma gereksinim duyan arkadaşına yardım eder.		
Oyun oynarken yetişkinin dikkatini bakışları ile kontrol eder.		
Hayalî oyunlardaki karakterlerin duygularını ifade eder.		
Diğer çocuklarla oynamaya hazır oluncaya kadar kendi başına oynar.		
Bir nesneyi başka bir nesnenin yerine kullanarak oynar.		
-Mış gibi ardışık dört ve daha fazla eylemi birleştirip oyun dizisi oluşturur.		
Oyuncak bebeklere ya da hayvanlara duygu yükleyerek oynar.		
Akranları ile farklı roller içeren oyun oynar.		
Akranları ile oyun oynarken rolleri değişir.		
Oyunda sıra bekleyerek iş birliği yapar.		
Hayalî oyun sırasında duygularının gerektirdiği ruh hâlini canlandırır.		
Yetişkinin sözel ya da sözel olmayan davranışlarını oyunda taklit eder.		
Oyunda var olmayan bir nesne varmış gibi yaparak oynar.		
Oyuncak ve ev araçları gibi nesnelerin kapağını el bileği ve ön kolunu kullanarak döndürür.		
Taklit oyunlarında rol yapar.		
Taklit oyunlarında arkadaşının ne yapması gerektiğini söyler.		
Hayalî bir oyunda çevresindeki kişilerin duygularını oyuncakları aracılığıyla ifade eder.		

4.4.2. Oyun ve Hareket Etkinliği BEP Örneği Çalışmaları

Oyun ve hareket etkinlikleri için BEP Tablo 4.5'te verilen örnekteki gibi hazırlanmalıdır.

Tablo 4.5: Oyun ve Hareket Etkinlikleri BEP Örneği

20..-20.. EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
…… ANAOKULU
BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI

Ders Adı: Oyun ve Hareket
BEP Hazırlama Tarihi:
Sorumlu Kişi:

ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER

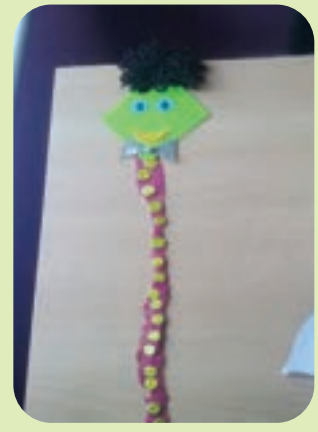
Adı ve Soyadı	**……**
Yaşı	
Sınıfı	**Hafif Otizm Özel Eğitim Ana Sınıfı**

Performans Düzeyi: …… (bireyin adı); oyun ve hareket etkinliklerinde tek basamaklı grup yönergelerini yerine getirir. Jest ve mimik kullanılarak gösterilen yere bakar. Başkasının baktığı yöne bakar. Parmağıyla bir nesne, görsel ve kişiyi işaret ederek iletişim başlatır. Oyun hamuru ile basit şekiller yapar. Neden ve sonuç ilişkisi içeren basmalı oyuncakları çalıştırır. Bir kutuyu doldurma ve boşaltma gerektiren basit oyunlar oynar. Şekilleri şekil kutusuna atar. Nesnelerle ve nesne kullanılmadan yapılan tek basamaklı hareketleri, yüz hareketlerini ve mimikleri aynısı gibi yapması istendiğinde yetişkini taklit eder. Kendisine söylenen kelimeleri tekrar söylemesi istendiğinde tekrar eder. Grup içerisinde oynanan oyunlarda kendisinden istenen basit ve tek basamaklı eylemleri arkadaşlarına bakarak aynısı gibi yapar.

AMAÇLAR

Uzun Dönemli Amaçlar (UDA)	Kısa Dönemli Amaçlar (KDA)	Başlangıç ve Bitiş Tarihleri	Kullanılacak Yöntem ve Teknikler	Araç Gereç ve Ortam
1. ……, bir yılın sonunda bağımsız olarak oyuncaklarla oynar.	1.1. Bebeği kucağa alıp sallar. 1.2. Bebeği beşiğe yatırıp sallar. 1.3. Bebeği beşiğine yatırıp bebeğin üzerini örter ve sallar. 1.4. Bebeği kucağa alıp biberonla besler. 1.5. Bebeği sallarken "Eee eee…" sesleri çıkarır. 1.6. Arabayı öne ve arkaya doğru iterek sürer. 1.7. Arabayı garaja götürür. 1.8. Sürgülü arabaları geriye doğru çekip bırakır. 1.9. İki tane sürgülü arabayı aynı anda geriye çekip bırakarak yarış yaptırır. 1.10. Arabayı sürerken "Vın vınn…" sesleri çıkarır.	Ekim - Kasım	Ayrık denemelerle öğretim	Oyuncak bebek, oyuncak biberon Sınıf ortamı

ARA TATİL				
2. ....., bir yılın sonunda bağımsız olarak sofra hazırlamaca oynar.	2.1. Sofra örtüsünü masaya serer. 2.2. Sofra örtüsünün üzerine tabağı, kaşığı ve bardağı koyar. 2.3. Sürahiden bardağa su koyarmış gibi yapar. 2.4. Oyun hamurlarını küçük parçalara ayırarak top şeklini verir. 2.5. Oluşturduğu şekilleri yemekmiş gibi tabağa koyar.	Kasım - Aralık	Ayrık denemelerle öğretim	Minyatür masa örtüsü, çatal, kaşık, bardak, sürahi, oyun hamuru Sınıf ortamı
3. ....., bir yılın sonunda bağımsız olarak, nesneleri başka nesnelerin yerine koyarak oyun oynar.	3.1. Gerçek nesneye benzer olan nesneyi kullanır (tencere kapağını direksiyonmuş gibi kullanmak). 3.2. Nesneleri başka nesneleri temsil edecek şekilde kullanır (yemek karıştırmak için bir çubuk, şapka yerine bir kutu). 3.3. Bir nesneyi çok sayıda nesne yerine kullanır (kutuyu araba, şapka, ayakkabı olarak kullanmak).	Aralık - Ocak - Şubat	Doğal öğretim	Üç boyutlu nesneler, oyuncaklar, gerçek nesneler Sınıf ortamı
ARA TATİL				
4. ....., bir yılın sonunda bağımsız olarak, üç ve dört basamaklı eylemleri oyun esnasında arkadaşlarına bakarak taklit eder.	4.1. Üç ve dört basamaklı, nesneler kullanılarak büyük kaslarla yapılan eylemleri oyun esnasında arkadaşına bakarak yapar. 4.2. Üç ve dört basamaklı, nesne kullanılmadan büyük kaslarla yapılan eylemleri oyun esnasında arkadaşına bakarak yapar. 4.3. Üç ve dört basamaklı, küçük kaslarla yapılan eylemleri oyun esnasında arkadaşına bakarak yapar. 4.4. Üç ve dört basamaklı yüz hareketlerini oyun esnasında arkadaşına bakarak yapar.	Nisan - Mayıs - Haziran	Doğal öğretim	Üç boyutlu nesneler, oyuncaklar, görsel duygu kartları Sınıf ortamı, park
Problem Davranış	Öğrenci, masa başı oyun etkinlikleri sırasında diğer arkadaşlarının elindeki oyuncakları alır.			

Problem Davranışa Müdahale Yöntemi	Her öğrencinin masasında oynadığı alan, renkli bantlarla sınırlandırılır. Etkinlik, plastik tabak ya da karton kutu kullanılarak, fiziksel olarak sınırlandırılır. Öğrencinin arkadaşından oyuncağı almak istediğinde "alabilir miyim?" şeklinde izin alması gerektiğine dair sınıf kuralı koyulur. Öğrenci, kendi oyuncakları ile oynadığında ve arkadaşının oyuncağını alırken izin istediğinde bu davranışı pekiştirilir.
Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi	Ders boyunca öğrencinin her üç doğru tepkisinde uçurtmanın kuyruğuna bir gülücük yapıştırılır. Kuyruğun sonunda öğrencinin dersten önce seçtiği pekiştireç yer alır. Öğrenci, biriktirdiği gülücüklerin sonunda istediği pekiştireci alır. Görsel 4.66: Sembol pekiştireç

4.14. ETKİNLİK

Araç Gereç: Oyun halısı
UDA: Bir yılın sonunda bağımsız olarak, üç ve dört basamaklı eylemleri oyun esnasında arkadaşlarına bakarak taklit eder.
KDA 2: Üç ve dört basamaklı, nesne kullanılmadan büyük kaslarla yapılan eylemleri oyun esnasında arkadaşına bakarak yapar.

Yönerge

- Öğretmen çocuklara oyun halısı üzerinde çember yapmalarını söyler.
- "Sizlerle 'ayna ayna' oyunu oynayacağız. Ben bazı hareketler yapacağım siz de sağınızdaki (yanınızdaki) arkadaşınıza bakarak arkadaşınız ne yapıyorsa aynısını yapmaya çalışacaksınız." diyerek kuralları tüm çocukların anladığından emin olana kadar anlatır ve örnek olarak gösterir.
- Etkinliği çocukların performans ve yaş düzeyine göre sağ, sol kavramlarını kullanarak da yaptırabilir.
- Öğretmen; görsellerdeki sıraya göre ellerini çırpar, dizlerine dokunur, burnuna dokunur, kulaklarına dokunur. Bu hareketleri yalnızca bir defa yapar. Ardından sınıfta başka bir çocuktan bu hareketleri yapmasını, çocuğun sağındaki arkadaşından da onu izledikten sonra aynısını yapmasını ister. Tüm çocuklar, hareketleri doğru sırayla hatırlayıp tekrar ettiklerinde hep birlikte alkışlar.
- Öğretmen, oyun esnasında grupça yapılan çalışmanın ve iş birliğinin önemi vurgular.
- Sınıftaki diğer çocukların performans düzeylerine göre bazen hareketler karmaşıklaştırılabilir. Ancak karmaşık hareketleri özel gereksinimli bireyin kısa dönemli amaçta yer alan ölçüde (3 veya 4 ardışık hareket) doğru yapmasını bekler.

- Öğretmen, özel gereksinimli bireye gerektiği yerde jest ve mimikle ipucu verir. Daha sınırlı ipucuna ihtiyaç duyulduğunda ipucunun yoğunluğu arttırılabilir. Örneğin arkadaşından bireye model olmasını isteyebilir. Ancak bireyin davranışlarını bağımsız yapabilmesi için ona fırsatlar sunmalı, beceriyi yapabilmesi için beklemeli ve arkadaşlarını da sabırla beklemeye teşvik etmelidir.
- Öğretmen, kısa dönemli amaçta yazıldığı üzere özel gereksinimli bireyin arkadaşlarına bakarak taklit etmesi hedeflendiğinden hareketlere tekrar model olmamaya çalışmalıdır.

Görsel 4.67: Çok basamaklı dizileri taklit etme

SIRA SİZDE

4.14. etkinlik "Tablo 4.5 Oyun ve Hareket Etkinlikleri BEP Örneği"ndeki 4. uzun dönemli amacın 2. kısa dönemli amacına yönelik hazırlanmıştır. Siz de oyun ve hareket etkinlikleri için bir uzun dönemli amaç belirleyiniz. Belirlediğiniz uzun dönemli amaca yönelik etkinlik tasarlayıp arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.15. ETKİNLİK

*Tablo 4.6'da özel eğitim ihtiyacı olan bir bireyin oyun ve hareket etkinliklerinde sosyal-duygusal gelişim alanına ait oyun becerilerinin yer aldığı kaba değerlendirme formu bulunmaktadır. Formu ve bireye ilişkin bilgileri inceleyiniz. Daha sonra verilmiş BEP şemasına uygun olarak **BEP hazırlayınız.**

Defne . . . . . , 8 yaşında zihin yetersizliği olan bir bireydir ve özel eğitim sınıfına gitmektedir. Defne için doldurulmuş kaba değerlendirme formu Tablo 4.6'dadır.

Tablo 4.6: Kaba Değerlendirme Formu

Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı		
Bildirimler	**Evet**	**Hayır**
Oyun sırasında akranları ile konuşarak iletişim kurar.	X	
Başkaları ile oyuncaklarını paylaşır.	X	
Akranlarına vermek istemediği oyuncaklara "Benim." diyerek sahip çıkar.	X	
Yetişkinin yönergesi ile yeni tanıdığı akranı ile oyuncaklarını paylaşır.	X	
Sıra alarak oyunlarda iş birliği yapar.		X
Yetişkin yönergesi ile etkinlikler sırasında grup içinde kalır.	X	
Basit kuralları olan grup oyunları oynar.	X	
Nesneleri kullanmadan önce sahibinden izin alır.		X
Yetişkine oyunun kurallarını anlatarak oyun kurar.		X
İki kişilik grup oyunlarında sıra alarak oyun oynar.		X
Yardım ile takım oyunu oynar.	X	
Oyunun kurallarını anlatarak oyun kurar.	X	
Oyuna göre farklı arkadaş tercihi yapar.		X
Grup oyunlarında kurallara uyar.		X
Oyun kurallarını ortak anlaşma ile değiştirir.		X
Korku ya da öfke gibi yoğun duyguları hayalî oyun içerisinde söyler.		X
Akranı tarafından oyunun bozulmasına karşı akranına duygusunu söyler.		X
Yeni tanıştığı akranları ile rol alarak oyun oynar.		X
Oyuncaklarını koyulduğu yerde arar.		X
Rollerini yerine getirerek takım oyunu oynar.		X
Oyun oynayan gruba girmeyi talep eder.		X
Oyunun dışında kalan çocuğu oyuna katılması için oyun grubuna davet eder.		X
Akranları ile kurallarına uyarak yarışmacı masa oyunları oynar.		X

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI				
Ders Adı: **BEP Hazırlama Tarihi:** **Sorumlu Kişi(ler):**				
ÖĞRENCİYE İLİŞKİN BİLGİLER				
Bireyin Adı ve Soyadı				
Bireyin Yaşı				
Bireyin Sınıfı				
Performans Düzeyi:				
AMAÇLAR				
Uzun Dönemli Amaçlar (UDA)	**Kısa Dönemli Amaçlar (KDA)**	**Başlangıç ve Bitiş Tarihleri**	**Kullanılacak Yöntem ve Teknikler**	**Araç Gereç ve Ortam**
Problem Davranış				
Problem Davranışa Müdahale Yöntemi				
Pekiştireçler ve Pekiştirme Tarifesi				

4.4.3. Oyun ve Hareket Etkinliği BÖP Örneği Çalışmaları

Oyun ve hareket etkinlikleri için BÖP Tablo 4.7'de verilen örnekteki gibi hazırlanmalıdır.

Tablo 4.7: BÖP Örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM PLANI ÖRNEĞİ	
Sorumlu Kişiler:	**Sınıfı:**
Ders / Konu	Oyun ve Hareket Etkinlikleri / Fotoğraftaki Blok Dizaynını Kopyalamak
Bireyin Adı ve Soyadı	.....
Bireyin Beceriye İlişkin Performans Düzeyi	Nesneyi nesne resmi ile eşler. Yüz hareketleri taklidi yapar. En az 30 farklı, iki basamaklı taklit gerektiren hareketleri yapar. 2 blokla yapılan blok dizaynı fotoğrafına bakarak kendisi de bloklarla aynı dizaynı yapar. Önceden yapılan blok dizaynını kopyalar.
Uzun Dönemli Amaç	Bir yılın sonunda fotoğraftaki 5 blok ile yapılmış blok dizaynının aynısını bağımsız olarak yapar.
Kısa Dönemli Amaç	1. Fotoğraftaki 3 blok ile yapılmış blok dizaynının aynısını kendisine verilen bloklarla, model olma ipucuyla yapar. 2. Fotoğraftaki 4 blok ile yapılmış blok dizaynının aynısını kendisine verilen bloklarla, model olma ipucuyla yapar. 3. Fotoğraftaki 5 blok ile yapılmış blok dizaynının aynısını kendisine verilen bloklarla, model olma ipucuyla yapar. 4. Fotoğraftaki 3 blok ile yapılmış blok dizaynının aynısını kendisine verilen bloklarla, jestsel ipucuyla (işaret etme) yapar. 5. Fotoğraftaki 4 blok ile yapılmış blok dizaynının aynısını kendisine verilen bloklarla, jestsel ipucuyla (işaret etme) yapar. 6. Fotoğraftaki 5 blok ile yapılmış blok dizaynının aynısını kendisine verilen bloklarla, jestsel ipucuyla (işaret etme) yapar.
Öğretimsel Amaçlar	Farklı renkte, üst üste koyulmuş 1 üçgen prizma ve 2 dikdörtgen prizmadan oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar. Farklı renkte, üst üste koyulmuş 2 üçgen prizma ve 1 dikdörtgen prizmadan oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar. Farklı renkte, üst üste koyulmuş 2 üçgen prizma ve 1 küpten oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar. Farklı renkte, üst üste koyulmuş 1 üçgen prizma ve 2 küpten oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar. Farklı renkte, farklı şekillerde koyulmuş 1 üçgen prizma, 2 dikdörtgen prizma ve 1 silindirden oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar. Farklı renkte, farklı şekillerde koyulmuş 2 üçgen prizma, 1 dikdörtgen prizma ve 1 silindirden oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar.

	Farklı renkte, farklı şekillerde koyulmuş 1 üçgen prizma, 1 dikdörtgen prizma ve 2 silindirden oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar. Farklı renkte, farklı şekillerde koyulmuş 1 üçgen prizma ve 3 silindirden oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar. Farklı renkte, farklı şekillerde koyulmuş 4 küp ve 1 dikdörtgen prizmadan oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar. Farklı renkte, farklı şekillerde koyulmuş 1 üçgen prizma ve 4 dikdörtgen prizmadan oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar. Farklı renkte, farklı şekillerde koyulmuş 1 üçgen prizma, 2 dikdörtgen prizma ve 2 silindirden oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar. Farklı renkte, farklı şekillerde koyulmuş 2 küp ve 3 silindirden oluşan blok dizaynının fotoğrafına bakarak aynısını yapar. Görsel 4.68: Blok dizaynı araç setleri
Yöntem	Ayrık denemelerle öğretim yöntemi
Pekiştireçler	Her denemede doğru yanıttan sonra yıldızlardan oluşan küpleri üst üste koyma 10 tane yıldızı toplayınca deneme oturumuna 1 dakika ile ara verme Öğretmenin sunduğu seçeneklerden istediği bir oyuncakla 1 dakika boyunca oynama Görsel 4.69: Sembol pekiştireç

Öğretim Süreci	
A) Öğretimin yapıldığı yer ve Ortam Düzenlemesi	Sınıf Öğretmen, daha önceden masanın üzerinde olan her şeyi kaldırır. Yalnızca pekiştireç listesini, yıldız küplerini, hazırlamış olduğu araç gereç setlerini ve blok dizaynlarının fotoğraflarını masaya koyar. Ortamda rahatsız edici uyaranları en aza indirir.
B) Araç Gereç	Öğretimsel hedeflerde yer alan her bir basamağa uygun blok dizaynlarının fotoğrafları çekilir. Fotoğraf baskısı çıktı alınır. Baskının büyüklüğünün ne kadar olacağına öğrencinin performansına göre karar verilir. Her fotoğrafta yer alan blok parçaları dersten önce hazırlanır. Öğretmen, pekiştireç için yıldız blokları ve öğrenciye pekiştireç olarak sunulacak oyuncakları yanına alır.
C) Süre	25 dk.
Ç) Dersin işlenişi	Öğretmen, öğrenci ile yan yana oturur. Birlikte kule oyunu oynayacaklarını söyler. Hazırladığı fotoğrafı dik tutar. Öğrenciye öğretimin ilk basamağı olan ve iki blokla inşa edilmiş bir yapının fotoğrafını gösterir. Fotoğraftaki blokların aynısını öğrencinin kullandığı elin yanına koyar. Örneğin ilk öğretimsel basamak için masaya öğrencinin sağ elinin yanına yalnızca fotoğraftaki bloklar ve aynı renkte olan iki küpü koyar. Öğrenciye "Aynısını yap." şeklinde kısa bir yönerge verir. Öğrencinin taklit etmesini bekler. Gerektiğinde model ipucu ve / veya jestsel ipucu kullanır. Öğrencinin taklit ettiği davranışı sözel olarak pekiştirir. Öğrenci her araç setini doğru şekilde tamamladığında yıldız küpleri üst üste koyar. Öğrenci başarılı oldukça fotoğrafı masaya doğru yatırır. Öğrencinin yapabilmesi için fırsat sunar. Öğrenciye ipucu vermeden önce bekler ve en az sınırlı ipucu kullanmaya çalışır. Bu düzeyde öğrenci fiziksel ipucuyla zaten kuleleri dizebildiğinden fiziksel ipucu vermemeye çalışır. İlk kısa dönemli amaç 4/4 oranında sağlandığında ve öğrenci blokları bağımsız olarak kopyalayabildiğinde öğretmen ikinci kısa dönemli amaca geçer. Blok sayılarını öğrenci aşamaları yapabildikçe artırır.
Değerlendirme	
Öğretim sonunda öğrenci ile o oturumda çalışılan öğretimsel amaç düzeyinde değerlendirme yapılır. Değerlendirmede elde edilen veriler ölçüt bağımlı ölçü aracına işlenir. Öğrenci, dört öğretim fırsatının dördünde beceriyi bağımsız yapabiliyorsa bir sonraki oturumda sıradaki öğretimsel amaçlara başlanarak çalışılır.	
Kalıcılık ve Genelleme	
Kalıcılık: Öğrenci bağımsız olarak, oranında beceriyi gerçekleştirebildiğinde öğretim sonlandırılır. İlerleyen aşamalarda farklı becerilerin öğretimi yapılırken belli aralıklar ile *fotoğrafa bakarak*	

blok dizaynı yapma becerisi öğretim oturumları değerlendirilir. Öğrenci beceriyi hâlâ bağımsız şekilde yapıyorsa kalıcılık sağlanmış kabul edilir; yapamıyorsa öğretim oturumu belli aralıklarla en az sınırlandırılmış ipucu ile tekrar edilir.

Genelleme

- Fotoğraftaki blok dizaynını kopyalama becerisi serbest zaman etkinliğinde öğrencinin küçük grup ile bir arada yapabileceği bir oyun oturumu düzenlenir.
- Plastik tak-çıkar parçaları kullanılarak bloklardaki şekillerin yapılması sağlanır.
- Blokların sayısı arttıkça masa, sandalye şeklinde tasarlanan modellerin kopya edilmesi için genelleme oturumları düzenlenir.
- "Zingo" adlı oyun bahçede oynanır.

4.4.4. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Oyun ve Hareket Etkinliğine Yönelik Grup Eğitimi Planı Hazırlama

Oyun ve hareket etkinliklerindeki grup etkinlikleri, bireylerin öğrenme ihtiyacına göre tasarlanır. İki ya da daha fazla çocuğun oluşturduğu oyun ve hareket etkinliklerinde iş birliği kurma, yardımlaşma, paylaşma, paralel oyun ve iş birlikçi oyun özel gereksinimli bireylere öğretilebilir. İlerleyen zamanlarda grupça oynanan kurallı oyunlar ve masa başı kurallı oyunlar tasarlanabilir. Grupça yürütülen serbest zaman oyun etkinlikleri, bahçe etkinlikleri ve grup oyunu oynama etkinlikleri gibi zamanlarda bireyin öğrenmeye ihtiyacı olan beceri ya da kavramı etkinlik içerisinde öğrenmesi sağlanabilir. Örneğin saklambaç oyunu sırasında sayma (ebe demek yerine arkadaşının adının söylenmesi istenerek), arkadaşlarının adını söyleme ve akranlarının hareketlerini taklit etme becerisi bireye öğretilebilir (Görsel 4.70).

Görsel 4.70: Nesnesiz yapılan eylemleri taklit etme becerisi

4.4.5. Oyun ve Hareket Etkinliği GEP Örneği Çalışmaları

Oyun ve hareket etkinlikleri için GEP Tablo 4.8'de verilen örnekteki gibi hazırlanmalıdır.

Tablo 4.8: Grup Eğitim Planı Örneği

GRUP EĞİTİM PLANI ÖRNEĞİ			
Görevli Kişi: (Özel Eğitim Öğretmeni) **Sınıfı:** 1. Sınıf Hafif Otizm A şubesi (Özel Eğitim Sınıfı)			
Ders	Oyun ve Hareket Etkinliği		
Öğrencilerin Adı ve Soyadı	Enes……	Nur…….	Ece……
Öğrencilerin Performans Düzeyi	Tek basamaklı basit yönergeleri yerine getirir (al, ver, gel vb.). Grup içinde söylenen tek basamaklı yönergeleri yerine getirmeye ihtiyacı vardır. Göz kontağı kurmaya gereksinimi vardır. Nesne kullanılarak yapılan kaba motor becerilerini taklit eder. Nesne kullanılmaksızın yapılan, kaba motor, ince motor kullanılarak yapılan hareketleri taklit etmeye gereksinimi vardır. Oyuncaklar ile işlevine göre oynamaya gereksinimi vardır.	Tek basamaklı basit yönergeleri yerine getirir (al, ver, gel vb.). Grup içinde söylenen tek basamaklı yönergeleri yerine getirir. Göz kontağı kurar, yetişkinin işaret ettiği yere bakar. Nesne kullanılarak yapılan kaba motor becerilerini taklit eder. Nesne kullanılmaksızın yapılan, kaba motor, ince motor kullanılarak yapılan hareketleri taklit etmeye gereksinimi vardır. Oyuncaklar ile işlevine göre oynamaya gereksinimi vardır.	Tek basamaklı basit yönergeleri yerine getirir (al, ver, gel vb.). Grup içinde söylenen tek basamaklı yönergeleri yerine getirir. Göz kontağı kurar, yetişkinin işaret ettiği yere bakar. Nesne kullanılarak yapılan kaba motor becerilerini taklit eder. Nesne kullanılmaksızın yapılan, kaba motor, ince motor kullanılarak yapılan hareketleri taklit etmeye gereksinimi vardır. Oyuncaklar ile işlevine göre oynamaya gereksinimi vardır.
Uzun Dönemli Amaç	Bir öğretim yılı sonunda bağımsız olarak ve nesne kullanılmaksızın yapılan kaba motor hareketlerini taklit eder.		
Kısa Dönemli Amaçlar	1. Nesne kullanılmaksızın, tek basamaklı olarak yapılan kaba motor hareketlerini fiziksel yardımla taklit eder. 2. Nesne kullanılmaksızın, tek basamaklı olarak yapılan kaba motor hareketlerini model olma ipucu ile taklit eder. 3. Nesne kullanılmaksızın, iki basamaklı olarak yapılan kaba motor hareketlerini fiziksel yardımla taklit eder. 4. Nesne kullanılmaksızın, iki basamaklı olarak yapılan kaba motor hareketlerini model olma ipucu ile taklit eder.		

Öğretimsel Amaçlar	"Böyle yap." dendiğinde dizine vurur. "Böyle yap." dendiğinde ayağa kalkıp oturur. "Böyle yap." dendiğinde kolunu havaya kaldırır. "Böyle yap." dendiğinde göbeğine vurur. "Böyle yap." dendiğinde dizine vurur ve ayağa kalkıp oturur. "Böyle yap." dendiğinde kolunu havaya kaldırır ve ayağa kalkıp oturur. "Böyle yap." dendiğinde göbeğine ve dizine vurur. "Böyle yap." dendiğinde göbeğine vurur ve kolunu havaya kaldırır.
Öğretim Yöntemi	Doğal öğretim yaklaşımı
Pekiştireçler	Öğrencilerin her doğru yanıtında "Harika! Çok akıllısın! Ne kadar çalışkansın!" gibi sözel pekiştireçler verilir. Öğrencilere etkinliği tamamladıktan sonra almak istedikleri ödülü seçmeleri için seçenek kartları sunulur. 6 tane gülücük sonunda öğrenci pekiştirecini alır. Görsel 4.71: Pekiştireç tablosu
ÖĞRETİM SÜRECİ	
A) Öğretimin Yapıldığı Yer ve Ortam Düzenlenmesi	Sınıf Ortamı Öğretmen sandalyeleri U şeklinde sıralar ve sıralanmış sandalyelerin önüne oturur. Varsa ikinci öğretmen ya da yardımcı personel, yönergeden sonra verilecek ipucu ve pekiştireçler için öğrencilerin arkasına geçer. Oyun ve hareket etkinliği, okulda duvarları aynalarla çevrili drama salonu varsa orada gerçekleştirilir; yoksa öğrencilerin kendilerini görebileceği boy aynası sınıfa yerleştirilir.
B) Araç Gereç	Ayna, sandalyeler, seçenek sunma kartları, yönerge öncesi dikkat çekmek için küçük zil, hoparlör ve müzik
C) Süre	20 dk.

Ç) Dersin İşlenişi	Öğretmen; öğrencilere hazır olup olmadıklarını sorar ve birlikte "sessiz taklit" oyunu oynayacaklarını söyler. Öğrencilere etkinliği tamamladıktan sonra almak istedikleri ödülü seçmeleri için seçenek kartlarını sunar. Öğrencilerin seçtiği kartı pekiştireç tablosuna yapıştırır. Oyun kurallarını anlatmadan önce elindeki küçük zili çalar ve tüm öğrencilerin dikkatini çeker. "Müzik çalmaya başlayınca sandalyelerin etrafında hep birlikte döneceğiz, müzik durunca ben ne yaparsam siz de aynısını yapacaksınız. Hareketleri arkadaşlarınıza bakarak da yapabilirsiniz." diyerek öğrencilere oyunu anlatır. Müzik çalmaya başlayınca tüm öğrenciler sandalyelerin çevresinde döner. Öğretmen, gruptan ayrılan öğrencinin sırtına eliyle dokunarak eylemi devam ettirmesini sağlar. Sandalyelerin çevresinde alkış yaparak döner. Öğrencilerin de alkış yaparak dönmelerini sağlamak için fiziksel ipucu verir. Ancak hareketi yapamayan öğrencinin yapması için özellikle ısrar etmez. Müziği durdurduğunda küçük zili çalar, tüm öğrencilerin ona baktığından emin olur ve önce yönergeyi (Böyle yap.) verir ardından hareketi (Elini dizine vurur.) yapar. Hareketi yapabilen öğrencinin davranışını anında pekiştirir; yapamayan öğrenci olursa onun yanına gider, göz hizasına eğilir, tekrar yönerge vererek hareketi yapar. Hemen ardından fiziksel yardımla öğrencinin hareketi yapmasını sağlar. Hareketi fiziksel yardımla yapan öğrencilerin davranışını da pekiştirir. Öğretimsel amaçlarda yer alan tüm hareketler, sırayla tamamlanır. Öğretmen, hareketlerin fiziksel ipucu ile tamamlayabilen öğrencilerde model olma aşamasına geçer. Bu aşamada hareketi öğrenciye ikinci kez gösterir. Gerektiği durumlarda öğrenciye yarı fiziksel yardım da uygulayabilir. Yarı fiziksel yardım, öğretmenin eliyle öğrencinin koluna veya omzuna dokunup hareketi yapması için yönlendirmesi şeklinde yapılabilir.
DEĞERLENDİRME	
Öğretmen; her bir öğrenci için kaç kere yönerge verdiğini, öğrencilerin kaç kere doğru, kaç kere yanlış yanıt verdiklerini ve kaç kere tepkisiz kaldıklarını veri kayıt tablosuna yazar.	

4.16. ETKİNLİK

Tablo 4.8'deki GEP örneğini ve GEP'te yer alan başlıkları inceleyiniz. Grup etkinliklerinde yer alan öğrencilerin performans düzeyleri, pekiştireçler ve yönergeleri inceleyiniz. Siz de belirlediğiniz bir özel gereksinim türüne uygun grup etkinlik planını hazırlayarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki cümlelerin başına cümlede verilen ifade doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız. Yanlış olan cümlelerin doğrularını altlarındaki boşluklara yazınız.

1. (.....) Çocuklar, tek başına oyun evresinde çevrelerindeki hiçbir şeyden etkilenmeden oyunlarına devam eder.

.....

2. (.....) Birlikte oyun evresinde çocuklar arasında rol paylaşımı yoktur.

.....

3. (.....) Çocukların ahşap bloğu araba gibi kullanarak oynadığı oyun fonksiyon oyunlarına örnektir.

.....

4. (.....) Açık hava oyunları, çocukların kaba motor becerilerinin desteklenmesinde oldukça önemlidir.

.....

5. (.....) "Lobut devirme" araçta oynanan oyunlara örnektir.

.....

6. (.....) Çocuklar; yapılandırılmamış oyunlarda kiminle, ne ile, nasıl ve ne kadar süre oynayacaklarına kendileri karar verir.

.....

7. (.....) Yarı yapılandırılmış oyunlarda oyun süreci öğretmen ya da çocuk tarafından başlatılır.

.....

8. (……) Hareket etkinlikleri, art arda yapılan hareketlerden oluşur.

……

9. (……) Hareket etkinlikleri hareket için gerekli araç gerecin yer aldığı spor salonu gibi kapalı mekânlarda uygulanmalıdır.

……

10. (……) Özel gereksinimli bireylere grup öğretimi esnasında iş birliği kurma, yardımlaşma ve paylaşma öğretimi nadiren yapılır.

……

11. (……) Masa başında oynanan oyunlar ve yapı-inşa oyunları, DEHB olan bireylerin sıra alarak oyun oynamalarına fırsat verir.

……

12. (……) OSB olan bireylere oyun sırasında taklit etmeyi öğretmek, bu bireylerin daha karmaşık oyunları oynayabilmeleri için temel oluşturur.

……

13. (……) Sınıflama, eşleme, örüntü oluşturma gibi düşünme becerileri zihinsel yetersizliği olan bireylere yalnızca masa başında öğretilmektedir.

……

14. (……) İşitme yetersizliği olan bireylerin dil gelişimlerini desteklemek için akranları ile bir arada oynadıkları, sosyal etkileşimi, iletişimi sağlayan oyun ve etkinliklere yer verilir.

……

B) Aşağıdaki soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

15. I. Çocuklar oyun yoluyla enerjilerini olumlu yönde harcar.
II. Oyun; çocukların ağırlık, renk, sayı, şekil gibi çeşitli kavramları öğrenmesi kolaylaşır.
III. Oyun materyalleri çocuklara nesneleri tanıma ve kullanma fırsatı verir.
IV. Çocuklar oyun sayesinde çeşitli duygusal tepkileri gerçekleştirme fırsatı elde eder.

Oyunun çocuğun gelişimine etkileriyle ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız II B) I ve II
C) I, II ve IV D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

16. I. Birlikte oyun evresi
II. Tek başına oyun evresi
III. İş birliğine dayalı oyun evresi
IV. Paralel oyun evresi

Oyun evreleri yaşa göre sıralandığında doğru sıralama aşağıda verilenlerden hangisidir?

A) I, II, IV, III B) I, III, IV, II
C) II, IV, I, III D) III, II, I, IV
E) IV, II, I, III

17. Gerçek bir oyun özelliği <u>taşımayan</u> oyun türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hayal oyunları
B) Fonksiyon oyunları
C) Grup oyunları
D) Araçta oynanan oyunlar
E) Araçsız oynanan oyunlar

18. Saklambaç oyunu aşağıdaki oyun türlerinden hangisine örnektir?

A) Araçsız yapılan oyunlar
B) Araçta yapılan oyunlar
C) Araçla yapılan oyunlar
D) Hayal oyunları
E) Fonksiyon oyunları

19. Çocukların gelişimlerini desteklemek amacıyla öğretmen tarafından belirlenmiş kurallar ve materyallerle oynanan oyunlar aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yarı yapılandırılmış oyun
B) Yapılandırılmış oyun
C) Yapılandırılmamış oyun
D) Salon-sınıf oyunları
E) Açık hava oyunları

20. Yapılandırılmış oyunların uygulama aşamalarının sırası aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Isındırıcı oyun-hareketli oyun-dinlendirici oyun
B) Isındırıcı oyun-dinlendirici oyun-hareketli oyun
C) Hareketli oyun-ısındırıcı oyun-dinlendirici oyun
D) Hareketli oyun-dinlendirici oyun-ısındırıcı oyun
E) Dinlendirici oyun-hareketli oyun-ısındırıcı oyun

21. Aşağıdakilerden hangisi hareketli oyunlara örnektir?

A) Basit beden hareketleri
B) Dramatizasyon oyunları
C) Halka oyunları
D) Hayvan öykünmeleri
E) Parmak oyunları

22. Aşağıdakilerden hangisi okul öncesi dönemde hareket etkinliklerinde yapılacak çalışmalardan değildir?

A) Düz koşu
B) Denge çalışmaları
C) Tek ayak ve çift ayak zıplama
D) Engel üzerinden atlama
E) Kovalamaca

23. I. Denge tahtası
II. Minderler
III. Pota
IV. Trambolin

Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri oyun ve hareket etkinliklerinde kullanılan materyallerdendir?

A) Yalnız I B) I ve II
C) I, II ve IV D) I, III ve IV
E) I, II, III ve IV

24. Öğretmen yere koli bandından, 3 m uzunluğunda ve 30 cm genişliğinde bir şerit yol yapar. Çocuklardan bir çift, bir tek ayakla zıplayarak yolu tamamlamalarını ister.

Yukarıda verilen hareket etkinliği aşağıdaki kazanım ve göstergelerden hangisini karşılar?

A) Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Tek ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler Kayma adımı yaparak belirli mesafe ilerler.)
B) Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler. Tek ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler.)
C) Kazanım 1. Yer değiştirme hareketleri yapar. (Göstergeleri: Isınma ve soğuma hareketlerini bir rehber eşliğinde yapar. Yönergeler doğrultusunda yürür.)
D) Kazanım 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Bireysel ve eşli olarak nesneleri kontrol eder.)
E) Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular. (Göstergeleri: Mekânda konum alır.)

25. - Oyun ortamında serbest dolaşma alanı sağlanmalı
- Oyuncakların tümü ortamdan kaldırılmalı
- Sıraların araları açılarak geniş alan saplanmalı
- Dikkat dağıtıcı uyaranlar en aza indirgenmeli

Yukarıdaki düzenlemeler özel gereksinimli bireylerde yapılan oyun ve hareket etkinliklerinin hangi aşamasında yapılır?

A) Eğitsel değerlendirme
B) Ortam düzenleme
C) Araç gerecin düzenlenmesi
D) Öğretimsel amaçların belirlenmesi
E) Grup eğitim planının hazırlanması

26. Aşağıdakilerden hangisi görme yetersizliği olan bireylerin bağımsız hareket becerilerini desteklemektedir?

A) Baston kullanımı öğretimi
B) Üfleme çalışmaları
C) Nesne-nesne eşleme öğretimi
D) Betimleyici cümlelerin kullanılması
E) Çivi tahtasına çivi takma

27. Aşağıdakilerden hangisi OSB olan bireylerde temel oyun becerisi olan işlevsel oyun oynama davranışları arasında yer alır?

A) Muzu kulağına götürüp konuşma
B) Tencereden direksiyon yapma
C) Biberon ile bebeğin saçını tarama
D) Şekil kutusuna şekil atma
E) Oyuncak arabayı uçak gibi kullanma

28. -"Oyuncak bebek acıkmış."
-"Ben doktorum, ateşinize bakayım."
- Ilık suyu üfleyip içmek, "Üf! Çok sıcakmış."
- "Yemek yenmediği için çok üzülmüş."

OSB olan ve yukarıdaki cümleleri söyleyebilen bir bireyin aşağıdaki oyun becerilerinden hangisini kazandığı düşünülebilir?

A) Neden-sonuç gerektiren oyunlar oynar.
B) Yetişkin ile birlikte paralel oyun oynar.
C) Bir nesnenin diğerinin yerini aldığı oyunlar oynar.
D) Varlıklara, var olmayan özellikler yükler.
E) Nesnelerle işlevsel oyunlar oynar.

29. Aşağıdakilerden hangisi özel gereksinimli bireylerde BEP'e alınabilecek temel oyun davranışlarından sayılamaz?

A) "Cee" oyununa katılarak amaçlı etkileşim yürütür.
B) Nesneler ve bir kutu ile doldur-boşalt oyunu oynar.
C) Bir kitaba, yetişkinle birlikte 5 dakika bakar.
D) Bir nesneyi tanımak için ağzına götürür.
E) Nesneleri sallayarak, vurarak ya da atarak keşfedici oyunlar oynar.

30. Aşağıdakilerden hangisi oyun ve hareket etkinliklerine yönelik BEP'te yer alabilecek sosyal-duygusal gelişim amaçları arasındadır?

A) Başkaları ile oyuncaklarını paylaşır.
B) Nesneleri, nesne sayılarına göre eşler.
C) 1'den 10'a kadar ritmik sayar.
D) Tuvalet ihtiyacını söyler.
E) Çatal kullanarak yemek yer.

31. "Paylaşma, sohbet etme, sıra alma, iş birliği yapma" gibi oyun etkileşimleri sırasında öğretilen beceriler hangi beceri alanını desteklemeye yöneliktir?

A) Akademik beceriler
B) Sosyal beceriler
C) Özbakım becerileri
D) Kaba motor beceriler
E) İnce motor beceriler

KAYNAKÇA

Abacı, O. (2006). *Okul öncesi dönem çocuklarında görsel sanat eğitimi.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Akbulut, E. (2017). *Okul öncesi müzik eğitimi.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Akfırat, F. Ö. (2004). *Yaratıcı dramanın işitme engellilerin sosyal becerilerinin gelişimine etkisi.* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 1 (5), 9-22.

Akman, B. (2019). *Erken çocuklukta matematik eğitimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Akman, B. (Ed.), Uyanık Balat, G. (Ed.), Güler, T. (Ed.). (2011). *Okul öncesi dönemde fen eğitimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Akman, B. ve Ünal, M. (2002). *Erken çocuklukta fen ve matematik eğitimi.* İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ders Kitabı.

Akman, B. (2002). Okul öncesi dönemde matematik. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 23, 244-248.

Aksoy, A.B. ve Dere Çiftçi, H. (2008). *Erken çocukluk döneminde gelişimi destekleyen oyunlar.* Ankara: Pegem Akademi.

Aktaş Arnas, Y. (Ed.) ve Adıgüzel, Ö. (Ed.). (2020). *Erken çocukluk döneminde drama.* Ankara: Pegem Akademi.

Aktaş Arnas, Y. (2007). *Fen ve matematik öğreniyorum.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Aktaş Arnas, Y. (2009). *Okul öncesi dönemde matematik eğitimi.* Adana: Nobel Kitabevi.

Aktaş Arnas, Y. (2009). *Okul öncesi eğitimde fen eğitimi.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Aktaş Arnas, Y. (Ed.), Aslan, D., Günay Bilaloğlu, R. (2012). *Okul öncesi eğitimde matematik ve fen etkinlikleri.* Ankara: Vize Yayıncılık.

Aral, N. ve Tokuç, H. *Erken çocuklukta matematik eğitimi. Erken matematik; nedir, neden önemlidir, nasıl kazandırılır?*

Aral, N., (2010). *Okul öncesi eğitimde kaynaştırma.* İstanbul: Morpa Yayınları.

Aral, N. ve Gürsoy, F. (2012). *Özel eğitim gerektiren çocuklar ve özel eğitime giriş.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Aral, N. (Ed.) ve Gürsoy, F. (Ed.). *Özel eğitim.* Ankara: Hedef CS Basın Yayın.

Artan, İ. G.Ü. (2001). Engelli çocukların eğitiminde etkili bir teknik: Müzik. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 21(2), 43-55.

Artut, K. (2007). *Okul öncesinde resim eğitimi.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Ataman, A. (2012). "Üstün yetenekli çocuk kimdir?" *Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu* (27 Nisan 2012).

Avcıoğlu, H. (2005). *Etkinliklerle sosyal beceri öğretimi.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Aydın, A. (2017). *Özel eğitimde oyun ve müzik.* Ankara: Pegem Akademi.

Bayhan, P. (1995). Zihinsel özürlü çocuklarda drama. *Özel Eğitim Dergisi,* 2 (1), 46- 48.

Bayhan, P. ve Yükselen, A. (2007). Özel gereksinimli çocuklarda drama modelleri ve oyun. *Yaratıcı Drama Dergisi,* 3-4(1)

Baykoç, N., Akman, Y., Yıldız, F., Kanpolat, S. (2017). *Okul öncesi eğitimde bütünleştirilmiş etkinlikler ve uygulamaları.* Ankara: İzge Yayıncılık.

Bektaş, H. (2010). *Okul öncesi öğretmenlerinin Türkçe etkinliklerinde kullandıkları hikâye anlatım yöntemlerinin incelenmesi: Karaman ili örneği.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Berrakçay, O. (2008). *Müziğin bir yaygın gelişimsel bozukluk tipi olan otizmde ortaya çıkan problemli davranışlar üzerindeki etkisi: Ritim uygulaması çerçevesinde 4 örnek olay.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Müzik Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.

Bildiren, A. (2018). *Üstün yetenekli çocuklar (4.baskı).* Ankara: Pegem Akademi.

Birkan, B. (2011). Otizmli çocuklara konuşma becerilerinin öğretimi: Replikli öğretim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi,* 12(01), 57-73.

Bolat, E. Y. (Nisan 2019). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları konusundaki görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi.* 1, 271-286.

Bredekamp, S. (2015). *Erken çocukluk eğitiminde etkili uygulamalar.* (Effective Practices in Early Childhood Education, 2nd Edition) (Çev. İnan, H.Z. ve İnan, T.). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Canlı, U., Taşkın, C., Koçak, Ç.V. (2019). *Çocuklar için spor eğitimi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Çağdaş, A., Albayrak, H., Cantekinler, S. (2003). *Okul öncesi eğitimde dramatik etkinlikler.* Konya: Eğitim Kitabevi.

Çankırılı, A. (2017). *Benimle oynar mısın anne!.* İstanbul: Timaş Yayınları.

Dereobalı, N. ve Özcan, M. (Ocak-Haziran 2018). Erken çocukluk döneminde yapılandırılmamış materyallerle hikâye oluşturmanın önemi. *Tömer Dil Dergisi,* 169(1), 51-65.

Diken, H. İ. (Ed.) (2010). *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Dikici Sığırtmaç, A. (2017). *Okul öncesi dönemde müzik eğitimi.* Ankara: Eğiten Kitap.

Doç. Dr. Kargın, T. (2007). Eğitsel değerlendirme ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama süreci. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi,* 8 (1), 1-13.

Doğan, Ö.F (2010). *Okulöncesi eğitimde fen ve doğa etkinlikleri saatinde öğretmenlerin, deney yöntemine yer verme durumlarının incelenmesi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Okulöncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Konya.

Dr. Vuran, S. ve Çelik, S. (2008). *Örneklerle kavram öğretimi.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Durmaz, D. Ö. (Dü.). (2019). *Erken çocuklukta matematik eğitimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Emecen, D. D. (2011). Zihin engellilere sosyal becerilerin kazandırılmasında doğrudan öğretim ve bilişsel süreç yaklaşımlarının karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri,* 11(3), 1403-1420.

Erata, F. (2018). *Okul öncesi eğitimde alan gezilerinin uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Anabilim Dalı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı, Konya.

Erbaş, E., ve Ergenekon, Y. İlköğretim kaynaştırma uygulamalarında sınıf içi geçişleri kolaylaştıran stratejiler. *Anadolu Journal of Educational Sciences International,* 10(1), 790-826.

Ersoy, Ö., Avcı, N., Turla, A. (2009). *Bilmece, tekerleme, parmak oyunu ve şiirler.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Fox, J.E. & Schirrmacher, R. (2018). *Çocuklarda sanat ve yaratıcılığın gelişimi (Art &Creative Development For Young Children).* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Gönen, M. ve Dalkılıç U.N. (2003). *Çocuk eğitiminde yaratıcı drama.* İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Gönen, M., Şahin S., Yükselen A.İ., Tanju E., Celep S.A., (2006). *Özel eğitime gereksinimi olan çocuklar için yaratıcı drama.* İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Gönen, M., Karakuş, H., Uysal, H., Kehci, A., Ulutaş, Z., Kahve, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 31(4), 724-735.

Gündoğdu, K. ve Çelik, M. (2007). Türkiye'de okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 16, 163-190.

Gürgür, P. D. ve Şafak, D. D. (Dü). (2021). *İşitme ve görme yetersizliği* (4. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Güven, E. (2011). Müzik dersleri ve kaynaştırma uygulaması. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 19(3), 709-718.

Halmatov, S. (2021). *Bilişsel davranışçı oyun terapisi-teknikler ve uygulamaları.* Ankara: Pegem Akademi.

Hayhoe Simon, C. R. & Carrizosa, H. G. (2019). Locke and Hume's philosophical theory of color is investigated through a case study of esref armagan, an artist born blind. J*ournal of Blindness Innovation and Research,* 9 (1), 2155-2894.

İlik, Ş. Ş. ve Günay, Y. E. (2020). Bireyselleştirilmiş eğitim programı (bep) hazırlama sürecinde tercih edilen bep uygulamaları üzerine öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi,* 15(30), 347-362.

Kandır, A., Özbey, S., İnal, G. (2010). *Okul öncesi eğitimde program (1) kuramsal temeller.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Kargın, P. D. ve Güldenoğlu, D. D. (Dü). (2021). *Özel eğitimde matematik öğretimi.* Ankara: Pegem Akademi.

KARGIN, T. (2007). Eğitsel değerlendirme ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama süreci. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi,* 8 (1) 1-13.

Kayaalp, İ. V. (2000). *SOS otizm ve iletişim problemi olan çocukların eğitimi.* Ankara: Evrim Yayınevi.

Kefi, S. (2015). Dünyadaki okulöncesi eğitim bilim programlarının temel bilimsel süreç becerilerini içermeleri yönünden incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi.* 4 (2), 226-240.

Kılıç-Tapu, I. (2019). *Okul öncesinde müzik eğitimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Kırcaali-İftar, G., Ülke Kürkçüoğlu, B., Kurt, O. (2014). *Otistik çocuklar için davranışsal eğitim programı* (OÇİ-DEP). Ankara: Anı Yayıncılık.

Köksal-Akyol, A. (2012). *Okul öncesi eğitimde drama ve öğretmenin rolü.* Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi, 1 (1), 105-116. DOI: 10.1501/Asbd_0000000008

Köksal-Akyol, A. (2019). *Okul öncesi eğitim programları.* Ankara: Hedef CS Basın Yayın.

Köksal-Akyol, A. (2019). *Drama ve dramanın önemi.* Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü.

Macaroğlu-Akgül, E. (2003). *Fen ve doğa etkinlikleri.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

MEB. (2001). *Gecikmiş konuşma öğretmen el kitabı.*

MEB Özel Eğitim ve Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2004). *BEP yol haritası, Akşam Sanat Okulu Matbaası.* Ankara.

MEB Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü. (2008). *Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi zihinsel engelli bireyler destek eğitim programı.* Ankara.

MEB Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi. (2008). *Dil ve konuşma güçlüğü destek eğitim programı.* Ankara.

MEB. (2016). *STEM eğitimi raporu.* Ankara.

MEB. (2018). *Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için (0-36 ay) erken çocuklukta özel eğitim öğretim programı.* Ankara.

MEB. (2018). *Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için (37-78 ay) okul öncesi özel eğitim öğretim programı.* Ankara.

MEB. (2018). *Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için (0 – 36 ay) erken çocuklukta özel eğitim öğretim programı.* Ankara.

MEB. (2018). *Fen bilimleri dersi öğretim programı* (ilkokul ve ortaokul 3, 4, 5, 6, 7, ve 8. sınıflar). Ankara.

MEB. (2018). *Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için okuma-yazma dersi öğretim programı ı.kademe* (1,2,3, ve 4. sınıf). Ankara.

MEB. (2018). *Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için iletişim becerileri dersi öğretim programı ı.kademe* (1,2,3, ve 4. sınıf). Ankara.

MEB. (2018). *Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için matematik dersi öğretim programı ı.kademe* (1,2,3, ve 4. sınıf). Ankara.

MEB. (2018). *Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için matematik dersi öğretim programı ıı.kademe* (5,6,7, ve 8. sınıf). Ankara.

MEB. (2018). *Orta-ağır zihinsel engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için matematik dersi öğretim programı ıii.kademe* (9,10,11, ve 12. sınıf). Ankara.

MEB. (2018). *Müzik dersi öğretim programı* (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara.

MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü. (2019). *Kazanım merkezli stem uygulamaları.* Ankara.

MEB. (2020). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.*

Mehmet-Yanardağ, İ. Y. (2017). *Özel gereksinimli öğrenciler için fiziksel eğitim ve spor.* Ankara: Pegem Akademi.

Ockelford, A. (2009). I*n the key of genius: The extraordinary life of derek paravicini.* Arrow Books.

Ogelman, H. G. (2016). *Yaşamın ilk yıllarında oyun: Oyuna çok yönlü bakış.* Ankara: Pegem Akademi.

Ojala-Koçak, K. ve Erol, O. (2009). *Karamela sepeti.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Ökcün-Akçamuş, M. Ç. Y. ve Acarlar, F. T. D. (2015). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda söz-öncesi sosyal iletişim becerilerinin dilin bileşenleri ile ilişkisinin incelenmesi.* (Doctoral dissertation) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı, Ankara.

Ömeroğlu, E., (1992). Okul öncesi işitme engelli çocukların kaynaştırılmasında yaratıcı drama eğitimin kullanılması. *Özel Eğitim Dergisi,* 31-33.

Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Tezel Şahin, F., Kandır, A., Turla, A. (2006). *Okul öncesi eğitimde drama teoriden uygulamaya.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Ömeroğlu E., Kandır A., Ersoy E., Çahin, F.T., Turla A. (2015). *Okul öncesi eğitimde drama teoriden uygulamaya* (7. baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

Ömeroğlu, E., Özyürek, A., Erbay, F., Yayla Ceylan, Ş. (2017). *Okul öncesi eğitimde dramatik etkinliklerden dramaya teoriden uygulamaya.* Ankara: Eğiten Kitap.

Önder, A. (2003). *Okulöncesi çocukları için eğitici drama uygulamaları.* Ankara: Morpa Kültür Yayınları.

Önder, A. (2011). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama.* Nobel Yayın Dağıtım.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2015). *İşitme engelliler için öğretmen kılavuz kitabı.* Ankara.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Programlar ve Öğretim Materyalleri Daire Başkanlığı. (2017). *Özel eğitim materyal kataloğu.* Ankara.

Özer, Ö. ve Ovacık, M. (2008). *Okul öncesi eğitim bilgi seli fen deneyleri.* Kaya Matbaacılık.

Özmen, E. R. (Ed.) (2012). *Zihinsel engellilerde öğretmenlik uygulaması.* Ankara: Pegem Akademi.

Öztürk, A. (2005). *Okul öncesi eğitimde müzik.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Öztürk, A. (2010). *Çocuk edebiyatı ve okul öncesi eğitimde türkçe dil etkinlikleri.* Ankara: Eğiten Kitap.

Özünlü, M. ve Veziroğlu Çelik, M. (2018). Okul öncesi eğitimde yapılandırılmamış oyuna ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 26(5),1691-1700.

Özyürek, A., Özkan, İ., Begde, Z., Yavuz, N.F. (July 2015). Okul öncesi dönem çocuklar için hareket ve sosyal becerilerin gelişiminin desteklenmesine yönelik eğitim programı. I*nternational Journal of Science Culture and Sport,* 89-98.

Özyürek, A., Özkan, İ., Begde, Z., Yavuz, N.F. (July 2015). Okul öncesi dönemde beden eğitimi ve spor. *International Journal of Science Culture and Sport,* 479-488.

Pieterse, M. & Treolar, R. & Cairns, S. & Uther, D. & Brar, E. (1985). *Küçük adımlar gelişimsel geriliği olan çocuklara yönelik erken eğitim programı [Small steps early ıntervention program for children with developmental delays].* (Kırcaali iftar, G. (Çev. Ed.). İstanbul: Daktylos.

Purtaş, Ö. ve Duman, G. (2017). Okul öncesi eğitimde uygulanan hareket etkinlik planlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education,* (2), 11-29

Sandall, S. & Schwartz, S. I. (2013). *Özel gereksinimli okul öncesi çocukların öğretiminde temel yapı taşları* (2. baskı). (H. Bakkaloğlu (Çev. Ed.)). Ankara: Pegem Akademi. (Orijinal kitabın yayın tarihi 2008).

Sandall, I. S.-J.-B.-C.-S. (2019). *Otizmi olan okul öncesi çocuklar için data modeli / the data model for teaching preschoolers with autism.* (Akçamuş, M.H.B. Dü.) Ankara: Nobel Yayıncılık.

Sevinç, M. (2009). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Sucuoğlu, B. ve Bakkaloğlu, H. (2016). *Okul öncesinde kaynaştırma.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Şahin, R. ve Özdemir, S. (2015-16) *Okul öncesi dönem görme engelli çocukların oyun çeşitlilik ve karmaşıklık düzeyini artırmada genişletme tekniğinin etkililiği.* 101-120.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. (2013). *Okul öncesi eğitim programı.* Ankara.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabı.

Tekgül, E. ve Şentürk, N. (2020). Özel yetenekli öğrencilerle yürütülen müzik öğretim programlarında zenginleştirme örneklerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 40(3), 1243-1267.

Tekin, E. (1999). Yanlışsız öğretim yöntemleri. *Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Dergisi,* 2(3) 87-102.

Tekin-İftar, E. (2012). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklar ve eğitimleri* (1. baskı). Ankara: Vize Yayıncılık.

Temiz, Z., ve Parlak Rakap, A. (2018). Uyarlama çalışmaları ile kaynaştırma için hazırlanmak. *Elementary Education Online,* 17(3).

Tepetaş-Cengiz, G.Ş. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerinin resimli öykü kitabı okuma etkinlikleri ile çocukların dil gelişimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.

Toksoy, A. C. ve Başar, Ş. (2017). 6-12 yaş orta-ağır zihinsel yetersizliği olan çocuklar için ritim uygulamaları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 17(1), 384-399.

Turan, Z. (Ed.). (2017). *İşitmenin doğası ve işitmeye yardımcı teknolojiler.* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Turla, A. (2015). *Zürafa okula hazırlanıyor.* Ankara: Hedef CS Basın Yayın.

Tür, G. ve Turla, A. (2005). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap.* İstanbul: YAPA.

Türe-Köse, H.B. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarında dijital hikâye anlatımının dinleme becerilerine etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi) Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Kütahya.

Unutkan, Ö. P. (2007). Okul öncesi dönem çocuklarının matematik becerileri açısından ilköğretime hazırbulunuşluğunun incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 32, 243-254.

Ültay, E. Ü. N. (2020). *Okul öncesi eğitim için öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme.* Ankara: Pegem Akademi.

Vuran, S. (2008). *Örneklerle kavram öğretimi: Zihinsel yetersizlik gösteren çocuklar için.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Yeşilyurt, E. (2019). Kuramsal temelleri açısından öğretim stratejilerinin temel özellikleri: Bir derleme çalışması. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi (Journal of Interdisciplinary Educational Research),* 3(5), 57-78.

Yıkmış, Y. D. (2010). *Etkileşime dayalı matematik öğretimi.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Yıldıran, A. (2021). *Mutlu olmak istiyorsan şarkısı nota yazımı.*

Yıldırım-Doğru, S. (2018). *Bireyselleştirilmiş eğitim programları, özel gereksinimli çocuklar ve eğitimleri.*

Yıldız, G. (2021). *Bir minicik kelebek şarkısı nota yazımı.*

Yıldız, Ö. ve Akman, B. (2021). Şekil 1.1 çizimi.

Yuvanç, A. (2001). *Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitimde drama ders notları.* Ankara: Çağdaş Sanat Yayınları.

Yükselen, A. (2007). Zihinsel engelli çocukların eğitiminde yaratıcı dramanın önemi. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi,* (2), 43-52.

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

https://www.tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/yazim-kilavuzu/

https://sozluk.gov.tr/

https://acikders.ankara.edu.tr/course/index.php?categoryid=56 (Erişim tarihi ve saati: 17.03.2020, 23.20)

https://acikders.ankara.edu.tr/course/view.php?id=411 (Erişim tarihi ve saati: 29.01.2021, 23.28)

http://www.egitisim.gen.tr/tr/index.php/arsiv/21-30/sayi-22-cocuk-edebiyati-mart-2009/305-cocuk-kitaplarinda-bulunmasi-gereken-bazi-ozellikler (Erişim tarihi ve saati: 10.03.2021, 10.12)

https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/576.pdf (Erişim tarihi ve saati: 03.04.2021, 18.15)

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/160794 (Erişim tarihi ve saati: 21.06.2021, 09.22)

http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/cocukgelisimilisans_ao/erkencocukluktafenvme.pdf (Erişim tarihi ve saati: 28.05.2021, 14.40)

https://erorhan.wordpress.com/2016/11/22/okul-oncesi-fen-egitimi/ (Erişim tarihi ve saati: 21.05.2021, 08.45)

https://acikders.ankara.edu.tr. (Erişim tarihi ve saati: 21.05.2021, 11.50)

http://www.geridonusumprojeleri.com/konular/1732-kagit-hamuru-tarifleri (Erişim tarihi ve saati: 01.03.2021, 18.37)

https://www.masaloku.org/masal-anlatma-teknikleri_ (Erişim tarihi ve saati: 03.03.2021, 02.25)

https://www.researchgate.net/publication/47333105_Masal_Anlatma_Teknigi/fulltext/0fff1e690cf2b20ef075d455/Masal-Anlatma-Teknigi.pdf (Erişim tarihi ve saati: 03.04.2021, 22.35)

http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/cocukgelisimiue/cocukgeluyg.pdf (Erişim tarihi ve saati: 28.05.2021, 11.15)

https://www.slideshare.net/heyl/mzik-etkinlikleri-planlanmasinda-dikkat-edilecek-noktalar (Erişim tarihi ve saati: 15.05.2021, 00.12)

https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/18_19_bahar/cocuk_ve_drama/11/index.html (Erişim tarihi ve saati: 18.05.2021, 21.00)

https://www.researchgate.net/publication/292348225_Okul_Oncesi_Egitimde_Teknoloji_Entegrasyonu_Dijital_Hikaye_Anlatimi_Uzerine_Ogretmen_Gorusleri_ (Erişim tarihi ve saati: 26.03.2021, 18.0)

https://itunesu-assets.itunes.apple.com/itunes-assets/CobaltPublic18/v4/76/28/12/7628122b-8c27-af78-dc7f-b94bc49ec6ad/318-314246296348139434-unite11__OCUK_GEL___M__UYGULAMALARI.pdf (Erişim tarihi ve saati: 20.06.2021, 20.15)

https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/oobleck-sivi-mi-yoksa-kati-mi (Erişim tarihi ve saati: 02.03.2021, 02.24)

https://docplayer.biz.tr/48179304-Oyun-etkinligi-planlarken-dikkat-edilecek-noktalar.html (Erişim tarihi ve saati: 25.04.2021, 18.45)

https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_Bahar/cocuk_gelisimi_uygulamalari/8/index.html (Erişim tarihi ve saati: 25.04.2021, 20.10)

https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_Guz/oyun_ve_oyun_materyalleri/14/index.html#konu-1 (Erişim tarihi ve saati: 05.04.2021, 19.30)

https://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-ile-ilgili-yayimlar/icerik/123 (Erişim tarihi ve saati: 26.07.2021, 11.00)

https://dergipark.org.tr. (Erişim tarihi ve saati: 06.04.2021, 13.35)

https://www.youtube.com/watch?v=v3tFAgqd67I (Erişim tarihi ve saati: 01.03.2021, 22.34)

http://www.kevser.org/arsiv/cocuk/sarkilar/sarki/tasitlar.htm_ (Erişim tarihi ve saati: 25.05.2021, 19.15)

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/159268 (Erişim tarihi ve saati: 18.05.2021, 22.30)

http://acikerisim.ybu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1818/516324.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Erişim tarihi ve saati: 27.05.2021, 18.30)

http://odemisram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/35/18/808327/dosyalar/2017_10/16151115_BEP2.pdf?CHK=02c53edc2120a15514e1b19c9b090fa8 (Erişim tarihi ve saati: 11.01.2021, 20.00)

https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/05112207_YZEL_EYYTYM_KURUMLARI_YYNETMELYYY_05.07.2018.pdf (Erişim tarihi ve saati: 14.02.2021, 15.30)

http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/819/337681.pdf?sequence=1&isAllowed= (Erişim tarihi ve saati: 12.02.2021, 20.30)

http://kazimiyeci.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/54/04/626776/dosyalar/2017_10/22015856_19041515_bireyselletirilmieitimplanbepbror.pdf?CHK=d56c7c3a882103f27733f247bd22b7c7 (Erişim tarihi ve saati: 06.01.2021, 23.00)

https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/18_19_bahar/cocuk_ve_drama/11/index.html (Erişim tarihi ve saati: 18.05.2021, 14.00)

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/159268 (Erişim tarihi ve saati: 18.05.2021, 14.30)

http://acikerisim.ybu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1818/516324.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Erişim tarihi ve saati: 27.05.2021, 18.30)

http://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_01/06133957_Osbep_ogretmen_kYlavuz_kitabY_1.pdf_ (Erişim tarihi ve saati: 12.02.2021, 22.30)

http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/819/337681.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Erişim tarihi ve saati: 12.02.2021, 23.15)

http://kazimiyeci.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/54/04/626776/dosyalar/2017_10/22015856_19041515_bireyselletirilmieitimplanbepbror.pdf?CHK=d56c7c3a882103f27733f247bd22b7c7 (Erişim tarihi ve saati: 06.01.2021, 20.30)

http://odemisram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/35/18/808327/dosyalar/2017_10/16151115_BEP2.pdf?CHK=02c53edc2120a15514e1b19c9b090fa8 (Erişim tarihi ve saati: 11.01.2021, 23.00)

https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/05112207_YZEL_EYYTYM_KURUMLARI_YYNETMELYYY_05.07.2018.pdf (Erişim tarihi ve saati: 14.02.2021, 22.00)

https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/hakan.metin/127977/B%C4%B0REYSELLE%C5%9ET%C4%B0R%C4%B0LM%C4%B0%C5%9E%20%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PLANI.pptx (Erişim tarihi ve saati: 25.01.2021, 22.30)

http://aydinram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/09/01/126460/dosyalar/2015_03/13124045_zeletmehtyac%C4%B1olanocuklaraetmverenretmenlernetmyntemler.ppt (Erişim tarihi ve saati: 03.01.2021, 22.00) (03.01.2021-22.00)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Aşağıdaki kod aracılığı veya genel ağ adresi ile görsel kaynakçaya erişebilirsiniz.

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2041

1. Öğrenme Birimi: Okul Öncesi ve Özel Eğitimde Plan Program

A)

1.
(**g**) 1, (**d**) 2, (**b**) 3, (**i**) 4, (**BOŞ**) 5, (**c**) 6, (**e**) 7, (**h**) 8, (**a**) 9, (**f**) 10

B)

2. (**D**)
3. (**Y**: 60-72 aylık çocuklar engelin üzerinden koşarak atlar.)
4. (**D**)
5. (**Y**: Büyük grup etkinliğidir.)
6. (**D**)
7. (**Y**: Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında çocuklara harfler öğretilmez.)
8. (**Y**: Öğretmen kazanım listesi dışında kazanım oluşturamaz.)
9. (**D**)
10. (**D**)
11. (**D**)
12. (**Y**: Kaba değerlendirme formları, eğitime ihtiyacı olan bireylerin herhangi bir beceriyle ilgili yapabildiği veya yapamadığı kavram ve becerileri belirlemek amacıyla kullanılır.)
13. (**Y**: Özel gereksinimli bireyin eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır.)
14. (**D**)
15. (**Y**: Çocuk, istenen davranışı yaptıktan sonra ödüllendirilirse o davranışın görülme sıklığı artar.)
16. (**D**)

C)

17. (**A**), 18. (**C**), 19. (**A**), 20. (**E**), 21. (**A**), 22. (**C**), 23. (**B**), 24. (**E**), 25. (**D**), 26. (**A**), 27. (**B**), 28. (**E**), 29. (**C**), 30. (**C**)

2. Öğrenme Birimi: Sanat Etkinlikleri

A)

1. (**Y**: Öğretmen çocuklara sanat etkinliklerinde örnek vermekten kaçınmalıdır.)
2. (**D**)
3. (**D**)
4. (**Y**: Origami tekniğinde makas ve yapıştırıcı kullanılmaz.)
5. (**D**)
6. (**D**)
7. (**D**)
8. (**D**)
9. (**D**)
10. (**Y**: Sanat etkinlikleri çocukların motor gelişimlerinin yanı sıra bilişsel, sosyal, duygusal, dil ve özbakım becerilerini de destekler.)

B)

11. (**C**), 12. (**B**), 13. (**E**), 14. (**A**), 15. (**B**), 16. (**C**), 17. (**A**), 18. (**E**), 19. (**E**), 20. (**C**), 21. (**A**), 22. (**D**), 23. (**C**), 24. (**D**)

3. Öğrenme Birimi: Türkçe Etkinlikleri

A)

1. (**D**)
2. (**Y**: Sohbet; öykü öncesinde tek başına kullanılabileceği gibi tekerleme, parmak oyunu şiir gibi diğer öykü öncesi etkinliklerle birlikte de kullanılabilir.)
3. (**D**)
4. (**Y**: Öykü öncesindeki tekerleme, şiir ve parmak oyunları çocuklara ezberletilmemelidir.)
5. (**D**)
6. (**Y**: Taklidî oyunlarda ses efektleri, kostüm ve aksesuar gibi materyaller kullanmak çocukların yaratıcılıklarını destekler.)
7. (**Y**: Pandomim, bireysel ya da grupla yapılabilir.)
8. (**Y**: Öğretmen ana rollerden birini üstlenmemelidir.)
9. (**D**)
10. (**Y**: "Öykünün başlığını buldurma" etkinliğinde öyküye birden fazla başlık verilebilir.)
11. (**Y:** Öykü önlüğü farklı öykülerin de anlatımında kullanılabilecek renklerde hazırlanmalıdır.)
12. (**D**)
13. (**D**)
14. (**Y**: Ortopedik yetersizliği olan bireylerde yazma öğretimi; uyarlanmış klavyeler veya kalın kalemler ile kalem tutamaçları kullanılarak yapılabilir.)
15. (**Y**: DEHB olan bireylerin Türkçe etkinliğinde kontrol listelerinde yaptıkları doğru davranışlarını saymak olumlu davranışlarının artmasını sağlar.)

B)

16. (**E**), 17. (**B**), 18. (**C**), 19. (**A**), 20. (**C**), 21. (**D**), 22. (**A**), 23. (**B**), 24. (**E**), 25. (**C**), 26. (**C**)

4. Öğrenme Birimi: Oyun ve Hareket Etkinlikleri

A)

1. (**D**)
2. (**D**)
3. (**Y**: Hayal oyunlarına örnektir.)
4. (**D**)
5. (**Y**: Araçla oynanan oyunlara örnektir.)
6. (**D**)
7. (**D**)
8. (**D**)
9. (**Y**: Hareket etkinlikleri salon, sınıf ya da açık havada uygulanabilir.)
10. (**Y**: Özel gereksinimli bireylere grup öğretimi esnasında iş birliği kurma, yardımlaşma ve paylaşma öğretimi sıklıkla yapılır.)
11. (**D**)
12. (**D**)
13. (**Y**: Sınıflama, eşleme, örüntü oluşturma gibi düşünme becerileri zihin yetersizliği olan çocuklara yapılandırılmış oyun etkinlikleri veya doğal öğretimle yapılandırılmış öğretim oturumları aracılığıyla her an öğretilebilmektedir.)
14. (**D**)

B)

15. (**E**), 16. (**C**), 17. (**B**), 18. (**A**), 19. (**B**), 20. (**A**), 21. (**C**), 22. (**E**), 23. (**E**), 24. (**B**), 25. (**B**), 26. (**A**), 27. (**D**), 28. (**D**), 29. (**C**), 30. (**A**), 31. (**B**)